E. AYMONIER

TEXTES KHMERS

8F

ASE 2266

MIER

MINISTÈRE DES COLONIES
BIBLIOTHÈQUE

ASE
2266

MINISTÈRE DES COLONIES
BIBLIOTHÈQUE

a-2-8

Textes Khmers

Publiés avec une traduction sommaire

par

E. Aymonier

Directeur du Collége des Administrateurs Stagiaires

Office Colonial · Ministère des Colonies · Bibliothèque

Centre de Documentation sur l'Asie du Sud-Est et le Monde Indonésien
EPHE VIe Section
ASE 2266
BIBLIOTHÈQUE

1ère Série

Choix de Contes Populaires
Chménh Chéy
Le Juge Lièvre
Satra Keng Kantray
Méa Iœung (fragment)
Edification d'Angkor Wat

Ministère de la France d'Outre-Mer · Musée de la France d'Outre-Mer · Documentation 1680 19..

Saïgon - 1878

(Tous droits de reproduction réservés)

L. 10

Avertissement

Une des principales difficultés de l'étude de la langue Cambodgienne consiste dans le défaut de textes choisis, corrects et d'un prix assez modique pour être à la portée de tous. C'est cette lacune que j'espère combler en partie aujourd'hui.

La division de ce livre en contes populaires et en Satras est un peu arbitraire: trois Satras, c'est à dire des ouvrages qui existent écrits chez les indigènes, et sur lesquels je reviendrai plus loin, ont été placés dans la première partie — L'ensemble des contes oraux forme un recueil d'une certaine importance. Ce genre de productions offre de grands avantages pour l'étude de la langue et des mœurs d'un peuple. La forme est celle du langage le plus usuel; le fond présente d'abondants détails instructifs et intéressants. Ce sont d'excellents préliminaires pour atteindre à la connaissance approfondie des restes des anciens dominateurs de l'Indo-Chine. Si les Cambodgiens n'ont pas le monopole de ces sortes de récits, leur supériorité sur leurs voisins, sur les annamites entre autres, est incontestable. Pour s'en assurer, il suffira au lecteur de comparer ces Ruông Khmêrs aux Chuyện đời xưa qui reproduisent plusieurs de leurs traits, de mettre en regard le Tonsaï et le Con Chồn, Thmênh chéy et Công Quinh. — Probablement aussi les autres peuples bouddhistes de Siam, du Laos, de la Birmanie égayent leurs veillées par des fables de ce genre, mais il sera difficile de rencontrer une épopée au petit pied plus intéressante que le Conte de Thmênh Chéy, ou une miniature d'odyssée, ayant plus de grâce que la narration des aventures de Sauphéa Tonsaï, le juge Lièvre. — J'ignore d'où provient la haute réputation de l'animal aux longues oreilles qui joue ici le rôle du personnage rusé et astucieux tenu chez nous par le renard à la grande queue. Je ferai seulement observer que, emblême aussi de la Sagesse et de l'Equité, l'image du Lièvre est sculptée sur les sceaux des Juges cambodgiens. — La partie rimée de ses exploits, forme un petit ouvrage populaire, véritable bijou de grâce et de vivacité, connu sous le nom de Satra Sauphéa Tonsaï, le livre du Juge Lièvre. Par sa nature, il devait être joint aux Contes oraux. Mais ce n'est que par inadvertance que les deux autres petits Satras: le tonnerre et le crabe, le poisson et la nasse, n'ont pas été placés à la

seconde partie qui se compose essentiellement du Recueil de Contes moraux connu sous le titre de Satra ou Chebap Keng Kantray. Cet ouvrage, auquel les indigènes accordent une grande antiquité, est évidemment extrait et traduit, en grande partie sinon en totalité, des livres bouddhistes. — Je n'ai pas cru devoir supprimer les répétitions rares et peu importantes d'ailleurs, que présente l'ensemble de toutes ces anecdotes.

Le fragment de Méa Yœung a été ajouté comme un spécimen facile des innombrables romans poétiques de la littérature populaire du Cambodge. — Pour les personnes qui s'occupent de l'archéologie de ce pays, j'ai terminé par le chant de l'Édification d'Angkor Vat, autrement appelé Satra de Préa Kêt Méaléa. Puissent-elles n'y pas trouver une déception! Il me semble que ce poème témoigne, chez son auteur Pang, plutôt une lecture assidue du Réam Kér qu'une entente véritable du monument sacré. Son style même, fortement frappé et d'une énergique concision peut indiquer une certaine antiquité, mais il montre surtout que le poète s'est assimilé jusqu'aux expressions de la version Khmêr de la grande Épopée indienne. Si parfois, au début principalement il atteint à une véritable noblesse, trop souvent il s'affaisse et tombe dans des répétitions fastidieuses. L'ouvrage parait ailleurs écourté, incomplet

La traduction complète de ces textes, avec toutes les notes qu'elle comporte, formerait un volume que je n'ai ni le temps, ni les moyens de publier ici. Je me suis borné à faire une traduction rapide et sommaire, en intercalant entre parenthèse, les explications strictement nécessaires à la clarté du récit. Toutefois, les deux dernières pièces, en caractères sacrés, dont la lecture peut présenter quelques difficultés, ont été à peu près traduites complètement. — Plus d'une fois j'ai été tenté de renoncer à faire paraître cette traduction que mes nombreuses occupations m'empêchaient de soigner comme il eût été nécessaire de le faire, et qui se ressent du peu de temps que j'ai pu lui consacrer. J'ai été retenu par cette seule considération que, dans l'état actuel des études Cambodgiennes, ce serait en quelque sorte une mystification que de publier un volume de textes Khmêrs sans le faire précéder au moins d'un sommaire pour guider le lecteur, et indiquer au public la nature de l'ouvrage.

Traduction sommaire

Première partie

Contes et Légendes populaires

L'aveugle et l'impotent — page 1.

Deux amis, un aveugle et cul-de-jatte étaient esclaves chez des chinois durs et exigeants. Ils songent à s'enfuir, et, par une nuit noire, ils descendent au fleuve, gagnent une embarcation, se placent l'un à l'avant, l'autre à l'arrière, et rament vigoureusement pendant toute la nuit, sans s'apercevoir qu'ils sont face à face et que la barque tourne continuellement sur elle-même. A l'aube, leurs maîtres, descendant puiser de l'eau, sont témoins de leur tentative de fuite, et les font rentrer dédaignant même de les punir.

Peu après ils réussissent à s'évader par la voie de terre. L'impotent, porté par l'aveugle, le dirige dans la marche. Ils pénètrent dans un pays infesté de tigres, et songent à se livrer à la culture en se procurant, par le vol, instruments et bestiaux. Une nuit, l'aveugle pénètre dans un parc, met la main sur un tigre qu'il prend pour un jeune bœuf sans cornes, et, malgré les cris de frayeur de l'impotent, il essaie de lui passer un lien en perforant sa cloison nasale. Le tigre se débat et s'enfuit.

Continuant leur route, ils ramassent dans une cabane abandonnée une marmite de riz, une tortue, une corde, et un van. Le cul-de-jatte ne veut pas se surcharger ainsi inutilement. « Surcharger qui, dit l'aveugle,

MINISTÈRE DES COLONIES BIBLIOTHÈQUE D. COLONIAL

toi ou moi?» Il prend tout, et son compagnon par dessus. Ils rencontrent un homme à la récolte du miel sauvage, et lui demandent à partager. L'autre répond qu'il a savouré tout le miel liquide, qu'il ne lui reste que la cire. Ce disant, il leur remet un tube de bambou rempli de saletés puantes, et bouché hermétiquement avec des feuilles. Quand ils s'arrêtent pour manger, l'aveugle débouche le tube. L'odeur qui s'en exhale lui fait croire que l'endroit est empoisonné par quelque émanation repoussante. Ils se remettent en route. Après plusieurs vaines tentatives pour s'arrêter à une station non infestée, pressé par la faim, l'aveugle plonge la main dans le tube, et s'aperçoit alors du vilain tour que leur a joué l'inconnu. Pleins de fureur, ils reviennent sur leurs pas pour le châtier, mais ils s'égarent, et ne troublent qu'un innocent pic à la chasse des insectes. L'aveugle, au bruit que fait l'oiseau, croit avoir trouvé son homme, et crie: «Descends, si tu l'oses!» Le cul-de-jatte avertit son compagnon de la méprise, et ils continuent leur chemin.

Après avoir traversé plaines et forêts, ils pénètrent dans un pays où chaque jour une créature humaine devait être livrée à la voracité des ogres (Yak). Les monstres ont exigé la fille unique du Roi, menaçant, en cas de refus, de détruire tout le royaume. La princesse se dévoue à cette mort horrible. Nos deux voyageurs entrent se reposer dans la Sala des victimes où la princesse les instruit du sort qui les menace, et les engage à se retirer promptement. L'impotent est plein de terreur, mais l'aveugle, doué d'une rare vigueur et inaccessible à la crainte, ne demande que des vivres et des armes.

À la nuit, l'Ogre arrive avec un bruit semblable à celui du tonnerre. L'impotent est à demi-mort de frayeur, la princesse s'évanouit. L'aveugle ferme toutes les portes et attend l'Ogre. Celui-ci furieux de trouver portes closes, lui demande son foie pour juger de sa taille et de sa force. (On sait que chez plusieurs peuples de l'Orient, le foie est considéré comme le siège du courage) L'aveugle lui jette le van dont les dimensions stupéfient le monstre. Il lui demande un pou de sa tête, et reçoit la tortue, sa stupeur redouble. Il demande un poil de sa jambe, et à la vue du câble que lui présente l'homme, il s'enfuit plein de frayeur. Peu après arrive l'Ogresse, l'aveugle la frappe approximativement, la tue, et emporte avec son ami toutes les richesses de la Sala que leur abandonne la princesse.

Après ce bel exploit, ils s'arrêtent sous un grand arbre pour opérer le partage par les soins du cul-de-jatte qui place devant lui les objets de valeur, et les rebuts du côté de l'aveugle, auquel il dit de choisir; mais celui-ci l'a pénétré, et choisit la bonne part. L'impotent recommence le partage sous prétexte que les lots sont inégaux; il les change de place, l'aveugle, plein de finesse, choisit encore

MUSÉE DE LA FRANCE D'OUTRE-MER

le bon lot, ainsi de suite à diverses reprises. Finalement ils se prennent de dispute. Par hasard, des fruits tombent sur la tête de l'aveugle qui croit être frappé; furieux il se précipite à grands coups sur le Cul-de-jatte, à tel point qu'il lui redresse bras et jambes dont celui-ci se sert pour frapper à son tour l'aveugle et lui rendre involontairement la vue par des soufflets bien appliqués sur les yeux. Ainsi guéris, ils opèrent équitablement le partage.

Pendant ce temps, le peuple accouru à la Sala, y retrouve la princesse saine et sauve. Elle est ramenée au Roi heureux d'embrasser sa fille chérie échappée à une mort cruelle. Elle raconte qu'elle a été sauvée par deux infirmes. Le Roi fait publier partout au son du gong que le sauveur recevra en récompense sa fille et la couronne. Les deux voyageurs sont présentés au Roi, et reconnus par la princesse qui est unie à l'ex-aveugle. Celui-ci monté sur le trône, élève à la dignité d'Obbarach son compagnon des mauvais jours.

A-Lév — page 9.

Deux époux très stupides avaient un fils d'une malice incomparable. Dès l'âge de sept ans, le petit A-Lév, qui avait remarqué le peu d'intelligence de ses parents, les engage à cultiver, selon la saison, rizières et jardins dans le pays d'en haut. Il s'offre à accompagner son père, tandis que sa mère restera à la maison. Lorsque besoin sera, il descendra prendre les provisions. Sa proposition est acceptée. Bientôt, grand amateur de gâteaux, de friandises, il songe au moyen de s'en procurer. Il demande à son père la permission d'aller chercher arec et bétel. En route il se fait raser dans une pagode, se couvre la tête d'une étoffe blanche, et entre chez lui en gémissant. Il annonce à sa mère qu'elle est veuve, puis il la distrait de sa douleur, en lui disant de songer à honorer les cendres de son mari qui a été simplement inhumé; les cérémonies funèbres ne sont pas encore accomplies. Elle lui remet vivres et gâteaux pour remplir ce devoir que sa douleur l'empêche d'aller accomplir elle-même.

A-Lév, joyeux, emporte les provisions, y fait une large brèche en route, donne le reste à son père, et dit, en gémissant de nouveau: ((Ma mère est morte, les voisins l'ont inhumée, voila des gâteaux de la cérémonie que je vous apporte)). L'imbécile pleure sa femme, ne veut plus remettre les pieds à la maison, au grand contentement de A-Lév enchanté du succès de ses ruses.

Peu de jours après, A-Lév se plaint de la tristesse de leur existence actuelle. Il engage son père à se remarier. L'autre se récrie sur la perte récente

récente de sa femme, s'vole qu'en dira-t-on. Mais A L. revient à la charge, et le presse un jour qu'il le voit entrer accablé de fatigue. Il cite les vieux proverbes disant que sans femme, les affaires de la maison ne peuvent également prospérer à l'intérieur et à l'extérieur. Lui, d'ailleurs, se charge de toutes les démarches à faire. Le consentement de son père obtenu, il descend chez sa mère, et l'entreprend sur le même sujet, au bout de deux ou trois jours. Il est trop jeune, dit-il, le sort d'une veuve est bien triste, il se présente un parti avantageux. Sa mère s'exclame. Elle sera la risée de tout le monde. On dira qu'elle est une femme galante qui ne peut même attendre que les cendres de son mari soient refroidies. « Pourquoi, reprend A Lêr, tant s'occuper des on-dit. Sont ce les bavards qui ont charge de votre entretien? N'ayez donc pour leurs paroles oiseuses que le dédain qu'elles méritent! Dans le pays d'en-haut, je connais un homme, semblable à mon défunt père; il m'aime comme son propre fils, et il serait heureux de vous prendre pour femme. Acceptez-le, et il vous épousera selon les coutumes traditionnelles ». A bout d'argument, sa mère consent. « Et moi, j'aurai encore des gâteaux » se dit A-Lêr, plein de joie. Il quitte promptement sa mère pour hâter la conclusion de l'affaire. Il apprend à son père que la demande est faite, mais que les parents de la femme exigent que le mariage ait lieu de nuit. « En attendant, j'ai installé cette femme dans notre maison » ajoute-il. Son père convoque les voisins, les amis, et se met en route. A Lêr s'empiffre de gâteaux à pleine bouche. Les deux fiancés se rencontrent, se reconnaissent, et sont couverts de confusion.

A Lêr juge prudent de disparaître; et, au jour, il va se réfugier dans une bonzerie laissant son père et sa mère habiter ensemble comme autrefois.

A Lêr se livre à l'étude, mais bientôt il songe à duper un jeune et riche bonze, auquel il conte qu'une jolie fille est amoureuse de lui. Le bonze lui promet une pièce d'argent. A Lêr descend au village, propose à un chinois un rendez-vous avec une fillette blanche et jolie; et se fait promettre deux autres pièces d'argent. A la nuit obscure, il conduit le bonze à un hangar solitaire, lui recommande de se voiler soigneusement. Il fait la même recommandation au chinois qui, voyant dans l'obscurité une forme immobile et voilée, remet à son conducteur les deux pièces d'argent promises. A Lêr disparaît. Le chinois et le bonze, croyant chacun à une bonne fortune, se saisissent, cherchent à se renverser. Le bonze, à jeun depuis midi, a le dessous. Ses vêtements sont dénoués par le chinois qui trouve ce qu'il ne cherchait pas. Pleins de honte, ils se retirent chacun de son côté. A Lêr attendait le bonze à la pagode, et sans s'inquiéter de ses reproches, il exige son salaire sous la menace de divulguer son inconduite. Le bonze effrayé lui donne une

pièce d'argent, mais A Lêr refuse (jouant sur le mot Bat qui signifie: 1° une pièce d'argent de 4 francs, et 2° la marmite des bonzes) il exige une pleine marmite d'argent. Autrement il avertira l'abbé qui chassera ignominieusement le bonze galant, les fidèles le mépriseront, les mandarins le condamneront à l'esclavage. Le bonze terrifié fait argent de tout, jusqu'à vouloir se dépouiller de ses vêtements, mais A Lêr l'arrête, se déclare satisfait, et emporte l'argent à la maison.

A la vue de pareille aubaine, la colère de ses parents s'apaise. Son père l'interroge sur la manière dont il s'est procuré tant d'argent. «Ce n'est pas difficile, dit A Lêr, il n'y a qu'à aller au marché exposer aux regards ce que la pudeur oblige à cacher.» L'imbécile le croit, et va expérimenter le moyen dans deux ou trois maisons. Il se fait poursuivre à mort par les gens du marché. A Lêr l'attend au milieu de la route, et, voyant des Malais venir de loin, il persuade à son père que ce sont les gens à ses trousses, et l'engage à couper à travers la plaine. Aux malais, il dit: «Voyez, cet homme poursuit seul un cerf dont la patte est cassée; aidez-le, vous partagerez.» Les Malais lui confient leurs marchandises précieuses, et entrent en chasse. L'autre se croit poursuivi de plus belle et court à perdre haleine. A Lêr cache les marchandises en lieu sûr, quitte le pays où les Malais le cherchent en vain.

(Quoique la langue Cambodgienne dans les mots brave, l'honnêteté, nous sommes néanmoins forcés de passer sous silence les premières pérégrinations de notre sacripant, la manière dont il abuse de la femme d'un vieillard, les diverses péripéties de son séjour chez les parents d'une jeune fille qu'il épouse. La dernière scène entre autres est d'un comique achevé, mais de telle nature que la traduction ne pourrait être faite qu'en latin.)

A Lêr fuyant la famille de sa femme, rencontre sur le bord d'une rivière une vieille se disposant à partir accompagnée de sa petite fille en âge de prendre mari. La fillette plait à A Lêr. Il s'empresse autour de la vieille et demande passage. Questionné sur son nom, il répond: «Je me nomme Petit gendre» (Chaudresa). La demande est acceptée, et à peine est-il dans la barque qu'il joue des prunelles avec la donzelle. Après quelques coups de rames, feignant d'avoir oublié son couteau, précieux souvenir de famille, il prie la vieille d'aller le ramasser à quelque distance près d'un arbre sur la route. Il pousse au large avec vigueur dès que la Grand'mère a disparu derrière la berge. Elle revient après avoir cherché en vain, et elle aperçoit sa barque au loin. Pleine de trouble et de frayeur, elle court en criant que: «Petit gendre» enlève sa petite fille. Pareil

Pareil enlèvement paraît légitime aux gens du pays, et lorsque la vieille est parvenue à surmonter son émotion, et à expliquer que le ravisseur n'est pas son petit gendre, mais un inconnu qui a pris ce nom, il est trop tard, les fugitifs ont disparu. A Lèr console la jeune fille, lui conte fleurette, lui explique que son vif amour l'a seul empêché de la demander en mariage selon les règles, il n'aurait pu essayer un refus, ou même supporter un retard. Bref il la console si complètement qu'elle n'a rien à lui refuser.

Plus loin, il tombe au milieu d'une bande de 500 brigands. Payant d'audace, il pousse à leurs chefs, leur propose de leur enseigner la magie, de les rendre invulnérables. Frappés de son assurance, les brigands acceptent. Il les conduit dans une île éloignée en pleine mer. A une certaine distance de la rive, il fait élever un hangar, et creuser un bassin assez profond pour y plonger entièrement le corps. Tous les brigands doivent se raser la tête, se dépouiller de leurs vêtements, et plonger la tête dans l'eau en répétant mentalement à sept reprises les formules magiques. A Lèr prévient secrètement sa compagne de préparer le bateau pour lever l'ancre sitôt qu'il accourra. A la nuit, il conduit les brigands au bassin leur disant: « Plongez la tête tous ensemble, relevez la de même vous réussirez ainsi » Sans perdre temps, il court au bateau, lève l'ancre, déploie les voiles, et vogue poussé par le vent, remorquant toutes les embarcations des brigands. Ceux-ci, ayant scrupuleusement accompli les prescriptions du maître, le cherchent en vain, et lorsqu'ils s'aperçoivent qu'ils ont été joués, ils se voient dépouillés de tout, et réduits à ramasser des bambous pour construire des radeaux.

A Lèr, le lendemain soir, arrive dans un pays où il n'aperçoit que des femmes, et qu'il suppose avec raison être celui de ses brigands. Jetant l'ancre, il prend de la craie, une ardoise, et paraît se livrer à de profonds calculs cabalistiques. On se groupe autour de ce sorcier, on lui demande à quelle époque reviendront les hommes partis depuis longtemps déjà pour gagner de l'argent. A Lèr consent à satisfaire leur curiosité après avoir exigé les présents d'usage. Il paraît s'absorber dans ses calculs. Il évalue la distance, suppute l'heure probable du retour des brigands et annonce enfin à toutes ces femmes que leurs maris seront de retour le lendemain, mais qu'au milieu de la nuit prochaine, des revenants nus, à tête pelée, viendront causer de grands malheurs qu'elles ne conjureront qu'en s'armant de bâtons pour tomber à grands coups sur les fantômes en les empêchant de pénétrer dans les maisons. Les choses se passent selon ses prévisions. Les brigands, honteux de leur nudité, attendent la nuit

pour se présenter chez eux. Leurs femmes, leurs enfants font bonne garde, les prennent pour les revenants annoncés et ils sont roués de coups, renversés, couverts de blessures avant d'avoir pu se faire reconnaître. On s'explique enfin; la fureur contre A Lêr est au comble, mais comment l'assouvir? Nul n'est suffisamment valide pour se mettre à sa poursuite. Dès que les cris de douleur l'eurent instruit du résultat de ses combinaisons, A Lêr leva l'ancre. Il se met à la recherche de la grand'mère de sa femme, implore son pardon, et lui offre toutes ses richesses. Bientôt il prend congé des deux femmes, et, voulant continuer sa vie aventureuse, prendre à son gré femme nouvelle, il s'oppose à ce que la jeune fille le suive. Emportant quelques vivres et de l'argent, il s'arrête quelques jours chez ses parents.

Il pénètre dans une grande Capitale, observe tout, et avise la maison d'un Sesthey (riche particulier) père d'une fille en âge de se marier. A Lêr entre, et demande à servir comme client. Questionné par le Sesthey sur son origine, il répond qu'il est d'un pays très-éloigné, fils de parents riches qui malheureusement ont quitté ce monde. A leur mort, il a tout abandonné. Admis dans la maison, il se montre soigneux et zélé à ranger et à nettoyer toutes choses. Son maître auquel il parvient à inspirer beaucoup de confiance et d'affection, lui donne la direction et la surveillance de tous ses serviteurs. A la Cour où il suivait le Maha Sesthey, il eut bientôt connu les mandarins grands et petits. Se traçant une ligne de conduite, il était plein de douceur, de complaisance pour tous. Il assistait aux séances du tribunal royal, s'instruisant sur la législation, ramassant avec soin tous les rebuts de papier qui portaient les empreintes des sceaux de grands mandarins, des riches particuliers. Il imite ces sceaux avec de la cire, se fait de nombreuses reconnaissances qu'il place dans un coffret, soigneusement confié à la maîtresse chaque fois qu'il s'absente.

Poussée par la curiosité, la femme du Sesthey ouvre un jour le coffret, et en montre le contenu à son mari. « Toutes ces créances, dit celui-ci, confirment les dires antérieurs d'A Lêr au sujet des richesses de ses parents. Ce garçon est intelligent, il dirige tout dans la maison. Ce serait un bon parti pour notre fille s'il n'était pas orphelin, inconnu. » Toute réflexion faite, on marie secrètement les jeunes gens, sauf à aviser plus tard pour rendre le mariage public.

Quelques jours après, la jeune femme dût aller au palais, à l'audience d'une Reine. « Je t'attendrai à la salle de justice, lui dit son mari, et lorsque je te ferai signe, tu viendras m'offrir l'arec et le bétel. » Il revêt ses vieux habits d'autrefois et va s'exposer aux quolibets, aux

plaisanteries, aux bousculades des nombreux mandarins juges, pages et gardes réunis à la Sala, leur attention est enfin détournée par l'arrivée de la fille du Sesthey en grand cortège. A Lêr s'offre à parier qu'à sa sortie du palais, cette fille viendra sur son ordre, lui offrir arec et bétel. Il s'engage, s'il perd, à être leur esclave, leur bouffon à tous jusqu'à la fin de ses jours. De leur côté, considérant un tel pari comme le comble de l'extravagance, assurés de gagner, ils lui permettent d'inscrire sur la convention, pour leurs enjeux tout ce qui lui plaît: or, argent, éléphants, montures, véhicules &c... A Lêr fait l'écrit, appose leurs sceaux et attend sa femme qui, à son appel, vient avec respect lui offrir l'arec et le bétel. Il quitte les parieurs stupéfaits, ahuris, et emmenant leurs montures, leurs véhicules, il présente ces biens à son beau père comme des gages de ses créances. Il continue à assister le Sesthey, et après la mort de celui-ci, il le remplace.

Tel est le conte redit de génération en génération que celui qui le lit ne rie pas de nous.

Le Menteur (pour manger). - page 29.

Un jeune homme était tourmenté du désir de manger un porc que sa mère, de son côté, s'obstinait à élever pour la vente. Un jour le fils prétend que les esprits célestes lui ont indiqué la place d'un trésor. Muni d'un panier, il se fait suivre par sa mère au fond de la forêt. Tout à coup il se précipite, applique son panier contre le sol, puis il recommande à sa mère de tenir ferme l'instrument pendant qu'il va prendre pelle et pioche pour déterrer le trésor. Il court alors à la maison, tue le cochon, et invite amis et voisins à faire ripaille. Sa mère l'attendait avec impatience, enfin tourmentée par la faim, et à bout de forces, elle lâche le panier, et regarde à l'intérieur. N'y trouvant rien, elle rentre furieuse à la maison, se doutant de la supercherie de son fils. Le spectacle qui l'attend ne fait qu'augmenter sa fureur. Elle charge son propre frère de lier l'enfant dans un sac, et d'aller le jeter à la rivière. Arrivé au bord de l'eau, le menteur demande par pitié qu'on lui donne son traité sur l'art de mentir qu'il a laissé sur une poutre, qu'au moins ce traité l'aide à gagner sa vie là-bas dans le monde des trépassés. L'oncle consent à aller chercher le livre. Fortuitement passe un lépreux, le menteur l'aperçoit et feint de s'interroger à haute voix. Il y a longtemps qu'il

est entré en retraite dans ce sac pour se guérir de la lèpre. Il croit être guéri, mais il voudrait bien s'en assurer. Le lépreux dresse l'oreille, et ouvre le sac sur l'invitation de l'autre qui sort disant: « Je suis bien guéri, ma foi. » Le lépreux demande à le remplacer dans le sac que le menteur referme en lui recommandant, s'il veut guérison prompte, et radicale, d'observer une retraite rigoureuse, de ne pas répondre aux questions, d'être muet, dût-il être insulté, frappé même. A peine a-t-il disparu que l'oncle revient furieux de sa course inutile. Il tombe à grands coups sur le lépreux qui s'efforce de tout supporter sans mot dire. Après avoir bien frappé, l'oncle jette le sac à l'eau.

Echappé de là le menteur rencontre un autre garçon habile comme lui à tromper. Ce dernier feint de plonger, et revient à la surface de l'eau montrant de la menue monnaie, faible partie de son gain au jeu effréné que l'on joue là-bas. Le menteur se déshabille, saute à l'eau, plonge rapidement, jusqu'à donner violemment de la tête contre une souche. S'apercevant alors qu'on s'est moqué de lui, il revient en songeant au moyen de rendre la pareille. « En effet, dit-il, on joue là un jeu d'enfer. J'ai beaucoup gagné, mais on me renvoie à toi pour le paiement. Même je me suis obstiné à exiger mon gain, et j'ai reçu cette rude taloche avec injonction de me faire payer ici. » L'autre ne sachant que répondre, voit qu'il s'est adressé à un gaillard très-rusé. Il partage ses sapèques, et les deux menteurs se lient d'amitié.

Le tigre. — page 32.

A son avènement, un Roi, reconnaissant que son royaume n'était pas défendu, que nul n'avait les connaissances suffisantes pour le protéger contre les ennemis, confie le gouvernement à son premier Ministre, et suivi de la Reine, d'un astrologue, et des quatre autres ministres, colonnes de l'empire, il se rend à Taksila dans le dessein d'étudier, sous la direction du Docteur Disapamoukha. Leur instruction achevée, les sept élèves prennent congé du maître pour rentrer dans leur royaume. A moitié route, surpris par la faim dans un pays désert, ils décident de mettre à l'essai leurs nouvelles connaissances et d'en tirer profit. Ils se transformeront en un tigre qui chassera les animaux, se repaîtra de leur chair. Et ainsi rassasiés, ils continueront leur route. D'un commun accord, le Roi se change en tête de tigre, la Reine fait le corps, l'astrologue la queue, et les colonnes de l'empire deviennent les quatre pattes. Ce tigre pénètre dans les forêts, fait joyeuse chasse, oublie de revenir à la

forme humaine, et tigre resta jusqu'à nos jours. De là vient que ce tyran des forêts a la face terrible, la majesté royale empreinte sur la figure. Grâce à la Reine son corps gracieux, délié, souple, tient de la nature féminine. A la queue l'astrologue dirige l'animal selon ses calculs; il indique ses sensations, la faim par exemple. La queue se tourne-t-elle d'un côté, le tigre lui obéit, et cette queue bien inspirée, lui procure toujours abondante pâture. En outre ce quadrupède a sept foies (7 lobes) parce que sept hommes se sont réunis pour le former. Sa vigueur est extrême. Tel il s'est reproduit jusqu'aujourd'hui

Le Serpent Kĕng Kăng. — page 34.

Voici un conte antique. A l'origine, sur notre terre, en tout pays, il n'y avait ni serpents venimeux, ni serpents non-venimeux, seul existait le serpent Kĕng Kăng. Il y avait une fois un couple ayant une fille Et. La femme était appelée Ri (ou Ré ou Nĭ, la légende lui donne indifféremment ces trois noms). Le mari n'avait pas de nom. Occupé au commerce des colliers de grain d'ambre, il s'absentait longuement. Un jour la mère et la fille vont avec les voisins ramasser du bois. La hache de dame Ri se démanche et tombe dans le trou du serpent Kĕng Kăng qui ne la rend qu'à la condition de voir son amour agréé par Ri. Cette femme, de nature perverse, consent, et chaque soir elle envoie appeler le serpent par sa fille. Celle-ci, par crainte de sa mère, remplit les fonctions de messagère malgré l'indignation que lui cause cette odieuse conduite, malgré l'horreur inspirée par le monstre énorme qui brise tout, herbes et arbres sur son passage. Ces relations criminelles durent jusqu'au retour du mari. Celui-ci s'aperçoit que sa femme est grosse; il interroge sa fille qui lui dévoile tout. Il ordonne à Et d'aller appeler le serpent comme de coutume et caché derrière la porte, il coupe la tête au monstre dès qu'il pénètre dans l'intérieur. Il tranche ensuite la queue qu'il place sur la soupente. Il dépose la tête sur les branches d'un jujubier, et remet le tronc à Et afin qu'elle le dépouille et le fasse cuire pour servir ensuite à sa mère. Celle-ci, à ce moment en visite, ignorait ce qui se passait. A son retour on se met à table. Un corbeau perché sur le jujubier en gagouillant (on sait que les corbeaux de ces pays-ci, indépendamment de leur coassement habituel, ont une sorte de gagouillement particulier) avertit Ri qu'elle mange la chair de son amant. Levant les yeux, elle voit la tête du serpent sur le jujubier

A cet aspect les larmes lui viennent aux yeux. Son mari lui demande quelle est la cause de ses pleurs; elle prétend qu'elle s'est brulée en mangeant. Le mari certain de l'inconduite de sa femme, songe à la tuer. Lorsqu'elle est près d'accoucher, il l'engage à venir avec lui se laver la tête à grande eau en manière de divertissement (Recréation et mesure de propreté assez fréquente chez les cambodgiens) Il la conduit sur le bord d'un étang éloigné, et tout à coup, d'un coup de sabre, il la coupe en deux par le milieu du corps. Des petits serpents de toute espèce sortent tous à la fois du sein de cette femme. Le mari s'évertue à les tuer sans pouvoir tous les atteindre. Les uns disparaissent dans les crevasses, d'autres plongent dans l'eau ou pénètrent dans la forêt. De là proviennent toutes les variétés actuelles de serpents.

Sok et Sau. — page 38.

Deux amis, ayant fait leurs études ensemble dans la même pagode, quittèrent les ordres, pour aller chercher fortune chacun de son côté après avoir pris femme. Sok devient riche. Sau, qui était d'une intelligence très-bornée, resta pauvre. En outre sa femme lui était infidèle. Sok qui en fut informé, vint visiter son ami, et l'engage à faire des cercueils pour gagner sa vie. Il le dirige dans ce travail. Un premier cercueil fait, et déposé dans la maison, les deux compagnons vont en préparer d'autres à la forêt. Tout à coup au milieu de la nuit, Sok ramène Sau, prend les devants et vient frapper à la porte criant à la femme d'ouvrir. Celle-ci, surprise n'ayant pas le temps de faire évader son amant, le fils d'un riche Sesthey, le cache dans le cercueil. On mange. Sok qui avait tout deviné, engage Sau à amarrer solidement le cercueil de crainte des voleurs. Le stupide Sau qui ne se doutait de rien, obéit machinalement. Au matin sa femme sort pour acheter des aliments, et va directement prévenir les parents du galant. Les deux amis vont vendre le produit de leur travail. Le Sesthey se présente comme acheteur. Sok exige qu'il verse de l'argent jusqu'à recouvrir le cercueil. Le sesthey subit cette exigence, et les deux amis se partagent la somme

Longhor. — page 40.

Jadis au pays de Kâng chak (nom cambodgien d'un

lieu dont nous ignorons la situation exacte, aux environs de Sadec) régnait un prince qui n'avait qu'une fille. Convoquant un jour ses mandarins, il leur demanda si l'homme devait consommer ou vendre les fruits qu'il avait plantés. Ignorant le dessein du Roi, ils répondent que les plus beaux fruits doivent être mangés par celui qui les a cultivés. Le Roi garde le silence, et un jour essaie de surprendre sa fille, violant les lois sacrées, les lois naturelles. Elle invoque les esprits célestes, appelle à son secours Indra et Brahma. Tout à coup la terre s'entrouvrant, engloutit en un clin d'oeil, le palais et toutes les richesses qu'il contenait, ne laissant en ce lieu qu'un lac qui existe encore aujourd'hui sous le nom de Lac Kăng Chak. Un des astrologues du palais avait prévu la catastrophe, et, fuyant sur une barque il descendit jusqu'au pays de Long hôr où il fit naufrage. De là vient le nom de ce lieu (Long hôr naufrage de l'astrologue, est le nom cambodgien de Vinh long.)

Beau père qui se choisit un gendre – page 41.

Un vieux couple avait une fille d'une grande beauté. Le père refusait tous les partis qui se présentaient, disant qu'il ne donnerait sa fille qu'à celui qui s'abstiendrait de jurer. Un jeune homme de bonne mine se présente, accepte de servir le vieillard sans jurer. Il vient le matin, le vieillard lui fait servir un repas par sa fille, et l'envoie labourer jusqu'à ce que la pierre de la rizière crie ((Ker Ker)) alors il pourra dételer. Le jeune laboure jusqu'à midi, la pierre ne disait rien. Les buffles étaient épuisés de fatigue, la pierre restait muette. Le jeune homme mourant de faim, et n'y pouvant plus tenir, s'écrie: ((S. g. de pierre, quand donc crieras-tu?)) Le vieillard qui était caché derrière la pierre, se montre alors, et lui dit: ((Tu peux dételer, tout est rompu))

Se présente un autre jeune homme auquel sont posées les mêmes conditions. Les mêmes recommandations lui sont faites. Mais celui-ci qui était fort rusé, ne va pas au labour sans emporter des vivres. Il mange et continue son travail, et, tout en s'abstenant de jurer, il implore la pitié de la pierre pour les pauvres buffles qui ne peuvent plus se traîner. Le vieillard, caché derrière la pierre, saisi de pitié pour son propre attelage, crie ((Ker Ker)) Le jeune homme dételle aussitôt, laisse les buffles au paturage et rentre chez son beau

beau-père qui lui fait servir un repas par sa fille, puis le renvoie chez lui jusqu'au lendemain matin. Mais à la nuit, le jeune homme revient furtivement se cacher au dessus de la chambre à coucher des deux vieillards de manière à entendre leur conversation du lit (Les cases cambodgiennes sont élevées sur pilotis à deux mètres environ au dessus du sol, disposition qui explique plusieurs traits de ces récits) Le vieux raconte l'insuccès de la journée. D'ailleurs ce nouveau parti de médiocre mine ne parait pas digne de la fille. Il faut trouver un autre moyen pour le faire jurer. La vieille lui conseille de remplir un sac de riz, de se mettre lui même dans un autre sac, et, au matin, elle ordonne au gendre de porter ces deux sacs à son beau-père qui fait du bois sur la montagne. Il serait étonnant que, pendant la route, lourdement chargé, se croyant seul, ce garçon ne jure pas quelque peu, alors tout sera rompu. De son poste, le jeune homme entend tout, et dès que les autres dorment, il se retire aussi secrètement qu'il est venu.

Au matin, il va pour recevoir leurs ordres. La belle-mère lui ordonne de porter les deux sacs à son mari parti de grand matin, et qui attend son gendre pour le déjeuner. Le jeune homme charge le fardeau sur ses épaules, et se met en route. Arrivé au pied de la montagne, il s'apitoye mais sans jurer, sur la pesanteur de la charge, sur les reproches que ne manquera pas de lui adresser son beau-père. Il place son fardeau au milieu des grandes herbes sèches, feint de s'écarter, revient furtivement mettre le feu tout autour, laisse roussir et griller le vieillard qui, craignant d'être brulé vif, se démène avec rage. Mais le sac est trop bien ficelé pour qu'il puisse sortir. Au bout de quelque temps, le jeune homme feint de revenir, se récrie sur ce feu qui va bruler son fardeau. Jugeant son beau-père suffisamment rôti, il le retire du feu, ouvre le sac, exprimant sa surprise et sa douleur de cet accident. Le vieillard plein d'une rage muette et concentrée, rentre sans mot dire à la maison, et soigne ses brûlures. A la nuit, le jeune homme revient à son poste d'observation.

En se couchant, le mari raconte comment il a été joué par ce gredin très-rusé auquel, certes, il ne donnera pas sa fille. Mais comment s'y prendre pour le renvoyer? La vieille l'engage à aller le lendemain à la chasse des tortues, il fera le maître, le jeune homme fera le chien, et, à quatre pattes, ira dénicher les tortues. S'il n'en trouve pas, s'il ne court pas assez vite, il sera facile de rompre. Le vieux juge le moyen excellent; on s'endort. L'autre se retire et se repose jusqu'au chant du coq, alors il se lève, prend des tortues et va les disséminer dans la plaine en les attachant au milieu des touffes d'herbes. Il revient ensuite se coucher jusqu'au jour, et va se mettre de nouveau aux ordres de son beau-père

EXPOSITION PERMANENTE BIBLIOTHÈQUE DES COLONIES

MINISTÈRE ... COLONIAL BIBLIOTHÈQUE

qui, après lui avoir fait servir un repas par sa fille, lui ordonne de l'accompagner à la chasse des tortues. Le vieillard part emportant quelques provisions, le jeune homme le suit en marchant à quatre pattes. Arrivés à la plaine, il prend les devants, entre dans une touffe d'herbes, et imite le grognement du chien en arrêt devant une tortue. Le vieillard accourt, prend la tortue et la chasse continue. On trouve de la même manière six ou sept tortues. A midi, le vieillard a faim, s'assied et défait son paquet pour manger. Le jeune homme qui l'observait, voit un troupeau de buffles, et, continuant à imiter le chien, il se met à leurs trousses, et les fait fuir à travers une rizière. A cette vue, le vieillard va chasser le soi-disant chien, et faire sortir les les buffles de la rizière. Le jeune homme revient rapidement vers le déjeuner, le mange, et disparait. Le maître, à son retour, voit place nette, furieux et affamé, il a grande peine à regagner sa demeure éloignée. Il ne peut faire des reproches au gendre qui s'est comporté en tous points comme l'aurait fait un véritable individu de la race canine. Il le congédie jusqu'au lendemain matin. Le jeune homme revient écouter ce qui se dit dans la maison.

Le vieillard conte à sa femme les désagréments qu'il a éprouvés. Elle lui conseille alors de faire le chien, tandis que le jeune homme sera le maître. Entendant cela le gendre se retire fort tranquille. Le lendemain, après l'avoir fait servir à table par sa fille, le vieillard lui annonce qu'ils changeront de rôle pour la chasse. Bien, dit le jeune homme qui prend les provisions, et part suivi du beau-père courant à quatre pattes. Arrivés à la plaine, le maître accélère l'allure, laissant en arrière son vieux chien qui trottinait péniblement. Pas une tortue. Le chasseur sans jamais jurer, accable de coups et de reproches ce chien qui n'est bon à rien. Le vieillard, épuisé de fatigue, plein de honte et de dépit, ne disait mot. Arrive midi. Le maître prend son repas, et jette dédaigneusement quelques os à ronger: piètre aumône pour ce chien édenté, qui finit par s'accroupir, fixant son maître d'un oeil morne. Après avoir mangé, le chasseur lui donne encore un coup de bâton, disant: « Rentrons à la maison, inutile de chasser, nous ne ferons rien. » A bout de forces, et ne pouvant continuer à jouer son rôle, le beau-père se redresse, et suit l'oreille basse en marchant naturellement. A l'arrivée, le gendre dit: « Mère, nous n'avons pris une tortue, le chien n'a rien levé » Plein d'une rage muette, le vieillard lui dit de se retirer jusqu'au lendemain. En se couchant, il se lamente à propos de tout ce qu'il a souffert. Sa femme est d'avis d'en finir en accordant sa fille à ce garçon si rusé dont on ne peut venir à bout, qui devine tout, et les fait toujours tomber dans leurs propres pièges. Mais le vieillard s'obstine: « Ce garçon n'est

pas digne de notre fille. Essayons encore une fois, conseillez-moi. » Elle l'engage alors à renouveler la ruse des sacs à porter, cette fois-ci, au marché qui est fort éloigné.

Au jour, la vieille donne le fardeau au gendre qui se promet en lui-même de forcer son beau-père à conclure. En route, il s'arrête, disant « Voilà un sac mal ficelé » il ajoute de nouveaux liens, et reprend sa marche jusqu'à une rivière, il dépose son fardeau tout à fait sur le bord du pont presque à perdre l'équilibre. Il gémit, se plaint de la longueur de la route, il craint la colère de son beau-père. Puis feignant de s'écarter, il revient muni d'une bûche avec laquelle il frappe les planches du pont simulant la démarche d'un éléphant. Il imite la voix du cornac qui se récrie sur ce fardeau placé au milieu du pont que son éléphant va fouler aux pieds. Le vieillard craint d'être écrasé dans son sac, il veut s'écarter et tombe à l'eau où il est à moitié étouffé, se tordant dans le sac. Pour bien le corriger, le gendre le laisse boire quelque peu d'eau, puis feignant de revenir de la plaine, il va repêcher ses sacs pour faire sécher son riz. Le vieux sorti de là, se relève, rentre à la maison sans mot dire, se reconnaît à bout d'expédients, et fait faire les préparatifs du mariage.

Ce conte est pour l'instruction de tous ceux qui ont des filles. Donner et retenir ne vaut. Ce vieillard fut victime de toutes ses ruses et dut livrer sa fille.

Proverbe du prix de 30 onces d'argent. page 149.

A mains actives, ventre plein. — La nuit au lit ne fais aucune confidence à ta femme. — Malgré la faim, ne te hâte pas de manger. — Voilà trois maximes transmises de génération en génération par les anciens.

Autrefois vivaient deux époux, en quel pays[1] on ne le dit pas. Le mari désireux de s'instruire, quitte sa femme en emportant trente onces d'argent. Les maîtres les plus savants sont loin de satisfaire son ardeur. Enfin un vieillard lui dit : « Ma doctrine vaut trente onces d'argent, qui l'observe fermement ne peut faillir. Tout réussit au gré de ses désirs. » Ce vieillard lui enseigne les trois maximes, et le congédie après lui avoir fait remise du prix.

L'homme revient dans son pays, profitant de l'occasion d'un bateau qui allait de ce côté. En répétant ces maximes, il rangeait et soignait tout à bord. Le patron se prend d'affection pour lui, et le nourrit. A moitié route on s'arrête devant un temple rempli de vivres et de vin offerts à un ogre (Iak)

A cette vue, l'équipage fait ripaille, seul notre héros se méfie, répète ses maximes et grimpe se cacher sur une poutre. Survient le Iak qui, plein de fureur, lance sur les convives son bâton magique; tous sont tués et dévorés par le monstre qui, cherchant encore une victime, jette ses regards de tous côtés. Notre homme se laisse tomber tout à coup de la poutre, en poussant un grand cri. L'Ogre surpris et effrayé, fuit en laissant échapper le bâton magique que l'autre ramasse et emporte.

Il arrive chez lui pendant la nuit, cache son bâton sous l'escalier, le recouvre d'une pierre et va se coucher avec sa femme. Celle-ci le presse de questions. Il résiste pendant longtemps, se souvenant des prescriptions de son maître. Mais sa femme le caresse si bien qu'il cède et raconte comment il rentre muni de trois règles de conduite et possesseur d'un bâton magique qui revient aux mains de son maître après avoir frappé. Pressé de nouveau par sa femme, il indique la cachette du bâton. Or cette femme avait un amant qui, caché sous la maison, entendait leur conversation. Il emporte le bâton. Au matin plus de bâton; le mari accable de reproches sa femme qui lui a fait violer ses préceptes, et a causé la disparition du bâton. La femme qui connaît le voleur ne dit mot, et prépare le repas. Le mari, après avoir mangé, couvre la pierre de liens et la porte au chef du village en lui demandant justice. Il est pris pour un fou, et mis à la porte. Avec le même insuccès, il porte plainte à tous les degrés de juridiction, du chef du village au premier ministre. Enfin il s'adresse au Roi qui l'accueille, l'écoute et dit: ((Cet homme n'est pas fou, il dit la vérité. L'eau coule où est le chenal. Le chien dépose ses ordures où sont les immondices)) Puis il ajoute: ((Rentre à la maison, et attends que je te fasse appeler.))

Le Roi fait publier qu'il donne au peuple un grand spectacle pendant trois jours consécutifs. Il choisit un flacon d'essence précieuse dont l'usage est réservé aux souverains et fait porter ce présent royal aux deux époux. Au nom du Roi, le messager engage le mari à rester à la maison sous prétexte d'indisposition, tout en autorisant sa femme à se rendre au spectacle. Celle-ci ne se doutant de rien, se parfume de cette essence précieuse, en couvre son amant qui ne la quitte pas, et part joyeuse pour la fête. Le Roi reconnaît bientôt l'odeur; il donne à voix basse, l'ordre de lui amener tous ceux qui l'exhalent. Le couple adultère est conduit devant le Roi. L'amant, interrogé, avoue le vol du bâton. Le mari demande la grâce des deux coupables, offre le bâton au Roi, abandonne sa femme et sa maison à l'amant, et quitte le pays refusant tous les trésors que lui donne le Roi, n'acceptant qu'un petit couteau rouillé qu'il trouve dans un magasin royal.

Il arrive dans un autre royaume au moment où le Roi donne l'ordre à un Sesthey de construire pour le lendemain matin, sous peine de mort, un char superbe, sculpté et verni. Le Sesthey désespéré, préparait ses funérailles, sans même tenter de commencer le char; quand notre voyageur survient, s'informe et offre de faire cet ouvrage en une nuit, ne demandant que sa nourriture pour salaire. Le char est fait dans le temps exigé. Le Maha Sesthey, pour témoigner sa reconnaissance, donne sa fille unique en mariage à son sauveur. Celui-ci met sa femme à l'épreuve dès la première nuit de ses noces, en simulant l'ivresse. Il feint de dormir et couvre sa femme de vomissements. La fille de Sesthey pousse les hauts cris, sans écouter son père qui la supplie de se taire, plutôt que de dévoiler l'état de son mari, son propre bienfaiteur. Au matin celui-ci se lève, rend au Sesthey sa fille dont il n'a touché ni la main ni le pied, et malgré les supplications du père, il part n'emportant que son couteau.

Il arrive au loin dans un autre royaume où chaque nuit le Roi tuait le mandarin de garde à la salle du trône. Une foule de dignitaires avaient déjà été mis à mort, et, le jour de l'arrivée de notre voyageur, c'était le tour du premier Ministre, occupé en conséquence à préparer ses funérailles. L'arrivant s'informe et offre pour prix de sa nourriture d'aller veiller à la place du ministre. On accepte. Il revêt les vêtements de celui qu'il doit remplacer, et va se coucher dans la salle du trône attendant le Roi dont il guette l'arrivée. Au milieu de la nuit, le Roi entre armé d'un glaive. L'autre saute sur lui, le saisit de manière à lui ôter la liberté de ses mouvements, lui porte à faux plusieurs coups de couteau feignant de ne pas le reconnaître, et d'être plein de zèle pour la garde du Roi. Enfin il s'agenouille et demande pardon à la Majesté qui lui demande où il habite, sourit et se retire. Au matin, il sort, fait l'éloge du souverain à tous ceux qui s'étonnent de le voir vivant. «Le Roi n'est pas cruel le moins du monde, il cherche un homme de mérite qui sache le défendre, il tue ceux qui, cédant au sommeil, le laisseraient surprendre par ses ennemis» A ces mots, les yeux des mandarins s'ouvrent tout à coup à la vérité. Le premier ministre donne sa fille à son sauveur que le Roi nomme grand mandarin. Plus tard, le monarque accablé par l'âge, n'ayant pas de fils, lui donne sa fille et sa couronne.

La fourberie féminine. – page 57.

Il y avait une fois un mari et une femme qui n'avaient

pas d'enfants, après un long temps de mariage, la femme prit un amant. Un jour le mari, occupé à la récolte des ignames dans la forêt, alla se reposer pendant la chaleur dans le temple d'un génie. Or, il advint que ce jour, emportée plus que jamais par sa passion, la femme alla porter des offrandes à ce génie pour lui demander la mort de son mari. Celui-ci entend ce vœu impie, apprend ainsi l'inconduite de sa femme et ses véritables sentiments; caché derrière l'idole, il ordonne à sa femme d'acheter une poule couveuse et ses œufs, de servir ce mets délicat au mari qui en mourra. La femme se retire, et va exécuter cet ordre. Le soir le mari mange tout, et simule une grave maladie. La femme le croyant mourant, fait entrer son amant. Le prétendu malade, qui a tout vu, se lève sur son séant, et se plaint du froid. L'amant, craignant d'être surpris, va se blottir dans une grande jarre. La femme, sur l'ordre du mari, fait chauffer de l'eau pour un bain, et sort ensuite pour aller puiser une jarre d'eau froide. Le mari se lève, prend la marmite d'eau bouillante, la jette dans la jarre où était l'amant, et se recouche en geignant. La femme, à son retour, voit la tête de l'amant sortir de la jarre; ne se doutant pas qu'il est mort, elle lui recommande à voix basse de se cacher. N'obtenant de réponse, elle porte la main sur lui, et devine tout. Elle se tait, recouvre la jarre. Le mari se sent mieux, n'a pas besoin de bain.

Le lendemain, elle cherche le moyen de faire enlever secrètement le cadavre de la maison. Elle compte pour cela sur quatre voleurs de profession. Elle emprunte aux voisins des soieries et des étoffes en quantité. Elle les étend autour de sa maison comme pour les mettre à l'air. Les voleurs, à cette vue, surpris de voir tout à coup cette femme posséder tant de richesses, se promettent de la dévaliser pendant la nuit suivante. Le soir venu, elle rend les étoffes à celles qui les ont prêtées. Les voleurs supposent que tout ce qu'il y a de précieux est dans la jarre, seul meuble solidement fermé qu'ils emportent au loin dans la forêt. Pleins de fureur, à la vue du contenu, ils se promettent de châtier celle qui s'est ainsi jouée d'eux.

Un jour que cette femme descendait au fleuve pour faire des emplettes à bord d'un bateau chinois, récemment arrivé, elle rencontre en route les voleurs. Pour les apaiser, elle conte qu'elle va exiger de l'argent des chinois. «Accompagnez-moi, nous partagerons» dit-elle. Au port elle les engage à l'attendre sur le quai, disant qu'elle leur fera signe lorsqu'elle aura touché l'argent. Puis elle entre dans le bateau, propose aux chinois de lui acheter quatre esclaves. On se met d'accord sur le prix, elle est payée, alors elle fait signe aux voleurs qui sitôt entrés, sont saisis et enchaînés à fond de cale.

En se retirant, surprise par la nuit, elle monte sur un arbre pour attendre le jour. De leur côté surviennent les quatre voleurs, qui, pleins de rage, ont pu s'enfuir en brisant leurs chaînes. La nuit est très obscure; ils montent sur l'arbre même qui sert déjà de refuge à la femme. Trois s'arrêtent sur les branches inférieures. Le quatrième monte au sommet, la voit, et croit tenir leur vengeance. Elle lui montre son argent, lui propose le mariage et le partage à deux. Le voleur alléché se tait, la caresse, l'embrasse. N'opposant aucune résistance, elle feint seulement de douter de son amour. Il propose toute sorte de serments. Elle n'exige qu'un long baiser donné et rendu sur la langue. Elle commence, et lorsque le voleur lui rend son baiser, tout à coup, elle lui mord violemment la langue dont elle enlève l'extrémité. En même temps elle le pousse rudement et le fait dégringoler à terre, où il se roule en poussant des cris inarticulés lol lol. Les autres croient entendre les chinois à leurs trousses, ils sautent à bas de l'arbre, et s'enfuient suivis par le mutilé qui veut parler et les mettre au courant. Il ne peut que proférer lol lol et les autres fuient comme s'ils avaient leur vie à sauver.

Kong le brave. — page 62.

Jadis un homme du nom de Kong, voyageant avec ses deux femmes, traversait un pays infesté de tigres. Attaqué par l'un de ces animaux féroces, il se blottit dans le trou d'un arbre, à demi-mort de peur tandis que ses deux femmes, abandonnées à elles-mêmes, parviennent à tuer le tigre. Kong alors sort de sa cachette, et, armé d'un bâton, frappe le cadavre. Aux reproches de ses deux femmes, il répond avec hauteur que jamais tigre n'a été tué par une femme. Ils emportent la bête; les habitants s'extasient sur ce bel exploit dont Kong, malgré ses femmes, s'attribue tout le mérite. Il donne une répétition de la lutte; bondit, gesticule, simule les coups portés, au grand ébahissement de la population qui, à partir de ce jour, ne l'appelle que Kong le brave. Sa renommée se répand jusqu'au Roi qui le nomme Général et l'envoie à la guerre. Kong est terrifié mais il ne peut éluder l'ordre royal, et il est tenu de soutenir sa grande réputation. Ses femmes l'encouragent et offrent de l'accompagner. Il part enfin, assis sur le cou d'un éléphant, ses femmes sont assises sur le bât derrière lui. L'armée qu'il commande l'escorte, disposée selon les règles de la guerre. Près de l'ennemi, la frayeur le fait trembler. L'éléphant croit

que son conducteur l'excite, et se précipite en avant de tous (Les cornacs font marcher l'éléphant en le frappant du pied à petits coups plus ou moins précipités derrière l'oreille)

A la vue de ce général qui fond droit sur elle, l'armée ennemie se dissipe; chacun cherche son salut dans la fuite. Kong le brave se gonfle, se pavane devant ses troupes. Toutefois des sceptiques se doutent de la vérité, en apercevant sur l'éléphant des preuves irrécusables de la frayeur de leur général. Le Roi le comble de faveurs, puis il lui ordonne de capturer d'un crocodile féroce la terreur des navigateurs. Kong, tout en assurant le Roi de son dévouement, se voit cette fois perdu sans ressources. Il se rend, suivi de ses serviteurs au fleuve où l'attendait une foule nombreuse. Désespéré, il se précipite à l'eau. Le crocodile, surpris, bondit, et s'enfourche par le milieu du corps entre deux branches qui avaient crû près de la rive à côté l'un de l'autre. Kong revenu sur l'eau, voit le saurien qui ne pouvait ni avancer ni reculer. Il crie, appelle; les gens accourent, et bientôt le pays est délivré du monstre redoutable. Ce haut fait ajoute encore à la réputation de Kong le brave. Le Roi le comble de faveurs.

Thménh chéy. — page 67.

La mère de Thménh chéy le portait encore dans son sein lorsqu'elle eut un rêve presqu'une vision. Au moment où l'aube allait paraître, il lui sembla qu'elle cueillait les fruits du cocotier par un beau clair de lune. Elle alla consulter l'astrologue; celui-ci absent, était remplacé par sa femme qui ne voulut pas révéler que la destinée de l'enfant l'appelait au trône, et qui se borna à annoncer qu'il serait esclave. Thménh chey, à l'âge de sept ans, avait coutume d'aller jouer vers la maison d'un riche Sesthey. Un jour la femme de ce sesthey étant occupée à tisser, laisse tomber sa navette à terre. Elle demande à Thménh chéy de la lui apporter, lui promettant du gruau (Âm bŏk) de riz. « Beaucoup? » dit l'enfant, « Oui » répond elle. Il rapporte la navette et attend sa récompense. On lui donne du gruau, sur ses instances, il en reçoit un plein panier, mais il ne se tient pas encore pour satisfait, il se roule, crie, pleure, exige une plus grande quantité. Survient le Maha sesthéy auquel sa femme raconte l'aventure. « Tu ne connais pas son naturel, je sais comment le contenter » dit le mari. Il place sur un van deux tas de grains de gruau, et demande à l'enfant: « Dans quel tas y a-t-il peu,

dans lequel y a-t-il beaucoup?» «Celui-ci peu, celui-là beaucoup» répond l'enfant (ne songeant qu'à comparer les deux tas) «Tu dis que ce tas contient beaucoup, tu n'as qu'à l'emporter» Thménh chéy se retire en se disant «J'ai été joué par ce Maha Sesthey; je ne serai satisfait que lorsque je l'aurai joué à mon tour» Il rentre et insiste auprès de sa mère pour qu'elle l'engage comme serviteur chez le Maha Sesthey en lui empruntant de l'argent. Ce qui fut fait. (L'esclavage pour dette est très-fréquent au Cambodge)

A pied et portant l'arec et le bétel chaque jour, il accompagne le Sesthey à la Cour. Il a peine à suivre son maître qui voyage à cheval. Aux observations de celui-ci, il répond que si son allure était plus précipitée, les boites tomberaient du plateau. «Dorénavant, dit le maître, suis-moi de près, ne t'occupes pas de ce qui tombe» «Bien» dit l'enfant qui, le lendemain, suit le Sesthey en courant sans s'inquiéter des boites qui tombent à terre. A l'arrivée à la Sala, il remet à son maître, en présence de tous les mandarins, le plateau et son enveloppe, mais pas de boites. Le Maha Sesthey est plein de honte, il n'ose faire un esclandre, mais au retour à la maison, il ordonne à Thménh chéy de ramasser désormais tout ce qui tombera sous peine d'être fouetté. «Bien,» dit l'enfant qui se le tient pour dit.

Le jour suivant, il remplit le plateau et son enveloppe des crottins que le cheval laisse échapper pendant le trajet. Son maître, devant toute l'assemblée, lui demande pourquoi il arrive en retard. «Seigneur, je me suis attardé en route pour ramasser, selon votre ordre, le crottin de cheval qui tombait en quantité.» A la vue du contenu, le Maha Sesthey est plein de honte. Il se contient cependant, mais de retour à la maison, il défend à Thménh chéy de le suivre dorénavant à la Cour. «Tu n'es bon qu'à garder les champs, vas faire ce métier» «Bien, dit l'enfant.»

Il laisse tout ravager par les troupeaux. Et lorsque son maître s'aperçoit du dégat, il répond qu'il n'a pas reçu l'ordre de chasser les bestiaux, mais seulement de garder les champs; il les a si bien gardés que tous sont à la même place. «Voilà un enfant plein de méchanceté, se dit son maître, il n'y a qu'à l'envoyer faire paître les boeufs.» «Tu iras garder les bestiaux, ajoute-il» «Vous me comblez, maître, je n'ai pas de femmes, permettez-moi de considérer comme telles toutes les vaches.

Il retient tous les taureaux des voisins qui viennent pour chasser ses vaches, il refuse de les rendre à leurs maîtres sans une juste indemnité pour le délit de venir poursuivre ses femmes. On porte plainte au Maha Sesthey qui le

fait appeler. Il se tire d'affaire en disant qu'il a reçu les vaches pour épouses, qu'il retenait les taureaux pour porter plainte à son maître. Celui-ci las de ses tours aux champs le fait revenir à la maison.

Un jour le Maha sesthey se rend à la Sala extérieure pour s'entretenir avec des mandarins au sujet de certaine affaire qui le retient jusqu'à l'heure du déjeuner. Sa femme dit à Chéy d'aller appeler son maître. En se dirigeant vers le Maha sesthey, Chey crie à haute voix, et à diverses reprises. « Maître, madame vous attend pour déjeuner. » Choqué, le maître descend sans rien dire, et lui ordonne de répéter à l'avenir les ordres à voix basse, et à l'oreille, s'il ne veut être fouetté. Thménh chéy se le tient pour dit.

A quelque temps de là, le Maha sesthéy était à la Sala extérieure occupé à donner des ordres, lorsque le feu prend à la maison. Sa femme s'écrie « A Chéy, cours appeler ton maître, dis-lui que la maison brûle » A Chey va à la hâte répétant ces paroles entre ses dents. Le sesthéy le voit venir de loin remuant les lèvres, il se doute de quelque chose et lui crie : « Qu'y a-t-il ? » L'autre continue jusqu'à ce qu'il soit arrivé près de son maître, il se baisse alors, et lui murmure à l'oreille « Maître, la maison brûle » Le Maha sesthéy se précipite pour aller éteindre l'incendie, et dit à Chéy : « Cours, va sauver les objets de choix. » Thménh Chéy (jouant sur le mot Sâmral qui signifie 1° de choix, 2° léger) va recueillir une trentaine de coquilles d'oeufs que le feu avait respectées. Après que l'on eut éteint l'incendie le Maha sesthéy se fait apporter tout ce qui a été sauvé. Pour sa part Thménh chéy présente ses coquilles, disant que selon l'ordre de son maître, il a sauvé ce qu'il y a de plus léger.

Thménh Chey, ayant reçu l'ordre de rechercher l'auteur de l'incendie, se saisit du fourneau (Chaque case fait sa cuisine sur ce meuble.) le couvre de liens, lui installe une cangue et l'apporte à son maître disant : « Voilà le coupable, tous les incendies actuels proviennent de ce foyer » – « Décidément, je ne puis rien tirer de bon de ce Chéy. En définitive, je ne suis et je ne serai jamais que la victime de ses tours ; il ne me reste pas d'autres ressource que de le donner au Roi » Il informe Thménh chéy de cette résolution, et le lendemain, il le présente à S. M comme un garçon très-rusé, le plus habile menteur qui se puisse voir. Le Roi ordonne à l'enfant d'essayer de le tromper « Sire, il me faudrait pour cela consulter mon traité sur l'art de mentir ; daignez envoyer un page le prendre chez ma mère » Le page revient disant qu'il n'y a pas de traité. Le Roi furieux interpelle Chey qui répond « C'est par votre ordre, Sire, que je vous ai trompé » Le Roi sourit et lui prescrit de venir chaque jour à son audience.

Un jour, le Roi, désireux de mettre Thménh Chey à l'épreuve,

descend au fleuve, suivi de toute sa Cour. A l'insu de Chéy, il fait dire aux Seigneurs qui l'accompagnent de se munir d'un œuf, et chacun d'eux, successivement, devra se jeter à l'eau, plonger, puis reparaître en criant: Kakatok (cri de la poule qui pond) et en présentant l'œuf à Sa Majesté. On s'empresse d'exécuter ces ordres. Restait seul Thménh Chéy, pris au dépourvu. «Eh bien» lui dit le Roi. Il prend son parti, saute à l'eau, et revient en criant: «Kokeriko» «Où est ton œuf, Chéy?» «Je suis le coq, les œufs de toutes les poules sont de mes œuvres. Daignez considérer cela Sire» Le Roi admire l'esprit de Thménh Chéy, et lui demande son âge. «J'ai onze ans, Seigneur»

Le Roi allant se divertir à la forêt, suivi de toute sa Cour, ordonne à Thménh Chéy de monter l'éléphant qui porte les vivres destinés à Sa Majesté, et de faire en sorte de ne pas arriver en retard sous peine d'être puni. L'éléphant choisi était un viel animal qui ne se trainait qu'avec peine. Thménh Chéy reste en arrière, tend des voiles sur le dos de l'animal, se munit d'une gaffe sur laquelle il pousse pour aider à la marche. Il arrive trois heures en retard mais il évite le châtiment en démontrant qu'il n'y a pas de sa faute.

Le Roi fait une nouvelle tentative pour mettre en défaut l'esprit de Thménh Chéy. Allant de nouveau se divertir à son pavillon de la forêt, il prescrit qu'on l'escorte à cheval, et déclare que celui qui n'aura pas de cheval sera considéré comme coupable. Il recommande en même temps que cet ordre soit celé à Thménh Chéy qui ne sera prévenu qu'au dernier moment. Le jour suivant, le Roi part disant à Thménh Chéy: «Suis-moi à cheval, sinon tu seras puni.» Chéy cherche vainement une monture, et part à pied emportant dans sa main un cheval de jeu d'échecs «Voilà le cheval que j'ai monté» répond-il au Roi.

Thménh Chéy reçoit l'ordre de nettoyer la partie inférieure des appartements privés. Pendant le travail, Chéy vexé d'entendre les dames du palais et leurs servantes marcher au dessus de sa tête, leur lance une apostrophe grossière et insultante. Elles portent plainte au Roi qui furieux interroge Thménh Chéy. Celui-ci se défend vivement d'avoir insulté ces dames, seulement empêtré dans les toiles d'araignées, il a apostrophé ainsi ces insectes: «Tas de drôlesses, quand elles mangent, ce n'est que grâce à leur filière; si elles ne mangent pas ce n'est encore qu'à cause de leur filière» Le Roi ne peut qu'apaiser les femmes qui se retirent en demandant de ne plus envoyer Chey de leur côté.

Le Roi songe à le vaincre aux combats de coqs. Chéy reçoit l'ordre d'apporter un coq pour lutter. Il rentre chez lui, se doutant du dessein du Roi, et de la défense qui a été faite par toute la ville de ne lui céder aucun coq

de combat. ((J'en trouverai un qui battra ceux du Roi)) se dit-il. Prenant un poussin dont les plumes poussent à peine, il le recouvre d'une étoffe blanche et revient au palais. Il lâche en face du coq royal son petit poussin qui prend ce gros volatile pour sa mère, et court se glisser sous son ventre. Le coq s'écarte et Thménh Chéy crie: ((Victoire!)) Le Roi se retire furieux en se disant: ((Nous essayerons le combat de buffles.))

Des précautions sont prises pour que Thménh chéy ne puisse se procurer des buffles vigoureux, et un jour le Roi lui ordonne de faire combattre contre un buffle royal d'une vigueur sans pareille, au cou gonflé par le rut. Thménh Chéy amène son bufflon de dix jours qui croit être avec sa mère et veut téter. Le Gros buffle chatouillé, casse sa corde et fuit au loin. Thménh chey chante victoire à la grande humiliation de son souverain.

Le Roi défend que l'on laisse pénétrer Thménh chéy dans son palais. Un jour de fête, celui-ci, apprenant que les bonzes doivent aller réciter des prières à l'habitation royale, se vante devant tous les mandarins incrédules et ironiques que ce jour même il entrera dans le palais. Il se poste sur le passage du chef des bonzes, et l'insulte d'une manière ambigüe; le bonze se plaint au Roi qui fait immédiatement appeler Thménh chéy à la grande stupéfaction des mandarins. Il se tire d'affaire en expliquant ses paroles.

De plus en plus mécontent, le Roi déclare qu'il ne veut plus voir la figure de ce Chéy. Celui-ci se retire dans sa maison située sur le chemin du marché où peu après le Roi se rend. Thménh chéy, prévenu, dessine avec de la chaux un nez, des yeux, une bouche, sur certaine partie de son individu qu'il expose ainsi accommodée à la fenêtre lors du passage du souverain. Interrogé, il répond: ((Seigneur, pour ne pas enfeindre votre défense je vous ai présenté une partie de mon corps que votre Majesté n'avait pas interdit de lui montrer. Le Roi furieux de cet affront public, ne voit cependant aucun moyen de châtier l'insolent.

Rentré dans son palais, il ordonne à toutes les femmes d'aller salir la maison de Thménh chéy (De quelle manière? seul Rabelais pourrait le dire) Si celui-ci ose s'opposer à cet ordre ne le punira de mort. Chéy les frappe et n'a pas de peine à démontrer au Roi que toutes ont fait plus qu'il n'a prescrit.

Sa renommée s'étend jusqu'en Chine. Le souverain de ce pays envoie de concert avec ses mandarins poser une énigme au pays

de Khmêr, c'est à dire présenter des pastèques aux Cambodgiens en leur demandant de deviner le nombre de graines qu'elles renferment. On ignorait alors au Cambodge qu'en Chine, il y a trois espèces de ces fruits. Dans l'une, chaque fruit contient une graine, dans une autre deux, et dans la troisième trois. Le Roi fait appeler Thmênh Chéy et lui ordonne de deviner sous peine de mort. ((Bien, Seigneur, dit Thmênh Chéy qui fait bonne contenance par habitude et par orgueil. Au fond il est plein d'inquiétude. Rentré chez lui, il se couche du matin au soir sans manger, et sans rien trouver. A la nuit, mort pour mort, il préfère se jeter à l'eau. Revenant sans cesse à la surface il flotte jusqu'au gouvernail d'un bateau chinois, s'y accroche et entend les deux envoyés, le mandarin et le lettré, causer à l'arrière. Il écoute le mandarin qui expose qu'en somme les pastèques n'avaient qu'une, deux et trois graines et qu'il fallait ajouter d'autres énigmes pour se montrer digne de la mission confiée par le Roi. Le lettré dit qu'il en a préparé d'autres, il se propose de porter une livre de viande de porc au Roi Khmêr en lui demandant de la conserver fraîche et s'en nourrir pendant deux années sans la saler ni la fumer. ((Et comment cela?)) objecte le mandarin. ((Voici, en remettant la viande le dernier jour de l'an, les deux jours comptent alors pour deux années. En outre nous offrirons un moineau en demandant au Roi de le faire cuire et d'en nourrir tous nos gens)) ((Comment cela se peut-il?)) S'ils sont avisés, ils répondront en nous présentant une aiguille et en nous priant d'en forger une hache pour dépecer le moineau. Enfin nous demanderons au Roi de faire en une seule nuit, pour nos cinq cents navires, des ancres de la grosseur de trois empans.)) ((Comment pourraient-ils faire?)) Ils pourraient tordre de la paille en forme d'ancre sur le sol, la brûler de manière que la figure reste tracée, attacher nos bateaux à ces simulacres. Nous n'aurions rien à répliquer)) Entendant cela le mandarin chinois se réjouit; il voit déjà le Cambodge sous leur domination. De son côté, Thmênh Chéy se retire plein de joie, remerciant les esprits célestes d'être venus à son aide. Le lendemain, il triomphe sans peine sur tous les points. Le Roi se saisit des 500 bateaux chinois, moins un seul qui reconduit l'ambassade en Chine.

Le Roi de Khmêr, réfléchissant à l'habileté dont Thmênh Chéy a fait preuve en maintes circonstances, tremble pour sa couronne. Il l'exile au Grand Lac, lui permettant de s'établir où bon lui semblerait. Thmênh Chéy prend tout le Lac, et exige un impôt de tous ceux qui le traversent. Il invente et installe les enseignes de douanes qui servent encore actuellement. Il fait le tour du lac baptisant les accidents de terrain dont il donne l'énumération. Au lac lui même, il donne le nom de bassin à servis (Tonlé sap) et décide

que toute embarcation qui gâtera ce semis sera condamnée à payer une amende de trente onces d'argent. Le peuple porte plainte en foule. Le Roi stupéfait, fait appeler Thménh chéy, l'interroge. «Tout ce que j'ai fait est pour vous, Sire; Dans toute nation il y a des règles, des impôts, une hiérarchie» C'est bien, dit le Roi, mais les amendes sont trop exagérées, ne prend qu'un bat d'argent par barque.

Jouant sur le mot bat (V. à Lër) Thménh chéy exige une pleine marmite d'argent au lieu de trente onces primitives. Nouvelles plaintes au Roi qui lui ordonne d'exiger une pièce d'argent de la valeur de quatre francs appelée Bat.

Le Roi réfléchit qu'il faut en finir avec ce fauteur de troubles. Il donne l'ordre au chef des exécuteurs d'aller jeter Thménh chéy au milieu du lac, pour faire un exemple et apaiser le peuple. Les exécuteurs enchainent et embarquent Chéy qui leur dit en descendant la rivière: «Mes amis, c'est fini, je suis un homme mort. Ôtez ces liens, qu'au moins je vous égaie une dernière fois, vous voyez que la fuite m'impossible» «C'est vrai» disent les bourreaux qui le délient et le placent à l'arrière «Je vais, ajoute-il, chanter «Thménh chéy est tombé à l'eau» répétez tous en cadence oh ih oh, oh ih oh,» Passionnés pour ce genre d'exercice, tous les rameurs l'accompagnent en pagayant avec vigueur. Thménh chéy les voyant suffisamment ~~exécutés~~ excités, juge le moment opportun et il se jette à l'eau. En vain l'homme qui est au gouvernail crie: «Thménh chéy s'est jeté à l'eau». A chaque fois le chœur des rameurs cadence ses oh ih oh, oh ih oh,. Pendant ce temps Thménh Chéy gagnait la rive et se refugeait dans une bonzerie. Lorsque les exécuteurs parviennent à connaître sa fuite, le condamné avait disparu; ils s'accablent de reproches mutuels. Enfin ils reviennent annoncer au Roi que Thménh chéy, dans son désespoir, s'est jeté à l'eau avec ses liens et qu'on ne l'a pas vu revenir à la surface.

La nouvelle de sa mort se répand jusqu'en Chine. Le souverain de cet empire renait à l'espoir de s'emparer du pays de Kôuk thelok. On convoque le grand conseil de mandarins, et on décide d'envoyer au Cambodge, porteurs d'une missive royale, quatre sages qui poseront des énigmes. Le vaincu sera vassal du vainqueur. Le Roi Khmer pense alors avec regret à Thménh chéy.

Un jour, le bonze Chéy, s'étant présenté au palais avec tous ses confrères pour recevoir l'aumône des mains du Roi. Celui-ci crût le reconnaître, mais Chéy fit une réponse ambigüe. La pensée du Roi se reporta sur ce bonze lorsqu'arriva l'ambassade chinoise. Il envoie faire des

recherches dans les pagodes. On retrouve le bouze Chéy qui se réconcilie avec le Roi, il quitte immédiatement les ordres, reçoit le titre de sage Pandit, le Roi déclarant qu'à l'avenir ceux qui quitteront les ordres seront ainsi désignés. Thmênh Chéy demande trois jours pour préparer les énigmes qu'il posera à son tour. Au jour fixé, les chinois descendent et rencontrent Thmênh Chéy venu au devant d'eux, Ils s'arrêtent à distance, et du doigt indiquent le ciel. Thmênh Chéy dirige son index sur le soleil. Les chinois montrent l'horizon, Thmênh Chéy redresse ses cinq doigts. Les chinois indiquent au dessous. Thmênh Chey tourne son doigt vers sa propre personne. Puis on s'explique. Thmênh a compris que les chinois lui demandaient successivement: ((qu'y a-t-il au ciel, à l'horizon, sur cette terre?)) De même les chinois ont compris les réponses du sage Khmer: ((Il y a le soleil, il y a la mer, et au delà les monts Chakre-val, il y a l'homme))

Les chinois rentrent à bord, et le lendemain, ils reviennent poser de nouvelles énigmes. Ils arrondissent leurs bras embrassant l'espace. Thmênh Chéy replie le sien, et leur présente son coude. Ils ouvrent leurs cinq doigts, Thmênh Chéy n'en lève qu'un seul. Les chinois rentrent à bord sans mot dire. A l'Evêque des bonzes qui lui demande des explications, Thmênh chey répond: ((En arrondissant les bras, les chinois ont fait le geste de pêcher (avec la nasse que l'on manœuvre à la main) j'ai répondu: pêchant ainsi on prend des poissons de la grosseur du bras. Montrant leurs cinq doigts, ils ont indiqué que tel poisson fournirait cinq tranches à saler. Mon doigt a répondu que, à une tranche par jour, il y en aurait pour cinq jours)) Au premier ministre qui l'interroge, Thmênh Chéy répond: ((arrondissant leurs bras, les chinois disent qu'ils saisiront le royaume. Je réponds que je le défendrai de mon bras. Ils sont nombreux, ajoutent-ils, Moi, je suis seul et sans crainte, tel est le dialogue muet échangé entre nous)) A son tour, le Roi l'interroge. Il répond: ((Qu'y a-t-il dans les quatre continents? – Au milieu le mont Merou – A l'époque actuelle appartiennent cinq Bouddhas – Dont un est encore à paraître voilà ce que signifiaient nos gestes)) Ces trois versions deviennent publiques. On ignore si même Thmênh Chéy n'a pas caché le véritable sens des énigmes. Roi et mandarins sont pénétrés de crainte.

Thmênh Chéy, rentré chez lui, prépare ses énigmes. Sur une planche carrée, il étend du papier blanc, place autour quatre plateaux d'encre de Chine délayée et fait courir des plateaux à la planche des crabes conservés dans quatre jarres. Il remplace une feuille dès qu'elle est couverte de

de traits innombrables. Rassemblant une foule de petits enfants, il leur distribue ces papiers, leur recommande de répéter à haute voix tout ce qui leur passe par la tête, de sorte qu'on n'entend qu'un bruit confus de voix enfantines. Les lettrés chinois ne peuvent reconnaître un seul de ces caractères. ((Ce sont, dit Thmênh Chéy, des caractères à l'envers, Ming, Sréam, cham. Si vous ne pouvez les déchiffrer, il est inutile de continuer. Avouez que vous êtes battus!)) Thmênh Chéy se contente de prendre quatre bateaux et leur chargement. Il autorise les chinois à repartir sur le cinquième. Il porte tout au Roi qui veut le combler de présents et lui donner pour compagne une femme de son palais. Thmênh Chéy refuse: ((Ce ne sont pas des femmes, dit-il, ce sont des femelles)) ((Et où donc y a-t-il des femmes?)) ((Donnez-moi des étoffes et des soieries, je vais en chercher une. Si je la rencontre, je vous la présenterai, Sire!))

Partout il interroge ((Y a-t-il des femmes ici?)) ((Que sont donc celles-ci?)) s'écrient les habitants. ((Ça ce ne sont pas des femmes, ce sont des femelles.)) Il répète ses questions en tous lieux, excitant le rire des populations. Enfin il arrive au village de demoiselle Suos qu'il aperçoit assise devant sa maison. ((Jeune fille, y a-t-il des femmes ici?)) – ((Et dans ton pays, y a-t-il des hommes?)) ((Oh! oh! j'ai trouvé)) se dit Thmênh chéy, voici la femme (le bonheur) c'est Suos. (abréviation de Suos dëy, félicité) Il répond: ((Dans mon pays, il y a un homme vraiment. Connais-tu son nom, demoiselle Suos?)) ((Oui, cet homme doit se nommer Chéy (le victorieux) celui qui triomphe de toute la terre. Et selon toi, quel est le nom de la femme?)) – ((Elle est femme (Srëy) parce qu'elle est le bonheur (Suos) Suos est donc son nom)) Thmênh chéy répond: ((As-tu motif de crainte?)) – ((Non, Et toi, as-tu sujet de préoccupation?)) ((Non. Dis-moi ce que signifie ma question)) ((Tu m'as demandé si j'avais un mari, parce qu'alors, causant avec toi, j'aurais sujet de crainte. Et par préoccupation, qu'ai-je voulu dire?)) – ((Tu m'as demandé si j'avais femme, car alors j'aurais à songer à son cœur. Mais je suis libre))

Thmênh chéy demande Suos en mariage. Les parents se concertent et l'engagent à s'occuper des préparatifs. Il organise la cérémonie en grande pompe, telle qu'on a coutume de la célébrer depuis cette époque: Détails de la cérémonie.

Le mariage accompli, Thmênh Chéy rentre à la Cour, se rend à la salle de justice, s'adresse à la foule des mandarins, et offre de parier qu'il donnera un ordre au Roi. Le pari est tenu. Thmênh chéy appose leurs sceaux sur des écrits préparés à l'avance et dit: ((Je suis prêt, qu'on prévienne le Roi)) Celui-ci furieux le fait appeler. ((Voyons cet ordre que tu te vantes de me donner?))

((Je le donnerai, seigneur, si vous voulez bien vous retourner de l'autre côté)) Le Roi obéit, puis revient vers Thménh Chéy. ((J'ai regardé derrière, ordonnez donc!)) – ((Je vous ai donné un ordre, Sire, en vous disant de vous retourner. Quant à vous ordonner de porter un fardeau quelconque, non, certes!)) Le Roi se tait. Thménh Chéy se fait payer, et vit en paix.

On tient un grand conseil à la Cour où il s'était attiré la haine de tous. ((Il faut l'exiler en Chine, où il est détesté. On le mettra à mort et nous vivrons en paix)) Le Roi le fait embarquer. Au moment où il met le pied sur la terre de Chine, Thménh Chéy recommande aux gens du bateau de dire à sa femme de ne pas s'impatienter, qu'avant sept mois, on le reconduira au Cambodge.

En Chine, Thménh Chéy passe pour un Khmer quelconque. Il invente le vermicelle, produit culinaire qui obtient un grand succès. Sa renommée se répand jusqu'au Roi qui l'interroge. Chéy lui dit que pour bien apprécier le vermicelle, il faut lever la tête, ouvrir la bouche et laisser filer la pâte. Il parlait ainsi parce qu'il désirait voir la figure du Roi de Chine dont il entendait seulement la voix. Le Roi lève la tête et Chéy s'écrie: ((La figure du Roi de Chine ressemble à celle d'un chien, tandis que celle du Roi de Khmer est belle comme la pleine lune.)) A cette insulte, le Roi entre en fureur, fait saisir l'insolent et ordonne qu'on le laisse mourir en prison.

La prison où on plaça Thménh Chéy en compagnie d'un chinois condamné à mort était un local si froid, que les prisonniers mouraient tous en peu de temps. (Cette idée du froid est assez originale chez un peuple qui habite une contrée où le thermomètre ne descend pas à 16° centigrades) Thménh Chéy, pour combattre le froid, excita son compagnon à lutter, à boxer jusqu'à ce qu'ils se fussent réchauffés à suer. Ils recommençaient dès que le froid se faisait sentir. Ils construisent un cerf-volant, muni d'un appareil à grincer. Le Roi et toute la Cour s'étonnent d'entendre chaque nuit ce bruit mystérieux. Les astrologues consultés sont d'avis que c'est le présage de grandes calamités qu'on ne détournera qu'en rendant la liberté au sage exilé. Le Roi tressaille, s'excuse auprès de Chéy et le fait reconduire dans sa patrie avec une nombreuse suite. Il est reçu avec crainte. il offre au Roi du Cambodge un cerf-volant. Telle est l'origine de ce jeu national.

Enfin Thménh Chéy tombe malade. Il recommande de planter tout autour de sa tombe des petits piquets très-aigus. Il reçoit la visite du Roi, et murmure à son oreille deux axiomes culinaires très-connus. Le Roi interrogé par ses mandarins, répète les paroles de Thménh Chey, mais nul ne le croit.

Chménh Chéy a dû lui transmettre un grand secret. De là provient la crainte que les Khmèrs ont conservée pour leurs Rois. Les nombreux ennemis de Chménh Chéy envoient leurs gens salir, profaner sa tombe. Ceux-ci se piquent et se blessent. Et cette dernière prévoyance augmente encore le respect, la crainte attachés à la mémoire de Chménh Chéy.

Le Roi de Chine. — page 116.

Les vieillards content qu'une fois, un Préa Sokon (chef supérieur des bonzes) avait élevé un chien très-intelligent, très-obéissant auquel il ne manquait que la parole. Il suivait son maître au bain portant ses vêtements de rechange. Le Préa Sokon l'envoyait appeler les personnes de sa connaissance. Le chien aboyait au pied de leur échelle, indiquant que son maître désirait les entretenir. Cet animal chéri de tous mourût et alla renaître dans le corps de l'héritier présomptif de la couronne de Chine. Le Préa Sokon fait ensevelir son chien, médite sur sa destinée et reconnaît qu'il a pris une nouvelle existence dans le corps de ce prince à face canine. Ce dernier étant monté sur le trône, ordonnait la mort de ceux qui voyaient son visage. Pris de vives douleurs à la tête, et ne pouvant trouver aucun remède à ses maux, il consulte les astrologues qui lui révèlent le secret de son existence antérieure. Un bambou a poussé ses racines jusque sur les os de la tête du chien du Préa Sokon, de là ces souffrances. Le Roi fit rechercher et transporter en Chine les ossements sur lesquels il éleva un beau monument. Cette légende explique la croyance des Khmèrs que le Roi de Chine a une face de chien, et fait mettre à mort ceux qui voient son visage; elle explique le désir et la ruse de Chménh Chéy.

Le Juge lièvre. — (partie rimée). — page 119.

Cinq compagnons: la loutre, la poule, l'aigle pêcheur, le tigre et le lièvre songent à se bâtir une maison. ((Commençons par couper le chaume)) dit le tigre. Ils se dirigent à travers la campagne, et rencontrent une belle plaine couverte de l'herbe longue, employée pour couvrir les maisons. On se repose sous un abri léger. ((Campons ici, nous ne trouverons pas mieux)) — ((Qui fera la cuisine aujourd'hui pendant que les autres faucheront?)) demande la loutre. L'aigle propose le tigre qui accepte. Et les quatre ouvriers vont faucher. Quatre! c'est beaucoup dire, car sitôt arrivé à la plaine, maître lièvre se livre

à ses feintes ((Oh que je suis malade! Dieu! que j'ai mal au ventre!)) Il s'écarte, et furtivement court regarder quelle chasse fait le tigre. Il l'aperçoit saisissant un cerf; alors il retourne promptement vers les faucheurs, se couche, se tient à quatre, grelotte la fièvre, se tâte le ventre. Aux reproches de l'aigle, de la loutre, de la poule, il répond: ((Mes amis, de grâce ne m'accablez pas. J'ai fièvre et dysenterie)) Et ainsi jusqu'au soir. En route le lièvre dit: ((Qu'avons-nous à manger? Si j'en crois mes pressentiments nous aurons bonne cuisine.)) – ((Alors prédis-nous ce que nous mangerons.)) répondent les trois autres. ((Mes amis, nous avons certainement un cerf. Mais si j'ai dit juste, vous n'en mangerez pas.)) – ((Bien, bien, tu mangeras seul alors!)) On arrive. ((Ami tigre, qu'avons-nous à manger?)) – ((J'ai pris et fait cuire un cerf)) Le lièvre s'écrie: ((Eh, Eh, vous autres vous n'en mangerez pas. Part à deux, pour le tigre et moi.)) – ((Vaurien! va nu pieds! répliquent la loutre, l'aigle et la poule, que nous feras-tu? pourquoi n'en mangerions-nous pas?)) On mange et on se couche.

Le lendemain on décide que la loutre s'occupera de la victuaille. Les quatre autres compagnons vont faucher. Immédiatement le lièvre recommence son manège, il vient s'assurer que la loutre a pris un poisson Chhdor. Aux reproches du tigre, de l'aigle et de la poule, il répond par les gémissements, les plaintes de la veille. Au retour il prédit le menu du souper, et veut soutirer la part des faucheurs, mais sans plus de succès que la veille. Le jour suivant, l'aigle, chargé de la cuisine, guette et saisit un poisson Pra. Le lièvre agit toujours de même. Vient le tour de la poule, le lièvre la guette encore. Il la voit pleine d'inquiétude et d'agitation; après mainte et mainte réflexion, elle ne peut que pondre et faire cuire son œuf. S'appuyant toujours sur son système de fourberie, le lièvre essaie, mais en vain, de manger la plus grande partie de l'œuf.

C'est enfin au lièvre à pourvoir à la nourriture de ses compagnons. Plein d'anxiété, il ne sait que trouver. Il a beau réfléchir il ne trouve rien. ((Essayons comme le tigre, de prendre un cerf.)) Il se met à l'affût, se ramasse et saute sur un chevreuil dont les cornes le jettent à terre à plat ventre. Il se relève endolori, meurtri. De plus en plus inquiet au sujet du souper, il songe à imiter la loutre et plonge, saisissant du fond de l'eau un gros poisson qui l'entraîne si loin que, asphixié, il lâche le poisson et regagne avec peine la rive, où il reste longtemps étendu et grelottant. Avec les forces, son angoisse le reprend. ((Quoi, les autres ont tous fourni un souper abondant, seul, j'aurai la honte de ne rien donner! allons imitons l'aigle.)) Il grimpe, se perche sur un arbre, se précipite sur un poisson qui s'ébat à la surface. Il est entraîné et, à demi-mort, il regagne la rive avec

grande peine. « Malheureux! il n'y a donc qu'à mourir » La réflexion aidant, il songe à imiter la poule. Il se met en position sur la marmite et, après quelques efforts, il la remplit à moitié. L'ayant mise au feu, il se couche simulant la maladie. Les autres reviennent du travail. « Qu'aurons-nous à manger? » Il murmure en frissonnant. « O mes amis, je n'ai trouvé rien qu'un peu de saumure que j'ai fait cuire. Mangez, mangez, sans moi. Je suis malade à mourir. » Sitôt qu'ils ont fini leur repas, paf! le galopin de lièvre se redresse subitement. « Comment avez-vous pu manger ma crotte? » Les autres, au comble de la fureur, se précipitent tous sur lui. Il disparaît dans les bois et ne revient que lorsque leur colère est apaisée.

Ayant suffisamment récolté on se concerte pour emporter le chaume à la maison. « Seul notre ami tigre est fort et vigoureux » dit le lièvre. « C'est vrai, notre ami est plein de vigueur » répondent les autres. Le tigre ne proteste pas. Sur son dos on place tout le chaume. « Ajoutons aussi la vaisselle, le briquet. » Rien n'est oublié, même les faucilles sont piquées dans le chaume. On ne garde à la main que les couteaux. « Qui montera sur le dos du tigre? » — « Le lièvre, animal rusé, est très apte à faire le conducteur. » dit l'aigle. « Excellente aubaine pour un paresseux tel que moi. » se dit le lièvre qui, d'un saut, se place sur le dos du tigre. Il conduit quelque temps, puis il prend et frappe le briquet. « Qu'est-ce ceci? » demande le tigre, en entendant ces coups secs. « Ne t'inquiète pas, c'est la vaisselle qui s'entre-choque. » Il recommence à deux ou trois reprises; enfin le briquet prend feu. Il l'attise en soufflant, l'applique contre le chaume qui s'enflamme aussitôt. Le lièvre, craignant les suites, saute à bas, et se réfugie sur un arbre aux épines redoutables. Il en savoure les fruits pendant que le tigre, à moitié brûlé, parvient enfin à se débarrasser du chaume enflammé. La forêt retentit des ses rugissements de douleur. Plein de rage, il se met à la poursuite du lièvre et veut le broyer immédiatement. Du haut de l'arbre, le lièvre lui rend ses injures avec usure. « Il est, dit-il, sous la protection des esprits célestes qui lui accordent la grâce d'effeuiller cet arbre à pleines mains. Que le tigre essaie d'en faire autant et il ressentira immédiatement les effets de la colère céleste. » La fureur du tigre s'apaise. Il jure qu'il ne fera aucun mal à son ami qui lui offre alors de monter, et qui lui recommande, pour bien effeuiller, de saisir une branche à pleines mains, et de tirer violemment à partir du tronc. Pendant que le tigre s'efforce de monter, le lièvre saute à terre, va droit s'asseoir sur une liane formant une belle balançoire à laquelle il imprime un mouvement de va et vient fort agréable. Le tigre sur l'arbre veut effeuiller selon les recommandations du lièvre; il est cruellement déchiré par les épines. Plein de rage,

il rejoint le lièvre pour le réduire en poussière. Celui-ci le traite de haut, lui renvoie insulte pour insulte. Il est, dit-il, sous la protection des esprits célestes qu'il se récrée en se balançant ainsi. La colère du tigre s'évanouit. Il veut partager la récréation. Le lièvre lui cède la place en lui recommandant de se balancer avec force pour être plus agréable aux esprits. Puis maître lièvre fuit immédiatement plus loin, et s'arrête vers deux bambous qui se frottent en grinçant au souffle du vent. Le tigre se balance de toutes ses forces, et s'élève à une grande hauteur. La liane se rompt, et il tombe si lourdement qu'il fait trou dans le sol. Il reste quelque temps étourdi. Enfin il se relève et s'en va trottinant péniblement décidé à ne pas laisser entier un seul os du lièvre. Les insultes réciproques recommencent de plus belle. Maître lièvre offre un concert aux esprits dit-il ((Oh! oh! mélodieux vraiment)) s'écrie le tigre dont la colère disparait. Il fait de nouveaux serments de pardon et d'amitié au lièvre qui lui enseigne le moyen de rendre le concert bien plus mélodieux encore, à la grande satisfaction des esprits célestes, en plaçant sa queue entre les deux bambous lorsque le vent se lèvera. Le lièvre, ayant dit, se sauve rapidement. Il rencontre un nid de guêpes nocturnes, en bouche l'entrée, et se met à le secouer écoutant avec joie la musique infernale que font à l'intérieur les guêpes effrayées. Il est rejoint par le tigre rugissant de douleur, la queue écorchée à moitié broyée par les bambous. La même scène d'injures se renouvelle. Le lièvre offre, dit-il, aux esprits célestes un concert des plus harmonieux. Il engage le tigre dont la patte est lourde, à frapper sans crainte; le concert en sera plus harmonieux. Le lièvre descend, et se voyant remplacé par le tigre, il a hâte de fuir au loin. Dans sa course précipitée, il regarde derrière lui, et tombe au fond d'un puits. De son côté, le tigre frappe fort, brise l'enveloppe et est assailli par les guêpes furieuses qui le couvrent de piqures cuisantes. Il bondit en poussant des cris terribles. Enfin délivré, il se met à la poursuite du lièvre qu'il aperçoit au fond d'un puits, interdit, penaud, ramassé sur lui même. Aux menaces du tigre, il répond: ((quel besoin de t'occuper de moi? songes à toi plutôt, tu vas être écrasé par la chute du ciel.)) Le tigre effrayé saute dans le puits. ((Il s'agirait de sortir de là maintenant, se dit le lièvre)) Il chatouille le tigre qui tressaute ((Gibier de potence! Je vais te rejeter en haut, et tu seras écrasé)) Le lièvre redouble. Le tigre furieux, n'y tenant plus, le lance sur le sol. ((Oh! dit le lièvre, me voilà tiré d'un grand danger)) Immédiatement il crie, appelle les gens du pays. ((Un tigre, un tigre! n'apportez que des armes, les chiens sont inutiles, le tigre est au fond d'un puits.)) Il fuit au loin pendant qu'on tue l'animal féroce.

Le sage lièvre. (partie contée) … page 132.

On raconte que le lièvre, échappé du puits, rencontra une vieille femme portant des bananes au marché, et se dit: ((Je suis affamé, épuisé. Je vais faire le mort et manger ces bananes.)) Il s'étend raide et immobile sur la route. ((Excellente aubaine! s'écrie la femme, celui-là me fera un bon civet, certes!)) Elle le place sur sa corbeille, et continue sa route. Le lièvre pèle et mange les bananes. Passant devant une maison, on appelle la vieille pour lui acheter des fruits. Elle pose son fardeau à terre. Maître lièvre bondit et disparait ne laissant que des pelures à la vieille qui regrette à la fois son lièvre et ses bananes.

Entrant dans une forêt, il descend se désaltérer au bord d'une mare. Des coquillages l'arrêtent. Il se récrie: ((Tenez-vous donc cette eau de vos ancêtres?)) — ((Oui, certes!)) répondent les crustacés. ((S'il en est ainsi, parions à courir. Si vous nagez plus vite que je cours, je m'abstiendrai de boire. Je me désaltérerai dans le cas contraire.)) Les coquillages acceptent; Ils se disséminent sur tout le pourtour de la mare, et donnent le signal au lièvre. Celui-ci part comme la flèche, puis s'arrête en appelant les coquillages. Ceux qui sont en avant crient: ((Kouk)) les autres sont silencieux. ((Ciel! quelle rapidité!)) s'écrie le lièvre qui reprend sa course de plus belle. Il crie de nouveau, et à chaque fois il se voit devancé. Forcé de s'avouer vaincu depuis lors il s'abstient de boire l'eau des mares, des étangs, et n'absorbe que la rosée du ciel.

Plus loin, il veut traverser une rivière; et ne sait comment s'y prendre. Enfin il aperçoit un crocodile qui nage de çà, delà. ((Oh! ami crocodile! de quelle maladie proviennent donc ces rugosités dont tu es couvert?)) — ((Ce sont des dartres.)) répond le saurien. ((Je te guérirai si tu veux me transporter sur l'autre rive.)) ajoute le lièvre. Plein d'une douce espérance, le crocodile vient s'échouer lourdement à terre. Le lièvre prend des feuilles d'arbres, et les étend sous lui en guise de tapis, afin de ne pas toucher ce corps immonde qui lui inspire une vive répugnance. ((Pourquoi ces feuilles que tu places sous toi?)) — ((Tu es mon bienfaiteur, je te manquerais gravement de respect (en plaçant directement mon corps sur le tien)) répond le lièvre qui traverse la rivière sur la tête du crocodile. Il saute à terre, et se retourne disant: ((Misérable! Tu as des dartres de père en fils, qui donc peut les guérir?)) Le Crocodile est furieux de cette fourberie qui dépasse toute mesure, mais il ne sait comment se venger. Il songe à se laisser flotter comme une souche et attend le lièvre. Celui-ci, pendant ce temps, se laisse maladroitement renfermer dans le cadavre d'un buffle. Enfin il parvient à s'échapper de cette étrange

prison en trompant les gens. Il revient vers la rivière. A l'aspect de ce corps flottant immobile, il est pris de doute ((Es-tu crocodile, s'écrie t-il, alors descend au fil de l'eau, mais si tu es souche, remontes le courant.)) Le crocodile entend, et tient le raisonnement suivant: ((Je fais la souche donc il faut remonter le courant)) — ((Oh! Oh! s'écrie le lièvre, à la vue de cette souche qui remonte. Oh! oh! Maître crocodile aurais-tu vraiment la prétention de te jouer de moi?)) Le crocodile voit qu'il faut essayer d'un autre moyen. Il s'étend à terre, la gueule ouverte, comme s'il était mort. Le lièvre, au naturel aussi léger que rusé, entre dans la gueule, inspecte tous les crocs aigus qui feront de beaux manches de couteaux, les gros pour lui, les petits pour sa femme. Tout à coup l'étau se referme avec bruit, le lièvre se glisse dans le ventre, où il frappe des coups secs, disant qu'il va dérouler les intestins grêles et s'en repaître. Le crocodile effrayé le supplie de sortir.

Plus loin, le lièvre va s'asseoir sur un tronc près d'une mare. La chaleur du soleil fait suinter la résine, si bien qu'il est collé par les poils de l'arrière-train. A ce moment un petit éléphant vient boire à la mare ((Comment oses-tu boire l'eau confiée à ma garde par les esprits célestes?)) L'éléphanteau court informer sa mère de cette nouveauté. Celle-ci accourt, saisit et jette au loin avec colère le lièvre enchanté d'être dépêtré.

Il dévalise la plantation de concombres d'un vieillard. Pris au piège, il se fait délivrer par le crapaud en lui promettant de le guérir de ses pustules. Hors de danger, il se moque de son sauveur, en lui disant de même que précédemment au crocodile: ((Tes pustules appartiennent à ton espèce de père en fils, qui donc les guérira?)) Le crapaud furieux le poursuit en vain. De son côté le propriétaire a vu les traces du lièvre échappé de ses lacs. Regrettant cette proie il étend de nouveau ses pièges.

La nuit suivante, emporté par sa gourmandise, le lièvre oublie le danger, et tombe de nouveau dans le piège. Survient le crapaud qui se moque de lui. Le lièvre, quoique profondément humilié d'être l'objet des railleries d'un tel animal, est trop rusé pour témoigner le moindre mécontentement. Il se contente de dire que: ((S'il n'a rien tenté précédemment pour la guérison du crapaud, c'est que sa science était à court; ses paroles ironiques ne servaient qu'à masquer sa défaite. Mais certainement maintenant il peut le guérir.)) Puis sachant combien le crapaud est un animal porté à la luxure, il lui parle de certaine fillette blanche aux joues roses. ((Je l'ai déja demandée pour toi, mon ami, et sûrement on l'accordera.)) Le crapaud, pris par son faible, sourit, se dilate, prend des poses conquérantes. Un peu de défiance se glisse cependant dans son esprit ((Mais

ami lièvre, parles-tu sincèrement, cette fois-ci ne me tromperas-tu pas?» — «Comment oserais-je te tromper deux fois! Je l'ai fait auparavant parce que je n'avais pas d'autre parti à prendre. tandis qu'il est facile de te procurer jeune et jolie fille. Elles sont en abondance à Angkor et à si bon marché qu'on en a dix pour un Slĕng (Un franc environ. Il y a deux dictons très-communs au Cambodge provenant de ce conte. Ce sont: filles à dix pour un slĕng. — Le crapaud nageant va chercher femme à Angkor.) Enfin le lièvre est délivré. Il bondit et s'écrie: «Dartreux! pustuleux! qui donc te donnera jamais sa fille?» Au comble de la rage, le crapaud saute à sa poursuite à se briser la tête contre les talus de rizières.

L'idée d'aller chercher femme à Angkor hante le cerveau de ce luxurieux animal. Il part, et rencontre le coléoptère qui fouille les excréments, et lui annonce son projet. «Il est tard, et la route est encore longue.» dit l'autre. «J'irai et reviendrai pour déjeuner.» répond le crapaud emporté par sa passion. Entendant l'insecte ronger avec bruit au fond de son trou. «Que fais-tu là?» lui demande-t-il. «Je tourne un essieu de roue.» — «Et pourquoi un essieu si court?» — «Pas déjà si court! Je me promets bien de le scier en deux pour avoir la paire complète.» répond l'autre enchanté de se moquer de ce vantard, de lui rendre la monnaie de sa pièce. Le crapaud continue, annonçant avec fracas son dessein à tous les animaux qu'il rencontre, et enfin au poisson tipou qui le croque.

Le lièvre se cache dans une touffe de joncs. Survient un tigre qui s'apprête à le croquer. Le voyant venir, le lièvre feint de tousser et s'écrie: «Hem! hem! J'ai dévoré cinq éléphants sans être rassasié; j'ai mangé récemment une aubergine amère qui me gratte le gosier. Comment me procurer un foie de tigre pour faire passer cette incommodité?» Le tigre effrayé se retire et rencontre le singe auquel il répète les paroles terribles de certain petit animal, gros comme la patte, à courte queue, et longues oreilles. «Oh! oh! s'écrie le singe, c'est le lièvre, animal fanfaron entre tous. N'aies crainte!» — «Je n'ose y aller, j'ai vu les débris des défenses d'éléphant tout autour de lui.» — «Cela ne se peut, je vais te conduire.» Le tigre proteste, il a peur. «Cet animal veut se repaître de mon foie. Tu peux grimper un arbre, et me laisser périr misérablement.» — «Que tu es bête! répond le singe, si tu n'as pas confiance, attachons-nous par le milieu du corps avec une liane.» Le lièvre, assis sur un monticule, voit venir les deux compagnons liés ensemble. Il se redresse, tousse «hem! hem! Singe grimacier, pour payer une dette remontant à deux ou trois ans, c'est là tout ce que tu m'amènes: un tigre vieux et efflanqué.» Le tigre effrayé, bondit, fuit, traînant le singe qui ne peut placer un mot, et dont la tête se brise contre les arbres. Il meurt en grimaçant

Lorsque le tigre se croit hors de danger, il se retourne, suppose que le singe rit, et furieux, il se démène avec rage, brise les liens et fuit seul.

Le lièvre dévaste un semis de riz. Il est pris au piège, sans savoir à qui demander secours. Il fait le mort, et s'échappe pendant que le maître du champ tend de nouveau le piège. L'homme dépité se promet bien de veiller dorénavant aux tours du rusé animal. Celui-ci a bientôt oublié le péril pour ne songer qu'au plaisir de manger le semis. Il se laisse prendre de nouveau au piège. Effrayé, à bout de ressources, il reste hébété comme un petit chat séparé de sa mère. Au matin le maître du semis ravi, l'emporte en lui disant: ((Inutile de faire le mort.)) Il le place chez lui sous une nasse (en forme de panier conique). Ce même jour, cet homme avait pêché un poisson Kâs qu'il conservait vivant dans une jarre d'eau. Il lui vient à l'idée de mettre à l'épreuve le pouvoir du chef de la bonzerie en lui demandant de lui prédire quelle aubaine la journée lui apporterait. Si le bonze prédit juste, il lui offrira sa prise, sinon il mangera tout avec sa femme. ((Laïque, tu n'auras rien aujourd'hui)) lui dit le bonze, après avoir consulté ses livres. L'homme rentre chez lui, en se moquant du bonze, et en se promettant de manger les deux animaux avec sa femme. Le lièvre trace un plan au poisson: ((Ami Kâs, fais le mort, le ventre en l'air. On te portera sur le billot près de la mare pour te découper, sautes à l'eau, et nages faiblement. On cherchera à te repêcher, vas un peu plus loin en te remettant sur le dos. Ils viendront prendre la nasse pour te repêcher, dès que tu verras cet instrument, fuis, disparais.)) La femme ayant fait cuire le riz, l'homme prend pour l'écailler le poisson qui exécute de tous points les prescriptions du lièvre. ((apportes vite la nasse)) s'écrie l'homme. Dans sa précipitation, la femme oublie le lièvre entre dans la mare avec son mari, pendant que le poisson disparaissait dans les eaux profondes, et le lièvre dans la forêt. Trempé, grelottant de froid, le couple revient au coin du feu, et songe d'un air morne à la prédiction du bonze, hélas! trop justifiée par l'évènement.

Deux hommes surpris par la nuit dans une forêt se couchent pieds contre pieds roulés dans leurs couvertures. Survient un tigre qui s'étonne de rencontrer un être de cette forme et cette longueur. Il convoque une foule d'animaux, éléphants, rhinocéros, cerfs &c. — tous y perdent leur latin. ((Il faut consulter le lièvre, c'est un malin qui connaît beaucoup de choses. Dépêchons-lui l'ami éléphant pour l'inviter à venir résoudre ce cas difficile)) Tel est l'avis auquel tout le monde se range. Le lièvre accroupi sur un monticule, voit de loin venir le pachyderme à la démarche grave et cadencée qui lui expose le fait. ((Comment est taillé cet être?)) demande le lièvre. ((D'une longueur de huit coudées environ, il est plus

mince au milieu qu'aux deux extrémités)) répond l'éléphant, sur la tête duquel grimpe le lièvre qui se prélasse là-haut avec fierté. Sitôt arrivé, il prend des feuilles sillonnées de traces de chenilles, parait s'absorber dans la lecture de ces caractères d'un nouveau genre, puis annonce qu'il connait les secrets d'Indra. Ce Dieu a envoyé cet animal étrange appelé Toukki Toukéa pour enlever tous les animaux. Entendant cela tous les assistants se dispersent avec une telle précipitation qu'ils s'écrasent mutuellement. Les dormeurs reveillés saluent et remercient leur sauveur. Ils ramassent des quartiers d'animaux et partent en emmenant un tigre dont la patte avait été brisée par un éléphant. Sur leur route un charretier s'étonne de cette quantité de gibier. ((C'est notre chien que voilà blessé à la patte qui nous a procuré tout cela. Avec cet animal, la marmite n'est jamais vide. Il n'y a qu'à la récurer dès que l'on voit des traces de gibier)) Le voiturier demande à échanger ce chien précieux contre sa voiture toute attelée. Après quelques hésitations feintes les autres acceptent, déposent leur chasse sur la charrette et partent en laissant un peu de viande pour le soi-disant chien. Son nouveau maître lui donne cette nourriture. Le tigre qui a repris des forces s'échappe en grognant.

—— Un loup (Châchâk, sorte de fauve de la grosseur d'un chien de petite taille) rencontre une mare presque entièrement desséchée. Les habitants: poissons, crevettes, crabes, sont accumulés dans le trou central où reste un peu d'eau vaseuse. Les rusées crevettes engagent le loup dont les yeux brillent d'avidité, à les porter en eau pure. Plus savoureuses, elles seront alors un mets digne de lui. Il accepte; Les poissons, les crabes, les crevettes se suspendent à ses poils, il les porte dans un étang, et, sur leur conseil, il fait plusieurs voyages, et les transporte tous afin de ne faire qu'un seul repas. Lorsqu'il s'aperçoit qu'il est joué, et qu'il n'a pas à se mettre le moindre crustacé sous la dent, il s'en va furieux, engager tous les animaux: éléphants, rhinocéros, serpents, oiseaux &c.. à vider cet étang pour dévorer tous les habitants: Le boa servira de barrage, et tous les autres videront la partie barrée. Les poissons effrayés ne savent quel parti prendre. Enfin le poisson Kranh dit: ((La renommée m'a appris que le juge Lièvre était un animal de grande sagesse je vais sur le champ le prier de nous venir en aide)) On députe donc le poisson Kranh (plusieurs variétés de poissons voyagent sur terre en se tordant, en rampant) qui se roule péniblement sur la terre, ses écailles sont durcies par le soleil. Enfin à la nuit, il rencontre le lièvre auquel il expose la situation dangereuse de ses frères. Le lièvre le renvoie en lui promettant assistance. Dès le matin il se rend à l'étang et renouvelle la ruse de l'intervention d'Indra qui a décidé que les pattes de tel échassier seraient adaptées au corps de tel autre oiseau, que la tête

du loup lui serait enlevée, que l'éléphant perdrait ses défenses &c. — Tous les animaux prennent la fuite, s'écrasent dans leur précipitation, et coupent en trois tronçons le barrage qui sert ainsi de pâture aux poissons. A partir de ce jour, tous les animaux craignirent le juge Lièvre.

Il y avait une fois deux chasseurs qui allèrent de concert tendre des filets. L'un place son engin au pied d'un arbre dont les fruits servent de nourriture aux animaux, l'autre monte tendre le sien au sommet de l'arbre. Ce dernier ayant réfléchi pendant la nuit, va visiter les filets avant le jour, enlève un chevreuil pris au piège de l'autre, et le place dans son propre filet au sommet. Au matin, les deux chasseurs vont visiter les pièges; celui qui a placé le filet au pied de l'arbre, le voit vide, rentre chez lui se plaignant de la supercherie. L'autre prenant les devants, porte le chevreuil en cadeau au juge Perroquet, lui explique sa fourberie, et lui demande son appui. ((C'est bien, dit le juge, demain matin, apportes-moi arec et bétel. Je ferai la même recommandation à la partie adverse qui arrivera certainement en retard, ce qui me permettra de la condamner par défaut.)) En effet, l'autre porte plainte; le juge lui dit d'apporter au matin arec et bétel. Pauvre, cet homme court à droite et à gauche chercher ces provisions. Dans sa détresse, il implore l'aide du juge lièvre qui le rassure en lui disant: ((J'irai avec toi cette après-midi.)) Dès que le juge Perroquet les aperçoit, il crie: ((Trop tard, tu es condamné.)) — ((Doucement, doucement, dit le lièvre, nous nous attardés à regarder le poisson Tranh grimpant sur le tamarinier pour en manger les feuilles.)) — ((Oh! oh! qui donc a jamais vu le poisson Tranh grimper manger les feuilles du tamarinier?)) — ((Et qui donc a jamais dit que les filets tendus au pied des arbres ne prenaient rien, tandis que ceux tendus au sommet prenaient des quadrupèdes?)) Le lièvre jugea l'affaire selon l'équité, tandis que l'autre se détournait, les yeux fixés au mur comme un chat qui guette un rat.

Un tigre, couché sur un trou de serpent, fut piqué, et resta mort en ce lieu. Passe un vieillard qui s'en allait ramassant du bois. Saisi de pitié, il crache sur le tigre, lave le venin et ressuscite l'animal qui, furieux, veut dévorer l'insolent qui a troublé son sommeil. Le vieillard proteste. Ils portent l'affaire devant le vautour. Celui-ci, réfléchissant qu'il se nourrissait des reliefs du tigre, condamne le vieillard qui n'accepte pas la sentence. On va au corbeau qui songe en lui-même. ((Les charognes que je mange sont procurées par le tigre.)) Il condamne donc le vieillard assez pervers pour aller cracher à la tête des dormeurs inoffensifs. Le vieillard proteste encore. On rencontre le juge lièvre auquel il

chacun expose sa version. ((Il faut voir les lieux, dit le lièvre, tigre, replaces-toi dans la même position, au même endroit.)) Ainsi fait le tigre qui est piqué de nouveau. ((Il est mort, dit le lièvre au vieillard, tu n'as qu'à l'écorcher et le dépecer.))

On raconte qu'un jeune homme fit la demande d'une fille dont les parents lui imposèrent pour condition de rester trois nuits consécutives, attaché et plongé dans l'eau. A la fin de la deuxième nuit, voyant du feu sur le sommet d'une montagne, il sortit ses mains de l'eau, s'amusant à les exposer à la lueur du feu. On le voit, on prétend qu'il se chauffe; et on lui refuse la fille. Mécontent, il porte plainte. Les juges gagnés par les parents de la fille, le déboutent de sa demande, et le condamnent à leur préparer un repas. Il se retire accablé de douleur, rencontre le juge lièvre auquel il raconte ses malheurs. ((Conduis-moi avec toi lorsque tu iras porter le repas, et je t'assisterai, dit le lièvre, mais ne sale pas les sauces.)) Les juges mangent et se récrient: ((Que ces mets sont fades!)) - Si le feu du sommet de la montagne peut chauffer, comment le sel, placé près des mets, ne les salerait-il pas?)) Le lièvre ne dit que ces mots, et tous les juges s'inclinent, et décidèrent que la fille serait donnée au jeune homme.

Un nouveau marié voyageait avec sa femme très-jolie. Deux jeunes gens la désirent et se concertent ensemble. Sans paraître se connaître, ils se rencontrent à hauteur des époux. L'un des deux complices avait emprunté une voiture. ((Hé! l'homme, dit l'autre, viens ici causer un peu! Comment appelles-tu ce que tu conduis-là?)) - ((Mais dit le marié surpris, et répondant au lieu et place du conducteur, c'est une voiture.)) - ((Vraiment, reprend l'autre, alors voulez-vous parier avec moi? Si je perds, je serai votre esclave. Si je gagne, je prends votre femme.)) - ((Je n'ai rien à craindre répond le mari, c'est bien une voiture.)) L'autre questionne son complice en lui indiquant les diverses parties de la voiture: Cela s'appelle le timon, ceci le joug, cela les brancards, les rebords, la caisse, les roues &c.. &c.. telles sont les réponses du conducteur. Alors l'autre se retourne vers le couple ((Eh bien dans tout cela où voyez-vous le char? Avouez que vous avez perdu)) En vain le mari proteste, on lui enlève son épouse. Il porte plainte mais les juges gagnés par les complices leur adjugent la femme. Le mari se retirait désespéré lorsqu'il rencontra le juge Lièvre qui l'interroge et lui dit: ((Sois sans inquiétude. Donnes-moi quelques bananes à manger et je t'aiderai.)) Il se rend vers les juges, se fait expliquer leur jugement et dit: ((Ce n'est pas fini. Laissez-moi concilier cela à la satisfaction des parties.)) Il demande au gagnant ((Quand vous avez parié quel a été enjeu?))

« La femme » — « Et qu'appelez-vous la femme ? Indiquez-le-moi, sinon rendez-la. » L'autre prend la main. « Ceci est la main » dit le lièvre. Il en est de même successivement pour la jambe, pour toutes les parties du corps. « Il n'y a pas plus chez la femme un endroit appelé femme, que dans la voiture une place appelée voiture. Rendez donc cette femme, ô magistrats corrompus ! » Le mari satisfait remercie le juge lièvre et se retire.

Le tonnerre et le crabe (Poésie) page 160.

A la fin de la saison des pluies le tonnerre prend congé du crabe et lui fait des recommandations pleines de sollicitude « Creuses ! ô crabe, creuses ! dès maintenant ta retraite profonde, sur les rives, dans les anfractuosités. N'attends pas la saison sèche. L'homme te chasse avec ardeur. Tu es savoureux surtout après les pluies. Alléché par l'idée de te voir assaisonné avec le fruit vert du tamarinier, avec la feuille du haricot, il te guette, il t'accuse de ravager ses rizières, d'en perforer les talus. Caches-toi derrière les pierres. Fuis les hommes à la tête noire. Ecoutes les conseils que te donne ma pitié » Le crabe répond : « Mon bienfaiteur, mon père, je reçois tes paroles avec respect, je m'y conformerai. Ecoutes : Un jour sur une rive, je rencontre un homme sortant de la forêt. Il me voit, il me poursuit. Je fuis derrière une souche, et je l'entends s'exhaler en regrets sur ce gros crabe, si bon à manger, dit-il. Il continue sa chasse et rentre à sa maison avec son panier plein. Spectacle horrible ! j'ai vu là entassés, crabes, coquillages, et grenouilles. Ce sort épouvantable me fait frémir d'horreur. Encore si j'étais seul, je me creuserais un petit trou dificile à trouver. Mais hélas ! j'ai à subir la grenouille qui se réfugie dans ma retraite en m'apportant le malheur. Pendant la pluie, elle bondit en remplissant l'air de ses cris. Cependant on lui fait la chasse, et quand elle est prise, vendue, on lui coupe la tête et les pattes, elle est grillée, fumée, poivrée, assaisonnée avec des oignons, de la saumure, de la citronnelle, et du gingembre. Et cette folle s'amuse sans aucun souci ! Mais moi, hélas ! plein de circonspection j'observerai tes recommandations. » — « Je te quitte, répond le tonnerre, veilles à l'homme ! En Chet (avril-mai) je reviendrai, obéissant aux exigences de mes fonctions.

Le poisson et la nasse (Poésie) page 163

Sur sa route, le poisson rencontre la nasse « Oh ! oh ! écartes-toi,

cèdes-moi le passage, ou je te brise.)) — ((Essaies et tu seras mis à la sauce.)) Le poisson défié bondit sur l'insolente. Il est pris sans pouvoir reculer. Il prie et supplie en vain la nasse qui le raille cruellement, tout en se resserrant de plus en plus. Enfin, à demi-mort, il appelle sa famille pour lui faire ses dernières recommandations. ((Fuyez au loin, évitez l'œil de l'homme, détournez-vous de son harpon, de ses nasses. Que mon sort infortuné vous serve d'exemple et vous enseigne la vigilance.)) L'agonie l'interrompt, mais reprenant ses esprits il ajoute: ((Je meurs, hélas, je n'ai qu'à me résigner à mon fatal destin!)) Il expire. Ses orphelins chercheront seuls désormais leur nourriture. Telle est la rencontre du poisson et de la nasse.

Parlons maintenant du pêcheur. De bon matin, il se lève, cueille des piments. Lorsque le soleil paraît sur l'horizon, prenant de l'eau dans une écuelle, il se rince la bouche. Il place dans un mouchoir l'arec et le bétel. Puis saisissant sa pagaie, son couteau, un rotin, il descend, détache sa pirogue; il rame bruyamment, regardant de tous côtés, en se dirigeant vers ses nasses. L'oiseau <u>paiap</u> poussant ses cris KèK, KèK, lui rase la tête, et lui annonce bonne pêche. Cependant il ne trouve rien dans les premières nasses. D'autres placées à de bonnes passes ont vu leur prise dévorée par le crocodile. L'homme maudit ce braconnier terrible. Enfin il arrive à notre nasse qui lui conte son altercation avec le poisson, et l'imprudent défi de celui-ci, ses regards tardifs et ses plaintes impuissantes. Le maître approuve la conduite de la nasse et lui recommande d'être toujours ferme et solide. Il la replace et reprend le chemin de sa maison, s'arrêtant en route pour cueillir des légumes et ramasser du bois. A la maison il dépèce le poisson, et se recouche pendant que sa femme prépare le repas. Elle l'appelle lorsque le déjeuner est prêt, et le repas fini, elle lui roule une cigarette, elle lui prépare l'arec et le bétel.

Deuxième partie

Anciens Satras Khmers.

Satra Keng Kantray. — page 171.

Les jugements équitables du Bouddhisatra (l'Être qui ultérieurement, a été ou sera Bouddha) ne furent jamais influencés par l'Avidité, la Haine, la Crainte ou l'Ignorance. Evitant le péché qui entraîne au fond de l'Enfer Avichey, doux, juste et affable, il maintenait le peuple dans le bien par la persuasion, sans condamner à aucune peine. Ses Décisions étaient des Enseignements moraux toujours conformes à la Sagesse.

Page 172. — Un tigre formidable se coucha sur le trou du Cobra Capello, et, piqué par ce reptile gonflé de venin, mourut en ce même endroit. Un Maha Rosey (Grand anachorète) passe, a pitié du tigre, et le ressuscite. L'animal féroce veut dévorer cet homme qui a troublé son sommeil, dit-il. Ils se disputent, et vont exposer leur différend au loup (Chăchăk). Chacun raconte sa version. Le loup réfléchissant se dit: ((Je suis ici continuellement sous la dépendance du tigre, où pourrais-je me réfugier si je le condamnais?)) Par avidité, il condamne le Maha Rosey à être mangé par le tigre. L'homme n'acceptant pas cette sentence, l'affaire est portée devant le bœuf qui se dit: ((En condamnant le tigre, je m'attirerai sa haine et je serai dévoré)) Alors par crainte, il condamne le Maha Rosey à être mangé par le tigre. A sa mort ce bœuf tomba au fond de l'Enfer Avichey. Le Maha Rosey protestant de nouveau, l'affaire est portée devant le singe qui se dit en lui-même: ((Jadis, mon père fut deux fois le sauveur d'un homme, d'abord en le retirant d'un puits où il était tombé, puis en l'enlevant sur un arbre pour le mettre à l'abri des atteintes d'un tigre. Et cet homme a tué mon père!)) Ayant pesé ce grief, le singe condamne le Maha Rosey qui refuse encore de se soumettre à cette sentence. L'affaire est portée devant le vautour qui se dit: ((Ma nourriture habituelle consiste en reliefs abandonnés par le tigre, si je le condamne, je m'attirerai sa haine, et comment pourrais-je vivre?)) Par Avidité, il condamne le Maha Rosey. A sa mort ce vautour tomba dans les enfers. L'anachorète refuse de nouveau de se soumettre à cette décision, et l'affaire est portée devant

un génie des bois (Tépréak) qui réfléchit et se dit : ((Les humains ne stationnent dans les forêts que pour effeuiller, ébrancher, écorcer, mutiler, abattre les arbres)) Sur hain, il condamne donc le Maha Kosey à être mangé par le tigre. L'homme proteste toujours; on se rend auprès du lièvre auquel le tigre énumère toutes les condamnations successives qui ont frappé son adversaire. Après réflexion le lièvre dit : ((Rendons-nous au même lieu, où le tigre se couchera comme auparavant, l'homme fera de nouveau ce qu'il a fait précédemment, alors je verrai et je déciderai.)) Le tigre se couche, est piqué de rechef et meurt : ((O Maha Kosey, dit le lièvre, ce tigre ingrat et féroce a reçu son châtiment. A l'avenir gardes tes bienfaits pour d'autres.)) Le jugement du lièvre est ce qu'on appelle la Marche dans la Voie droite, c'est le chemin du Ciel.

Sage 175. — Quatre hommes recevant les leçons du Brahmane Bisapa Moukha, à Takksila la grande ville (Taxila au N.O. de l'Inde) étudièrent l'un l'astrologie, un autre la science des armes, le troisième, l'art de plonger et de marcher dans l'eau, et le dernier l'art de ressusciter les morts. Leur instruction achevée, ils prennent congé de leur maître. Au bord de la mer, l'astrologue annonce que bientôt ils verront un aigle emportant dans son bec la fille du Roi de Séaréanosey — (Bénarès) On guette l'oiseau que le chasseur abat. L'aigle et sa proie tombent au milieu de la mer. Le plongeur repêche la princesse, l'apporte sur la rive où elle est ressuscitée par le quatrième. Puis chacun de ses sauveurs la désire pour femme. Après maintes contestations, on s'en remet à la décision des juges qui, embarrassés eux-mêmes, portent l'affaire au Roi. Dans sa sagesse et après réflexion, Sa Majesté leur tient ce propos : ((Vous, bienfaiteurs de la princesse, vous êtes dignes d'éloges ! L'astrologue sera son précepteur (Gourou), le chasseur lui servira de père, celui qui l'a ressuscitée sera considéré comme sa mère, et quant à l'homme qui l'a repêchée, tenue dans ses bras, il sera son mari.)) Longtemps après, le mari devenu Roi, eut soin d'entretenir ses compagnons selon les Règles du Devoir. Le jugement du Roi est ce que l'on appelle la Marche dans la Voie droite.

(Presque tous les contes sont présentés sous la même forme. Supprimant dorénavant dans notre traduction les répétitions relatives à l'appel fait en vain aux juges, au Recours à la Sagesse Royale, à la formule finale (Marche dans la Voie droite) nous nous bornerons à donner l'Exposé du différent, et la Décision Royale, toujours, d'ailleurs, prononcée à la satisfaction des parties)

Page 176. — Quatre hommes, ayant achevé leur instruction à Takşila la grande ville, sont, au retour dans leurs foyers, surpris par la nuit dans une forêt infestée de tigres. Après avoir tenu conseil ils se décident à sculpter une statue de femme qui leur tiendra compagnie. L'un sculpte un arbre en forme de corps de femme; le deuxième dégrossit cette statue, la munit de tous ses organes; un autre lui donne les couleurs de la vie, la couvre de vêtements, de telle sorte qu'elle peut déjà être confondue avec une femme véritable; enfin, le quatrième, par ses formules magiques lui donne vie et parole. Ensuite chacun des quatre la veut pour épouse. Ne pouvant se mettre d'accord, ils portent en vain le cas aux juges qui les conduisent au Roi, auquel on demande de décider à qui doit appartenir la femme. Après réflexion, le Roi dit: ((Celui qui a fait la statue sera considéré comme sa mère, celui qui l'a ciselée, l'a munie de tous ses organes l'aura pour femme. Elle aura pour frère aîné celui qui lui a donné le teint et les vêtements. Enfin son père sera celui qui lui a donné la vie, l'intelligence et la parole.

Page 178. — Un Brahmane du nom de Kinasvamey avait une fille d'une grande beauté nommée Mandarati. Ardemment recherchée par tous les jeunes gens, elle fut refusée par son père à trois brahmanes, jeunes, beaux, et pleins de science. Vicharakesey, Vicharasanthor, Vicharasvamey. Il craignait en faisant un choix, de s'attirer les reproches, l'inimitié des deux prétendants évincés. La jeune fille, de son côté, mourut de langueur. Ses parents accomplirent les cérémonies funèbres. Elle fut regrettée amèrement par ses trois amoureux dont l'un Vicharakesey recueillit ses ossements, et alla les inhumer en pleurant et gémissant. Vicharasanthor garda sa tombe en se roulant et sanglottant. De son côté, Vicharasvamey, au comble de la douleur, se réfugiait auprès du Gourou Rudhasra, le suppliant de lui communiquer sa science, le pouvoir de ressusciter les morts. Ayant réussi, il prend congé de son maître, convoque ses deux amis, les conduit à la tombe, où il ressuscite la jeune fille, belle et florissante de jeunesse comme autrefois. A cette vue, ils se la disputent pour femme, chacun fait valoir ses droits. Les juges, après avoir vainement essayé de résoudre le cas, les conduisent au Roi, dont la sagesse décide ainsi: ((Ils sont tous les dignes bienfaiteurs de la jeune fille, et méritent d'être respectivement son père, son époux, et son fils. Vicharasvamey qui lui a rendu la vie sera son père. Vicharasanthor qui a couché sur sa tombe, a gardé ses ossements, sera son époux. Vicharakesey en l'inhumant, a agi comme un fils pieux, il sera donc son fils.))

Page 180. — Quatre femmes aperçoivent un voleur condamné par le Roi au supplice du pal. Cet homme était encore vivant. Elles demandent

le rachat de sa peine que le Roi octroie au prix de mille d'or, somme qui fut complètement fournie par l'une des femmes. Une autre va ramasser les médecines pour guérir cet homme. La troisième a pour lui les soins les plus intimes d'une garde-malade. La quatrième s'occupe de commerce pour gagner de quoi le nourrir. Dès qu'il est guéri toutes se le disputent pour mari. L'affaire alla jusqu'au Roi qui prononça le jugement suivant: ((Celle qui l'a racheté sera sa mère, celle qui l'a soigné, pansé, nettoyé sera sa femme; celle qui l'a nourri en faisant le commerce sera son ainée.

Page 181.— Trois hommes obtinrent de prendre passage sur une barque de commerce. L'un d'eux se saisit d'un morceau de bois avec lequel il imite le joueur de guitare. Un autre l'accompagne en frappant des mains en cadence; et le troisième se lève et danse sur la barque qui penche et s'abime dans l'eau, perdant toutes les marchandises dont le patron réclame le prix aux trois passagers. Ceux-ci se prennent de dispute en se rejetant la responsabilité mutuellement les uns sur les autres. Le Roi décida que la valeur des marchandises serait partagée. Le musicien payerait une part, l'accompagnateur deux, et le danseur trois.

Page 182.— pendant toute la nuit, et sans se laisser le loisir de dormir, trois hommes se disputent à qui couchera au milieu. Au matin ils exposent leur différend aux juges qui ne pouvant résoudre ce cas, les conduisent au Roi. Après examen Sa Majesté décide que les trois se coucheront la tête placée au centre. Chacun d'eux sera ainsi au milieu.

Page 183.— Un Maba sesthey avait trois fils. Les deux ainés ayant pris femme, s'établirent loin du père qui eut pendant sa dernière maladie les soins du plus jeune. Ayant accompli les cérémonies funèbres, les enfants ne purent se mettre d'accord sur le partage de l'héritage paternel. Le Roi décida que les deux ainés auraient chacun une part, et que le troisième aurait deux parts.

Page 184.— Un cultivateur avait trois enfants. L'ainé entra au service du Roi, le deuxième alla faire fortune dans le commerce, et le dernier entra en religion. Le père mort, les fils se disputent la succession. L'affaire fut portée au Roi qui décida ainsi: ((Celui qui poursuit les honneurs et celui qui cherche la fortune auront chacun une part égale. Celui qui s'est fait religieux afin d'améliorer la destinée future de ses parents aura deux parts))

Page 185.— Un homme riche faisant voile pour aller commercer, accorda le passage à plusieurs de ses clients ou familiers. Cet

Cet homme nourrissait un chat considéré à bord comme l'ornement du bateau. Quatre clients reçurent l'ordre de soigner chacun une patte de cet animal qui eut une plaie à un pied. Celui qui était chargé de la patte malade, l'enveloppe dans un bandage imbibé d'huile. Le chat ne restait pas immobile, il marcha sur le feu qui prit au bandage. L'animal brûlé court dans le bateau, met le feu aux marchandises qui sont entièrement consummées. Le patron ordonne aux quatre gardiens de l'animal de lui payer ses denrées. Trois d'entre eux rejetent la faute sur celui qui a pansé et graissé la patte malade. « Pourquoi payerais-je seul ?, dit celui-ci, le feu a été ramassé et porté partout par quatre pattes. Notre négligence est égale. » Le Roi décide que tous ont été coupables, l'un de n'avoir pas veillé sur la patte qu'il avait bandée et graissée, les trois autres d'avoir permis aux trois pattes valides de courir au feu, puis sur les marchandises. La valeur des biens sera partagée en trois parties. Le premier rendra une partie, et les trois autres deux.

Page 186. — Quatre hommes ayant pris congé de leur Gourou après avoir complété leur instruction, revenaient de Taksila la grande ville. Au milieu de la route, ils se lavent la figure dans une eau claire, mais empoisonnée. Tous perdent la vue. L'un d'eux se souvient d'un manguier (dont le fruit leur rendra la vue) et dit qu'il conduira ses compagnons. Un autre sait de quel côté est le fruit, il l'indiquera. Le troisième se fait fort de l'abattre, et le quatrième de le recevoir sans lui laisser toucher terre. Ainsi fut fait. Dans la chûte, le jus du fruit jaillit à la figure des quatre aveugles et leur rend la vue. Ils se disputent la mangue. Le Roi décide que celui qui l'a reçue, tenue dans sa maison aura la moitié. L'autre moitié sera partagée entre ses trois compagnons. Satisfaits ils mangent le fruit et se retirent. Ils déterrent un trésor découvert par un d'eux, et se disputent à qui aura la plus grosse part, chacun prétendant avoir eu plus de peine. Ils sont ramenés au Roi qui décide que l'or sera partagé en trois parties égales dont l'une appartiendra toute entière à celui qui a découvert le trésor, homme au cœur droit qui a fait part de sa découverte à ses compagnons et qui a creusé comme eux. Les deux parts restantes seront partagées également entre les trois autres.

Page 188. — Un Brahmane confie un jour une somme de mille onces d'or à quatre Maha Rosey habitant un ermitage où ils ont coutume de se livrer à la méditation la face tournée à l'extérieur aux quatre coins de l'horizon. Le Brahmane se retire après avoir placé son or au milieu de l'ermitage. L'un des Maha Rosey fait disparaître la somme à l'insu des trois

autres absorbés dans leur contemplation. Au retour du Brahmane, plus de trésor après de vaines tentatives faites par les juges, on les conduit au Roi. Le Brahmane raconte la perte de son or, volé sur le territoire de Sa Majesté et demande justice. Les Maha Kosey confirment la vérité de ce récit, mais ils ignorent, disent-ils, ce qu'est devenue la somme. En vain le Roi examine avec tous ses mandarins, en vain il s'absorbe dans ses réflexions. Il n'arrive à aucune solution. La princesse sa fille nommée Pichêtsarey, pleine de sagesse et d'intelligence, s'offre à décharger son père du soin de cette affaire, et à retrouver le trésor. Elle fait appeler les quatre Maha Kosey et leur conte la fable suivante: ((Autrefois, une jeune fille ayant reçu d'un ascète la connaissance des arts magiques, prit congé de lui pour retourner vers ses parents. En quittant son maître, elle lui dit qu'elle ne possédait rien pour lui témoigner sa reconnaissance, mais qu'elle s'engageait, dès que sa mère la marierait, à lui offrir les prémisses de ses charmes. Sa mère l'ayant mariée peu après son retour, avant de recevoir son époux, elle lui confie la promesse faite à son maître, et autorisée par son mari, elle se pare de ses plus beaux ornements, et se met en route. Elle rencontre un tigre terrible qui veut la dévorer, mais qu'elle arrête en lui contant son histoire et en ajoutant: ((A mon retour, mon vœu accompli, tu me dévoreras à ton gré.)) Le tigre n'ose s'opposer à l'accomplissement de ce vœu. Plus loin, elle rencontre un voleur qui se dispose à la dépouiller. Elle l'arrête de même et lui dit qu'au retour ses ornements seront pour lui. Enfin elle rejoint l'ascète auquel elle annonce qu'elle vient accomplir sa promesse. Son maître alors lui répond: ((Jeune femme, je suis heureux de te voir fidèle à ta parole, mais fuyant le péché charnel, je ne te désire pas. Vas faire le bonheur de ton mari!)) Elle le quitte, revient par la même route, et rejoint son mari sans faire aucune mauvaise rencontre.)) Pichêtsarey, ayant ainsi posé une énigme en quatre points, demanda aux Maha Kosey quel était de tous ces personnages celui dont la vertu excessive leur paraissait le plus digne d'éloges. L'un répond que c'est le mari autorisant sa femme à partir. Selon un deuxième, c'est le tigre affamé, s'arrêtant devant sa proie. Le troisième prétend que le voleur généreux lui paraît le plus digne d'éloges. Enfin selon le dernier, c'est l'ascète renvoyant la jeune fille intacte. Au fond de son cœur, la princesse indignée apprécie et juge selon leur valeur ces quatre anachorètes. Le premier est porté à la jalousie, le second est d'un naturel féroce, meurtrier; le troisième est avide du bien d'autrui, c'est le voleur. Quant au dernier dont les louanges sont pour l'ascète, c'est un homme porté à prendre la femme d'autrui. La princesse s'écrie: ((Qui parmi vous a de grandes richesses? Je serai sa femme.)) Alléché par cet espoir

le voleur apporte l'or que le Roi rend à son propriétaire.

Page 192 — Partant en voyage un sesthey du nom de Cotclou confie à un autre sesthey son ami, appelé Chménh Chéy, mille onces d'or cousues dans des sacs. Chménh Chéy fait découdre les sacs par un tailleur, les remplit de cuivre et les fait recoudre. A son retour, Cotclou porte à son ami les présents d'usage, redemande son trésor, et reçoit sans défiance ses sacs, en apparence intacts. A sa maison, il les ouvre, se récrie, exige son or. L'autre prétend qu'il n'a pas touché au dépôt. Ils se disputent. Les juges ne peuvent les mettre d'accord. Ils sont conduits au Roi auquel Cotclou expose qu'il a confié mille onces d'or et qu'on ne lui a rendu que du cuivre. Chménh Chéy, de son côté, prétend que sans doute son ami lui a confié du cuivre dans des sacs scellés, qu'il a conservé ce dépôt intact, que maintenant son ami le traite de voleur, et exige de l'or en remplacement de son cuivre. Le Roi les écoute, et les renvoie après les avoir engagés à rester unis. Il fait rappeler Cotclou dès que Chménh Chéy s'est retiré, et l'engage à attirer chez lui par des caresses le fils de Chménh Chéy, à cacher l'enfant, puis à porter un singe à son ami en lui disant: ((Voilà ton fils)) Cotclou se retire et exécute ces prescriptions. A l'aspect du singe Chménh Chéy le pervers se récrie. On se dispute. Chménh Chéy demande justice au Roi: son ami lui a enlevé son fils et lui rend un singe. Cotclou répond que l'enfant a réellement subi cette transformation. Il s'incline, d'ailleurs, devant la Sainte Sagesse de Sa Majesté. Le Roi alors leur adresse ces paroles: ((Invoquez les esprits célestes; que Chménh Chéy reprenne et garde trois jours le cuivre des sacs; que pendant ce même temps Cotclou prenne soin du singe. Si votre amitié est sincère, le cuivre redeviendra or, le singe sera de nouveau un enfant. Revenez vers moi dès que vos vœux seront exaucés.)) Les deux sesthey se retirent et le troisième jour Chménh Chéy apporte l'or. Cotclou, à cette nouvelle ramène l'enfant. Le Roi les engage à oublier ce différend, à rester unis comme par le passé.

Page 195 — Deux époux très-pauvres, vivant au jour le jour, avaient une fille. Ils transportent leur cabane dans le voisinage d'un sesthey, afin de l'imiter et d'acquérir des richesses à son exemple. La fortune couronne leurs efforts. Le mari désire témoigner sa reconnaissance au sesthey et lui porte une somme d'or. Interrogé, il raconte le motif de son offre. ((Tu as fait fortune en m'imitant, apportes donc tout ce que tu possèdes et nous partagerons.)) lui dit le sesthey. L'autre refuse. L'affaire est portée au Roi qui décide l'union de la fille de cet homme et du fils de l'avide sesthey. Les biens seront ainsi réunis sur la tête des enfants.

Page 197. — Deux Sesthey, Kantol et Kéamoni étaient unis d'amitié. Devant s'absenter, Kantol confie cinq cents jarres de miel à son ami auquel à son retour il porte les présents d'usage en redemandant son miel. ((Mon ami, répond l'autre, les rats ont percé tes jarres, et absorbé tout ton miel.)) Ils se prennent de dispute, vont aux juges, puis au Roi à qui Kantol expose ses griefs en demandant justice. Kéamoni, de son côté, reconnait le dépôt, mais il prétend que les rats ont tout dévoré. Le Roi les engage à rester unis comme par le passé, puis, prenant Kantol en particulier, il l'engage à attirer et à cacher chez lui le fils de son ami, en prévenant celui-ci que l'enfant a été enlevé par un milan. Kantol exécute de tous points ces recommandations, Kéamoni furieux va se plaindre au Roi qui leur dit: ((Invoquez les esprits célestes! alors Kéamoni verra les jarres se remplir de nouveau, et le milan rendra l'enfant à Kantol. Si votre amitié est sincère tout cela s'exécutera. Revenez ensuite vers moi.)) — Kéamoni remplit les jarres, Kantol rapporte l'enfant, et le Roi rend à chacun son bien en leur recommandant la bonne union.

Page 199. — Un homme pauvre, habitant près d'un Sesthey, déplaçait toujours sa cabane pour la mettre sous le vent de la maison de ce dernier qui lui fait demander par un esclave la cause de ces déplacements. ((C'est pour respirer l'odeur des aliments de ce seigneur, répond cet homme.)) — ((Puisqu'il se nourrit de l'odeur de mes aliments, je le prendrai pour esclave)) se dit le Sesthey. Il le traine devant les juges qui condamnent cet homme à être esclave du Sesthey. ((Eh bien! que l'on me conduise au Roi pour lui demander de payer le prix de mon rachat.)) dit le condamné. Au Roi il expose le motif de sa demande. La véracité de son récit est confirmée par le Sesthey. Le Roi fait suspendre et tendre une étoffe au dehors, verser de l'argent sur cette tenture et dit: ((Sesthey, prends-là le prix du rachat de cet homme.)) Le Sesthey étend la main, mais le Roi l'arrête en disant: ((Si cet homme avait mangé tes aliments tu pourrais prendre l'argent. Il a seulement respiré leur odeur. A ton tour donc contentes-toi de la vue, prix suffisant.))

Page 201. — Un homme et une fille avaient des relations secrètes. Un milan laissa tomber un cobra capello sur le toit de cette fille, chez qui le jeune homme passait la nuit. Survient une grande pluie. Le jeune a soif. Au lieu de lui verser de l'eau de la jarre, sa maitresse reçoit l'eau de la pluie du toit sans se douter qu'elle était empoisonnée. La force du venin tue cet homme immédiatement. La fille le porte secrètement au milieu de la route, où les parents du jeune homme le trouvent le lendemain. Eplorés, ils se rendent auprès des

juges qui leur demandent ((Cette mort a-t-elle des causes apparentes?)) — ((Je n'en vois pas répond la mère)) — ((Alors nous n'avons rien à juger.)) Les parents demandent à être conduits au Roi qui leur promet justice. Il ordonne à un jeune homme de sang royal de faire porter le cadavre chez les parents, de convoquer tous les voisins et amis, et de prendre soigneusement note des gémissements des femmes qui témoigneraient une grande douleur. Le jeune homme exécute cet ordre, et remarque une femme restée seule après le départ des autres et qui, éplorée, couvrait le cadavre de ses baisers. Le Roi prévenu, la fait appeler, l'interroge. Elle raconte ses relations et ce qui s'est passé chez elle. Le Roi fait inspecter le toit, et à la vue des ossements du serpent venimeux, il dit: ((Voilà la cause de la mort de cet homme. Telle était sa destinée. Qu'on laisse en paix cette fille, elle est innocente.))

Page 203. — Un aigle et un crocodile habitaient la même île en mer où chaque jour l'aigle apportait sa proie qui consistait en éléphants. Un jour le crocodile grimpe en rampant, et lui dispute l'éléphant que l'aigle allait dévorer. Ils prennent pour arbitre le Bouddhisatva à cette époque Maha Rosey. Le saint ermite inspecte l'animal en litige, n'aperçoit que les traces des serres de l'aigle, mais nullement celles des griffes du crocodile. Il ajuste les serres sur les blessures, puis il dit: ((L'aigle a des preuves, le crocodile point. Celui-ci doit céder.))

Page 204. — Un Roi avait trois fils qui s'instruisirent, le plus jeune dans l'art de tirer de l'arc, le cadet dans la science de l'astrologie, et l'aîné dans l'art de gagner le cœur des guerriers. A leur retour, leur père, ne sachant auquel des trois il devait transmettre le sceptre, convoqua Brahmanes, Sages, conseillers, Seigneurs, généraux, savants, anciens et Docteurs, et les dépêcha s'informer auprès du Maha Rosey sur ce point délicat. ((Celui qui sait gagner le cœur des guerriers doit être roi. L'archer sera général. L'astrologue sera Abarach et suppléera le Roi dans son gouvernement.)) Telle fut la décision du Saint ermite.

Page 204. — Quatre jeunes princes ayant achevé leurs études à Taksila la grande ville, et retournant dans leur patrie, entrent se reposer dans un jardin. Le Roi de ce pays était mort récemment sans laisser de successeur. Les Brahmanes, Conseillers, Sages, Généraux, anciens et Docteurs attèlent un char de parade, invoquent les esprits célestes, demandant un homme de mérite pour maître, et lâchent le char dont l'attelage s'arrête devant le jardin où se reposaient les quatre princes. On les conduit à la Cour, où les grands, ne sachant lequel choisir, songent à poser une énigme qui permettra de reconnaître le plus digne d'exercer le pouvoir souverain. ((O princes, disent-ils, voici ce que nous

avons à vous raconter: Dans un royaume, il y a quatre princesses dont l'une est douée d'une grande beauté; une autre, excellente ménagère, sait préparer des repas succulents; la troisième est douée de grandes qualités d'ordre et d'économie; enfin la quatrième sait diriger esclaves et serviteurs et faire l'aumône aux Cramanas, Brahmanes, et Mendiants. Chacune ayant ses qualités propres, quelle est, selon vous, la plus digne d'être Reine?)) Un des princes se prononce pour la plus belle, un autre pour la ménagère, un troisième préfère la princesse soigneuse. Enfin selon le quatrième, c'est la bonne maîtresse, c'est l'aumonière qui doit être la Reine. Toute la Cour, choisissant ce dernier Prince, l'élève sur le trône.

Page 206. — Quatre hommes très-stupides se disputaient une femme qui leur dit: ((Je prendrai pour mari le plus bête des quatre.)) Ils demandent en vain aux juges de décider lequel remplit le mieux la condition exigée. Ceux-ci ne sachant comment résoudre le cas, conduisent les quatre prétendants au Roi qui leur dit: ((Donnez-moi chacun des preuves de votre bêtise.)) Le premier raconte: ((Ma femme avait, à mon insu, un amant qui prit un jour, une sorte de mannequin, le couvrit de vêtements de femme, et me demanda à passer la nuit sous ma maison (avec cette soi-disant femme) je consentis. A minuit ma femme feignant d'être indisposée, me réveille pour allumer la torche et la conduire au pied de l'escalier. Elle va jusqu'à la pallissade, et revient furtivement se coucher sous la maison avec son amant que je croyais en compagnie de sa femme. Au bout de quelque temps, elle revint vers moi sans que je me fusse douté de rien. Ce ne fut qu'à la longue que je m'aperçus de l'inconduite de ma femme, et que mon souvenir se reporta à cette nuit (où je leur ai tenu la torche) je puis donc affirmer qu'il est difficile d'être plus bête que moi.)). Un autre dit: ((Un jour ma femme et moi, nous étions occupés au dépiquage du riz, lorsque l'amant de ma femme, monté sur un arbre, nous reproche de nous livrer, en sa présence, aux dernières privautés, j'ai beau protester, il crie de plus belle à deux ou trois reprises. Alors ma femme me dit: ((Appelez-le près de moi. Montez sur l'arbre, tu verras alors si je te paraîtrai faire ce qu'il prétend que nous faisons ensemble en ce moment.)). Monté sur l'arbre, je le vois prendre ma femme sous mes yeux, et je redescends forcé de convenir qu'il avait raison. Ce ne fut que longtemps après en les épiant je m'aperçus qu'ils avaient entr'eux des relations criminelles. Serait on être plus bête que moi?)) Le troisième prétendant raconte: ((Un jour, dans ma jeunesse, invité à un repas, j'y rencontre de nombreuses jeunes filles. Bien qu'affamé, je ne puis rien avaler, la timidité me serre la gorge. Je demeure la bouche pleine, les joues gonflées de gâteau de riz encore vert

(amlâk) qui se dilate à tel point que je parais avoir deux énormes tumeurs aux joues. Je ne puis ni avaler ni rejeter ce que j'ai dans la bouche. Tout le monde me presse, m'excite à manger. En me voyant immobile, on prend les torches pour me regarder de près. Ma position pleine de ridicule, la présence de toutes les jeunes filles met le comble à ma honte. Aussi je dis qu'on ne peut être plus bête que moi.)) Le quatrième s'exprime ainsi: ((Un jour, emportant un paquet de riz attaché au fer d'une lance, j'entre dans la forêt, où j'appuie mon arme debout contre un arbre. Ayant faim, et la lance était trop longue pour que je puisse atteindre le paquet de riz, je prends l'arme, la pique en terre près de l'arbre sur lequel je grimpe pour saisir ma nourriture en marchant sur une branche latérale à peu près à hauteur de l'extrémité de la lance. Je glisse et tombe si malheureusement que la lance me perce les deux joues, ce qui me mit hors d'état de songer à défaire le paquet pour manger. Vraiment, seigneur, je suis plus bête que tous les autres.)) Le Roi les ayant entendu dit: ((Vous êtes tous doués d'une grande dose de bêtise. Mais trois d'entre vous n'ont pas de preuves. J'adjuge donc la femme à celui qui a eu les joues percées par sa lance.))

Page 208. — Des hommes en voyage pour cause de commerce dans un autre royaume, amarrent leur barque près de la rive qui s'éboule pendant la nuit, et fait sombrer leur embarcation. Toutes les marchandises sont perdues. Le Roi auquel leur réclamation est portée, ordonne que la moitié de la valeur leur sera payée sur son trésor, l'accident ayant été causé par la terre de son royaume. L'autre sera perdue pour eux qui sont, de leur côté, coupables d'imprudence.

Page 209. — Les conducteurs de cinq cents voitures découvrent un trésor en pays étranger. En même temps un chasseur les aperçoit. Le trésor est donc porté au Roi qui en prend pour lui la moitié, et ordonne que l'autre moitié sera partagée entre les marchands qui l'ont découvert.

Page 210. — Un homme en route s'abritait sous un parasol. Un autre lui demande de partager l'ombre, puis ensuite de porter l'instrument pour le soulager. A un embranchement de route où ils doivent se séparer, le premier réclame en vain son parasol. L'autre répond qu'il l'a apporté de sa maison. Ils se disputent, vont aux juges qui ne peuvent décider entre les deux versions quelle est la véritable. Le Roi fait partager en deux l'objet en litige, remet une moitié à chacune des parties et les renvoie à leur maison en les faisant suivre par des gardes, chargés de les espionner. La femme du propriétaire du parasol le reçoit en s'écriant: ((C'est de votre

l'autre moitié du parasol?)) Le mari répond en racontant l'aventure tandis que la femme de l'autre lui demande d'où provient cette moitié du parasol ((J'ai trouvé cela en me promenant)) répond son mari. Toutes ces paroles sont prises en note et portées au Roi qui les fait lire aux deux parties. Le filou resta muet, la tête baissée, et reçut l'ordre de rendre la valeur du parasol.

Page 211. — Une femme jeune et jolie était en butte aux poursuites acharnées d'un homme qui se tenant toujours près d'elle, l'empêchait de se baigner. Par lassitude, elle se donne à lui et lui demande ensuite de se retirer. ((Moins que jamais)) répond-il — ((Mais mon mari?)) — ((Ceci est mon affaire, j'écarterai tout sujet de crainte)) Pendant la nuit, il place près du mari le cadavre d'une femme, emmène son amante et met le feu à la maison. Le mari réveillé par l'incendie veut faire sortir sa femme. Il voit qu'il n'y a plus auprès de lui qu'un cadavre, et il est forcé lui-même de s'échapper à la hâte. Il pleure son épouse, et fait faire les cérémonies funèbres. Quelque temps après, il quitte le pays, et rencontre sa femme qu'il croyait morte. Il veut la reprendre. Le nouveau mari s'y oppose disant que cette femme a toujours été la sienne. L'affaire est portée au Roi qui se dit: ((Voilà un cas bien difficile à résoudre. Il faut user de stratagème.)) Il fait cacher un garde dans un tambour que le mari et la femme ont ordre de porter tout autour de la ville. La femme exécute cette corvée sans mot dire. Mais, elle recommence avec son amant, et s'écrie alors: ((Je n'aurais pas cette peine si j'étais restée avec mon mari.)) — ((Tais-toi, répond son complice, de crainte que l'on entende!)) — ((Eh! qu'ai-je encore à craindre? Voilà la seconde fois que je porte ce fardeau lourd à briser les épaules.)) Le garde qui a tout entendu, porte ces paroles au Roi qui condamne l'amant et la femme.

Page 214. — Voyageant pour cause de commerce, un homme et son fils rencontrent un crocodile maigre, affamé qui ne pouvait chercher sa nourriture, ayant été brûlé aux quatre pattes par un incendie de forêt. Emus de pitié, les deux hommes coupent des bois, les attachent solidement en guise d'éclisses le long du corps de l'animal, le placent sur leur voiture et le portent à un grand étang. Le saurien délié, boit, se roule dans la vase, prend des forces et veut dévorer ses bienfaiteurs. L'affaire est portée au Roi à qui le crocodile expose que, innocent et faible, il s'est vu tout à coup ficelé, amarré par ces deux hommes. Ceux-ci racontent la vérité. Le Roi réfléchit et dit au saurien féroce et impie ((Laisses-toi attacher comme auparavant et j'examinerai)) Dès que le crocodile fut lié, le Roi dit aux deux hommes ((Emportez-le, faites en ce qu'il vous plaira; et gardez-vous dorénavant de prodiguer vos

bienfaits aux brutes féroces.))

Page 215. — Une vieille femme avait planté une courge de l'espèce dont on fait des guitares. La tige portait à peine deux feuilles quand un homme l'acheta moyennant une pièce d'argent, puis s'en alla laissant la plante aux soins de la vieille. La courge devenue grosse, un autre homme veut l'acheter, la femme refuse d'abord. Il insiste, et pour deux pièces d'argent, il emporte le fruit qui lui fait une guitare dont il joue en se récréant à la maison. Un jour, le premier acheteur lui demanda la provenance de la courge, et sur l'aveu de la vieille, il réclame l'instrument. L'affaire est portée au Roi qui dit: ((Le premier n'ayant acheté que la tige est parti sans la soigner. La Courge doit appartenir au dernier acheteur. L'autre peut exiger de la vieille une courge semblable))

Page 216. — Quatre hommes plantent et arrosent chaque jour un cocotier placé au milieu de quatre mares situées aux quatre points cardinaux, et également éloignées de cocotier. L'arbre donne cinq fruits. Chacun le sien. Ils se disputent le cinquième que le Roi adjuge à celui qui a été puiser l'eau à la mare de l'Est. Sa tâche a été plus pénible parce que se rendant le matin à la mare, et revenant le soir, il avait toujours le soleil dans les yeux.

Page 217. — Deux hommes vont couper un tronc pour faire une trappe. L'un abat l'arbre, l'autre rogne le sommet. Puis ils l'apportent chacun portant du côté où il a travaillé. Un animal est pris à la trappe. Ils l'écorchent, se partagent la peau par parties égales, mais ils se disputent la tête que le Roi adjuge à celui qui avait porté du côté de la souche.

Page 218. — Quatre hommes creusent de concert une mine d'or. Le partage fait par parties égales, restait un morceau d'or qu'ils se disputent. Le Roi fait peser leurs pelles dont trois ont la même pesanteur. Le Roi adjuge le morceau en litige au possesseur de la quatrième pelle qui fut trouvée plus lourde.

Page 218. — Un bœuf paissait attaché pendant que son maître dormait à l'ombre. Un passant détache et emmène l'animal. Le maître se réveille et court pour reprendre son bœuf. Le conducteur le repousse en disant que cet animal est sa propriété qu'il le conduit depuis sa maison. Chacun expose sa version au Roi qui leur demande quel est le genre de nourriture qu'ils ont donné au bœuf. ((De l'herbe)) répond le maître de l'animal. ((Des feuilles de haricot)) répond le voleur. Le Roi fait cueillir et ingurgiter des feuilles de l'arbre Srëiang (après les avoir pilées, arrosées d'un peu d'eau et placées dans un tube de bambou). Le bœuf vomit tous ses aliments. On n'y voit que de l'herbe, et pas un brin de feuilles de haricot. Le Roi donna gain de cause au maître de l'animal.

Page 220. — Un homme pauvre se livre au commerce, gagne cinq tablettes d'or qu'il cache en terre sous son échelle plaçant au dessus une pierre et un couteau. Pressé de questions par sa femme, il lui confie le secret de son gain et de la cachette. Cette femme avait un amant qui l'entendit. Au matin l'or a disparu. Le propriétaire accuse la pierre et le couteau, et demande justice au Roi qui, en réfléchissant, se dit: ((La femme de cet homme ne doit pas être honnête.)) Il remet au plaignant un flacon rempli d'une essence précieuse lui recommandant de le conserver à la tête de son lit, et de venir prévenir dès que l'essence diminuerait. Au bout de quelque temps la femme parfume son amant, et le mari court prévenir le Roi que le flacon est à moitié consummé. Le Roi fait immédiatement publier au son du gong qu'il donne un spectacle où tout le peuple doit se rendre sans retard. D'après ses ordres on saisit l'homme qui exhale le parfum rare et précieux. Interrogé, l'amant dût tout avouer et fut condamné ainsi que la femme.

Page 222. — Deux hommes courant, l'un au lit de mort de sa mère, l'autre à l'incendie de sa maison, se rencontrent au milieu d'une passerelle. Ni l'un ni l'autre ne veut reculer pour céder le passage. Ils se saisissent, et tombent à l'eau tous les deux. Ils se plaignent aux juges, puis au Roi qui condamne le fils de la morte à payer le tiers de la valeur de la maison. L'incendie ne comportait pas l'attente, tandis que la mort est la condition commune non-seulement à l'humanité, mais même aux esprits célestes.

Page 223. — Deux hommes portant des semences, l'un de riz de saison, l'autre de riz hâtif, se rencontrent au milieu d'une passerelle. Refusant mutuellement de se céder le passage, ils se saisissent et répandent leur riz. Ils portent plainte aux juges qui les renvoyent en disant que leurs torts sont égaux. Ils s'adressent alors au Roi qui s'informe de la nature de leur semence, et qui condamne le porteur de riz de saison à payer la valeur du riz hâtif. Car on sème celui-ci pour avoir prompte moisson, et subvenir aux premiers besoins, tandis que la récolte de l'autre n'a lieu qu'en pleine moisson.

Page 223 — Deux hommes à la poursuite, l'un d'un esclave, l'autre d'un bœuf, se rencontrent au milieu d'une passerelle et s'obstinent à ne pas céder le passage. Ils portent plainte aux juges qui les renvoient à la poursuite l'un de son bœuf l'autre de son esclave. Mécontents, ils protestent. Alors on les conduit au Roi qui questionne ainsi: ((Ton bœuf a t-il nagé ou passé sur le pont?)) — ((Il a nagé.)) — ((Ton esclave a t-il nagé ou traversé le pont?)) — ((Il a traversé le pont. seigneur!)) Le Roi condamne alors le maître

du bœuf à payer le prix de l'esclave

Page 224. — Deux hommes en voiture allant l'un remplir une cérémonie, l'autre acquitter une dette de reconnaissance, se rencontrent (en un passage étroit) Ils s'obstinent mutuellement à garder le passage, se disputent longtemps si bien que leurs provisions se gâtent. Ils portent plainte. Le Roi les interroge et condamne celui qui allait en cérémonie à endommiser l'obligé, parce que le devoir qu'il allait remplir, provenait uniquement de sa piété, de sa générosité, il n'avait fait aucun vœu, tandis que l'autre, par suite de l'incident, n'a pu se rendre auprès de son bienfaiteur dans la peine.

Page 225. — Deux hommes creusant un puits, rencontrent chacun de son côté, et en même temps, une jarre pleine d'or. Après s'être partagés la somme par moitié, ils se disputent la jarre. Ils portent leur différend aux juges qui ordonnent de la partager en deux. Mécontents de cette décision ils ont recours au Roi qui leur demande lequel des deux a eu l'idée d'aller creuser le puits, et refait le partage en donnant à celui-là la jarre et deux parts.

Page 226. — Un homme parti avec un huong (0f 50 cent environ) pour toute mise, revient d'un voyage de commerce avec mille onces d'or de gain qu'il portait sur l'épaule au bout d'un bâton ainsi qu'un paquet de riz. Voulant traverser une rivière gonflée par les pluies, il s'adresse à un pauvre diable, qui vivait péniblement au jour le jour, et auquel on venait de faire cadeau d'un vêtement passable. Le commerçant lui demande de le porter sur l'autre rive, et insiste en lui promettant de le payer à sa convenance de manière à le satisfaire. Dès qu'il est sur l'autre rive, il offre son riz, salaire jugé très-insuffisant par le passeur qui a mouillé son vêtement neuf. Les juges donnent tort au pauvre diable. On le conduit au Roi, qui lui demande pourquoi il ne se contente pas du riz. Il répond par des sanglots qui sont entendus de la Reine-Mère. Celle-ci s'informe et demande à son fils à juger elle-même cette affaire. S'adressant au marchand, elle lui dit : ((Prends les biens qui sont à ta convenance, laisse les autres)) Il prend l'or, laissant le riz et le bâton ((Pourquoi, dit la Reine, ne prends-tu pas le riz ? C'est donc l'argent qui doit contenter. Alors partagez le !)) Elle fait trois part de la somme : une pour le marchand, deux pour le passeur.

Page 228. — Un homme couché dans un Sala (salle de repos pour les voyageurs) voit un voleur de bœufs que l'on poursuit. Il se jette au devant et l'arrête. Le voleur se voyant pris, saisit de son côté le voyageur en criant au voleur. Les maîtres des bœufs, ne sachant quel était le véritable

coupable, les arrêtent tous les deux. Le Roi les fait attacher exposés aux moustiques, et charge des gardes de les espionner. Leurs reproches mutuels font découvrir la vérité. Le voleur fut condamné à une amende quadruple de la valeur du vol; Et le prix des bœufs déduit, le surplus fut partagé en trois parts. l'une pour le maître des bœufs, et deux pour celui qui avait arrêté le voleur.

Page 229. — Il y avait une fois un fabricant de papier dont la femme avait un amant. Celui-ci entendit pendant la nuit le mari indiquer la cachette du papier qu'il avait recouvert d'une grosse pierre. Le papier disparut. L'homme accuse la pierre. Les juges le traitant de fou, il va au Roi qui lui dit: ((As-tu femme ?)) — ((Oui seigneur)) — ((C'est bien, retire-toi, j'examinerai ton affaire.)) Le Roi fait publier au son du gong qu'il a grand besoin de papier, qu'il récompensera tous ceux qui en apporteront. Le voleur apporte celui qu'il a en sa possession. Pressé de question, il avoue tout, et il est condamné ainsi que la femme.

Page 230. — Deux hommes à la chasse touchent en même temps la même pièce de gibier, l'un à la poitrine, l'autre en cassant deux pattes. Ils se disputent à qui aura la plus fort part. Les juges décident que l'animal sera partagé en deux parties égales, moins la tête qui paiera les frais de justice. Les deux plaideurs refusent d'accepter cette décision. appel est fait au Roi qui partage la tête en trois parts, dont deux pour celui qui a atteint à la poitrine, parce que cette blessure était mortelle.

Page 231. — Une femme portant son enfant au bain en rencontre une autre dont le fils de même âge était mort récemment. Celle-ci dit: ((Votre enfant, femme, ressemble au mien, permettez-moi de l'embrasser.)) Elle le prend, la caresse, l'allaite et l'emporte. ((Où portez-vous mon enfant?)) s'écrie l'autre. ((Comment votre fils, c'est le mien!)) Elles se disputent. Chacune devant les juges expose sa version. Le tribunal, après trois jours d'examen, ne peut que les conduire au Roi dont la sagesse examine et scrute le cœur des deux femmes. Il ordonne de placer l'enfant entre elles, chacune tirera de son côté, et l'enfant appartiendra à la plus forte. En recevant cet ordre, les deux femmes saisissent et tirent l'enfant, l'une avec violence sans pitié pour l'âge tendre de la pauvre créature, tandis que l'autre, le cœur à la fois gonflé de rage contre celle qui lui disputait son enfant, et émue de tendresse et de pitié, le couvrait de caresses n'osant tirer trop violement. Elle finit par le lâcher. Le Roi dit alors: ((Celle-ci est la vraie mère. Par compassion elle lâche l'enfant au risque de le perdre.)) Il lui rend son fils, et fait châtier l'autre femme

Page 233. — Deux Setthey voisins avaient marié leurs enfants. De grands troubles s'élèvent dans le pays, et les parents de la jeune femme lui donnent un autre mari qu'elle accepte. Mais sitôt mariée, elle lui expose que antérieurement elle a eu un autre époux avec lequel elle n'a jamais habité, elle sollicite l'autorisation d'aller redemander sa liberté à ce premier mari. Ayant reçu cette autorisation, elle se met en route. Un tigre à jeun depuis sept jours la laisse passer. Sept voleurs n'osent la dépouiller. Elle arrive chez son premier mari, lui expose sa situation, lui demande quelle est sa volonté. Celui-ci la comble de louanges, pour sa fidélité, mais la renvoie vierge et intacte au mari que lui a donné son père. A son retour, elle ne rencontre qu'un homme qui cherchait femme; elle arrête sa passion en lui racontant son histoire. Enfin elle rentre chez son mari, et le reçoit en épouse soumise. Alors dame Srey Vilika dit au Roi Srey Vichey: ((Seigneur, des cinq personnages, quel est le plus digne d'éloges?)) Srey Vichey répond ((O femme, quiconque louera le mari sera sujet à la jalousie; quiconque louera le tigre sera porté à l'homicide; Celui qui admirera la conduite des voleurs sera un homme avide. Porté à désirer la femme d'autrui sera celui qui donnera ses louanges au premier mari. Celui qui louera le voyageur est un homme adonné à la luxure. Et quiconque évitera ces cinq vices gagnera le Ciel.))

Page 235 — Deux gardes royaux, l'un revenant de son service, l'un s'y rendant, se rencontrent au milieu d'une passerelle. Ils se disputent, refusent de se céder le passage. Le Roi ordonna que le second indemniserait par une offrande de vivres celui qui rentrait à sa maison.

Page 236 — Un homme, ayant emprunté un bœuf d'un ami, le rend alors que ce dernier était absent. Sa femme reçoit l'animal qui meurt avant le retour du mari. Celui-ci en exige le prix. L'autre proteste et dit enfin: ((Je t'ai rendu ton bœuf, si tu exiges que je te paie encore sa valeur, j'irais demander la somme au Roi.)) Ils se mettent en route; mais la journée déjà avancée, les force à s'arrêter à l'ombre. Passe un esclave précédant son maître à quelque distance, et conduisant un cheval qu'un autre suivait en liberté: — Comme ce dernier s'écartait trop, il demande qu'on le chasse en lui jetant des pierres. L'emprunteur du bœuf accède à cette demande, et par malheur casse une patte au cheval. Survient le maître qui exige le prix de son cheval ((Alors permets-moi d'aller le demander au Roi)) En le surveillant et l'accompagnant on passe devant la maison d'un autre de ses amis, en ce moment absent. Il va demander à boire à la femme grosse de sept mois. Elle descend quelques marches pour lui tendre le bol d'eau. Un

échelon se casse, elle tombe, et fait une fausse couche. Le mari survient, exige que la valeur de son enfant lui soit payée. ((Qu'au moins j'aille le demander au Roi)) répond l'autre. On se remet en route, et au bout d'un moment, le pauvre diable demande à ses trois gardiens la permission de s'écarter un instant. Il en profite pour monter sur un arbre en disant ((Que je suis malheureux!)) Il se jette à bas pour en finir la vie, tombe sur un homme qui tissait des nattes avec son fils, et le tue sans se faire aucun mal. Aux réclamations du fils furieux, il répond: ((J'irai demander le prix au Roi.)) Condamné par les juges à payer le bœuf, le cheval, l'enfant, et le père, il se fait conduire au Roi auquel il expose la série de ses malheurs. Le Roi dit au propriétaire du bœuf ((Tu peux exiger le prix de ton animal, mais à la condition de donner ta femme à ton ami, puisqu'elle a reçu le bœuf.)) L'autre préfère garder sa femme. De même le maître du cheval, s'il tient à être payé, doit abandonner son esclave, qui a engagé à jeter les pierres. Cet homme préfère conserver son esclave. Au mari de la femme qui a fait une fausse couche le Roi dit: ((Tu veux qu'on te rende ton enfant, eh bien, donnes ta femme à ton ami; quand elle sera grosse de sept mois, il te la rendra, et tu seras ainsi payé.)) — ((Comment pourrais-je faire pareille chose seigneur!)) — ((Alors assez)) répond le Roi. Au fils de l'homme tué le Roi dit: ((Pour remplacer ton père, il épousera ta mère.)) — ((Comment ma mère pourrait-elle se remarier au milieu de son deuil récent?)) — ((Alors résignes-toi à ce coup du destin)). Le Roi jugea ainsi sans rien faire restituer. Tout le monde se retira satisfait.

Page 240. — Un couple habitant dans le voisinage d'un Setthey avait un fils. Un jour, le mari emprunte une hache à son riche voisin pour aller faire du bois. Pendant le travail, cette hache se démanche, et s'enfonce dans le corps d'un cerf qui disparait. Le Setthey, informé de cet accident, prétend que sa hache est un souvenir de famille auquel il tient plus qu'à tout. Il exige qu'on lui rende cet instrument même, et refuse d'accepter l'équivalent. Il refuse même de recevoir le double, le quadruple et jusqu'au décuple de la valeur de sa hache. Les deux époux délibèrent à ce sujet, et ayant pénétré la pensée du Setthey, ils lui offrent pour serviteur leur fils qui est accepté. Quelque temps après, le mari aperçut le cadavre du cerf en putréfaction. Il reprit, nettoya la hache et plein de joie la reporta au Setthey qui lui rendit son fils. Plus tard, au temps de la moisson, le couple pilait un jour du grain de riz (Ãmbok). La fille du Setthey eut envie de cette friandise, et supplia ses parents d'en faire aussi. Ils empruntent à leur voisin le fragment de marmite

de terre (préparée ad-hoc). Le gruau cuit, on oublie de rendre le fragment qui les chiens brisent en folâtrant. Son propriétaire informé gémit, se lamente, se frappe la poitrine en s'écriant que ce fragment était un héritage de famille. En vain le Sesthey offre le prix, offre le double, le décuple; furieux de se voir refusé, il porte plainte aux juges qui ordonnent à la partie adverse de se contenter du prix simple. Comme il protestait disant que cette valeur était insuffisante, ils l'accablent d'invectives. Le Sesthey le conduit au Roi qui lui demande pour quel motif il n'obtempère pas jugement du tribunal. «Seigneur, répond cet homme, je n'accepterai que ce fragment, héritage de famille qui m'a nourri jusqu'aujourd'hui.» Le Roi réfléchissant se dit que l'acharnement de cet homme doit provenir du fait du Sesthey. Il les interroge, et apprend l'événement de la hache et du fils engagé comme serviteur. «Il est équitable et juste, dit alors le Roi au Sesthey, que tu donnes ta fille en mariage au fils de cet homme.»

Page 242. — Trois Sesthey habitaient l'un à l'Est, l'autre à l'Ouest, et le troisième au milieu. Celui-ci avait une fille qui, en l'absence du père, fut promise par la mère au Sesthey de l'Ouest, et promise par le père, en l'absence de sa femme, au Sesthey de l'Est. Les deux prétendants se rencontrent devant la maison de la jeune personne après avoir faits les préparatifs de la cérémonie. Ils s'expliquent, se disputent la fille, chacun faisant valoir la promesse qui lui a été faite. Le Roi accorda la fille à celui de l'Ouest. La mère, ayant mis au monde, nourri, élevé sa fille, a plus de droits sur elle que le père.

Page 244. — Un Sesthey du nom de Talou âgé de quarante ans, n'avait pas de fils. Ayant fait de nombreuses œuvres pies, d'abondantes aumônes, il eut un fils, à quarante et un ans. Dès que l'enfant sut marcher, le Sesthey fit préparer, aplanir, sabler pour ses jeux une aire s'étendant jusqu'à deux cents brasses de l'habitation. Un jour de pluie, l'enfant, âgé de six ans, tombe dans un trou plein d'eau où il se noie. Le Sesthey demande justice contre celui qui a creusé un trou dans l'aire qu'il avait fait préparer. Un garde est envoyé. Il examine l'excavation et rapporte au Bouddhisatra qu'il y a vu les traces du pied de l'éléphant. Le pachyderme appelé, interrogé, répond qu'il n'a fait qu'agrandir la bauge du rhinocéros. De même celui-ci répond qu'il a suivi là le buffle. Le buffle ne s'est vautré qu'après le porc. Celui-ci a suivi le paon qui s'était roulé dans le sable. Le paon appelé répond qu'il s'est enfoncé

dans le sable sur les traces du coq. Celui-ci dit qu'il n'a fait que suivre la perdrix. La perdrix répond qu'elle est venue après la caille. La caille a suivi l'insecte qui fait son trou dans le sable (Mè Khsach) Enfin ce dernier, interrogé répond : ((Ayant rencontré ce beau sable, j'en ai fait ma demeure.)) Le Bouddhisatva réfléchit et dit : ((Le premier auteur, l'insecte payera une part, la caille deux, la perdrix trois, le coq quatre, le paon cinq, le cochon six, le buffle sept, le rhinocéros huit, et l'éléphant neuf.))

Page 245. — Une femme tenait sur ses bras sa mère gravement malade, lorsqu'une voisine vint lui demander à louer son peigne à tisser. D'un commun accord, elle soutient la vieille femme pendant que l'autre va prendre l'instrument dans la maison. La mère, sur ces entrefaites meurt dans les bras de l'emprunteuse qui lui ferme les yeux et la bouche. Elle rapporte l'instrument après les cérémonies funèbres, et paie, pour prix de louage, un huong (environ 0f 10c) le prix ordinaire est de deux francs environ par pièce tissée) La maîtresse se récrie sur l'exiguïté de cette somme, et exige au moins le double ((Alors, répond l'autre, quelles cérémonies purificatoires ferez-vous pour moi qui ai fermé les yeux à votre mère?)) Elles ne peuvent s'accorder. L'affaire est portée au Roi qui décide que la mort de la mère entre les bras de l'emprunteuse est la preuve que celle-ci a été sa fille dans une existence antérieure. Les biens de la défunte seront donc partagés en trois parts dont deux pour la fille d'une autre existence qui a fermé les yeux à sa mère. L'autre fille considérée comme une nièce, ne reçut qu'une part.

Page 246. — Un Roi se rendant à la forêt, laisse au pavillon sous la garde d'une femme sa couronne déposée dans une boîte d'or, et suivi de son escorte, il se livre au plaisir de la chasse. La femme s'endort, et les singes de la forêt emportent et cachent la boîte en se jouant. Le Roi fait fouiller la forêt. On ne trouve qu'un chasseur de profession qui est saisi, amené, livré aux juges qui le torturent. Ne pouvant résister aux tourments, il avoue le vol de la couronne livrée, dit-il, à un Maha Sesthey qui lui a donné l'ordre de commettre ce larcin. Le Maha sesthey appelé nie, mais mis à la torture, il avoue qu'il a reçu la couronne et l'a offerte à un Barohet (conseiller de la caste des Brahmanes) Celui-ci saisi et tenaillé, crie pour faire cesser sa torture que la couronne est cachée dans la forêt. La couronne n'est pas retrouvée, et tous les accusés sont de nouveau mis à la question. Les Ministres et les généraux se rendant à l'audience royale, entendent leurs

gémissements, et disent au Roi que si l'on continue à les torturer, ces hommes n'y pourront résister et expireront dans les tourments, et que la couronne sera à jamais perdue. Ils demandent à être chargés de les examiner, ce que le Roi accorde. Ils les font transporter dans un hangar aux cloisons opaques et serrées, et les font espionner. Les reproches mutuels que s'adressent ces malheureux qui se sont accusés sous l'empire de la douleur, font reconnaître leur innocence. Les seigneurs ordonnent de construire une couronne semblable à celle qui est perdue et l'offrent au Roi Colikasarach en lui demandant de retourner à la chasse au même lieu, et de confier comme précédemment cet insigne à une femme. Celle-ci veillera assistée par des gardes cachés et disséminés autour du pavillon. Les singes viennent enlever la couronne qu'ils jettent dans le creux d'un arbre où on la retrouve avec l'ancienne. Le Roi adressa des remerciements publics à ses mandarins.

Page 250. — Un homme du nom de Polou avait surtout dirigé ses études vers la connaissance de la chicane, des ruses qui font condamner la partie adverse. Un jour un autre homme nommé Soké revenait de la chasse, rapportant un pélican que Polou exige menaçant l'autre en cas de refus, de le faire condamner. Soké se rit de ces menaces et met l'oiseau à la broche. Polou porte plainte en exposant que son père à son lit de mort lui a enjoint d'accuser tous les chasseurs de pélican, parce que, selon la coutume de la famille, il allait renaître dans le corps de l'un de ces oiseaux. Il demande donc justice contre Soké, le meurtrier de son père. Celui-ci répond que dans sa famille, il est d'usage de renaître dans un corps de poisson, que ses parents lui ont recommandé de tuer et de manger tout animal destructeur de poisson, et de demander la condamnation des parents que ces animaux auraient parmi les humains. Il demande aussi justice. Polou fut condamné par le Roi à être l'esclave de Soké.

Page 251. — Un gardien d'un arbre Senou dont les fruits étaient réservés pour le Roi, voit passer un homme qui revenait de la forêt, muni d'une gaule à croc, et qui était chargé de fruits Senou. Dans la pensée qu'ils — ont été cueillis à l'arbre dont il a la garde, il le saisit malgré ses dénégations. Le Roi ordonne qu'avant de mettre cet homme à mort, on ajuste ses fruits aux pédoncules vides de l'arbre, et qu'on les laisse tomber de ces tiges pour examiner la place de la chute. On s'aperçoit que les fruits ne correspondent pas aux pédoncules, et en

les laissant tomber, ils s'enfoncent dans des trous vaseux où sont retrouvés les fruits qui avaient disparu de l'arbre.

Page 252. — Un homme accorde l'hospitalité à un nouveau venu qui compte toutes les lattes, les chevilles, les poutres, les jointures et liens, prenant note de tous les détails de construction de la maison. Au bout d'un mois le propriétaire lui fait entendre qu'il serait temps de se retirer. L'autre répond que la maison lui appartient. Ils se disputent, se rendent au tribunal où l'intrus fait étalage de sa connaissance de tous les menus détails de la maison en litige. Le propriétaire qui n'a jamais songé à compter ses pièces de charpente est condamné à livrer la maison. Il proteste. On les conduit au Roi qui examine, réfléchit et dit: ((Celui-ci connaît très-bien tout ce qui est visible, mais quel est celui qui sait ce qu'il y a sous le pied des colonnes?)) — ((Il n'y a rien)) répond l'un. ((Il y a dit le propriétaire, sous le pied de la colonne du sud-est un bois en forme de croix; placé là, parce que le terrain est vaseux.)) Cette assertion vérifiée, le Roi adjuge la maison à celui qui en connaît les détails secrets.

Méa Iœung, (fragment) — page 255.

Méa Iœung, ayant pris son repas, quitte son épouse, et armé d'un glaive, il va veiller sur les jours de son Souverain. Il s'assied au pied de l'Auguste couple. Tous les seigneurs qui remplissent la salle du trône dorment profondément dès la fin de la troisième veille. Un serpent terrible, de la grosseur d'un palmier se dresse épouvantable. Ses yeux sont énormes. Ses crocs acérés vont broyer le Roi. Le noble Méa Iœung lève son arme et frappe à la tête le monstre dont le sang jaillit jusqu'à la Reine, et inonde son sein. ((Comment enlever cette tache? se dit Méa Iœung. Je ne puis réveiller la Reine. Porter la main sur son sein serait encore plus inconvenant.)) Il place le cadavre du monstre sous la couche royale, et ouvrant la bouche il lèche le sang qui a souillé la noble Dame. Celle-ci se réveille, secoue son illustre époux, et l'avertit à voix basse que Méa Iœung a l'audace de porter ses lèvres sur son sein. Au comble de la fureur, et sans se donner le temps de la réflexion, le Roi, oubliant tous les services de Méa Iœung, et n'écoutant que les paroles de la Reine sa femme, s'écrie: ((Bourreaux, couvrez de liens, et conduisez promptement ce

misérable à la mort!)) Les exécuteurs se dirigent vers la porte de l'Est et crient aux gardiens d'ouvrir pour conduire un coupable à la mort selon l'ordre de l'Auguste-Maître. Les chefs des gardiens qui n'ignorent pas qu'il est contraire à la loi d'exécuter les coupables pendant la nuit, répondent ((Doucement! Dites-nous quel est son crime, et pourquoi vous le conduisez de nuit à la mort en dépit de l'antique Loi?)) — ((Qu'en savons-nous? disent les bourreaux, nous exécutons l'ordre royal. Auriez-vous à contrôler pareil ordre! Oseriez-vous lui faire opposition?)) Les gardiens répondent ((Que le Roi donne des ordres conformes à la Règle, et nous les exécuterons. Mais s'ils sont contraires à la Loi antique, nous résistons dans les limites de nos fonctions de gardiens)) Puis retenant la troupe des exécuteurs, ils leur narrent un conte approprié à la circonstance: ((Jadis une femme avait un enfant encore au berceau qu'elle avait coutume de confier pendant son absence à un Oka (sorte de belette). Un jour un serpent au venin mortel se dirige droit sur l'enfant. Le Oka tue le reptile, puis s'élance à la rencontre de sa maîtresse qui revenait du marché. Le voyant couvert de sang, - et convaincue qu'il a mordu son fils, elle le tue sur-le-champ. La vue de son enfant sain et sauf et du serpent mort à côté du berceau lui apprend la vérité. Elle se répand en regrets amers sur la perte de son fidèle animal. Eh! bien! nous pouvons croire que le Roi regrettera de même sa précipitation! Nous n'ouvrirons donc pas. Vous auriez tort d'insister. Allez à une autre porte! nous avons dit.)) Les exécuteurs, jugeant que leurs efforts seraient vains, se dirigent vers la porte méridional. ((Ouvrez, disent-ils, le Roi nous ordonne de conduire un criminel à la mort. Ouvrez promptement pour obéir à l'ordre royal!)) — ((Qui donc conduit-on ainsi la nuit?)) répondent les gardiens. ((Oh oh pourquoi discuter, ouvrez vite pour que nous remplissions notre office. Résisterez-vous à l'ordre royal? nous nous exprimons clairement. Pourquoi nous arrêter par fanfaronnade? nous disons la vérité. Informez-vous auprès du Roi.)) — ((Nous croyons vraiment, répondent les gardiens, que le Roi vous a donné l'ordre de faire cette exécution, mais la Loi prescrit de ne pas l'accomplir de nuit. Attendez le jour. Inutile d'insister. Notre règle nous défend d'ouvrir. En outre nous allons vous conter une histoire du passé: Jadis un Sethey fort riche possédait huit Kotis (le Kotis = dix millions) de magasins. Il avait commis la garde de ses richesses à cinq cents chiens excellents, nourris avec soin par ses esclaves. Il suffisait à ces animaux vigilants d'apercevoir l'ombre des voleurs pour les chasser avec acharnement.

Un jour cinq cents voleurs s'associent, creusent un souterrain, et pénètrent dans les magasins du Sesthey; mais ils sont attaqués avec fureur par les chiens qui les poursuivent et les tuent tous dans le souterrain. Au matin le maître s'aperçoit qu'il est volé, et s'écrie sans plus ample examen: ((Inutile de nourrir ces chiens! On me vole, pourquoi leur laisser la vie?)) Il les fait tous tuer. Plus tard incommodé par l'odeur cadavérique qui s'exhale du souterrain, il s'écrie: ((Où a-t-on inhumé les chiens, quelle infection! qu'on les jette au loin!)) Ses serviteurs répondent: ((Ces chiens ont été tués au milieu de la forêt. Leur odeur ne peut venir jusqu'ici.)) Alors le Sesthey fait creuser la terre, et on découvre les cadavres des voleurs portant tous les traces des morsures des chiens. Les biens volés sont à côté. Le Sesthey à cet aspect, regrette l'ordre qu'il a donné avec précipitation. Ô exécuteurs! nous craignons que le Roi Prohmotéât (Brahmadata) n'aie le même regret. Nous n'ouvrirons pas. Allez à une autre porte! Ici nous observons la Règle; n'insistez pas!))

Les bourreaux sont arrêtés de même à la porte occidentale par les gardiens consciencieux. En vain disent-ils ((Expliquez-nous en quoi votre règle vous défend d'ouvrir.)) Les gardiens répondent: ((Qui donc a jamais fait exécuter de nuit? Ce n'est pas bien. Ecoutez ce que nous avons à dire. Un Roi puissant nourrissait un superbe perroquet qui paraît resplendissant de beauté. Au retour d'un voyage à la forêt de Hem Baupéan, le Roi l'interroge et apprend qu'il a mangé les mangues de ce lieu, fruits divins qui possèdent le don de rajeunir la vieillesse la plus décrépite. Il donne à l'oiseau l'ordre d'apporter un de ces fruits. Le perroquet part, revient offrir une mangue au Roi qui au lieu de la manger seul, la plante afin que tous, dans la famille royale, puissent en profiter. Le manguier grandit, mais planté sur le repaire d'un Naga, il est empoisonné par le venin de ce reptile. Le Roi fait cueillir les premières mangues, et les fait goûter par un de ses gardes qui meurt immédiatement sous les yeux du Roi. A cet aspect, plein de fureur il frappe et tue le perroquet, tout en se félicitant d'avoir essayé sur autrui la vertu des mangues, dont à partir de ce jour personne n'ose manger. Longtemps après le Naga quitte ce lieu, le venin disparaît, l'arbre redevient sain. Un jour un vieux couple, gardien des éléphants royaux se dit: ((Nous sommes pauvres, vieux, n'attendant qu'avec impatience la mort qui se fait désirer. Mangeons des mangues du Roi!)) Ils mangent et de blanc et décrépit, le mari redevient noir, et reprend les couleurs de la jeunesse. Il aperçoit sa compagne transformée en

jeune fille au teint frais, aux seins semblables à la fleur du lotus. Ils ont quelque peine à se reconnaître; puis ils rentrent chez eux en se félicitant sur leur bonheur inattendu. Le Roi s'étonne de voir ce jeune couple inconnu. Il les interroge et envoie cueillir des mangues qu'il fait goûter au préalable par les Seigneurs de sa Cour. Tous redeviennent jeunes et beaux. Le Roi imite leur exemple et obtient le même résultat. Il réfléchit et ordonne à un garde d'examiner soigneusement l'arbre. A l'aspect de l'antre vide du naga la vérité est découverte, et le Roi exhale ses regrets sur la perte du noble oiseau qu'il a tué si injustement dans un moment de fureur. Ô exécuteurs! nous avons à craindre qu'il n'en soit de même pour Prohmotéât, notre Auguste Maître. Nous n'ouvrons pas. Vous ne sortirez pas de nuit. Si votre homme est coupable, attendez le jour, telle est notre Règle et le Roi ne peut nous désapprouver!))

Les exécuteurs se rendent à la porte du nord, et demandent passage. Les gardes refusent. Les bourreaux furieux insistent disant: ((Pourquoi ne pas obéir? Vous de même que nous, pouvez-vous vous targuer d'une Règle arrêtant un ordre royal?)) — ((Nous n'ouvrirons pas, répondent les autres. Depuis bien des règnes, nous sommes commis de père en fils à la garde de ce lieu jamais nous n'avons ouï pareille chose. S'il y a de grands coupables, le Roi peut les faire conduire jusqu'ici, mais là il faut attendre le matin. Si nous sommes en faute, nous en subirons les conséquences. Mais en ouvrant sur le simple ordre du Roi, nous enfreignons notre Règle. Il n'y aurait plus de Règle à l'avenir; Chacun doit remplir ses fonctions en conscience. La puissance qui doit faire trembler, fait trembler, mais si elle ne doit pas effrayer, elle n'effraie pas. On y résiste en vertu de la Loi. Les grands mandarins ont-ils jugé et condamné cet homme à mort? ou bien le Roi dans un mouvement de colère a-t-il donné de lui même l'ordre le tuer? Ô exécuteurs! depuis l'antiquité jusqu'aujourd'hui, on a vu des Rois ne s'appuyant que sur leur puissance, enfreignant le devoir. Mais alors les Sages et les grands Seigneurs se réunissaient, se concertaient et expulsaient ces tyrans. Les mandarins ou les hommes du peuple qui n'observent pas la Règle antique, peuvent être condamnés, mis à l'amende, mis à mort. Quels que soient donc vos efforts, nous n'ouvrirons pas.))

Pendant ce temps le Roi Prohmotéât s'est levé plein d'agitation, songeant aux nombreux services que lui a rendu Méa Dœung alors qu'ils erraient seuls, isolés dans les forêts. Il regrette de n'avoir examiné les faits

Il dépêche promptement des gardiens pour faire surseoir à l'exécution et ramener Méa Iœung s'il est temps encore. On rencontre les bourreaux à la porte du nord. Méa Iœung est ramené au Roi qui lui dit: « Je t'ai vu fidèle dans les forêts; comment oses-tu me trahir maintenant? Parles! » — « O Grand Roi, pendant la nuit, un serpent s'apprêtait à vous dévorer. Abattu par mon bras, son sang a jailli jusque sur le sein de la Reine. N'osant porter la main sur elle, je me suis efforcé de faire disparaître ce sang avec ma langue. De là l'accusation portée contre moi, et l'ordre que vous avez donné de me mettre à mort. Je n'ai rien répliqué de crainte de manquer à la Loi. Je suis mortel, je mourrai à l'heure marquée par le Destin. En cette circonstance mes bonnes actions, mon mérite (acquis dans d'autres existences antérieures) ont écarté la mort par l'intervention des gardiens qui ont retardé l'exécution en refusant d'ouvrir les portes. » Sur l'invitation du Roi, Méa Iœung lui montre le cadavre du serpent coupé en trois tronçons. A l'aspect du monstre le Roi tout-puissant frémit d'horreur. Ses cheveux se dressent, et il s'écrie: « Quelle fortune d'avoir échappé à cette mort horrible. O Méa Iœung que de grâces j'ai à te rendre! » Il le fait détacher en s'excusant en le priant de lui pardonner. Ensuite il le comble de dignités, l'élève aux plus hautes charges, et tous rendent hommage à Méa Iœung cet homme unique qui doit sa fortune à une épouse incomparable, accomplie entre toutes les femmes.

Edification d'Angkor Vat
ou Satra de Préa Két Méaléa. — page 267

Pour l'enseignement des générations futures, moi Pang, je célèbre en mes vers la construction d'Angkor Vat. Transporté d'enthousiasme, j'écris ce poème d'après les traditions véridiques de l'antiquité. Puisse l'avenir me réserver le bonheur qu'appellent mes vœux! Assouplissant la forme de mes inspirations aux règles de la poésie, je chante les faits transmis par les anciens. Je compose ces paroles extraordinaires, enflammé par une aspiration ardente vers le Bien. Puissé-je vraiment renaître dans le Ciel des Trente Trois! (Séjour d'Indra

environné de trente deux Esprits célestes) Je demande une existence consacrée de Préa Seya (Mitreya le futur Bouddha) qui domine tous les Esprits célestes — lorsqu'il renaîtra pour atteindre à la Connaissance suprême. Je demande à le servir, à reprendre naissance en même temps que lui. Que ce voeu soit accompli! J'aspire à posséder l'Etude de la Loi, la Connaissance des trois Védas, un Cœur pur, l'Amour de toute ma Parenté, une Voix éloquente à laquelle nul ne puisse résister. Je demande Sagesse, Piété, Générosité. Puissé-je donner l'aumône à tous les Mendiants! Tels sont mes vœux, qu'ils soient exaucés!

Fortune morale! Vertu suprême des trois Existences! Avec joie je m'incline sous les Marques augustes (de la plante des pieds du Bouddha) — Elevant mes doigts au dessus de ma tête, fléchissant le genou, au plus profond de mon cœur j'adore l'Omniscient, le Roi couronné des trois Mondes, le Navire d'or et pierreries, étincelant, resplendissant en tous lieux qui transporte tous les Etres au Nirvana, séjour de splendeur, d'où sont exclues l'Existence, la Vieillesse. Dans mon ardeur vigilante, je célèbre en mes vers l'Auguste Perfection, le Vainqueur du perfide Mara, la Vertu vengeresse expulsant l'hérésie orgueilleuse. Hélas! Songeons qu'il ne nous a pas été donné de contempler la Loi (le Maître vivant); nous n'avons que la vue de ses Statues sur nos autels. — Et moi, dans ma ferveur ardente, baissant la tête, j'adore avec extase, ces Images du Sauveur des Etres pour l'avenir.

Chantons maintenant les cinq Grandes Cours, si belles en vérité, construites pour le Roi par Pisnukar, sur l'ordre de Préa En (Indra). O merveille! régnait alors un Roi vertueux du nom de Bong Aschar (Race merveilleuse) Prince puissant qui répandait le bonheur sur son peuple. La Reine son épouse, la belle Téyvodey, était environnée d'un cortège innombrable de femmes souples et fraîches qui la servaient chaque jour. — Cent et un Rois vassaux rendaient hommage, apportaient perpétuellement tributs et redevances de toute espèce. Innombrables étaient les richesses (de ce Roi): pierreries, or, argent, bracelets, tapis, soies brodées, étoffes à dessins! Innombrables étaient les éléphants, les chars, les chevaux, les palanquins, les dais, les parasols, les rideaux à franges, et à guirlandes d'or! Innombrables étaient les guerriers de toutes les armées, les Dames et Seigneurs qui rehaussaient l'état de sa Cour! Le Prince royal, admirable, illustre, du nom de Préa Két Méaléa (la divine auréole) était plein de vertu, de mérite; sa renommée s'étendait au loin. Alors chose étrange! le Monde fut ébranlé jusqu'au Séjour des trente trois. De son œil surnaturel, le Divin Indra jette un regard sur le jeune Prince, parfait, élevé en noblesse

au dessus de tous les Rois. Par sa science qui embrasse le passé et l'origine Préa En reconnait avec certitude son fils d'autrefois, descendu du Ciel pour continuer la lignée du Roi Vong Aschar. — Sur-le-champ Indra descend et emporte le jeune Prince au séjour des trente trois, où dans sa tendresse toute paternelle, il le traite comme le fils de sa chair. Mais bientôt les anges de ce Ciel, troublés, la tête incommodée par l'émanation humaine, s'agitent, et, en proie à une oppression insupportable, ils portent leurs doléances à Indra. ((Roi suprême, Cime élevée au dessus des têtes, jamais on a vu pareille chose, contraire d'ailleurs aux Lois célestes. L'odeur humaine de votre fils nous trouble.)) — ((C'est mon fils de jadis, répond Indra, tel est le motif pour lequel je l'ai introduit ici. D'ailleurs, cessez vos alarmes, je le ferai reconduire.)) Mais Préa Ket Méaléa, le beau et auguste Seigneur, envisage avec douleur la perspective de quitter le séjour des cinq Tours d'Indra, tours de diamants et de pierres précieuses (Péch Jãn Kãt) étincelantes, finement sculptées, aux mosaïques éblouissantes, aux reflets resplendissants dans l'espace, recouvertes d'un manteau de pierreries incrustées qui brillent au milieu de l'or éclatant. Partout des émeraudes assorties, des perles entremêlées, des lapis-lazulis, des rubis, des glaces, de l'or vermeil sur lequel se dessinent des lianes et des oiseaux admirables au dessus de toute expression, ces Tours superbes ont environ mille youdjana (le youdjana selon les indianistes a huit ou douze kilomètres; selon les Khmèrs, environ seize kilomètres) de hauteur de la base au sommet. Leur cime effilée s'élance au milieu de l'espace. Dans ces Tours célestes, tout est franges, dais, tentures éblouissantes, recouvertes d'or et de pierreries. Franges aux rameaux à fleurs éclatantes, partout entrelacées aux lianes, franges retombant gracieuses et serrées. Partout retentissent les instruments des triples orchestres, les chœurs des nymphes célestes qui, toutes belles, élancées, dansent avec grâce, et se saisissent dans leurs évolutions. Couvertes de toute sortes d'ornements, fraîches et souples, telles sont les quatre qui servent Indra (ses quatre épouses) le plus beau des anges, qui jouit de toute la félicité du séjour des Trente trois. L'arbre Kal Bauprük (l'arbre qui satisfait tous les désirs) élevé, s'agite, s'incline et bruisse sous le souffle du vent qui balance ses branches entrelacées, ses feuilles enchevêtrées. Dans le jardin Nanda, séjour délicieux qui donne la paix du cœur, réservé à l'usage d'Indra, le premier entre tous les Esprits célestes, on voit toutes les nymphes jouer, folâtrer, lançant aux échos leurs notes joyeuses. Là pousse l'arbre Parichat (arbre aux fleurs rouges, à l'ombre duquel Indra fit d'abondantes aumônes dans une Existence antérieure). Elevé, au branchage touffu, il couvre cinquante youdjanas et porte des fleurs semblables à des parasols

dont l'odeur se répand jusqu'à cent youdjana, odeur respirée avec délices par les Esprits célestes jamais lassés de ce divin parfum. Tout autour s'épanouissent en lignes, en rangées, parsemées au milieu des lianes de nombreuses variétés de fleurs à l'odeur exquise et pénétrante. Les nymphes ravies cueillent en nageant les fleurs aquatiques, les tressent en guirlandes ou leur donnent la forme de l'oiseau sacré (hans) étendant ses ailes et se balançant pour prendre son essor. Les unes drappées dans une fine écharpe, s'avancent légèrement, cueillent, par intervalles, les fleurs du blanc jasmin, et les tressent adroitement en forme de belles Kennarey (femmes aux pattes d'oiseaux) qui se regardent mutuellement. D'autres au teint blanc, tressent des perroquets, ou des Sarika (l'étourneau vulgairement appelé merle) qui portent des fleurs dans leur bec, volent en troupes près des perroquets, se posent, s'inclinent, les yeux fixés les uns sur les autres. — De tous côtés retentissent les chants, les éclats de rire de ces nymphes folâtres. — Puis elles célèbrent la puissance de Kosey (l'un des noms d'Indra); et l'une entr'elles, douée d'une beauté superbe, à la vue pleine de distinction, conduit toutes ces souriantes beautés célestes au bassin de plaisance où, nageant avec légèreté, elles s'ébattent en cueillant toutes les variétés entremêlées de lotus. — Les unes nagent à droite, à gauche, plongent ou s'élèvent sur l'eau qu'elles frappent et font rejaillir jusqu'au pied des fleurs qu'elles butinent et rapportent en se balançant avec grâce, goûtant tout le plaisir de la piscine. — D'autres nagent directement pour cueillir les lotus dans l'eau.

Prea Ket, le descendant de la Race solaire, contemple ces nymphes rieuses et folâtres, toutes propres à inspirer l'amour. Pris de regrets, plongé dans de tristes réflexions, il repousse l'idée de son départ. — Et cependant tous les anges ont été en foule demander à Indra son prompt éloignement. — Le Noble Maître des anges, quoique plein de tendresse pour son fils bien-aimé, leur a répondu: ((Soyez sans inquiétude, Esprits célestes, je le ferai reconduire immédiatement.)) Il couvre Prea Ket de caresses en lui disant: ((Cher enfant, ton père te renvoie!)) Ket, le solaire, le meilleur des humains, lève ses mains sur sa tête et s'incline en disant: ((Seigneur, élevé au dessus des mondes, le premier parmi les habitants du séjour des trente trois, mon cœur regrette ce séjour, et désire ne pas s'en éloigner.)) Indra à ces paroles répond: ((Cher enfant, chasses tout regret, j'en ferai bâtir un pour toi.)) Prea Ket sourit et dit: ((Si vous avez pitié de moi, prenez le séjour des anges et faites-le reconstruire selon mon désir.)) — ((Sois sans inquiétude, je rebâtirai pour toi le palais des trente trois)). Le beau Roi des anges flatte, caresse, bénit et rasserène

son fils chéri qui lui dit: « Maître! grande est ma joie. Que votre sollicitude convoque promptement les anges pour ce travail. » Indra donne immédiatement ses ordres: Que les anges fassent tous les préparatifs, ainsi que les Régents des quatre régions; Qu'on réunisse les armées célestes; que l'on emporte les tours Pêch Jân et qu'on les reconstruise pour le fils chéri. Mais ces tours ont mille youdjana de hauteur et tous les anges frémissent en entendant donner cet ordre. Sakko (autre nom d'Indra) le plus illustre, réfléchit, et se concerte avec Prea Pisnuka (l'ange architecte) à la grande intelligence. Ils reconnaissent que la salle de justice céleste, appelée Thommosophéak où se réunissent les anges (un jour sur huit) a des dimensions qui permettent de l'élever en guise d'habitation pour le plus vertueux, le plus puissant du monde des humains. – Alors le Roi au mille yeux, et son cortège céleste à millions innombrables descendent sur-le-champ apportant le Boeuf sacré (Prea Kou, statue en bronze noir, enlevée par les siamois à la prise de Lovêk à la fin du 16e siècle) constitué gardien de ces lieux pour écarter toute calamité de l'enfant chéri d'Indra. Pisnuka est chargé de la surveillance générale.

Alors sont levés les hommes de sept grands royaumes, sont convoqués les hommes de toute race: Khmêr, Siamois, Birmans, Pégouans, Laociens, Javanais, Singhalais, Annamites, chinois, Européens, Japonais &c. &c. Dès qu'ils sont rassemblés, le Roi sort pour désigner les emplacements. Le Boeuf sacré est placé à l'Est-sud-est sur la montagne de Bakhêng, lieu plaisant et agréable. Prea Pisnuka fait aplanir une aire, nettoyer, et enlever arbres, herbes, épines et buissons. De belles pierres sont apportées, préparées, mesurées sur toutes les dimensions. Puis on élève les belles tours entièrement en pierres, avec salle des audiences royales, quatre beaux bassins deux bibliothèques sacrées en pierre symétriquement placées, des salles d'or, des salles lambrissées, des chambres de repos, un pavillon royal élevé, un observatoire, et les tours étagées à quatre faces. – De tous côtés les nagas proportionnés recouvrent les balustres. – Les lions à l'aspect terrible, la gueule béante, et les crocs aigus paraissent vivants. Les neuf tours splendides s'élèvent finement découpées, recouvertes de sculptures de fleurs et de lianes comparables au Palais des trente trois. – Sur le trône sont semés des diamants figurant des oiseaux. Les Krŭth (garuda) Jak (Jaksha) et Konthop (gandharva) le soutiennent, et se terminent en lotus qui retombent avec grâce, formant des dessins élancés triplement étagés, entrelacés du pied au sommet. – Cinq baŧkan? élevés ont été sculptés par des artistes

Leur beauté inimitable témoigne de leur antiquité de la puissance du Dieu — aux mille yeux et de celle de son noble fils. — Eux seuls ont pu édifier ce royal séjour. — Et les cent un Rois vénèrent (Prĕa Kĕt Méaléa) le souverain au dessus de tous les Rois! — Voyez les tours élevées par Prĕa Pĭsnuka à sept étages couverts de lianes et de fleurs représentant des têtes d'éléphants! Les quatre bakan[?] à cinq étages représentent la face de Réahou. Même l'intérieur des fleurs, toutes également belles, est finement sculpté.

Formidable est la puissance de Prĕa Kĕt Méaléa! — Prĕa Pĭsnuka représente tout ce qui sert aux divertissements. Dans les intervalles sont placées des jeunes filles tenant une fleur ou un mouchoir à la main. — Les cariatides sont formées de Iak et de Kruth, debouts ou campés. Le sommet des tours est orné de pierres précieuses innombrables de toutes variétés. Il se profile, effilé, orné de miroirs étincelants qui, brillant au milieu des airs, jettent au loin des reflets de lumière. Les lignes des toits étagés d'une admirable perspective se redressent en pointe, à leurs extrémités avec des ornements de lianes, de fleurs, d'arabesques. Les colonnes épaisses et massives sont en pierre. De tous côtés les couronnements des balustres sont gracieusement sculptés. Les angles sont incrustés d'or et d'argent comme la salle de justice des anges du Svarga, et du Roi Indra. Les bancs sont à l'ouest. Les hangars sont en pierres serrées. Des deux côtés, des couches belles et agréables rappellent le Svarga. Les portes conduisant à la demeure du Grand Roi sont également élevées en tours, finement sculptées, recouvertes de lianes et de fleurs qui, avec grâce, retombent de tous côtés. Là se tiennent debout de puissants Génies, les uns armés de massues et paraissant sur le point de frapper. Vigoureux et ramassé est sculpté, près du seuil de la porte, le Génie Bŏpĕch Stur, à la grande puissance, gardien de toute l'étendue de l'Empire d'Entipras (Indra prastha, ancienne dénomination du Cambodge). Ce Roi vigilant donne fortune et prospérité. Les hommes entrent et sortent de la ville, lui offrent avec bétel, cierges et baguettes odoriférantes, et lui demandent longue vie et victoire. De même ils préparent les parasols étagés à l'usage du Grand Roi (du Génie) du nom de Prĕa Chitĕp que, vers les forêts, les hommes d'aujourd'hui ont coutume d'invoquer lui demandant l'accomplissement de leurs désirs, la satisfaction de leurs passions. Chitĕp exauce exactement leurs vœux.

Prĕa Pĭsnuka l'habile architecte construit les cinq tours en évitant tout défaut. Il élève le trône à cinq étages superposés couverts

d'ornements. Partout des escaliers, des galeries recouvertes de sculptures où les tiges des fleurs se croisent, s'entrelacent, s'arrondissent et se prolongent en forme de lianes. Des festons qui retombent avec grâce s'élancent de nouveaux rejetons serrés, épais qui s'étoilent suspendus. Les fleurs et les lianes sinueuses se nouent, se tordent drues et nettement dessinées. Des calices sortent de nouvelles fleurs, les fleurs se changent en fruits. Partout les formes variées s'harmonisent entr'elles. Des calices sortent des hommes qui dansent les bras étendus. De belles et fraîches femmes paraissent se créer elles-mêmes. Des lianes représentent l'oiseau sacré (hans), les dragons terrestres ou aquatiques, les Garudas enlevant et dévorant les Nagas. Tous les sujets sont représentés. Toutes les fleurs ont vie. Les cinq tours se dressent superbes, et effilées. Leur pointe qui semble percer les cieux, est ornée d'épis découpés en pétales de lotus qui retombent gracieusement. Les lignes de faîte se relèvent aux extrémités, sculptées, parsemées de belles fleurs. Les Brahmas aux quatre faces, belles, sereines et fortes, regardent les quatre coins cardinaux. Partout les bâtiments se croisent, les murs se coupent à angles droits avec leur face extérieure richement ornée. Les murs, les fenêtres, les fausses colonnes tout est couvert de sculptures fines et élégantes. Des femmes de cristal, Phoutkavadey, femme illustre au Svarga, de nombreuses statues féminines droites et alignées se jouent sur les tours. Leur figure est agréable, leur corps blanc, souple et arrondi, est doué de toutes les perfections connues. Leur tête est ornée et couronnée de fleurs. Les unes ont la chevelure nouée, d'autres l'ont coupée et la naissance des cheveux rasés en ligne droite. Leur taille est ronde, svelte et gracieuse. Leurs seins fermes et arrondis sont semblables à la fleur du lotus. Enguirlandées de fleurs odorantes, les unes ont noué des lianes et des fleurs dans leur chevelure qu'elles allongent ainsi agréablement. D'autres se coiffent avec les fleurs tressées, enfilées, enroulées. D'autres peignent leur riche toison étendue. On en voit qui relèvent le bord de leur robe pour le nouer, ou qui tiennent des fleurs célestes avec leur tige, ou qui portent des couronnes de fleurs et de lianes. D'autres se regardent mutuellement en s'inclinant, ou se saisissent les épaules en se disputant les tiges des fleurs. D'autres sourient gaiement comme si elles étaient livrées à une causerie agréable et plaisante. Si l'œil les regarde attentivement, l'illusion devient complète; on croit les voir faire un aveu doux et voilé, puis baisser la tête partagées entre l'amour et la pudeur. Si l'œil est attentif ceci paraît vraiment être la réalité. En marchant, les unes portent des perroquets ou des éventails

d'autres posent leurs oiseaux sur les tiges des fleurs, d'autres portent des lotus ou des lys avec leur tige. Leur robe est retenue par une ceinture. Couvertes de colliers, d'ornements de toute espèce, elles ont deux rangées de cordes au jarret. Leurs nombreux bracelets sont ciselés en fleurs et en lianes. Couvertes d'anneaux, de bagues, serrées, élancées, elles semblent marcher, s'arrêter pleines de grâce féminine, souples et souriantes, paraissant deviser d'amour. Elles s'inclinent, disposent leur chevelure, baissent la tête, à droite, à gauche, se tournent, se renversent, se campent avec grâce, flexibles et ondoyantes. Les unes s'assouplissent les membres en s'essayant aux préliminaires de la danse, elles décrivent des pas variés en tous sens, toujours élégantes, sveltes et bien proportionnées. D'une taille moyenne, bien prises, dans la fleur de la jeunesse, admirables à contempler, on ne peut les regarder sans amour. L'œil ne se fatigue pas, l'âme est réjouie, le cœur n'est jamais rassasié. Lorsqu'on les a considérées pendant quelque temps, l'esprit plein d'elles ne peut se résoudre à les quitter. Ce ne sont plus des statues sculptées par la main des hommes, ce sont des femmes vivantes, belles et agréables. Le doute saisit et l'émotion paralyse. — Un millier de figures sans défauts sont ainsi placées symétriquement dans les angles, recoins et enfoncements.

Oh quel spectacle comparable à celui du séjour des trente trois! Tous les panneaux des murs sont couverts de sculptures représentant la marche de Préa Réam (Kama) à travers les défilés et les forêts, lorsqu'il se prépare par le jeûne et la retraite à sa grande expédition. — Pour que nul n'ignore cette épopée transmise à la postérité par l'éclatante renommée. — Il y a de cela bien des générations. — On voit la figure du Roi Veserean (le régent de Chômpûc Chrip) puissant et terrible qui dompte Préa Creut. — Les remparts de Ayouthiea, ses beaux palais, ses maisons alignées, la couche royale du Grand Roi Dasaratha, élevé au dessus de tous les Rois, le père du Divin Rama. — La forêt hem Baupéan aux nombreux Rishis est également représentée, ainsi que le soleil, la Lune, les brillantes Étoiles, les seize étages des cieux, des Indras, des Brahmans, des foules innombrables des Esprits célestes. — Est sculptée la figure de Préa Eysau (Isvara, Siva) sur le mont Kélasa, élevé au dessus des anges, échappant à la vieillesse, à la mort, aux transmigrations, aux maladies, aux incommodités. Indras, Brahmas, Yakshas viennent en foule adorer sa Splendeur, demandant victoire, puissance et vie. Bienveillant, généreux, plein de vertu est ce gardien, cette Lumière des trois mondes. — Est sculptée la figure de Préa

Noréai (Narayana Vishnou) audacieux et puissant, monté sur le Garouda royal, triomphant du cruel Roi des Asuras. — Et ses incarnations successives jusqu'à celle où il prend le corps du divin Rama. — Le Maha Rishi Kalay Koti, plein de mérite, se livrant à ses conjurations pour la vertu de l'arc à la grande puissance. — Sont sculptés Préa Réam et son jeune cadet voyageant à travers les forêts, se dirigeant à Mithila provoquant les Esprits célestes à soulever l'arc aux mille vertus. — Douze anges aux armes variées, aux montures différentes: éléphants, cheval, hang royal, Saon faisant la roue, rhinocéros, lion, tigre, Jaksha, Naga, Gandharva &c. &c... descendent en foule avec empressement. Aucun ne peut soulever l'arc. — On voit Rama à la grande force le lever à son gré, et obtenir Sita selon son désir — que sa puissance est grande! — Le Roi Dasaratha reconduisant son fils, et sa noble bru. Leur rencontre avec le Roi Réambaromeysau (Rama le Djamadagnide) qui plein de fierté, vient lutter de force avec Rama. Sur son épaule est l'arc du grand Naga qui, par la magie, lance droit au but la flèche dévastatrice appelée la flèche d'or de Brahma. — Le Roi Rama Eysau fléchit le genou devant Rama le Dasarathide. — Est sculpté le séjour de Rama à Ayouthiea, puis le départ précipité de Rama, de dame Sita et du cadet Lakshmana, leur voyage solitaire à travers les forêts désertes. — Le grand Jaksha enlevant Sita. Lakshmana qui bondit, lutte et la reprend dans la forêt. — Rama qui lance ses flèches terribles dans les bois. — Préa Léak quittant son aîné pour se faire ermite. — Dame Cour panakha à la recherche de la demeure des deux nobles frères auxquels elle adresse flatterie, caresses, artifices féminins et amoureux désirs. — Lakshmana qui plein de fureur fait tournoyer son glaive avec force, saisit la méchante fée aux cheveux, les coupe, la foule aux pieds, lui tranche les bras, la couvre de honte et de confusion. — Est sculpté Ton? qui l'emporte à travers les airs jusqu'à son royaume. — Le Roi Khara qui conduit à la hâte ses fiers guerriers, et les deux frères royaux qui détruisent cette armée d'Asuras. — Maha Rik (Maritcha) transformé en gazelle rôdant aux environs de l'ermitage. La noble Sita élevant ses mains suppliantes vers son Royal Mari. Rama le divin qui poursuit la gazelle d'or à travers les montagnes — Est représenté le souverain Ravana déguisé en vieux et vénérable Brahmane, qui enlève la Royale Sita, et l'emporte au milieu des airs où il paraît se confondre avec l'astre du jour. — Djatayou étendant ses ailes énormes qui voilent la lumière du Soleil. — Le fier

Ravana qui, de ses armes, brise les ailes de l'oiseau, le jette affaissé à terre et poursuit sa course directement à Langka. — Est sculpté Rama blessant à mort Marica sous la forme de la gazelle. Le retour de l'auguste Prince qui s'aperçoit de la perte de son Epouse bien-aimée. — Les deux frères, plongés dans la douleur la plus profonde à la recherche de la Reine. — Un autre panneau représente l'histoire de Doubhi, les péripéties de sa lutte contre son père qu'il finit par jeter mort à terre. — Ainsi que le combat de Doubhi contre le puissant Bali qui le tue dans la caverne. — Ailleurs Sougriva trône au milieu des Seigneurs de sa Cour. — Plus loin Bali, le puissant, le vigoureux, rapporte la tête de Doubhi avec laquelle il brise la porte de la caverne. — Ensuite Bali, plein de fureur attaquant Sougriva, la lutte acharnée des deux frères qui, armés de glaive, s'élancent dans les airs où ils s'étreignent mutuellement avec rage. Sougriva vaincu s'enfuit vers le Mont Kéykâm.

Sur un autre panneau Rama à la recherche de la Reine, rencontre le Jakkha féroce et le tue. De là le Divin continue sa route, aperçoit Sougriva plongé dans les larmes qui le conduit à Keshkindhya. — On voit le combat de Sougriva et de Bali au milieu des airs. Rama qui décoche une flèche mortelle à Bali. — Le Divin conduisant soixante dix akkophini (nombre représenté par l'unité suivie de 42 zéros) de singes, les fait camper sur le bord d'une rivière au pied de la montagne Gandhamada. — Rama dépêche Angada et hanuman le vigoureux inviter le Roi Maha Chumpu à venir délibérer sur l'édification d'une chaussée. — hanuman apportant le beau palais et la Couche royale où dort le Roi Chumpu; sur la route, il rejoint Angada qui revient avec lui en se suspendant à ses épaules. — Sur un autre panneau admirable est sculpté le pavillon de Rama qui reprend la figure de Vishnou et reçoit les hommages de Chumpu. — Ailleurs Rama le puissant s'abandonne à sa douleur et pleure Sita la divine. Il dépêche hanuman porter un message à la Reine. — On voit le noble Quadrumane voler sur la mer vers Langka — Indradjit le fort lançant ses flèches de Nagas qui lient hanuman au cœur indomptable. — Est représenté l'orgueilleux Roi Ravana, tombé dans l'Erreur, ignorant le sort funeste qui le menace, la défaite que lui ménagent les stratagèmes de hanuman qui détruira sa ville. — Sur un panneau est figurée complètement la construction de la chaussée au milieu de la mer. — Plus loin est sculpté Angada portant le message de Vishnou. Il parvient aux remparts les frappe, les brise de sa queue. Il rencontre Phatkineo le fort, dont il presse la tête sur le sol en le frappant de son glaive à trois reprises. — Hanu-

à la Sala, un garde accourant devant de lui, l'inviter à accélérer sa marche — Un panneau représente les tours de pierreries du palais du Roi Ravana. — Angada enlève la couronne de la tête de ce Roi et s'élève dans les airs laissant le souverain de Langka au comble de la fureur. — Les chefs des guerriers Yaks, les quatre généraux de la Garde royale volent sur les traces de Angada qui les saisit, et s'en sert comme d'une massue pour frapper — Ravana aveuglé par la fureur, fait déployer ses parasols qui voilent l'éclat du Soleil. — Le Roi Sougriva conduit ses singes renverser ces insignes. — On voit Kumphouka (Koumbhakarna) le terrible qui, rapide, enlève Sougriva l'emporte vers Ravana. Mais Hanuman se transforme, se blottit près de la porte, où, tout à coup, il frappe et renverse Kumphouka évanoui sur le sol. — Le Roi Ravana faisant battre le tam tam pour rassembler tous ses Seigneurs et guerriers. — (Piphĕk (Vibhishana) son cadet qui calcule l'avenir en déroulant sa science magique. Ravana furieux chasse son frère, de sa propre personne. Piphĕk fuit vers l'armée victorieuse où Rama l'accueille avec générosité. — Sur un panneau Ravana envoie des Yak en embuscade sous le commandement de Katkhasĕna qui lutte contre Maha Koutsha, tandis que la foule de leurs guerriers Yak et Singes se combattent avec ardeur, arrachant les troncs d'arbres pour se frapper. Les uns bondissent, soulèvent les montagnes, les jettent avec fracas, et en font jaillir des flammes. Les singes s'élancent, courent, tombent morts ou évanouis en quantité dans la forêt. — Ravana, joyeux frappe des mains, se couvre de ses ornements. Il fait déployer ses parasols pour plonger les singes dans l'obscurité. — La flèche de Rama détruit ces parasols. Ravana envoie des gardes inviter Kumphouka qui sort de la tête d'une armée au grand étonnement de Préa Réam. — L'énorme Kumphouka lutte contre Lakshmana dont les flèches acérées le renversent. — Un panneau représente le bel Indradjit lançant la flèche Sawvama, flèche de Nagas qui entourent et lient Lakshmana et tous les guerriers Quadrumanes, les maintenant immobiles, sans mouvement. — On voit Rama, au comble de la fureur, tendre son arc victorieux à le briser, et décocher des flèches à incendier les cieux. — Le Royal et immense Garouda accourant d'un vol puissant et mettant en fuite les nagas. — Le beau Lakshmana fier, indomptable, décoche ses flèches aigües et renverse Indradjit sur le sol en tuant tous ses guerriers. — Sur un panneau le Roi Ravana plein de fureur de la mort de son fils ainé. Ses dix faces pleurent, il fait tournoyer son glaive et tient la tête de Sita dans le dessein de tuer la

noble dame. — Maha Sar conduit des guerriers au combat contre Angada qui, armé d'un glaive, lui ôte la vie. — Maha Attikai lutte contre Lakshmana le beau qui le renverse mort sur le sol. — Trisira conduit à la bataille de nombreux guerriers aux grimaces épouvantables. — Préa Réam assis reçoit les Jaks à coups de flèches. — L'astrologue Piphêk l'arrête respectueusement. — Sur un panneau Usaph et Hanuman tuent le Jak aux trois têtes. — Piphitsêna lutte contre Sanatok qui reçoit la mort. — Ailleurs le gigantesque Grosse-Tête, armée d'une massue lutte avec acharnement contre le fier Usophsêna qui le renverse sans vie. — Plus loin Tosmukh (les dix faces) aveuglé par la fureur, brandit sa massue. Il est tué ainsi que ses guerriers par Treben Kêsa. — De son côté Maha Khunil assomme Mukharatkras. Ailleurs Khunil tue Komkretéa et Kombali blesse à mort le grand Jak Molachak.

Le souverain des Jaksha, ayant perdu tous ses lieutenants, convoque et presse avec impatience tous les guerriers Jak de l'enceinte des Chakreval au pied du mont Mérou. — Sur un panneau est sculpté Rama le puissant, le vertueux, porté par Sougriva dont la main vigoureuse soulève les montagnes. Ravana sur son char de pierreries attelé de lions à la course rapide, combat le souverain des hommes en volant au milieu des airs. Innombrables sont les généraux, les guerriers, montés sur des animaux de toute espèce: lions, bœufs, éléphants, tor (lion chinois chevelu) rhinocéros, buffles, chevaux, aigles, tigres &c. &c. Toutes ces montures à la gueule enflammée, vomissent du feu, et, dans leur vol rapide, parcourent l'espace en tous sens, formidables et terribles. Les guerriers quadrumanes, forts et sans crainte, s'élancent, les saisissent, reculent pour éviter les coups et s'efforcent d'enlever les armes. Tous les singes sont lestes, invulnérables, sans blessures, ni meurtrissures. En vain, dans leur ardeur, les Jaks se réunissent à deux contre un singe. Celui-ci se recule rapidement, renverse et foule aux pieds l'un de ses adversaires, saisit l'autre des deux mains, le fait tournoyer et le lance au loin sur le sol où tombe le Jak grimaçant. Les quadrumanes saisissent les lances de leurs adversaires qu'ils renversent à terre. D'autres balancent les Jaks suspendus par les pieds, les enfoncent en terre, les broient sous les pieds; les tiraillent en tous sens et les mordent à la tête, aux joues, aux côtes. Sautant à cheval sur leurs ennemis, ils les mordent à la figure. D'autres mordent aux cuisses, aux bras, aux jambes, au ventre, les Jaks qu'ils tordent et secouent. Ils bondissent —

renversent leurs ennemis et les mordent au périnée. Des Jaks roulent sans vie; d'autres furieux veulent saisir les singes qui se reculent, les empoignent, les jettent étendus sur le sol, entassés les uns sur les autres. Les singes saisissent les Jaks par le cou, les tirent violemment par les bras et les font disparaître au loin. Le buste brisé ou les épaules fracassées les Jaks s'empilent innombrables. Des quadrumanes sont armés de glaives redoutables ou des masses qui tournoyent. Les uns saisissent les lions, les bœufs, les daims, les éléphants, les tirent et les déchirent avec rage. Ils s'élancent sur les ânes, sur les tigres, les mordent, les élèvent suspendus en l'air, les écartèlent, les malaxent, les roulent à terre, les font tournoyer et les lancent au loin avec vigueur. Les uns brisent les voitures, bondissent, pleins d'audace, broient les roues, mordent les rayons, les tordent, les brisent. D'autres s'élancent sur les Jaks, les tirent, les renversent de leurs chars en luttant contre eux. De leur côté les asuras, forts, audacieux, et terribles, défient et luttent avec vigueur. Les guerriers quadrumanes sans crainte, tous exercés et habiles, au cœur indomptable, saisissent les éléphants, les lions, les tirent les bras saisis, les jettent sur les Jaks, brisant cous, épaules, dos, bras et jambes. Le cou vole d'un côté, la tête de l'autre. Le ventre ouvert, les intestins répandus, partout sont entassés de monceaux de chair. Avec des efforts gigantesques, les Jaks bondissent et saisissent les singes furieux qui leur disputent la victoire, et les foulent aux pieds. Les uns s'accrochent jambes contre jambes, et avec les mains, saisissent les jougs de pierreries, enlèvent les armes, puis se reculent en les faisant tournoyer. Des singes saisissent les éléphants, les pressent, les pétrissent, leur font décrire un cercle dans l'espace et les rejettent en arrière. D'autres se placent en face, arrachent les défenses, lassent les pachydermes, les forcent à s'accroupir, puis ils s'élancent sur les Jaks. Les généraux, les guerriers quadrumanes bondissent, saisissent et brisent les flèches, les armes des généraux asuras. A l'avant-garde les singes combattent avec rage; les uns porteurs des étendards de guerre, s'élèvent dans les airs, vigoureux et rapides, à des hauteurs prodigieuses. Ils arrêtent et mordent les flèches au passage. — Jaks et singes exercés se saisissent, luttent et s'entretuent comme s'ils étaient vivants. Belles sculptures! admirable travail!

Un panneau représente les forêts, montagnes et cavernes de Hêm Baupéan, séjour du Maha Rishis Prea Krêt, à la grande vertu, au pouvoir immense. Plongé dans ses profondes méditations, il est élevé en puissance

au dessus de tous les Maha Rishis qui, chaque jour viennent lui rendre hommage. — Sur un panneau sont sculptés le mont Préa Somé (Mérou) le séjour céleste des trente trois, la belle pyramide Cholamoni. Le Svarga des quatre grands Régents. — Les Monts Sukonthor, Kanrêk, Eysanthor Sutosaophéan, Nimînthor, Visântâk, Askan, Roviel Speân, les monts Sattabariphéan, les zones intermédiaires de mers profondes — Le Mont Trey Kaut (triple cime) le mont Rongcharthéa, le Préa Somé, et séjour des Asuras — L'enceinte de l'enfer Usoph et son cortège de seize enfers secondaires. Les grands enfers au nombre de trente. Le premier en descendant est le grand enfer Saukchip, au dessous est Kalasaut, puis Sangkheât, ensuite Rowrup, puis Maha Rowrup. — Affreux est le Tap, lieu de supplices horribles — Vient ensuite le Maha Tap aux tourments épouvantables — Un autre est le Grand Avichey si terrifiant à voir que nous n'osons parler de ses huit séjours — L'enfer Usoph, son cortège de seize, et tous les grands enfers (et leur cortège) additionnés donnent un total de 144. — Tous sont en forme d'enceintes parcourues par des routes et des chaussées dans toutes les directions. — (Les damnés) plongés entièrement dans la boue, sont, dans leur fuite, atteints par le feu et dévorés en un instant. Ils meurent pour renaître; des épines épaisses leur déchirent les pieds; le feu les brûle. Des oiseaux, vautours, corbeaux les déchirent, s'en repaissent, se disputent leurs lambeaux. Et morts ils renaissent pour souffrir plus cruellement encore. Des chiens enragés se ruent pour les dévorer. — D'autres saisis par les gardiens infernaux, tirés, percés, coupés, sont lancés dans l'espace pour retomber meurtris sur des blocs de fer brûlant d'où s'échappe un feu qui les consume pendant qu'ils se roulent sur le dos, sur le ventre. — Et cela parce que auparavant sans considérer le Bien ou le Mal ils ont brûlé des êtres vivants. — Dans un autre enfer on leur passe au feu, les mains, les pieds, la langue. Enchaînés dans des filets, des cages en fer, ils reçoivent des coups sur la bouche. — Dans un enfer sont des Prêt ignobles au gros ventre difforme. — Ailleurs leurs cheveux (des damnés) sont attachés ensemble. — Plus loin tous sont consumés par les arbres (Roka, en fer brûlant) les uns sur les branches, d'autres les membres collés à l'écorce, d'autres étreints dans le tronc. — grillés et attachés ils sont jetés sur le sol, ou suspendus la tête en bas, foulés aux pieds par les éléphants, ou bien leurs intestins sont lacérés, leur ventre dévoré par des tigres féroces. — Nombreux et impossibles à décrire sont

les enfers de toute espèce, contenant quantité d'hommes et de femmes.

Sur un panneau Préa Két Méaléa, le puissant, assis sur son trône, reçoit les hommages des cent Rois qui prennent congé et se disposent à rentrer dans leurs foyers, pour régner selon leur rang, leur puissance respective. Tous sont montés sur de fiers et gigantesques éléphants. Leurs guerriers, armés de boucliers, de sabres, de lances, sont coiffés de casques en peau ou en fer, surmontés de têtes de singes grimaçants. Armés de boucliers, d'arcs, de longues piques, de lances au double ou triple fer, tous sont couverts d'épaisses armures. Leurs armes offensives acérées, sont serrées les unes contre les autres. La figure de ces guerriers respire l'audace. Nombreux sont les bannières, les dais, les parasols qui abritent les rois dans les forêts. Partout des escortes, montées sur des chevaux, sur des ânes. Les instruments de musique: conques, tambours, gongs, trompettes paraissent retentir de tous côtés. Les fantassins sont serrés. Les Rois sont armés de lances. Les uns portent deux glaives dont les baudriers se croisent sur la poitrine. D'autres sont armés d'arcs, de lances victorieuses, de boucliers triomphants au sourd murmure. Les corps de troupes sont conduits directement. Les chefs excitent et pressent les soldats qui courent et se hâtent dans chaque armée. De tous côtés, on croit entendre les voix humaines. Les Reines, épouses de tous ces Rois, couvertes de vêtements d'or et d'ornements précieux, sont escortées par des femmes souriantes aux belles chevelures qui suivent les armées superbes. Tous se rendent directement à leur patrie respective où ils vivent dans la paix et dans l'abondance.

Sur les panneaux de l'ouest est représenté du commencement à la fin le combat du Roi Barijpéa Bantchhop.

Préa Pusnuka, plein d'activité, presse le travail. Les cinq tours brillantes, resplendissantes ont été richement ornées par les artistes. — Sur toutes les faces, chaque tour a sept portes étagées. — Quatorze (coudées) par colonne, toutes recouvertes d'or. — Sept étages rapprochés? — Les colonnes centrales sont couvertes de lianes, de fleurs aux belles pétales de lotus en forme de dragon de mer. — Les fleurs d'or entrelacées abondent aux angles des colonnes; Leurs intervalles sont incrustées de glaces, ainsi que les entablements couverts de belles mosaïques d'or clair et vermeil. — Les pétales des lotus s'épanouissent partout entrelacées aux tiges des lianes. — Sur les bancs dorés sont sculptés des rameaux, des garoudas qui saisissent les nagas, volent ou supportent

les sièges en étendant leurs bras vigoureux et trapus. Les nagas paraissent vivants, et enlacent les pieds des garoudas. Les fenêtres sont ornées de fausses colonnes. — Sur toutes les ouvertures des tours sont sculptés de merveilleux rameaux fleuris — aux angles la profusion des variétés de sculptures réjouit l'œil. — Les figures du Réach Sey (lion fabuleux) montrent leur force en saisissant les fauves féroces. — Le Késâ Réch sey sort de sa caverne en quête d'éléphants à dévorer. — Les garoudas emportent les nagas dans l'espace. — Innombrables sont ces sujets! — Les hâng descendent butiner les fleurs et perchent à côté les uns des autres, saisissant à leur bec les lianes aux fleurs de lotus largement épanouies. — Des oiseaux se posent sur les lianes. — Perroquets et Sarikas s'inclinent en becquetant le pollen des fleurs — Sur toutes les tours, volent, se perchent, ou sautillent en folâtrant de nombreuses variétés d'oiseaux composés et figurés avec goût par les artistes — Sur les faces étagées qui recouvrent le trône, les hâng mêlés aux dragons de mer, portent au bec des rameaux d'or. Les branchies, les écailles vives sont entremêlées de fleurs, de lianes, de pétales de lotus épanouies. — Sur les sommets aigus les épis dorés et superbes sont partout ornés de fleurs et de rameaux. — Des anges sont en adoration, des fleurs à la main. — A toutes les tours, sur les angles des galeries croisées sont de belles nymphes célestes, portant des lotus d'or à la main; toutes debout et couvertes d'ornements — Les porches de toutes les portes grandes et petites descendent à l'enceinte inférieure. — Les corps allongés des nagas forment à droite et à gauche les couronnements des balustres. Leurs têtes finement sculptées se redressent menaçantes, ou s'inclinent vers les entrées des grandes tours. — Tous les animaux mythologiques, gardiens vigilants, se dressent par rangées, s'allongent et inspectent du regard. — Partout l'œil est frappé par les vives sculptures aux figures serrées, couverts de brillants ornements — Nulle place n'est vide. — A toutes les portes extérieures sont disposés comme gardiens de beaux et resplendissants quadrupèdes d'or. — On croirait voir vraiment le séjour d'Indra descendu sur terre — ont été sculptées des figures d'oiseaux, de quadrupèdes de toute espèce. — Le dragon de mer se joue au milieu des eaux, ses deux défenses, ses épaules ses écailles, ses branchies, tout parait animé; son corps doré fait jaillir l'eau. — Les nagas dressent leur tête menaçante, et folâtrent à la surface des ondes, paraissant poursuivre avec rapidité les poissons

de toute espèce. Le Reach Sey plane, vole et enlève sa proie féroce. L'automate ?(Jân) Késâ Réch Sey sort, et au milieu des airs, descend saisir les rameaux de fleurs, et les dévore comme s'il était vivant; il tourne, s'allonge rapidement; ses yeux sont immobiles — Un automate ? représente des hâng qui s'arrêtent, le corps tendu et le regard fixe — D'autres machines ? représentent des animaux fabuleux qui luttent ou folâtrent au milieu des airs — Des Krûth automates ? enlèvent des nagas qui s'enroulent avec force autour de leurs bras. — Les tigres paraissent vivants, ils saisissent les quadrupèdes, se couchent sous les arbres ou bondissent de tous côtés avec rapidité. — Les mâles formidables, taureaux ou éléphants s'arrêtent à l'ombre des forêts. — Nombreux sont les animaux de toute espèce — Serrés sont les oiseaux qui se perchent sur les arbres en saisissant fleurs et rameaux. Les uns sautent à terre, les autres soulèvent, portent les tiges des fleurs, et se posent en se jouant sur les arbres. Les Kennarey marchent, s'inclinent, dansent par paires, les bras arrondis, cadençant gracieusement leur lente démarche — Les nymphes célestes, couvertes d'ornements, belles, à la taille élancée, portent des rameaux fleuris, avancent et reculent en mesure, toujours gracieuses à l'œil.

Alors le beau Prêa Két Méaléa, ayant tout disposé, ordonna aux soldats de préparer leurs armes.

Fin

Cette construction antique fut élevée, il y a bien des règnes, à Nokor Vat, par la puissance de l'Auguste Souverain Prêa Két Méaléa, Prince illustre, qui eut Paix, Gloire et longue Vie, auquel nul n'osa disputer la Victoire.

រឿងខ្មែរនិយាយព្រេង

នេះរឿងអាឡាក់អាខ្វិន

Centre de Documentation
sur l'Asie du Sud-Est et le
Monde Indonésien
EPHE VIe Section
BIBLIOTHÈQUE

គ្រានេះនឹងនិយាយដំណើរដំណាលពីកាលព្រេងមុនព្រេងចាស់ទុំមអំពីដើម និយាយតៗគ្នាមកជារឿងនិយាយព្រេង ។ ថាកាលពីដើមមុនព្រេងមានមនុស្សពីនាក់ ៖ ម្នាក់នោះឡាក់ម្នាក់នោះខ្វិននៅនាថ្ងៃមួយចិត្តតាំងពីតូចរៀងអ្នកស្រុកហៅអាឡាក់ អាខ្វិនបុនតែម្ចាស់ទៀវខ្លួនអាឡាក់នៅនឹងចិត្តផ្ទះម្សៅ អាខ្វិននៅនឹងចិត្តផ្ទះម្សៅ ៖ ម្ចាស់ទៀវខ្លួនហៀវផ្ទះនិតគ្នា ឯអាឡាក់អាខ្វិនយកគ្នាទៅសំលេញ ឯអាឡាក់ ។ ភ្នែក តាំងពីមើលមិនឃើញ ឯអាខ្វិន ។ ជើងតាំងពីដើរមិនរួចហើយនឹងទៅណាបានតែកិលនឹង ក្នុងចិត្តជាម្ចាស់ប្រើអាឡាក់អាខ្វិនគ្មានប្រណិត្យអាណិតថាឡាក់ថាខ្វិនសោះ ឯអាឡាក់អាខ្វិ នទៀតពីបាក់ណាស់កពិតគ្នាថាយើងនៀតពីបាក់ណាស់នឹងត្រាំមនៅនាថ្ងៃចិត្តនេះមិនបាន ៖ មានតែយើងនិងពិគ្រោះហៀវអាឡាក់អាខ្វិននិយាយគ្នាថាបើដូច្នេះយើងនឹងពិគ្រោះ ដូចម្ដេច ឯអាខ្វិននិយាយថាអញឃើញទូកតៀវនៅកំពង់នោះមានបើដូច្នេះយើង

និងរត់ទៅទូកនោះបានរួច ឯអាឡាក់អាឌិនពិតញ្ញុំត្រូមហើយលុះដល់យប់ក៏ប៉ប្អូលគ្នាចុះទៅ
កំពង់ហើយចេញទូកពីកំពង់ទៅមុនតែអាឡាក់អាឌិនជាមនុស្សមិនចេះអុំទូកហើយអង្គុយ
ម្នាក់ឯក្បាលទូកម្នាក់ឯកន្សៃទូកឈមមុក្ខទល់គ្នាហើយប្រឹងអុំទូកអាឡាក់ៗ មើលមិនឃើ
ញឯអាឌិនជាមនុស្សមិនដែលអុំទូកនោះហើយយប់ងងឹតមើលមិនឃើញពិតល្មមថាតែរ
ទូកលឿនទៅមុខឯទូកចេះតែវិលនៅត្រង់កំពង់នោះឯងលុះអុំយូរទៅដល់ពាក់កណ្តាល់
អាធ្រាត្រពុលខំលេងលត់អស់កំឡាំងហើយអាឡាក់អាឌិននិយាយគ្នាថាយើងប្រឹងអុំលឿនយើងដល់ក
ន្លែងអន្លង់អកហើយៗ អាឡាក់អាឌិនខំអុំទៅទៀតលុះមាន់រងាវហើយអាឡាក់អាឌិន
និយាយគ្នាថាយើងជិតដល់ស្រុកគេហើយប្រឹងអុំលឿនកន្លែងគេពាមទន្លេ ឯអាឡាក់អាឌិន
ក៏ប្រឹងអុំលុះព្រាតែមាន់រងាវកុំពុលខ្លាំងមាត់តារៀវឃំបភ្លឺហាអំព្រាងពីឯកើតអាឌិន
និយាយប្រាប់ទៅអាឡាក់ថាដូចជាកំពង់ផ្ទះយើងលុះភ្លឺហាបានតិចឡើងចិត្តជាម្ចាស់គេចុះមក
ដងទឹកឃើញអាឡាក់អាឌិនអុំផ្លុយអុំទូកឈមមុក្ខទល់គ្នា ហើយគេហៅឲ្យអុំទូកចូល
មកចិត្តគេដឹងថាអាឡាក់អាឌិនរត់មុនតែគេពិតថាកនិងរត់ទៅឯណារឡាក់ឌិនដូច្នេះ
នោះគេឲ្យឡើងទៅផ្ទះវិញគេមិនបានដេវ៉ាអាឡាក់អាឌិនទៅនៅដូចពីដើមវិញៗ

លុះនៅយូរបានតិចទៅអាឡាក់អាឌិនប៉ប្អូលគ្នារត់ទៀតហើយអាឌិននិយា
យនឹងអាឡាក់ថាយើងរត់ម្តងនេះទៀតកុំឲ្យម្ចាស់គេតាមទាន់យើងកុំទៅដើរទឹកទៅ
ដើរគោកវិញ អាឡាក់ឆ្លើយឡើងថាទៅដូចម្តេចនិងបានដើរគោកនោះអាញឡាក់ឯង
ឌិននិងរត់ទៅឯណារួចដូច្នេះនេះឯអាឌិនឆ្លើយឡើងថាឯងកុំព្រួយចិត្តឯងឲ្យអាញជិះលើ
កឯងហើយអាញបង្ហាញផ្លូវ អាឡាក់អាឌិនពិតញ្ញុំត្រូមហើយលុះដល់យប់ល្ងាចម្ចាស់គេដេ
កលក់អស់អាឡាក់លើកអាឌិនឲ្យជិះលើស្មា បង្ហាញផ្លូវអាឡាក់ឲ្យដើរទៅ ឯចិត្តជាម្ចាស់
លុះព្រឹកឡើងមិនឃើញអាឡាក់អាឌិនហើយដឹងថាអាឡាក់អាឌិនរត់មុនតែពិតថាមនុស្សឡា
ក់ឌិននិងរត់ទៅណារួចហើយក៏គេមិនទៅតាមឯអាឡាក់អាឌិនខំរត់ទៅបានពីរបី
ថ្ងៃបានដល់ស្រុកមួយឯស្រុកនោះមានឡាសាហៅហើយគេប្រាមហាមកូនចៅថាដូនប្រលុប

យប់ងងិតហើយកុំលេងទៅដៀវខ្លាចខ្លាឃ្លៀង អាខ្វាក់អាខ្វិនទៅដល់ស្រុកនោះដួនប្រលុត់យប់
ងងិតហើយពិតញាថាយើងដល់ស្រុកគេហើយបើដូច្នេះយើងពិតតៀវស្រែហដូច្នេះយើងបាន ៖
អត្ថល់វតាស់ក្រឡឹបតោពីណានិងតៀវស្រែហនិងគេមានតែយើងពិតលួចគេទើបបាន អាខ្វាក់
បន្ទឹះអាខ្វិនដើរចូលទៅក្នុងភូមគេអស់អ្នកស្រុកគេឃើញហើយគេប្រាប់ថាដ្បិត ស្រុកនេះ
ខ្លារសាហាវណាស់ ឯអាខ្វាក់ឆ្លៀវឆ្លើងថាឃ្លេរមិនខ្លាចទៅខ្លាចឯខ្លា ឯខ្លាក៏ដួនមកល
ប់ចាំមគេហើយឮអាខ្វាក់ថាឃ្លេរមិនខ្លាចទៅខ្លាចឯខ្លាហើយខ្លាពិតថាពីដើមគេខ្លាចតែ
អាញឥឡូវនេះមានឃ្លេរអាញមិនដែលឃើញមិនដែលឮរឃ្លេរនោះសោះ បើដូច្នេះអាញ
ចាំមលប់មើលឱ្យឃើញឆ្បោះប្រកដ្ឋ អាខ្វិនឃើញក្រោលគោគេហើយប្រាប់អាខ្វាក់ថាឯងទៅ
លួចគេចុះអាញចាំមឯងនៅក្រោវរបងនេះ អាខ្វាក់ដាក់អាខ្វិនហើយដើរស្ទាត់ចូលទៅ
ដួនជួបនិងខ្លារ ឯខ្លាឃើញអាខ្វាក់ពិតស្មានថាជាឃ្លេរខ្លាខ្លាចមិនហ៊ានកុំរើកខ្លួន ៖
អាខ្វាក់ស្ទាត់អស់ទាំងខ្លួនខ្លារពិតស្មានថាជាគោ ហើយស្ទាត់ទៅលើក្បាលខ្លាមិនឃើ
ញស្នែងហើយអាខ្វាក់សរណាស់ថាគោនេះស្នែងនុពួ ធាត់ល្អណាស់ អាញនឹកជាអានុត់កូ
នក្រោលអាខ្វាក់ក៏ចាប់ទាញខ្លាដឹកយកមកនិងខ្លួះ ឯខ្លាពិតខ្លាចអាខ្វាក់ថាតែឃ្លេរអាខ្វាក់
ឱ្យធ្វើដូចម្ដេចក៏ដោះតែទៅតាមអាខ្វាក់ដឹកមកដល់ក្រោវរបងហើយប្រាប់ទៅអាខ្វិនឱ្យយក
ខ្នុះមកនិងខ្លួះអានុតកូនក្រោលអាខ្វិនឃើញហើយប្រាប់ទៅអាខ្វាក់ថា អាខ្វាកខ្លានេះ ៖
អាខ្វាក់ឆ្លៀវថាបើឯងខ្លាចឯងឱ្យខ្នុះមកអាញ ៗ និងចាក់ច្រមុះខ្លួះយកទៅធ្វើរស្រែហ
អាខ្វិនក៏ហុចខ្នុះទៅឱ្យអាខ្វាក់ ៗ បានខ្នុះហើយចាក់ច្រមុះខ្លា ឯខ្លាឈឺហច្រមុះព្រំម
មិនបានក៏ស្ទុះច្រលោតស្រែកតួរតែរូម ៗ ហើយរតទៅឯអាខ្វិនក៏ខ្លាចស្មើនិងស្លាប់មុន
តែអាខ្វាក់មិនព្រមដោះតែទន់ទេញស្ពាយ ថាអានុតកូនក្រោលអាញធាត់ល្អណាស់ហើយ
ទៅតាម ។

លុះដល់ទៅកត្តាល់ស្រែហគេឃើញខ្លួមស្រែគេម្សាមានតាំវតាល់ហើយ
ឃើញអន្ទិកម្សាអាខ្វិនឃើញហើយខ្សឹបប្រាប់អាខ្វាក់ថា ឱ្យអាខ្វាក់មានខ្លួមស្រែគេះ

ហើយមានខ្សែរត្រួចផ្ទេរអន្ទ្រិកអាខ្វាក់ត្រូវហើយថាចែះតែយកឲ្យអស់អាខ្វិនប្រកែកថាយក ឲ្យអស់យ៉ាងម្ដេចអ្នកមានអាខ្វាក់ផ្ញើផ្ញើងថាផ្ដេសអស់យ៉ាងដូចតែអាញទេ ចែះតែយកទៅ ហើយអាខ្វាក់អាខ្វិនយករបស់ទាំងអស់មានបញ្ញាតាំងដែលក្បៀតមនុកទៅចង្រ្កានក៏យក ទាំងអស់ហើយអាខ្វិនជិះលើអាខ្វាក់ទៀត ឯអាខ្វាក់ជាមនុស្សមានកំឡាំងខ្លាំងហើយការបស់ ទាំងអស់ទៅ លុះដើរទៅចូលព្រៃលេចកាលដូរបលុះត្រាតែភ្លឺហើយបានជួបមនុស្សម្នា ក់ក្បួមកយកឃ្មុំ អាខ្វិនឃើញហើយប្រាប់អាខ្វាក់ថានឹងមានក្បួមារយកឃ្មុំអាខ្វាក់ត ហើយស្រែកហៅទៅអ្នកយកឃ្មុំ ឡើងចែកឃ្មុំមកញ៉ាំដែរផង អ្នកយកឃ្មុំតបហើយឆ្លើ យថាញ៉ាំយតែទឹកទេ ទុកកាក់ទៀតផងអ្នកយកឃ្មុំដោះទុកសក្ដិធំដាក់អំពងឫស្សី ដិតហើយយកទៅឲ្យអាខ្វាក់ ឯអាខ្វាក់កាន់យកទៅលុះដើរទៅលេចកាលចូលព្រៃហើយ ថៃណាស់ឃ្លានបាយខ្លាំងយកថាយើងស៊ីបាយហើយមានកំឡាំងដើរទៅទៀត ឯអាខ្វាក់ ដាក់អាខ្វិនចុះហើយដាក់របស់ចេញពីខ្លួនហើយយកអំពងឫស្សីដែលអ្នកយកឃ្មុំឲ្យនោះ កាត់ឈ្មោះថាដាច់ចេញឃ្មុំយកមកស៊ីយនឹងបាយដែលដកក្ដាប់ស្មើងហើយធុំមស្អុយល្អក់ អាខ្វាក់ ថាកន្លែងដំណាក់នេះស្អុយល្អក់ណាស់ យើងទៅរកដំណាក់ឈប់ឯមុខទៀតអាខ្វាក់ចុក អំពងល្អក់ហើយក៏បបួលអាខ្វិនទៅឈប់ឯមុខទៀត ដល់ទៅបានតិចទៅអាខ្វាក់ថាអស់ កំឡាំងឃ្លានបាយណាស់ ឡើររកកន្លែងឈប់ស៊ីបាយអាខ្វិនក៏មើលឃើញម្លប់ឈើល្អហើយ មានទឹកត្រពាំងល្អមអាស្រែស៊ីបាយបានអាខ្វិនគាះគំហៀងអាខ្វាក់ដំរង់ចូលទៅកន្លែងម្ល ប់ឈើរនោះឯង ឯអាខ្វាក់ដល់ហើយដកក្ដក់អំពងនោះឡើងធុំមស្អុយល្អក់ទៀតហើយអាខ្វា ក់ប្រាប់ទៅអាខ្វិនដូចអំពីមុនអាខ្វាក់អាខ្វិនតែស្អុយល្អក់ដូច្នេះឯងពីបីដង ឯក្រោយទៀ តអាខ្វាក់ឃ្លានបាយណាស់បបួលអាខ្វិនឈប់ហើយដកក្ដក់អំពងយកដៃល្វាកទៅធុំម ស្អុយល្អក់ហើយដឹងថាល្អក់ប្រាប់ទៅអាខ្វិនថាឡើអាខ្វិន អាដែលវាយកឃ្មុំនោះវាបញ្ឆោត យើងដុះល្អក់ដាក់ក្នុងអំពងហើយចុកមកអំពងឲ្យមកយើង ឯអាខ្វាក់ខឹងណាស់ណាស់ដៀ រចហើយស៊ីយពីនាក់នឹងអាខ្វិនខ្សោយកម្លាំងថាយើងស៊ីបាយឲ្យមានកំឡាំងរួចហើយយើង

ទៅតាមក្បួនលាប់អាដែងដែលគប់ផ្តោតឲ្យល្អក់យើងនោះវាឲ្យវាស្លាប់ទៅកុំឲ្យវាឆ្លាត់ផៅ
បញ្ឆោតយើងឡើយចុះអាឡាក់អាឡិនស៊ីយព្យួរហើយព្រឹញប់ទៅរកអ្នកយកឃ្មុំនោះ ៖
លុះទៅវាវង្វេងផ្លូវមិនដឹងជាទៅឯណា ឯអាឡាក់ត្រូវលក្ខណ៍ស្លែះវាហោះដើមឈើរយកក
នគៀរស៊ីយពិតណាស់ថាតែអ្នកយកឃ្មុំមកវាឡើងយកឃ្មុំហើយស្រែកហៅឯងចិត្រមាន
ឯងចុះពីលើដើមឈើរមក លុះដើរទៅជិតទៅអាឡិនប្រាប់ថាលក្ខណ៍ស្លែះហ្នឹះដើមឈើ
រមិនមែនមនុស្សទេ ។

អាឡាកអាឡិនដើរលេចវាលចូលព្រៃលេចព្រៃចេញវាលទៅស្រុកណាលក៏បាន
ដល់ស្រុកមួយស្រុកនោះឯងមានស្តេចគ្រងនៅនោះហើយមានយក្សតែងមកស៊ីយមនុស្សនៅ
សាលាដល់ថ្ងៃដែលអាឡាក់អាឡិនទៅដល់នោះស្តេចឲ្យយកនាងពៅនាគ្រងព្រហ្មស្តេចតែ
មួយនាក្រុងសំលេញមុនតែយក្សវាចង់ស៊ីយបើមិនឲ្យនាងពៅទៅយក្សវាស៊ីយនោះយក្សវា
នឹងស៊ីយមនុស្សក្នុងនគរនឹងអស់នាម៉ឺនទាំងស្តេចបាននាំនាងពៅអាណិតអស់រាស្ត្រនៅនាម៉ឺន
នោះស្តេចបាននាំនាងពៅមកឲ្យយក្សស៊ីយជូនថ្ងៃនោះឯងអាឡាក់អាឡិនទៅដល់សាលានោះ
ហើយអាឡិនប្រាប់ទៅអាឡាក់ថាយើងដល់សាលាសំណាក់ដែលត្រូវចត់ឈប់យើងក៏ឈប់ពេល
នឹងឈប់ហើយ អាឡាក់អាឡិនចូលទៅក្នុងសាលាឯនាងពៅនៅក្នុងសួរគុមាត់អាឡាក់អាឡិន
ខ្សាយនោះហើយសួរទៅថាអ្នកមកពីណាដឹងសាលានេះស្តេចផ្ញើសំរាប់ដាក់មនុស្សឲ្យយក្សវា
ស៊ីយតែលតាថ្ងៃបើដល់ព្រលុត់ហើយយក្សវាហោះមកតាមស្លឹកដូចជាផ្គរវាមកស៊ីមនុស្សនោះ
ក្នុងសាលានេះ ឯខ្លួនខ្ញុំមកឲ្យជាចំណីយក្ស បើដូច្នេះអ្នកទៅជានាប់បើខំនៅហើយយ
ក្សវានឹងស៊ីជាចំណីវាមិនខានទេ ឯអាឡាក់ហោតជាមនុស្សឡាក់ពីកុំណើតមិនចេះខ្លាចអ្វី
មួនតែអាឡាកមានកុំឡាំងមានរិទ្ធិដង្គួរហើយអាឡាក់ឆ្លើយថាខ្ញុំអោយយក្សនោះបើវាមកយើ
ងមិនចេះកាប់វាឲ្យស្លាប់ទៅនាងឯងនៅតែឲ្យស្ងៀមយកព្យចំណីចំណុកមកឲ្យយើងស៊ី
មានកុំឡាំងនឹងកាប់យក្សនោះឲ្យស្លាប់នាងឯងរកដាវឲ្យតែមុតល្អមាញនឹងកាប់យក្សនោះ
នាងពៅក៏ឮអាឡាក់ថាដូច្នោះក៏ប្រាប់ទៅថា បើអ្នកសំលាប់យក្សនោះបានរបស់ទ្រព្យប៉ុណ្ណាន

ដែលក្មេងនមកឲ្យយក្ខនោះខ្ញុំមង្ហេងអ្នកតំអលអាឡាក់បានច្បងហោះហើយអាណាចប់បង្គាប់ទៅអាឡិ
នថាឲ្យយកបាយចំណីចំណុកស៊ីហើយឲ្យមានកុំលាំងឯអាឡិនវាព្រោតាងពោធិថាយក្ខវាតិងមកស៊ី
វាអោយស្មើរនិងស្លាប់មុនអាឡាក់ស៊ីបាយធ្លែកហើយបិតទ្វារសាលាកំអលលុះដល់ព្រលឹមពុំដឹងតបាន
និចល្មមពេលាយក្ខមកស៊ីយមនុស្ស យក្ខហោះមកព្រសន្ធឹកដូចព្យុះពួលាន់ខ្ទរគុំរឿងអាឡិនអោយ
ណាស់ស្មើនិងលេចអាដលេចនោមឯតាងពោធិក៏សន្លប់នៅក្នុងស្ករអាឡាក់ព្រួសន្ធឹកយក្ខមកមិន
មានខ្លាចហោះអង្គុយចាំមនៅមាត់ទ្វារ លុះយក្ខមកដល់ហើយឃើញទ្វារសាលាបិតយក្ខប្រែកាលត្រូ
ពុទ្ធដូចផ្គរថា នំណាបិតទ្វារសាលាអាញអាឡាក់ញាន់ខ្លាចយក្ខហើយប្រែកវិញថាអាញបិតទ្វារសាលា
អាញខ្លាចអ្នកឯង យក្ខក្តៀតស្រៀងថាមនុស្សមកពីណាចិត្តធំមដល់ម្លេះអាញសុំមើលខ្លួនឯងបន្តិ
អាណាបានជាឯងចិត្តធំមដល់ម្លេះ អាឡាក់ហោះចង្អុរគ្រាងធំទៅឲ្យយក្ខវាមើលយក្ខឃើញចង្អុរ
គ្រាងហើយគិតក្នុងចិត្តថាខ្លួនអានេះធំណាស់សំខ្លួនវាធំជាងខ្លួនអាញហើយយក្ខថាបើខ្លួនឯងធំម
ប្រណ្ណោះចៀងឯងធំបុន្មានអាឡាក់ហោះសក់អង្អែកទៅយក្ខមើលហើយយក្ខគិតស្មានថាជាខ្សែ
មែនហើយយក្ខគិតក្នុងចិត្តថាខ្សែវាធំប្រណ្ណោះសំខ្លួនវាធំមែនហើយយក្ខសួរទៅទៀតថាភោមជើង
ឯងធំបុន្មានអាឡាក់ហោះត្របដែលក្មេងទាក់ឲ្យឲ្យទៅយក្ខមើលហើយថាភោមជើងអាញប
នណោះយក្ខភិតភ័យរត់ក្រឡាប់ទៅវិញ អាឡាក់អាឡិនប្រាប់ទៅតាងពោធិថាយក្ខវាក្រឡាប់
ទៅវិញដ្បិតវាខ្លាចយើង បើដូច្នេះនិងមានយក្ខមកវិញទៀតឬទេ ឯតាងពោធិក្រោកពី
ក្រសន្លប់ហើយប្រាប់ទៅអាឡាក់ថាមានយក្ខញីម្នាដលយប់បន្តិចទៀតវានិងមកអាឡាក់
ព្រោតាងពោធិប្រាប់ដូច្នោះហើយប្រាប់ទៅអាឡិនថាឯងទៅរកឈើដាំវម្លួបឲ្យមុតធំវៃដល្មមនឹង
កុំឡាំងអាញហើយអាឡិនទៅរើសដាំវឲ្យអាឡាក់លុះយប់បន្តិចទៅយក្ខញីវាហោះមក
ព្រសន្ធឹកដូចផ្គរ ឯអាឡាក់ព្រួសន្ធឹកយក្ខមកដូច្នោះហើយឈរកាន់ដាំវចាំមនៅមាត់ទ្វារ
ហើយបិតទ្វារទុកដល់យក្ខនោះវាមកដល់ហើយវាទាន់ទ្វារមិនកំហុលមកអាឡាក់ព្រួសន្ធឹក
យក្ខទាន់ទ្វារមកកាប់ប៉ុម្មាណទៅត្រូវក៏យក្ខដាច់ក៏លាប់នៅនោះឯង អាឡាក់អាឡិនៈ
និងតាយក្ខនោះស្លាប់ហើយក៏បំបួលគ្នាយកក្បាលញីមាលក្បាក់យកទៅ

លុះដល់ព្រឹកឡើងអាខ្វិនឃើញដូចពីយប់ម្សិល ហើយអាខ្វិនប្រាប់អាខ្វាក់ឲ្យចុះនោះ
និងចែករបស់គ្នា លុះដល់ហើយអាខ្វាក់ដាក់អាខ្វិនចុះពីលើក ហើយយករបស់មកចែកគ្នា ហើយ
អាខ្វិនធ្វើជាមេចំណែក រើសរបស់ល្អដាក់នៅមុខខ្លួន រើសរបស់ដែលអាក្រក់ដាក់នៅមុខអា
ខ្វាក់ ហើយសួរទៅអាខ្វាក់ថា ឯងយករបស់ខាងមុខឯង ឬយករបស់ខាងមុខអាញ អាខ្វាក់មាន
ប្រាជ្ញាគិតថា អាខ្វិនវានឹងយករបស់អាក្រក់ដាក់ឲ្យអាញ អាខ្វាក់ប្រាប់ទៅអាខ្វិនថា អាញយករប
ស់នៅមុខឯង នោះអាខ្វិនដឹងថាអាខ្វាក់យករបស់ល្អ ហើយប្រាប់ទៅអាខ្វាក់ថា ចែកម្តងទៀត
ចែកមុននោះមិនស្មើទេ ហើយអាខ្វិនយករបស់ចែកម្តងទៀត ដល់ចែកហើយទៀតអាខ្វិន ៖
យករបស់ល្អដាក់នៅមុខអាខ្វាក់ ហើយសួរថា អាខ្វាក់ឯងយករបស់ខាងណា អាខ្វាក់គិតថា
ម្តងណោះ អាខ្វិនយករបស់ល្អមកដាក់នៅមុខអាញ ហើយអាខ្វាក់យកដៃស្ទាបរបស់នៅមុខ
ឯង ហើយប្រាប់អាខ្វិនថា អាញយករបស់នៅមុខអញ អាខ្វិនឃើញអាខ្វាក់បានរបស់ល្អ ហើយខ្សឹ
ខ្សៀងថា ចែកមិនត្រូវទេ ឲ្យចែកម្តងទៀត ឯអាខ្វាក់ខ្សៀវខ្សឹងថា ឯងចែកនៅខ្លួនឯង ហើយឯង
ថាចែកមិនត្រូវ ឯអាខ្វិនយករបស់ចែកជាថ្មីទៀត ហើយឲ្យអាខ្វាក់ថាដូចពីមុន ឯអាខ្វាក់ថា
ត្រូវតែរបស់ល្អ អាខ្វិនប្រាប់អាខ្វាក់ថាមិនត្រូវទេ ឲ្យចែកម្តងទៀត ឯអាខ្វាក់និងអាខ្វិន
ប្រកែកគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយដើរច្រឡំដៃស្ទាបយកត្រូវក្បាលអាខ្វាក់ៗ គិតស្មានថាអាខ្វិ
នវាយ ហើយខ្សៀថាឱ្យាយតែវមាត់ឯងក៏ដៃដល់ ហើយអាខ្វាក់ស្ទុះទៅចាប់ពាល់តប់អា
ខ្វិនទាល់តែអាខ្វិនច្រឹងដៃច្រាំងជើងទាំងអស់ ហើយអាខ្វិនស្ទុះទៅពាល់អាខ្វាក់ត្រូវភ្នែ
ក់ភ្លើហាឆាំទៀងទាំអស់ទាំពីនាក់ ហើយក៏បំបួលគ្នាចែករបស់គ្នាល្អពាអាក្រក់ស្មើគ្នា
ទាំងពីនាក់ ហើយបំបួលគ្នាដើរទៅទៀត ។

អំពីនេះនិយាយពីចាងពោងកាលក្រោយអាខ្វាក់អាខ្វិនទៅដល់ព្រឹកភ្លឺ
ហៀងមែនទែនអស់មនុស្សម្នាក្រុមកមើលចាងពោងនៅលាហើយ ឃើញចាងពោ
ងរលយក្ដុងពុំមានស៊ី ឃើញឯយក្សស្លាប់ចង្វាំងនៅមាត់ទ្វារ អស់មនុស្សម្នាក្រ
ទៅទូលស្ដេចតាមដំណើរ ហើយស្ដេចឲ្យទៅយកចាងពោងអំពីក្នុងល្អាងមក ហើយស្ដេច ៖

មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរណាស់ពីព្រោះព្រះរាជធីតាបានរួចពីស្លាប់ ហើយស្តេចមានព្រះបន្ទូល
សួរនាងពៅថា ដូចម្តេចបានជាកូនរួចពីស្លាប់ ហើយឃើញឯយក្សស្លាប់នៅទីនោះ នាងៈ
ពៅក្រាបទូលព្រះបិតាតាមដំណើរសព្វគ្រប់ ស្តេចជាបិតាបានឮព្រះរាជធីតាក្រាប
ទូលដូច្នោះ ហើយស្តេចឲ្យបាវកំដររកថាអ្នកឯណាសំលាប់យក្សនោះស្លាប់ ស្តេចនឹងឲ្យ
នគ្រមំមជាប្រពន្ធ ហើយឲ្យសោយរាជ្យ ឯអ្នកបាវកំដរដើរបាវកំដរទៅក្នុងស្រុក តូចធំៗបាន
ជួបនឹងចៅទាក់ចៅទិន ហើយចៅទាក់ចៅទិនសួរថា ស្តេចមានកលិយុគកលីយាម
អ្វីបានជាឲ្យបាវកំដរ ឯអ្នកបាវកំដរក្រាបថា ស្តេចឲ្យបាវកំដររកអ្នកដែលសំលាប់យក្ស
នឹងយកទៅឲ្យសោយរាជ្យ អាទាក់អាទិនឮដូច្នោះ ហើយក៏មានចិត្តអរណាស់ប្រាប់ថា ខ្ញុំ
នេះហើយសំលាប់យក្ស កាលដើមខ្ញុំមទាក់ទិនពល្វែះខ្ញុំជា ហើយមិនស្គាល់ហោតមានរបស់ជាសំ
គាល់ដែលខ្ញុំយកមក អ្នកបាវកំដរនាំអាទាក់អាទិនទៅថ្វាយស្តេច លុះទៅដល់ ហើយអាទាក់
អាទិនយកទាំងរបស់ដែលយកអំពីសាលាចូលទៅគាល់ស្តេចក្រាន់តែជាសំគាល់ អាទាក់
អាទិនក្រាបថ្វាយបង្គំ ហើយស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរថា ឯងឬដែលសំលាប់យក្ស អាទាក់
អាទិនក្រាបទូលតាមដំណើរសព្វគ្រប់ ហើយស្តេចឲ្យហៅនាងពៅមកឲ្យមើល ហើយៈ
ស្តេចសួរថា ចៅនេះឯងហើយឬដែលសំលាប់យក្ស នាងពៅក្រាបទូលថា អ្នកនេះឯង
ហើយដែលសំលាប់យក្ស ប៉ុន្តែកាលអំពីមុនទាក់ទិនពល្វេះ មិនបានទាក់ទិន ស្តេច
បានឮដូច្នោះ ហើយស្តេចផ្សំនាងពៅឲ្យជាប្រពន្ធអាទាក់ ហើយស្តេចឲ្យសោយរាជ្យជំនួស
ស្តេច ឯអាទិនដែលអាទាក់បានសោយរាជ្យ ហើយឲ្យអាទិនធ្វើជាឧបរាជ ដឹងជាមនុស្ស
កំសត់កំព្រាដូចឯងៗ ក៏បានសេចក្តីសុខទៀងទាប់ដំណាលពីនោះ ។ះ–

ស្រាយអំពីរឿងអាទាក់អាទិនជារឿងស្រាយព្រេងពីៗ ការមកអំពីចាស់ទុំ
នៃមនុស្សទាំងនោះ បើអ្នកឯណាមើលហើយកុំសើចតែះតៀលល្បើយ ដឹងរឿងព្រេងតំបួកដូច
ក្នុងព្រះបាឡីកាម្ពីដែលលោកចងមកនោះទេ ។ នេះរឿងអាទាក់អាទិនអស់ដំណើរតែ
ប៉ុណ្ណោះឯងហោង ។ះ–

ជេះឡៀបរាសេវ

ក្រនេះនិងពារនាអំពីរឿងបរំបរាណប្រកនឡាយតំ ៗ ក្នុងកថាមានបរសពីនាក់ប្តីយ
ប្រពន្ធប្តីឈ្មោះអាកដេះប្រពន្ធឈ្មោះនាងដោះមានកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះអាលេវឯកូននោះធំឡើង
អាយុ ៧ ឆ្នាំមិនរៀន មានប្រាជ្ញានិងជាម្តាយអាពុកល្អងមិនចេះពិតធ្វើការកសិដាអ្នកប្រតិបាក់អា
លេវឡាយនិងម្តាយអាពុកអំផៃម្នៀនភ្លៀងផល្លើះ យើងប្រកាន់របរធ្វើការកសិ អង្ករនិងកៀបនដាយើង
ប្របើដូច្នេះទើបប្រមាយើងទៅធ្វើស្រែទៅចំការ យើងទៅធ្វើចំការឯខ្ញុំទៅធ្វើស្រែនិងឱ្យឯងបើយើងអត់ល្ងារ
ម្ហូបអង្ករមហូបចំណីរឿងបីមខ្ញុំមករ័យកពីផ្ទះនេះទៅស៊ីឯអាលេវនិងអាពុកម្តាយពិតពាក្យព្រមហើយក៏រៀបម្ហូប
ដាប់ប្រដាឡើងទៅធ្វើស្រែលុះទៅនៅស្រែយូរអាលេវពិតចង់ស៊ីនំមហើយអាលេវពិតថាបើដូច្នេះមញ
និងបន្លែតម្រូវនូវអញយកនំមស៊ីអាលេវពិតហើយប្រាប់ឪពុកថាខ្ញុំមទៅផ្ទះយកស្លម្ហូមកស៊ីឯអាពុកក៏
ឱ្យកូនទៅផ្ទះ ឯអាលេវដើរទៅដល់កណ្តាលផ្លូវឃើញទឹយលោកសង្ឃហើយចូលទៅសំពះលោកឡុលោកកោ
សក់ក្បាលចេញលុះកោររួចហើយអាលេវក្រាបថ្វាយបង្គំលាលោកទៅ លុះអាលេវទៅដល់ផ្ទះហើយអាលេវយ
កសំពត់ខ្សូរក្បាលហើយធ្វើដាយំបញ្ចូលទៅក្នុងផ្ទះ ឯម្តាយឃើញកូនយំដូច្នោះហើយសួរទៅកូនថាម្តេចក៏កូន
យំអាលេវធ្វើដាយំខ្លាំងឡើងទៀត ម្តាយនោះឃើញកូនរិតតែយំខ្លាំងឡើងដូច្នោះក៏ស្ទុះទៅឱបហើយ
បើកសំពត់អំពីក្បាលកូនចេញនោះឃើញក្បាលកោរលីងវិតតែលាងហើយសួរទៀតថា ដូចម្តេចក៏
បានជាកោរសក់ក្បាលហើយយំដូច្នេះ អាលេវប្រាប់ទៅម្តាយថាដ្បិតឪពុកស្លាប់ទៅហើយឯនាងដោះលុះ
ឮកូនថាដូច្នោះ កក់ក្តៅក្រៃកន្ទ្រាក់យំស្រណោះអាណោះអាល័យព្រៀបរាប់ពីកាលចាស់ដែលបានក្នុង
ប្តីយប្រពន្ធរៀងរាល់ក៏បមក ឯអាលេវឃើញនាងដោះជាម្តាយយំសោកស្រែងសង្រៀងដូច្នោះហើយក៏
អង្វរល្អងទៅម្តាយថាអ្នកម្តាយកុំអាក់យំបើអ្នកចេះតែយំពេកក្រែងក្តុចម្តេចក៏និងបានធ្វើបុណ្យឱ្យ
គាត់ដូចនោះឡើយ ឯនាងដោះជាម្តាយអាលេវជាកូនអង្វរឃាត់មិនឱ្យយំហើយសួរទៅអាលេវថា
បានរៀបបាច់បុះពោធដូចឯងរួចហើយឬនៅ អាលេវប្រាប់ម្តាយថាខ្ញុំបានតាំងអ្នកស្រុកជួយរៀប

បន់ចុះទោចន្ទ្រូចល្អរល្អដហើយគងដោះពុក្កុនចាំដូច្នោះហើយក៏មីម្ហារៀបឆ្អិននំមអន្សមនំមគម
ចំណីចំណុកហើយក្រោយនិងអាលេវថាកូនឯងយកចំណីនឹងនំមទៅឲ្យបុន្សឡូងឯងចុះ
អាញមិនទៅទេ បើអាញទៅឃើញស្រែដែលឪឯងធ្វើនិងកន្លែងដែលឪឯងនៅនិងផ្លូវទៅ
ចន្ទុងឯងនោះម្តាយនឹងនាំកើតទុក្ខច្រើនឡើងទៀតបើដូច្នេះឯងទៅចុះ អាលេវតម្តាយថាដូច្នោះ
ហើយក៏និកអរក្នុងចិត្តណាស់ ដ្បិតត្រូវនឹងកុំនិតខ្លួនដែលគិតចាក់ម្តាយនោះហើយអាលេវមីម្ហារៀប
សម្រែកហើយយកនំមដាក់សម្រែករួចស្រេចអាលេវក៏រែកទៅ លុះទៅដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវហើយ
អាលេវដាក់អំម្រែកពីលើស្មាហើយអង្គុយស៊ីនំមនឹងចំណីចំណុកលុះព្រាតែឆ្អែតហើយនៅសល់
ប៉ុណ្ណោះអាលេវរៀបទុកយកទៅឲ្យឪភា លុះអាលេវទៅដល់ស្រែទៀតនិងខ្ទមឪភាហើយអាលេវ
ធ្វើជាយំមទៀត ឯអ្នកដេះដាំឃើញកូនយំមហើយឃើញកោលកដ្ឋិៗ ដូច្នោះសួរទៅថាកូនឯង
ម្តីក៏ឯងយំមហើយកោតាំងលក់ក្បាលផងដូច្នោះ អាលេវប្រាប់ទៅអាពុកថាឪឡើងផល្សទ្រេះម្តែ
កាត់ស្លាប់ទៅហើយបានដាំខ្ញុំកោសក់ហើយអស់បងផ្គួនក្បៀបឲ្យបុន្សឡូម្ដែបាននាំមាន
តាំងនំមផល្សទ្រេះខ្ញុំមយកមកឲ្យឪឯងពីណា ឯអ្នកដេះដាំអាពុកដាមទុលល្អនោះណាស់
ពុក្កុនប្រាប់ដូច្នោះហើយក៏យំមនិកអាណិតប្រពន្ធហើយក្រោយនឹងអាលេវថាកូនអំពីថ្ងៃនេះទៅ
អាពុកលែងទៅស្រែកខ្លួននោះទៀតហើយ ឯអាលេវតថាអាពុកលែងទៅស្រែកដូច្នោះក៏និកអរ
ក្នុងចិត្តថាសំត្រូវនឹងកុំនិតខ្លួនគិត ។

លុះនៅយូរបានប្តីទោះអាលេវនិយាយនឹងអ្នកដេះដាំអាពុកថាឪឡើងផល្ស
ទ្រេះឪនៅតែនឹងខ្ញុំមពីនាក់ដូចលាក់ថ្ងៃនេះភពីបាក់ណាស់កូនណានិងដង្ហាំមបាយស៊ីកាន់
ក្បៀសំពត់ឪរស្បែកពាក បើដូច្នេះឪឯងរកប្តីនប្រពន្ធយកមកព្រាន់ដាំបាយស៊ីដង់ទឹក
បុកស្បៀងនោះឃើងមិនល្អវៀហាក់ដូចលាក់ថ្ងៃពេក្យ ឯអ្នកដេះដាំអាពុកឲ្យជឿងថា៖
ឪរកូនម្តាយឯងស្លាប់ពុំគាន់បានប៉្សិហនេះផល្សទ្រេះឯងឲ្យឪរកប្រពន្ធទៀតកូនមិនអា
ណិតម្តាយឯងទេឬ ប៉្សទៀតឪឈាល់ក្បៃស្រីក្បៀថាប្រពន្ធស្លាប់ពុំគាន់បានប៉ុន្មានថ្ងៃផល្ស
ទ្រេះពិតរកប្រពន្ធទៀតឪខ្មាសក្បៀឪមិនយកប្រពន្ធទៀតទេ៖ ឯអាលេវនោះកើមដូរអ្នកដេះ

ជាអាពុកតែសព្វថ្ងៃទៅ ហើយលុះដល់ម្សិលថ្ងៃនោះអាលេវឃើញអាពុកមកអំពីស្រែស្ងៀ
ណាស់ហើយអាលេវក៏ស្រាយថាឪស្ងៀពល្រិះឪឯងស្ងៀណាស់ព្រោះដ្បិតញុំប្រពន្ធនិងជួយកំញុំ
ម្សៀតពាក្យបុរាណលោកថាមនុស្សញុំប្រពន្ធដូចឪឯងដូច្នេះនេះបើទៅធ្វើការឯស្រែបាត់
កាឯផ្ទះធ្វើការឯផ្ទះបាត់ការឯស្រែធ្វើដូចម្តេចនិងបានប្រាក់ចាយឲ្យស៊ីនិងក្មេងខ្លួនក៏ស្ងៀ
ណាស់ ឯអ្នកដេះពាក្យនអង្ករដូច្នោះហើយក៏សួរទៅក្មួនថានណាក្មេងនិងទៅរកដង្ហិតប្រពន្ធ ៖
នោះឲ្យឪ ឯអាលេវស្ងៀលើងថាឪឯងកុំព្រួយចិត្តសិមខ្ញុំទៅរកដង្ហិតឲ្យឪឯងនៅចាំមើលភៀម
របស់និងទៅកា អ្នកដេះជាអាពុកពុអាលេវថាដូច្នោះហើយក៏ថាតាមតែក្មួនពិតចុះអាលេវ
ពុអាពុកព្រមដូច្នោះហើយក៏រៀបខ្លួនម៉ឺមាទៅផ្ទះតាងដោះជាម្តាយអាលេវនៅបានពីបីថ្ងៃអា
លេវក៏ស្រាយនិងតាងដោះជាម្តាយថាម៉ែឃើញពល្រិះឃើងទៅតែពីតាត្រូវខ្ញុំក៏ក្មេងមិនដែលធ្វើ
ការកស៊ីអុយម៉ែក៏ជាស្រីហើយមេម៉ាយផង ដ្បិតមានក្មេងបានម៉ែ ៗ យកប្តីយទៅព្រាន់ក្មេ
និងចិញ្ចឹមលេះអត់ឃ្លាន់ឃើងក៏មិនស្ទួវពីបាក់ឯតាងដោះពុអាលេវជាក្មួនស្រាយដូច្នោះ
ហើយក៏ស្ងៀថាក្មេងឪឯងទើបនិងស្លាប់បាន ៥៦ ថ្ងៃពល្រិះក្មួនឲ្យម្តាយយកប្តីយទៀតនោះ
ពមិនត្រូវទេ អស់អ្នកដងក្មេងនិងសើចដំនៀលពាក្យអ្នកដងនិន្ទាថាជាស្រីបើកអាសប្តីយ
ស្លាប់ពុំទាន់បានប៉ុន្មានថ្ងៃចងបានប្តីយទៀត ឯអាលេវពុម្តាយថាដូច្នោះហើយស្ងៀលើងថា៖
ម៉ែឃើញពល្រិះបើម៉ែខ្លាចពាក្យអ្នកដងក្មេងនិន្ទាដូច្នោះនោះក្មេងក៏មិនបានរកចិញ្ចឹម
ឃើងក្មេងបានប្រាក់ក្មេងក្មេងមិនឲ្យឃើងទេ កាលខ្ញុំនៅស្រុកស្រែរមានមនុស្សម្នាក់ម្
ក្មួមាត់ខ្លួនប្រានដូចជាចោចឪរហើយគាត់ស្រែលេពាខ្ញុំដូចជាក្មួនគាត់សួរខ្ញុំថាឯងមាន ម្ដ
ឬទេ នោះខ្ញុំប្រាប់គាត់ថាពុកឪទេរមានតែម៉ែហើយគាត់ស្រាយនិងខ្ញុំចងបានម៉ែឯងជាប្រ
ពន្ធតើម៉ែឯងព្រមឬដូចម្តេច បើម៉ែព្រមគាត់និងរៀបរគ្គាប់មានចែចូវនាំផ្លូវមហាវាន់
ស្លារក្រយាសំពះតាច្បាប់សន្ទាប់បុរាណប្រពៀនមកបើម៉ែមិនព្រមនោះខ្ញុំមិនប្តីដទេ តាម
តែម៉ែគិតធ្វើការកស៊ីចុះ តាងដោះជាម្តាយពុក្មួនស្រាយអង្ករស្ងៀញផ្ទាល់ដូច្នោះហើយក៏ស្ងៀ
កប់ទៅវិញថាតាមតែចិត្តក្មួនចុះ អាលេវពុម្តាយថាតាមតែចិត្តខ្លួនដូច្នោះហើយអាលេវ

អរណាស់គិតក្នុងចិត្តថាអាញបាននំមកស៊ីទៀតហើយ អាលេវម្ដីម្ដារៀបផ្ទះសំរែងហើយប្រាប
ទៅតាងនោះថាម្ដាយថាជឿនក្មេងរៀបការឆាប់ទុំណាស់ហើយទៅស្រែទៅរកមាន់ទារបង្អែរបង្អួរ
ហើយទៅប្រាប់អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធខាងម្ខាងទៀតប្រពន្ធនោះនឹងបានរករៀបការផ្ទាប់ទៀបការរលា
លេវក៏ម្ដីម្ដារៀបខ្លួនឡើងទៅស្រែ លុះទៅដល់ហើយអាលេវនិយាយប្រាប់អ្នកនោះតាអា
ពុកថាខ្ញុំនឹងរករៀបប្រពន្ធឲ្យខ្ញុំឯងបានហើយតាងនោះមុខមាត់សំដីកុំពស់សំបុរដូចម្ដេ
ក៏ល្អពេះខ្ញុំមឲ្យពាក់មកតៅលើផ្ទះឃើញហើយបើដូចោះខ្ញុំឯងរៀបរង្គាប់ទៅការលាឆាប់អ្នកនោះ
តាអាពុកពុអាលេវនាក្មួនប្រាប់ថាក្មេងឲ្យរៀបការឆាប់ហើយក៏ម្ដីម្ដាពីងអ្នកស្រុកផ្ទះទៀតខាង
ជួយធ្វើនំមនែកចំណីចំណុកហើយអ្នកនោះរកទិញមាន់ទារបង្អែរបង្អួរបានលុតក្រុពុំហើយ ៖
ឯអាលេវចេះតែស៊ីនំមតែលពុំថ្ងៃទៅអាលេវនិយាយនឹងអ្នកនោះតាអាពុកថាប្រពន្ធដែលខ្ញុំដណ្ដឹង
ឲ្យខ្ញុំឯងនោះជឿនមេបាបើកឲ្យរៀបការតែយប់បើថ្ងៃមេបាមិនបើកឲ្យការទេអ្នកនោះតាអាពុក
ពុអាលេវថាដូចោះហើយហេតុតែនាមនុស្សគេកល្បងញុំតែពាក់អាលេវបង្គាប់ដូចម្ដេចក៏តាមពាក្យ
គំអស់អ្នកនោះរកវិណាទៅការឲ្យត្រូវតែពេលាយប់ លុះល្ងាចកាលឯណាអ្នកនោះក៏ពីងអស់បង
ប្អូនដែលនៅជិតខាងឲ្យជួយជូនប្ដូនអស់បង្គារកាត់ទៅរៀបការលុះដល់កាលឯការក៏រៀបដង្គ
ក្បាលស្លាក់ស្លុកអ្នកភ្ញះក៏រៀបដើរឈើរចំណីចំណុក់ទៅជូនមេបាតាមទំនៀម ឯតាងនោះក៏ពីងអស់
បងប្អូនមករៀបបង្គាការទូលតាមច្បាប់ ឯអាលេវគិតតែស៊ីនំមឲ្យឆ្អែត ឯតាងនោះពុមាត់
អ្នកនោះហើយគួលក្នុងចិត្តថា មាត់និយាយនោះដូចជាសំឡេងអ្នកនោះឪយអាញ ឯអ្នកនោះ
ពុមាត់តាងនោះនោះគួលក្នុងចិត្តថាមាត់សំឡេងនិយាយនោះដូចតាងនោះប្រពន្ធអញហើយអ្នកនោះ
លៃស្ងៀណាស់ឡើងទៅលើផ្ទះហើយឃើញតាងនោះហើយថានេះដូចជាតាងនោះប្រពន្ធអញឯតាង
នោះថាអ្នកនេះដូចជាអ្នកនោះឪយអាញអស់បងប្អូនអ្នកស្រុកក្មេងថាអ្នកនោះហើយថាមិនអ្នក
នោះ តាងនោះហើយថាមិនតាងនោះ ឯអ្នកនោះតាងនោះឃើញគ្នាដាក់មែនទែន ហើយដឹងថាអា
លេវបន្លាក់ក៏ឡើងរត់ទៅដោយខ្លួនទទេ អាលេវដឹងថាអាពុកម្ដាយដឹងដូចោះក៏រេះពួនលុះព្រឹក ៖
ឡើងអាលេវទៅរករទេះលោកលង្សទៅនាក្មួនស្មើរលោក ឯអ្នកនោះតាងនោះក៏នៅជាប្ដីប្រពន្ធនឹងគ្នាទៅ ៖-

អាលេវនៅរៀនអក្សរនឹងលោកសង្ឃក្រាំផ្លុះយូរទៅអាលេវគិតថាអាញនឹងបញ្ឆោ
តលោកសង្ឃឯណាដែលមានប្រាក់ច្រើន អាញនឹងយកទៅឲ្យម្ដាយអញ អាលេវគិតដូច្នោះហើយទៅ
និយាយនឹងលោកសង្ឃម្នាក់ឈ្មោះហើយមានប្រាក់ ថាលោកមានស្រីក្រមុំលេញ លោកស្រីនោះក្រមុំ
ល្អណាស់ លោកនោះតបអាលេវថាដូច្នោះក៏មានចិត្តអរចង់បានហើយនិយាយនឹងអាលេវថាបើមែនប្រា
កដូចឯងថាដូច្នោះអាញឲ្យប្រាក់ឯងម្ភៃបារ អាលេវថាចាំល្ងាចយប់ងងឹតលោកទៅចាំនៅក្នុង
ត្រងកោះចុះខ្ញុំមកព្រលប់នឹងនាំស្រីនោះមក អាលេវនិយាយនឹងលោកនោះរួចហើយក៏លាលោកចុះពីកុ
ដដើរទៅ ហើយដើរចូលទៅក្នុងភូមិគិតនឹងទៅនិយាយនឹងចិន្តហើយអាលេវដើរចូលទៅក្នុងផ្ទះ
ចិន្តនិយាយថាចិក ៗ ចង់បានស្រីក្រមុំមល្អ ៗ មកដេកឬទេ ចិនឆ្លើយថាអើអញចង់បាន អាលេវថា
បើចិកឯងចង់បានឲ្យប្រាក់អញប៉ុន្មាន ចិនថាអញឲ្យម្ភៃបារ អាលេវថាតិចណាស់ បើឲ្យអញ
ពីបារនោះអាញរកស្រីក្រមុំល្អ ៗ ល្អឲ្យចិកឯង ចិនថាអើ អាលេវថាបើដូច្នោះចាំល្ងាចយប់
ងងឹតអាញនឹងនាំមកឲ្យចិកឯង ហើយអាលេវក៏ទៅរកលោកវិញ លុះដល់ល្ងាចយប់ម្រលប់
ងងឹតមើលតាមិនស្គាល់ អាលេវក៏នាំលោកសង្ឃនោះទៅអង្គុយចាំក្នុងរោងស្ងាត់ហើយ
អាលេវនិយាយផ្ដាំលោកសង្ឃថាបើខ្ញុំមកព្រលណានាំស្រីនោះមកលោកយកដីតរទ្រក្បាលឲ្យ
ជិតអាលេវផ្ដាំលោកនោះរួចហើយក៏ដើរចូលទៅក្នុងផ្ទះចិន្តហើយហៅចិន្តនោះចេញមកនិយាយ
ថាឥឡូវនេះអាញរកស្រីក្រមុំមឲ្យចិកឯងបានហើយ ហើយអាលេវផ្ដាំចិនថាបើចិកឯងនឹងចូល
ទៅដេកនឹងស្រីនោះឲ្យទទ្រក្បាលឲ្យជិត ហើយអាលេវនាំចិននោះទៅទៀតដល់រោងដែល
លោកសង្ឃនៅចាំហើយអាលេវខ្សឹបៗ ទាប្រាក់ពីចិន្តថាស្រីនៅក្នុងនេះហើយ ឯចិនក៏មើល
ទៅក្នុងរោងឃើញលោកសង្ឃអង្គុយទទ្រដីតរនៅនោះគិតស្មានថាជាស្រីមែនក៏ឲ្យប្រាក់
ទៅអាលេវ ឯអាលេវបានប្រាក់ហើយក៏រត់ទៅជាប្រញាប់ច្រលំទៅវិញ ឯចិននឹងលោ
កសង្ឃបានជួបគ្នាហើយគិតស្មានថាជាស្រីហើយចាប់គ្នា ឯចិនថាលោកសង្ឃជាស្រីឯលោក
សង្ឃថាចិន្តជាស្រីក៏ប្រញាប់គ្នាឲ្យដួល ឯលោកសង្ឃអត់បាយល្ងាចមិនសូវមានកំលាំងដួល
ដេកទៅឯចិនក៏ស្ទុះស្ទាបលើងឃើញស្លុះលោកសង្ឃចិនក៏ដឹងថាអាលេវក៏បោកហើយ

ឯលោកនិងចិនក៏ថាអាលេវបណ្ដោតហើយអៀនក៏ទៅផ្ទះដោយខ្លួនទទេទៅ អាលេវនៅចាំលោក
សង្ឃនៅក្នុងនោះ លុះលោកសង្ឃមកដល់ក្នុងហើយអាលេវទារប្រាក់អំពីលោកសង្ឃនោះលោក
សង្ឃថាអាលេវឯងបណ្ដោតអញហើយឯងមកទារប្រាក់អំពីអញទៀតអញមិនឲ្យឯងទេ អាលេវ
ឆ្លើយថាបើលោកមិនឲ្យប្រាក់ខ្ញុំករុណា ៗនឹងទៅពិតលោកត្រូវថាលោកទៅដេកនឹងស្រីហើយ
ទៅប្រាប់អស់បាសក់រាយុកអ្នកស្រុកក្នុងភូមទាំងអស់បើកៀដឹងហើយកៀមិនឲ្យបាយលោកឆាន់
ទេ នោះលោកក៏ខ្មាស់កៀនិងនៅរត់និងកៀក៏ពុំបានម្សៀតបើខ្ញុំមករុណាទៅផ្ដិតដល់ក្រុម
សង្ក្រិយដាតួកល្វែងសង្ឃនោះកៀនិងមកចាប់លោកយកទៅផ្ដុំនុំមតីចារណាតាមដំណើរ
ដែលលោកផ្ដល់ខ្ញុំករុណាឲ្យទៅរកស្រីហើយលោកថាឲ្យប្រាក់ខ្ញុំម្សបាទ ផល្វវៈលោកដេកនឹ
ងស្រីហើយនោះលោកគេងមិនឲ្យវិញ ឯខ្ញុំករុណាមិនលែងលោកទេ និងទៅពិតលោកត្រូវទេ
ៗ ឯលោកសង្ឃនោះឮអាលេវថាដូច្នោះហើយក៏ភិតភៃណាស់យកប្រាក់ម្សបាទឲ្យទៅអាលេវ
ជាប្រញាប់ អាលេវឃើញលោកសង្ឃយកប្រាក់ម្សបាទមកឲ្យដូច្នេះហើយមិនព្រមទទួលយក
ថាកាលលោកនិយាយថាឲ្យប្រាក់ម្សបាទដែលលោកឆាន់បាយសព្វថ្ងៃលោកយកប្រាក់មករាល់ក្នុង
បាទឲ្យពេញបានខ្ញុំករុណាទទួលយក បើលោកមិនរកឲ្យទេនិងទៅពិតលោកត្រូវថាទៅដេក
និងស្រីយុបមិញនោះលោកត្រូវផ្ទាប់លោកចាប់យកលោកទៅក្បាលត្បោមិនឲ្យនៅក្នុងវត
ម្សៀតខ្ញុំករុណានិងទៅខ្ទឹងលោកអ្នកទកញ្ញាត្រាស្ដេចជាធំក្នុងក្រុមសង្ក្រិយលោកនិងមក
ចាប់លោកយកទៅហើយឲ្យតួកសង្ក្រិយគេយកសំពត់ចោកក្បាលលោកដុរកចេញពីសង្ឃ៖
ហើយកៀដាក់ដាពល់រាជនិមុត្ត បើពុំនោះសោតកៀដាក់ដាពល់ចោចស្មៅដំរី ឯលោកសង្ឃ
នោះឮអាលេវប្រាប់ដូច្នោះហើយក៏ភិតភៃណាស់អង្វរអាលេវថាឈប់រកប្រាក់ឲ្យកុំទៅពិតលោ
កត្រូវហើយផ្ដិងសង្ក្រិយដូច្នោះលិមអញរកប្រាក់ឲ្យឯលោកសង្ឃនោះខំរកប្រាក់ឲ្យអាលេវហើយ
លក់ស្បង់ដីពរង្ស៊ីមឲ្យអាលេវ ឯអាលេវឃើញលោកសង្ឃលក់ស្បង់ដីពរង្ស៊ីមឲ្យដូច្នោះ
ហើយអាលេវពិតលោកថាន់ហើយចុះលោករកប្រាក់ឲ្យខ្ញុំករុណាល្មមទៅផ្ទះវិញ ឯលោកស
ង្ឃឮអាលេវថាដូច្នោះហើយក៏មានចិត្តអរណាស់ហើយរៀបចំប្រាក់ម្សសំពត់ឲ្យអាលេវហើយ៖

និយាយអង្វរអាលេវថាកុំឲ្យនិយាយប្រាប់គេឲ្យដឹងឯងអាណិតយកតែបុណ្យទៅចុះ អាលេវថាលោកកុំព្រួយព្រោះខ្ញុំមិនប្រាប់គេទេហើយទទួលយកប្រាក់ពីលោកទៅផ្ទះ ៚

អាលេវទៅលុះដល់ផ្ទះហើយដួលនិងសម្ដាប់ស្រែកហៅទៅម្ដាយថាម៉ែដេរថង់ ៗ ឯតាងនោះពុំហើយសួរទៅថាដេរធ្វើអ្វីយ អាលេវបង្ហាញប្រាក់ដែលខ្ចប់ទៅម្ដាយ ឯតាងនោះដាម្ដាយឃើញអាលេវប្រាក់ម៉ឺនសំពៀតដូច្នោះហើយទៅប្រាប់អ្នកនោះដាដ្ដើយ ឯអ្នកនោះមកបានឃើញអាលេវខានប្រាក់ម៉ឺនសំពៀតក៏បាកចិត្តនិងអាលេវដើលបន្ទោតអំពីមុននោះអរនិងអាលេវទាំងម្ដាយទាំងអាពុកឯអ្នកនោះសួរទៅអាលេវថាក្មួនបានពីណាប្រាក់នេះក្មួនធ្វើដូចម្ដេចបានអាលេវប្រាប់ទៅថាថាក្រមុយប្រាក់នោះទេបង្ហាញកាលឲ្យអ្នកដូក្រពើធ្មេញខ្លះគេឲ្យមួយបាទខ្លះគេឲ្យ ពីរបាទតែរាល់ថ្ងៃដូច្នោះទៅក៏បានច្រើនឡើងទើបឯងចង់បានប្រាក់ច្រើនទេបង្ហាញកាលឲ្យអ្នកដូក្រមួយម្នាក់នោះទ្យងយកប្រាក់មិនអស់ទេទើញអ្នកនោះដាអាពុកស្ដាប់អាលេវប្រាប់ថាដូច្នោះហើយហេតុតែដាមនុស្សល្ងង់ពោកក៏ទៅធ្វើតាមពាក្យអាលេវលុះទៅដល់ផ្សារហើយទៅឈរនៅមាត់ទ្វារផ្ទះ ឯអ្នកផ្ទះឃើញដូច្នោះហើយគេស្រឡាំងកាំងគេបបួលគ្នាដេញវាយហើយអ្នកនោះរត់ចេញពីផ្ទះនោះចូលទៅផ្ទះម្ដទៀតហើយទេបង្ហាញកាលគេទៀតគេដេញវាយស្ទើរតែនិងស្លាប់អ្នកនោះភ្ញាក់រត់ទៅផ្ទះ ឯអាលេវចាំមើលអាពុកនៅក្ដាលផ្លូវហើយឃើញអ្នកនោះដាអាពុករត់មកអំពីផ្សារហើយក៏ដួលមានដាស្នាមនំនីពាក្រៀវហួលប្រអប់ប្រាក់មាសដាច្រើនមកអំពីចំហៀងដូច្នោះហើយអាលេវប្រាប់ទៅអ្នកនោះដាអាពុកថា នែឪអ្នកដូក្រគេតាមមកវាយឪឯងហើយដូច្នោះឪឯងរត់ការគេរាល់នេះគេវបានរួចខ្លួន ឯអ្នកនោះពាក្យនប្រាប់ដូច្នោះហើយក៏មើលទៅឃើញមនុស្សដើរអំពីចំហៀងដំរ៉ូងមកហើយក៏តស្មានថាដាអ្នកដូក្រគេតាមមកវាយទៀតក៏ភ័យណាស់រត់តាមពាក្យអាលេវទៅទៀត ឯអាលេវលុះអាពុករត់ទៅឆ្ងាយល្មមគ្រាន់តែមើលឃើញហើយដាដែលស្ពាយទំងន់ពេញនោះមកដល់អាលេវនិកបន្ទោតដានោះទៀតអាលេវព្រាយប្រាប់ថាបងធំអើយមានគេដេញក្ដាន់ចាប់ដើងម្ដាង បុនតែអ្នកដេញនោះគេម្នាក់ឯងនិងខ្ញុំចាប់ពុំបានហើយដូច្នេះបងធំឯងរត់ទៅជួយចាប់បើបាននិងយកកកាចាកកាលសុី ឯដាពុតអាលេវប្រាប់ដូច្នោះហើយមើលទៅតាមពាក្យអាលេវឃើញមនុស្សរត់ពិតហ្ម

ថាឆាមនុស្សដេញក្ដាន់មែនក៏យកសំពត់ស្លៀកនិងអាលេវទាំងអស់ហើយបបួលក្បួរការតាមទៅអ្នកដោះរត់បន្តែរហើយក៏លោកមើលមកក្បែរឃើញស្ទើរតែតាមពីក្បែរដូច្នោះហើយពិតឃ្លានថាឆាក្បែរដេញចាប់ខ្លួនរត់ទៅទៀត ឯអាលេវបានសំពត់ត្រពាំងរបស់ស្វាហើយក៏ដាក់ខ្លួនយកទៅទុកលាក់កុំបាំងឲ្យមែនៗ ហើយអាលេវក៏រើរះរត់អំពីនោះទៅទៀត ឯស្វាក៏ដល់ឯងផាអាលេវបន្លោត់ដូច្នោះហើយក៏ឡប់មកពិញរករបស់ខ្លួនវិញអាលេវនោះបាត់ពុំឃើញហើយពិតស្ដាយរបស់នោះណាស់និងរកចាប់អ្នកឯណាពុំបាន៖ក៏ចាំមើលរកអាលេវ ៚

១ ពីនេះយើងសំដែងបត់និយាយយើងចាប់និយាយរឿងត៍ទៅវិញ ៚

ឯអាលេវកាលទៅនោះរត់ដើរឡើយទៅក៏បានដល់ស្រុកមួយឆ្ងាយណាស់ក៏បានជួបនិងដូនចាស់ម្នាក់រៀបទូកផ្ទុករបស់ទ្រព្យនិងចៅក្រមមួយនាក់និងទៅនៅស្រុកឯទៀតឲ្យដឹកជួនផងនិងអសបោងខ្លួនញាក់សង្គ្រាន ដឹងចៅកាត់គំពែញក្រមមួយឲ្យមានក្ដីយ អាលេវឃើញចៅដូនចាស់នោះមានចិត្តស្រលាញ់ជួយដល់ខ្លួនអស់របស់ទ្រព្យដាក់ទូកឯដូនចាស់ឃើញអាលេវមានចិត្តឈឺឆ្អាលដូច្នោះគាត់សួរថាចៅឯងនិងទៅឯណា អាលេវប្រាប់ថាខ្ញុំមសុំមទៀតសាយ្យទៅផង ឯដូនចាស់នោះសួរថាចៅឯងឈ្មោះអ្វី អាលេវឆ្លើយថាខ្ញុំឈ្មោះដីចៅប្រសារបើយាយនិងទៅឯណាខ្ញុំសុំមទៀតសាទៅផង ឯយាយចាស់នោះឮអាលេវប្រាប់ដូច្នោះក៏មានចិត្តអំពីព្រោះបាន អាលេវជាក្មួយជួយថែទូកទៅ លុះរៀបរបស់ទ្រព្យរួចស្រេចកាលឯណាអាលេវសុំខ្លួនថែទូក ឯដូនចាស់អង្គុយអំមក្បាលឯចៅក្រមមួយដូនចាស់នោះអង្គុយកណ្ដាលកែកវិតព្រញពៀមទៅមករកក្នុងនឹងចៅក្រមដូនចាស់នោះ លុះថៃចាត្តិចទៅអាលេវស្ទៀនភ្លេចកុំបិតហើយនិយាយថាឲយាយបើខ្ញុំភ្លេចកុំបិតចោលនៅលើគោកឯក្រៅនោះដឹងខ្ញុំវិលទៅដល់ខ្លួនរបស់យាយបានជាខ្ញុំភ្លេចកុំបិតខ្ញុំ ឯកុំបិតនោះជារបស់កេរកោះពីមែនខ្លួនតាមកដូច្នេះខ្ញុំសុំមត្រឡប់ទូកទៅយកវិញ អាលេវក៏ត្រឡប់ទូកទៅវិញ លុះដល់កំពង់អាលេវនិយាយនិងដូនចាស់ថាយាយអាណិតជឿងទៅយកកុំបិតឲ្យចៅខ្ញុំបាត្តិចខ្ញុំមនុកនៅពាល់ឈើទាងឯលើហៅព្រៃនោះប្រាប់ផ្លូវដែលយើងដល់ខ្លួនរបស់មកនោះ អាលេវពិតបញ្ឆោតយាយច្បាស់ឲ្យតែគាត់ជឿងទៅបាលការក្នុងនឹងចោរក្បួ

ស្ទុះកយកទៅក្រមំមង្ហួនញាលនោះ ឯខ្លួនញាលនោះលើងទៅលើច្រាំងឈូចកំបាំងទើបកាលឯមាតាសេវកី
ម្ដីឆាឲ្យខ្សែនាវាប្រតាប់ហៀលខ្លួនញាលនោះទំរែរបក្ខោយតាមទឹកហូរទៅ ឯយាយញាលនោះលុះ ៖
រាក់បិតថ្ងៃឃើញហៀរព្រៃលុបចុះមកខ្សែរវិញក៏បាត់មាសេវថ្ងៃឃើញខ្លួកហៀរមិលទៅក្រោមទឹក
ឃើញមាសេវទំមីតទំរែខ្សែរខ្លួនញាលកែណាលយកដែកកន្ទ្រងត្រែកព្រៃហើយហៀរតាម
ទៅហៀរត្រែកឡើតអ្នកស្រុកចាឲ្យជួយឡើតដីហៀប្រសារម្រិតយកហៀព្រៃមំខ្ញុំទៅរតបន្ទោ ៖
ត្រែកឲ្យអ្នកស្រុកកេជួយតាមបន្ទោរ ជាឡើតដីហៀប្រសារល្អងម្រិតហៀព្រៃមំទៅ អស់អ្នក
ស្រុកកេតុជាហៀប្រសាតាំងទេ ហៀព្រៃមំមង្គលនោះភាគណាកេជួយកេតីតជាប្រតាគ្នាររបស់មាសេវ
លុះដល់ខ្លួនញាលរតតាមថ្ងៃនាត់ហៀឲ្យយដំណើរត្រាតអ្នកស្រុកថាគាដែលរល្អហៀព្រៃមំមខ្ញុំ
នោះរាណោះដីហៀប្រសារមឺនមែនហៀប្រសាខ្ញុំទេ រល្អបម្រិតហៀព្រៃមំនឹងរបស់ទ្រព្យខ្ញុំទៅ ៖
លុះដល់អ្នកស្រុកកេដឹងរាល់គ្នានាំមាសេវរបស្ដោតល្អបម្រិតហៀព្រៃមំនឹងរបស់ទ្រព្យនឹង ៖
តាមមីញ្ញុំជួយកទៅឲ្យរណាលហៀ ឯមាសេវទំរែរលុះដល់យុតឲ្យយល្អងណោមនាងព្រៃមំម
នោះថា បោងយកនាងមកឡើតបោងប្រពន្ធនាងណាល ឥឡូវនេះបោងយកនាងមកធ្វើជា
ប្រពន្ធនាងព្រៃមំមនោះបែះតេកន្ទ្រក់កន្ត្រោងឡើតរតុកដីខ្លួនឡើតនាត់ទៅតេពីនាក់ ហៀឲ្យ
ប្រាប់មាសេវថាម្នេះលំដីខ្លួនកាត់រកខ្ញុំមីនឃើញ កាតនឹងណោតទឹកលំឡាតខ្លួនកាត់ក៏មន្តឹង
១ ទៀតលំកាត់នឹករតុកកំមលសរឹងលង់ឲ្យអត់ថ្ងៃឲ្យទៅនាយលើរល្អាតមាសាភាគការ បើ
ឡើងប៉ះអ្នកខ្លួនខ្ញុំទៅវិញ បើអ្នកមីនឡើងទៅខ្ញុំនឹងណោតទឹកលំលាតខ្លួន ឯមាសេវតនាង
នោះនិយាយឡើងនោះ ហៀក៏បុលខ្សែរបតក្នុងចិត្តឡាក់ល្អងណោមនាងនោះថាបោងប្រពន្ធ ៖
នាងណាលហៀបានលាបោងតាំងរតយកមកធ្វើជាប្រពន្ធ បើនាងណោតទឹកលំលាតខ្លួនឡើង
នោះតេ បង់បាននណាធ្វើជាប្រពន្ធ ឯនាងនោះឆ្លើយឡើងថា បើមាសប្រពន្ធឲ្យយកអ្នកមក
ដន្ទឹងតាមឡាត មាសេវឆ្លើយឡើងថា ម៉េនាឆ្លើយបើចាំដន្ទឹងតាមឡាតធ្វើដូចម្ដេចនឹងបាន
បានដូចបិក បើកេឲ្យនោះក៏បាន បើកេមិនឲ្យនោះនឹងទទេអត់អំពើពីព្រោះខ្លួននោះបានលា
បោងតាំងរតយកអក ទីដន្ទុំ រៀស្រុកទំខ្ញុំខ្លួនកានឹងទៀតកាញ្ញុញ្ញាត នាក់ក៏ប្រាប់ពីតបោង

ទឹងផ្លូវទៅស្រុកដីភ្នំតាំងតាប្រែចាក់ពេទ្រក៏តាំងចប់អាវមកពៀ ឯអាលេវនឹងតាំងនោះ ក្រោយបិតដេកនាឡិកា ១១-

ល្ងុះ ព្រឹកឡើងកាលណាអាលេវក៏ដើរទៅទៀតហើយប្រទះនឹងហ្វូងខ្លា ៥០០ ឯហ្វូងខ្លា ៥០០នោះនៅចាំប្លន់អ្នកទ្រអ្នកដំណើរដែលដើរកាត់ព្រៃសែលចាវៃ ដល់ ឃើញទ្រអាលេវដើរទៅហើយក៏ចង់ប្លន់យកទ្រព្យរបស់ អាលេវដឹងថាពួកខ្លាចង់ប្លន់ យករបស់ខ្លួនដូច្នេះហើយក៏ហួលទៅកណ្ដាលហ្វូងហើយលើងទៅនិយាយនឹងពួកខ្លាថា៖ អស់អ្នកទាល់ក្នុងបិតប្លន់គេគឺអ្នកទ្រអ្នកដំណើរដែលដើរកាត់ព្រៃសាហាវនោះឡើយពីព្រោះ ពីក្រុមគេបានអ្នកបានប្លន់គេ ឯខ្លួនខ្ញុំមិនដែលប្លន់អ្នកដើរកាត់ព្រៃសាហាវនោះដូច្នេះទេ ខ្ញុំ ប្លន់យក ស្រុក/នគរ ហើយ អស់អ្នកបប្លួលគ្នាហើយឯខ្ញុំតែម្នាក់ឯងប្លន់យកស្រុកយកនគរតែម្នាក់ឯង ដ្បិតខ្ញុំដែលអាក់មកាត់មិនមុតដុតមិនឆេះ ហើយដែលខ្ញុំអកំប៉ិចមិនប៉ិចមើល ដែលដាននាដាន មហាស្រូវប៉ៃមហាស្រួលឈើរាយដែលភាក់រាយកាល្បាខ្ញុំមិនដែលអស់ម្ហូបឡើយ នេះខ្ញុំទើបតែ មកពីប្លន់ស្រុកគេយកបានខ្ញុំក្នុងក្រមំពេញព្រមកឯង បើអ្នកឯងមិនជឿថាអ្នកល្បងមើល ទៀតនោះចុះ ឯអស់ពួកខ្លាបានឮបអាលេវអួតប្រាប់ពីលីលបាសអាក់មទិសាការដូច្នេះហើយ ក៏អំណាលដ្បិតចង់រៀនអាក់មពីអាលេវ ហើយនឹងអាលេវថាបើដូច្នេះអ្នកបង្ហាញ អា កំសិលសាស់ឲ្យយើងរាល់គ្នា យើងសុំមកអ្នកជាគ្រូឲ្យបង្ហាញប្រដៅនៅកាលម្ដងឯង គ្នា អាលេវថាបើអស់អ្នកចង់រៀនខ្ញុំបង្ហាញក៏បាន បុន្តែត្រូវនឹងរកទីរៀនពីដីនឹងបន្ទាប ត្រាណមនោះក្រែណាល មានទីរកកោះឆ្ងាយពីស្រុកពីភូមិគេ ហើយនៅកោះកណ្ដាលទន្លេ ឆ្ងាយពី ត្រើយនោះបានរៀនពីដីបាន ឯអាលេវនឹងហ្វូងក៏នាំគ្នាទៅរកកោះកណ្ដាលស្រមុំគ ក៏ឃើញ កោះ១ មានផ្លូវក្ខុបចល័ អាលេវក៏ឡើងទៅលើកោះនោះ ហើយមើលទឹកកន្លែងសំរួលឡើង ពីកន្លែងចតលំពៅ អាលេវប្រាប់ថា បើអ្នកនឹងដែលអាក់មឲ្យពូកែនោះខ្ញុំបង្ហាត់ឲ្យ អ្នកឲ្យជឿតាមពាក្យខ្ញុំទាំងអស់នោះទើបបានអាក់មពូកែពិតពុំខាន ឯអស់ហ្វូងខ្លា ៥០០

ក៏ទទួលព្រមធ្វើតាមអាលេវទាំងអស់ ហើយអាលេវបង្គាប់ឲ្យធ្វើរោងពីដីមានបញ្ជើរទៀនស្នាក្រៀ
ង្កាហើយមានរានវិញ្ញតាក់ទងិសងសានជាកំ៧ជាន់ ហើយអាលេវឲ្យជីកកញ្ចៀវ ខ្ពង់ជ្រៅដើម
ឲ្យមានទឹកល្អមមុជលិចក្បាល លុះធ្វើរួចស្រេចហើយអាលេវបង្គាប់ចោរទាំង ៥០០ ឲ្យកោរសក់ទាំង
អស់ហើយឲ្យស្រាតសំពត់ចេញទាំងអស់ ហើយអាលេវពីគនិយាយបញ្ឆោតចោរទាំង ៥០០ នោះថាឯណា
គំនុំនេះបើនឹងរៀនឲ្យមុជក្នុងទឹកហើយនឹកឃើញអាកំបាំងដង្ហើមនៅក្នុងទឹកបានតាមចប់
នោះទើបបានចេះកើត ឯអស់ចោរក៏បបួលគ្នាពាក់មុជទឹកល្បងអាកំបាំងដើរក្រៀតគ្នា ឯអា
លេវចុះមកសំពៅហើយនឹងហៅឲ្យនឹងប្រាប់ឲ្យកៀតខ្លួនហើយ ចាំតាមយុទ្ធការឲ្យថ្លើម បើ
អាញ្ញាកចុះមកពីលើគោកនឹងបានតាមយុទ្ធការនោះឡើងនាទិត អាលេវដំរៀបគ្នា
ស្រេចហើយ លុះដល់ពេលាប្រយុទ្ធយុគនិគអាលេវឲ្យអស់ចោរមុជទឹកហើយអាលេវបង
ក់ត ថាបើមុជឲ្យមុជឲ្យព្រមគ្នា ថាបើងើបៗឲ្យព្រមគ្នានឹងបានអាកំបាំងតទៅ អាលេវ
បង្គាប់ចោរឲ្យមុជព្រមគ្នាហើយក៏រត់ចុះទៅសំពៅដកយុទ្ធការលោកោងក៏ដួលខ្ទេចខ្ទីតាមក
ផលអាលេវបើកកោងយោងខ្ទាំសំប៉ាននៅចោលចោរទាំង ៥០០ នោះនៅលើកោះនោះ ឯចោរ
ទាំង ៥០០ ដែលអំពីមុជទឹកលើងរកមើលអាលេវមិនឃើញហើយស្លូតគ្នាថា លោកគ្រូទៅ
ណាហើយបបួលគ្នារកក្នុងរោងពីដីមិនឃើញ ហើយចុះទៅមើលនៅកំពង់មិនឃើញចាំកំពង់
សំពៅ អស់ចោរទាំង ៥០០ ក៏ដឹងថាអាលេវបញ្ឆោតខ្លួនហើយនឹងរកផ្លូវក៏ពុំបានក៏បបួល
គ្នារកឈើរវិច្ឆិរធ្វើក្បូនឆ្លង ៚ ~ ១ ~

ឯអាលេវក៏បើកសំពៅយកទ្រព្យរបស់ចោរទាំង ៥០០ ក្នុងសំពៅនោះទៅ
តើពីតាក្ដុប្ដីយនឹងប្រពន្ធ អាលេវក៏បើកកោងទៅអស់១ យុគ១ ក៏បានដល់ទៅស្រុក១
ហើយអាលេវរកមើលមនុស្សក្នុងស្រុកនោះក៏ឃើញមានប្រុសម្នាក់ស្រី ហើយអាលេវពីគ
និងថាជាស្រុកចោរដែលខ្លួនបញ្ឆោតនោះ ហើយអាលេវបោះយុថ្កាឈប់ ឯអស់ប្រពន្ធ
ចោរទាំងនោះនឹងបានខ្ទិងឈ្លក់ថាជាសំពៅរបស់ប្ដីយក៏ទេ ស្ញែតកាពុប្ដីយនៅអំពីផ្ទះ

ខ្លួនទីទេ នោះបានដូចនឹងសំពៅឈ្មួញក៏បញ្ជូលកាប៉ាល់គេបង់យកទៅទៀតនោះ បានជា
អាលប្រិតាគ្រូក៏ចាំបានដឹងចាំបានស្គាល់ អាលេវល្មះនោះឃុំក្ដារប្ដូរច្រៀចហើយក៏យកសំ
លៅនឹងក្ដារឈ្នួនបេញមកទៀតហើយក្រវាលខ្ទប់យាយ អាលប្រិតាគ្រូក្រមនោះមើលមកឃើញ
អាលេវក្រវាលដូច្នោះហើយគិតឃ្មួនថាអាលេវនេះខ្ទប់យាយ ហើយឃើញថាអ្នកហើយចេះខ្ទាត់
យាយមើលឲ្យប្ដីយាយឃើញខ្ញុំបានឃ្មួច ដ្បិតកាត់ទៅរកស៊ីយកជាអង្គ្រង់យប់ទៅហើយ អាលេវក្រ
ដូច្នោះហើយក៏គិតក្នុងចិត្តដឹងថាប្រាំឆ្នាំនេះតាប្រិតាគ្រូទៅដែលអាតាបក្តោតនោះបែកត ហើយ
អាលេវឆ្ងើរឆ្ងើងថា ក្រែអុយនឹងខ្ទាតយាយនោះ កុំថាល្មើយតែខ្ទាត់យាយនឹងមើលបំពាងសំ
អាក្លិកអាតះណែកយក្ដអុយខ្ញុំចេះចាំអល អ្នកចង់មើលអំពីស៊្បៀយកកតៀនឆ្នាក ល្មោស្ញូ
មកបួសក្រុវកុំឲ្យលាបអាកឹមយាយខ្ញុំ តាមក្រៀវប្រៃសៅផ្លុំមក ឯអាលប្រិតាគ្រូនោះក្រអាលេវ
ថាដូច្នោះហើយក៏ម្ដីម្ខារឆ្ងើងទៅផ្ទះតាប្រិតាប់ប្រាប់អាលប្រិតាគ្រូនោះនាំ៥០០ បញ្ជូលក្ដារកៅ
ទៀនឆ្នាកពីក្ដារល្មាម្សូវចាក់ពៅតាស៊ុគ្រូតែការណ៍ក្ញ ឯអាលេវទទួលយកស៊ុគ្រូហើយ
យកក្ដារឈ្នួនមកក្រវាលទៀតខ្ទប់យាយពីតប្រមាំនក្នុងចិត្តឲ្យក្រៀវពីលាលមអាលនោះនាំ ៥០០
នោះមកដល់ផ្ទះ អាលេវពីតប្រមាំនក្រោចំនៀវផ្លូវឲ្យក្រៀវពីលាអាលនោះមកដល់ផ្ទះហើយអាលេវ
ប្រាប់ប្រិតាគ្រូនោះថាប្ដីយអាលអ្នកកាលការនឹងមកដល់ឆាត់ក្នុងខែស្អែកនេះ ប្រុំក្ដាក្នុងពេ-
លាយុកនេះនឹងមានក្រៀវក្បាលក្រៃឡោលហើយក្រោគលំពាតរកចូលក្នុងផ្ទះបង្កើតនាឌុគ្គ
បាតដំណាល បើដូច្នេះមាន្តែរអាលអ្នកកាលការពីតវុំងាតឌុគ្គបានបេញទៅតាស ឯ
អាលប្រិតាគ្រូក្រមនោះនាំ៥០០តាអាលេវថាដូច្នោះហើយក៏ភិតភ័យហើយឃើញអាលេវថា ពិតហើ
ដូចម្ដេចនឹងរុំងាបឌុគ្គបានបេញបាន ឯអាលេវឆ្ងើរឆ្ងើងថាវាស៊ៀវទេនឹងរុំងាបឌុគ្គ
បាននោះ ល្មះពេលប្រលុតកាលឯណាអាលអ្នកក្រើតក្របបួលក្រមក្រៀវកាន់ពោងប្រាំនឹ
ចាំនៅមាត់ទ្វាផ្ទះ បើឃើញតាក្រៀវក្បាលក្រៃឡោលហើយអាក្រោគលំពាតរកចូលក្នុងផ្ទះឲ្យ
វាយកុំឲ្យចូលក្នុងផ្ទះបាន ។ ឯអាលនោះនាំ ៥០០ ល្មះក្រង់រង់ដល់ពេលកាលឯណាគេ
ពីលាក្រៀវតាគ្រូក្នុងក្រៃឃុំតបញ្ជូលក្ដារដើរកាត់ដរីងមកផ្ទះ ព្រោះការបំពាក់ក្បៀកបាន

នាមឹងដើរទាំថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃនោះឯងដែលអាលេវឡប់យាមក្នុងពីលាប្រលុតភ្នែក ត្រូវនឹងអាលេវ
ឡប់យាមអសញ្ចារ ក៏ហួលមកផ្ទះខ្លួន ឯក្រុងប្រពន្ធកាន់ដំបងប្រនង់ចាំនៅមាត់ទ្វារ ឃើញប្ដីយកឥហួល
មកក្នុងផ្ទះ ក៏ពីតឈ្មោះថានាត្រៀរក្បាលត្រីតោលមែនចំរៀនទាល់តែដួលសន្លប់ខ្លះពីការប្រួល លុះ
ដល់ឯភ្ញៀវបានឹងនាប្ដីយនាអាតុកខ្លួន ហើយនិយាយដំណើរប្រាប់ប្ដីយលុតត្រូវ ឯអសញ្ចារទាំ
៥០០ ទាំងនឹងអាលេវណាលតែតាំងដំណីតភ្លើងដុតម្ចុចស្បូពខ្លួន ត្រូវរលាយដំណំមតើរាល់គ្នា ហើយ
តាំងពីឯងនាអាលេវនៅឯណា ឯអាលេវពីលានោះឯងបាំយញ្ញាប់អសប្រពន្ធក្រុងហោរកាយ
ប្ដីយខ្លួនហើយត្រូមាត់ប្រែកទ្រព្យនឹងពេញពាលខ្ញុំស្រែក អាលេវខំលើកសំពៅត្រលប់ទៅស្រុក
ប្រពន្ធវិញ ៕

លុះទៅដល់ហើយអាលេវនឹងប្រពន្ធរវសេវរកជីដូន លុះឃើញហើយអា
លេវបំពះល្អមទោលនឹងជីដូននោះហើយប្រាប់របស់ទ្រព្យក្នុងសំពៅប៉ុណ្ណាន ៗ ឲ្យជីដូន "
តោះចាំអស ឯជីដូននោះឃើញទ្រព្យបំផុតអាលេវពេញទាំងសំពៅក៏បាត់ចិត្តមានបិត
នឹកស្រលាញ់អាលេវនាហៅប្រសាទ្រព្យកត់មែនទេន ហើយអាលេវធ្វើតាលឯផ្ទះ លោះខ្ញុំក៏ដេរ
ឲ្យបំរើជីនឲ្យបំរើ ជីដូនក្មេកនឹងប្រពន្ធពាលពេញក្នុងផ្ទះ អាលេវនៅយូរបាន្ទិច ក៏
លាជីដូននឹងប្រពន្ធថាទៅលួរម្ដាយអាតុករ ឯជីដូនក្មេកនោះស្រលាញ់ពេញបិតនឹង
ប្ដីប្រពន្ធណាលតែខាំហៅឃាត់ ដ្បិតអាលេវថាទៅលួរម្ដាយអាតុកហើយផ្ញើអាលេវថា បើ
ហោះទៅកុំនៅយូរពេកឆាប់ត្រលប់មករកជីដូនវិញ ដ្បិតលល់តែថ្ងៃនេះក៏ត្រាតតមានអ្នក
ឯណានាខ្ញុំពឹង ឯប្រពន្ធអាលេវចង់តាមអាលេវទៅផង ហើយនិយាយថាខ្ញុំចង់ទៅនឹង
អ្នកឲ្យស្គាល់ម្ដាយឪរបាងដូនពេញគលខ្លួនស្រុកទេសអ្នក ១ ទៀតខ្ញុំមិនចង់ឲ្យឃ្លាតឆ្ងាយពី
អ្នកទេ ដ្បិតនាស្រីប្ដីទៅឆ្ងាយហើយត្រីនឹងទុកនាក់កាក់ខ្លួនតែងនាំដំណៀលអ្នកផងកើតទុក្ខ
ជាដូចនាស្រីមេម៉ាយព្រៃណាមាតកេ ហេតុដូច្នោះបាននាខ្ញុំមិនចង់នៅចង់ទៅតាមអ្នកជា
ប្ដីយ អាលេវស្ដាប់ហើយឯងបានស្ដាប់ចង់យកនាងទៅផងនឹងហោង ប៉ុន្តែអាណិត

ដីដូនដៀតកាត់ភាកភ្លាយហើយក្រៀងឈើរយុតថ្លៃ ក្បាលនំណាប៉េងចាំ ប៉ុប្រមកាក្បូដុះជុំថ្ងៃជីដា
នឹងទុកបិតកើតអលមនុស្សមានខ្ញុំក៏ដរមិនបានទេ ដូចកាលយើងចាំក្បាលតែរតោពាក់បន្ទឹក ៕
បង្កួយឈើរើងទៅក្បាលស្អមទៀតនឹងនាក្រោនបើ ក៏ឈ្លោះបើយើងទោះខ្លោយកាត់ត្បៀកនោះ
កាត់នឹងឈើរស្លាតជុំខាងលើ គឺមុនបានដាខ្ទុលខ្សែយ៉ងរបួទោហើយ កុំឈ្លោះយើងពីកកុំឲ្យ
ខ្ទុលខ្សែទៀត ឯប្រពន្ធតាប្ដីយប្រើឲ្យទៅដូរចោះហើយក៏គិតនឹកអាណិតដីដូនក្រមមខ្សឹប្ដីយ
តៅ ហើយរៀតល្បៀងញីគៀងតាមផ្លូវលក់ក្រុតហើយ ស្លូអាលេវចាំនឹងយកមនុស្សម្នារនេះ
ហាល៉ឹយទៅប៉ុន្មាន អាលេវឆ្លើយថាបោងមិនយកទៅទេបោងទៅតែម្នាក់ឯង ឯកំដីកអា
លេវបានដាមិនចង់យកមនុស្សម្នាទៅពីព្រោះគិតចង់បានប្រពន្ធបើននឹងយកតាមទៅ ៕
ក្រៀងកើតដឹងថាមានប្រពន្ធហើយនឹងទៅដន្ធឹងក្បូនកេក្រៀងមិនឲ្យ ហើយអាលេវនិយាយ
នឹងប្រពន្ធកាន្លប់ដើរតែម្នាក់ឯង បើមានមនុស្សម្នាក្រឡីបើយកោរនេះនោះនឹងយួរដំណើរ
មិនបានទាន់ឆ្ងប់បិតពីព្រោះដូចោះបានដាបោងមិនចង់យកទៅ អាលេវរៀតរបស់យកតែ
ក្រាកហើយនឹងល្បៀងក្រាំងស៊ើយតាមផ្លូវ ហើយលាដីដូននឹងប្រពន្ធ ឯដីដូនក៏ផ្ដាំថាបើចៅ
ទៅដល់ម្ដាយអាតូក នៅដាល់ក្ដីលាផ្សារ ចៅត្រាប់ត្រលប់មកវិញ អាលេវក៏លាដីដូននឹងប្រពន្ធចេញ
ហ្លួះទៅដល់ផ្ទះអ្នកផេះតាងនោះ ដាអាតូកម្ដាយ ហើយអាលេវយកក្រាកទៅឲ្យអាតូកម្ដាយមាន
ចិតត្រេកអរនឹងអាលេវហើយស្ងួរថា ក្បូនទៅណាបាក់យួរបាក់យួរដល់ម្ដេះម្ដាយនេះតែទីនឹង
មើលផ្លូវក្បូនតែលក់ថ្លៃ អាលេវប្រាប់ម្ដាយថាខ្ញុំគិតទៀតការរកស៊ីដៀបម៉េខ្ញុំឯងមិន
គិតបាបរកស៊ីយឡើងនឹងគេ ឯអ្នកផេះតាងនោះឆ្លើយលើងថាតាមតែក្បូនគិតចុះ ឯម្ដាយ
នឹងអាតូករកស៊ីយក្រាំងតែមាត់ ហើយនឹងកាត់ក្បូទៅត្យូទុកឲ្យក្បូន ឯក្បូនគិតការអំរែលអំ
រែរបរខ្លួនឯងចុះ អាលេវនៅនឹងម្ដាយអាតូកបានតិបីថ្ងៃ ហើយក៏លាម្ដាយអាតូកទៅ
ទៀត ។ ។ —

ល្ហះ អាលេវទៅដល់ស្រុកធំក្នុងទីឲ្យស្ទឹងដុំទុំម ហើយអាលេវចូលទៅមិលក្នុងទីក្រុង

សព្វគ្រប់ហើយ ហេតុមហាក្សត្រក្រោកមើលផ្ទះតាម៉ែននឹងសេដ្ឋីយ ក៏ឃើញផ្ទះសេដ្ឋីយមក
មានផ្ទះធំថ្មីមួយហើយមានទ្រព្យសំរាប់ជើងមានទាំងអង្គរក្សរបស់ក្រុងដ៏ល្អហើយសេះទាំង
មង្គលមាន ខ្ញុំក៏ស្រពោនចេញមានទាំងខ្សាច់ដំណាក់មាសឲ្យក្រុង មានដើមផ្ការុក្ខជាតិក្រូច
ពាលិទុកនៅនាដូវក្នុងថ្ងៃ ហើយមានទាំងគ្រឿងក្រោកក្រើមមាសមានទាំងព្រះដាវជើងឈ្មោះសរ
ឈ្មោះក្រហមទាំងប្រើបំពង់ពស់ល្អដំកាចផ្ទះព្រះពេញក្នុងស្រោះនោះ ហើយមានក្បូនក្រមុំម ॥
មិនទាន់មានប្ដីយ អាលេវមានបិតាព្រះញាតិហើយដឹកចង់បាន អាលេវឡើងទៅកាន់សេដ្ឋីយ
ហើយដើរពាល់ម្ដងខ្លួននៅនាក្នុងក្រុងតាមតែលោកប្រើក្រើការអ្វី សេដ្ឋីយឃើញអាលេវ ॥
មកលុះខ្លួននៅនាក្នុងកាយផ្ទះនោះ ហើយមានបិតាអាណិតស្រឡាញ់ ហើយស្ដាប់ថាឯងនៅក្រុង
ណាខ្លួយមាតុកនៅស្រុកណា អាលេវទូលថាសេដ្ឋីយថាខ្ញុំបាននៅស្រុកគ្រប់ឈ្មោល មា
ពុកម្ដាយខ្ញុំបានមានទ្រព្យរបស់ខ្ញុំក៏ស្រពោនចេញដំរីយសេះផ្ទះសំរែងដូចលោកប៉ុន្តែ
កាន់មាន ដីដំណើរស្លាប់ទាំងម្ដាយខ្ញុំមាតាខ្ញុំបានក្របិតណាមិនចង់នៅ ដ្បិតស្លាប់មាន
អ៊ែខ្ញុំ ពិល្បះនៅតែមាក់ដើមបាននាខ្ញុំបានប្រើលផ្ទះសំរែងទ្រព្យរបស់មកសុំនៅនឹង ॥
លោកតាមតែលោកប្រើក្រើការងារអ្វីខ្ញុំបានទទួលទាំងអស់ សេដ្ឋីយពុំអាលេវនិពាន្ធដូច្នេះ
ក៏ព្រមទទួលយកអាលេវនៅ ឯអាលេវក្ដាប់ដើមអំពីថ្ងៃមកនៅនឹងសេដ្ឋីយតែការ ॥
អំពីព្រឹកកាលណាក៏រៀបចំផ្ទះថែទាំមើលអសារបស់ទ្រព្យទុកដាក់តាមទីសំគាល់ហើយ
ទាំងក្រើការដូចតាបស់ខ្លួន ឯសេដ្ឋីយឃើញអាលេវខលាក្រើការថែទាំអសារបស់ទ្រព្យមិន
មានឲ្យអាក់បិតរឹតតើស្រលាញ់តាមអាលេវ ឲ្យអាលេវទុកត្រាថែទាំដាលទៀនអសមកុលម្ដា
ខ្ញុំក៏ស្រពោនទាំងអស់ លុះពីណាសេដ្ឋីយទៅកាលស្លាប់ហើយហៅអាលេវទៅដំណេក
ថ្ងៃដូច្នេះឯង លុះនៅឃ្លាវទៅអាលេវស្ដាប់អស់ក្រោមហ្មការក្នុងកាយទាំងអស់ហុះដប់ព្រៀប
ទៀតអាលេវស្គាល់ដល់អសលោកតាមិនដំដូចទាំងអស់អំពីលោកក្រឡាហោមយោមកាដ
ចក្រៀវគ្រោះនៅតាមិនដំណូចទាំងអស់ ប៉ុន្តែអាលេវពេញបិតាវបើនណាទៅព្រោះនេះទៀត
ដូចម្ដេចក៏មិនបើនមិនដឹងទីណា នោះក្នុងកាយដំណការក្ដី អាលេវមិនបើនះរកបមិនទេ ॥

ទីង ។ កាលអាលេវទៅតាមសេដ្ឋីយទៅកាន់ផ្ទះហើយ គេល្បួរឈ្មោះនូវរាក្រាប់ថា ៗ
ឈ្មោះអាលេវនោះ អសតាមិនបើឃើញអាលេវទៅហើយ គេហៅគឺអាលេវនោះតែរាល់
ការផ្ទះឯង ៗ លុះឯព្រឹកឡើងអាលេវទៅលេងនៅលានខ្សាច់ស្ទុំ ស្នាប់ អសប្បូរព្រឹម ។
ផ្ទុំមក្លិយតែសព្វថ្ងៃ អាលេវក៏ចេះឆ្លាតទំលាក់ច្រើន ហើយអាលេវនោះរើសយកកាកសំបុត
ដែលគេខ្ចាលមានទាំក្រាបោះនៅនោះតាំងតែអំពីលោកគ្រូហ្លាបោយមរាជនោតាមិនធំ ។
តូចទាំអសដែលមានអាសក្រាកច្រើន ហើយអាលេវនោះយកក្រមួនមកល្បុងត្លែតាក្រា រួច
រាប់នឹងនូវក្រារកាក់សំបុតចាស់ហើយឆ្លាក់ធ្វើឲ្យត្រូវតាមក្រារចាស់គេទាំអស ហើយធ្វើជា
សំបុតអសតាមិនជំពាក់ក្រាកខ្លះ ១០០ណើន ខ្លះ ២០០ណើន ខ្លះ ៥០ណើន តែក្រៀបតា-
មិនតំតូចផ្ទះឯងតែរាល់គ្នា ហើយយកទុកក្នុងហិប១ទោតា បើអាលេវនោះមិន
នោះទៅធ្វើការឯណា ៗ ក្តីយប្តូនោះលេងក្តី រាយកហិបនោះដើទុកនៅប្រពន្ធសេដ្ឋី
ហើយផ្តាំថាកុំឲ្យនរណាបើកហិបនោះ ឯអាលេវនោះធ្វើការរួចហើយវិលមកវិញ ។
ទៅយកហិបនោះមកវិញតែរឿយ ៗ ផ្ទះឯង ៗ ។

លុះដល់ឯព្រឹកឡើងអាលេវនោះទៅធ្វើការ ហើយយកហិបទៅផ្ញើ
នឹងប្រពន្ធសេដ្ឋីយ ហើយផ្តាំថាឲ្យប្រយ័ត្នតាក្សារទុកឲ្យល្អ កុំឲ្យនរណាបើកមើលលេង
ហើយក៏ទៅធ្វើការ ឯប្រពន្ធសេដ្ឋីយគិតនឹកឆ្ងល់នឹងហិបអាលេវនោះ ហើយ
យកមកបើកមើលឃើញសំបុតពេញក្នុងហិប ហើយលាមើលសំបុតនោះឃើញ
សេចក្តីយក្នុងសំបុតថាអសតាមិនជំពាក់ប្រាក់លើង មានសំនួនក្រេតទាំអស ហើយ
មានត្រាបោះប្រកាន់ដេដង ឯប្រពន្ធសេដ្ឋីយរើមើលសំបុតអាលេវនោះក្នុង
ហិបទាំអសក៏ស្មុតតែតាមិនជំពាក់ប្រាក់ទាំអសនាច្រើនណាស់ ហើយប្រពន្ធសេដ្ឋី
យកហិបទាំសំបុតទៅបង្ហាញសេដ្ឋីយប្តី ឯសេដ្ឋីយបានឃើញសំបុតអាលេវ
នោះលុតក្រេតហើយគិតយនឹងប្រពន្ធថា កាលអាលេវនោះមកនៅនឹងយើង នោះ

ពាញបានស្បែកពីខ្លួនអាត្មាទៅឯណា ក៏ក្រាបនាញខ្លួយអគុកទេស្លាប់អស់ទៅហើយ ៖
កាលពីមុនខ្លួយអាត្មាកាលនៅហើយនោះកាំនឹយាក្រាបអាត្មាថាមានទ្រព្យសំបត់ដូចជាយើងនេះ
ឯង កិច្ចនេះមកយើងញសំបុត្រសបតាមើលដុំពាក់ក្រោកកាប្រើនដល់ខ្មែរ នេះសិងក្រុំងិះ
ពាកកាទីយាយពីមុននោះមែនប្រាកដ ឯកំនឹតក្រាដៅកាលំនាមខ្លួលមានតួង ១ ដ៏ត្រូតអ្នះ
ងារកាត្មាំអស់ក្នុងផ្ទះយើងលុតថ្ងៃនេះបានកាដ្បួដៅឲ្យទៀនបើតាំមើលកាក្បាលដិងបាតជើងគុំ
ដិងទូចដិងគាលតថ្ងៃនេះមាន្ទ្រកាអប្បមាបីដូចជាក្បុ កល្យនេះក្នុងស្បៀតនេះគាញក្រំ
ល្មមមានប្តីយហើយអស់ស្តេចក្នុងតាមើនមកដក្តិងចងបានជាប្រើនណាស់ហើយ បើឯងមិនក្រោ
បិតយើងមិនឲ្យ បើកល្យនេះយើងឲ្យទៅអាលោ នោះយើងនឹងខាតកេស្បូតអាលោនោះក
នាមខ្លួលកំក្រាក្បាល ១ មកនៅក្នុងស្បែកអក្រក នឹងណាស្គាល់តួងតុដ្ឋប្រែក្នុងដាស្ពឹអាក្រក់ ៖
យើងនឹងឲ្យក្បូនយើងដាប្រពន្ធទៅក្រុងរាជាសកេ បើយើងមិនឲ្យក្បូនយើងដាប្រពន្ធក
ស្បូតកំនិតមាយាតកាដាល័ក្ខ ហើយដ្បូឈើណាលក្នុងការងារយើងដូចដារបស់ខ្លួនកា សំណើ
ក្រុងនេះក្រំបើគិតណាស់ ឯប្រពន្ធលេស្តីយខ្លៀលើងថាក្រុងមិនឲ្យខាលកេនោះកា
ស្បែក យើងនឹងរឿតកាងយុត ហើយរៀតបាន្តិបបានខួបលោះ កុំឲ្យទោចក្រោទិង ៖
ហើយយើងដុំមដ្តុំមឲ្យដាប្តីប្រពន្ធនឹងក្បួ បើសល់យួរទៅហើយកេដិងនោះយើង
ក៏អស់ខាលកេ គឺព្រោះវាមានបំណុលកាក៏ច្រើន ៗ ហើយគិតសំណាងក្រុងអាលោះ
កេនឹងក្បូនក្រមំមលេស្តីយនោះនឹងបានក្បូដាប្តីយប្រពន្ធក៏លេសីយគិតយើងញព្រម
ដូចញកប្រពន្ធហើយក៏ក្រាមឲ្យក្បូនក្រមំមដាប្រពន្ធអាលោកេរ ហើយលេស្តីយហៅ
អាលោកេរមកក្រាបថាស្បូតខ្លួនឯងគ្នាតើអំពីថ្លៃឯងមកនៅនឹងអាត្មា ៗ មើលៈ
ពាក់និតមាយាតបិតច្រើយឯងយើណ្ណាលក្នុងការងារអាត្មាដូចជាក្បួនបរដិកអាត្មា
បើដូច្នេះអាត្មាឲ្យក្បូនក្រមំមអាត្មាជាប្រពន្ធឯង ៗ ឯអាលោកេរតលេស្តីយក្រាប
ថាឲ្យក្បូនក្រមំមដាប្រពន្ធដូច្នោះ ហើយក៏មានបិតអំណរអំណាស ហើយលេស្តីយនោះ
ក្បូនក្រមំមកក្រោយល់ញៈមេបារខាលទុំរឿកលេនក្រុងតាមសន្តាប់ប្បកនមក ៖

អាលេវគេវក៏នៅនាប្តីយប្រពន្ធ ។–

លុះតីប៉ុន្មើថ្ងៃប្រពន្ធអាលេវគេវនឹងទៅគាល់ស្តេច ឯក្នុងថ្ងៃហៀវគ្រាយ ប្រាប់អាលេវគេវនាប្តីយ ឯអាលេវគេវនិយាយផ្តាំប្រពន្ធថា អាញទៅឃុំយនៅសាលាជុំនុំ បើនាងឯងឃើញអាញធ្វើដៃហៅហៀវនាងឯងយកល្ពៅយ៉ាងនៅជើងពានមកលុតដង្កូងបាចប្លាទៅពានអាញទទួលយកហៀវនាងសំពះត្រលប់ទៅវិញចុះ អាលេវគេវនិយាយផ្តាំប្រពន្ធសព្វគ្រប់ហៀវស្លៀកសំពត់ចាល់ឱវគ្គណៈដូចកាលធ្វើការពីរមុន ហៀវទៅអង្គុយលេងនៅសាលាជុំនុំអស់តាម៉ឺនសព្វមុខមន្ត្រីយនៅក្រោមសាលាភ្ញាក់ដាក្រីយ៍ការនៅឃុំមុនមិនមហាឡឹកនៅពាលពេញ គេឃើញអាលេវគេវអង្គុយនៅសាលាហៀវតាម៉ឺនខ្លះច្បាក់ក្បាលខ្លះទាះខ្លំងទាញដៃ ខ្លះឲ្យអាលេវគេវធ្វើថ្នាក់ក្រមាច់លេងជ្បិតត្លាត់លេងពីមុនមកដូច្នេះឯង ឯអាលេវគេវនាមនុស្សមានប្រាជ្ញាក្រមាច់លេងឲ្យគេចូលបិតមិនរិះខឹងនឹងអ្នកណា ទោះតាម៉ឺនសព្វគ្រប់មន្ត្រីយនៅឃុំមិនមហាឡឹកនៅក្រមួរកាក់ដាក់នឹងបង់ប្រើអាលេវគេវដូចម្តេចក្តីយនឹងលេងដូចម្តេចក្តីយ ក៏អាលេវគេវមិនរិះខឹងមិនរិះប្រកែកឲ្យអាក់អន់ចិត្តអ្នកឯណាតាំងតែអំពីដើមមកដូច្នេះឯង ហៀវមិនដឹងជាអាលេវគេវបានក្នុងសែស្រីយនាប្រពន្ធពិតល្អាន់ជានាមនុស្សប្លែកក្បាលដេរសុំទានកេសីយកេទ័យដើរនៅក្នុងតាននាមាក់ឱ្យអាលេវគេវ ។ លុះដល់ក្នុងសែស្រីយនាប្រពន្ធនាអាលេវគេវជះអង្គរឹងហៀវមានមនុស្សម្នាខ្ញុំកុំនាកាន់ប្រអប់មាសគ្រាកដើរពេញពាលមកដូច្នោះហៀវ អស់តាម៉ឺនខ្ញុំអស់និយាយគ្នាថា នែ៍មើលក្នុងក្រោមមែសែស្រីយស្រីណាដើរមកចូលក្នុងថ្ងៃ តាម៉ឺនខ្លះនិយាយថាស្រីមែនប្រាកដអស់ក្នុងស្តេចក្នុងតាម៉ឺនដឹងនាពើនហៀវមិនបាន ឯអាលេវគេវតាម៉ឺននិយាយគ្នាថាក្នុងស្តេចក្នុងតាម៉ឺនដឹងក្នុងក្រមំបសែស្រីយមិនឲ្យ តា

លេវតេវស្ដៀរស្មើងថា អសលោកភ្ញាល់ក្បាលោកថាដន្ទឹងក្ដុំសៃសឹយឲ្យក្ដូលោក
សៃស្ដីយកេមីនឲ្យ លោកតាំមើលខ្ញុំបានបើកក្ដុំក្រិមសៃសឹយចេញមកអំពីក្នុង
វាំង ខ្ញុំបាននឹងហៅឲ្យចូលមកហើយយកឈ្នាមកឲ្យខ្ញុំបានស៊ើយ អសតាមៀនប្រាប់អា
លេវតេវថាឆ្នោះហើយក៏មីនជឿហាអាលេវតេវដ្បិតមិនទ្ទឹងសាសៃស្ដីយឲ្យក្ដុំក្រិមម
ទៅដាប្រិតន្ត អាលេវ ១ ទៀតដ្បិតអាលេវតេវសាមន្តុសក្រិមាចលេងប្លួយបាស
ឈៀដ្ដុះតាមៀន ប៉ុន្តែពេលាអាលេវតេវទៅផ្ទះវិញមិនបានលេងប្លួយបាស បានជា
អសតាមៀនមាក់ដៀអាលេវតេវមិន្ទឹងថាអាលេវតេវមានប្រាជ្ញាជ្រៀង ហើយនឹងញ
ក្ញុំលនឹងអាលេវតេវថា បើឯងហៅក្ដុំក្រិមមសៃសឹយចូលមកយកល្ងាម្ដា
មកឲ្យឯងស៊ីបាន អាញបានភ្ញាល់នឹងឯង ប៉ុន្តែឯងកានក្បៀនឹងភ្ញាល់នឹងអាញ
អាលេវតេវឮអសតាមៀនថាឆ្នោះហើយក៏ឆ្លើយលើងថា លោកកុំព្រួយប្រាសារនឹង
ខ្ញុំបាន បើខ្ញុំបានឈ្នះលោកខ្ញុំបានជឿសំបុតទៅបំភ្លេះខ្ញុំលោកដល់អសដីវិត
តាមបិតលោកបើជឿសួយខ្ញុំបាននូលខ្ញុំអស អសតាមៀនលត មុកម្ដ្រីយខ្ញុំ
អសត អាលេវតេវថាដូចោះហើយក៏អ៊ីក្រិតក្បាដ្បិតចង់បានអាលេវតេវធ្វើជាខ្ញុំ
ដ្បិតអាលេវតេវចេះនិយាយភាគភ័ក្រិម៉ាច្ចលេង ១ ទៀតអាក់ដៀថាអាលេវតេវ
សាមន្តុសហ្វាលឡើតនឹងហៅក្ដុំសៃសឹយមិនបាន ហើយនិយាយគ្នាថាយើងយក
អាលេវតេវធ្វើជាខ្ញុំមព្រាន់និយាយភាគភ័ក្រិអ៉ីចំលេង ហើយយើងចែកគ្នាស្រែះ
លេងលាញ បើអាចចង់បានរបស់ទ្រព្យប្រាកមាសគ្មីប៉ុន្មានយើងឲ្យទៅដាក់ក្នុង
សំបុតភ្ញាល់ក្បាតាមបិតវាថ្ងៈ ដ្បិតវាក្ដុំនឹងចាញ់យើងទេ ឯអាលេវ
តេវនឹងអសតាមៀនក៏ជឿសំបុតបត្ថាន់ឲ្យភ្ញាល់ក្បាតាមដំណើរលេតក្រិតហើយ
អសតាមៀនប្រាប់អាលេវតេវថា ឯងដាក់ក្នុងសំបុតចង់បានមាសប្រាកប៉ុន្មាន
អ្នដំរីយចងក្ដុបសែះចងអានទាំត្រៀងដែលនឹងមកនេះតាមបិតចង់បុះ ឯអា
លេវតេវសរសេរដាក់ក្នុងសំបុតប្រកាន់ដែលភ្ញាល់ក្បាឲ្យខាងទៅហើយគាំអ្នកគាំទ្រាក

ត្រាំដំរុំយក្នុំរលែះ គ្រប់ខ្ទាំត្រៀងហើយបោះត្រាឲ្យអាលេវតេវ   តោះអាលេវតេវក៏ស្មេរ
យកសំបុត្ររទេះ១សំពត់ក្រវ៉ាត់ទុកហើយនាំអន្លុយចាំមនៅលាតផ្សារលាលា ចាត្ថិតឃើញ
ក្រុងសែស្រីយនាប្រពន្ធអាលេវតេវចេញមកអំពីក្នុងភូមិ ហើយអាលេវតេវបៀតបៀន
ហៅថា តោងយកល្អារមកឲ្យបោតស៊ីយ ឯក្រុងសែស្រីយបាប្តីយហៅឲ្យយកល្ងា
មកដូច្នោះក៏មើរម្នាលចុះអំពីអង្រឹងហើយដាក់ល្អារនៅបើដើងតាមយកមកឲ្យប្តី
អាលេវតេវ ទទួលយកល្ងាស៊ីយហើយអាលេវតេវនាំប្រពន្ធទៅខ្ញុំមកុំដរលឿងដិះដំ
រីយរលែះត្រាំត្រៀងក្រិតត្រាប់ហើយយកទៅផ្ទះ   អាលេវតេវស្តាំម្ខាងកំដរថាបើលោក
អាត្មាលោកម្តាយក្តីយ ឬអ្នកឯណាតាមនុស្សនៅក្នុងផ្ទះក្តីយ ឬនៅក្រៅផ្ទះក្តីយ
ឬអ្នកជិតខាងក្តីយ   បើនណាកេល្បូថាបានដំរីយរលែះពីឯណាឲ្យដូភាពឲ្យប្រាប់ថាខា
ដំណាលអំពីកេ   ឯអលតាម៉េនលតម្នាកមន្ត្រីយចាំក្រិម្ពារញាក់ងារនៅយូនមើនមហា:
ឳ្យរបុំតានៗ ដែលភ្ញាល់ចាញ់អាលេវតេវក្រោតតេរភ្នែកយ៍ ពឹតស្ពាយរបស់ទ្រព្យ
នៅដំរុំយរលែះតាដុំនិះ ឆ្លាត់ដិះតាល់អីត្រូវបិតស្បុតសិងតេរត្រៀងមានទឹងប្រាកក៏
ពិតស្ពាយក្រៀ   ហើយស្តាយការយើងបងកំនិតនឹងអាលេវតេវហើយ ឯអាលេវ
នឹងប្រពន្ធទៅខ្ញុំកុំដរដិះដំរីយរលែះមានក្រុបមានអានទៅត្រៀងប្រដាប់ស្បូតសឹង
រពៃមាសនឹងប្រាក ។ លុះទៅដល់ផ្ទះហើយសែស្រីយនាអាត្មាកេកម្តាយកេកនៅ
តាមមនុស្សម្នាក្រុមការភ្ញាក់ងារក្នុងផ្ទះ ឃើញដំរីយរលែះពាលតេញមកដូច្នោះក៏នឹក
ឆ្ងល់ហើយសែស្រីយឲ្យមនុស្សទៅសួរអាលេវតេវៗក៏ប្រាប់ថាបំណុលអំពីកេ ឯសែស្រី
នាអាត្មាកេកម្តាយកេកក៏នឹកអរថាយើងអលតាលកេហើយ ។ ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះ
ទៅសែស្រីយប្តីយប្រពន្ធក៏នឹកស្រឡាញ់អាលេវតេវលើសអំពីមុនទៀត ឯអាលេវតេវ
ក៏ទៅតាមប្រាកអំពីអលតាម៉េនលតម្នាកមន្ត្រីយតែលតថ្ងៃជន្លូនយកមកហើយអាលេវ
តេវពិតពៀការរកស៊ីយដូចសែស្រីយនាអាត្មាកេកម្តាយកេក មិនឲ្យខ្ញើបិតត្រូតដ្ឋី
ភាព លុះអង្វើងយូរទៅសែស្រីយចាលតាកាលបកាយលទៅ ឯអាលេវក៏បាននាទីសែស្រីយតាំង

ក្នុងការនោះឯង ។ យើងនិយាយអំពីរឿងអាពោះតោអាយើងនិយាយត្រឹមនេះ
ដំណើរតែ ៗ ក្នុងក បើអ្នកឯណាមិនឃើញកុំលើចកុំស្មៀរយើងធ្វើ ចប់រឿងអា
ពោះតោប៉ុណ្ណេះឯងហោង ។៚

រឿងកាកហាក់ស៊ីយ

មានក្មេង ១ នាក់នៅនឹងម្ដាយចិញ្ចឹមជ្រូកកុំរៀវ ១ ដល់ជ្រូកនោះធំ
ហើយក្មេងនោះចង់ស៊ីយសាច់ជ្រូក ហើយនិយាយនឹងម្ដាយថា ម៉ែខ្ញុំមចង់ស៊ីយសាច់ជ្រូក
ម៉ែឯងឲ្យខ្ញុំកាប់ជ្រូកយើងនេះស៊ីយជាកម្រោះទៅ ម្ដាយនោះឃាត់ថាកុំ ឯងស៊ីយអ្ស
ក់ច្រើនម្ល៉េះទុកវានឹងលក់ឲ្យបានយកកាក់ប្រាក់ម្ដាយ ឯក្មេងនោះឮម្ដាយឃាត់ដូច្នោះ
ហើយក៏នឹកតែក្នុងចិត្តចង់ស៊ីយសាច់ជ្រូកតាំមានរោគប៉ុន្មានថ្ងៃ លុះដល់ ១ ថ្ងៃក្មេង
នោះភ្ញាក់ពីដេកហើយនិយាយប្រាប់ម្ដាយថា ដ្បិតទេវតាប្រាប់ខ្ញុំថាមានមាសប្រាក់
ច្រើនណាស់ម៉ែឯងដូនខ្ញុំទៅយក ម្ដាយនោះឮក្មេងនិយាយប្រាប់ដូច្នោះហើយ សួរ
ថាមាសប្រាក់នោះនៅឯណា ក្មេងនោះឆ្លើយថាម៉ែឯងទៅនឹងខ្ញុំចុះ ហើយបើខ្ញុំបង្គាប់
ដូចម្ដេចម៉ែឯងធ្វើតាមខ្ញុំ ឯក្មេងនោះយកកន្ត្រៃហើយនាំម្ដាយដើរទៅក្នុងព្រៃឆ្ងាយ
ឆ្ងាយអំពីស្រុក ហើយក្មេងនោះយកកន្ត្រៃខ្ទះទៅក្រាបលើស្មៅឬដើមឈើ ហើយស្រែកទៅ
ម្ដាយថា ម៉ែជួយលង្គតមាសប្រាក់នៅក្នុងដីនេះច្រើនណាស់ ម៉ែលង្គតឲ្យនាត់កុំ
ល្ងង់ខ្ញុំនឹងទៅយកចបជីកមកជីកឲ្យ ម៉ែឯងនៅលង្គតឲ្យនាត់កុំលែង បើម៉ែ
ឯងលែងវានឹងបាត់អស់ទៅ ៗ ឯម្ដាយនោះឮក្មេងថាដូច្នោះក៏ខំលង្គតស្មៀម
នោះទុកក្មេង ៗ នោះក៏រត់ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ លុះដល់ផ្ទះហើយកាប់ជ្រូកនោះយកៈ
មកកាប់ ហើយបញ្ចូលអស់ពោងផ្ទួន ផ្ទះជិតផ្ទះខាងមកស៊ុយកើតត្រីលៀងសាច់

ឯខ្លាឃ្មុំនៅចាំមកក្បែរឯក្នុងព្រៃទន្ទឹងបាតភ្នំឃើញមកឃ្លានញាំមសកាំសាច់ហើយដើរទៀត
សឹងរបួសចេញពីលើលើយហើយមើលទៅក្នុងល្អយភ្នំមានឃើញអ្វីនោះ ឯខ្លាឃ្មុំនោះ
ក៏ដឹងថាក្បួនបរោគហើយក៏ត្រលប់ទៅផ្ទះវិញ លុះទៅដល់ផ្ទះហើយឃើញកូនក៏ៈ
ពាំងតែស៊ីយសាច់ស្រ្កកដកស្រោលេងសាញ ខ្លាឃ្មុំនោះឃើញចិត្តនឹងក្បួនណាស់ ហើយ
ក៏និយាយនឹងប្អូន ថាដៀតក្បួននោះខុចណាស់ ទុកបិតៀមវាមិនបានទេ បើដូច្នេះឯង
ចូរកកន្រ្ទងយកទៅចោលក្នុងទឹកសំលាប់ចោល ។ ឯប្អូននោះពាក្យដូច្នោះហើយស្លូវទៅបង
ថា ដំណើរដូចម្ដេចបានជាឲ្យយកក្បួនទៅច្រកកន្ត្រងចោលក្នុងទឹកសំឡាប់ដូច្នោះ
ឯបងនោះនិយាយប្រាប់ទៅប្អូនថាតាមដំណើរហេតុត្រូវជាវាមិះបរោគឲ្យគាត់ទៅ
ក្នុងព្រៃវាជាឲ្យទៅយកតាលប្រាក ហើយវាឲ្យតាគោចាំមក្នុងព្រៃ លុះត្រាតែដល
ថ្ងៃឃ្លានបាយ ស្មើរតែនឹងដាច់ពោះ ឯវាមកកាប់ស្រ្កកស៊ីយដកស្រោរលេងសាបាយ
ស្រ្កកតាញតែ១ ទុកលក់ឲ្យជិនយកប្រាកកាលចាយ ឯប្អូននោះទៅចាប់អាកំបាក
ស៊ីយច្រកក្នុងកន្រ្ទងធំ បងមាត់កន្ត្រងដាប់ស៊ីលើកល្បើយកទៅនឹងចោលក្នុងទឹកទន្លេ
លុះទៅដល់មាត់ទន្លេរហើយ អាកំបាកស៊ីយនិយាយនឹងមាថាលោកមារអាណិតខ្ញុំម
ខ្ញុំនឹងស្លាប់ហើយ បើដូច្នេះលោកមាអាណិតទៅយកក្បួនកំបាកឲ្យខ្ញុំបានឱ្យ ដ្បិតខ្ញុំ
ស្លាប់ទៅនោះបានខោចបើគ្មានក្បួនកំបាកនឹងកំបាកខោចស៊ីយនោះនឹងដាច់ពោះ
ស្លាប់ ឯមានោះពុំគួយអង្វរដូច្នោះហើយក៏ល្បរទៅវិញ ក្បួនកំបាកឯងដាក់
ឯណា នោះក្តួយប្រាប់ទៅមាថា ខ្ញុំដាកនៅលើធ្នើម ឯមានោះដាក់អាកំបាកស៊ីយ
នៅមាត់កំពង់ទឹកហើយក៏ត្រឡប់ទៅយកក្បួនឲ្យអាកំបាកស៊ីយវិញ ។ កាលនោះ
មានមនុស្សកើតឃ្លង់១ នាក់ដើរមកដល់អាកំបាកស៊ីយ ឯអាកំបាកស៊ីយមើល
ទៅឃើញមនុស្សឃ្លង់ដើរមកដល់ដូច្នោះហើយ ក៏និយាយថាអាញមកតាមៈ
ឃ្លង់ក្នុងកន្ត្រងនេះយូរថ្ងៃហើយ មិនឃ្លងណា ៗ ហើយឥឡូវ ប៉ុន្តែរឡាតមើលទៅ ៈ
ឃើញបាកដូចនោះនាអសហើយ ឯមនុស្សឃ្លង់ពុំអាកំបាកស៊ីយថាគយឃ្លង

ក្នុងក្រុងនូវនោះ ពីព្រោះខ្លួនកើតឃ្លានហើយស្ទើរតែគេឃ្លានក្នុងក្រុងនោះនឹងតាបុ អា
កំបាក់ស៊ីយប្រាប់ថា ដ្បិតខ្ញុំកើតឃ្លានកោយកមកឲ្យគេមក្នុងក្រុង តាយូរថ្ងៃហើយ មិនដឹង
តាហើយឬទេ បើដូច្នេះអាណាតហៀរឲ្យខ្ញុំពាក្ទិច ឯមនុស្សឃ្លានក៏ប្រាយមាត់ ក្រុងឲ្យ
អាកំបាក់ស៊ីយចេញមក ឯអាកំបាក់ស៊ីយចេញអំពីយក្នុងក្រុង ចោលខ្លួនៈ
មើលហើយថាតាតា តាឃ្លានហើយ ឯតាកុំលងតាអាកំបាក់ស៊ីយថាគេឃ្លាន ក្នុង
ក្រុងតានូវនោះហើយក៏និយាយនឹងអាកំបាក់ស៊ីយថាឲ្យការគេឃ្លានផង ឯអា
កំបាក់ស៊ីយតានូវនោះអឺណាល ពីតក្នុងពិតថាតាតាមលលាប់ហើយបានអាកុំលង
លាប់ផ្សាយ អាកំបាក់ស៊ីយប្រាប់អាកុំលងថា បើឯងចង់តាឃ្លានគាប់ឯងកាន់ត្រីណាយ
ឲ្យខ្ចាប់កុំនិយាយប្រាប់ស្រីនឹងនំណាណោះ បើណាមកសួរក៏យ ខកពិមកហៀរ ដូច ៈ
មេច ៗ កុំយឯងកុំនិយាយកុំប្រាប់ខុំកាន់ត្រីណាយឲ្យខ្ចាប់ទើតបានតាគាប់ ឯអា
កុំលុងតាអាកំបាកស៊ីយថាដូច្នោះហើយក៏ទទួលព្រម ហើយហូលទៅក្នុងក្រុង ឯតា
កំបាក់ចងមាត់ក្រុងខ្ចាប់ហើយកតាត់ទៅ ៗ ឯតានោះរកដំរាំ ឲ្យអាកំបាក់ស៊ី
តុំ ឃើញតាដឹងថាអាកំបាក់ស៊ីយបញ្ឆោតទឹកខឹងណាលក៏ថា បើតាញទៅផល
អាញនឹងទំលាក់ ក្នុងទឹកឲ្យស្លាប់ទៅ ហើយខំដើរទៅដល់ស្ពះទៅតាលហៀរ
អាកុំលង ឯអាកុំលងខំអត់ចងតាឃ្លាន ឯតាអាកំបាក់ស៊ីយបានថា តាអាកំបាក
ស៊ីយ យុះហៀរតាក់អលពិត ហើយលើកបោះទៅក្នុងទឹកស្លាប់ទៅ ។៚—

ឯអាកំបាក់ស៊ីយរត់របត់ពីនោះទៅ ៗ ជួបនឹងមនុស្សកំបាក់
ម្នាក់ទៀត ក៏បាក់ដូចគ្នា ក៏តូងតើងគ្នាទឹក ឯអាកំបាក់នោះឃើញតាក៏
បាក់ស៊ីយដើរទៅពីក្បែរហើយទៀតាមុជទឹកយូរបាន្តិចដើបឡើងហើយលើកកាយ
ឡើងថាអាញមុជទៅបានក្រោយមានកេណ្ឌរបៀបបើកលញ្ជូ អាតាលេងយ៉ាងណាក្រោក
តាប្រើន បុណ្ណោះយកមកក៏មិនរូបបាន្តោ គ្រឿណោកមក អាកំបាក់ស៊ីយតាដូច្នោះ ៈ

ហើយក៏ធ្វើជាពីកណ្ដាលនាវមែន ហើយស្លាប់សំពតលោកចុះទៅក្នុងទឹកហើយខំមុជ ទៅនឹងចក្បាលនឹងកប់បែកឈាមហើយនឹងខ្លួនជានាគានោះក៏ហាក់ក៏នឹកក្នុង ចិត្តឃើញថ្វាដ៏នឹងក៏ហាក់កាចិត្ត ហើយដើរលើនទីយាត្រទៅនឹងគាដែលបង ពេលនោះ អ្នកញ្ញីខ្ញុំមុជទឹកអំពាត់ម៉ែតទៅតាមញ្ជាក់អ្នកឯង ហើយឃើញ តែលេងហៀរពោរដូរកុំតាតច្រើនណាស់ ហើយខ្ញុំលេងឈ្នះថ្វាកកាលនាច្រើនខ្ញុំ នាតីកេតថាឲ្យមកយកអំពីអ្នកឯង នោះខ្ញុំមិនត្រូវមខ្ញុំបែះស្តេចកេចិងកេៗ ក្បាលខ្ញុំបែកក្បាលហើយកេថាឲ្យខ្ញុំមកយកអំពីអ្នកឯង ៗ បើអ្នកមិនជឿជា អ្នកមើលក្បាលខ្ញុំដែលបែកនេះចុះ ឯគាដែលក៏ហាក់នោះក៏នឹងនាគាក៏ហាក់ ស៊ីឃមានថ្វាដ៏ក៏ហាក់នល់មិនបាន ហាក់ថ្វាដ៏គាក៏ហាក់ស៊ីយព្រាយកាយបែកៈ ព្រៃតាក់កណ្ដាលម្នាក់ ហើយសុំការនាបោងបួនដើរកស៊ីយក៏ហាក់កេអំពីថ្វៃ នេះទៅ និយាយរឿងព្រេងគាក៏ហាក់ស៊ីយអស់តែប៉ុណ្ណេះឯង ។៚

រឿងខ្លារ

នៅក្នុងនគរ១ មានស្ដេចព្រះរាជក្នុងនគរនោះ ឯស្ដេចនោះ បានសោយរាជសម្បត្តិកាលណាក៏ពីតក្នុងព្រះទៃយ បើមានខ្មាំងសត្រូវឯណាកេ : លើកមកវាយនគរហើយ ឃើញតានចំណោះវិនាការអ្វីយនឹងការកក្ដុរនគរ : ស្ដេចនោះពីតទ្រោះហើយស្ដេចរស់វិលាត្រកស្ដេចចេញចុងព្រះរាជភោជន៍មយតា មើនមុកមន្ត្រីយស្ដេចមានបន្ទូលនឹងអាមាត្យមើន តាបើលើនណាមានខ្មាំង : សត្រូវកេលើកមកវាយជាន់មកនគរយើង ក្នុងនគរយើងនេះតានស្ដេច

ក្មេងឯងឯណាដែលចេះវិជ្ជាការចំណេះខាងចំបាំងនោះក្រែង បើដូច្នេះយើងទៅរកគ្រូរៀន
ចំណេះរៀនខាងចំបាំងឲ្យត្រូវពិតនឹងបានការក្សត្របម្រើក្សត្រទេការក៏ឲ្យទាំងយកគ្រូឯណា ៖
ប្អូនឯងនឹងយកនករយើងបាន ស្តេចមានព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយ អញគាមេង
អាម្នាក់មន្ត្រីយកចូលបិតត្រៃមធ្យនឹងស្តេច ហើយស្តេចឲ្យសំរេចច្បាប់ហើយទៅកាក្ស
នករធ្យូនឹងស្រពម្នាក់មន្ត្រី ហើយយកមហេស៊ីហោរ៉ា ទៅបដុំស្ពឹម ឆ្នាំ៤ទៅ
ធ្យូនឹងស្តេចទៅនករតាក្សសីលារៀនចំណេះវិជ្ជាការពីអាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ឯ
ស្តេចនឹងមហេស៊ី ហោរ៉ាទៅតាមមេនបដុំស្ពឹមឆ្នាំ៤ លុះទៅដល់នករតាក្សសីលា ៖
ហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះអាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ហើយសូមរៀនសិលសាស្ត្រ ពីអាចារ្យទិសា
បាមោក្ខ ឆ្នាំ ៧ ខាក្ខ លុះរៀនសិលសាស្ត្រចេះចប់សព្វគ្រប់ហើយ ក៏លាអាចារ្យត្រឡប់
មកនករវិញ លុះមកដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវហើយអត់បាយ ក្មេងក្រែកកេត ហើយ
ស្តេចទ្រង់ព្រះបន្ទូលនឹងអក្ខមហេស៊ីនឹងហោរ៉ាទៅបដុំស្ពឹមឆ្នាំ៤ ថាយើងអត់បាយ
ច្រើនអត់បាយក្មេងភ្ញាក់ក្រែកកេ បើដូច្នេះយើងប្រើចំណេះរៀនដែល ៖
យើងរៀនមក យើងនឹងដំណើរជើងជាខ្លាហាប់លក្ខស៊ីយក្នុងដំរីនេះឲ្យឆ្អែត
មានកំលាំងហើយសឹមយើងទៅទៀត នឹកក្សាត្រៃមដូច្នោះហើយ ស្តេចដំណើរ
ជើងជាម្រឹគ ឯអក្ខមហេស៊ីជើងជាខ្លា ហោរ៉ាជើងជាកន្ទុយ បដុំស្ពឹមឆ្នាំបុណ្យ
ជើងជាដើងឆ្នាំ៤ ហើយចូលទៅក្នុងដំរីរកហាប់ ស្រើលក្នុងស៊ីយជាចំណីបា
ក្នុងឯក លុះដល់ពីរបីថ្ងៃ ស្តេចនឹកត្រឡប់មកជាមនុស្សវិញ ដោយសា
ហ្លាក្នុងដំរីបានចំណីស៊ីឆ្អែតក៏នៅជាសត្វខ្លា លុះដល់សត្វច្រើនពីរប្រចាំ ៖
បានជាសត្វខ្លា មានអ្នកសំរេមពីព្រោះអំណាចស្តេច តែខាងក្បាល ឯខ្លួន
ខ្លានោះអក្ខមហេស៊ីជាស្មើ បានជាខ្លួននោះត្រូវបង្វិលនោះទៀត ដោយសាជាក្បៀ
ឯហោរ៉ានោះ នៅកន្ទុយជាម្រឹគក្ដុល តែដំបូលថាបើថ្ងៃណាអត់ចំណីខ្លានោះ ៖
បួលនឹងកន្ទុយ ហើយកន្ទុយយកទៅទឹកណាទៅខាងណា ខ្លានោះក៏ទៅតាម ៖

ខាងនោះ បានបំណើស៊ីយក្រចូតបប្ញូរ ស្បែកក្រពួយនោះឯង ហើយមានស្នាម៧ ពីព្រោះមនុស្ស ៧ នាក់ ទៅកាប់ផ្ទៀតលត្តា ខានជាមានស្នាម ៧ ហើយកំពង់ ក៏ឆ្នាំងល្អះ ដរាបតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ។ និយាយរឿងក្រៀងអំពីលក្ខណាស្បូ ដំណើរតែប៉ុណ្ណេះឯងហោង ។ — ៕

រឿងពសកេងកង

នេះនឹងនិយាយព្រេងពីមុនដែលចាស់ទុំនិយាយតៗការមក ៖ ជាកាលដើមនៅក្នុងស្រុកយើងនេះ ទាំងសត្វតិរច្ឆាន មិនមានពស់ពិសនឹងពស់ឥតពិសអ្វីទេ មានតែពស់កេងកង ។

ជាកាលដើមមានមនុស្សស្ត្រីមួយប្រពន្ធ ហើយមានកូនស្រី១ ឯស្ត្រីនោះក្មេង ប្រពន្ធនោះឈ្មោះនាងទៀ កូនឈ្មោះនាងមេត ឯស្ដីយនោះទៅស្លាប់អស់កាំម បាត់សាមក្មេងយូរ ហើយស្ត្រីកាល១ថ្ងៃ អ្នកហោងជូនផ្ទះនិតខាងផ្ទះខាងកើបបួលការនៅរកទិល ឯនាងស្ត្រីក៏បបួលទៅរកទិលហើយក៏ទៅជាមួយនឹងគេ ហើយហៅនាងមេតជាកូនទៅផងស្បៀងចូលទៅក្នុងព្រៃ ហើយដល់ទិល១ដុំ នាងក៏យកដងតុះទិល លុះតុះយូរបានទៅរាគ ដោះឈ្លាក់និងទៅក្នុងរន្ធពស់ គាត់ក៏មើលទៅឃើញដងនឹងពស់កេងកងនោះនោះ ហើយនិយាយនឹងពស់ឲ្យបានដង ឯពស់កេងកងក៏ស្លៀងសុំថា អើនាងស្មានមានជាប្រពន្ធនោះបានអាណាឲ្យដង ៖ បើនាងមិនស្មានមានជាប្រពន្ធនោះ អាណាមិនឲ្យដងទេ ឯនាងស្ត្រីតាលកេងពាំស្មុះបោះហើយក៏ហៅតែជាស្ដីរូបក៏ទទួលព្រមជាអើ ពេលនោះពស់ក៏បាញ់ដងមក

ខ្ញុំចុះ លុះដល់ល្ងាចសឹមខ្ញុំឱ្យមេអើតមកហៅ តាលកេងកងតា តាងវិញថាដូច
នោះហើយក៏ឱ្យដឹងមកតាងវិញ តាងវិញផ្ដាំថាដល់ល្ងាចសឹមឱ្យមេអើតមកហៅ ៈ
តាងវិញក៏ខ្វល់ខ្វាយទៅផ្ទះវិញ ជាមួយនឹងមេអើត លុះដល់ល្ងាចប្រហុតហើយ តាង
វិញប្រើតាងមេតជាក្រុងទៅហៅតាលកេងកង លុះតាងមេតទៅដល់ហើយឈរនៅ
មាត់របងតាលថា តាលកេងកងៗ តាងវិញឱ្យហៅ ឯតាលកេងកងតាហើយក៏ៈ
ល្បុះចេញមក មេអើតឃើញហើយក៏ភេរខ្លាចត្រឡប់រៀបរយខ្លួន ប៉ុន្តែរត់ចេញ
មាយប្រើមកក៏ខំបន្តត់បិតហើយក៏នាំតាលទៅផ្ទះ ឯតាលនោះដំណោលល្បុង
ទៅលើឈើឈៀបាក់កាតអស់ លុះទៅដល់ផ្ទះហើយក៏លើងទៅដេកនឹងៈ
តាងវិញ លុះដល់ហើយតាងវិញស្ទាយនឹងតាលកេងកងថា ខ្ញុំមានដំណើយកល្ងៀះ
ទៅផ្ទះអញ្ចឹមតីប្ដីនាំមកម្ដង តាលកេងកងសួរថាដំណើយតាងឯងប៉ុន
មានថ្ងៃ ប៉ុន្មានខែ ទៀតនឹងមកដល់ តាងវិញឆ្លើយថាមិនដឹងជាប៉ុន្មានខែប៉ុន្មាន
ថ្ងៃទៀតនឹងមកដល់ទេ ឯតាលនឹងតាងវិញក៏ដេកលេកជាមួយគ្នា លុះៈ
ទៀតភ្លឺហើយ តាលកេងកងក៏លាតាងវិញទៅវិញ ហើយតាងវិញផ្ដាំថាបើ
ដំណើយខ្ញុំមកខ្ញុំមិនឱ្យមេអើតទៅហៅទេ អ្នកកុំមក បើដំណើយខ្ញុំមិនទាន់មក
នោះខ្ញុំប្រើមេអើតជាក្រុងឱ្យទៅហៅអ្នកមកនោះសឹមមក នោះតាលកេងកង
ក៏ទៅវិញ តាំងពីកាលណាតាងវិញប្រើមេអើតឱ្យទៅហៅ ឯមេ
អើតខ្លាចម្ចាយហើយទៅហៅតាមពាក្យម្ចាយប្រើ ប៉ុន្តែក្នុងចិត្តខ្លាចតាលនោះ
ណាស់ ព្រោះតាលនោះធំហើយវែងផង ១ ទៀតខឹងក្នុងចិត្តស្អប់ម្ចាយៈ
ហោយនឹងតាល តាងមេតទៅដល់មាត់របងហើយហៅតាលកេងកងៗ តាង
វិញឱ្យហៅ ឯតាលកេងកងតាហើយក៏ល្បុះចេញមកទៀតថា អើតៗហើយ
បើកាន់នឹងទៅការពារអើតទេកាត់ក៏មានចាត់ តាងមេតឆ្លើយថា
កាន់ការពារទៅផ្ទះអញ្ចឹម តីប្ដីនាំមកមិនទាន់មកដល់ ឯតាលកេងកងៈ

ឲ្យ ចាស់ មេកត្រាបទូលព្រះ ហើយក៏ល្បង បញ្ជាញពីរនៃមកតេលាក់ថ្ងៃទូលព្រះអង
គ តាងវ៉ៀ លាពាក្យនឹងតាលកេងកង លុះក្រោយដើម ដល់យប់ពាក់ថ្ងៃចប់ ៈ
តាងវ៉ៀមកពីស្តាមស្តាំមហើយ ឃើញតាងវ៉ៀពោះធំមាត់ចសើកលង្ក្រៃប
ក្បូរ មេកត់តាក្បួន មេកត្រាបទូលថា មែ កាត់សារពាក្យនឹងតាលកេងកង
តេពេលា មិល្អបកាលឯណា ឲ្យខ្ញុំ ទៅហៅតេលាក់ថ្ងៃទូលព្រះអង្គ អាតុកមេ
អេតពួ មេអេតក្រាបទូលព្រះហើយ និយាយនឹងមេអេតថា បើល្អចបានឯង
ទៅហៅតាលនោះមកទៀត អាតាហ៊ុមកាប់តេមាត់ទ្វារ ហើយបានឯងកុំខ្លាច
ម្តាយបានឯងផង ឯមេអេតលុះដល់ល្អបកាលឯណាទៅហៅតាលកេង
កងនោះថាតាលកេងកងតាងវ៉ៀឲ្យហៅ តាលកេងកងតួហើយឆ្លើយថា អេតៗ
អញ្ចើញបើអាតានឹងទៅអាតុកអេតនោះកាត់ក៏អាតាដាច់ មេអេតឆ្លើយថា ៈ
អាតុក អាតាស្គាមស្តាំ ពីបីឆ្នាំមមីក្បួនមកដល់ តាលកេងកងតួមេ
អេតក្រាបទូលព្រះហើយ ពីតល្បាំនដាអាតុក មេអេតមីក្បួនមកពីស្តាមស្តាំ
មែន ហើយក៏ទៅដួចលតួថ្ងៃ ឯអាតុកមេអេតកាន់ដាវតួនោះ
មាត់ទ្វារហ៊ុមកាត់ ដល់តាលកេងកងល្អនទៅចូលក្នុងទ្វារបាត់ចប់ អាតាក
មេអេតកាត់ក៏តាលដាច់ ហើយកាត់ ១ កំណាត់កន្ទួយយកទៅដាក់លើល្អក
១ កំណាត់ក្បាលយកទៅដាក់លើមែកដើមត្រើយ ឯកខ្លួនឲ្យមេអេត
យកទៅបញ្ចាត់ស្បែកចោលហើយ ផ្តាំមេអេតថាកុំឲ្យម្តាយបានឯងដឹង
ហើយទុកលាច់ល្អ ឲ្យម្តាយបានឯងស្លៀង ឯអាតុកមេអេតលាងឈាមតួ
ព្រះអលមីនឲ្យលល តាងវ៉ៀតាំងពីនាប្តីយកាប់តាលដាសាពាក្យល្អតាៈ
ដេន តាងវ៉ៀតាំងនៅទៅសួរបាតិផ្លូន ទៅផ្ទះឡើង លុះព្រឹកល្ងាចមេអេត
យកលាចតាលមកលាទុក ឲ្យតាងវ៉ៀជាម្តាយស្លៀង តាងវ៉ៀឃើញតាសំលុៈ
ទាតាករលើដន្ទាំ ភ្លូនទាំ ជាំន ហើយល្ងរមេអេតថាបានលាច់តួយល្អ មេអេត
ណ

ជាធ្លាន់សាច់ក្រពើ ឯតាជីវ៉ីតញ្ញាណណាស់សាច់ក្រពើខែង ហើយឲ្យនាងពេជ្ញគុម្ពសំរួល
យកមកស៊ីយប់ ឯតាជីវ៉េតពួលសំរួល យកមកឲ្យតាជីវ៉ីតាមាយស៊ីយ កាលនោះ
មានសត្វក្អែក១ វាហើរឃើញក្បាលពស់ដាក់លើមែកត្រាវ វាចុះស៊ីយ ហើយចាប់ក្បាលជា
កំណាត់ៗ ក្របក្របលេបលាចខ្លួនឯង តាជីវ៉ីកុំភ្លេចពេលស៊ីយប៉ុន្មានក៏ធ្វើសម្លប់ ក៏
មើលទៅលើដើមត្រាវ ឃើញក្បាលពស់កន្ត្រង់លើមែកត្រាវ ហើយទឹកគំនិតថ្នាក់
ទឹកភ្នែក ឯតាជីវ៉ីតាំងពីព្រឹក ស្រែកស្លាប់ហើយ ក្នុងពេលស៊ីយប៉ុន្មានបែកពារ ឃើញ
តាជីវ៉ី ស្រែកទឹកភ្នែក ហើយសួរថាច្បាស់ពានពាស្រែកទឹកភ្នែក តាជីវ៉ីស្រៀបថាស៊ីយប៉ុន្មានក្អែក
សំរួលក្អែកពាក់ព័ន្ធស្រែកលស់ទឹកភ្នែក ឯក្អែកនោះហើរតែប្រាប់ថាកំណាត់ក្របក្រប
លេបលាចខ្លួនឯងក្បាលដាក់លើមែកត្រាវ ក្អែកយដាក់លើល្អាក តាជីវ៉ីមើលទៅ
លើល្អាកឃើញក្អែកយពស់កំពង់នៅលើល្អាក ឯហើយតាជីវ៉ីដឹងថាច្រើនពេលនោះ
ហើយនឹងពស់កែងកង់មានច្រើនក្រោកហើយនឹកក្នុងពិតចិត្តចង់សំឡាប់តាជីវ៉ី ប៉ុន្តែពុំ
មិនឲ្យតាជីវ៉ីដឹងខ្លួន ឯតាជីវ៉ីដើរហួសដើរដិតនឹងសំពាល ដល់១ថ្ងៃហើយនោះ
បណ្ដាលច្រើនពេលទៅកក់សោយមាត់បឹង លុះដល់មាត់បឹងហើយហើយនោះច្រាបច្រើនពេល
ជាច្រើនទៅឲ្យកម្ងន់តើស្រែកកកើយដំទៅកក់លេងឲ្យសោយតែពីនាក់ តាជីវ៉ី
មិនដឹងខ្លួនធាបចំយកទៅលំល្អប់ គឺពស់ថាតែទៅកក់មែនក៏ដើរប្រមាតា
ក្នុងទីក្បែរផ្លូវនៅឃើញកុំពង់១ វាយស្លាបវាលស័ ហើយប្ដីច្រាបច្រើនពេល ឲ្យឈើបកក់
នៅក្រោមនេះចុះ កុំពង់នេះវាពារសោយ យើងឈប់នៅនេះហើយ ឯតាជីវ៉ីមិនដឹង
ខ្លួនធាប់ហើយគិតនឹងសំឡាប់ទៅអស់យកក់នៅមាត់ត្រពាំង ឯហើយនោះក៏ឃ្លាត
ជាវការបំតាជីវ៉ី គឺក្រោមខ្ទង់មិនឲ្យតាជីវ៉ីដឹងហើយកាប់តាជីវ៉ីដាច់ពាក់កណ្ដាល
ខ្លួនស្លាប់ទៅ ឯកងនោះតាជីវ៉ីនោះស្លុតក្នុងពេលក្រោបផ្គូរពេលស៊ីមាន
ទាំមល ឯប្ដីតាជីវ៉ីឃើញក្នុងពេលស្នេហាពីនោះតាជីវ៉ីហើយយកដាវកាប់
ខ្លាំងល្អនហួលក្នុងក្បែរឈាងភ្លំ ខ្លះមុចក្នុងទឹក ខ្លះល្អនហួលក្នុងទីក្បែរ កំបមិនទាន់ក៏

បាន ការជាមានការឈ្លោះប្រកែកត្រូវគ្នា ៗ ស្រាយសំរឿងរឿងតាមកេងកងជា
រឿងនិយាយត្រែងតែ ៗ ការយកសំពីបាយខ្ញុំមកពីដើម បើនណាមើលហើយក៏សើច
ពោះគៀលយល់នឹងឡើង ៗ អស់រឿងតាមកេងកងតែប៉ុណ្ណេះឯងហោង ៣៣៤—

រឿងចៅសុខចៅសៅ

នេះនឹងនិយាយពីរឿងព្រេងថាមានពីតាកូប្រសពេញការហើយនៅ
បួស ១ ឈ្មោះចៅសុក ១ ឈ្មោះចៅសៅបួសជាមួយគ្នានៅវត្តអង្គរ ដល់បួស
យូរបានខ្ចិលទៅសិកមករកទ្រព្យ រួចហើយស៊ីឈ្នួលការធ្វើជាប់លេង ហើយបានសន្មត់
នឹងការថា បើនណាក្រែងឡើងឈ្នួលការ ហើយនាំពីតាកូយកប្រពន្ធទៅរកស៊ី
ទៅ ឯចៅសុករកស៊ីទៅមានទ្រព្យរបស់ច្រើន ឯចៅសៅល្ងង់ខ្លៅក្រពីព្រោះ
ហើយប្រពន្ធក៏មានលាភ ឯចៅសុកតាំងប្រពន្ធចៅសៅមានលាភហើយ
ក្រពីបាកផង នោះចៅសុកទៅសួរចៅសៅនោះបានទៅដល់ហើយឃើញចៅ
សៅក្រពីបាកណាស់ក៏បបួលចៅសៅទៅរកស៊ី ហើយស្រាយថាឯងតាមអាត្មា
អញ នោះចៅសៅក៏ត្រេកអរតាមតាកចៅសុខ ចៅសុកបបួលចៅសៅទៅកាត់
ឈើធ្វើអំបូលលក់ នោះចៅសៅក៏ត្រេកអរតាមតាកចៅសុខក៏ត្រេកទៅជាមួយគ្នា
ឯ កូនស៊ើស៊ីយដែលលាភនឹងគាងប្តីចង់ប្រពន្ធចៅសៅឃើញចៅសៅមក
នៅផ្ទះ ទៅដេកនឹងប្រពន្ធចៅសៅរួចហើយក៏វិលទៅផ្ទះវិញ ឯចៅសុកៈ
នឹងចៅសៅធ្វើអំបូលបាន ១ ក៏យកមកដាក់ក្នុងផ្ទះហើយទៅធ្វើអំបូលៈ
ទៀត ឯកូនស៊ើស៊ីយក៏ទៅដេកនឹងគាងប្តីចង់ទៀត ហើយដល់កណ្តាលថា

ក្រោក ចៅស្រុក ហៅ ចៅសៅ មកផ្ទះ ឯចៅស្រុក ចំណែក នាងតាមកម្មុន ហើយហៅ
ប្រពន្ធ ចៅសៅ បើកទ្វារ ឯក្នុង សែសឿយ នាំគ្នារត់ចូល រួច នាងប៉ុច យករទេះ បំពេញ
ឲ្យដេកក្នុងមឈូស ហើយ នាងប៉ុច ទៅបើកទ្វារ ឲ្យចៅស្រុក ចៅសៅ ចូលក្នុងផ្ទះ
នោះ នាងបប់ស្ករ ជាដូចម្តេច ក៏បានជាវិលមកវិញ ចៅសៅប្រាប់ថា ចៅស្រុក
ឈឺក្បាល ហៅវិលមកវិញ ហើយ ចៅសៅប្រាប់ នាងប៉ុច ឲ្យដណ្តាំបាយស៊ីយ
ស៊ីបាយរួចហើយ ក៏ចៅស្រុក និងតាសោភ្យ នាងប៉ុចដេកក្នុងមឈូស នោះ
ចៅស្រុកខ្លួន ទៅចៅសៅ រកស្តៅ នឹងបង្គំមឈូស ក្រែងញើសរលួច ហើយក៏
យកស្តៅ ទៅចងរួចស្រេច ហើយយកដែកគោល ទៅបោះថែមទៀត ឯចៅ:
សៅ ព្រមនិងនាងប្រពន្ធ មានសោភា ដេកតាមតែ ចៅស្រុក បង្អាប់ ដូចម្តេចក៏
ក្រាម លុះព្រឹកឡើង ចៅសៅ ប្រើប្រពន្ធ ឲ្យទៅរកទិញកន្ទេល ហើយនាងប៉ុច
ហួសទៅប្រាប់ សែសឿយ នាគាត់ក្មួយ ឲ្យជួយទិញមឈូស ។ ដ្បិតក្នុងសេដ្ឋី
ទៅដេកនឹងខ្ញុំ ហើយ ហើយប្តីខ្ញុំមកទាន់បាន ក៏ចូលដេកក្នុងមឈូស ក្បែរ
ប្តីខ្ញុំ សែងយកលក់ហើយ ប្រាប់ហើយ នាងប៉ុច ក៏ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ លុះ
ដល់ ចៅស្រុក ចៅសៅ ស៊ីបាយរួចហើយ ក៏សែងមឈូស យកទៅលក់ ឯសែ
សឿយ ឲ្យខ្ញុំ ១ ចាំមើលផ្លូវ ដ្បិតថា បើឃើញតាអ្នកឯណា សែងមឈូស ទៅស្រុក ឲ្យ
រកទៅហៅ សែសឿ បានឃើញ ចៅស្រុក ចៅសៅ សែងមឈូស ទៅដល់ផ្ទះ សែស
ឿ បានស្រែកថា អ្នកឯណា ទិញមឈូសនេះ នោះ សែសឿយ ក៏ហើយហៅទៅស្តី
ថា លក់ថ្លៃប៉ុន្មាន ឯចៅស្រុក ប្រាប់ថា ឲ្យប្រាក់ពីរដប់ ឲ្យស្មើ
នឹងមឈូស រួចឯ សែសឿយ សុំថ្លៃ ចៅស្រុក ឯចៅស្រុក មិនព្រម ហើយ
សែសឿយ ប្រើខ្ញុំក្នុងផ្ទះ ទៅយកប្រាក់មកចាក់ នឹងមឈូស រួចហើយ ចៅស្រុក
ចៅសៅ ក៏យកប្រាក់ទៅផ្ទះ ចែកគ្នា ឯសែសឿ ក៏តាមមឈូស យកក្នុង ។
ផ្ទះ ឯ ចៅសៅ ក៏យក នាងប៉ុច ធ្វើជាប្រពន្ធ ដូចដើមវិញ ។ ចប់ហើយ ។

រឿងស្រុកលុងហោរ

កាលពីដើមមានស្តេច១ ព្រះអង្គសោយរាជនៅស្រុកកងក្រាក ៖
គេនិយាយថាស្តេចនោះសោយរាជយូរទៅ ទ្រង់មានកូនប្រុសមានតែកូនស្រី១ ឈ្មោះ
នាងពៅផ្ទៀងពេញព្រះទ័យ ក៏ទ្រង់មានស្តេចឯណាមកដណ្តឹង ១ថ្ងៃនោះស្តេច
ដុំយមហាតាម៉ឺនលក់ម្ហូបមន្ត្រី ហើយមានព្រះបន្ទូលនឹងអាលតាម៉ឺនថា ៗ ៖
ដំណាំដែលយើងដាំយូរពេរ ក្រុងត្រូវតួក ថាបើរាស្ត្រណាដែលដល់ទៅនោះតែ ដីកណ្ដាល
ឲ្យកេ ឬ ស៊ីយកខ្លួនឯង នោះអាលតាម៉ឺនលក់ម្ហូបមន្ត្រីបង្គំទូលថា ឯ
ដំណាំយើងដាំនោះ ថាបើរាស្ត្រណាម្នាក់លួចយកខ្លួនឯង អាលតាម៉ឺនចាប់ផ្ដាច់ជាត់
ទ្រង់បានដឹងកិច្ចស្តេចនោះ ៗ រួចហើយក៏ស្តេចនោះចូលទៅក្នុងមន្ទីរពោធិ លុះ
ឯព្រឹកក៏ទៅលេងកូនឯង ឯកូននោះលុះឃើញស្តេចសោកាចុកចិត្តការទ្រង់ត្រូវ ៖
ឡាប់ដួចព្រះតេជ្ស អំពីប្រាំងរាជរៀងមក ហើយក៏ត្រាស់អាលនេត្រការ ព្រះពន្លឺ ឲ្យ
ពោកដ្បិតបុរស ៗ នោះប្រាប់ថាព្រះដទៃស្រុបអាលដំណាក់ទី១ រំពេចស្លាប់បាត់
ឆ្នាំអាលទៅ ឯកូនខ្មុំនោះក៏ទៅតាមចន្ទ្រាអាលក្រដៃព្រៃនោះ ៗ បានជា៖
ព្រៃធំៗមកដល់ពេលព្រះគេហៅថាបឹងកងក្រាក ដ្បិតបឹងនោះពីដើមជា
ដំណាក់ ហើយបាត់ទាំងព្រៃកកែវកងតារឿងឯង ក្នុងឆ្នាំនេះមានហោរា១ដើរ
មកក៏ចុះទូករតចុះមកដល់ស្រុកលង់ហោរ ក៏លិចទូកស្លាប់នៅនាក់ក្នុងនោះ
បានជាគេហៅថាស្រុកលង់ហោរ។ គឺព្រោះហោរលិចស្លាប់នៅក្នុងនោះ ៖
រឿងស្រុកលុងហោរមានតែប៉ុណ្ណេះប៉ុណ្ណេះឯង ១៤០ ៣២ ៣៩

រឿងអាពុកក្មេកវៀរកូនប្រសា

ជាកាលពីដើមមានតាចាស់ម្នាក់ នៅស្រុកណាខ្ញុំមិនដឹង ប៉ុន្តែ ពុកកើយៀតគ ៗ ការមក ។ ជាតាយាយនោះគាត់មានកូនក្រមុំម្នាក់ល្អណាស់ អ្នកឯណាទៅដណ្ដឹងក៏គាត់ស្បថឲ្យ គាត់ថាអ្នកណាតមដង្ហើមកើបានគាត់ឲ្យកូនគាត់ជាប្រពន្ធអ្នកនោះ ៗ ដល់១ថ្ងៃនោះមានបោកំលោះម្នាក់មុខមាត់ល្អគួរជាប់ចិត្ត ទៅដណ្ដឹងកូនគាត់ ៗ ថាមើលអាតាឲ្យឯង ៗ កុំព្រួយចិត្ត ប៉ុន្តែឯងតមដង្ហើមបើរួចបំរើអាតាតាមពាក្យអាតាបាន អាតាឲ្យឯង បើមិនបានអាតាដាច់អាតាមិនឲ្យឯងទេ អាតាប្រាប់ឯងមុនឲ្យដឹងក្រែងកុំថាអាតាកាច ។ ហើយនោះថាខ្ញុំបានតមដង្ហើមបានហើយជាការស្មើៗបានទាំងអស់ ខ្ញុំបានខំលទាំងអស់តាមប្រសាស់លោកឪ តាចាស់ថាមើល បើឯងតមៈដង្ហើមបានឯងទៅចុះ ព្រឹកមកពីព្រលឹម ហើយនោះក៏លាវិលទៅផ្ទះវិញ លុះព្រឹកឡើងមកវិញ ហើយចូលទៅបំរើអាពុកក្មេក តាចាស់ប្រើកូនក្រមុំមកឲ្យរៀបបាយទឹកឲ្យអ្នកកំលោះនោះស៊ី ស៊ីយរួចហើយក៏តាចាស់ប្រាប់ទៅកូនប្រសាថាកូនទៅចាប់ក្របីទៅដូររស្រែចុះ កូនដូរដល់ល្ងាចណាចូរទៅខាងស្រែនោះយំកាវៗ បិតឯងដោះក្របីលែងចុះ ។ ហើយអ្នកកំលោះនោះទៅចាប់ក្របីមកទឹមស្រេចហើយទៅដូររស្រែ អ្នកកំលោះនោះដូររស្រែតាំងតែពីព្រឹកដល់ថ្ងៃត្រង់ក៏ចូរទុំមានយំ ក្របីដើរចង់រួច ក៏ចូរប៉េះតើឈើដកំមានយំ អ្នកកំលោះឃ្លានបាយណាស់ទ្រាំពុំបានដង្ហើយថា ៗ ម្ដាយអាចូររនេះកាលណានឹងយំមឡើង ហើយនោះដើរតោះប៉ុណ្ណោះ តាចាស់ឈ្មោះចេញពីក្រោលចូរថា ន៍ហើយចុះឯងដោះក្របីលែងហើយកាល្ងះឯងចុះ អាតាដាច់កូនហើយ ឯងតមដង្ហើមមិនបានទេ ហើយកំលោះហៀបនោះក៏

កំដោះក្របីលាទៅផ្ទះវិញ ។

លុះឯក្រោយទៀតមានអ្នកកំលោះ១ ចូលទៅដង្ហែងក្បួនតាហ្វាលនោះទៀត
នោះក៏តាំងបង្កាត់ផ្លូមដូចតាអ្នកកំលោះមុន អ្នកកំលោះក្រោយមានក្របីទៅផ្ទះ
ស្រែ ទើបបាយទៅស៊ីយ៉ាងដង លុះដល់ថ្ងៃណាឃ្លានបាយក៏បណ្ដោយក្របីស៊ីបាយ ដល់
ដល់ថ្ងៃជ្រេរពីព្រឹកក៏ចរតាំតាយ ក្របីអស់ដើងដើតាំរួច អ្នកកំលោះនោះកាល
ណាបើបរក្របីទៅជិតថ្មីនោះ ក៏ស្រែកថា ឱលោកឲ្យយំមល្អឹង ក្របីដើរអស់
រួចហើយ អាណោតក្របី ខ្ញុំខ្ញុំពាំបើអុយទេ ខ្ញុំមានបាយស៊ីយដល់យូតកំបានដែល
បើតាំ អាណោតខ្ញុំ អាណោតតើក្របីស្បែកណាសាំ អ្នកកំលោះនោះអង្គុរដូចម្ដេចក៏
ចរតាំមានយំម ចៅនោះក៏តាំមានស្ដេ ស្បែកហើងអាតាហ្វាលនោះទៅតាមក្រោយចរ
ស្បាយអង្គុរយូរទៅ តាហ្វាលនោះមើលមកឃើញក្របីដើតាំរួចក៏គាត់នឹកអាៈ
ណោតក្របីគាត់ៗ យំមក្រោយចរនោះតាតែពេវៗ អ្នកកំលោះនោះក៏ដោះក្របី
លែងឲ្យស៊ីយស្មៅហើយមកផ្ទះអាតាកក្មេកវិញ តាហ្វាលនោះក៏ឲ្យក្មួនក្រមុំមកគាត់
លើកបាយមកឲ្យអ្នកកំលោះនោះស៊ីយ លុះល្ងាចតានោះប្រាប់ថា ក្មួយទៅផ្ទះ
ឯងចុះ ព្រឹកស្អែកឯងមកវិញ ចៅកំលោះនោះក៏លាទៅផ្ទះ លុះយូតក៏មក
លបស្ដាប់នៅក្រោមដំណេកតាហ្វាលនោះ ឮតការគាត់ពិភាក្សានិងប្រពន្ធគាត់ ចាស់តើ
គាត់ដេកទៅតាមទៅផ្ទះដេកៗ លុះដល់យូតតាហ្វាលនិងប្រពន្ធតាហ្វាលៈ
ដេកក៏គាត់និយាយនឹងប្រពន្ធថា ប្រពន្ធអានេះវាគមដេញយបាន ប៉ុន្តែរូបវានឹ
អាក្រក់មិនល្មមនឹងក្មួនយើង ត្រូវបោះយើងរកកល់យ៉ាងណាឲ្យវាចិត្តវាដេញ
យើងនឹងដាបភ័រទៅ ។ ប្រពន្ធឆ្លើយថាហ៊ុយទេ បើត្រូវបោះតាឯងយូរកូដក៏ទុំ១
កំរ៉ុង១ ដាក់អង្ករហើយព្រឹកឡើងវាមកខ្ញុំប្រាប់វាថា តាឯងទៅកាប់ឱស្សលើ
ភ្នំមុនហើយៗ ខ្ញុំឲ្យវាទៅរកតាឯងនឹងអង្ករឡើងៈ ហើយបើឃ្លានវាចិត្តភ្ជេះ

នោះតាឯងនៅក្នុងកន្ទុំងតូ ហើយមករឹតា ដាំបាយបានស្ប ពាយ្យាតិតការដុតោះ :
ក៏កាត់ដេកទៅ ។ ឯអ្នកកំលោះលបស្ដាប់ក្រោមផ្ទះ ឮដំណឹងមុសការហើយក៏វិលៈ
ទៅផ្ទះដេក ។ ។

លុះព្រឹកឡើងអ្នកកំលោះនោះ ទៅបំរើម្ដាយក្មេកតាក្មេក ក៏ស្រាប់តែឃើញតាយាយចាលបង្ហាញម្រេកហើយប្រាប់ថាកូនឯង ឪរឯងទៅកាត់ឬស្ស លើភ្នំហើយ កាត់ផ្ដាំមថាឲ្យកូនឯងរកអង្ករនេះឡើងទៅតាមគាត់ឲ្យគាប់ ដ្បិតគាត់ទៅពីព្រឹកមិនទាន់ហូបបាយ កូនឯងនាំស្ពៀងរកទៅឲ្យគាត់ នឹងកាលដំរុមៈ បាយឲ្យឪឯងហូប នោះហោះនោះខ្ទូលម្រេកហើយរកទៅ លុះរកទៅឡើងដល់ជើងភ្នំ ក៏រកលើងបាត្តិចទៅរាត្រីណា ក៏រកចុះមករឹតាហើយស្រែកថា ឪ ពុំសំឃាន់បាយហើយ ខ្ញុំរកឡើងទៅដាក់បានទេ ហើយភ្លូនម្ដេះតំណាងនឹងរកឡើងទៅរួច បើឪរកាត់ពុំអាណិតកាត់ដោយក្លាស់ដូចម្ដេចក៏ខ្ចួល ដឹយាយ ហើយរកចុះមកវិញតា លុះរកទៅដល់ឃើញស្បូវស្គុស ហើយក៏រកទៅដាក់ឈូបកណ្ដាលស្បូវនោះ ហើយដើរទៅបាត់ ១ សំបក់ដែលបមកវិញហើយយកភ្លើងដុតពុំមម្រេក លុះភ្លើងឆេះស្បូវជុំវិញហើយក្ដៅខ្លាំងតាចាលនៅក្នុងម្រេកៈ នោះ ក៏តាតបង់រះ ពាក្យខ្ញុំ ករ្ទុំងរកណា ស្រាវភ្លើងឆេះស្លាប់បុត្រ បេតាពុំរួច អ្នកកំលោះឮ ដារតែមកពីណាហើយ ហើយស្រែកថា ដៃ! ឪណាដុតភ្លើងឆេះម្រេក តាតាអស់ហើយ ធ្វើម្ដេចក៏ទោះយកឲ្យបានភ្លើងឆេះជុំវិញបុលពុំរួចទេ ថា ហើយស្រែកឈើនៅក្រៅ លុះដល់ភ្លើងឆេះដល់កន្ទុំងក្ដៅ តាចាលណាស់ ទើបលុះ ចូលទៅក្នុងភ្លើង អូសម្រេកចេញពីភ្លើងរួចហើយ ភ្លើងឆេះដាចខ្សែកន្ទុំងភ្លើង : លោកតាចាលត្រដរពាក្យ ៗ ក៏ទៅកំលោះស្រែកក៏ទុំងចេញឃើញតាចាលនាំសាធុការ ក្មេករលាកស្មុគ្គៀ ភ្លើងឆេះខ្លាំងក្បាលជង ក៏រាជ្ញាតាតថា ដៃ! លោកឪរមេចក៏ :

មិនប្រាប់ក្មួន ក៏បែរមុខភ្លៀងនេះស្លាប់ទៅ ហៅលើឡើងនោះម៉្យាងហើយ តាចាស់
ដឹងហើយខឹងណាស់ តែពុំដឹងបើនឹងធ្វើការអ្វីដូចម្តេច លើងដើរដើរមកផ្ទះវិញ
ទ្រោមខ្លួនបាន១ថ្ងៃ ណានឹងវាស្រូវលេខពីភ្លើង ណានឹងលោកភ្លើង មកផ្ទះវិញ
ក្មួនស្តីយ៉ាងម៉េច ដល់ផ្ទះហើយប្រាប់ឲ្យក្មួនប្រពន្ធទៅផ្ទះព្រឹកល្ងាចមក ។ ឯ
ក្មួនប្រពន្ធក៏លាទៅផ្ទះ ដល់យូតាក៏ទៅក្នុងលំបត្រៀមផ្ទះស្លាប់ទៀត ៕ ~

លុះដល់យូតាក៏តាចាស់ដួនចាស់ចូលដេកនិយាយពីការទៀត
តាថា ពីកដូចម្តេចនឹងផ្ចាប់វាបាន អានេះមានប្រាជ្ញាណាស់ នឹងឲ្យក្មួនយើង
យើងទៅវាៗ មិនលើនឹងក្មួនយើង. ពីថ្ងៃមិញវាដឹងថាឯងទៅក្នុងក្រុង
វារែកទៅដល់កណ្តាលផ្លូវវាជាផ្លូវណាស់ តែម្តាយវាមិនដើ វារកឯណាមានស្រូវ
ស្អុត ហើយវារែកពីក្រៅទៅដាក់កណ្តាលស្រូវ ហើយវាដើរទៅរកភ្លើងមកដុតផ្ទះ
វិញ ភ្លើងនេះហើយវាច្រើនលាំព្រែកចាន់ណាដុតភ្លើងនេះពីព្រែកវាអស់ ហើយវា
ឈឺព្រៃកមិនចូលយកទូកទាល់តែភ្លើងនេះដល់ភ្លៅទើតបានវាតចូលទៅ៖
អស់ប៉ុន្មានមក អាតាពីរណាស់ប៉ុន្តែរបៀបមិនខ្ញុំវាបងមាត់ការ៉ុងចាត់ទុ
លោកអស់ខ្លួន តល្ងះយើងនឹងធ្វើការដូចម្តេចនឹងផ្ចាប់បាន យាយ
ថាតល្ងះយើងធ្វើដូច្នេះ តាឯងធ្វើម្ហូបវាឲ្យធ្វើន្ត្រៃវិញនាំមកនោះបន្តែ
អន្ទក់ឲ្យវាៗដូចនាំន្តែ បើវាកអន្ទក់មិនបាន១ទៀតវាបាលមិនផ្ទាំង
យើងផ្ចាប់វាបាន តាចាស់ថាអើដួនធ្វើដូច្នេះត្រូវ ព្រឹកអាតាធ្វើដូច្នេះ៖
តាយាយពិភាក្សាហើយដេកទៅ ឯអ្នកក៏ណោះគោះស្លាប់ដឹងអស់ការហើយវិល
ទៅផ្ទះវិញដេកដល់មាន់រងាវ យកអន្ទក់ពួនយកទៅបង់ទុកក្នុងស្លាកំប៉ុក
ឯវាល ឯនេះ១ ឯនោះ១ តាមរបៀបតែវាយដែលតាចាស់គាត់ពិភាក្សាទៅរក
អន្ទក់នោះ ហើយវិលមកផ្ទះដេក ។ លុះព្រឹកប្រហែលពេលព្រលឹមនោះទៅ

ដល់ផ្ទះ អាពុកក្រោកស្លាយក្រោកក៏ឲ្យកូនក្រមុំមកគាត់រៀបបាយលើកមកឲ្យហៅនោះស៊ីយ ៗ
រួចហើយក៏ប្រាប់ថា កូនកំលោះយើងទៅយកខ្មែរអង្កែប ប៉ុន្តែយើងក្មួនខ្មែរ កូនឯង
ចៀខ្មែរ ខ្ទីវភ្ញៀ មាឡូយើងទៅរកជ្រែងបាន ៥ យកមកល្មម អានោះខ្ញុំបាន ហើយ
តាខ្លាយឡុនបាយស៊ីយជុំទឹកអំពងដើរចេញពីផ្ទះទៅ ឯអានោះក៏បោយដើង ២ តា
ទៅដល់វាលក្អែងរាបងអង្កែបនោះក៏វាបោលទៅមុន ខ្លួនភៅកុំប៉ុត ១ ពោះ
ង៉ិង ៗ តាខ្លាយរត់ទៅដល់ចាំបានអង្កែប ១ ខ្មែរបោលទៅទៀតចាំបានអង្កែប ៧
ដល់ថ្ងៃត្រង់តាខាយឃ្លានបាយខ្សោយណាស់អង្គុយពិតប្រឿបាយស៊ីយ ឯខ្មែរនោះមើលទៅ
ខាងយើចាំក្របីខ្លាំងក៏បោលទៅដេញចាំ ក្របីរត់ចូលទៅតាស្រូវស្រែអ្នកស្រុក
តាខ្លាយឃើញហើយរត់ទៅដេញខ្មែរដេញក្របីចេញពីស្រែខ្មែរបោលមកស៊ី
បាយមិនហើយបោលទៅបាត់ ៗ ឯអាពុកក្រោកខ្លាយខ្មែរ លុះវិលមកវិញទាក់
បាយស៊ីយក្មួនខ្មែរស៊ីយអស់ ទាំងណាសដេញហ្វូងតែទាំង ណាងឹងអស់កំលាំងឃ្លានបាយ
ផ្លូវឆ្ងាយ ក៏ចំដើរមកផ្ទះវិញ ចាំអត់បាយដើរតាំបង់រួច បណ្ដោលខ្មែរមិនបាន ដូចខ្មែរវា
ចំណាំពេញភ្លូម៉ែងក៏ដល់ផ្ទះស៊ីយបាយរួចហើយ ប្រាប់ឲ្យកូនប្រសាទៅផ្ទះព្រឹកឡើងមកវិញ។
ដល់យប់តាក៏កូនប្រសានោះមកលបស្ដាប់តាយាយនិយាយពិតការទៀត ។:–

លុះដល់យប់ តាខ្លួនតាខ្លាយដេកហើយ តានិយាយប្រាប់យាយពីរឿងដែលកូន
ប្រសាបត់ត្រូវតហើយ តាឲ្យយាយជួយគិតទៀត នោះខ្លួនខាយប្រាប់ថាពីម្សិលមិញ
ខ្មែរ តាឯងនឹងមាឡូវាមិនបានតាឯងបានខ្លួនហោះ ។ ព្រឹកនេះតាឯងឲ្យវាទៅមាឡូ
តាឯងនិងខ្មែរវិញ តាយាយពិតការហើយដេកទៅ ឯហៅនោះលបស្ដាប់ដឹងការហើយ
ទៅផ្ទះដេក ។ លុះព្រឹកឡើងហៅនោះទៅយ៉ែរអាពុកក្រោកទៀត នោះតាយាយ
ឲ្យកូនក្រមុំលើកបាយមកឲ្យស៊ីយ ៗ រួចហើយក៏តាខាយប្រាប់ថា កូនឯងពីម្សិលមិញឯង
ឯងនិងខ្មែរ ថ្ងៃនេះឯងនិងមាឡូអាតាញចៀខ្មែរវិញ ហៅនោះខ្ញុំបាន ហើយ

ប្រាស់ញាតិ ទឹកឲ្យវា ពុនទៅ ឯតាវាធ្វើក្ដោរ ហោលតាមក្រោយទៅ ។ លុះ
ហាលពីផ្ទះឡើយ ហាក្ដិប វាចំដើរលៀន កុំឲ្យអាតាក្រោក វាហោលទាន់ ។ ឯតាហោល
ក្ដិទាន់ ផ្សិតខ្លួន ហួសដៃក្រោក ៗ តាមក្រោយវា ក៏វាចាបមកវាថា ក្ដោរមួយស៊ើយ
តែញ្ញបងអស់ ទៅមុខមិនទៅដើរតែក្រោយ ខ្ញុំរកអង្ក្រកមេបាន ថាហើយ
វាក្ដោរ ឲ្យហោលទៅមុខ ឯតាហួស ៗ ហោលក្នុងព្រៃមិនរួចបេះតែដើត
ក្រោយអង្ក្រកក៏រកគ្មានបាន ក្នុងប្រលាវាឡើង តែនឹងល្អាត ហាត់ស្មើតែនឹង៖
ដាច់ខ្យល់ពុំហ៊ាន ស្រែងឹង ខាងក្នុងប្រលារ ។ លុះទៅឡើយហៀរដល់ទីត្រើង ហ្វៀ
វាក្រោយបាញ់ស៊ើយ ហៀរវាថា ក្ដោរមួយរកអង្ក្រកមិនបាន ដេតែក្រោយមន្ទុលស៊ើយ
តែញ្ញបងអស់ ហៀរវាមិនឲ្យបាញ់ស៊ើយ បងស៊ើយវាមិនឲ្យស៊ើយ វាឲ្យតែផ្ទើង៖
ផែងអងក្រៀមក៏មិនបែកផ្សិតគ្មានដេតា ឃ្លានណាស់អង្គុយមើលតែមុខវា ។
លុះវាស៊ើយហៀរវាញ្ញ១ ប្រងដីទៀតវាថា នំហៀរទៅផ្ទះវាមិនដែលទេ ក្ដោរ៖
យ៉ាងនេះនេះ ហៀរវាលើងដើរីលទៅផ្ទះវិញ ឯតាហួសបាត់ណាស់វា
ពុំរួចលើងដើទៅតាមក្រោយវាទៅ ដល់ផ្ទះតាប្រាប់ម្ដាយក្រោកវាថា ទើអង្ក្រក
រកមិនបានទេ ផ្សិតក្ដោរមិនសោក ។ ឯតាបាល់ចិងណាស់ប្រាប់ក្នុងប្រលារ
ថា ឯងទៅផ្ទះបុះ ត្រឹកលិម្នកវិញ ឯអារនោះក៏លាទៅហៀរដល់យុតាក៏
មកពុនលបស្លាប់ក្រោមផ្ទះទៀត ។ លុះដល់យុតាប្រែលុតាកាលឯ
ណាតាយាត្យខ្យល់ដេក តានឹយាត្យប្រាប់យាត្យពីរឿងក្នុងប្រលាវាធ្វើបាតហៀរបង
អត្ថញ្ញញ្ញផង ។ ផ្ទួនថានំហៀរឲ្យក្នុងទៅវាទៅ ផ្ដាច់វាមិនបានទេ អានេះមាន
ប្រាជ្ញាណាស់ ឯងពីតាគាមួយវាដឹងមុនអស់ វាធ្វើបាតស្មើតែនឹងល្អាត់ក៏មិន
បាន នោះតាហួសថ្លៀថា នឹងឲ្យទៅវា មើលទៅរូបវាងវា ៗ មិនសមនឹងក្នុង៖
ហើងនោះ ប៉ុន្ដែរនឹងវាកល ឲ្យវាចិងវាដេម្ដាយវាមិនដើ ដល់ប្រេះផ្ទួនផ្សិ
ពីកអាតាខ្ជង់ទៀត បើវាធ្វើតាមពុំបានសមផ្ដាច់វាទៅ នោះផ្ទួនថាអើ

ពល្ងាចមាត្តេរពីតផ្ទះ តាឯងមាន់រងាវលើវល្ពុតម្នាក់ហ៊ីយស្លាប ញាប់ញ្ញើ
ញាប់ក្ដិតក្រុង ១ ក្រុង១ ប្រាកអង្គរ បើ ព្រឹកឡើងរាយកខ្ញុំប្រាប់រាជា តាឯងទៅ
ផ្សារទីតាំងទីតាំ ហើយខ្ញុំឲ្យរាទ័ពទៅឲ្យទាន់ពេលា ឆ្មាព្រឹក ស្បែកស្ត្រីទៅផ្សារក៏
ឆ្លងដែល បើរាទ័ពទៅមិនទាន់មករឹតដាច់រាថ្ងៃ ១ ទៀតដល់កណ្ដាលផ្លូវរា
ផ្ទះរា ប្រហែលរាឃើញឆ្ងាយហើយរាដេមិនទាន់ តាចាស់ចារអើផ្ទះត្រូវពិតគួរ
ហើយដេកទៅ ឯកូនប្រុសលាលបញ្ចប់នៅក្រោមផ្ទះដឹងការហើយទៅផ្ទះដេក
ទៅ ។ ៗ ៙ ~

លុះព្រឹកឡើងក៏ហៅនោះទៀបខ្លួនដើរប្រញាប់ទៅបំភ្លៃអាតូកក្រោក
ទៀត ដល់ហើយម្ដាយឲ្យកូនក្រមុំមើលព្យាយាមឲ្យហៅនោះសិទៀត ហើយហើយ
ក៏ប្រាប់ថ្មែកឲ្យកូនប្រុសទ័ពទៅតាមអាតូកក្រោកឯផ្សារដូចគំនិតដូនតារ
ពីតគ្នា ពីព្រាប់នោះ ។ អានោះទ័ពដើរទៅហើយពីតថាខ្លួននេះអាតាងនឹងហើយ
អាតូកក្រោកអាតាំងនេះឲ្យ ៗ កូនអាតាំងកុំឲ្យកកលប្រាប់តែអាតាំងក្រៀមទៀត
ពីតហើយទ័ពដើរទៅ លុះដលកណ្ដាលផ្លូវដាក់ថ្មែកចុះ ហើយថា ក៏រុំនេះបង់
មាត់មិនដាច់ ហើយរាយកខ្សែរចងថែមទៀត ហើយទ័ពដើរទៅដល់កណ្ដាល
ផ្លូវមានព្រៃកមានស្ពានក៏ឈុតដាក់ថ្មែកលើស្ពានចុះគ្នារនៅតែតាំងខ្ទើបនឹង
ធ្លាក់ពីស្ពាន ហើយថាឲ្យអាតៀប ថ្ងៃណាហើយ ម្ល៉េះសំអុយរដ្ឋើមិនទាន់ហើយ ថ្មែក
ក៏ដួល ទ័ពមើចឲ្យទៅឲ្យទាន់ខ្ញុំដេកក៏ដេចុះ អាតាំងដាកនៅនេះទៅវាលមិន
រួចហើយទ័ពទៅទៀត និយាយហើយដើរទៅ ។ ១ សំបកក៏កាន់ឈើរ
១ ដំបងមកពីព្រៃបុកគ្នារស្ពានក្រោម ៗ ឆ្វេងរាដំរុំយដើរឆ្លងស្ពាន ហើយថ្មែក
ថា នឹណាដាក់ថ្មែកនៅលើស្ពាន ដំរុំយអាតាំងរាតាំងខ្ញុំអស់ហើយ យកចេញ
ឲ្យតាំ ថ្មែកហើយបុកគ្នារដើក្រោម ៗ ចូលមក ។ ឯតាចាស់នៅក្នុងក្រុង
ពីតស្មាន តាដំរុំយមិនទៅក្រែងតាំងស្លាប់ ស្លាប់តែទិតដៀលផ្លូវដំរុំយយាយ

ពីរព្រះធ្លាក់ទៅក្នុងទឹក ៗ ហូរក្នុងកំពង់ ឈ្មោះទឹកត្រីសរ ពារីទាំកន្ទង ភ្លឺភ្លើង
ស្លាត់ ។ ឯក្រុងប្រសាទនោះ ឃើញដូច្នោះ ក៏ទុកឲ្យដកទឹកបាន្តិចឲ្យអស់ល្អួចទៀត ។
ហើយក្មេងសាមកពីការប្រកបថា ដៃ! នំណាបានបរិភោគ ឲ្យពីរករអាចារ្យនាំទៅក្នុង
ទឹក ទទឹកអង្ករអល ឲ្យអាចារ្យទៅដេកឡើតហើយ ថ្ងៃក៏ថ្ងៃ ពល្បូរភ្ជាប់ពេលទទឹកអង្ករ
អលថែមទៀត ហើយកឃើញតាអាចារ្យកំពុងការពារ ពារក្នុងកំពង់កំរាបជា ឲ្យ
មាននាំប្រមករបេះផង នំហើយតាចុះទៅស្រង់យកមកមើល ថាហើយលោក
ទៅស្រង់យកលើងមក ហើយថាអើ ហើរទទឹកនឹងស្រែហាលថ្ងៃ ហើយរកយកទៅ
ឲ្យមើលក្មេងមបាញ់កទុកអ្នកខ្មេរ ថាហើយស្មៀនមើលឃើញតាហ្លួងទៅក្នុងកំពង់ក៏
ពាថា ឲ្យឡើងដូចមេចក៏មិនស្រែកត្រូវពាវ ក៏ចែមួយនឹងល្អាប់លង់ទៅហើយ ព
បរិភោគយមកពីណាមិន្តឹងពាឲ្យដើរយក ព្យាស្លាក់ទៅក្នុងទឹក ។ តាហ្លួងស្តេច
ហើយស្រង់ឈើ ដើរលមកផ្ទះវិញ មិនបានស្តីយ១ម៉ាត់ ទៅដល់ផ្ទះ ពីរព្រះ
អស់ចាំណោះ ព្រះហ៊ានពីពាទៀត ឲ្យទៀតារ ធ្លាតការឲ្យក្រុងហ្គុម ទៅអ្នកហោរនោះ
ទៅ ។ ។ ។ ឃើងជឿរៀងប្រាំពីរ ឲ្យអស់អ្នកផងដែលមានក្រុងហ្គុម
ផងមើលឲ្យបាន្តិច ហេតុនឹងឲ្យក្រុងមានផ្លូវជឿ អាចារ្យពីពាក្យយក៏ឲ្យទៅ
បើមិនចង់ឲ្យកំភ្លើម ព្រោះតែមាតែស្តើរនឹងយ៉ាងមុនឲ្យអ្នកដែលមានខ្លួនខាងប្រ
ឲ្យបាន្តិច ក៏ជឿយ៉ាងទៀង តាហ្លួងដូច្នេះហ្លួងវេលាក្រុងប្រសាទនេះ មិនស្តីទេ ។
ពីបារកតែរូបមហាធាតុក្នុងបានទៅពេ ១១០ ម៉ោ ១០

រឿងពាក្យកុំស្មមថ្លៃ៣០ដំឡឹង

ស៊ីពេលថ្ងៃត្រង់ម្ដង១ ដេកយប់កុំឲ្យអស់ពេក១ ឃ្លានកុំ
អាលស៊ីយ១ ពាក្យបីម៉ាត់នេះ ត្រូវតែចាស់ទុំមន្ត្រីយប្រើនិយាយជាភោគ ៗ តៀងមក
ថាកាលពីដើមមានមនុស្ស១ចាស់ជុំ ប្ដីប្រពន្ធនៅផងការ ប៉ុន្តែក្រលំបាកពេកដល់នៅស្រុក
ណានក៏ណា ៗ ថាអ្នកនោះក៏ទៅរៀនរៀនគ្រូកើតចង់រៀនណាល យកប្រាក់៣០
ដំឡឹងលាប្រពន្ធដើរទៅរកចៀន ដើរពីស្រុក១ ដល់ខេត្ត១ ក៏ទៅជាអាចារ្យរៀន៖
អាក៏មកជាគ្រូកើតទៅរក ដល់គ្រូណាក៏ គេឲ្យឃ្លាត ក្រឿងមិនបូចខ្មៅ
ក៏បេះតើមិនឲ្យបាត លុះដើរទៅក៏បានជួបនឹងតាចាស់ម្នាក់ តាចាស់នោះ
ហៅឯងទៅណាក៏ដើរតែម្នាក់ឯងស្លោះស្ងួតរកអ្វី ។ អ្នកនោះឆ្លើយថា ខ្ញុំតាខ្ញុំ
ខ្ញុំមកនេះដើរត្រូវការរៀនរៀនគ្រូកើតបានសាខ្ញុំសង្ខំតយក ក្រៀងភាពដេះដើងប្រ
ដេរចៅផង តាចាស់ឆ្លើយថាតាមានរៀន១យ៉ាងថ្លៃ៣០ដំឡឹង បើអាឯណា៖
កាន់ឃ្លាតអ្នកនោះមិនដើលចំប្បត កុំងបានសួចបិត បើពីតដំណើរអ្វី ៗ ស្បៀរ
រៀនតានេះត្រូវកើតណា អ្នកនោះថា តាសូមឲ្យខ្ញុំស្គាល់មើលបើខ្ញុំចូលចិត្តខ្ញុំ៖
យក តានោះសូមឲ្យស្គាល់ដូច្នេះ រសៀលដេកផ្ទៃឆ្អែត ដេកយប់កុំក្បាលនឹង
ជើង ឃ្លានកុំអាលស៊ីយ អ្នកនោះស្ដាប់ហើយចូលចិត្ត ប្រគល់ប្រាក់ ៣០ដំឡឹង
ឲ្យទៅតាចាស់នោះ ហើយក៏ត្រឡប់រៀនខ្ញុំប្រើម៉ាត់នោះ ឯតាចាស់ឆ្លើយថាបើចៅ
កាន់បានរៀនតាម៉ាត់នេះបានប្រាកដតាឲ្យតាមិនយកថ្លៃទេ ហើយតាចាស់

ប្រាប់ត្រកូលព្រាហ្មណ៍នោះវិញ អ្នកនោះក្រាបលាតាព្រាហ្មណ៍នោះ ហើយវិលមកនគរវិញ ឯក្នុងរាត់ទ្រនោក តែកាកប្បីម៉ាត់នោះ កាចផ្លូវមកចាំមានរឿង ១០ ។

លុះដើរឆ្ងាយបានថ្ងៃមកដល់ត្រើយនឹងសំពៅឈ្មួញ ១ ក៏អ្នកនោះសុំដោយសាសំពៅនោះមកស្រុក ចៅសំពៅនោះក៏ព្រមឲ្យដោយសារ ឯអ្នកនោះចុះមកដល់នៅក្នុងសំពៅថ្ងៃណាចុះ ក៏វះតែឆ្នាំងរបៀនប្បីមាត់នោះ ។ ឯពាក្យពីរវែងផ្សេងផ្ទេកនោះ វះតែស្លណាងប៉ែតមាំ សំពៅដុសដុលដូចនារបស់ខ្លួន ក៏ព្យសឹះពៅនិកតែក្នុងចិត្តថា អ្នកនេះភ្ញាតែចុះមកដោយសាសំពៅកាលណា ក៏វះតែឆ្នាំងការដូចនារបស់ខ្លួន គឺតហើយស្រលេចាំឲ្យឡើតព្យនឹកឲ្យស្ដីយតែរាល់ថ្ងៃឡើងមក ។ ឯអ្នកនោះក៏ចាំវះខ្ញុលវះតែឆ្នាំការក្នុងសំពៅដូចនាក្បនខ្លួយឯទៀត ឯព្យសំពៅក៏និកតែក្នុងចិត្តថា បើកាលណាបានដល់ស្រុកនឹងវិចការបសច្រាព្យឲ្យហ្សោនោះរកស៊ីយកំនោ ។ លុះបើកសំពៅមកដល់កណ្ដាលស្រុកកោះហើយក៏ឃើញព្រះយ៉ាប៉ូន ១ កៅឿតរគ្នាត់ តោព្យស្ដុតេចំណៀស្រាម្ទូកក្រោនតែឲ្យយកព្យាមកស៊ីយ ។ ឯសំពៅនោះដល់ព្រះយ៉ានោះ ហើយចាក់លើងទៅលេងឃើញប្រដាប់អសចំណៀនោះ ហើយចាំមានមនុស្សក៏គ្មានការ ស៊ីយជិកស្រាស្រវឹងដេកនៅក្នុងព្រះយ៉ានោះខ្ញុំអសការ នៅខាងតែអ្នក ១ តាក្ដោះឯង ម៉ាត់វះតែឆ្នាំញាថា រពីសវែងផ្សេងផ្ទេត ដេកយុតាកុំខ្លាយនឹងស្បៀ ឃ្លានកុំអាលស៊ីយ គឺតថាឥឡូវនេះ ចំណៀអសនេះមានយ៉ាងបានដោកៅឿតទូកនៅនេះ ឥឡូវនេះអ្នកអស់នេះស៊ីយ កុំតែមានបើមិនខាន គឺតហើយចាំយ៉ាងស៊ីយ ហើយទៅកោតាក្នុងលើមិនព្រះយ៉ា សិមជាក់លេបមើល ។ លុះដល់ថ្ងៃត្រង់ក៏យកព្យាមកដល់ហើយរាចិងរាណាស រាចាំណាក៏យ៉ានមកស៊ីយចំណៀអសនេះ កៅឿតទូកឲ្យតែស្នាញស៊ីយឥឡូវនេះរាស៊ីយហើយរាដេកនៅនេះ យកព្យាគឺតហោះដំបងទៅវាយព្យាត់អស់ខ្លួស

ដែលដេកខ្មាំអស់នោះទៅ ហើយដំបងក៏វិលមកនៅវាងយក្សវិញ ហើយយក្សក៏
កាប់កំអស់មនុស្សខ្មាំនោះស៊ីយហើយក៏ក្រលេកមើលក្រឡិបក្រឡោម ។ ។
ឯអ្នកនោះឃើញយក្សហើយភ័យណាស់ មាត់តែងនៃឧក្ការរឿនប៉ុមាត់ ហើយគិត
ថាបើអាញព្រែកយក្សឃើញអាញហើយស៊ីយអាញទៀត គិតហើយលោត
ពីថ្មីមព្រែកទ្បើ យក្សក៏ររត់ហ្មលដំបងទៅបាត់ ។ អ្នកនោះបានដំបងវាយ
ឯងហើយក៏រត់ដើរមកនគរ ឯបំពៅក៏ហ្មលនៅក្នុងតាំងគ្រោះបារានោះឯង ៗ។

បរ័សនោះលុះដើរមកដល់យុគហើយដល់ផ្ទះ យកដំបងទៅលាក់
ក្រោមបន្ទើរ យកផ្ទូរលង្កាត់លើរ ហើយលើងទៅដេក ប្រពន្ធសួរក៏មិនឆ្លើយថា
ចាំម ត្រីកស៊ិមនិយាយរឿងប្រាប់ ។ ពល្ងូរមិនបានគ្រែងខុសនាររគ្រូវផ្ដាំម ។ ឯ
ប្រពន្ធនោះកាលក្រោយប្ដីយទៅនោះនៅផ្ទះមានសោហ្យ ដល់យុគប្ដីមកដល់ក៏សោះ
ហ្យនោះវាមកលកស្ទាត់នៅក្រោមផ្ទះ វាចងដឹងរឿងហើយវាឲ្យមេស៊្រីសោហ្យ
វាសួរ ដំណើរដូចម្ដេចក៏ពុំឲ្យយថាចាំមត្រីកស៊ិន មេនោះថែះតែមុត
អស់ឯល ត្រាំ ពុំបានឲ្យយហើយក្រោតថា អាញនិយាយនឹងឯងខុសគ្រូវ ហើយ ផ្ទិត
គ្រូវផ្ដាំមថា ដេកយុគកុំនិយាយនឹងស្រី ពល្វេះអាញឲ្យខុសបង្គាំមគ្រូវ ៈ
ហើយ មេនោះសួរថាអ្នកឯងទៅបានលុតអ្វី ខ្ទារ ប្ដីយថាបានទ្ធេរហើយប៉ុ
មាត់ហើយក្រលឹតមកវិញដលកណ្ដាលផ្លូវបានដំបងវិញឯងទៀត ។ មេនោះ
សួរថា ដំបងទុកឯណាកល្វេះខ្ញុំចង់ឃើញ ប្ដីយថាអាញទុកនោះក្រោម ៈ
បន្ទើរយកផ្ទូរត្រួតបាំហើយដេកលក់ទៅ ។ ឯអាសោហ្យនោះលុតស្ទាត់
ឮ ហើយទៅក្រោមបន្ទើរ រើយកដំបងនោះទៅបាត់ ៗ។
លុះត្រីកព្រហាមលើងក៏ទៅនោះរកពីដេកហើយចុះទៅរកដំបង
បាត់ពុំឃើញ ប្រាប់ប្រពន្ធថា អាញប្រាប់ឯងមិនជឿហា អាញថា ត្រូវៈ

ហើយឯងមិនជឿហ៏ចេះ ល្អអាញ ទាល់តែអាញក្រោធ ពល់ព្រះមនុស្សក្នុងលោកៈ
យកដំបងទៅបាត់ហើយ ឯក្រពត្តបូហើយដឹងថាអាណាបាញ្ញល្អមិនប្រើខ្សែដង្កៀម
បាញ់ទឹកឲ្យលើយ ៗ រួចហើយក៏បរ៉ែសនោះយកខ្សែបង្កងថ៌ ដែលក្រពតលើដំបងនោះ
ទៅបង្វិលមេក្រើកឲ្យខ្ទីខ្ទុំមរកឲ្យ មេក្រើកតូងដំងបង្វិលខ្ទុំមដ្រូវមេស្តេចពីព្រោះ
ថ្ងៃរមិនចេះប្រើខ្សែ គេប្រើខ្សែដេចាអាកុំទ្រើល ពីស្រុកតាមកន្លែណាដែលមានៈ
ដំបងក្បាលឯងហើយកេដេញទៅ ឯហៅនោះចេះតែស្ទូចថ្ងៃរទៅបង្វិលតាំងតែពី
មេក្រើកដល់ទៅច្រើនយាម ទៅហើយ គេចេះតែដេញឆ្លងកម្មិនឡូវ៉ូលៈ
កេប៉ាអនុស្សត្ត ហៅនោះស្ទូចថ្ងៃរចូលដល់ស្តេច ៗ មានព្រះបន្ទូលសួរសព្វៈ
ត្រូវពហើយ មានព្រះបន្ទូលប្រាប់អមាត្យមន្ត្រីថា មែនៗបានដាក់ថា មានប្រើយ៉ាង
បាញ់ទឹកភារបារ មានសំពាមបានក្អែកភាសុះអមាត្យមន្ត្រីកុំជាភាក្ខត លេចភ្លើយ
នេះមែនបានរាប់កិនថា ។ ហើយមានព្រះបន្ទូលថា ដំណើរវិលទៅផ្ទះចុះកាល
ណាអាញឲ្យទៅហៅវិលមមក ។ ព្រះក្សត្រណាពីសែសហើយក្រោកឲ្យបន្ទុំមៈ
លាទៅផ្ទះវិញ ។៚ ។៚

នឹយាយឯស្តេចនោះកាលក្រោយហៅនោះលាទៅនោះ ស្តេចឲ្យៈ
ប្រាប់ព្រាមអមាត្យប៉ុន្មាន ៗ ជាស្បថស្តេចឲ្យអមាត្យដូចបានកាំមឲ្យអមាត្យៈ
មើលក្នុងបរិវេណ តូមានឃាតទាំងមើលតាមបិត នោះស្តេចឲ្យហៅពលទាន
លេងកាឡោះអមាត្យសិងតែចូលទៅមើលលទាន ហើយស្តេចចូលទៅ
ក្នុងព្រះរាជដំណាក់ រើសប្រេងត្រអប់ ១ នបត្រអប់យ៉ាងឯក ដែលចំណាំ
តែសិរាជស្តេច អមាត្យតាមើនតូដែលមាន ហើយស្តេចឲ្យអាម៉ាតម្នាក់
ឲ្យយកទៅឲ្យហៅបរិសនោះ ហើយប្រាប់ថា ស្តេចផ្ញើព្រះរាជទានឲ្យអ្នកៈ
ឯងមិនប្រាប់អ្នកឯងណាព ប៉ុន្តែឲ្យអ្នកឯងទៅផ្ទះកុំទៅមើលលទាន

ឲ្យតែប្រពន្ធទៅ ៗ ឯតាឆ្មាតយកទៅឲ្យហើយក្រាបសំពះតាមបង្គាប់ស្តេច ::
ហើយវិលទៅឲ្យស្តេចវិញ ឯបុរសនោះបានម្រេងហើយហៅប្រពន្ធមកហើយចាប
ម្រេងទៅឲ្យប្រពន្ធថា អំម្បាលជីវិតម្រេងព្រះរាជទានឲ្យម្រេងនេះមក ជាដ្បិត
អាណិតស្រលាញ់ឲ្យលោតទៅមើលលទ្ធនឹងរក ពស់ទ្រមះអាចារ្យឈើក្បាលឯង
យកទៅលោតហើយទៅមើលនឹងរកចុះ ឯប្រពន្ធតាប្តីយឲ្យទៅហើយឲ្យទាំងម្រេង
ទៅដល់ផ្លូវបោះកំអំណាល ទាំងពន្លឺងកលសាកេនឹងច្បាត ហើយយកទាំងម្រេងទៅឲ្យ ::
ទៅសាហាត្យលោតដង ហើយបន្ទេរក្បារទៅមើលលទ្ធឈើទន្ទឹមការ លុះពន្លឺបម្លេច
នោះនាំក្រអូបម្រេងនោះ ហើយឡើងក្រាបតាម៉េង ១.តាក់ថា ឯងទៅហិតមើល
អសមន្តុលប៉ុន្មាន ៗ ដែលមើលលទ្ធ បើដំក្លិនម្រេងក្រអូបយ៉ាងនោះប៉ុន្មាន
តាក្ដី ឲ្យគ្រាំយកមកឲ្យអាចារ្យនាំតាំ ៗ តាម៉េងនោះក្រាបច្បាប់បន្ទឹមហើយទៅ
ហិតអសមន្តុលដងទាំងមាន ទៅឃើញប្រុសនាក់ស្រីម្នាក់ ឈើទន្ទឹមការ លោតៈ
ម្រេងក្រអូបទាំង២ នាក់ ហើយគ្រាំទាំងស្រីទាំងប្រុស យកទៅថ្វាយស្តេច ហើយស្តេច
ឲ្យបាញ់ពាងលែងទាំងកាលណោះ ហើយស្តេចឲ្យទៅហៅបុរសនោះមកដល់ហើយ
សួរថានេះម្រេងសប្រពន្ធហោរឯងមែន អ្នកនោះថាក្រាបទូលមែន ៗ
ហើយស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរទៅអាចារ្យនោះថា ឯងបានទៅលួចដំ
បងរបស់ហោរនេះមែន ហោរាចារ្យនោះទូលលួចមែន ហើយឲ្យទៅយកដំ
បងនោះមក ហើយស្តេចនោះឲ្យយកអាចារ្យនឹងមេនោះទៅដាក់ច្រវាក់
ចាក់ជើងទៅ ៗ បុរសនោះក្រាបច្បាប់បង្គំលាទៅវិញ ហើយកំប្រកុលផ្ទះ
សំបែងទាំងប្រពន្ធ ឲ្យទៅអាចារ្យនោះវិញទាំងមានចិត្តអរ ៗ ឯអាចារ្យ
នោះអំហើយសំពះលាទោសទៅផ្ទះវិញ ឯដំបងបុរសនោះក៏ថ្វាយទៅ ::
ស្តេច ហើយក្រាបលាទៅទៀត ស្តេចយកក៏ទុកត្រាម នោះស្តេចមានព្រះ
បន្ទូលថា ដំបងវិសេសនេះថ្លៃណាស់ ឲ្យបើកឃ្លាំងមាសប្រាក់ឲ្យរាយ

មាសក្រោកតាមបិត ។ ឯបរ័សនោះវិលត្រឡប់យ៉ាងប្រាកម្ចាស់ រួយក ទៅបិតា
ឯកុំបិតបនោះ ១ ចាស់នៅក្រោមឃ្លាំង ហើយក៏យកកុំបិតនោះនឹងប្រាកក្រោង
តើស៊ីយផ្លូវដើរទៅ ហើយចូលទៅក្រាពណាស្ដេចដើរទៅទៀត ឯស្ដេចក៏ត្រិះ
មានព្រះបន្ទូលថា អសតាមើនសិងពេតព្រះតោះនៀលជាតើមនុស្សតោតប្រាក
មាសមិនយកទៅយកឯកុំបិតសិម បរ័សណាហើយដើរទៅ ៕៚៕

បរ័សនោះដើរចេញពីនគរនោះទៅក៏បានដល់ទៅនគរ១ដទៃ
ទៀត ស្ដេចនោះដង្វើថ្ងៃនោះ មានព្រះបន្ទូលបង្គាប់ឲ្យសេដ្ឋីយក១គាត់ ជា
ត្រីកស្ដេចនឹងទៅលេងព្រៃ ឲ្យមហាសេដ្ឋីយនោះធ្វើរនេះ១ឲ្យយ៉ាងល្អ ឲ្យស្លាក់
ក្បាច់លាពណ៌ឲ្យហើយ ឲ្យទាន់ក្នុងពេលព្រឹកស្អែកនេះ បើធ្វើពុំទាន់យក
ទោសដល់ស្លាប់ នោះក៏មហាសេដ្ឋីយនោះពីពធ្វើពុំទាន់ហើយ ពុំធ្វើរនេះ ធ្វើរ
ប្អូនហើយធ្វើមឈូសវិញ ។ ថ្ងៃនោះឯងបរ័សនោះដើរទៅដល់ បើថាម-
ហាសេដ្ឋីយនោះ កុំពុងតែធ្វើប្អូនហើយក៏ស្លួតកេថា ចុះលោកមានការអ្វី
ក៏បានជាធ្វើប្អូនហើយធ្វើមឈូសដងឯងនោះ តេប្រាប់ថាស្ដេចឲ្យធ្វើរនេះលាប
លនឲ្យយ៉ាងល្អ ឲ្យទាន់ព្រឹកនេះស្ដេចនឹងទៅលេងព្រៃ បើធ្វើពុំទាន់ស្ដេចយក
ទោសដល់ស្លាប់ ។ ឥឡូវនេះមហាសេដ្ឋីយពីពធ្វើពុំទាន់ដងខ្លួនជាស្លាប់ ទាន
ដាធ្វើប្អូនធ្វើមឈូសវិញ ។ បរ័សនោះឆ្លើយថាក៏អ្នកយប់នោះ ឲ្យតើញ្ញុំ
ស៊ីយខ្ញុំធ្វើ ឲ្យៗ ទាន់ព្រឹកនេះ ឯមហាសេដ្ឋីយនោះ ឮះពាក្យដូច្នោះហើយ
ក៏អរណាស់ ហើយក៏ឲ្យរៀបពាក្យទឹកឲ្យស៊ីយឆ្អែតហើយ ក៏ប្រកល់ឈើឲ្យធ្វើរនេះ
នោះ បរ័សនោះក៏ធ្វើតែនឹងកុំបិត១ ដែលយកក្រោមឃ្លាំងនោះក្នុងយប់
នោះហើយៗ លាបលនល្អ ព្រឹកឡើងអ្នកយកទៅថ្វាយស្ដេច ឯស្ដេចបើថា
ហើយក៏ឲ្យរៀបគ្រឿងដាប់ប្រដាទៅលេងព្រៃ ឯមហាសេដ្ឋីនោះឮះរូបពី

ស្លាប់ហើយ ក៏នឹកក្នុងចិត្តថា អ្នកនេះមានកូនស្អុះណាស់ គប្បីទ្រុះនឹងរកអ្វី ៗ
សងកូនឲ្យលើរនោះណាស់ មាក្តៅរកូនប្រុសមួយ១ នោះល្មមឲ្យមានប្ដីយ គប្បីទ្រុះ ៗ
មាក្តៅរការឲ្យទៅអ្នកនោះ គិតហើយហៅយកការឲ្យ លុះដល់ការរួចហើយ
ក្នុងយុតនោះផ្ញើមដំណេក ក៏បរ័សនោះថ្ងៃនោះ គិតលងបិតប្រពន្ធ ហើយធ្វើសា
ផឹកស្រា ស្រវឹង ហើយដេកទៅ លុះដល់យុតយ្យូវបាទ្ធិចក៏ធ្វើសាកូត ប្រលាក់ប្រ
ពន្ធ ក៏កូនសេដ្ឋីយនោះ លុះឃើញកូតប្រលាក់ខ្លួនដូច្នោះហើយ ក៏ស្រែកឡើង
ក្នុងយុតនោះ ថាលោកឪតាករកប្ដីយឲ្យខ្ញុំមនុស្សមនុស្សមអាក កូតប្រលាក់អស្ម
ហើយខ្ញុំមិនទ្រាំមទេ ៗ ឯមហាសេដ្ឋីយនោះ ឮកូនស្រែកពីប្ដីយដូច្នោះហើយ
ក៏ឃាត់ទៅកូនថា ដេកទៅកុំស្រដី ដ្បិតប្ដីយស្រវឹងហើយពេមានកូនផង ៗ
ឃាត់ស្កប់ម្ដេចក៏កូននោះមិនមានស្ដាប់ វាថាបើឲ្យទៅក្ដៅតែរាប់ទ្រាំ ឯមនុស្ស
បម្រកវាមិនទ្រាំទេ ៗ។ លុះព្រឹកឡើងក៏ហៅនោះវាពាកដីដេកឡើងក៏ចូល
ទៅសេដ្ឋីយ ប្រាប់ដូច្នេះកូនឲ្យវិញ មិនព្រមយក ហើយថាមិនបានតាល់ផ្សេ
ដើងផង ឯមហាសេដ្ឋីយឃាត់សុំទោសឲ្យកូន ក៏ពេលនោះពុំព្រមទៅ
ពុំព្រមយក ហើយយកកុំបិតលាមហាសេដ្ឋីនោះទៅទៀត ៗ ឯស្តេចៈ
នោះ លុះមកពីទ្រៃហើយ ក៏ឲ្យទៅរកដាងដើលធ្វើរទិនះនោះ ពុំឃើញ ហើយ
ក៏គិតស្តាយឲ្យអស់តាមិនបានក៏សំបុតរកក្រិតទើតក៏ពុំឃើញហើយ ស្តេច
នោះ ក៏ឈៀមទៅ ៗ។ ~~

ឯបរ័សនោះលាសេដ្ឋីយដើរទៅឆ្ងាយហើយក៏បានដល់ទៅនគរ
១ ឈ្មោះទិវីតា ឯស្តេចក្នុងនគរនោះក្នុង១យុតក៏ឲ្យតាម៉ឹង ១ ភាក់ទៅៈ
ដោរវេនទៅផ្ទះពោង យុត ៗ ស្តេចនោះចេញមកកាត់ តេរាល់ថ្ងៃ ៗ ព្រោះ
តែពីថ្ងៃ ដែលស្តេចនោះបង្គាប់មកនោះ ក៏កាត់តាម៉ឹង ក៏អស់ហើយ ៗ

លុះដល់ថ្ងៃ បុរសនោះ ទៅដល់ ដង្ហូវ ថ្ងៃនោះ ត្រូវវេន ហើយហ្ន៎ ទៅដេកឲ្យស្តេចកាត់ : នោះ ហើយហ្ន៎ នោះធ្វើបុណ្យឲ្យទានក្នុងថ្ងៃនោះ   បុរសនោះ ទៅដល់ហើយ ក៏សួរគេថា លោកមានការអ្វី ក៏បានជាធ្វើបុណ្យឲ្យទាន ហើយអ្នកក្រុងត្រូវតាំងយំ តែរាល់ការដ្បិតនោះ គេត្រូវបស្តេចឲ្យទៅដេកវេនឲ្យស្តេចកាត់ ល្ងាចនេះ បានជាលោកធ្វើបុណ្យឲ្យទាន = មុនស្លាប់   ក៏បុរសនោះថា បើគេឲ្យប្រាក់ខ្ញុំស៊ីយ ខ្ញុំទៅដេកឲ្យស្តេចកាត់ជំនួស នោះ អ្នកមាននោះ ទទួលយកពាក្យនោះហើយ ក៏ទៅខ្ញុំនាត ហើយហ្ន៎ ៗ ក៏ឲ្យបាយទៅដល់ហើយ ហើយហ្ន៎ ឲ្យទៀត ប្រាក់ឲ្យស៊ីយ ហើយសួរថា បើអ្នកឯងទៅដេកឲ្យស្តេចកាត់ជំនួស ខ្ញុំ ៗ នឹងធ្វើបុណ្យឲ្យអ្នក ក៏បុរសនោះ ទទួលទៅដេកដល់ ហើយសុំប្រដាប់ត្រី ដែលហើយហ្ន៎ ពាក់នោះ យកមកពាក់ហើយ ក៏ល្បឿកុំបិតបង្គោះ ចូលទៅដេក នៅចុងគោងចាំ ឲ្យស្តេចយោធាយកកាត់   ដល់ចុងគោងហើយ ក៏បុរសនោះចាំ ដេកល្មើយចាំមើលស្តេច   លុះយូតយូរ ពាក់កណ្ដាលយប់ ក៏ស្តេចនោះ យកដាវ ហោរា មកដែកកាន់ ព្រះខាន់ ដើរចូលមកនឹងកាត់បុរសនោះ   ឯបុរសនោះលុះ ឃើញស្តេចមកជិតហើយ ក៏ស្ទុះទៅចាប់ស្តេចនោះជាប់ហើយ ក៏ចាប់នឹងកុំ បិតបង្គោះ ទៀត ដងបង្គុល ហើយសួរថា អ្នកណា ៗ ចូលមកចាំយូតនេះ ស្តេចលោកមានព្រះបន្ទូលឲ្យអាត្មាចាំយាមក្នុងយូតនេះ ថាហើយចាប់បង្គុល ទៀត   នោះស្តេចនោះថាទេ អាត្មាទេ អ្នកណាអាត្មាទេ   អាត្មាជាស្តេច = ស្តេចអយមកចាំយូតនេះ អាត្មាមិនខ្លួន   ស្តេចលោកឲ្យអាត្មាចាំព្រះរាជវាំង ក្នុងយូតនេះ ។   លុះព្រឹកក៏ស្រាតនឹងត្បងដ៏ស្តេចល្មមគោល ក៏ស្តេច នោះសួរថា ទោះណា   បុរសនោះថាខ្ញុំនៅផ្ទះសំម្តេចហើយហ្ន៎   ស្តេចនោះដឹង ហើយ ស្ដេចពោធិ ៗ ចូលទៅក្នុងវាំង ។   លុះព្រឹកឡើងក៏បុរសនោះស៊ីយ កុំបិតបេតាតាពីក្នុងវាំង មកផ្ទះហើយហ្ន៎វិញ   អ្នកដងឃើញហើយថ្លែ ថាបុ= រសនោះ ទៅដេកឲ្យស្តេចកាត់ ម្ដេចក៏បានជាមិនស្លាប់មកវិញ ហើយ ... ហើយហ្ន៎

ស្គរ បុរសនោះស៊ីរាំតាមដំណើរសត្វក្រពើ ហើយស៊ីរាំថា ស្តេចសព្វថ្ងៃនេះតុំ
មែនជាការទេ ដ្បិតស្តេចនឹងរកមនុស្សប្រាជ្ញរឿងដីងក្នុងនគរនឹងរាក្សស្តេច
បានជាឲ្យទៅដេកឲ្យកាត់ នេះស្តេចកាត់ ចុះបើសត្វរាជ្យចូលទៅលុកលោះ
ហើយនឹងដេកមិនស្ងៀរទៅ ឲ្យរាជ្យចូលទៅកាត់ស្តេចហើយ បុរសនោះនិយាយរឿងៈ
ក្រពើសត្វក្រពើហើយ ទើបរាក់ខ្លួនរាល់ការ អស់គាម៉ឺនក្រែលណាសទៅហើយៗ
ហើយក៏សម្តេចទោហ៊ីញ ពីតថាបុរសនោះមានអនុស្សនិណាស មានក្នុងក្រមុំម ១
ក៏ឲ្យជឿនាប្រពន្ធបុរសនោះ ។ លុះព្រឹកឡើងស្តេចនោះឲ្យមកហៅបុរសៈ
នោះទៅហើយ ឲ្យជៀនាគាម៉ឺនដំរាក់ក្រុងករបព្ទាត់ស្តេចក៏ទៅ ។ ឯស្តេចា
នោះជារាជ្យាលទៅ តុំមានក្បុងប្រុសនឹងឲ្យឈ្មោះរាជល្បង មានតែក្នុងក្រមុំម ១
ហើយក៏ប្រពលក្នុងនោគរាជសំបាត់ ឲ្យបុរសនោះឈ្មោះរាជស្តេចក៏ទៅ ។ ។
រឿងនេះខ្ញុំមិនដឹងជានៅនគរណា ប៉ុន្តែព្រៃគេថាល ។ និយាយតែ ។ យក ។—

រឿងមាយាស្រី

នេះយើងនិយាយពីរឿងពីព្រេងដើម ។ ថាមានអ្នក ១
តាក់ប្តីប្រពន្ធនៅជាម្បការ តុំមានកូនចៅដល់យូរទៅ ប្រពន្ធនោះមាន
ចុតកំណាចមានសាហាវ ហើយត្រាំសាហាវមកដេកក្នុងផ្ទះពេលព្រឹកថ្ងៃ ។ លុះ
១ ថ្ងៃនោះ ប្តីនោះទៅនៅទោកស៊ីកដំល្បងក្នុងព្រៃ ដល់ថ្ងៃត្រង់ចូលមកស្រែយ
នៅផ្ទះអ្នកតា ក៏ដូនថ្ងៃនោះប្រពន្ធស្រលោតសាហាវណាស ពីតចង់សំណាំតៈ
ប្តីយ ក៏ទៀតតស៊ុននៅបស់អ្នកតាឲ្យទៅ ប្តីយឲ្យឈ្លក់នឹងយកសាហាវដើប្តី

លុះពីគេហើយយកផ្ការាំងដើរចូលទៅក្នុងផ្ទះអ្នកតានោះ ឯប្ដីយនោះឃើញ៖
ប្រពន្ធដើរចូលទៅក្នុងផ្ទះអ្នកតាហើយពិតគួរថា ប្រពន្ធអាត្មាមករករឿង៖
ក្នុងផ្ទះអ្នកតានេះ ពីកហើយចូលតាមក្រោយខ្លួនរួតអ្នកតាលតលូត ប្រពន្ធ ។ ឯ
ប្រពន្ធចូលទៅហើយឱ្យបង្ខំឡើងគ្នាហើយនិយាយប៉ុនអ្នកតាថា ខ្ញុំមិនចង់យកប្ដីយខ្ញុំ
ទេ ខ្ញុំយកប្ដីយទៀត សូមឱ្យអ្នកតាកាប់ប្ដីយខ្ញុំមឱ្យស្លាប់ទៅខ្ញុំថ្វាយជ្រូក ១ ។
ប្ដីយនោះពួនត្បោះហើយឮសំដីក្រោយអ្នកតាថា អើបើនាងមានសោហាយ
ហើយចង់ឱ្យអាត្មាកាប់ប្ដីយឱ្យស្លាប់ណាស់ទេ វិលទៅវិញហើយរកមាន់ក្រាតខ្ញុំ
មេ ខ្ញុំតាង ១ សំបុកស្ពោរឱ្យប្ដីយគាត់ឯងស៊ីយនោះស្លាប់ហើយ ។ គាត់នោះពួន
ត្បោះហើយក៏វៀងទៅអ្នកតាបង្គាប់ ប្រពន្ធវិលមកផ្ទះវិញ រកទិញមាន់
មាន់ក្រាត ១ សំបុកស្ពោរទុកឱ្យប្ដីយឱ្យស៊ីយឱ្យស្លាប់នឹងយកសាហាយ ។ លុះ
ដល់ប្រុសតាចុះប្ដីយនោះមកពីដើរកំសាន្ត ដល់ហើយសួរថា តើឡើបាននៅ
ស៊ីយបាយវិញ មេនោះឆ្លើយថាខ្ញុំបានតាំងមាន់ក្រាត ១ សំបុកស្ពោរទុកឱ្យអ្នក ប្ដី
ថាឡើតាញ្យមកនឹងស៊ីយ ។ ប្រពន្ធលើកបាយខាំតាំងមាន់ក្រាតមកឱ្យប្ដីស៊ីយ
ប្ដីយនោះស៊ីយអស់តាំងមាន់ហើយធ្វើជាឈឺដេកថ្ងូរហ៊ឺៗ មេនោះគិតស្មាន
ថាប្ដីយគ្រាន់នឹងតាក់អ្នកតាបង្គាប់ហើយ ដឹងតែពុំរស់ហ៊ីណាស ប្ដីនោះធ្វើជា
ដេកទៅ ឯមេនោះលើកផ្ទាំយកសាហាយចូលទៅដេកជងតិតស្មានថា
ជាប្ដីយស្លាប់ ៗ។ ក៏ពួនតេនិយាយគ្នាថ ប្ដីយរលើងអង្គុយហៅប្រពន្ធ
ថាវិការណាស់ ឱ្យដងទឹកមកដាំងនឹងងូតបាន្គិប ។ ឯអាសាហាយនោះលុះ
ឃើញប្ដីយតាំងនោះរលើងអង្គុយភ្ញាក់ហោះក៏ស្ទុះរត់ពាំពាន់ ចូលទៅនៅក្នុង
ពាងធំ ១ គេទាក់ដំណេកសំដ៏យ ថាប្ដីនោះដេកនឹងបោកពីពាងទៅដេកនឹង
មេនោះវិញ ។ ឯប្ដីនោះឃើញហើយក៏ពុំស្រដីយធ្វើជាមិនឃើញ មិនដឹង
ហៅប្រពន្ធថាវិការណាស ឱ្យដាំទឹកឱ្យងូតបាន្គិបនឹងអាលស្លាប់ មេនោះពួ

ថាចង់ស្លាប់ដូច្នោះអំណាយ ដ្បិតត្រូវនឹងពាក្យដែលទាយនូវអ្នកតា ៗ លុះ
ដាំទឹកពុះហើយប្ដីយ៉ាងទៅដងទឹកត្រដាក់បាន ១ ក្អមនឹងឈាមនឹងទឹកក្ដៅ
នោះ ប្រពន្ធព្រឺប្ដីយ៉ាប្រើដូច្នោះក៏យកក្អមចេញទៅដងទឹក ឯប្ដីឃើញនោះ
ឃើញប្រពន្ធទៅបាត់ហើយក៏លើងដើរទៅលើកទឹកពុះ ១ ខ្ទះនោះយកទៅស្រោច
លើអាសាហ្សព្រៃក្នុងតាងនោះស្លាប់ទៅហើយចូលទៅដេកវិញ ធ្វើសាឈឺថ្ងូរហ៊ឺៗ
ទៀត ៗ ឯមេនោះដងទឹកយកមកដល់ហើយមើលទៅឃើញអាសាហ្សត្រូវទឹក
ក្ដៅរងាសសៃដូចកេងកក៏ចេញពីតាង ក៏មេនោះទ្រាំពុំបានថា ប្ដីក៏មិនដឹងទៅ
រាមិញ្ញានដេកទេ អានោះនៅឆ្នាំងដែលមេនោះយកដៀទៅបាត់ច្រមុចទៅ
ត្រូវស្រែកត្រពៀករហែកជ្រលន្ទាំបាក់ក៏ដឹងថាប្ដីយស្រោចទឹកក្ដៅស្លាប់ហើយក៏ទាំ
ស្រដៀយកត្រីពពាងច្រកពៀយកទឹកឲ្យប្ដីយ៍ងូត ឯប្ដីយក៏ទាំស្រដៀទឹកក៏រ
ទាំងូត ប្រាប់ប្រពន្ធថាអាតាគ្មានបើហើយ ៗ ហៅប្រពន្ធចូលទៅដេក ។ល។

លុះព្រឹកប្រឡាមភ្លឺហើយមេនោះទាំងពីរនឹងពិតស្មើដូចខ្មោច
នឹងយកខ្មោចចេញឲ្យរួចពីផ្ទះក៏គិតក្នុងចិត្តថាក្នុងស្រុកនេះមានចោរបួន
នាក់តែងលបលួចអ្នកដងតែលាងថ្ងៃលក់យកត្រីតាភ្ជូម ៗ ដូច្នោះអាតានឹង
ពិតឲ្យចោរទាំង ៤ នាក់នេះយកខ្មោចចេញពីផ្ទះអាតាទៅចោលក្នុងព្រៃឲ្យ
បាន គិតហើយដើរឱយសំពត់ចូលឱ្រ ព្រៃរកេយកមកហាលក្រៅផ្ទះ ឯ
ចោរទាំង ៤ នាក់នោះឃើញហើយគិតការថា ដេ! មេនេះមានណាស់យួរនេះ
ឃើងទៅលបលួចវាឲ្យបានកុំឲ្យខានសព្វថ្ងៃឃើងក្រែងតែរាក្រ ៗ ឯមេ
នោះហាលឱ្រព្រៃសំពត់ចូលនោះ លុះដល់ល្ងាចចុះក៏យកទៅទុកវិញអស់
ហើយក៏យកខ្មោចនិងត្រូតពាងខ្មោចនោះដាក់ទុកឲ្យចោរចូលមកលើង ៗ ឯ
ចោរទាំង ៤ នោះលុះយប់ចុះក៏បបួលគ្នាទៅលួច ចូលទៅរកបស់ទាំងនោះទាំ

-១០

ឃើញ ៗ តែរកឯ១ បងប្អូនមាតាបើកតំរុយ ចៅទាំងបួននិយាយការថា របស់

មនុស្សនោះវាដាក់ក្នុងពាងនេះហើយ បើដូច្នេះយើងសែងយកពាងនេះទៅ ពិត

ហើយក៏នាំការសែងពាងនោះទៅ ដល់ព្រៃធំហើយក៏ឲ្យម្នាក់មើល ៗ អា១ ៖

ម្នាក់ដៃទៅត្រូវសក់ថា ឲ្យស្នួតខាតានដៃបេញទីតាំង ៗ អា១ ម្នាក់ទៅទៀតត្រូវ

ស្លឹកត្រចៀក ត្រូវភ្នែកច្រមុះហើយប្រែកថា ឲ្យឡាបនេះ ៗ អា១ ទៀតមិនដឹងជា

ម្នាក់ដៃទៅទៀតត្រូវដើមទ្រូងក៏ដឹងជាឡោប ស្ទុះវាតធ្លាលហើយទាំងណាស ថាផ្សិត

មេនោះបន្តោត ឲ្យសែងទោបទៅចោលបាន ចៅទាំង៤ពិតការថាយើងឃុំម

មើលមេនោះ បើឃើញវាដើរទៅណាតែម្នាក់ឯងការយើងចោមចាំតវាឲ្យ

វាទាំងកុំឲ្យវាបន្តោតយើងទៀត ។៚

ដូច១ថ្ងៃនោះមេនោះចុះទៅក្នុងរកទឹកពាតវ៉ាន ដូចមានសៃ

ពោបិនទេតានឹងដលមកពីស្រុកបិន ៗ មេនោះដើដល់កណ្ដាលផ្លូវក៏ដួល

នឹងចៅទាំង៤នោះ ចៅឃើញហើយនាំការប្អូតចាប់នឹងវាហើយដៃពីទៀង

ដេលវាបន្តោតនោះ មេនោះស្ទៀចាន់ហើយអកបើអកឲ្យខ្ញុំក៏ពតប្រយោជ

ដែល ដ្បិតខ្ញុំទៅទាប្រាក់ពីបិន ដូច្នេះមកអញ្ជើញទៅនឹងខ្ញុំម ៗ ទាបាន

ចែកការប្ចាយលេង ៗ ចៅទាំង៤ តវាថាឲ្យទៅយកប្រាក់ដូច្នេះ ក៏ឲ្យ

ជិតនាំការទៅ មេនោះដាំមចៅទាំង៤នោះថា អសអកឈរចាំនៅលើច្រាំង

បើកាលណាឃើញខ្ញុំបោយដៃ នោះអ្នកចុះទៅចុះ បានប្រាក់ហើយ ៗ មេនោះ

និយាយដាំមចៅទាំង៤ ហើយចុះទៅសំពៅ និយាយនឹងត្បូសំពៅលាក់ចៅទាំង៤

វាថាចៅនោះខ្ញុំវា ហើយវាបន្តុលបង្ហាញចៅត្បូសំពៅ ប្រាប់ត្បូសំពៅថា

បើវាចុះមកខ្ញុំលើងទៅលើគោក អ្នកចាំតវាដាក់ច្រវាក់ឲ្យខ្ជាប់កុំឲ្យវារត

បាន ត្បូសំពៅព្រមហើយស្នូរថា ពាង់ឯងលក់ម្ដុំខ្ញុំ ពាង់ឯងទាំង៤

រាជាណេង ២ ខ្ញុំមករក ត្បិតនៅឲ្យ ១ ណេង ១ កំណាត់ ១ រក់ត្រមលក់ហើយ ះ
ចេញមកក្រៅ ហើយដែលហៅចោរទាំង ៤ នាក់នោះ ឯចោរទាំង ៤ ពីគស្មានថាជា
ហៅឲ្យទៅយកប្រាក់ ក៏នាំគ្នារត់ទៅ ដល់ហើយស្រែកគ្រូលំពោះ ព្រៃម៉
គ្រូស ឲ្យបាត់ដាក់ច្រវាក់ទៅចាប់លំពោះទាំងអស់គ្នា ។ ឯមេនោះក៏យកប្រាក់
លឿនមកបាត់ ។

មេនោះបានប្រាក់ហើយដើរលើមកផ្ទះទីតា ដល់កណ្ដាលផ្លូវក៏ជួន
យុគផ្លូវម៉ាហានដើរទៅទៀត ក៏លឿនទៅដេកលើដើមឈើធំ ១ នៅមាត់ផ្លូវ
នោះ ។ ឯចោរទាំង ៤ នោះ លុះបានដាក់ច្រវាក់ខ្លាត់ហើយ ក៏និយាយគ្នាថា ដើ
មេនេះហៅប្រាដ៏ធំ រាបនោតឲ្យយើងលែងខោចទៅចោលក្នុងព្រៃ ហើយត
ល្បិចរាលក់យើងបានទៀត ។ ចោរទាំង ៤ ចិត្តណាស់ក៏ចាប់ច្រវាក់តាករកផ្ទះ
ចេញពីលំពោះដើរលើងរកមកផ្លូវយុគនោះ ក៏ជួនយុគ យូរណាស់ នាំគ្នាលឿន
ទៅដេកលើដើមឈើធំដែលមេនោះដេក ចោរម្នាក់ក៏ដោះមេក ចោរ ១
លឿន ៗ ទៅក៏ជួបនឹងមេនោះនៅលើចុងឈើនោះ អាចោរនោះថា អើ
បាងឯងស្លាប់ហើយម្ដងនេះ បាងឯងធ្លាក់ដើបនោតយើង តល្បិចបាងឯង
រត់រួចឲ្យរួច ។ មេនោះលើកប្រាក់បង្ហាញចោរនិងនិយាយថា ចំហើយអ្នក
កុំស្រែកស្បថ កុំឲ្យអ្នកទាំងប៉ុន្មាននោះដឹង យើងយកគ្នាដាប់បីយប្រាក់យកប្រាក់
នេះទៅចាយរកស៊ីយ កុំអ្នកជឿបាតខ្ញុំឡើយ ។ អាចោរពន្លោះ ក៏មិនស្រែ
ស្បថទៀត ចិត្តចូលទៅជិតល្អកថ្ពាល់បេះកៀកហើយថា អើ ប្អូនឯងហៅប្រា-
ដាំធំ បនោតបង ២ ដងហើយ តល្បិចបងបានតាងដាប់ប្រាក់ដោយសារព្រៃនេះ
យើងនិយាយហើយឲ្យដើប ៗ មេនោះចាំមានប្រកែកស្ដីហើយប្រាប់ថា ខ្ញុំ
ចាំងអ្នកស្រែលេញាខ្ញុំមិននោះ ឯខ្ញុំស្រែលេញាអ្នកនោះបិត ១ ហើយ ។

អានោះថាបងស្រីលើតាសោះហើយ គាត់ចាំដងឯបិតបងនឹងឲ្យបងស្ត្រីបុរ្ស
បងជឿដូចម្ដេច ។ មេនោះថាបើស្រីលើតាការបិត១នឹងការ មាត់
លិតអន្ទាតការ នោះមេនោះលៀនអន្ទាតហើយ ទើបទៅរកអាចោរនោះ អា
នោះលិតអន្ទាតមេនោះ ហើយលៀនអន្ទាតឲ្យមេខ្មោះលិតវិញ មេនោះស្រាត
តែចាំដាច់អន្ទាតអានោះមល១កុំណាក់ ហើយស្រាវទុំលាក់ពីលើចុងឈើរ
ធ្លាក់ដល់ដីស្រែកពុតតែល្ងុល ៗ ។ ឯចោរទាំងប៉ុន្មានពីតស្មានសាបនស់ពោលពា
យកចាត់ក៏លោតពីរមែកឈើរតែទៅ ហើយស្រែកហៅការថាធ្វើការយើង
រត់អាបិករដេញហើយ ៗ ឯចោរដែលដាច់អន្ទាតនោះស្រែកហៅការវា
ថា មេនោះវានៅលើចុងឈើនោះឲ្យមកចាប់ បុរស្ត្រីដាច់អន្ទាតឡើយ
ចាំប្លោះពុតតែល្ងុល ៗ ការវាស្មានសាបនបេះតែប្រឹងរត់យកតែក្រាលអា:
យ៉ូស្លុដោះខ្លួន ។ ឯមេនោះចុះពីលើចុងឈើយកទ្រព្យទៅផ្ទះឲ្យ
ប្ដីយនោះរកស៊ីយនឹងប្ដីទៅ ។ ៚

រឿងកុងប៉ាង

អំពីនេះនឹងនិយាយព្រេងដែលចាស់ទុំមនិយាយតៗមក ។

កាលណោះមានមនុស្សម្នាក់ មានប្រពន្ធនោះពីនាក់ប្ដីយនោះឈ្មោះអ្នកកុង ៖
ប្រពន្ធឈ្មោះនាងអាំ១ នាងតាំម១ ដូន១ថ្ងៃអ្នកកុងនាំប្រពន្ធទាំងពីរទៅលេងបង
ប្អូននៅស្រុកឆ្ងាយ ដូនស្រុកនោះឯងមានខ្លាសាហៅ អ្នកកុងបណ្ដើរប្រពន្ធទាំងពីរ
ទៅដល់ក្នុងព្រៃធំ១ ជិតស្រុកគេ ហើយមានខ្លាតែងនឹងដេញខាំមនុស្សក្រើប

កោសិយតែរឿងៗ លុះអ្នកគុងទៅដល់កន្លែងនោះ ហើយខ្លាលោស្ទុះដេញ ៖
ស្រែកសន្ធាប់ពីចំង៉ាយមក អ្នកគុងក៏ភេររត់ចូលក្នុងរូងឈើ ហើយរាកទាំងដោយព្រោះ
ភៃខ្លាចណាស់ពេកក្រែ ទាំងជើងដៃ ឯគាងអំគាងពាំជួយការខ្លានោះស្លាប់ ។
ឯអ្នកគុងឃើញប្រពន្ធវាយខ្លាស្លាប់ហើយ ស្ទុះចេញពីរូងឈើមកយកដំបង
វាយខ្លាហាត់ត្រាំពេកនោះថែមទៀត ឯប្រពន្ធទាំងពីរបន្លូសប្ដីយថា ខ្លាកើរ
ស្លាប់ហើយធ្វើជាមកវាយថែមទៀត ប្ដីសម្លុយកុំធ្លាក់ពឹងដូច្នេះ ឯអ្នកគុងដេ
បំពានទៅប្រពន្ធថា ឃើញខ្លួនមានស្នៀងណាវាយខ្លាស្លាប់ មានតែប្ដីបានហ៊ានវាយ
ខ្លាស្លាប់ ។. អ្នកគុងក៏ចាប់រនុកខ្លាលែងនឹងប្រពន្ធចូលទៅក្នុងស្រុក អស់
អ្នកស្រុកគេឃើញអ្នកគុងលែងខ្លាមកគេបបួលគ្នាមកមើលពាសពេញ ៖
ហើយគេសួរថាអ្នកឯងធ្វើដូចម្ដេចបានជាបានខ្លានេះ ដ្បិតខ្លានេះសាហាវ
ណាស់វាតែងតែងខាំមនុស្សម្នាក្រេបស៊ីកោសិយច្រើនណាស់ហើយ ប្រពន្ធអ្នក
គុងនិយាយប្រាប់អ្នកស្រុកថា អ្នកគុងគាត់ឃើញខ្លាវាដេញមកគាត់រត់រ
ចូលក្នុងរូងឈើ ទុំ ពីគាត់ច្បឿៗ ដូការវាយខ្លាស្លាប់ អ្នកគុងពប្រពន្ធភ្លឿ
ក្រោយគេដូច្នោះ ហើយបន្ទោសបន្ទូតទៅលើប្រពន្ធថា មិនដែលមានស្នៀងណាខ្លាំង
ពូកែហ៊ានវាយខ្លាស្លាប់មាក្រែរប្ដីសបានខ្លាំងពូកែ បានហ៊ានវាយខ្លាស្លាប់ ឯអ្នក
គុងអតប្រាប់អ្នកស្រុកថាខ្លាវាស្ទុះមកនឹងខាំ ដូច្នេះខ្ញុំដាក់ស្នៀតកុនដូច្នេះបាន
ជាវាយខ្លាបាន ឯអ្នកគុងធ្វើជាលោតកុនវាយខ្លាឲ្យអ្នកស្រុកមើល ឯអស់
អ្នកស្រុកកោតខ្លាចអ្នកគុងតែរាល់គ្នា ហើយលន់តឲ្យឈ្មោះហៅអ្នកគុង
ហ៊ាន តាំងពីថ្ងៃនោះមក ពុញ្ញ័យឈ្មោះអ្នកគុងហ៊ានវាអ្នកពូកែចេះគុនវាយ
ខ្លាស្លាប់ ផ្សាយទៅដល់ស្ដេច ៗ ឲ្យយកទៅធ្វើជាមេណាបំពឹងមុកនឹងច្បាំងសា
សិក ។ លុះតៅយូរទៅដូនមានសឹកគេលើកមកច្បាំងយកនគរ ស្ដេច
ត្រាស់ហៅអ្នកគុងហ៊ានឲ្យច្បាំងសឹក ឯអ្នកគុងហ៊ានពុស្ដេចត្រាស់ហើយឲ្យទៅ

ច្បាំងសឹកដូច្នោះ ក៏ឈាយ ចាំងនិងបើនឹកញ្ញើដូចម្ដេច នឹងមិនទៅច្បាំងមិនបានឡើត
ស្ដេចក្រាសប្រើ បើបានគាល្បីយឈ្មោះ គាអ្នកខ្លាំងពូកែផង ដលក្រលំតាមក
ផ្ទះវិតាប៉ះ តែដេកលង្វឹកសង្ហែយ អត់ចាំបាយ ប្រពន្ធ ចាំពីចូលទៅសួរថាម្ដើបាន
គាអ្នកដេកអត់ចាំបាយដូច្នេះមានបើហេតុភេតអ្វី ប្រការដូចម្ដេច ។ អ្នក
កុងហ៊ានប្រាប់ថាឡើតស្ដេចក្រាសប្រើបង្ហុំទៅច្បាំងសឹក ភល្ងេះបងកែឡាប
សិកកោះណាល មិនដឹងបើនឹកធ្វើដូចម្ដេច ។ ប្រពន្ធឆ្លើយលើងថាអ្នកកុំព្រួយ
ចិត្តគាគាទៅចាំម្ហូបអស អ្នកក្រោកលើងពីសាបាយ ឲ្យស្ដែតង្ហាត់ទឹកឲ្យសាបាយខ្លួន ឯ
កុងហ៊ានតា ប្រពន្ធល្បងលោមដូច្នោះបើក្រោកត្បោក្នុងចិត្តក្រោកលើងង្គូតទឹកល្បី
បាយ ទៀតក្រៀង ប្រដាប់នឹងទៅច្បាំងសឹក ។ លុះទៀតរួចហើយដល់ថ្ងៃពេលា
ល្អក៏ចូលទៅក្រាបព្រះបង្គំលា ស្ដេចបេតាទៅច្បាំងយកចាំ ប្រពន្ធទៅផង កុង
ហ៊ានជិះខាមក្បាលដំរីយ ប្រពន្ធជិះខាងក្រោយ មានពលហែចាំមុខចាំក្រោយគា
ក្បួនទាតពាសពេញ ក្នៀតក្រា លុះទៅដល់ទាំង សត្រូវមើលឃើញច្បាស
ប្រាកដ កុងហ៊ានភ័យណាសលេងចាំអាង ពារីចាំដៃចាំជើងដួចគាកេអង្គើនក្បាល
ដំរីយ ឯដំរីយក៏ជាន់គាគេអង្គើន ឲ្យពោលចូល ក៏ប៉ះតែពោលចូល
បាលចាំពាលទ្រាំអស គ្មានណាគ្មានទាន់ ។ ឯទាំងសត្រូវឃើញកុងហ៊ាន
បដំរីយពោលចូលដូច្នោះ ភិតឈ្មានជាមេទាតនេះពូកែណាស ដាក់ទាតញ្ញាញ
រតយកតែព្រួញស្រាយស្ពុះ ទៅ ។ ឯកុងហ៊ានឃើញទាំងវក់ទៅអស
ហើយឡើងគាអ្នកកេងកាងឲ្យអសគាមុនទៅពលរេកោពន្លាចអសគាមិនៈ
ឃើញកុងហ៊ានលេងលក់ដាក់ក្បាលដំរីយ សូយពាសពេញដូច្នោះ គេសួរថា
លោកមេទាតថ្វាយក៏លេងលក់ដូច្នោះ កុងហ៊ានឆ្លើយលើងថា បើកុំតុងតែ
ច្បាំងនឹងសត្រូវហើយឈឺដៃ នឹងចុះទៅដោះខ្លួនភ័ត្ត ឯណាបាន មានស្នែងោះ
ទុកតម្លើក្បាលដំរីយដូច្នេះឯង បើចុះទៅនាំតែកាត់ល្ហេប អាក់អំពើទៅ ។

អស់គាត់ដ៏មិនទៅពលទៅ ព្រោះកុងហ៊ានឲ្យយស្តោះ អ្នកខាងកោះមានប្រាជ្ញា គេមិនជា
កុងហ៊ានខ្លាច អ្នកខាងកោះមិនសូវមានប្រាជ្ញាកោតខ្លាចកុងហ៊ានណាស់ ឯកុងហ៊ាន
បានឈ្នះទាំងហើយត្រឡប់ពាចូលក្នុងនគរវិញ ហើយចូលទៅក្រាបទូលបង្គំស្ដេច ៗ
ឯស្ដេចឃើញកុងហ៊ានទៅច្បាំងឈ្នះសឹកហើយ ទាំងរក្សាខាងឆ្ងាយអស់ទោទាំងព្រះ
ទ័ព ត្រេកអរណាស់ ទ្រង់ព្រះរាជទានយសសក្តិនាគាម៉ឺនធំ ហើយព្រះរាជទានរបស់ៈ
ទ្រព្យទៅច្រើនយសសក្តិនាច្រើន ឯកុងហ៊ានអំពីគ្រានោះមកបើទេអ្នកផ្ទាំង
ធ្វើក្រែងក្រងលើងទៀត ៗ លុះឯក្រោយទៀតស្តេចមានសត្វក្រពើលាបោពេះ
តែដេញកោះទាំងអស់មនុស្សមាស អ្នកទូតាស្តាលព្យក ដើរក្បៀយខាងជើងទឹកស្ទឹង
ក៏ចាប់ ខ្លាចអាមិនមានអ្នកឯណា បានចុះងូតទឹកនៅស្ទឹងនោះ អស់កាលពី
បាក់ហឹងណាស់ សេចក្តីនោះជ្រាបទៅដល់ស្តេច ៗ ទ្រង់ត្រាស់ប្រើកុងហ៊ានឲ្យទៅ
ចាប់ក្រពើ ឯកុងហ៊ានក៏ព្រះបន្ទូលស្តោះនឹកពិតកែណាស់ ប៉ុន្តែមិនហ៊ាន
ទាស់ទទឹងព្រះបន្ទូល ជានឹងយកអាសាក៏ឲ្យត្រូវព្រះរាជបារមី ឯកុងៈ
ហ៊ានលុះត្រឡប់មកដល់ផ្ទះ ហើយនិយាយនឹងប្រពន្ធថា គេយើងស្លេះស្ដេច
ត្រាស់ប្រើឲ្យទៅចាប់ក្រពើក្នុងទន្លេ ស្មានក្រពើសាហាវណាស់ ម្តងនេះឃើញ
នាមិនរួចខ្លួនហើយ មុខនាក្រពើទាំងស្លាប់ម្ដងនេះមិនខានទេ ឯពីមុនដៀត
នៅលើគោកប៉ុណ្ណោះមើលទៅឃើញ ក៏ស្រួលនេះ ទៅក្នុងទឹកជ្រៅស្លាប់ម្ដេចនឹងៈ
មើលឃើញ ប៉ុន្តែស្ដេចប្រើនឹងមិនទៅក៏មិនបាន ហើយហ៊ាននោះទៅលោត
ទឹកឲ្យក្រពើចាំស្លាប់ទៅនាវីញ កុងហ៊ាននិយាយពីតនឹងប្រពន្ធស្ដោះហើយ
ហៅអស់កូនក្មួយហើយដើរទៅចាប់ក្រពើ លុះទៅដល់កំពង់ទឹកហើយឃើញ
ក្រពើកើតនៅប្រកបកំពង់ អស់មនុស្សមានក៏ថាកុងហ៊ានទៅចាប់ក្រពើក៏
បបួលគ្នាទៅមើលពេញពេញ កុងហ៊ានឃើញក្រពើហើយមកប្រាប់ត្រៀំងៈ
មានដើមឈើពីដើមផ្ទះដំបូងមានប្រពាកទាមក កុងហ៊ាននោះស្រះគោតនៅ

ក្នុងទឹក ឯក្នុងចិត្តគិតថា លោកទៅឲ្យក្រពើអាចាំឲ្យស្លាប់ទៅ ។ ឯក្រពើ
ពេលនិកកុងហ៊ានរត់លោតទៅក៏ភ្ញាក់ ប្រឹងលោតពោល ឡើងដូចនាគកំប្រហាក
ក្នុងដើមឈើ ជាប់ពាក់កណ្ដាលខ្លួន ទៅមុខមិនរួចមកក្រោយមិនរួច ឯកុង
ហ៊ានចុះទៅក្នុងទឹកដើបឡើង ឃើញក្រពើជាប់នឹងដើមឈើដូច្នោះ ស្រែក
បង្គាប់ឲ្យកូនក្មួយយកលំពែងចាក់ កាត់ក្រពើនោះស្លាប់ទៅ ឯអ្នកដែល
មើលគិតស្មានថា កុងហ៊ានចាប់ក្រពើហោះឡើងមកឲ្យជាប់នឹងដើមឈើ
គិតកោតខ្លាចក្នុងចាំអស់ ។ ឯកុងហ៊ានបានឡើងរួចពីទឹក ក្រពើក៏ស្លាប់
ដូច្នោះហើយ រឹតតែកោតកាន់អំណាចខ្លាំងពូកែឡើងទៀត ហើយឮលទៅក្រាប
ទូលស្ដេច ថាខ្លួនបានចាប់ក្រពើហោះឡើងមកលើគោកដូច្នោះ ហើយស្ដេចក៏
ត្រេកអរ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះរាជទានយសស័ក្តិឲ្យកុងហ៊ានជាធំលើសពីមុនទៀត
ព្រះរាជទានថ្វាយ ឃ្លាំងទ្រព្យនិងប្រាក់ណាស់ទៅទៀត ។ ចប់ ។

និយាយអំពីកុងហ៊ានជារឿងព្រេងតាមច្បាស់ខ្មែរនិយាយតៗ
តារមក ។ បើអ្នកឯណាមើលហើយ កុំសើចកេះដៀលយើងឡើយ
រឿងកុងហ៊ានអស់ដំណើរតែប៉ុណ្ណេះឯង ៚

រឿងធ្មេញជ្រៃៈ

៙ ៚ នេះនឹងនិយាយពីរឿងធ្មេញដៃ កាលដើមល្មើយមកថា ៖
កើតក្មេងតោះគាងម្ដាយនោះដេកទៅយល់សប្តតែទៀតឯ ព្រឹកដូចនាយលល្ង ។
យលសប្តបេះដួងបានបេះទាំងដួរ យលសប្តឃើញទេ ៗ តោះពេញបូរ គាងៈ
តោះភ្ញាក់ល្មើងពីដេក តីតថាសប្តឃើញនេះល្អណាស់បើដូច្នេះ អាញនឹងទៅឲ្យ ៖
ហោរមើលឲ្យបានឹងនាសប្តតោះល្អឬអាក្រក់ តីតស្រេចយកទៀនធូបទៅ
ដល់ផ្ទះហោរអ្នកហោរមិននៅនៅតែប្រពន្ធហោរ គាងតោះទៅដល់ផ្ទះហោរហៀ
សួរថាអ្នកហោរនៅទេ ប្រពន្ធហោរប្រាប់ថាមិននៅទេ ថាអ្នកការកាត់ក្ដី គាង
តោះប្រាប់ថាមករកកាត់ឲ្យតាយសប្ត ឲ្យតខ្ញុំដេកទៅយល់សប្តទៀតឯ ព្រឹកហាក់
ដូចយលល្ងង យលសប្តឡើងដួងបានបេះទាំងដួរ យលសប្តឃើញទេ ៗ តោះពេញ
បូរ ប្រពន្ធហោរឆ្លាត់ដឹងសប្តក្រុតនាគាងតោះនឹងកើតកូន ៗ តោះប្រុសហៀ ៖
នឹងបាននារស្ដេច ដឹងដូច្នោះពីតថាអាញនេះនឹងឲ្យទៅនៅនាខ្ញុំពេ តីត ។
ស្រេចថានាងឯងនឹងមានកូនប្រុស ១ នឹងទៅនាខ្ញុំពេ គាងតោះឆ្លាតគាងប្រពន្ធ
ហោរឲ្យដូច្នោះ ហៀលាវិលមកផ្ទះវិញ ។ ដល់សំរាលកូនតោះមក ៖
ប្រុស បានអាយុស ៧ ឆ្នាំ ដើរតោលេងតាងផ្ទះម្នាក់ឯងឈ្មោយសប្ត ៗ ថ្ងៃ ឯប្រពន្ធៈ

មហាសេដ្ឋីយ ក្បាញ្ញាលើផ្ទះ បោះក្រួយទៅរកត្បាក់ទៅផ្សា ក៏ស្រែកមើលទៅឃើញ
ធ្មេញជៃលេងនោះនោះ ស្រែកហៅថាអាជៃរើសក្រួលឲ្យអាញ ទើបធ្មេញជៃឆ្លើយថា៖
បើខ្ញុំរើសក្រួលឲ្យតើឲ្យសក្តិអ្វីយខ្ញុំ ប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយ អាញឲ្យអំបុកធ្មេញ
ជៃឯង ធ្មេញជៃសួរថាឲ្យតិចឬច្រើន នោះនាងប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយប្រាប់ថាអាញ
ឲ្យច្រើន ទើបធ្មេញជៃរើសក្រួលបៀរអណ្តូយថ្មុំមកអំបុកអំពីប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយ
ថាឲ្យអំបុកមកខ្ញុំនឹងទៅផ្ទះ ឯប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយឲ្យយកអំបុកមកឲ្យធ្មេញ
ជៃៗថាតិចណាស់ឲ្យច្រើនទៀត ទើបប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយឲ្យយកអំបុកមកឲ្យធ្មេញ
ជៃច្រើនបាន១កន្ត្រែនោះធ្មេញជៃថាតែច្រើនទៀត នោះប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយថា៖
អាញអស់ឲ្យច្រើនប៉ុណ្ណេះឯងនៅបៀរ ឯធ្មេញជៃស្គាត់បៀរខឹងយំទាពើអំបុកជើងៗ
នោះតាទៅដល់មហាសេដ្ឋីយដើរចូលមកមើលបៀរសួរថា អាជៃឆ្មើកំរំយំ ៖
ទើបប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីយប្រាប់ថាខ្ញុំឲ្យរើសក្រួលឲ្យខ្ញុំមថាឲ្យអំបុកច្រើនពល្លខ្ញុំ
ឲ្យមួយកន្ត្រែវាថាតែច្រើនទៀត ពល្លេះវាអង្គុយសេយ៉ម នោះមហាសេដ្ឋីយ
ថាឱ្យ ឯនឹងគ្នឹងបិតអាជៃទេ មាន្តែអាញឲ្យវាទើបវាព្រាមចូលបិត ទើបមហា
សេដ្ឋីយហៅថា អាជៃមកឯណេះអាញនឹងឲ្យអំបុកអាឯងច្រើន ឯធ្មេញជៃ
តាមមហាសេដ្ឋីយហៅដូច្នោះបៀរដើរទៅតាមមហាសេដ្ឋីយ ទើបមហាសេដ្ឋីយ
ឲ្យយកចង្អេរ១ មកដាក់អំបុកនឹងចង្អេរបានដាក់ដុំមបៀរសួរថា អាជៃអាមើល
អំបុកឯណាច្រើន ទើបអាជៃថានេះច្រើននេះតិច ទើបមហាសេដ្ឋីយថាបើឯង
ណាច្រើន អាឯងយកច្រើននោះចុះ ធ្មេញជៃយកអំបុកនោះទៅបៀរក៏គិតតែ
ក្នុងចិត្តឯងថា អាញព្រាញ្ញាញប្រាជ្ញនឹងមហាសេដ្ឋីយនេះបៀរ អាញនឹងឈ្នះ
ប្រាជ្ញគាត់នេះឲ្យបានទើបអាញលួចបិត ធ្មេញជៃគិតដូច្នោះស្រេចបៀរដើរ
ទៅដល់ផ្ទះម្តាយអាញការប្រាប់ម្តាយថា មកមីទៅយកប្រាក់មហាសេដ្ឋីយឲ្យខ្ញុំម
នឹងទៅនៅនាំខ្ញុំមហាសេដ្ឋីយ នឹងបំរើលោកតាមចិត្តខ្ញុំបង ខ្ញុំមិននៅនឹងផ្ទះ

អ្នកឲ្យទេ ម្តាយធ្មេញជ័យស្តាប់ពាក្យកូនថាដូច្នោះហើយប្រាប់កូនថា អ្នកម្តាយម្តាយៗនឹងមាន
ដុំដាក់បំណុលគេក៏ទេ ហើយម្តាយនឹងយកកូនឲ្យទៅនៅជាខ្ញុំគេនោះទើបធ្មេញជ័យ
ប្រាប់ម្តាយថាខ្ញុំនឹងទៅនៅ ផ្ទះប្រាជ្ញាលោកមហាសេដ្ឋីយទេ ឯម្តាយស្តាប់ហើយក៏ប្រាប់
ទៅយកប្រាក់មហាសេដ្ឋីយឲ្យកូនទៅនៅជាខ្ញុំមហាសេដ្ឋីយអំពីថ្ងៃនោះឯង ។

ឯមហាសេដ្ឋីយក៏ប្រើចៅធ្មេញជ័យឲ្យកាន់ថាសស្លារដើរតាមទៅគាល់ស្ដេច រាល់
ថ្ងៃៗទៅ ឯធ្មេញជ័យដើរក្រោយដល់មិនទាន់ផ្លូវមហាសេដ្ឋីយជិះសេះនឹងដើរមិនទាន់ ជាន
នាមហាសេដ្ឋីយប្រើថា អាដើងឯងដើរដូចម្ដេចក៏មិនទាន់អាតា ទើបធ្មេញជ័យប្រាប់
ថាខ្ញុំខ្លាចរាប្រុងប្រែអត់អំពីថាសស្លារ ទើបមហាសេដ្ឋីយប្រើឲ្យប្រាប់ថាអំពីយ
ថ្ងៃនេះទៅ អាឯងកាន់ឲ្យបានទាន់ទៅសេះអាតា ហើយត្រូវយកស្លាទុកឈតាវស្ដៀ
ធ្មេញជ័យស្តាប់ហើយស្ងៀមថាបាទ ។ លុះដល់ថ្ងៃឯក្រោយវិញទៀត នោះធ្មេញជ័យនឹងទៅ
តាមមហាសេដ្ឋីយទៅគាល់ស្ដេចជង់ស្រែះនោះឯតាហើយគាល់ ហើយមហាសេដ្ឋីយឡើង
ជិះសេះបរចេញទៅ ឯធ្មេញជ័យក៏រត់តាមក្រោយសេះប្រុងសប្រែអាស្លាអំពីក្លិន
ចង់ស្រែះនោះនៅតែថាសស្លារហើយនឹងស្រែះនោះ លុះដល់ទៅលាន្ធាមហាសេដ្ឋី
ចុះអំពីលើខ្នងសេះហើយឡើងលើលាន្ធាស្ដាប់អង្គុយនឹងអលោតាលែងដំណើរហើយ
ហៅទៅ ថាអាដើយកថាសស្លារមកអាតានឹងស៊ី ឯធ្មេញជ័យក៏យកថាសស្លារ
ជូនទៅមហាសេដ្ឋីយហើយផ្ទៀមកអង្គុយនៅឡើដសំរាប់នឹងខ្លួនឯង នោះមហា
សេដ្ឋីយទទួលថាសស្លារមកហើយក៏មើលទៅមិនឃើញៗតែថាសទទេ ឃើញតែ
មិនឃើញស្លាជាអ្វីៗឡើយ លុះដល់វិលដល់មកផ្ទះវិញ ហើយហៅថាអាដើ
អាឯងនេះ ឯធ្មេញជ័យតបមហាសេដ្ឋីយហៅខ្លួនដូច្នោះហើយក៏ដើរចូលទៅ ។
ឯមហាសេដ្ឋីយក៏សួរថា អាដើងឯងដូចម្ដេចក៏ឲ្យស្លាក់ប្រអប់តែអស់ក៏មិនទៅ
ឡើងវិញ ធ្មេញជ័យដំរាប់ថាខ្ញុំខ្លាចដើរមិនទាន់លោកតា បានជាខ្ញុំចាំហាន់ឈិត
ទៅលដ្ឋិត តាដាំមុឲ្យគ្រាប់តែដាច់សេះលោកតានោះឯង ឯមហាសេដ្ឋីយ ៖

ប្រដិប្រដៅថា បើទៅឯព្រៃជ្រើសសត្វអ្វីឲ្យរើសកុំឲ្យខាន បើមិនបានរើស អាតា
វៀរអាឯង ឯធ្មេញជៃស្ដាប់ៗ តាមមហាសេដ្ឋីផ្ដាំដូច្នោះ ហើយក៏ចាំទុក ។

លុះដល់ព្រឹកឡើងនឹងទៅគាល់ ហើយឡើងជិះសេះ ឯធ្មេញជៃកាន់ចានស្លា
ដើរតាមក្រោយសេះដែលមហាសេដ្ឋីជិះនោះឯង ឯសេះនោះឯងវាជុះអាចម៍ ។
ឯធ្មេញជៃក៏រើសអាចម៍សេះនោះដាក់ក្នុងចានស្លានោះទាល់តែពេញ ហើយដើរ
តាមក្រោយទៅ ឯមហាសេដ្ឋីជិះសេះទៅដល់មុនរកមើល ធ្មេញជៃបាត់ ។
លុះដល់ធ្មេញជៃដើរទៅដល់ក៏សួរថា អាឯងមកឯក្រោយអាតានឹងសួរមើលថា
អាឯងអាថ្វីក៏អាឯងដើរមិនឲ្យទាន់អាតា ទើបធ្មេញជៃឆ្លើយថា បានជាខ្ញុំដើរ
មិនទាន់លោកតានោះដ្បិតខ្ញុំបានឈប់រើសអាចម៍សេះវាធ្លាក់ច្រើនណាស់ ដ្បិត
ប្រសាសន៍លោកតាផ្ដាំថា បើសត្វអ្វីវាជ្រុះឲ្យខ្ញុំបានឈប់រើស ហៅតែដូច្នោះ ។
បានដាយរឿង ទើបមហាសេដ្ឋីថា អាឯងឲ្យចានស្លាមកអាតា ទើបធ្មេញជៃ
ឲ្យចានស្លាមកមហាសេដ្ឋី ឯមហាសេដ្ឋីមើលឃើញអាចម៍សេះនៅ
ក្នុងចានសេះនោះក៏អៀនខ្មាសអស់ពួកម៉ឺនដែលអង្គុយនៅលើសាឡាដាច្រើននឹង
ការ ហើយមហាសេដ្ឋីមិនមានប្រដៅថាអ្វីៗឡើយ ហើយក៏ចុះអំពីសាឡា ។
ឡើងជិះសេះបរទៅផ្ទះឯងវិញ ឯធ្មេញជៃក៏យកចានស្លាមកហើយក៏ដើរ
ទៅតាមមហាសេដ្ឋី លុះដល់ទៅផ្ទះមហាសេដ្ឋីហៅថា អាធ្មេញឯងកុំដើរ
តាមអាតាទៅគាល់ឡើយ អាឯងសំតែទៅធ្វើចំការវិញ ទើបសមនឹងមុខ
អាឯង ហើយមហាសេដ្ឋីប្រដិប្រដៅថា ចាំតែអំពីថ្ងៃនោះទៅអាឯងទៅធ្វើ
ចំការតែរៀងៗថ្ងៃទៅ ឯធ្មេញជៃស្ដាប់ហើយក៏ឆ្លើយថាបាទ ហើយក៏ដើរទៅ
ធ្វើចំការនោះ ដូចមហាសេដ្ឋីប្រើនោះឯង ។

ឯអស់ដំណាំនៅក្នុងចំការនោះសត្វពាក្រៀបវាស៊ីអស់ ឯធ្មេញជៃក៏
នឹងមានដេញក៏ទេ លុះដល់មហាសេដ្ឋីដើរទៅមើលចំការនោះក៏មិនមាន

ឃើញមានដំណាំមក្សៀឡើយ ឃើញតែដែលគោក្របីវាត្បៀអស់ហើយហៅថា ។
អាដែលឃើញសាមកឯណេះ អាញនឹងសួរអាឯងមើល ឯចៅញដៃស្ដាប់ហើយក៏ដើរ
ចូលទៅ ហើយក៏លំពាះក្រាបទៅមុខមហាសេដ្ឋីយនៅស្ងៀមចាំស្ដាប់មហា ៈ
សេដ្ឋីយនឹងថាដូចម្ដេច ឯមហាសេដ្ឋីយក៏សួរថា អាដែលឯងដើទៅឯណា ក៏
មិនដេញគោក្របីឲ្យវាស៊ីដំណាំមអស់ ទើបចៅញដៃឆ្លើយថាបាទខ្ញុំបាទពុំ
បានដេញគោក្របីវាស៊ីដំណាំនោះ ដ្បិតលោកតាមិនផ្ដាំឲ្យដេញគោក្របី
លោកតាផ្ដាំតែថាឲ្យខ្ញុំបាទមើលតែចំការ ពល្ងវេះចំការនោះវានៅទេ នឹងមាន
បាត់ក៏ទេ ឯមហាសេដ្ឋីយស្ដាប់ហើយក៏ស្ងៀមហើយពិតថា អាដែលនេះហៅពោញ
កាចណាស់ ហើយហើងប្រះតែ នឹងប្រើការក្បីបាន ទើបមហាសេដ្ឋីយពិតថា ៈ
មានៀរប្រើវាឲ្យទៅឃ្វាលគោវិញ ទើបមហាសេដ្ឋីយហៅថា អាដែលអាឯងមក
ឯនេះ ទើបចៅញដៃតបហើយឆ្លើយថាបាទ ហើយដើចូលទៅដល់ហើយអង្គុយនៅ
ស្ងៀម ឯមហាសេដ្ឋីយក៏ប្រាប់ថា អាដែលឯងទៅឃ្វាលគោរាល់ថ្ងៃ ៗ ទៅក្ដីឲ្យ
បានឡើយ តែបានហើយនឹងខុស អាញនឹងវាយអាឯងមិនបានទេ ឯចៅញដៃ
ស្ដាប់ហើយក៏ទូលពមហាសេដ្ឋីយថាដ្បិតខ្លួនខ្ញុំបាទពុំប្រើពាន ពល្ងវេះហើយលោក
តាឲ្យទៅឃ្វាលគោនោះខ្ញុំបាទអំហើយនឹងបានប្រើពានហើយ ខ្ញុំបាទទូលពយកគោតាំ
ខ្ញុំអស់ដែលមានប៉ុន្មាននៅក្នុងរោងនេះ ឈ្មោះតែគោញីយខ្ញុំបាទយកដាប្រែពានខ្ញុំ
អស់ ។ ។ ។

ចៅញដៃទូលពមហាសេដ្ឋីយរួចហើយក៏លាទៅឃ្វាលគោនោះទៅរាល់ថ្ងៃ ៗ
ហើយហើមានគោឈ្មោល ឯណាវាមកតាក់គោញី នោះចៅញដៃក៏ចាប់ថាគោ
ឈ្មោលនោះវាលួចប្រពន្ធខ្លួន ហើយចងទុកដាប់ហើយណាស់ ហើមានម្ចាស់គោ ៈ
ឈ្មោលមកសុំយកចៅញដៃមិនឲ្យ ហើយប្រាប់ថាគោអ្នកឯងវាលួចប្រពន្ធ
អាញ ហើចង់បានមានរៀរយកប្រាក់មកឲ្យអាញ ទើបអាញហើកឲ្យយកទៅ

បើមិនយកក្របីមកឲ្យអាញ ៗ មិនបើកទេ ឯអ្នកឃ្វាលគោនោះកាលបើបានឮពាក្យ
ធ្មេញដៃថាដូច្នោះ ហើយក៏ត្រឡប់វិលទៅជំរាបលោកមហាសេដ្ឋីយថា សូមជំរាប
លោកមហាសេដ្ឋីយឲ្យបានជ្រាប ដ្បិតលោកឲ្យធ្មេញដៃឃ្វាលគោនោះបាត់ ៗ
យកគោឈ្មោលឈើងខ្ញុំមកលក់គោទាំងអស់កោ ២០ ៣០] វាថាគោនោះឯងទៅស្លាប់ប្រពន្ធ
វា ហើយវាថាគោញីទាំងអស់នោះឯង ដ្បិតលោកមហាសេដ្ឋីយឲ្យវាប្រពន្ធវា បើ
ដូច្នេះខ្ញុំបាទទាំងអស់គោទាំងស្ងួចបិតនឹងធ្មេញដៃឡើងដូច្នេះមិនត្រូវ សូមឲ្យលោកឲ្យយក
គោឲ្យខ្ញុំបាទវិញ ។ ឯមហាសេដ្ឋីយស្តាប់ហើយក៏គិតថាអាញធ្វើអាដៃនេះ
នឹងកើតទោសច្រើនទៅទៀត ហើយប្រើមនុស្សម្នាក់ថាអាឯងទៅហៅអាដៃហើយ
ឲ្យយកទាំងគោដែលបាត់នោះមកផង ឯបំរើនោះស្តាប់ហើយក៏ដើរទៅហៅធ្មេញ
ដៃដូចពាក្យមហាសេដ្ឋីយប្រើនោះឯង ទៅដល់ហើយប្រាប់ថា ធ្មេញដៃពល់ព្រះ :
លោកមហាសេដ្ឋីយប្រើអាញមកហៅធ្មេញដៃឯង ហើយឲ្យយកទាំងគោដែល
បាត់របស់គេនោះទៅផង ឯធ្មេញដៃស្តាប់ហើយក៏ឆ្លើយថា បើដូច្នោះឯងឈប់ :
ដកគោឲ្យអាញផង ហើយក៏ដកគោនោះយកទៅដល់មហាសេដ្ឋីយ ហើយអា
បំរើនោះទៅជំរាបថាធ្មេញដៃមកដល់ហើយ យកទាំងគោនោះមកផងហើយ ។
ឯមហាសេដ្ឋីយក៏សួរថា អាដៃឯងដូចម្តេចក៏បានជាទៅបាត់គោគេហើយ
ថាជាស្លាប់ប្រពន្ធអាឯង ឯធ្មេញដៃជំរាបថាខ្ញុំបាទបានជំរាប សូមយកគោញី
នោះឯងជាប្រពន្ធខ្ញុំបាទ ពល់ព្រះគោឈ្មោលទាំងអស់នេះឯងវាដេញបង់ប្រពន្ធ
ពន្ធខ្ញុំបាទ ហើយបានជាខ្ញុំបាទបាត់បង់ទុកនឹងយកប្តឹងលោកតា បើលោកតាមាន
ប្រសាសន៍ដូចម្តេចក៏ខ្ញុំបាទព្រមមិនហានទទឹងទេ ឯមហាសេដ្ឋីយស្តាប់ធ្មេញ
ដៃជំរាបដូច្នោះហើយទើបប្រាប់ថាអាឯងឲ្យគោរបស់គេទៅម្ចាស់គេវិញហើយ
ខ្លួនអាឯងកុំទៅឃ្វាលគោទៀតវាបង្កើតទោសច្រើនណាស់ អាឯងជាន់ធ្វើការ
ក្នុងផ្ទះវិញទៅចុះ ឯធ្មេញដៃក៏បានចូលបានទៅឃ្វាលគោអំពីថ្ងៃនោះឯង

ឯមហាសេដ្ឋីក៏ប្រើការធ្មេញជៃនោះទៅក្នុងផ្ទះសព្វថ្ងៃទៅ ។

មានកាល ១ ថ្ងៃ មហាសេដ្ឋីចេញទៅអង្គុយនៅសាលាក្រៅនិយាយលេងនឹងតាមីង ដែលគេមកពីតការស្មៀ ៗ នឹងមហាសេដ្ឋីអំពីព្រឹកដល់ថ្ងៃម៉ោង ៧ ពេលឃ្លានបាយប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីប្រើញៀប្រើថា អាជៃទៅហៅលោកតាអាឯងមកពីសាលាព្រោះថ្ងៃណាស់ហើយ ឯធ្មេញជៃស្តាប់ហើយក៏ដើរទៅហៅមហាសេដ្ឋី ថាលោកតាអញ្ជើញពីសាលា ដើរតាផ្លូវទៅហៅមួងស្រែកហៅតទៅដល់មហាសេដ្ឋីហើយ ក៏ខ្មាសណាស់តែមិនប្រែក្បៀថាឲ្យដឹងលឿ ឯធ្មេញជៃហៅហើយដើរទៅដល់មហាសេដ្ឋី ហើយស្រែកហៅថាលោកយាយឲ្យមកហៅលោកតាទៅពីសាលាព្រោះថ្ងៃណាស់ហើយ ឯមហាសេដ្ឋីខឹងហើយចុះពីសាលាដើរទៅដល់ផ្ទះហើយប្រែក្បៀថា អាជៃឯងដូចម្ដេចក៏បានជាអាឯងស្រែកហៅមុយក៏ខ្លាំងម៉្លេះ បើដើរដល់ជិតសឹមប្រាប់តាក៏បាន ធ្មេញជៃឆ្លើយថាខ្ញុំបាទ នឹងធ្វើឯងក៏ទេ ព្រោះលោកយាយប្រើថាឲ្យទៅលោកតាមកពីសាលា បានជាខ្ញុំបាទហៅខ្លាំងម៉្លេះឯង ទើបមហាសេដ្ឋីប្រែក្បៀថា អាឯងអំពីថ្ងៃនេះទៅបើគេប្រើឲ្យទៅហៅអាតាអាឯងដើរឲ្យដល់ទៅសិមអាឯងប្រាប់អាតាថាតិច ៗ កុំឲ្យគេឮលើយ បើអាឯងហៅស្ទួចពីមុននោះទៀតអាតានឹងវាយអាឯងមិនខានលើយ ឯធ្មេញជៃក៏ចាំទុកក្នុងចិត្តហើយតាំងពីនោះទៅ ៕

មានកាល ១ ថ្ងៃ មហាសេដ្ឋីដើរទៅអង្គុយនៅសាលាក្រៅដូចជាប្រើការ ឯផ្ទះមហាសេដ្ឋីនោះភ្លើងឆេះផ្ទះមហាសេដ្ឋីនោះឯង ឯប្រពន្ធមហាសេដ្ឋីភ័យហើយហៅធ្មេញជៃ អាទៅហៅលោកតាអាឯង ប្រាប់ថាភ្លើងឆេះផ្ទះអស់ហើយ ឯធ្មេញជៃក៏ដើរទៅហៅមហាសេដ្ឋីថា លោកតាអញ្ជើញភ្លើងឆេះផ្ទះអស់ហើយ តែថាតិច ៗ ឯជើងក្រឡឹងតែដើរ ឯមាត់ក៏ប្រាប់ថាតិច ៗ ថាលោកតាអញ្ជើញភ្លើងឆេះផ្ទះអស់ហើយ ឯមហាសេដ្ឋីក្រឡេកមើលមកឃើញធ្មេញជៃដើរហើយញើមាត់នោះខ្មុប ៗ ហើយមហាសេដ្ឋីមិនស្គាល់ក្នុងចិត្តហើយស្រែកសួរថា

អាដៃហៀរ អាឯងថាអ្នកមិនបានឲ្យខ្ចីឯមកអាតាពីដើម ឯធ្មេញដៃក៏ថាតើពិតៗ
ដូចដែលនោះឯង លុះដើរទៅដល់ហើយទើបទៅឡើងថា លោកតាភ្លើងនេះឆេះអ្ន
ហើយៗ ឯមហាសេដ្ឋីឮដាច់ដឹងដូច្នោះហើយ ប្រើថាអាដៃទៅយករបស់វ៉ាល
ឲ្យឆាប់ល្បឿនទៅ ឯធ្មេញដៃក៏រត់ទៅយកឯសំបុកមាន់ដែលវាទុំបាននោះភ្លើង
នោះយកទៅទុកក្បឿនប្រមាណបាន១០សំបុកមាន់នោះ លុះដល់ភ្លើងរលត់ហើយ
មហាសេដ្ឋី ប្រើឲ្យយកអស់របស់ដែលយកបានភ្លើងចាំបាននេះនោះមក
អស់ហើយបាត់តែធ្មេញដៃ ចាំហើយតាយកមក នោះមហាសេដ្ឋីហៅថាអាដៃយ
អាឯងយកបានរបស់អ្នកខ្លះ យកមកឲ្យអាតាផងឬទេ ឯធ្មេញដៃថាខ្ញុំបាន ៈ
យកបានក្បឿនច្រើនខ្ញុំបានទៅយកមកដូច ហើយធ្មេញដៃទៅយកសំបុកមាន់ ១
នោះមកឲ្យមហាសេដ្ឋី ឯមហាសេដ្ឋីថាអាដៃឯងដូចម្ដេចក៏ទៅយកឯ
សំបុកមាន់វិញ ឯរបស់ឯទៀតក៏អាឯងមិនយក ឯធ្មេញដៃឆ្លើយថាដ្បិត ៈ
លោកតាផ្ដាំថាឲ្យយករបស់ស្រាល ៗ នោះឯងបានជាខ្ញុំយកសំបុកមាន់នោះឯង
ព្រោះស្រាលជាងអស់របស់ ។ ។

ឯមហាសេដ្ឋីក៏ប្រាប់ថាអាឯងទៅរកបាត់តំណាងដើមភ្លើងឲ្យឆេះផ្ទះនេះ
ឯធ្មេញដៃចាំហើយ ក៏ដើរទៅបាត់ចង្ក្រាននោះចងដាក់ឃ្នាង ចាំមកដូចមហាសេដ្ឋី
ហើយប្រើឲ្យផ្ទុំពាក្យថា ចង្ក្រាននេះឯងជាដើមភ្លើងតែងតែនឹងឆេះ អំពីចង្ក្រាននេះឯង
រាលឆេះផ្ទះ មនុស្សលោកពិភ្លើងប្រាកដជានេះពី ចង្ក្រាននេះឯង បើថាមិនមែនទេខ្ញុំបានទទួល
ខុសឲ្យលោកតាវាយចុះ ឯមហាសេដ្ឋីឮដាច់ហើយក៏គិតតែក្នុងចិត្តថា អា
ដៃនេះ បើតាជាអាតានឹងប្រើមិនបាន បើខំប្រើទៅបើតាជានឹងខូចរបស់ទ្រព្យ
ច្រើន បើដូច្នេះមានតែអាតានឹងយកទៅប្ដូរបង់ឲ្យស្រីម្នាក់ អំពីខ្លួនអាតា ពិត ,
ដូច្នោះហើយ ក៏ប្រាប់ថា អាដៃឯងអាតានឹងយកទៅប្ដូរបង់អំពីព្រៃក នេះ ៈ
ឯងហើយ ឯធ្មេញដៃក៏ស្ងៀមនៅ ។ ។

លុះដល់ព្រឹកឡើង ឯមហាសេដ្ឋីយកធ្យើពាក្យនឹងសៀងទៅតាំង
ហើយយកធេញតាដៃទៅផង លុះដល់ហើយក្រាបបង្គំទូលទៀតទូលថា សូមទាន
ក្រាបទូលដ្បិតខ្ញុំទូលព្រះបង្គំនាខ្ញុំមកេងអាក់រមានព្រៃដំណាស នឹងដេញព្រៃដំរាមឹង
តាំងឡើយគ្មានមនុស្សឯណានឹងក្របាក់ដូចគ្នា ឥលូវនេះខ្ញុំទូលបង្គំយកមកញ្ញ
នាខ្ញុំ សូងធូលីព្រះបាទ ឯព្រះមហាឧបរាជស្តាប់ហើយក៏មានបន្ទូលត្រាស់ហៅ ថា៖
អាដៃអាប្រុសមកអញ ឯធេញតាដៃឡើងថាព្រះករុណាពិសេសហើយខិតប្រុសទៅក្រាប
ជិតទៅមុខព្រះភក្ត្រ ទើបព្រះមហាឧបរាជសួរថាអាដៃឯងចេះក្របាក់មែនឬទេ ឯ
ធេញតាដៃក្រាបទូលថាចេះមែន ស្តេចត្រាស់ថាដូច្នោះអាឯងក្របាក់អាតាំងនឹងមើល
ទើបធេញតាដៃក្រាបទូលថា ឯក្របាក់នេះមានក្បួននៅឯផ្ទះខ្ញុំទូលព្រះបង្គំនាខ្ញុំ
ទើបស្តេចត្រាស់ថា បើដូច្នោះអាឯងទៅយកមកនឹងក្របាក់អាតាំងមើល ទើប
ធេញតាដៃក្រាបទូលថាមានទោរសូមមហាឧកមាក់ឲ្យទៅយកក្បួនអំពីផ្ទះទូលព្រះ
បង្គំនាខ្ញុំ ទើបស្តេចត្រាស់ប្រើមហាឧកមាក់ថា អាឯងទៅយកក្បួន៖
ក្របាក់អំពីផ្ទះអាដៃឲ្យនាំ ឯមហាឧកនោះក្រាបថ្វាយបង្គំហើយក៏ទៅ៖
ដល់ផ្ទះធេញតាដៃហើយប្រាប់មាយធេញតាដៃថា ដ្បិតធេញតាដៃប្រាប់ថាឲ្យមកយក
ក្បួនក្របាក់នោះ ឯមាយស្តាប់ហើយឆ្លើយថាគ្មានទេ ឯមហាឧកស្តាប់ហើយ
ក៏វិលមកក្រាបទូលវិញថា ទូលព្រះបង្គំទៅសួរនាមាយធេញតាដៃប្រាប់ថា៖
ក្បួនក្របាក់នោះគ្មានទេ ទើបស្តេចមានព្រះបន្ទូលត្រាស់សួរថា អាដៃអាឯង
ថាមានក្បួនក្របាក់នៅឯផ្ទះ ឥលូវនេះឲ្យទៅយក មាយអាឯងប្រាប់ថាគ្មាន
ទេ ទើបធេញតាដៃក្រាបទូលថានេះហើយហៅក្របាក់ញ្ញហើយសូមទ្រង់ព្រះតា ៗ
ស្តេចស្តាប់ក៏ទ្រង់ព្រះសួលហើយក៏មានព្រះបន្ទូលថា អាដៃឯងតោតាស់បំពេរ
តាំង សត ៗ ថ្ងៃ ក៏ឲ្យទាន់ ឯធេញតាដៃទូលព្រះបន្ទូលហើយក៏តោសៀម៖
ហើយកាស់បំពេរ គ្មានទាន់ដល់ ១ ថ្ងៃ ៗ។ ———

មានកាល ១ ថ្ងៃ ស្តេចគង់ក្នុងព្រះពន្លាទេវា អាពាធីងបងលងក្រាស្រះអាជៃ
បង់ដឹងមើល លុះដល់ត្រីករលើងហើយ ស្តេចយាងទៅកំពង់ទឹក ហើយឲ្យហៅអាមាត្យម៉ឺន ។
ជំរយពួកមកហើយ ស្តេចឲ្យបមីនឲ្យធ្មេញជៃដឹងការស្បៀង ៗ ល្បើ ហើយថាឲ្យអាមាត្យម៉ឺន
ជំរពួកប៉ុន្មាន ៗ ឲ្យរកពងមាន់ ១ ម្នាក់ឲ្យកាន់ ក្តាប់ចុះទៅក្នុងទឹក មុជទៅដើតឡើង
ឲ្យថា ពក្កតតពង ១ ថ្វាយស្តេច ឯធ្មេញជៃកុំឲ្យដឹងល្បើ ឯអាមាត្យម៉ឺនរកពង
មាន់បាន ១ ម្នាក់ ហើយចុះទឹកមុជទៅដើតឡើងហើយថា ពក្កតតពង ១ ថ្វាយ ហើយម្នាក់មុជ
ទៅទៀតហើយដើបឡើងថាក្ញប ក្ការ ហើយថ្វាយពងមាន់គោះគ្រប់គ្នា ហើយនៅតែធ្មេញ
ដៃ ព្រោះគេមិនបានដឹងខ្លួនជាស្តេចឲ្យចុះទឹករកពងមាន់ទៅដូច្នោះល្បើយ ហើយ
ស្តេចឲ្យហៅមកថា អាជៃ អាឯងចុះទឹកទៅមុជទៅដើតឡើងនឹងភាលថ្វាយពងមាន់
ឲ្យដូចគេ ឯធ្មេញជៃនឹងរកពងមាន់គ្មានហើយក៏ចុះទឹកមុជទៅ ដើតឡើងថា
កីកកីកលេកា ឯស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរថា ឯណាអាជៃពងមាន់ មើតធ្មេញ
ដៃថា ទូលព្រះបង្គំនេះជាមាន់ឈ្មោលជាន់មាន់ញីទាំងអស់នេះឯងបានជា
ពង បើកុំទូលបង្គំជាឈ្មោលហើយជាន់មាន់ញីទាំងនេះ គ្មានពងទេ ក្រាបទូល ៈ
ដូច្នេះទ្រង់ព្រះស្តេចស្តាប់ហើយក៏កោតប្រាជ្ញាធ្មេញជៃ ហើយមានព្រះបន្ទូលសួរ ៈ
ថា អាជៃ អាយុអាឯងបានប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ ធ្មេញជៃក្រាបទូលថា អយុស្សា
ខ្ញុំទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបាន ១១ ឆ្នាំ ។

ហើយស្តេចស្តាប់ហើយ មានព្រះបន្ទូលប្រាប់អាមាត្យម៉ឺនឲ្យចាំថ្ងៃស្អែក ॥
ស្តេចនឹងយាងទៅប្រពាតព្រៃ ឲ្យអាមាត្យម៉ឺនរៀបខ្លួន ឯកុំណាភ្លេចថ្ងៃស្អែក
មើលស្តេចយាងទៅ ឯអាមាត្យម៉ឺនបានស្តាប់ព្រះបន្ទូលប្រាប់ដូច្នោះ ហើយក៏
រៀបខ្លួនគ្រប់តាមម៉ឺនមុខការរៀងខ្លួន លុះដល់ថ្ងៃស្តេចចេញទៅហើយហៅ
ធ្មេញជៃមក មានព្រះបន្ទូលប្រាប់ថា អាជៃឯងឲ្យជិះដំរីយដែលគាក់ក្រយ៉ា
ល្បឿនទៅឲ្យបានទាន់អាតា បើមិនទាន់អាតាទីងមានទោសក្តីយកខ្លួនមិនលែង

ឡើយ ឯដំរីនោះស្តេចឲ្យយកដំរីញីនឹងដើរមិនរួចហើយឲ្យទេពាដៃជិះបរទៅ
ឯទេពាដៃក៏ឡើងជិះបរទៅក៏រាដើមិនទាន់កើយ ឯទេពាដៃក៏ធ្វើក្លងបើកហើយ
យកហ្វោលដោយលើខ្នងដំរីយនោះឯង ឯព្រះមហាឧបរាជស្តេចឥលវាទព្រះបន្ទូលហើយ
ឲ្យរកទេពាដៃក៏បាត់ហើយត្រាស់ថា អាដៃនេះខ្ញុយហើយមិនទេ លុះដល់យូរពាន់ហើយ
ឃ្លាំង ទើបទេពាដៃមកដល់ ឯមហាឧបរាជស្តេចឲ្យហៅទេពាដៃមកសួរថា ៖
អាដៃឯងបំដំរីយក្លួចម្តេចក៏មិនទាន់អាពោ អាឯងខ្ញុយហើយ ដ្បិតអាពោបានត្រាស់
ថាឲ្យមកឲ្យទាន់អាពោក៏ទាន ឯទេពាដៃស្តាប់ព្រះបន្ទូលហើយក៏ក្រាបទូលថាខ្ញុំ
ដំរីយរាមិនដើរទូលព្រះបង្គំនាខ្ញុំ ធ្វើក្លងបើកហើយធ្វើហ្វោលដោយផង ខ្ញុំព្រះ
ករុណានឹងបានប្រហែសក៏ទេ ស្តេចទ្រង់ព្រះស្តេចស្តាប់ហើយក៏ស្ងៀមនៅពុំ
មានព្រះបន្ទូលដូចម្តេចក៏ទេ ហើយស្តេចក្រលាលបាញ់ទៅ លុះដល់ថ្ងៃរសៀល ៖
ស្តេចវិលមកវាំងហើយចូលផ្ទំ ។

ហើយស្តេចពិពក្សាព្រះរាជការថា អាដៃនេះមានប្រាជ្ញាណាស់នឹងធ្វើដូច
ម្តេចនឹងពិភក្សាឲ្យដល់ប្រាជ្ញាវានោះ បើដូច្នេះមានតែអាពោនឹងដេញប្រាជ្ញា
វាទៀត ស្តេចទ្រង់ព្រះរាជការទេដូច្នោះហើយឲ្យហៅមេឃាតមើនមួកមន្ត្រី
គោអសម្បុរក្ខនមើន គោតាមើនកសារក្នុងសារដែលគោក្នុងព្រះនគរឲ្យមក
ដូចនឹងទ្រង់បង្គាប់ឲ្យហៅស្តេចហេញទៅលើដៃព្រៃក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះឯងតែឲ្យ
ជិះសេះហើឲ្យត្រិតការ តែអ្នកណាពាន់សេះជិះនឹងបានលេចក្តីខ្ញុយមិនរើសដល់
ឯទេពាដៃក៏ឲ្យរាដិងលេចក្តីយនេះល្បើ បើព្រឹកឡើងនឹងចេញទៅហើយសិម៖
ប្រាប់អាដៃថាឲ្យរកសេះជិះទៅ លុះដល់ព្រឹកឡើងហើយស្តេចចេញទៅ ឯអា
តាមើនលើងជិះសេះហៅស្តេច ឯព្រះមហាឧបរាជស្តេចឲ្យហៅទេពាដៃមកហើយ
ទ្រង់បង្គាប់ថាអាដៃឯងមកហៅអាពោទៅ ហើយឲ្យរកសេះជិះទៅជាមួយនឹងទេ៘
អាពោនឹងយកពៅត្រាងខ្ញុយ ឯទេពាដៃស្តាប់ហើយទូលព្រះបន្ទូលរកសេះក

សេះ គេញ្ញុន គេកន់ណានឹងឲ្យ ឯព្រះមហាក្សត្រ ក្រាបទេវតាដែហើយស្ដេចយាងទៅ ៈ
ឯទេវតាដែក៏រកសេះមិនបាន ហើយទៅយកសេះក្នុងឈើត្រង់ក្ដាតនឹងដៃហើយ ង
ដើរទៅហៅស្ដេច ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដេចទៅដល់ព្រះបន្ទាហើយដាក់ហើយរក +
ទេវតាដៃមិនឃើញ ឯទេវតាដៃក៏ដើរអំពីរបាំង លុះដល់លុមស្ដេចទតមើ
ឃើញក៏ប្រឹងរត់ទៅដល់ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំ ហើយព្រះមហាក្សត្រមានព្រះបន្ទូល
សួរថា អាដែអាញាឲ្យអាឯងដឹះសេះមកឥឡូវនេះក៏មិនដឹះសេះមក ឯទេវតាដៃ
ក្រាបទូលថាសេះទេនេះដែលខ្ញុំដឹះហើយមាល ស្ដេចឮពាក្យហើយក៏ស្ងៀមនៅមិនមាន ៈ
ព្រះបន្ទូលថាអ្វីៗសោះ ហើយស្ដេចក៏វិលមកក្នុងព្រះរាជវាំងវិញ ។ ។

លុះដល់ព្រឹកឡើងស្ដេចត្រាស់ឲ្យហៅទេវតាដៃមកដល់ហើយមានព្រះបន្ទូល
បង្គាប់ថា អាដែឯងទៅលោតក្រោមដំណាក់កុំឲ្យមានសំពាយនៅក្រោមដំណាក់ ៈ
លតៗក្រែទៅ បើអាឯងខានមិនបានលោតក្ដីយខ្ញុំមិនលែងឡើយ ឯទេវតា
ដៃឮព្រះបន្ទូលហើយ ក៏ទៅបង្ខុនទូលទៅថាឈើក្រោមដំណាក់អស់អ្នកម្ខាង
នៅនោះ ហើយអស់ខ្ញុំឡើងបំរើរដើងត្រីមលើក្បាលទេវតាដែគ្រប់តៗថ្ងៃ ឯ
ទេវតាដៃពិតថា អស់ខ្ញុំឡើងនេះវាដើរលើក្បាលអាញ បើដូច្នោះអាញនឹងពិត
ធ្វើកុំឲ្យស្ដេចប្រើមកបោលក្រោមដំណាក់នេះទៀតបានឡើយ គិតស្រេចហើយ
ទេវតាដៃក៏ដេថា មេដក់ខ្ញុំម្ដងទាំងអស់នេះវាបានស៊ីយក៏ទៅពីត្រពាក វា
មិនស៊ីយក៏ទៅពីត្រពាក វាក្បែរដើរតាមផ្លូវហើយ ៗដល់អស់អ្នកម្ខាងនៅលើ
ដំណាក់នោះ ហើយក៏ខឹងនឹងទេវតាដៃ ហើយបបួលគ្នា ឡើងទៅក្រាបទូលថាសូម
ទាន ក្រាបទូលសូមទ្រង់ជ្រាប ព្រះករុណាទេ ដ្បិតត្រាស់ប្រើអាដែឲ្យវាទៅលោត
ក្រោមដំណាក់ឥឡូវនេះវាដេបញ្ចោះ អស់ពួកខ្ញុំម្ចាស់ មុកឲ្យខ្មាសអស់ ៈ
មនុស្សផងទាំងពួងនឹងធ្វើនាព្រះម្ចាស់ស្ដេចមិនបានសូមជ្រាប ឯព្រះមហា ៈ
ក្សត្រមានព្រះបន្ទូលសួរថាវាដេដូចម្ដេច ទើបអ្នកម្ខាងទូលថាវាដេថា មេដក់

ខងហ្លួរថ្នាំ អស់នេះវាបានស៊ីយទៅ ពីត្រពោក វាមិនបានស៊ីក៏ទៅពីត្រពោក
វា ស្តេចស្តាប់ហើយក៏ទ្រង់ព្រះក្រោធក្រៃឲ្យទៅហៅធ្មេញដៃឲ្យមកដល់ហើយ ៈ
មានព្រះបន្ទូលសួរថា អាដៃឯងអាធ្មេញប្រើឲ្យអាឯងទៅពោលក្រោមដំណាក់
ក្របម្ដេចក៏បានជាអាដៃឯងដើបនហ្លួរអសប្រិពន្ធអាធ្មេញមិនឬទេ ។ ទើបធ្មេញ
ធ្មេញដៃក្រាបទូលថាខ្ញុំទូលបង្គំពុំបានដើបហ្លួរអស់អ្នកនាំមុខក៏ទេ ។
ប៉ុន្តែកាលទូលព្រះបង្គំចូលទៅពោលក្រោមដំណាក់នោះមានពីងពាងវាចាក់ក្រៀ
ដំណាក់នោះហើយ ដល់ទូលព្រះបង្គំនាខ្ញុំ ចូលទៅវាជាត់ក្បាលទូលព្រះបង្គំនា
ខ្ញុំមិនបានដើបជាមេហ្លួរដក់ខងហ្លួរ វាបានស៊ីយក៏ទៅពីត្រពោក វាមិនបានស៊ី
ក៏ទៅពីត្រពោកវា ខ្ញុំទូលបង្គំនឹងបានដើអស់អ្នកនាម្ចាស់ក៏ទេ សូមទ្រង់ក្រាប
ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដាប់ហើយក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងអស់អ្នកម្នាងថា អស់ឯងកុំ
ទិងនឹងវា ៗ នឹងបានដើឯងក៏ទេ វាដើពីងពាងទេ ទើបអស់អ្នកក្រាបទូល
ថាអំពីថ្ងៃនេះទៅម្នាលកុំឲ្យអាដៃវាទៅពោលក្រោមដំណាក់នោះទៀតហើយ
ឯព្រះមហាក្សត្រក៏ហាមធ្មេញដៃមិនឲ្យទៅពោលក្រោមដំណាក់នោះទៀត
ហើយអំពីថ្ងៃនោះឯង ។ ឯធ្មេញដៃក៏ខានពុំបានចូលក្រោមដំណាក់នោះ
ពីថ្ងៃនោះឯង ៕

ឯព្រះមហាក្សត្រគិតក្នុងព្រះរាជហឫទ័យថាអាដៃនេះវាមានប្រាជ្ញាណាស់
នឹងដេញប្រាជ្ញវាមិនខាន ។ បើដូច្នេះអាធ្មេញនឹងឲ្យវាយកមាន់វាមកដល់
នឹងមាន់អាធ្មេញហើយអាធ្មេញនឹងឲ្យហាមប្រាមក្នុងនគរអាធ្មេញ កុំឲ្យអ្នកណាឲ្យមាន់
ឡើប្រឹងដល់មកធ្មេញដៃខ្ចីពាវីយ បើអ្នកណាឲ្យវីយលក់ឲ្យធ្មេញដៃនឹងយក
ទោសមិនខានហើយ គិតក្នុងព្រះរាជហឫទ័យដូច្នោះហើយស្ដេចក្រឡាលនាឡិទៅ
លុះដល់ព្រឹកឡើងហើយស្ដេចចេញមកគង់នៅសាលាក្រៅហើយឲ្យហៅអស់នា
ម៉ឺនមកជួបជុំហើយមានព្រះបន្ទូលបង្គាប់ឲ្យរកមាន់មកដល់នៅមុខព្រះ

លាន ហើយឲ្យហៅស្តេចដែលមកដល់ ហើយមានព្រះបន្ទូលបង្គាប់ថា អាដែលឯងៈ
ទៅយកមាន់អាឯងមកជល់នឹងមាន់អាតាឲ្យបានមកល្បងនេះឯង ឯស្តេចដែល
ក្រាបថ្វាយបង្គំមហាហើយ គិតថាព្រះមហាក្សត្រលោកនឹងស្តាប់ត្រាស់អាតា ហើយបើៈ
អាតានឹងរកទីពាមាន់ទេ លោកហាមប្រាមមិនឲ្យនណាលាក់ឲ្យឡើយ បើដូច្នេះរា
ស្ត្រទេ អាតានឹងយកមាន់អាតានេះឯងក្បួនតែនឹងឈ្មោះមាន់ព្រះមហាក្សត្រ
មិនបានឡើយ គិតហើយក៏ដើរទៅដល់ផ្ទះខ្លួនហើយទៅច្រូតយកក្ងូនមាន់ដែល
ទើបនឹងតែនឹងផ្ទុះក្រាបនោះមកហើយយកលាំពាត់លាបព្រៀតមាន់នោះ ហើយដើរទៅ
ដល់ព្រះមហាក្សត្រនោះ ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំហើយលេចនៅមើលមិនឃើញស្តេច
ដែលយកមាន់មកដល់ស្ងាត់ដៃបង្គាត់នោះ ស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរថាអាដែលណា
មាន់អាឯងដែលជល់នឹងមាន់អាតា នោះឯស្តេចដែលក៏ក្រាបទូលថាឲ្យយកទៅ
មាន់ព្រះរាជទ្រព្យនោះមកនឹងជល់នឹងមានទូលបង្គំនាខ្ញុំ ទើបព្រះមហា
ក្សត្រត្រាស់បើឲ្យទៅយកមាន់ព្រះរាជទ្រព្យមកដល់ហើយឲ្យលែងមាន់នោះទៅទៅ
ឲ្យដែលត្រូវជល់នោះឯង ឯសមាន់តាមឿនក៏ដាក់ឲ្យជល់គ្នាទៅទៀតៗ ត្រូវគ្នា
ឯព្រះមហាក្សត្រមានព្រះបន្ទូលទៀតទៅថា អាដែលអាឯងចាំមួយមើលលែងមាន់
អាឯងទៅនឹងមើល ឯស្តេចដែលព្រះបន្ទូលឡើងដូច្នោះ ហើយក៏យកក្ងូន
មាន់ដែលត្រូវនឹងលាំពាត់សាក់ទៅឲ្យជល់នឹងមាន់ព្រះរាជទ្រព្យ ឯក្ងូនមាន់នោះ
ក៏ឃើញមាន់ធំនោះ ហើយរត់ចូលទៅមករបស់ហើយរត់ទៅស៊ីនោរក្រោមពោះ
មាន់ធំនោះ ឯមាន់ធំនោះឃើញក្ងូនមាន់នោះរត់មកស៊ីនោរក្រោមពោះ
ដូច្នោះ ហើយក៏រារែកខេត ឯស្តេចដែលក៏ស្រែកថាៈដៃថាមាន់ធំនោះចាញ់
មាន់អាតាហើយមិនហ៊ានជល់នេះរត់ទៅហើយ ឯព្រះមហាក្សត្រក៏ទ្រង់ព្រះ
ក្រោធនឹងស្តេចដែល ហើយក៏វិលចូលទៅក្នុងព្រះរាជមន្ទីរវិញ ហើយទ្រង់ព្រះ
ចិន្តាថាបើដូច្នោះអាតានឹងប្រដូចប្រាជ្ញវិញ ។ ចប់

មានកាល១ថ្ងៃស្តេចត្រាស់ហៅអលតាមេឿនមកហើយ មានព្រះបន្ទូលហាមអលតាមេឿន
ថាបើអាដែរករឆ្វៃយក្របីណាក៏ឲ្យរាស្ត្រឯណាឲ្យលើ បើណាឲ្យហើយនឹងមាន
ទោសខុស ទ្រង់ហាមអលតាមេឿនហើយស្តេចក៏យាងចូលទៅក្នុងដំណាក់វិញ ឯ
ទេព្ធតាដៃនឹងចាំទ្រង់តាស្តេចហាមដូច្នោះក៏ទេ ។ លុះដល់ព្រឹកឡើងហើយ ៖
ស្តេចចេញមកគង់នៅសាលាក្រៅហើយប្រើឲ្យយកក្របីព្រះរាជទ្រព្យ១ដែលរា
ឡើងក៏វាខ្លាំងពន់ពេក តតមានក្របីឯណានឹងដល់បានឡើយ យកមកដល់ហើយ
មានព្រះបន្ទូលឲ្យហៅទេព្ធតាដៃហើយឲ្យយកក្របីមកប្រដល់នឹងក្របីព្រះរាជ
ទ្រព្យកុំឲ្យចាញ់ឡើយ ឲ្យមកដាក្យនឹងបំរើកុំឲ្យចាញ់ ឯបំរើស្លាប់ហើយក៏
ទៅក្រាបទេព្ធតាដៃដូចមានព្រះបន្ទូលបង្គាប់នោះឯង ទេព្ធតាដៃស្តាប់ព្រះបន្ទូល
ដូច្នោះហើយក៏ចុះអំពីផ្ទះទៅទាត់យកកូនក្របីទើបនឹងសំរាល១០ថ្ងៃហើយ ៚
បងក៏កូនក្របីនោះឯងដឹកនាំទៅដាក្យនឹងបំរើហាទៅដល់ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំ
គាល់ ឯព្រះមហាក្សត្រស្តេចទតមកឃើញក្របីទេព្ធតាដៃដឹកយកមកដល់
ហើយក៏ទ្រង់បង្គាប់ទេព្ធតាដៃថាឲ្យយកក្របីអាឯងឲ្យវាដល់នឹងមើល ទើប ៖
ទេព្ធតាដៃក៏នាំកូនក្របីនោះទៅខ្សែតនឹងក្របីធំនោះ ហើយក៏លែងទៅឲ្យដល់
នឹងក្របីធំនោះឯង ឯកូនក្របីនោះវាមើលទៅឃើញក្របីធំនោះហើយ
វាស្រែកនាមេវា ហើយវារត់ទៅចាពង់ក្បាលក្របីនោះ ឯក្របីធំនោះវារេះ
រលើបវា ហើយវារត់ដាច់ខ្សែនោះនឹងទាត់ក៏មិនបាន ឯទេព្ធតាដៃក៏ស្រែក
ថាឲ្យតាហើយៗ ឯកូនក្របីនោះក៏រត់តាមក្របីឈ្មោលនោះឯងវាថាជាមេ
វា ឯព្រះមហាក្សត្រទតទៅឃើញក្របីព្រះរាជទ្រព្យនោះវារត់ទៅហើយ
ឃើញកូនក្របីរត់តាមក្រោយដូច្នោះក៏សើចក្នុងព្រះរាជហឫទ័យណាស់ ។

ហើយស្តេចមានព្រះបន្ទូលថានឹងអលតាមេឿនឲ្យឃាត់ទេព្ធតាដៃ

កុំឲ្យចូលក្នុងព្រះរាជវាំងឡើយ ។ បើមិនណាឲ្យធ្មេញជៃចូលក្នុងវាំង ទោស នឹងយកទោសខ្លួនមិនលែងឡើយ ខាងព្រះបានទូលលាមហើយស្តេចចូលទៅក្នុង ។ ដំណាក់វិញ ឯអស់នាម៉ឺនហៅធ្មេញជៃមកប្រាប់ថា ស្ដេចទ្រង់បង្គាប់ ឲ្យប្រាប់អាជៃឯង ថាពីថ្ងៃនេះទៅដល់ ១០ ឆ្នាំទៀត កុំឲ្យចូលក្នុងព្រះរាជវាំង ទៀតឡើយ បើឯងមិនស្ដាប់ឡើយ ឯងនឹងបានលេបក្បាលខ្លួនមិនលែងឡើយ ឯ ធ្មេញជៃស្ដាប់ហើយក៏ញញឹមនៅ ហើយក៏លាដើរទៅផ្ទះអាត្មាវិញ លុះនៅយូរ ទៅប្រមាណបានបួនថ្ងៃនឹងដល់ថ្ងៃសីល ស្តេចនឹងនិមន្ត លោកព្រះសង្ឃរាជចូល ទៅទេសនា នោះ ធ្មេញជៃដឹងដូច្នោះហើយ ដើរទៅអង្គុយក្នុងសាលា ជួបនឹងអស់ នាម៉ឺនមុខមន្ត្រីយជំពូបជុំគ្នា ហើយហើយធ្មេញជៃនិយាយប្រាប់ថា អាត្មា នេះ ក្នុងថ្ងៃសីលនេះ ស្តេចនឹងហៅអាត្មាទៅក្នុងវាំងមិនខានឡើយ ឯអស់នាម៉ឺន ឮធ្មេញជៃថាដូច្នោះហើយក៏សើចទាំងអស់គ្នា ហើយថាអើ អាជៃកុហកទៅបាន មែនហើយ ថាដូច្នោះហើយក៏ចុះដើរទៅផ្ទះរៀងៗ ហើយឯធ្មេញជៃនោះក៏ ទៅផ្ទះវិញ លុះដល់ព្រឹកឡើងនោះជាថ្ងៃសីល ស្តេចឲ្យទៅនិមន្តលោកព្រះ សង្ឃរាជចូលទៅទេសនាក្នុងព្រះរាជវាំង ឯធ្មេញជៃក៏ទៅអង្គុយចាំផ្លូវលោក ព្រះសង្ឃរាជ ឯលោកព្រះសង្ឃរាជក៏ដើរតាមផ្លូវទៅជួបនឹងធ្មេញជៃ ឯ ធ្មេញជៃមើលឃើញលោកព្រះសង្ឃរាជដើរមកដល់ ហើយក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ទូលថា សូមលោកករុណាមេត្តាឈប់សិន ដ្បិតខ្ញុំមានការ ១ នាម្ចាស់ខ្ញុំនឹងទូល ឲ្យទ្រង់ជ្រាប ឯលោកព្រះសង្ឃរាជស្ដាប់ហើយក៏ឈប់នៅ ឯធ្មេញជៃក៏ ដើរចូលទៅជិតហើយក៏ទូលថា មើលទៅសក់ក្បាលខ្ញុំដូចស្លក់ក្អែក មើល ទៅមុខលោកនាងទាំងព្រះពោកខ្ញុំ ឯលោកព្រះសង្ឃរាជស្ដាប់ហើយក៏ទាំលះ នឹងធ្មេញជៃផ្លាស់មុខដូច្នោះហើយលោកគិតថា នឹងទៅព្រះមហាក្សត្រ លុះទៅ ដល់ជួបនឹងស្តេចហើយថ្វាយព្រះពរហើយទូលថា ដ្បិតអាជៃកាត់ផ្ទៃអាត្មា ភាព

ថា មើលទៅសក់ក្បាលខ្ញុំម ដូចសក់ក្អែក មើលទៅមុខលោក ដាងជើងក្រានោក
ខ្ញុំម សូមឲ្យស្តេចយកធ្មេញដៃមក ដុំរះឲ្យអាតាំរកពាក្យខបិតទើបបានកុំឲ្យ
អាដែរវាឆ្លាត ស្រដៀឲ្យអាតាភាពដូចោះទៀត ព្រះមហាក្សត្រស្តាប់ព្រះពុទ្ធដី
កាលោកព្រះសង្ក្រាចទូលដូចោះហើយស្តេចត្រាស់ប្រើមហាម្ល៉ឹកម៉ាត់ឲ្យទៅហៅ
ធ្មេញដែឲ្យចូលទៅគាល់ស្តេចឲ្យឆាប់ កុំឲ្យយូរឡើយ ឯចៅធ្មេញដែស្រដៀ
ឲ្យលោកដូចោះហើយទៅអង្គុយនៅសាឡា ដា១ នឹងអាលតាមឿនហើយថាចាំទ្វារ
ទៅស្តេចឲ្យមកហៅអាតាចូលទៅគាល់មិនបានឡើយ ឯអាលតាមឿនគេ ះ
ធ្មេញដែស្រដៀដូចោះហើយក៏នាមឿនអាលនោះស្រដៀចាំអកថាមែនហើយបាន
លិចកេចូលទៅគាល់មិនបានឡើយ ឯចាំទ្វារនោះដើរទៅដល់ហើយឃើញ
ធ្មេញដែ ហើយប្រាប់ថា ដ្បិតព្រះបន្ទូលឲ្យហៅធ្មេញដែឯងទៅឥឡូវនេះ
ឯងកុំឲ្យបានយូរឡើយ ឯធ្មេញដែស្តាប់ហើយក៏ប្រាប់អាលតាមឿនថា ខ្ញុំថា
ម្សិលនឹងឲ្យហៅខ្ញុំមចូលក្នុងវាំង មិនបានឡើយ អាលតាមឿនមិនជឿខ្ញុំម ថា
ហើយក៏ធ្មេញដែក៏ចុះដើរតាមចាំទ្វារចូលទៅក្នុងវាំង ដល់ហើយក្រាបថ្វាយ
បង្គំមស្ងៀមនៅ ឯព្រះមហាក្សត្រទតទៅឃើញធ្មេញដែដល់មកហើយមាន
ព្រះបន្ទូលសួរថា អាដែឯងបានស្រដៀថាដូចម្តេចឲ្យលោកព្រះសង្ក្រាចមែនឬ
ទេ ឯធ្មេញដែថាខ្ញុំទូលបង្គំថាមែន តែខ្ញុំនឹងថាដោយលោកលោកក៏ទេ ថា
នោះជាអប្បមាឲ្យខ្ញុំទូលបង្គំទេ ដ្បិតលោកចូលក្នុងវាំងបាន ឯខ្ញុំចូល
មិនបានៗ ជាខ្ញុំថា មើលទៅសក់ក្បាលខ្ញុំ ដូចសក់ក្អែក មើលទៅមុខលោក
ដាងជើងក្រានខ្ញុំម ឯព្រះមហាក្សត្រស្តាប់ហើយ មានព្រះបន្ទូលទៅនឹង
លោកព្រះសង្ក្រាចថា លោកកុំខ្ចាស់នឹងអាដែឡើយ វាថាអប្បមាខ្លួនវាទេ
ហើយស្តេចបង្គាប់ថា អាដែឯងកុំចូលមកក្នុងវាំងភាពទៀត ធ្មេញដែយ
ស្តាប់ហើយក៏ថ្វាយបង្គំមលាទៅផ្ទះវិញ ស្តេចមានព្រះបន្ទូលដូចោះហើយ

ពិតក្នុងព្រះរាជបារមីនេះ តតម្រក ឯណានឹងដេញព្រាហ្មណ៍ករមិនបាន ភាគា
បាយមិនឲ្យភាចូលវ៉ា តលុវេះភពិតចូលបាន មិនបានទៀវដើតព្រាហ្មណ៍មាន ៗ

ថ្ងៃពិតដូច្នោះហើយ មានព្រះបន្ទូលថា កុំឲ្យអាដៃរាចូលភាគាទៀតឡើយ
ភាគាល្បមួកភាណាស ហើយប្រើមនុស្សម្នាក់រត់ទៅក្រាបសេដ្ឋីដៃ ឯសេដ្ឋោះ
ដៃពូហើយក៏ស្ងៀមនោ ឯផ្ទះសេដ្ឋីដៃនោះ នៅខាងផ្លូវផ្សារមាន កាល១
ថ្ងៃស្ដេចត្រាស់ប្រាប់អមាត្យមឿនថា បើថ្ងៃទៀតស្ដេចនឹងចេញទៅទតផ្សារ ឯ
អមាត្យមឿនក៏នាំយកប្រាប់អមាត្យទាំងពីរនាក់ទៅដល់សេដ្ឋីដៃថា បើថ្ងៃទៀត
ស្ដេចនឹងចេញមកលេងផ្សារដូច្នោះហើយក៏ចាំនូវក្នុងចិត្ត លុះដល់ថ្ងៃស្ដេច
ចេញមកនោះ ឯសេដ្ឋីដៃក៏យកកុំហោរមកលាបត្រពោកឲ្យសក្អែកឲ្យ
សប្រម៉ុះឲ្យសមាត់ហើយបើកអង្គាំងផ្ទះចាំហើយក៏ចាំមើល បើស្ដេចចេញ
មកទើបចំពិតក្ដិតឲ្យស្ដេចឃើញ ឯព្រះមហាក្សត្រដល់កំណត់ថ្ងៃស្ដេចនឹង
ចេញនោះ ស្ដេចក៏ចេញទៅដល់ផ្លូវនឹងដល់ទៅផ្ទះសេដ្ឋីដៃនោះហើយ ឯ
សេដ្ឋីដៃក៏ដឹងថាស្ដេចនឹងដល់មកផ្ទះខ្លួនហើយក៏ចំពិតត្រពោកបង្ហាញទៅ
ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដេចយាងមកដល់ផ្ទះសេដ្ឋីដៃហើយទតទៅឃើញឯត្រ=
ពោកលាតកុំហោរលើ ៗ សក្អែកសប្រម៉ុះសមាត់ហើយ ស្ដេចមានព្រះបន្ទូល
សួរថា សត្វអ្វីលើ ៗ សក្អែកសប្រម៉ុះសមាត់ដូច្នោះ នោះអមាត្យមឿនចូល
ទៅមើលក៏ឃើញឯសេដ្ឋីដៃការត្រពោកចំពិតមកឲ្យស្ដេចដូច្នោះហើយ
ក៏វិលមកក្រាបទូលថា អាដៃរាលាតកុំហោរត្រពោកហើយចំពិតមកឲ្យស្ដេច
ឃើញ ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដាប់ហើយក៏មានព្រះបន្ទូលឲ្យហៅអាដៃមកភាគា
នឹងដន្ទិដរ ឯអាម៉ាតស្ដាប់ព្រះបន្ទូលហើយក៏រត់ទៅហៅសេដ្ឋីដៃថា
ឥឡូវមានព្រះបន្ទូលឲ្យហៅអាដៃឯង ឯសេដ្ឋីដៃឮអាម៉ាតហៅដូច្នោះហើយ
ក៏ចុះកាត់ផ្ទះដើរទៅជា១ នឹងបំរើហ លុះដល់ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំ ឯព្រះ

មហាក្សត្រ ស្ដេចទតទៅឃើញចៅពញាដៃមកដល់ហើយ ស្ដេចមានព្រះបន្ទូលដឹងថា អាដៃឯងឯងរាជ្យក៏យកកុំពោរលាពត្រពោក ហើយបំពិតមកឲ្យគេមើលដូច្នោះទើបចៅពញាដៃក្រាបទូលថា បានខ្ញុំទូលព្រះបង្គំពុំបានបង្ហាញមុកឲ្យម្ចាស់ឃើញតាៈ ឡាបខ្ញុំសនឹងព្រះបន្ទូល បានខ្ញុំទូលព្រះបង្គំយកកុំពោរលាពត្រពោកក្បួរដើរ ជាមុកយ៉ាងបង្គំមស្វាមគ្រាប់ ស្ដេចស្ដាប់ហើយក៏ទ្រង់ព្រះក្រោត ដ្បិតចៅពញាដៃបង់បាពាត្រពោកមុកឲ្យខាតអស់តាមឿនម្នាក់ម្ដងយដំពូចឯងចាំញ៉ងដែលហៅនោះ តើនឹងនៃឯយាកទោសចៅពញាដៃមិនបាន ។

ហើយស្ដេចវិលចូលក្នុងព្រះរាជវាំងវិញហើយ មានព្រះបន្ទូលបង្គាប់ថា ឲ្យអស់ស្រីដែលនៅក្នុងវាំងប្រើទៅដុះអាចម៍ដាក់ដុះអាដៃ បើរាថាដូចម្ដេចៗ ឲ្យចាប់យកទោសខ្ញុំនឹងឲ្យសំឡាប់រាឲ្យហើយពិត ឯអស់ស្រីអ្នកក្នុងវាំងបានឮព្រះបន្ទូលបង្គាប់ដូច្នោះហើយក៏បបួលគ្នាទៅដុះអាចម៍ដាក់ក្នុងផ្ទះចៅពញាដៃ ទៅដល់ហើយប្រាប់ចៅពញាដៃថា ដ្បិតម្ចាស់លោកឲ្យមកដុះអាចម៍ដាក់ផ្ទះចៅពញាដៃឯង ឯចៅពញាដៃស្ដាប់ហើយក៏ឆ្លើយថា បើមានព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយខ្ញុំមិនបានឃាត់ឃាំងពិតអស់អ្នក បើចង់ដុះក៏ដុះចុះ តែដុះកុំនោមតែនោមផងហៅលើស ព្រះបន្ទូលខ្ញុំមិនព្រមទេ ឯអស់អ្នកខ្ញុំនោះ ស្ដាប់ចៅពញាដៃថាដូច្នោះហើយក៏បបួលគ្នាដុះអាចម៍ដាក់ផ្ទះចៅពញាដៃយាមព្រះបន្ទូលស្ដេចបង្គាប់នោះ ឯចៅពញាដៃក៏ដើរមើលបើឃើញនោមផងនោះ ចៅពញាដៃវាយអស់ស្រីដែលដុះហើយនោមផង ឯអស់ស្រីខ្ញុំនោះដឹងជាចៅពញាដៃវាយដូច្នោះហើយក៏រត់ទៅទូលស្ដេចឲ្យបានទ្រង់ជ្រាប លុះដល់ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំទូលថា ដ្បិតអំម្ចាស់ប្រើឲ្យទៅដុះអាចម៍ដាក់ផ្ទះចៅពញាដៃ តល់នេះអស់យើងខ្ញុំទៅដុះដាក់ដូចព្រះបន្ទូល តល់នេះចៅពញាដៃវាយអស់យើងខ្ញុំ រាថារាមិនឲ្យដុះដាក់ផ្ទះរា សូមទ្រង់ជ្រាប ឯព្រះមហា

ក្សត្រ ស្ដាប់ហើយ ក៏ត្រាស់ថាឲ្យ អស់នាហ្មឺន ទៅចាប់អាស្វាយកមកនឹងដៃទ័ព ៖
ឯអស់នាហ្មឺនស្ដាប់ព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយ ក៏ទៅចាប់ទេវតាដៃដូចព្រះបន្ទូល
លុះទៅដល់ផ្ទះទេវតាហើយ ក៏ឡើងទៅលើផ្ទះ ហើយចាប់ទេវតាដៃ ចងហើយ
ក្រាបថា ដ្បិតមានព្រះបន្ទូលឲ្យមកចាប់ យកឯងទៅ ដ្បិតស្ដេចខឹងណាណាស់ ឯ
ទេវតាដៃ ស្ដាប់ហើយ ពិតជាភិតភ័យ ខ្លោចផ្សា នឹងពិតក៏ឲ្យរកចងអាត្មាបាន ពិតប្រែច
ហើយក៏ថា អស់ខ្ញុំ អ្នកឯងនឹងចងអាត្មានេះ មិនបានទេ តែអាត្មាចាំឲ្យឯងស្ដាប់
ឯងស្ដាប់មិនបាន ឯងមិនដឹងទេ នែះឯងហើយ ឈ្មោះទេវតាដៃ អ្នកប្រាជ្ញ ល្បី
ល្បើងរបៀបតាតំរាញ ឯអស់ខ្ញុំនាហ្មឺនទាំងនោះ ស្ដាប់ពាក្យទេវតាដៃហើយក៏មិន
ហ៊ានចាប់ចងដៃទេវតាដៃហើយ ក្រោមរ៉ោត ឯទេវតាដៃក៏ដើរទទេ ទៅដល់
ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ស្ងៀមនៅចាំស្ដាប់ព្រះបន្ទូល ឯព្រះមហាក្សត្រទត
មកឃើញទេវតាដៃមកដល់ហើយ មានព្រះបន្ទូលសួរថា អាដៃឯងដូច
ម្ដេចក៏ហ៊ានដាក់អាឯង ដៅតាក្បួនអស់សៀវភៅ ដែលអាត្មាឲ្យទៅផ្ទះ អាដាក់
ផ្ទះអាឯង នោះពេលបានដាក់ខ្លួនបុអាឯងត្រូវ ទើបទេវតាដៃយកសេចក្ដីយ
ក្រាបទូលថា បានដាក់ទូលបង្គំក្បួននោះ ដ្បិតអស់អ្នកសៀវភៅ ឆ្លើយលើសព្រះ
បន្ទូលខុស មិនត្រូវ ដ្បិតទ្រង់បង្គាប់ថាឲ្យទៅផ្ទះតែអាដៃទេ នឹងមានព្រះ
បន្ទូលថាឲ្យទៅតាម កាលនោះអស់អ្នកទាំងនោះទៅផ្ទះហើយ តាមគន្លង ហើយ
ដូច្នោះ បានដាក់ក្បួន ស្លាប់ស្ដេចទ្រង់ត្រាស់ ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដាប់ហើយស្ដេច
ស្ងៀម ទាំងមានព្រះបន្ទូលថា ល្អៗ ហើយនឹងយកទោសទេវតាដៃមិនបាន ។

លុះឯក្រោយមក ពួកស្វាយទៅដល់ស្ដេចស្រុកចិនថាស្រុកចំរើន ៖
មានអ្នកប្រាជ្ញម្នាក់ មានប្រាជ្ញាណាស់ មិនមានអ្នកឯណានឹងផ្ទឹមតាប្រាជ្ញាទាន់ ស្ដេច
ក្រុងចិនពិតនឹងអស់តាម្សេនបាយើងនឹងពិតប្រែជាលោក ទៅឲ្យអ្នកប្រាជ្ញស្រុក

ធ្វើររក ស្ដេចក្រុងចិនគិតនឹងអស់តាមេនហើយ ឲ្យរកផ្លែរឪឡឹក ដ្បិតក្រគ្រីៈ
ឪឡឹកក្នុងស្រុកចិននោះមានប្លែយ៉ាង ១ យ៉ាងនោះក្នុងផ្លែរ១ មានក្រាពនៅ
១ ផ្លែ១ទៀតមានក្រាពពីរ ផ្លែ១ទៀតមានក្រាពប្បី ស្ដេចស្រុកចិនឲ្យ
ទៀតសំពៅទាំង ៥០០ ក្នុងសំពៅ១ មានចិន ៥០០ នាចំណុះ សំពៅក្រុមទាំង៥០០
សំពៅហើយ ធ្វើសំបុត្រ ព្រះរាជសារ ក្នុងសេចក្ដីសំបុត្រថា ដ្បិតស្រុកនេះ
មានអ្នកប្រាជ្ញមានប្រាជ្ញាណាស់ ឈ្មោះធ្មេញជ័យ បើដូច្នេះស្ដេចស្រុកចិន
ឲ្យនាំផ្លែរឪឡឹកប្បីមកនឹងសំពៅ ៥០០ ក្នុងសំពៅ១ មានមនុស្ស ៥០០ក្រុម
សំពៅដូច្នេះឯង ហើយឲ្យអ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរទាយផ្លែឪឡឹកទាំងប្បីនេះឯង
ឯឪឡឹក១ មានក្រាពប៉ុន្មាន បើអ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរទាយត្រូវ នោះយើង
ព្រមដាក់សំពៅទាំង ៥០០ មនុស្សទាំងអស់ក្នុងចំណុះសំពៅនោះឯង បើអ្នក
ប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរទាយមិនត្រូវ យើងនឹងយកនគរ ស្រុកខ្មែរ លុះធ្វើសព្វៈ
អក្សររួចហើយឲ្យតាមេនធំម្នាក់នឹងអ្នកប្រាជ្ញម្នាក់នាំបេតាមក លុះមក
ដល់ហើយ តាមេនចិននាំសំបុត្រឡើងក្រាបទូលស្ដេច ស្រុកខ្មែរ ៗ ឲ្យហៅ
ធ្មេញជ័យមកប្រាប់ថា ពេលនេះស្ដេចស្រុកចិនឲ្យនាំសារមកថាឲ្យទាយផ្លែរ
ឪឡឹក ក្នុងផ្លែ១ តើក្រាពប៉ុន្មាន បើអាឯងទាយត្រូវក៏ហើយទៅ បើអា
ឯងទាយមិនត្រូវ អាពានឹងយកទោសដល់ជីវិត ធ្មេញជ័យក្រាបហើយក្រាបទូល
ថា ក្ញុំព្រះយព្រះទៀ ទាតទូលព្រះបង្គំនឹងទាយឲ្យត្រូវ ប៉ុន្តែក្រដិតៈ
ធ្មេញជ័យទីណាលស់ដែល ដ្បិតបាននាអ្នកជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាមក
តាយរួចហើយ ៗ ធ្មេញជ័យលាទៅផ្ទះវិញ លុះទៅដល់ផ្ទះ ធ្មេញជ័យដេក
គិតរកប្រាជ្ញារឹតនឹងទាយផ្លែរឪឡឹកនោះ ដេកអស់ទាំងបាយអំពីព្រឹក លុះព្រា
ពេលល្ងាច ហើយធ្មេញដេកគិតរកមិនឃើញ មកគិតថាពេលនេះស្ដេច
ឲ្យដោះប្រស្នារនឹងស្ដេចស្រុកចិន បើដោះមិនរួចស្ដេចនឹងសម្លាប់ បើ

គ្រូបេះអាពាក្យតើនឹងឈ្នះ ឯពោមុខទឹកឲ្យល្អាតទៅទៀតជា លុះដល់
ប្រលុតយុតាដំដិតហើយ ស្តេចដែលចុះទៅកំពង់ទឹកហើយ ចុះទៅមុខទឹកឲ្យល្អាតក្នុង
ទឹកដល់មុខទៅរេះ តើអន្លែតខ្ពុះធ្វើង ហើយលក្រទៅដល់ចង់ពេលសំណាប់ប៊ុនគ្រើ
ដែលដើរពណើង យើងជាឯចង្អិត ហើយតាម៉ឺនបិនទឹងអ្នកក្រាដស្រុកបិននិយាយ
ការតោក្នុងបាឡ្ញាយសំពៅ ថាបើយើងធ្វើ ប្រាសាទឡុកហើយតើយើងធ្វើប្រះ
សាអុយតែទៅទៀត ដ្បិតឱ្យឡុកនេះរ៉ាន្លួរាតែបី ដៃ១ ក្រាត១ ដៃ១ ទៀត
ក្រាពតី ដៃ១ ទៀតក្រាតបី តើបុនេះ យើងតែធ្វើ ប្រសាទតីបី យ៉ាងទៀត
បំណាច់ស្តេចម្រើមក បើពេញត្រូវមួយ យ៉ាងតោ១ យ៉ាងទៀត កុំឲ្យតែ១
យ៉ាងហើយ អស់ទៅតែម្តងបាក់ស្បូក្រាស់ពិចណាល ឯអ្នកក្រាដស្រុកបិនឆ្លើយ
លើងថា យើងមានប្រណិត១ យ៉ាង ២ យ៉ាងទៀត តាម៉ឺនតោះសួរថាបំ
ណាតអុយទៀត អ្នកក្រាដថា យើងនិយាយការនេះ កុំឲ្យធំណាដឹងក្រៅពីនាន
មនុស្សមកលពស្តាត ហើយតាម៉ឺននឹងអ្នកក្រាដការមើលមនុស្សក្បែរយើង
ហើយក៏បប្លូលការនិយាយអំពីប្រសាទ ៣ យ៉ាងនោះ អ្នកក្រាដនិយាយថាយើង ៖
យកសាច់ជ្រូក១ ទាលឲ្យស្តេចស្រុកវេរទុក ហៀបតាន២ ឆ្នាំមកុំឲ្យប្រលាក់អំបិល
កុំឲ្យធ្វើនាទៀត ឲ្យទុកនាសេចប្រៃ ស្តេចហៀបតាន២ឆ្នាំមកុំឲ្យស្អុយខូច ៖
តោះតាម៉ឺនសួរថាធ្វើដូចម្តេចនឹងបាន២ឆ្នាំ សាច់ជ្រូកប្រៃ១ ពាយដូច្នោះតោះ
អ្នកក្រាដឆ្លើយថា បើដល់ដិតថ្ងៃនឹងដាច់ឆ្នាំ និងចូលឆ្នាំថ្មី យើងយក
សេចជ្រូកទុកស្អុយតែ២ថ្ងៃក៏រាត់ថាពីឆ្នាំ ដ្បិតឆ្នាំចាស់១ថ្ងៃ ឆ្នាំថ្មី
១ថ្ងៃ ត្រូវនាពីឆ្នាំ បើអ្នកក្រាដស្រុកធ្វើរកមិនឃើញ យើងនឹងយកធំ
ពរស្រុកធ្វើនាបំណុះយើង ១ ទៀតតោះយើងឲ្យមនុស្សខ្ញាត់យកខ្ញាត១
មកហើយយកទៅឲ្យស្តេចស្រុកវេរឲ្យរៀបធ្វើនាសំឡូរ យកមកឲ្យពាល
យើងក្នុងសំពៅ ៥០០ ស៊ីឲ្យឆ្អែត តាម៉ឺនតោះសួរថាដូចម្តេចសត្វ

ក្របី ១ ហើយឲ្យធ្វើសំបុត្រ មហាតមកឲ្យពលយើងទាំងអស់ស៊ីយឲ្យស្អែកបាន :
អ្នកប្រាជ្ញនោះប្រាប់ថាបើគេមានប្រាជ្ញាគេឲ្យយកម្ជុលមួយមកឲ្យយើងដំធ្វើជាពូ
ថៅធំ ១ នឹងយកទៅពុះបាត យកសាច់ទៅស្លរឲ្យពលស៊ីយ ១ ទៀតយើង :
បង្គាប់ស្តេចស្រុកខ្មែរ ឲ្យធ្វើយុត្តហ្ការ បាន ៥០០ នឹងយកមកបោះបង់សំពៅ :
យើងឲ្យត្រៀមទាំង ៥០០ ឲ្យធ្វើក្នុង ១ ថ្ងៃ ឲ្យរួចក្នុងយុត្តហ្ការ ១ ទុំបាំមបីបាត់ តា
ម៉ឺនសួរថាធ្វើដូចម្តេច នឹងធ្វើយុត្តហ្ការដល់ ៥០០ ឲ្យរួចក្នុងថ្ងៃ ១ នោះ អ្នក
ប្រាជ្ញនោះថាឲ្យយកចំបើងមកបង្កើតខ្សាវាងយុត្តហ្ការ ហើយសាកលើង ឲ្យយកះ
ធ្វើងដុតឲ្យឆេះ នៅតែល្អាមដេះ ចំបើងដាច់នឹងផ្សែង ហើយហោមគួរឲ្យមក
លើងយកទៅបោះបង់សំពៅ បើសាអ្នកប្រាជ្ញមែនធ្វើប្រាជ្ញារយ៉ាងនេះ =
នេះបានខលប្រាជ្ញារការបាន ឯតាម៉ឺនពេជ្រ អ្នកប្រាជ្ញប្រាប់សព្វគ្រប់ទាំងនោះ :
មានចិត្តត្រេកអរណាស់ ថាស្រុកខ្មែរមកក្នុងនាក់តាំងដែងយើងមិនបានទេ ឯ
ស្តេចតាដែងកោងបង្កើតសំពៅទាំង ប្រុងប្រៀបកញ្ចក់សព្វគ្រប់ការទាំង នោះលឿ
ដល់តាម៉ឺននឹងអ្នកប្រាជ្ញបិន លែងនិយាយការ ស្តេចតាដែងហៅលម្ងួចមក ឯ
កុំតាំងនីតា ហើយស្តេចតាដែងដេលើង ទៅលើផ្ទះ មានចិត្តអំណាសហើយថា
អាតាអស់សាច់ហើយ នេះគឺទេវតាជួយអាតាមិនឲ្យស្លាប់ លុះដល់ពេល
កាលោះ តាម៉ឺនបិននឹងអ្នកប្រាជ្ញបិន យកដែរឱ្យផ្លែកខ្ញុំបីព្រលឹងអំពីសំ
ពៅចូលទៅគាល់ស្តេចក្នុងព្រះរាជវាំង ស្តេចឲ្យហៅស្តេចតាដែងហើយប្រជុំ
អស់តាម៉ឺនមុខមន្ត្រីយពាលពេលក្នុងព្រះបន្ទំរាជវាំង តាម៉ឺនបិន
នឹងអ្នកប្រាជ្ញយកដែរឱ្យផ្លែកខ្ញុំបីមកឲ្យស្តេចតាដែងឡើ ឯស្តេចតាដែង
ឡើត្រូវទាំងអស់ ។ អ្នកប្រាជ្ញស្រុកបិនលុះដល់ស្តេចឡើត្រូវហើយធ្វើបាះ :
ចំណោតខ្ញុំបីយ៉ាងមកឲ្យស្តេចតាដែងទៀត ឯស្តេចតាដែងដោះចំណោត
អ្នកប្រាជ្ញស្រុកបិនដូចយើងនិយាយមកពីមុន ក្នុងសាលដលពិចលើយ

ឯស្តេចដឹងថា អ្នកក្រាដូ ស្រុកបិនតាល់ ក្រាដាដឹងធ្មេតាដែហើយ ស្តេចឲ្យយក
សំពៅទាំង ៥០០ លែងតើសំពៅ ១ ឲ្យគាមោះនឹងអ្នកក្រាដូ ត្រឡប់ទៅស្រុក
បិនវីតា ហើយស្តេចព្រះរាជទានរង្វាន់ឲ្យធ្មេតាដែនាវើន ឯស្តេចស្រុក
បិន តាំងថ្ងៃនោះមកខ្លាចក្រាដាំធ្មេតាដែ មិនហ៊ានឲ្យមកច្បាំងប្រយុទ្ធទៀត
ប៉ុន្តែនឹកខ្មាស់ក្នុងព្រះទ័យ ថាបើតែនឹងធ្មេតាដែកាលណានឹងឲ្យភ្លាត់
ពោតប្រយុទ្ធទៀត ។

លុះឯក្រោយទៀត ស្តេចស្រុកទៅរ ទ្រង់ព្រះបិត្តាពីតដល ៈ
សេចក្តីយធ្មេតាដែ ក្លាតាក្រាដាំស្តេចដាវើន ហើយព្រៃធ្មេតាដែទៅ
ពិតភ្ញៃ នឹងដន្ត្រីយយាការដសំបាត់ ព្រោះធ្មេតាដែនេះក្រាដាំវើនណាស
ស្តេចមានព្រះបន្ទូលត្រាស់ថា អាដែលឯងទៅក្នុងស្រុកនេះមិនបានទេ ៈ
អាតា ឲ្យគាឯងទៅនៅឯ ទន្លេរមានស្រុកណាប្រយទឹកទន្លេរ ទៅនៅផ្ទះ
តាមបិតអាឯង កុំនៅក្នុងស្រុកនេះឡើយ ឯធ្មេតាដែ ស្តាប់ព្រះបន្ទូល
ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំមលា ទៅដល់ផ្ទះ ហើយនិយាយប្រាប់ម្តាយថា ស្តេចលួង មាន
ព្រះបន្ទូលប្រើថាឲ្យខ្ញុំទៅនៅឯមាត់ទន្លេរ ឲ្យធ្វើស្រែរកស៊ីយតាមបិត
ឯទន្លេរនោះឲ្យគាប់ខ្ញុំ ហើយ ឯម្តាយស្តាប់ហើយក៏ថា បើដូច្នោះក្រូ
ទៅនៅតាមព្រះបន្ទូលចុះ ឯខ្លួនម្តាយនៅផ្ទះនេះហើយ ឯធ្មេតាដែ
ស្តាប់ម្តាយថាដូច្នោះ ហើយក៏លាម្តាយ ហើយដើរទៅក្រាបមបតាមឿន ទៅស្ន
ទៅកាលដែលនៅក្នុងទន្លេរថាស្តេចលួង មានព្រះបន្ទូលឲ្យខ្ញុំមកនៅជ្រែងឹយ
ក្នុងទន្លេរទាំអស់ នឹងធ្វើស្រែស្រូវតលខ្វះអាតាក្រាបរាល់គ្នា ហើយដើរ
ដើងទឹកឲ្យក្រាបអាតា ទើតាអាតានឹងកត់ដាតាំងថ្ងៃ ទន្លេ[ស្រុក] ទុកដែលរាក
ស៊ីយលត់ថ្ងៃនេះ នាព្រះរាជក្រឹត្យអំពីថ្ងៃនេះទៅ ហើយអ្នកឯណាមិន

បានចូលមកក្រាប់អាណា នឹងបានសេចក្ដីយុខស អាណានឹងកៀតេ្យក្រាមច្បាប់ ៈ
មិនប្រកៀរហើយ ទៀតគេបានដែលយកប្រាំមក តាះដុំរៀក ពាបៗ ប្រាណ ៈ
សារ៉ាក្រុង កាត់ជា៤ ក្រុង ទៀតយកប្រៀប១ ដើមរើងបង់ដាកលើចុង ៈ
ប្រៀយ ទៀតយកស្លឹកពោធ ដេរដាក់ខ្លួន ទៀតកាត់ជាស្លាតខងដៃ ដោតលើ
ចុងប្រៀយ ទៀតធ្វើយាងក្បាច១ យកផ្ដៅធ្វើជារ៉ូតាត់ បងក្បួរជាប្បនឹង
ភោក ក្រុង ទោះឯង ទៀតឲ្យបង់ឈរឡើង ទៀតគេបានដែលក្រាបថាទេះឈ្មោះក្រ
បែងដែ ឲ្យហូលក្រាតាកា ពេលាស្ងៀមណាដេ ដូចាធ្វើរកស្បៀយបើមិនគា
ក្របែងដែកាឲ្យហូលក្រាតទេតាវប្ដូរទៀ ក្រាមក្រាបង្គោះ ទៀតគេបានដែ
ចុះខ្សាច់ បេរ មើលតាមមាត់ទន្លេ ឲ្យណាមាន ព្រែកកំពង់ណាល្អមក្សៀប
ក្រាំងបាន លុះមើលដូចឹងទៀតមកកត់ បំគាល់ឲ្យឈ្មោះតាមកំពង់ តាម
ព្រែកឲ្យនឹងធ្វើស្រែ ស្រែ ខាងឯជើងបង់អលមានស្ទឹង១ ចុះមកក្នុង
ទន្លេរ ឈ្មោះហៅស្ទឹងបាក់ទឹកថ្លា ស្ទឹង១ទៀតចុះមកក្នុងទន្លេរឲ្យ
ឈ្មោះចុងខ្សាយ មានព្រៀ១ ឈ្មោះព្រៃស្លារក្រាម ទៀតមានព្រែក១
ហៅឈ្មោះជាកំពង់ក្របម មានព្រែក១ ជាកំពង់ភ្លុក ព្រែក១ទៀតឈ្មោះ
ស្ទឹងត្រើមស្រុក ព្រែក១ទៀតហៅស្ទឹងចុះចើង ព្រែក១ទៀតឈ្មោះពោធិ
ត្រៀ មានព្រៃ១ទៀតឈ្មោះពោធិត្រៀ · មានព្រែក១ទៀតហៅតាមម្ចាស
មានព្រៀ១ទៀតហៅប្រសះតែះ មានបន្ទាយ១ ឈ្មោះបន្ទាយប្រកើងគោរ
បន្ទាយប្រកើងគោះខាងឯមាត់ទន្លេរ ឈ្មោះហៅតាងហៅ មានព្រៃងល្អូងប្រ
ទូល ឯមាត់ទន្លេរនោះ ឈ្មោះហៅញ្ញក្រឹក មានកោះ១ទៀតឈ្មោះកោះ
ផល់ប្រែល មានព្រែក១ទៀតឈ្មោះព្រែកខ្សាច់ មានស្ទឹង១ ឈ្មោះពាំ
ក្រើន មានព្រែក១ ឈ្មោះព្រែកអាត់លន្លាយ មានព្រែក១ឈ្មោះព្រែក
ស្លឹត មានព្រែក១ទៀតឈ្មោះឆ្នូរទ្រា មានកោះ១ ឈ្មោះកោះក្របា

មានព្រែកពីរ ឈ្មោះព្រែកញូ ១ ព្រែកក្រម៉ាល ១ មានព្រែក ១ ឈ្មោះប្រឡាយ
មានព្រែក ១ ទៀតឈ្មោះព្រែកត្រដោក មានព្រែក ១ ទៀតឈ្មោះព្រែកបក្រវត់
មានព្រែក ១ ឈ្មោះព្រែកកំពោងយោងទឹក មានព្រែក ១ ទៀតឈ្មោះព្រះ
ខ្សុប មានព្រែក ១ ទៀតឈ្មោះស្ទឹងពោរ មានកោះ ១ ឈ្មោះកោះសំណាត់
មានព្រែក ១ ទៀតឈ្មោះព្រែកតារ៉ង់ មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់អូរ មាន
កំពង់ ១ ទៀតឈ្មោះកំពង់ខ្សាច់សរ មានកោះ ១ ទៀតឈ្មោះកោះកំពាំង
ត្រុប មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់ព្រះមាន មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់អន្លុងរះ
មានកោះ ១ ឈ្មោះកោះឆ្កាកន្ទ្រុំ មានព្រែក ១ ឈ្មោះព្រែកល្បាយខ្សា មានកំពង់
១ ឈ្មោះកំពង់ល្បាក្រអែរ មានស្រៀវ ១ ឈ្មោះស្រៀវព្រះស្ដៅ មានកំពង់ ១ ឈ្មោះ
កំពង់ខ្សាច់ល្អិត មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់ស្ដូវធំ មានស្រៀវ ១ ឈ្មោះស្រៀវចាហ៊ី
មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់ល្ហុង មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់ព្រែក មានកំពង់ ១ ឈ្មោះ
កំពង់ទួល មានស្ទឹង ១ ឈ្មោះតាមព្រះស្ទឹង មានស្រៀវ ១ ឈ្មោះស្រៀវត្រីដៀវទិប
មានកំពង់ ១ ឈ្មោះកំពង់ឃ្លាំង មានស្រៀវ ១ ឈ្មោះស្រៀវដាក់សក្លោង មានស្រៀវ
១ ឈ្មោះស្រៀវសន្លុងតូច ១ ឈ្មោះសន្លុងធំ ១ មានស្រៀវ ១ ឈ្មោះស្រៀវល្បាយស្ទឹង
មានស្រៀវ ១ ឈ្មោះស្រៀវកំពាំងដំម មានស្ទឹង ១ ឈ្មោះស្ទឹងស្រុកថ្មី មានស្ទឹង
១ ឈ្មោះតាមមាត់ត្រើយ ឲ្យដុំមខ្មែរ ហើយស្ដេចដែរីលមកងកំពង់ព្រែកទិតា
ហើយមើលឲ្យពាក់នឹងស្ទៀងព្រៃហ ហើយដើរលើងទៅត្រើយលើរ មើលស្ទឹងនោះ
លុយនឹងស្ទៀងព្រៃបាន ទឹកមានច្រើនបានជាឲ្យឈ្មោះស្ទឹងបញ្ជរតំត្បូងថ្ងៃនោះ
ឯង ទើបឲ្យទួល ១ ជាឯកើតស្ទឹងខាងត្បូង ឈ្មោះទួលរការ ខាងលិចត្បូង
ទួលរការ នោះមានវាល ១ ដំម លុយស្ទៀងព្រៃហ សាបបាន ៗ ជាឲ្យឈ្មោះថាវាល
សាបអន្លាម ស្ដេចស្ដេចដែលពលយកអន្លាមទៅលាតពេញវាលនោះឯ
ងខ្មែរ នោះស្ដេចដែលឲ្យហៅជាវាលភ្លាក ហើយយកអន្លាមទៅបាចពេញ

ខ្មែរនោះឯង ហើយកាត់ឲ្យហៅឈ្មោះថាខ្មែរលាត ហើយស្ដេចដែរទ្រូង
ថា បើនណាចៅទ្រុក ឲ្យប្រយ៉ាត ក្រែងទៅចូលណាបអាតា បើមិនលោត
ហើយអាតានឹងចាំតាឲ្យលង់ហើយលក់ពាក្រោកដំឡូង ៣០ ដាប់ល្វើលខ្លួន១ទុក១
៧ ឯអស់រាស្ត្រចៅទ្រុករកស៊ីក្នុងខ្មែរនោះជាច្រើន ដឹងថាទៅរៀង
ណាឲ្យដៀលពីសំណាបនោះមិនបាន ឯស្ដេចដែកំបាំងទុកជាចៅចូល
ក្នុងសំណាប ស្ដេចដែកំបាំងលក់យកក្រោកបានទុក១ ពាក្រោក ៣០ នោះឯង
ឯអស់រាស្ត្រនោះឃើញហើយបបួលគ្នារៀងទៅក្រាបទូលថា ដ្បិតស្ដេចដែរទៅ
ស្ទៀតស្រែក្នុងខ្មែរនោះហើយយកអង្គាមទៅបាចពេញអស់ទាំងខ្មែរ ហើយ
ក្រាបក្រាបអស់យើងខ្ញុំជាកុំឲ្យចូលក្នុងសំណាកនោះ បើចូលនឹងចាប់
លក់យកពាក្រោក ៣០ ដំឡូង១ទុក បើលោកក្ដីយ៉ាងនោះនោះ យើងខ្ញុំ
ពុំសុខបិត សូមមេត្តាឲ្យទៅយកស្ដេចដែមកផ្ចុំមុខឲ្យមាន បាន្ទីដំណើរ
ដ្បិតយើងខ្ញុំមិនដែលពុ ព្រះបន្ទូលថា មានឃាតចាប់លក់យកក្រោកៈ
បាតយកតាំងរដេះក្រុតខ្ញុំនីតា ក្នុងព្រះនគរដូចស្ដេចដែជានោះ ឯព្រះ
មហាក្សត្រស្ដាប់ហើយក៏គិតក្នុងក្នុងព្រះរាជហារទ័យ នឹងស្ដេចដែណាលៈ
ហើយត្រាស់ប្រើអាម៉ាត់ ២ នាក់ថា អស់អាឯងទៅហៅអាដែរមកឲ្យៈ
បាត់កុំឲ្យបង្អង់យូរឡើយ ឯអស់អាម៉ាត់ស្ដាប់ព្រះបន្ទូលហើយក៏ៈ
ក្រាបថ្វាយបង្គំមលាហើយដើរទៅរកស្ដេចដែ ឃើញហើយក៏ប្រាប់ថាដ្បិត
មានព្រះបន្ទូលពីសែលឲ្យមកហៅស្ដេចដែឯងឲ្យទៅជាមួយនឹងយើង
ជាព្រះរាជបរិហារនោះកុំឲ្យខានឡើយ បើខាននឹងខុស ស្ដេចដែឯយ
ឯង ស្ដេចដែស្ដាប់ហើយក៏ស្លៀកសំពត់ ពាក់អាវរួចហើយក៏ដើរទៅ
ជាមួយនឹងបរិហារនោះឯង លុះទៅដល់ហើយក៏ចូលទៅក្រាបថ្វាយបង្គំមៈ
ពាល ចាំស្ដាប់ព្រះបន្ទូលស្ងៀមនៅ ឯព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ត្រាស់ =

ឃើញស្ដេចពាលដៃមកដល់ហើយ ក៏មានព្រះបន្ទូលសួរថា អាដៃអាពាលឲ្យអាឯង
ទៅនៅឯមន្ទីរ ឲ្យរកស៊ីយកចៀចជ្រើជាស្រូវ ពល្ទារណោះ អាឯងទៅធ្វើស្រែពី
អាឯងពីពន្លបម្ដេច បើស្រែប្រះឯងបានមកអាពាដើងស្លូត ទើបស្ដេចពាលដៃ
ថា ពុំបាននឹងទូលព្រះមេតាប្រោស អសលោចក្ដីយទាំនេះ ខ្ញុំមទូលព្រះបង្គំ
គាខ្ញុំ ពីកឃើញថា កើតគានការមានលោចលៀវាងហើយ ឲ្យបងគាឃ្លាតព្រំត
អស់គាមិនទៅពល ឲ្យបានដ្ឋិង នេះឯងគាពាំព្រះរាជទ្រព្យ ឲ្យបានដ្ឋិងគាឃ្លាត
ដុំនុំមលោចក្ដីយស្រីស្រុក្រិតម្ចាក ឲ្យគាមិនធំមគួបដឹងថាលគ្លាប់ប្រាពអសក្ស
នៅស្រុកក្រៅ ឲ្យបំពាមមេពាញស្រុក ស្តង់ព្រំឡាពាលដុំទូត ហៅមឿងមេស្រុក
ទើបឲ្យបានដ្ឋិង អំពីទៅពេលពាញស្រុកធំ មេពាញស្រុកតូច តាម៖
សាក្ខីយស់ខ្លួងពលគាមិនក្នុង១ងពស់ហ្វៀពាញស្រុកក្រៅ ឲ្យមានគាលគ្លាត
ប្រាបឈ្មោះ ពាញស្រុកមានគាស្រែនោះ ឈ្មោះទេពស្រែនោះ រួចហើយស្ដេចពាលដៃ
ក្រាបទូលថា ខ្ញុំទូលបង្គំនឹងបង់បានគាទ្រព្យខ្លួនក៏ទេ ធ្វើស្រែនេះបាន
គាអាក៏ស្លួយឡើក្នុងព្រះនគរគាក់គាព្រះរាជទ្រព្យ ឲ្យបានដ្ឋិងតរៀងទៅ ។
ទើបសំដាប់ព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ ស្តាប់ស្ដេចពាលដៃ ក្រាបទូលស្រែនោះហើយ ស្តាប់
មានព្រះបន្ទូលថា អាឯងថាស្រែនោះគ្រប់ហើយ តើដែលអាលាកអសកាស្នោះ
រាស្ត្រណាស អាយកតែបាទ១ រីតា ។ ។

ឯស្ដេចពាលដៃក៏ទទួលព្រះបន្ទូលហើយក្រាបលាទៅ យកបាទ១ អំពី
លោកសង្ឃហើយទៅប្រាពអសមនុស ដែលបាត់លក់អំពីមុនថា ឥឡូវតល្លង់
មិនឲ្យយកប្រាក់ដំឡឹង៣០ទេ ថារាស្ត្រណាស ឲ្យអាពាយកបាទ១ អំពីអ្ន
ឯងវិញ ប្រាពហើយយកបាទមកវាល ឯអសកាល្វានោះនឹងយក៖
ប្រាក់មកវាលឲ្យពេញបាទនោះមិនបាន ឯស្ដេចពាលដៃក៏ប្រឹងថ្លា ឯអស
កាស្នោះវត់ទៅ ក្រាបទូលថា ពុំបាននឹងទូលមេតាស្ដេចពាលដៃថា ៖

អំមាស មិនឲ្យយកប្រាក់ ៣០ ដំឡឹង ឲ្យយកបាទ ១ ពល្វើះ គាត់យកគាត់យកចូ
លោកលក្ស មករាស់វិញ ស្រួបេះ ឃើញ ដាច់ខណាល យើងខ្ញុំមិនរកប្រាក់ឲ្យ
ទៅញបាទ នោះមិនបានទេ ឯព្រះមហាឧបរាជស្ដាប់ហើយក៏ត្រាស់ប្រើឲ្យទៅហៅ
អាដែងមកឲ្យឆាប់ ឯអាឈ៉ាតេញ ព្រះបន្ទូលក្រាបទូលថាហើយក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ
លាទៅហៅធេញដែងមកហើយ មានព្រះបន្ទូលសួរថា អាដែងអាថា អាពាឲ្យ
យកបាទទៅយកប្រាក់អំពីរាស្ត្រអន្ទាស ឯធេញដែងក្រាបទូលថា អំមាស
មានព្រះបន្ទូលថាឲ្យយក ១ បាទវិញ កុំឲ្យយក ៣០ ដំឡឹងឡើយ បានជាទូល
ព្រះបង្គំយកតាមព្រះបន្ទូលពីដើម នោះឯមហាឧបរាជស្ដាប់ហើយក៏
មានព្រះបន្ទូលថា អាពាឲ្យយក ២ ស្លឹងប្រាក់ថ្លៃលស់ថ្ងៃនេះទេ ប៉ុន្តែ
គេហៅ ១ បាទ ពល្វើនេះអាយកតែ ២ ស្លឹងវិញ កុំឲ្យយកបាទទៅរាស់
នោះមិនត្រូវទេ ។

ហើយស្ដេចមានព្រះបន្ទូលថា អាដែងឯងនេះ ធ្វើឲ្យកៅទីកផ្សារ អាពា
ណាលដឹងទុកទៅមិនបាន ទើបស្ដេចមានព្រះបន្ទូលហៅក្សត្រពេជឃាត
ឲ្យយកធេញដែងទៅសំឡាប់ ឯក្នុងនេះទន្លេរតាប់ភ័យឯក្នុង ឲ្យអស់រាស្ត្រ
ឃើញកុំឲ្យធ្វើរង ។ ឯអស់ពេជឃាតស្ដាប់ព្រះបន្ទូលហើយក៏ចាប់ ៕
ធេញដែងចងហើយនាំទៅសំឡាប់ដូចព្រះបន្ទូលបង្គាប់នោះហោង ឯអស់
ពេជ្ឈឃាតនាំធេញដែងទៅដល់ទូកហើយ ឲ្យយកទូកង ១ មក យកក្បាលដាក់
អង្គុយអំមុខក្រោមបំណោះទូកពេញ ហើយដាក់ធេញដែងក្រឹងកណ្ដាល ហើយត្បៀតហើយ
ប៉ុឡុងហើយបញ្ចុះទូកទៅ ឯធេញដែងគិតក្នុងចិត្តថា អាពានឹងបាន
នោតឲ្យអស់ខ្ញុំពេជ្ឈឃាតកុំឲ្យសំឡាប់អាពាបាន គិតរួចហើយនិយាយថា
អស់ចៅងងុន ពល្វើះអាពានឹងស្លាប់ហើយ អាពានឹងលេងនឹងអស់ចៅ
ងងុនឲ្យអស់ងឿតកុំខ្លាច ថាហើយតែតើនឹងទៅឯណាទៅក្នុងទឹកនោះឯង ។

ភ៊

ឯអសុរពាលឃាត ស្ដាប់ពាក្យទេព្ដាដែលហៀបពីតថា បើនឹងមានបើនឹងរក្សា
ដូចម្ដេចក៏នឹងរូបក្នុងតែអាត្មានឹងបាត់បាន ពីព្រោះហើយក៏ព្រៀងទេព្ដាដែល
ប្រាប់ ឯទេព្ដាក៏ថាឲ្យខ្ញុំទៅកន្សែងទូកហើយខ្ញុំនឹងលេងព្រៀងបន្ទរលេង
ឲ្យស្ដាប់ ឯអសុរពាលឃាតក៏ព្រមឲ្យទេព្ដាដែលទៅអង្គុយកាន់កន្សែងព្រៀងបន្ទំ
ថាបើអាត្មាថាទេព្ដាដែលធ្លាក់ទឹកឯថាបាញ់អើ ៗ ឯអសុរអ្នកធ្វើមទូកក៏
ព្រមថាបាញ់អើ ៗ ថាតើដូច្នេះទៀត ៗ ទោះហើយរាត្រីបានជាពិតថាជាទេព្ដាដែល
នឹងលោតទឹករត់ដូច្នោះពិតតែលាញ់ក៏ថាទៅនឹងដឹងជាដូច្នោះក៏ទេ ៗ ឯ
ទេព្ដាថាឲ្យច្រៀកឲ្យផ្ទាំងជាងពីដើមទៀត នោះទេព្ដាដែលលួមតែនឹងលោត
ទឹកហើយលោតទៅក្នុងទឹកប្រៀង ៗ ឯអ្នកកន្សែងច្រៀកថាទេព្ដាដែលធ្លាក់
ទឹកទៅហើយ ឯអ្នកក្បាលថាបាញ់អើ ៗ ដូចអំពីដើមនោះឯង ឯទេព្ដា
ដែលក៏ប្រឹងហែលទៅដល់ត្រើយហើយដើរទៅរកស្បែងជីតារតាមហើយចូលទៅ
ថ្វាយនឹងព្រះសង្ឃព្រាប់ហើយនៅក្នុងកុដិលោកនោះជាល្មមលាញ់ដូច១ដង
ទៀតទៅ ឯអសុរអ្នកធ្វើមទូកនោះលុះបាត់ទេព្ដាដែលព្រាតលោតទឹក
ទៅហើយក៏បពោសការថាអាត្មាមិនខ្ជិនទេ សេចក្ដីយពាមតែលោកឲ្យ
ចុះខ្លួនត្រូវយើងមិនបានព្រៀងទេព្ដាដែលទេ ដដែកការហើយក៏វិលមកនៈ
វិញហើយលើងទៅក្រាបទូលថា សូមទានក្រាបទូលក្បួនទ្រង់បង្គាប់ឲ្យកាំទេព្ដា
ដែលទៅលំឡាត់ពល្ទេះនាំមកដាក់ក្នុងទូកទើបនឹងធ្វើមទៅបានពាក់កណ្ដាល
ផ្លូវមុខស្ទើរ នោះទេព្ដាដែលក៏ចិងបិតលោតទឹកទាំបំណាងលិចបាត់ទៅរកមើល
មិនឃើញអស្ចារ្យណាស់ហើយ ឯព្រះមហាក្សត្រ ស្ដាប់ហើយក៏មានព្រះបន្
ទូលទៀតទៅថាទុកឲ្យតែរាលលើងវិញ មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយកក្ដៅ
ក៏លាន ព្រះទ័យនាលាញ់ពពោមានក្តីនឹងស្លើយ ៗ ម៉ឺ —— ॥

លុះយូរបានខ្ចប់ទៅ ក៏ដំណឹងទៅដល់ស្រុកចិន ថាអ្នកស្រុកកោកធ្លក
ជាស្រុកខ្មែរ ថាមានអ្នកប្រាជ្ញម្នាក់១ ឈ្មោះធនញ្ជ័យ ពេកពេកមានអ្នកប្រាជ្ញឯណាដឹងស្មើ
ប្រាជ្ញស្មើធនញ្ជ័យនេះគ្មាន បុរីស្វរកាលនេះឲ្យសំណាក់ បើដូច្នោះយើងនាំ
នឹងបាត់យកពាក្យ ឯស្តេចក្រុងចិនកើតយោបល់ដូច្នោះហើយ ឲ្យហៅនាម៉ឺនធំ :
ៗមកដល់ហើយ ស្តេចឲ្យធ្វើសំបុត្រ ស្តេចនឹងឲ្យបាត់នគរខ្មែរ ដ្បិតស្តេចស្រុកខ្មែរ
ពេលលាត់អ្នកប្រាជ្ញទៅហើយ បើដូច្នោះឲ្យគាត់មិនកើតធ្វើខុមការបើយើង
ការដូចម្តេចៗ ឲ្យប្រាថ្នាតាត ឯអស់តាម៉ឺនបានស្តាប់ ព្រះបន្ទូលហើយមក
ធ្វើខុមការថា បើពេលឲ្យសំឡាត់អ្នកប្រាជ្ញនោះរកបានហើយ យើងឲ្យយកអ្នក:
ប្រាជ្ញយើងទៅបោកប្រាជ្ញ បើរកមិនឃើញ យើងយកនគរនោះទាំងអស់ពិត
យើងដូច្នោះហើយ ស្តេចទៅក្រាបទូលឲ្យទ្រង់ជ្រាប ឯអស់យើងខ្ញុំកើតទៅ
យើងថា ឲ្យអាចារ្យយើងបាន ៤ នាក់ ទៅបោកប្រាជ្ញ ភាល់យកនគរនេះ-
យើងទាំងអស់ ដ្បិតអ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរក៏ស្លាប់ហើយ ស្តេចស្តាប់ហើយក៏ព្រម
តាមគាម៉ឺនទូលនោះ ហើយឲ្យយកអាចារ្យទាំង ៤ មកដល់ហើយទ្រង់ផ្តាំថា ឲ្យ
ទៅបោកប្រាជ្ញនឹងស្រុកខ្មែរភាល់ បើអ្នកណាចាញ់យកនគរនាំចំណុះផ្តាំ
រួចហើយ ឲ្យយកសំពៅបាន ៤ ឲ្យ១ ម្នាក់ត្រូវអាចារ្យទាំង៤ ហើយធ្វើព្រះបន្ទូល
ប្រាប់មកស្តេចស្រុកខ្មែរថា ឲ្យបានដឹងឯស្តេចក៏យកដំណឹងព្រះបន្ទូលថា :
ព្រះរាជសារ មេត្រីអំពីស្តេចក្រុងចិន ឲ្យមកស្តេចស្រុកខ្មែរឲ្យបានដឹង ដ្បិតតា
ដំណឹងដោយកាលនោះកាលើយស្រុកខ្មែរថា ស្រុកខ្មែរមានអ្នកប្រាជ្ញ១ ឈ្មោះធនញ្ជ័យ
ជាអ្នកប្រាជ្ញ កាលនេះយើងប្រើអ្នកប្រាជ្ញស្រុកយើងឲ្យទៅបោកអារប្រាជ្ញ
ភាល់គ្នា បើអ្នកប្រាជ្ញឯណាចាញ់នឹងយកនគរនោះឯងប្រាប់មកស្ងួរឯការតាំង
ក្បួរតាមពិត ស្តេចក៏អស់តែប៉ុណ្ណេះឯង ធ្វើព្រះបន្ទូលហើយដាក់ក្នុងអំ-
ពង់ ឲ្យទៅអាចារ្យទាំង៤ ចុះសំពៅបើកមកដល់ស្រុកខ្មែរ ហើយចតនៅប្រែប ។

ក៏ចាស់ហើយឡើងយកសំបុត្រទៅឲ្យព្រះស្តេចក្រុងពារាណសី ហើយវិលមកវិញ
ពៅទីណា ឯមហាឧបាសិកាឃើញសំបុត្រនោះ ឲ្យបើកមើលឃើញក្នុងសេចក្តី
សព្វគ្រប់ ដូចយើងបានប្រាប់អំពីមុន ហើយឯព្រះមហាឧបាសិកាទ្រង់ព្រះគ្រប់ ៤
ប្រការហើយពិតស្តាយ ផ្នួសនាដែល ថាបើអាត្មាមិនឲ្យសំលាប់ពាក់មិនពិត
ពាក់ពិតទេ ។ល។

នេះយើងនឹងប្រាប់អំពីកាលផ្នួសនាដែលនៅប៉ុន្មានឆ្នាំ ១៦ ឯលោក
សង្ឃឈ្មោះដែលនោះគិតថា អាត្មានឹងទៅយកចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ក្នុងព្រះរាជវាំង
ឲ្យស្គាល់នឹងស្តេចផងដែរ បើឃើញអាត្មាទៅស្គាល់ប្រទេស លោកសង្ឃដែលគិត=
ដូច្នោះហើយក៏ឃ្លុំដីការស្រេចហើយយកបាត្រមកស្ពាយ ហើយដើរចូលទៅក្នុង
វាំងនាម្សឹងលោកសង្ឃក៏ឡើង ឯលោកសង្ឃដែលនោះដើរត្រឡប់ទៅវិញ
ឯព្រះមហាឧបាសិកាចេញមកដាក់បាត្រលោកសង្ឃដូចសព្វដងក្រោយលោកៈ
នៅតែលោកតាដែលត្រឡប់ទៅវិញ ស្តេចទតទៅឃើញ ស្តេចមានព្រះ
បន្ទូលថា អាត្មាមើលទៅមុខលោកនេះដូចជាមុខអាដែល ឯលោកសង
ថា ដែលហើយថាមិនអាដែល ហើយដើរហួសទៅ ឯព្រះមហាឧបាសិកាក៏ស្ងៀម
ទៅ ។ លុះដល់មានលើមកអំពីស្រុកពិនឲ្យមកទៅតប្រាប់ នោះ
ចាប់គិតថាកាលពីមុនអាត្មាឃើញលោកសង្ឃមកយកបាត្រ ប្រហែលអាដែល
ក៏ដោយមិនស្គាល់ទេ ហើយរកទៅប្អូន បើដូច្នោះអាត្មាឲ្យអាម៉ាត់ដើររក
វត្តលោកសង្ឃក្រែងទៅប្អូនមែនហើយ ស្តេចហៅអាមាត្យបាន ៤ នាក់
មកអាមាត្យទៅរកអាដែលក្រែងរកទៅប្អូន ឯអាម៉ាត់ស្គាល់ហើយក៏ក្រាប
បង្គំលាដើរទៅរកផ្នួសនាដែលនៅក្នុងវត្តលោកសង្ឃទៅឃើញនៅវត្ត
ហើយប្រាប់លាសង្ឃ ហើយអាម៉ាត់ត្រឡប់ព្រះរាជវាំងថ្វាយ មានព្រះបន្ទូល
ពីដែលឲ្យនិមន្តលោកទៅ ឯលោកតាដែលស្គាល់ហើយក៏និមន្តទៅ

តាម៉ាត លុះទៅដល់ហើយក៏ក្រុងស្រៀម ឯព្រះមហាឧត្រ ទ្រង់ទៅឃើញតា
ឆ្នោតដែលសល់ហើយក៏ត្រេកអរហើយ សួរថាលោកតាដែលអ្នកនឹងនាំក្បួនណា
ឬដូចម្តេច ឯលោកតាដែលថាឲ្យព្រះព័រទេ ទើបស្ដេចមានព្រះបន្ទូលថា
ស្រុកយើងមានអាហារពីស្រុកបិនកេឲ្យមកចោតប្រយោជន៍ភ្លួលយកនគរ បើដូច្នេះ
តើតាលោកនឹងដោះដូចម្តេច ឯលោកតាដែលថាដោះឲ្យទេ កុំព្រួយព្រះរាជ
ហឫទ័យ ស្ដាប់ស្ដាប់ហើយក៏ត្រេកអរក្នុងព្រះទ័យហើយមានព្រះបន្ទូលនឹងលោក
តាដែលថា បើដូច្នេះមានតែលោកលើកចេញទៅទៀតណា ទើបលោកសង្ឃឈ្មោះ
តែជាថា ឲ្យព្រះអង្គអាត្មាភាពលើកថ្ងៃនេះឯង កុំព្រួយព្រះរាជហឫទ័យឡើយហើយ
ស្ដេចឲ្យយំពាក់ឪទាម៉ាក្រវ៉ាត់ហើយលោកតាស្បូនទួលយកលំពាក់អំពីព្រះ
មហាឧត្រហើយលាវិលទៅលើកចេញស្រុកយំពាក់ពាក់ឪក្រវ៉ាត់ទាម៉ាហើយ
ក៏ចូលទៅឲ្យបង្គំមកាល់ ស្ដេចទតឃើញហើយស្ដេចមានព្រះបន្ទូលថា
មន្ត្រីដែលកោមក៏ហើយថែលទៅស៊ើ សំនាមន្ត្រីអ្នកប្រាជ្ញបាននាមានឈ្មោះ ជា
បើអ្នកណាចូលហើយលើកចេញ ហៅនាមុន្ត្រីៗ ដូច្នេះឯងរួចហើយស្ដេច ះ
ដន្និងថា ពលវេះនឹងឲ្យអាហារបិនកេលើងមកចោតប្រយោជន៍ថ្ងៃណា ទើប ះ
មន្ត្រីទាំងស្ដ្រីក្រាបទូលថា ក្នុងថ្ងៃ ៣ ទៀតឲ្យលើងមកនឹងចោតប្រយោជន៍គ្នា ៤
ហើយមន្ត្រីដែលឲ្យកេរកាំម្ហូយឲ្យប្រើនហើយឲ្យរកអ្នកទៀកបាន ៤ នាក់ឲ្យយក
ទៅដុះ ឲ្យប្រើនដាកនឹងបាលតោះ ៤ ហើយឲ្យយកក្ដារធំមរលើង ៤ ស្រ្ដឹងមក
ឲ្យហើយបាត់កាមឲ្យប្រើនបាន ៤ ក្ដម ហើយឲ្យរកព្រះដាលស៊ីតុំដ៏មឲ្យប្រើនមក
ឲ្យទូលព្រះបង្គំនឹងជៀប្រយោជន៍ឲ្យកុំព្រួយ ព្រះរាជហឫទ័យ ឯព្រះមហា
ឧត្រលាតហើយឲ្យរកតាមពាក្យស្ដេចដែលបង្គាប់នោះបានមកហើយឲ្យយក
ទៅប្រកែលឲ្យស្ដេចតាដែលរួចហើយឲ្យដំរេទៅក្រាបអាហារស្រុកបិនកេលមក ះ
បើតលំពៅនៅក្នុងពង់តៅម្នាក់ ព្រះលាន ព្រះបន្ទូលឲ្យមកក្រាបថា ពាក្យថ្ងៃ

ទៀតឡើងទៅហោតប្រាសាទនឹងអ្នកប្រាជ្ញឃើញស្រែកថាវើកខ្ញុំខ្មាន់ឡើយ ឯអាចារ្យស្រែកបិនសាលតហើយក៏ទន្លេតាម លុះដល់ព្រៃស្រៀវលុះតហើយអាចារ្យបិនឡើងទៅហោតប្រាសាទ ឯស្ដេចដែកំដើរចុះទៅទន្លេកា នៅចាក់កណ្ដាលផ្លូវះមុកព្រះលានលេខនោះឯង ឯអាចារ្យបិនមើលទៅឃើញស្ដេចដែដើមកអំពីចំណាំហើយផ្ទៃនាប្រាសាទបង្ហួលទៅលើមេឃ ឯស្ដេចបង្ហួលទៅព្រះអាទិតអ្នកប្រាជ្ញបិនបង្ហួលទៅក្រៅស្បៃ ស្ដេចដែលបានដែហើយផ្ទើម្រាមដែបង្ហួរឡើងទៅ ឯអ្នកប្រាជ្ញបិនបង្ហួលចុះទៅក្រោម ស្ដេចដែបង្ហួលមកខ្លួនឯង ។ ឯអ្នកបិនស្មានថាកាលឃើញបង្ហួលទៅលើមេឃហើយអ្នកឯងបង្ហួលទៅព្រះអាទិតនោះតើអ្នកឯងដឹងគួរបម្ភេច ទើបស្ដេចដែថាឃើញដឹងនះអ្នកឯងបង្ហួលទៅលើមេឃនោះ អ្នកស្មានថាមានលក្ខមួយ ឯបង្ហួលទៅព្រះអាទិតនោះតើជាអ្នកដឹងបុរេ ឯអ្នកប្រាជ្ញបិនថាភាគាផិត អ្នកឯងថាលើមេឃនោះមានថ្ងៃព្រះអាទិតព្រះចន្ទនោះឯងនៅលើមេឃ ទើបអ្នកប្រាជ្ញស្រែកបិនថាភាគាបង្ហួលទៅខាងក្រៅស្បៃនោះតើឯងជាគួរបម្ភេច ទើបស្ដេចដែស្ទើថាភាគាដឹងហើយ ឯបង្ហួលទៅខាងក្រៅនោះជាមានលក្ខមួយ ទើបស្ដេចដែថាភាគាផ្ទើម្រាមដែឡើងទៅលើស្មើវិញ នោះតើភាគាថាមួយ ទើបអាចារ្យបិនថាភាគាដឹងបានសាឯងផ្ទៃគួរបោះ នោះថាក្រៅស្បៃមានទឹកប្រៃម្ចុត ក្រៅប្រៃម្ចុតនោះមានភ្នំចក្រវាឡកុលក្រៅនោះឯង ទើបអាចារ្យបិនថាភាគាបង្ហួលចុះក្រោនោះតើឯងដឹងបុរេ ទើបស្ដេចដែថាភាគាដឹង ឯបង្ហួលចុះក្រោមនោះថានៅស្បៃនេះតើមានលក្ខមួយ ស្ដេចដែថាភាគាបង្ហួលមកខ្លួនភាគានោះតើដឹងបុរេ ឯអាចារ្យបិនថាភាគាដឹង ឯងបង្ហួលខ្លួនឯងនោះថានៅស្បៃនេះមានតើម្ចិលខ្មៀនទន្លេគា ។ រួចហើយអាចារ្យបិនលាស្ដេចដែវិលទៅលំនៅវិញ ។ លុះដល់ព្រឹកឡើងមកដល់នឹងស្ដេចដែ ឯអាចារ្យបិន

ក្បី ប្រសាទឱ្យមេតោដៃ ហាត់ដៃជើងតាមក្បួន ឯមេតោដៃជើង ក៏ដាក់ដៃបង្ហាញ
ទៅអាចារ្យបិន លើម្រាមដៃទាំង ៥ បង្ហាញមកមេតោដៃ ឯមេតោលើកបង្ហាញ
ម្រាមដៃ ១ បង្ហាញទៅអាចារ្យបិន ឯអាចារ្យបិនឃើញដូច្នោះ ហើយវិលទៅ
លំនៅវិញ ឯមេតោដៃវិលទៅផ្ទះវិញ ។ ឯលោកក្រៀវលំដាប់ព្រះ-
សង្ឃរាជពុំជាមេតោដៃ ហៅប្រសាទនឹងអាចារ្យបិនដូច្នោះ ហើយក៏និមន្តមក
សួរមេតោដៃបងដឹងដំណើរ នោះដូចនឹងមេតោដៃហើយនឹងថា កាលអាក
ហៅប្រសាទនឹងបិនជឿដូចម្ដេច ទើបមេតោដៃទូលថា បិនជឿដៃតាមគន្ធ
វង្សខ្ញុំបង្ហាញនូវដៃ បិនលាដៃបង្ហាញម្រាមដៃទាំង ៥ ខ្ញុំក្ដាប់ដៃបង្ហាញ
បង្គួលដៃម្រាមដៃ ១ ។ ទើបលោកព្រះសង្ឃរាជនឹងថា បើដូច្នោះ
តើជាដូចម្ដេច ទើបមេតោដៃជាឯបិនជឿដៃតាមគន្ធវង្សដូច្នោះខ្ញុំជាជើង
អង្គុតកើតត្រី ទើបខ្ញុំបង្ហាញកើតដៃនោះ ថាបើអង្គុតដូច្នោះនូវត្រី
បានប៉ុន្មានដៃ ឯបង្ហាញម្រាមដៃ ៥ នោះថាបើបានត្រីប្ដូរនោះលមជើងទៀត
បាន ៥ ចំណៀក ឯខ្ញុំបង្ហាញបង្គួលដៃ ១ ថាស៊ីយ ១ ថ្ងៃ ១ ចំណៀក ក្នុងត្រី ១
ក្នុយបាន ៥ ថ្ងៃទើបអស់ ។ ឯលោកព្រះសង្ឃរាជក៏ឮដូច្នោះ ហើយវិលទៅកុដិ
វិញ ទើបឯលោកលំដាប់ហៅហ៊ាទៅសួរមេតោដៃបងដឹងអំពីប្រសាទ
បិននោះជាដូចម្ដេចប្រាប់អាចារ្យផងអាចារ្យបងដឹង មេតោដៃល្បាត់ហើយ
ដំណាលថា បិនជឿដៃតាមគន្ធវង្ស ខ្ញុំបង្ហាញកើតដៃ បិនបង្ហាញម្រាមដៃ
៥ ខ្ញុំបង្ហាញបង្គួលដៃ ១ ទើបលោកហៅហ៊ានឹងថាបើដូច្នោះជាដូច
ម្ដេច ទើបមេតោដៃប្រាប់ថា បិនចាប់ដៃតាមគន្ធវង្ស នោះថាខឹងខ្ញុំតាមការ
ខ្ញុំបង្ហាញកើតដៃ ថាអាតាត់ដឹងនឹងកើតដៃ បិនបង្ហាញម្រាមដៃទាំង ៥ ថាការៈ
កាប្រើន ខ្ញុំបង្ហាញម្រាមដៃ ១ នោះថាអាតាឯងម្នាក់ឯង អាតាតែ
អាតាមិនខ្លាចទេ ឯលោកហៅហ៊ាល្បាប់តូចនោះហើយវិលទៅផ្ទះវិញ

ឯព្រះមហាក្សត្រ ស្តេចឲ្យហៅហោរាទាំងនោះមកសួរ ថាកាលអាត្មាសុបិនកែវចេញ
ថាដូចម្តេច ហោរាទាំងប្រាំពីរទូលថា កាលអាត្មាសុបិនកេមកដល់ម្យ៉ាងដែលថាមិន
បង្ហាញខ្ញុំម្ចាស់បង្គំ ឯខ្ញុំម្ចាស់បង្គំបានកើតដែលបង្ហាញ បង្ហាញទៅវិញ
ហើយ អាត្មាបិនបង្ហាញព្រាហ្មណ៍ដែលខ្ញុំ ៥ ខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបង្គំបង្ហាញព្រាហ្មណ៍ដែល ១
ទៅវិញ ទើបស្តេចមានព្រះបន្ទូលដន្លឹងថាដូចម្តេចហើយក្បួនវេះឯង ទើប
ហោរាទាំងប្រាំពីរ ថាឯបិនឃើញដែលបង្ហាញមកសួរថា ក្នុងឯខ្ញុំ ៤ នេះ
តើមានអ្វីខ្លះ ខ្ញុំម្ចាស់បង្គំបានឃើញដែលបង្ហាញនៅនោះព្រាហ្មណ៍ថាមាន
កំម្ពុជាព្រះស្រីមព្រះកណ្តាល ទើបឯបិនបង្ហាញព្រាហ្មណ៍ដែលខ្ញុំ ៥ នោះ ដន្លឹងថា ៖
មានព្រះធាតុ ៥ អង្គបានត្រៀមក្នុងកាលនេះ ទើបខ្ញុំម្ចាស់បង្គំបង្ហាញព្រាហ្មណ៍
ដែល ១ នោះព្រាហ្មណ៍ថា ៥ អង្គ ប៉ុន្តែបានត្រាស ៤ អង្គទៅហើយ នៅតែ ១ អង្គទៀត
មិនទាន់បានត្រាស់នៅឡើយ ម្រាលនេះដូចវេះឯងសូមទូលព្រះពរ ហើយហោរាទាំង
ឡាយបង្គំលាទៅផ្ទះវិញ ។ ឯលោកព្រះសង្ឃ នឹងសំម្តេចចៅហ្វាវាំង
ទៅដូចនឹងមហាក្សត្រ ហើយនិយាយតាមដំណើរដែលបានដន្លឹង ហោរាទាំងកាល
ចាត់ប្រឹក្សានឹងឯកព្រាហ្មណ៍ស្តេចស្តាប់ហើយ មានព្រះបន្ទូលថា រាជ្យព្រាហ្មណ៍លោក
ព្រះសង្ឃនៃផ្សេង ព្រាហ្មណ៍សំម្តេចចៅហ្វាផ្សេង រាជ្យព្រាហ្មណ៍អាត្មាផ្សេង ឲ្យបាន
ប្រែកែដាប្រឹក្សាដូចម្តេចនោះមិនបាន ស្តេចនៅអស់ទាំងតាមឯង ខ្លួនព្រាហ្មណ៍
ហោរាទាំងឡាយ ។ ។

ហើយឯហោរាទាំងដែលវិលទៅផ្ទះវិញ ហើយឲ្យយកទៀនដែលផ្ទះក្បាល ៤ ស្រួង
ក្រដាសស ហើយនឹងកាំបិតដែលឲ្យគេរក ហើយនឹងក្អមដែលដាក់ក្នុងក្អម
ខ្ញុំ ៥ មក ហើយក៏យកក្បាលដាក់ត្រង់កណ្តាល ហើយយកចានដាក់ទឹកទៀនដាក់
ត្រង់ស្រួងខ្ញុំ ៤ ហើយយកក្រដាសក្រាលលើក្បាល ហើយយកក្អមដាក់ក្នុងស្លាបៈ
ទឹកទៀន ហើយឲ្យក្អមនោះវាលើងលើក្រដាស នោះឯទឹកទៀនដែលវា ៖

ប្រឡាក់នៅជើងក្អមនោះ រាសីពាក់នឹងក្រដាសនោះហើយ ហើយយកទៅៈ
ហាលថ្ងៃ លុះព្រឹកឡើងចាស់ជាងបានឃើញហើយ ឲ្យយកកាំបិតមកវិមទុកឡើង
ហើយ យកក្រដាសមកដាក់ឲ្យក្អមរាសីឃើញទៀតរួចហើយ ឲ្យយកក្អមទឹក
ទៅទុក អាលហើយទើបឲ្យយកក្បួនកោងមកឲ្យអង្គុយមើល ហើយឲ្យ
ដាស ១ ថ្ងៃ ម្ដង ឲ្យអាលក្មេងនោះទន្ទេញថាតែម្ដាយទៅ ចែកការរៀនបង់ថាដូច
មេឃកំបាំងទៅ ឲ្យពួកក្មេងរៀនអក្សរមើលសៀវភៅ ។ ឯអ្នកប្រាជ្ញឯនោះ
លុះដល់ព្រឹកឡើងហើយឡើងពីសំពៅមកឯផ្ទះចៅហ្វាដែ នឹងទៅគ្រប់ប្រយោជន៍ហើយ
ដើរទៅដល់ចៅហ្វាដែ មើលមកឃើញអាចារ្យជិនមកដល់ហើយ ចៅហ្វាដែដើរ
ទៅទទួលចាប់ដៃចូលមកអង្គុយកៅអីហើយ ចៅហ្វាដែឲ្យយកតែមកឲ្យ
អាចារ្យជិនផឹក ឯក្មេងទាំងអស់នោះក៏រៀនអក្សរ នោះពួកគេនិងទាំង
នឹងឈាត់ឲ្យឆ្ងាយការមិនបាន ឯអាចារ្យជិនឃើញអាលក្មេងរៀនលំបាកហើយ
ឲ្យយកមើលមិនស្គាល់អក្សរសល់ ១ ឯចៅហ្វាដែសួរថាអាចារ្យស្គាល់អក្សរ
នេះឬទេ ឯអាចារ្យជិនថាទេ ទើបចៅហ្វាដែថានេះគេហៅអក្សរ ម៉ែង ឡើង
អក្សរ ក្រោម ក្រោយ បើមិនស្គាល់ដូច្នោះនឹងធ្វើប្រយោជន៍នឹងការមិនបានទេ អ្នក
ឯងចាញ់អាចារ្យនឹងអក្សរនេះហើយ ឯអាចារ្យជិនក៏ទទួលថាមិនស្គាល់អក្សរ
នោះមែន ឯចៅហ្វាដែនោះថាបើចាញ់ហើយដូច្នោះអាចារ្យយកសំពៅ
ក្នុងសំពៅទាំង ៤ ដែលជាសំពៅនោះអាចារ្យឲ្យវិលទៅស្រុកវិញ ឯជិន
ក៏អាចារ្យញៀកទៅស្រុក ចិនឯជិនវិញ តែអំពីថ្ងៃនេះទៅបើពាណិជ្ជឈ្មោះ
ចៅហ្វាដែអ្នកប្រាជ្ញ ឲ្យស្លាប់ព្រោះព្រៃទេ ឯអាចារ្យជិនក៏ព្រមឲ្យរបស់
ក្នុងសំពៅទាំង ៤ នោះហើយក៏បើកសំពៅទៅស្រុកវិញ ឯចៅហ្វាដែឲ្យ
នោះការបើបានរបស់អំពីសំពៅទាំង ៤ នោះហើយ ឲ្យដឹងក្នុងអស់របស់
ត្រូវឲ្យនោះទៅឲ្យ ព្រះបាទ អ្នកនាំមាសទាំងអស់ នឹងមានយកទាំងរបស់

ខ្លួនក៏ទេ ឯព្រះមហាក្សត្រ បានឮថា ធ្មេញជៃ ឈ្មោះប្រាជ្ញា អាក្រក់ដូច្នោះៗ
ហើយលុះដល់ពេលធ្មេញជៃឲ្យដង្ហែ អស់រាជបរិវារទាំងអស់ក្បួនដូច្នោះ ហើយក៏ត្រាស់
អំពីក្នុងព្រះរាជវាំង ហើយមានព្រះបន្ទូលថា អាធ្មេញជៃឯងបានយកខ្លួនខ្លាំងប៉ុនទេ
របស់អស់ទាំងនេះ ធ្មេញជៃក្រាបទូលថា ខ្ញុំម្ចាស់ទូលព្រះបង្គំ ពុំបានយកទេ
ស្ដេចស្ដាប់ហើយក៏មានព្រះបន្ទូលថា បើដូច្នោះ អាធ្មេញជៃឯងឲ្យយកញើក្នុងទាំង
នោះ នាំប្រគេនអាឯង ហើយនឹងរបស់ទ្រព្យទាំងអស់ក្រពម្ចាក់ឲ្យមានខ្លះពេញ
លក្ខមួយ ឯធ្មេញជៃក្រាបទូលថា ខ្ញុំទូល បង្គំមិនបង់បានទេ ប្រពន្ធនោះស្លៀក
មិនមែននាញើទេ ឈ្មោះពៀទេ មិនប្រកែកនាញើលម្អព្រោត ស្ដេចស្ដាប់ ៗ
ហើយក៏មានព្រះបន្ទូលសួរថា ឯណាឈ្មោះញើនោះ ទៀតធ្មេញជៃថា ខ្ញុំម្ចាស់
នឹងក្រាបថ្វាយបង្គំលាទៅរក បើបានខ្ញុំនឹងនាំមកថ្វាយ ហើយលុះសំពះបាយ
ព្រែរឲ្យប្រើននឹងទៅរកញើនោះទៀតហើយ ស្ដេចស្ដាប់ហើយព្រះរាជ
ទានប្រាក់ព្រៃឲ្យធ្មេញជៃប្រើន ស្ដេចផ្ដាំថាបើរកបានឲ្យវិលមកវិញ ឯ
ធ្មេញជៃក្រាបថ្វាយបង្គំលាហើយយកនោះទៅប្រើបហើយ ស្ពាយសំពាយ
ដើរទៅរកញើនោះ ៗ

លុះដល់ណាមានគេនៅច្រើន នោះចូលទៅសួរគេថា ស្រុកនេះមាន
ញើឬទេ អ្នកស្រុកប្រាប់ថាញើទេនេះ ទៀតធ្មេញជៃថាទេ មិនមែនញើទេ
នេះគេហៅឈ្មោះពៀ មិនមែនញើទេ ធ្មេញជៃថាហើយដើរទៅរកភូមិគេ
ឯទៀតទៀត មានភូមិហើយចូលទៅសួរថាក្នុងស្រុកនេះពៃមានញើឬទេ?
អស់អ្នកស្រុកប្រាប់ថា អាតាញាលអាតាណាល ចុះអស់ទាំងញើនេះពៃគេហៅ
លក្ខមួយមិនតាញើទេ នោះឯធ្មេញជៃថាទេ នេះគេហៅពៀទេ ថាហើយ
ដើរទៅរកញើ នោះ លុះទៅដល់ភូមិផ្ទះតានសួរនោះហើយដើរចូលទៅសួ
រញើនោះ ប្រទះនឹងតានសួរមកអង្គុយតៅស្ទូរម្ចាស់ផ្ទះ នោះឯងិ ដៃ ៗ

ឯធ្មេញជ័យបួលដល់ទៅហើយក៏ឆ្លើយថា អ្នកប្អូនទៅនេះមានស្រីទេ ឯនាង
សួរស្តាប់ហើយឆ្លើយថា អ្នកឯងនេះទៅស្រុកណា មានទេប្រុសក្នុងស្រុកអ្នកឯង
ឯធ្មេញជ័យស្តាប់ហើយក៏គិតថា នែះហើយគេហៅស្រីលួយ ទើបធ្មេញជ័យ
ប្រាប់ថា ឯស្រុកខ្ញុំមានប្រុសតែខាងនឹងបុទេ ឈ្មោះប្រុសនោះឯង នាងលួយ
ថាខ្ញុំឯង បានគេហៅប្រុសនោះដូចគេឈ្មោះដែលនោះឯងដែលនោះច្រើន
ជាធំយជាងអស់ឈ្មោះឯង ដែលឈ្មោះអស់ក្នុងដែនដីនេះឯងបានគេហៅប្រុសៗ
នោះដូចឈ្មោះដែលនោះឯង ទើបនាងលួយថាអ្នកឯងស្គាល់ទេស្រីនោះ ៖
ទើបធ្មេញជ័យថាខ្ញុំស្គាល់ បានគេហៅស្រីៗ នោះដូចតែឈ្មោះលួយនោះ
ឯងជាស្រីលួយមន្តុល ជាធំមកក្នុងដែនដីនេះនឹងរកឈ្មោះណាឲ្យដូចក្មានបាន
គេហៅស្រីៗ នោះដូចតែឈ្មោះលួយ ទើបធ្មេញជ័យសួរថានាងមាន
ខ្លួចបុក្មានខ្លួចទេ ទើបនាងលួយឆ្លើយថាខ្ញុំក្មានខ្លួចទេ ថាអ្នកនឹងតើ
មានកែវបុមិនកែវទេ ទើបធ្មេញជ័យឆ្លើយថាខ្ញុំក្មានកែវមួយទេហើយ
ធ្មេញជ័យឆ្លើយថា ខ្ញុំសួរនាងថាខ្លួចបុក្មានខ្លួចនោះតើនាងនឹងបុទេ
នាងលួយឆ្លើយថាខ្ញុំនឹងហើយ អ្នកឆ្លើយថាមានប្តីយបុនៅហើយ បើមាន
ប្តីយហើយខ្លួចប្តីយដែរ បើក្មានប្តីយទេ នោះថាមិនខ្លួចទេ ទើបនាងលួយ
ឆ្លើយថា កែវបុមិនកែវនោះតើអ្នកថាដូចម្ដេច ទើបធ្មេញជ័យ
ប្រាប់ថាខ្ញុំនឹងនាងឯងសួរខ្ញុំ ថាមានប្រពន្ធហើយបុនៅមិនទាន់
មានប្រពន្ធទេ បើមានប្រពន្ធហើយកែវឯកប្រពន្ធនោះ បើក្មានប្រ-
ពន្ធទេ ថាមិនកែវឯកនោះទេ ឯធ្មេញជ័យបាន្លឹងជានាងលួយគ្មាន
ប្តីយដូច្នេះហើយក៏ដាក់សំដីអំពីស្នា ហើយស្បៀសំដីបាលថ្ងៃបើតាឲ្យ
ម្តាយភាពុកនាងលួយឃើញ ។
ឯម្តាយភាពុកនាងលួយឃើញបាលថ្ងៃធ្មេញជ័យដើរមក

មើលហើយស្បថា អាក្រក់នឹងយកទៅណា ឯស្ដេចដែលរំពះហើយស៊ីកាត
ថា ខ្ញុំយកមកទុកប្រពន្ធទេ បើលោកបាយលោកឪពុកមេតានឹងបំ
រើរតែពាក្យ ក្នុងផ្ទះ ដងទឹកកាប់អុសបុក ស្រូវខ្ញុំបាន ដោះស្រាយ មិនដោះ ។
ខ្លួនប្រុសសុខស្បើ ឯម្ដាយអាពុកគាត់ស្ដាប់ទៅខាងគាត់ស្ដាប់លើងទៅលើ
ផ្ទះហើយ ខ្ញុំយកនិងប្រពន្ធ និយាយការថា ក្មេងក៏ឈ្មោះនេះបងបានក្មួយយើង ។
ហើយសឹកដៃ ២ពាក្យថា បើស្បៀមើលទៅឃើញពាក្យកេអ្នកមានណាគ
មានខ្ញុំបាលម្ដែរ នោះជ្រើនយើងឈ្មួញក្លួនយើងហើយ ឯស្ដេចដៀ
កាលបើម្ដាយអាពុកក្មេកលើងទៅលើផ្ទះហើយ ឯស្ដេចដែកដើរ
បងខ្ទើមដើរទៅរកទីណាក៏បាន ហើយយកក្រដាសមកលោករកកំនា
ក៏ឈ្មោះ អាលតាមឿនស្ដីពាក្យក្រាកខ្ញុំតាមិនដំអាពួប ខ្លះស្ដីពាក ១០ដំលឹង
ខ្លះស្ដីពាក ៥០០ ដំលឹង ខ្លះស្ដីពាក ៤០០ ដំលឹង បានជ្រើនហើយបង ១
បាដហើយដាក់ក្នុងសំពាយ ហើយដើរទៅលើងលើផ្ទះ ហើយសំពះម្ដាយអា
ពុកក្មេក ហើយអង្គុយស្ងៀមទៅខ្ញុំអស្ដាប់ម្ដាយឪពុកគាត់ស្ដាប់ដឹង
ថា អាតាញនឹងបង់ស្បៀ បិតស្បៀងឯងបងបានក្លួន អាតាមិនឮទេ ទើបពះ
ស្ដេចដែលសំពះហើយស្ដីភាពថា ឯក្លួងបិតបងបានរៀនលោកមិនឲ្យ
មានខ្ញុំបាន បើលោកមេតាដាក់ក្នុងដាច់ ពោះក៏អំនឹងព្រះក្លួនញ្ញ
នឹងទៅបំរើយាឲ្យអាលបិត ឯម្ដាយអាពុកគាត់លឺលថាយើងឲ្យ
ហើយ ឯងរកទីពាអាន់តាគ្រូកអង្គុកក៏ឲ្យបាន បើមិនបានអង្គុក
នោះមេបាយើងមិនទទួលទេ ។ ។ ៗ៶—
ឯស្ដេចដែលស្ដាប់ពាក្យម្ដាយអាពុកក្មេកស្ដីថាដូច្នោះហើយ
ដើរទៅរកអាលអាក ស្រូកក្រុមខ្ញុំនោះ ឲ្យអ្នកនោះមានជើយប្រពន្ធ អំពើ
ក៏ឈ្មោះ ក្រមុំម ទើបយក ហើយឲ្យឈ្មោះបោដាមេអង្គុក ទើបពាក

ស្បៀង ៤ តាក្លូ ទៀតនេះ បើតាមច្បាប់ដើម ៥ តាក្លូ ១៥ តាក្លូនោះ រីសតែនាំទៅ
ឲ្យបានប្រយោជន៍ពីកើត បើទើបនឹងបានកូន ១ នោះក៏បានដែលឲ្យឈ្មោះ
ហៅថាកូនអង្គ្រែក ទើបអ្នកប្រុល ១ ឲ្យមានយស់សាក្ស ដំរីរះព្រៃផ្ទះ
ទើបយកមកឲ្យឈ្មោះថាអ្នកមហា អលអក់ទាំ [ប្រុល ស្បៀ] ទាំអលនេះយកៈ
ដន្ទិងកូនកេហើយ ផ្តេតាវដែ ឲ្យទីតាអលទុំនិតា តាមបណ្តាំតាមយអាៈ
ពួកគាត់ល្បល ឲ្យទីតាបានហើយឲ្យអ្នកមហាតាំ ទៅផ្ទួនមាយអាតាំកខាង
ស្បៀង្ហៈ ទូកព្វៈ ហើយទៀបល្បើរងត៌មជ្រើនមតិ្តពម្មុកហើយឲ្យហៅផ្ទើរ
ស៊ុយឋិកស្ពត់ ពោធ រូបហើយ ទើប ត្រីកលើងឡើងបានដែលរហើយអ្នក
មហាទៅមេ អង្គ្រែកទៀបអលបណ្តារការ ទៅអង្គៀនត្រលាស់ ទៅបំពាក់
កូនស្បៀនោះ ហើយឲ្យខាងឯស្បៀនោះ ឲ្យភ្លេតពោធទាំងទុន្ទួល អលអ្នកអា
នៅអលបណ្តារការនោះ ។ ឯអ្នកមហាទៅមេអង្គ្រែកនៅអលកើត
ដែលពាក់អលបណ្តាការដើទៅដល់ហើយ អ្នកមហាមកទូលអ្នកអ៊
លើងទៅលើងពោធ ទើបអ្នកមហា ឲ្យមកយកស្បោរ ២ ដបដំឡូលនឹង
ដើងពានហើយទើបយកផងបាយមក យកកោងឲ្យកាន់ រដងផងបាយហើយ
អ្នកមហាស៊ីភាព ។ ឆ្លើតយើងមកស៊ីភាពអលលោកមេហាកូលទុំមះ
ល្អមផ្លើត ឆ្លើតយើងខ្ញុំមល្អមយកអង្គៀនទៅក្លារត្រលាលបំពាក់
កូនស្បៀហើយល្អមលើកល្បោរឯកល្បោរកំភ្លើងល្បារថ្មរ ស្តីភាពរូបហើយៈ
ទើបអលមេអង្គ្រែកចូលទៅបំពាក់ អង្គៀនកូនស្បៀនោះរូបហើយទើប
ខាងឯស្បៀនោះ លើកចាប់ញញ់ទៅស្រោមកាស៊ុយឋិករូបហើយ លារការទៅ
ផ្ទះទីផ្ទៀ ៗ នេះហៅថ្ងៃកំណើតហោង ។ លុះសល់ត្រីកលើងៈ
បានពេលា អ្នកមហាទៅមេអង្គ្រែក កូនអង្គ្រែក ចាំកូនប្រុសា ដែលឈ្មោះ
ផ្តេតាវដៀ ទៅលំពះមាយអាតាំក ហើយយកកូនស្បៀដែលឈ្មោះ ...

មកដល់នឹងស្តេចដេ ហើយរាំមហើកច្បាំងខ្មាំងបង់ដៃរបស់ហើយដល់ឃ្មុតស្រូមេះ
ដំណោក អ្នកដែលនឹងនាងល្មម នាប៉ីយនឹងប្រពន្ធ របការរវល់ពីព្រៃនោះឯងទៅ
ហើយទើបស្តេចដេនិយាយនឹងគាំទ្រកម្ដាយក្មេក នឹងប្រពន្ធ ថានឹងទៅតាក្រែក
ដែលអសតាម៉ែន ដីពាក់ព្រៃបលពក្រែត ។។

ហើយស្តេចដេទៅដល់លាខ្លា ស្នូនំយអសតាម៉ែនគំពុបច្រើន ហើយឯ +
ស្តេចដេដើរចូលទៅលើងលើលាខ្លា ហើយនិយាយថានឹងអសតាម៉ែន បើ
បង់រាល់នឹងខ្ញុំ នឹងប្រើល្មើចឲ្យបាន ទើបអសតាម៉ែនថាគេយើងរាល់
បើឯងប្រើបាន អាតានឹងឲ្យក្រោក បើឯងប្រើមិនបាន ឯងឲ្យលក្ខអយ
យើង ស្តេចដេថាខ្ញុំឲ្យក្រោក ហើយស្តេចដេយកសំបុតដែលក្នុងនោះ
មានឈ្មោះក្រុពគាម៉ែន ហើយស្មមក្រោះពោះ ទូលស៊ុំពាក់របហើយឲ្យទៅស្មើ
ល្បងនឹងមើល ឯស្តេចដេថាបើក្រោះអសលោកទៅទូល ថាស្តួត
ស្តេចដេរាថារានឹងប្រើល្បង ឲ្យបានស្របបិតរា ៗ ថានឹងមកតល្មះហើយ
ឯអសតាម៉ែនបានស្ដាប់ហើយក៏ទៅយករសំបក្លាយក្រោពទូលល្បង ទៅដល់
ហើយក្រោពច្បាប់បង្គំមកាល ទូលថាល្បមមាន ស្តួតស្តេចដេរាថារានឹងមក
ប្រើអំបាល ឲ្យបានស្របចិតរា ឯព្រះមហាក្សត្រ ស្ដាប់ហើយក៏ទ្រង់ព្រះ
ក្រោធនឹងស្តេចដេថាមាក្លាងាយ ហើយស្មើចឲ្យទៅហៅអាដេមកអាញ
ឲ្យនាំ អាម៉ាត ស្ដាប់ព្រះបន្ទូលក្រោយប្រើស្មោះ ក៏រត់ទៅហៅស្តេច
ដេស្របព្រះបន្ទូល ដល់ហើយប្រាប់ថាស្តេចដេល្មូមាន ព្រះបន្ទូល
ឲ្យហៅ ស្តួតទ្រង់ព្រះក្រោធនឹងឯងណាស់ ឯស្តេចដេលាពហើយក៏
ទៅតាមអាម៉ាត ដល់ហើយក៏ក្រាបច្បាប់បង្គំស្ងៀមនៅ ហើយឯព្រះ
មហាក្សត្រ មានព្រះបន្ទូលសួរថា អាដេអាថានឹងមកប្រើអាតាមែន
ស្តេចដេទូលថា ព្រះករុណាពីស្មោះ ប៉ុន្តែនឹងប្រើរមិនស្លុនបាន បើបើ

ព្រះភក្ត្រមើលទៅក្រៅរូបហើយទើបប្រើនបាន ស្ដេចស្ដាប់ហើយក៏បែរព្រះ
ភក្ត្រទៅមើលទៅក្រៅហើយបែរមកវិញ ថាអាពាមើលទៅក្រៅហើយអា
ឯងមិនប្រើចុះ ឯធ្មេញជ័យក្រាបទូលថា នេះហៅប្រើហើយ ឲ្យស្ដេចបែរ
ទៅក្រៅបាន ហើយនឹងមានប្រើ ឲ្យអំម្ចាស់ទៅទូលទៅវេកលត្រអយក៏នេះ។
ស្ដេចស្ដាប់ក៏មិនមានព្រះបន្ទូលល្មើយស្ងៀម ឯធ្មេញជ័យក្រាបថ្វាយបង្គំ
ហើយទៅគ្នា ប្រាក់អំពីអលតាម៉េនដែលភ្នាល់ហើយមានសំបុត្របោះត្រាយក
ប្រាក់ច្រើនបានប្រមាណនឹងយកមិនរួច ហើយយកទៅឲ្យប្រពន្ធនៅតាពុក
ក្មេកម្ដាយក្មេក ហើយធ្មេញជ័យក៏នៅជាសុខសប្បាយទៅ។

ឯអលតាម៉េនដែលធ្មេញជ័យយកប្រាក់នោះពេលទទួលនឹងធ្មេញជ័យ
ត្រូវអស់ទាំងស្ដេចខ្វល់ណាស់ហើយ ស្ដេចហៅអលតាម៉េនធំមកប្រាប់យុនម៉េន
មហាឡិកមកឲ្យពិតស៊ុំនំមនឹងប៉ប៉ងធ្មេញជ័យនោះឲ្យហើយ ដ្បិតវា
បង្កើតទោសច្រើនណាស់ ឯអលតាម៉េនស្ដាប់ព្រះបន្ទូលបង្គាប់ដូច
នោះហើយក៏មកពិតដុំនំមក្ការ ឃើញថានឹងបំផ្លាញ ឲ្យចុះសំពៅទៅ
ស្រុកចិន ដ្បិតស្រុកចិននោះធំហើយក៏ពេញស្កុត ដើរឃើញទៅពេលណាត់នោះ
ឃើនបានសុខសប្បាយក្នុងនគរ ឯព្រះមហាក្សត្រក៏សប្បាយក្នុងព្រះរាជ
ហាឫទ័យ ពិតឃើញនូវនោះហើយលើងទៅយកលេចក្ដីក្រាបទូលដូចដំ
ណើរដែលបានស៊ីនុំឃើញ ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដាប់ហើយក៏ត្រាមនឹងឲ្យ
ទៅហៅធ្មេញជ័យមកដល់ហើយ ស្ដេចប្រាប់ថាអាជ័យ អាពានឹងឲ្យអាឯងទៅ
នៅស្រុកចិននឹងគេឯណោះ ដ្បិតស្រុកគេធំនៅឡើយស្រុកយើងនេះមិន
បានទេ មានព្រះបន្ទូលបង្គាប់ហើយឲ្យយកសំពៅ១មកឲ្យធ្មេញជ័យ
ចុះទៅក្នុងសំពៅហើយឲ្យយកទៅក្រៅឯស្រុកចិន ឲ្យស្ដេចក្រុងចិនសំឡាប់
កាលបើទៅដល់ហើយ ធ្មេញជ័យឡើងទៅលើគោក ហើយធ្មេញជ័យស្ដុំមក

អ្នកសំពៅដែលកើតមកស្រុកទៀរ ថាអាត្មាខ្ញុំទៅប្រាប់ខ្លួនអាត្មាផង កុំឲ្យពិតខ្ញុំអាត្មាឡើយ អាត្មានឹងទៅវិញភ្លាមទេ អាត្មាលក្ខិតតេច ទៅឲ្យកេដ្ឋអាត្មាទៅវិញកុំចប់ច្រឡឹតឡើយ ឯអ្នកសំពៅថា គេសឹមអាត្មាប្រាប់ឲ្យបានទេ ថាហើយបេក្ខាសំពៅមកស្រុកវិញ ។

ឯស្ដេចដៃក៏ដើរទៅរកផ្ទះតាមឿនដំបូលទៅស្ដាប់ឲ្យកេប្រើ ឲ្យការដើរតាមតាមឿននោះស្ទឹងទៅកាលស្ដេចនោះ ឯតាមឿននោះនឹងបានខ្លួនថាដាស្ដេចដៃក៏ពិតថាតើទៀតងាសមិនបានស្គាល់ខ្លួនឡើយ ឯស្ដេចដៃពិតថាបេអាត្មាបានប្រាក់ឈ្នួលច្រើនហើយអាត្មានឹងពិតទិញអង្ករ ហើយពិតធ្វើនំមកេនឹងបែនឲ្យមានលលែអង្ករវែងៗហើយនឹងលក់ទិញ ស៊ីយមិនឲ្យពីបាកក្រឡើយ ពិតហើយធ្វើនំមនោះផ្ទួចបិតពិតនោះឯង ហើយលក់ឲ្យបានទិញស៊ីយកាលណោះស្រុកបិនមិនគ្មានបេះធ្វើនំមទេ ដល់ឃើញស្ដេចដៃធ្វើផ្ទះនោះ ហើយក៏បបួលគ្នាមកទិញនំមស៊ីយហើយឡើយ ថាអ្នកនេះបេះធ្វើនំមនោះល្អណាស់ ឮទៅដល់ស្ដេចក្រុងបិន ហើយឲ្យហៅស្ដេចដៃទៅដល់ហើយមានព្រះបន្ទូលដន្លឹងថា ឯងធ្វើនំមវែងមែន ទើបស្ដេចដៃក្រាបទូលថាមែន ទើបស្ដេចមានព្រះបន្ទូលថា អាយកមកអាត្មាមើលផង ទើបស្ដេចដៃវិលមកយកនំមនោះទៅថ្វាយ ហើយទើបស្ដេចដន្លឹងថានេះនំមនេះឈ្មោះនំមអ្វី ស្ដេចដៃក្រាបទូលថានេះហៅនំមបន្ទាក់ បើនឹងស៊ីយឲ្យឆ្ងាញ់ហើយបាវមាត់លើកដៃឲ្យខ្ពស់ ទើបបានស៊ីយងាពីលា ឯនំនេះបានដាស្ដេចដៃថាផ្ទះនោះដៀតបង់ឃើញមុកស្ដេចក្រុងបិន ដៀតតែព្រះបន្ទូល ឯព្រះរាជ្យត្រូវតែលឃើញ ហើយចង់នឹងវិលមកស្រុកវិញ ឯស្ដេចក្រុងបិនត្រាស់ថាផ្ទះនោះឲ្យយកនំមនោះទៅថ្វាយ ហើយធ្វើផ្ទួចតាកស្ដេចដៃ

ថានោះឯង ឯធ្មេញដែលកាលបើស្ដេចសោយទិវង្គតហើយក៏មើល
ទៅឃើញអ្នកស្ដេចក្រុងសិង្ហលហើយថា អាតាមើលទៅអ្នកស្ដេចក្រុងសិង្ហល
នោះដូចជាអ្នកខ្មែរ មើលអ្នកស្ដេចស្រុកខ្មែរដូចជាទេវតាប្រុសមួយ
ឯព្រះមហាក្សត្រក្រុងសិង្ហលពុំគេធ្មេញដែលដៀលថា អ្នកដូចខ្មែរដូច្នេះហើយ
ក៏ខឹងនោះព្រះក្រោធខ្លាំងណាស់ហើយក្រាលថា ឲ្យអាណាម៉ឺនចាប់យក
ទៅដាក់គុកឲ្យជាប់ស្លាប់កុំឲ្យរស់ទៅ ។
ឯគុកនោះឯងត្រូវដាក់ណាស់នឹងមានអ្នកណាតែទៅដល់ហើយ ក៏
ស្លាប់មិនរស់ឡើយ កាលថ្ងៃនឹងយកធ្មេញដែលទៅដាក់គុកនោះបាន
ឯនាំនោះមុខកេនឹងយកទៅដាក់គុក ត្រូវដាក់នោះឲ្យស្លាប់ ហើយគេ
យកទៅដាក់ជាមួយនឹងធ្មេញដែលបានជាពីនាក់នឹងសិង្ហលនោះ ឯគុក
នោះតែដាក់ហើយមិនបានដាក់ច្រវាក់ដាក់ឃ្នាង តែទៅដល់ហើយនោះ
ចេញអស់ ទើបបន្ទោយទៅក្នុងគុកនោះឯង ហើយទើបព្រំគ្នានៅទុកអ្នក
ឲ្យស្លាប់ ឯធ្មេញដែលនឹងនាងនារត្រូវដាក់ណាស់ ហើយបម្រើបាន
ទៅប្រដាល់ចំបាប់ឲ្យក្មេងបែកក្បាលក្មេងខ្ទេចហើយវិលមកឈរតែរៀង ។
ហើយបើកាលណាត្រូវដាក់ណាស់នោះបញ្ជូលក្នុងទៅដល់ តែស្លាប់
ថ្ងៃកកមានរឿងស្លាប់ នោះលុះបាន ២ ថ្ងៃ ៣ ថ្ងៃ អស់នាម៉ឺនឲ្យទៅ
មើលឃើញនៅរស់ហើយវិលមកក្រាបថា អស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅមើលឃើញគេនៅ
នោះមិនស្លាប់ទេ បើដូច្នោះតែនឹងធ្វើដូចម្ដេចទើបអស់នាម៉ឺន
ថាបើមិនស្លាប់ក៏ធ្វើប៉ះ ឯធ្មេញដែលហើយនឹងសិង្ហលគិតថា អាតមា
នឹងគិតធ្វើម្ដេចធ្វើឲ្យស្ដេចឲ្យពុំតែយកថ្ងៃដាក់ចេញ គិត ៗ
ឃើញហើយធ្វើក្បួន បានហើយបង្រៀនលេចយុត្ត បានពុំទៅដល់ប៉ុន្មាន
ពុំស្ដាប់ម្សៅសិកនោះជាប្រើកនឹងសំឡៀងលតយ៉ាម ស្ដេចមិនដែល

ពុទ្ធនោះ បើស្ដេចទ្រង់ក្នុង ព្រះរាជហឫទ័យ ថ្វីមិនពុំមានហ៊ឹម ហើយហួតបាត
អន្ទើត ៗ តើលទាយុត បើស្ដេចហៅតាមេងពីក មាននិណានឹងដឹងនា
សត្វអ្វីយរាយមនោះ បើស្ដេចឲ្យហៅហោរាមកក្សួរមើល ឯហោរ
ក្សួរមើលឃើញហើយក្រាបទូលថា បាននាសត្វនេះរាយមពុទ្ធនោះនេះឆ្លូត
កើតហោតក្នុងនគរ បើកើតហោតឧទ្ទុបាននេះមិនឃើញ សត្វនោះ
រនឹងឡើអសុរញាំរាស្ត្រក្នុងនគរនេះមិនខានឡើយ ស្ដេចស្ដាប់ហើយក៏
មានព្រះបន្ទូលថា បើដូច្នោះពិឧទ្ទុបាននោះពីក្រោះមួយ ហោរាក្សួរ
មើលឲ្យបានដឹងក៏នឹងជិះឲ្យនា កុំឲ្យសត្វនោះរាយមញ៉ាំមនុស្សរាស្ត្រប្រជា
ជនទាំងឡាយ ទើបហោរក្រាបទូលថាទូលបង្គំពិតទៅឃើញនាឆ្លូត
មានអ្នកប្រាជ្ញ១ គេយកពីស្រុកទេរមកព្រោលក្នុងស្រុកហើង កល្យាវេះ
ស្ដេចឲ្យដាក់គុកនោះឯង បាននាកើតហោតដូច្នោះ កល្យាវេះមានតេះ
នឹងពីតឲ្យទៅស្រុកទេរវិញទើបបា ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដេចក្រុង
បិនពុំហោរទូលដូច្នោះ បើស្ដេចភាកព្រះអង្គថាអាញមិនដឹងនាអ្នកៈ
ប្រាជ្ញស្រុកទេរទេ អាញមនុស្សទេរមកគោររាសិយប្លាល់ទេ បើដូច្នោះ
ឲ្យទៅយកមកនឹងអង្វរល្មមទោស កុំឲ្យខឹងនឹងអាញឡើយ ឯអាៈ
ម៉ាតក៏រត់ទៅយកធ្មេញដៃអំពីក្នុងគុក នោះឯងនាំមកថ្វាយស្ដេច
ហើយ ឯព្រះមហាក្សត្រស្ដេចទតទៅឃើញធ្មេញដៃមកដល់ហើយ
ស្ដេចមានព្រះបន្ទូលថា អាញមិនដឹងនាខ្លួនឯងជាអ្នកប្រាជ្ញទេ ក
ល្យាវេះឯងកុំខឹងនឹងអាញឡើយ អាញនឹងយកមនុស្សបន្ទាំឡើទាំ
ប្រុសបាន១០០ អាញលែងឯង ហើយឲ្យដួនឯងទៅស្រុកវិញ ឯធ្មេញ
ដៃក្រាបថ្វាយបង្គំទូល ខ្ញុំមិនខឹងនឹងម្ចាស់ទេ សត្វដែលរាបថានឹងស៊ី
រាស្ត្រនោះខ្ញុំឲ្យវាទៅវិញហើយ ឯព្រះមហាក្សត្រស្រុកបិនដឹងថា

ឈ្មោះ សត្វ មួយ ដែល រាយ៉ម តុតៅ អង្កិត ៗ   នោះ ទេវតា ឆ្មោតាដៃ ស្រែកតា ៗ
ទូលថាសត្វនោះ ឈ្មោះ សត្វខ្ញើងតាង   ទេវតាស្ដេចឃ្លាជារូបរាជ្យជាឆ្មោចក៏
រាយ៉មតុ ខ្លាំង ម្ដោះ   ទេវតាឆ្មោតាដៃ ក្រាបទូលថា ខ្ញុំទូលបង្គំនឹងទៅរឿ
រូបខ្ញើងតាងមកថ្វាយ ហើយឆ្មោតាដៃ ទៅយកខ្ញើងដែលបង្ហើរនោះ មកថ្វាយ
ថា សត្វនេះរាយ៉មនឹងល្បែងរាទេ   មិនបានយំនឹងមាត់រាស្ដ្រជាអសត្វ ៕
សត្វឯទៀតក៏ទេ   ឯមហាឧត្រ ស្ដាប់ឆ្មោតាដៃ ក្រាបថាដូច្នោះ ហើយក៏
មានព្រះបន្ទូលថា   បើយកមិនដែលឃើញ ដូច្នេះ ទេវតានឹងឃើញ ក
ល្បះ   បើដូច្នេះ ឃើញនឹងធ្វើ បង្ហើរ ឲ្យរាយ៉មនឹងមើលលេង រួចហើយ
ឲ្យយកសំពៅ ១ ធំ ឲ្យផ្ទុះ មនុស្ស ២០០ ហើយនឹងជូនឆ្មោតាដៃទៅស្រុកទៀ
វិញ   ហើយ ឲ្យយកមនុស្ស ចិនបាន ១០០ ដាក់ក្នុងសំពៅ ហើយអស់ស្បៀង
ដាក់ ឲ្យជូនទៅដាស់ណែន ឆ្មោតាដៃជូនមកស្រុក   លុះដល់ហើយ ។
ឆ្មោតាដៃ ល្មើងទៅឃ្លាឆ្ងាយ អាតុកទៅប្រពន្ធ ហើយដន្ទ្រនឹងល្មាញរយ៉
ដែលស្ដេចក្រុងចិន ព្រះរាជទានដែលជូន មក ហើយទៅអស់ដែលមក ។
នោះ ឲ្យល្មើងលេងដ្ឋះ ទៅលាល្មួចលាញ ទៅ បានជា មានចិនមកនៅស្រុកខ្មែរ
នោះ កេហៅឯនសំណៅន ឆ្មោតាដៃ តាលកល្បះ ៗ

ឯ ព្រះមហាឧត្រ ក្នុងស្រុកខ្មែរ តុថាឆ្មោតាដៃវិលមកវិញហើយ
បាននាំចិនមកផង ហើយស្ដេចនៅអស់នាំគាត់មិនកោតខ្លាចព្រះទ្វារ
ឆ្មោតាដៃ   មិនបានទៀ សាប់ក្ដី មួយ ឲ្យតាលនឹងឯក ឆ្មោតាដៃលើយ
ឯ ព្រះមហាឧត្រ ឲ្យទៅហៅឆ្មោតាដៃមកល្បួងនឹងអំពីស្រុកចិន
ឆ្ងាយតបានទៅ   ឯឆ្មោតាដៃក៏ក្រាបទូល តាមដំណើរដែលបានទៅឃើញ
ហើយក៏ខ្សោយ កាលខ្ញុំបានទៅដល់ ហើយលឹតទៀបានមកវិញនោះឆ្ងាត
ទៀខ្ញើងតាង   បង្ហើរ បានពុះស្រឯកខ្ញើងបានជាបានមកវិញ   ឯ

ព្រះមហាក្សត្រ ឲ្យភ្ញៀវឡើងគោះនឹងបង្អៀរនឹងមើលលេង ឯធ្មេញជៃក៏ភ្ញៀ
ឡើងទៅប្រាប់ឲ្យស្តេចចិនគន្លុះឯងហោះឡើងតាង បានជាឃើញរបេះភ្ញៀវឡើង
ដលគល់ខ្ទះឯង ។

ឯធ្មេញជៃដល់មានស្លឹកឈើឡាំងណាលបៀវផ្អើមប្រពន្ធថាបេ
អាតានឹងលាត់ទៅបៀវឲ្យយកទៅកត់គោះឲ្យភ្ញៀវចំរ៉ូងបោះលើបាន
គោះឲ្យច្រើនកុំឲ្យខានបៀវឲ្យទៅទូលល្អថា អាតាឈើណាលហើយ
ឯប្រពន្ធគោះទៅទូលដូចពាក្យធ្មេញជៃ ស្តេចដឹងដូច្នោះបៀវក៏ស្តេច
ទៅសួរធ្មេញជៃ ដល់បៀវស្តេចចូលទៅសួរធ្មេញជៃ ឯងឈឺតែ
ដូចម្តេច ឯធ្មេញជៃថាឲ្យស្តេចចូលមកឲ្យជិតខ្ញុំនឹងខ្ញុំបង្អើមទូក ។
នឹងទូលឲ្យឮពុំមិនបានទេ ស្តេចស្តាប់បៀវចូលទៅជិត ឯធ្មេញជៃ
ថាឲ្យទំនព្រះកើលមកឲ្យជិតនឹងមាត់ខ្ញុំ ស្តេចក៏ទំនព្រះបៀវកទៅជិត
នឹងមាត់ធ្មេញជៃ ក៏ធ្មេញជៃផ្អើមថា បេ ស៊ុយត្រីក្រលកុំបោល
ស្រការ បេស៊ុយត្រីក្រាកុំបោលស្រកៀ ឲ្យស្លរក្បាលត្រីក្រានឹងម្ទេសល្ងន
ដាន់ ឲ្យស្តេចចាំទុកកុំឲ្យភ្លេច ស្តេចស្តាប់បៀវស្តេចវិលមកដំណាក់
វិញ ឯអស់តាម៉ឺនសួរល្អដថា ធ្មេញជៃផ្អើមថាដូចម្តេច ឯព្រះ
មហាក្សត្រស្តេចស្តាប់បៀវក៏ប្រាប់អស់តាម៉ឺនថាតាមពាក្យធ្មេញជៃ ។
ថាស៊ុយត្រីក្រលកុំបោលស្រការ ស៊ុយត្រីក្រាកុំបោលស្រកៀ ឲ្យស្លរក្បាល
ត្រីក្រានឹងម្ទេសឈ្ងាន់រាជាសាលេងរទេ ស្តេចមានព្រះបន្ទូលដូច្នោះ
ក៏អស់តាម៉ឺនមិនដឹងជាឈើយ តែតាធ្មេញជៃនេះជាអ្នកប្រាជ្ញណាស់
ដឹងជាកេជាដូចម្តេចនឹងព្រះមហាក្សត្រ ឯអស់ឃើញទុកឯកថាស្តេច
ជាមិនបានទេ បានជាស្រុកទៅនេះខាងស្តេចខាងតាម៉ឺនលុកខ្លួនក្តី
ដូច្នោះ ដ្បិតតែធ្មេញជៃខ្ញុំប្រែនឹងស្តេចគោះឯត ឯធ្មេញជៃក៏ស្លាប

ទៅ ក្រយក ទៅកាត់ហើយ ហើយចំរៀងដោតពេញាង្វ នោះឯង តាមពាក្យ ។
ផ្តេញដៃផ្តុំម នោះឯង   អាលតាមិនទៅអ្នកក្នុងភូមិដែលចិដល្អិត ។
ផ្តេញដៃ   ថាផ្តេញដៃយកថ្លាកហើយពូថាផ្តេញដៃល្អិត ហើយក្រយក
ទៅកាត់ទៅត្រង់ណា   ប្រើឲ្យមនុស្សទៅផ្ទះអាដ់ដាក់ផ្គូរ ជាអាលមនុស្ស
ភ្នំនោះក៏ទៅដល់ផ្ទូរ ហើយក៏ស្មើរលំពតដាក់ត្រពោកនឹងផ្ទះ មិនបានដឹង
ជាអាចចំរៀងអាម្ចាត្រពោកវាល់កា វាងមិនបាន ទៅផ្ទះទៀតល្មើយ
ហើយឆ្លាចពោចផ្តេញដៃ ប្រដ៏ប្រាំពីរគូរឡើងទៅ នេះប្រកាត់ដាអ្នក
ប្រាដ៏   ដល់ល្អិតទៅហើយក៏ពិតទុកឲ្យបាន ក៏ដឹងជាឯងទៅផ្ទះអាដ
ដាក់ផ្គូរកាត់   បានដាកាត់ផ្តុំមពេឲ្យទៅដោតចំរៀងទុកឲ្យម្ចាត្រ
ពោកឯង ។ល។

ឯ ប្រដ៏អំពើផ្តេញដៃអ្នកប្រាដ្ឋ ក្នុងស្រុកកម្ពុជាកែ
នេះចប់តែប៉ុណ្ណេះឯង ។ល។———

Centre de Documentation
sur l'Asie du Sud-Est et le
Monde Indonésien
EPHE VIe Section
BIBLIOTHÈQUE

រឿងស្តាច់ក្រុងចិន

មានច្បាប់ទុំមនិយាយ ១ យ៉ាងទៀត ថាលោកសំដេចព្រះ ស្ញូពន្ធ នៅត្រុំនឹងនាវាដល់ក្បាលក្រាងសេចណាទេ ថាលោកចិញ្ចឹមឆ្កែរ ឈ្មោល ១ អំពីតូច លុះឆ្កែរនោះធំលើងមានកំនឹតមាយាគណាស លោកព្រះស្ញូពន្ធ មានព្រះទ័យអាណឹតឆ្កែរនោះដូចជាកូនសេលសំលាញ់ ដ្បិតឆ្កែរនោះ ចេះដូចជាមនុស្ស បើលោកនឹមន្តទៅស្រុកមន្តក្តីយ ទៅធ្លាន់ផ្ទះបាសាក់ទាយុក ដ៏ណាក្តីយ ប្តី ១ ទៅមុនទាន់ដ៏ណា ៗក្តីយ លោកឲ្យឆ្កែរនោះឯង ពាំមចងយាមទៅ ដូនកាលលោកឲ្យពាំមសំពត់ ៕ ភ្លូតកន្ទ្បែងដូតដែបានខាំអល បើលោកឲ្យឆ្កែរនោះពាំទៅហើយ មានភិក្ខុសំណេរកូនសេលបាសាក់ដ៏ណា មកបនោត យកពីឆ្កែរនោះមិនបានឡើយ បើលោកប្រើឲ្យពាំមហៀដល់ទៅកន្លែងឈ្មួតហៀ ឆ្កែរនោះយករបស់នោះទៅប្រគេនលោកវិញ ១ ទៀតបើភិក្ខុសំណេរ ប្រើឲ្យពាំមរបស់អ្វី ៗក្តីយបានដូចការខាំអល មិនដែលយករបស់នោះទៅចោលឲ្យបាត់ឡើយ បើការមួយដែលលោកឆ្ងាត់ ៕ ប្រើឆ្ងាតតាមទៅហៅភិក្ខុសំណេរកូនសេលដ៏ណា ដែលលោកឆ្ងាត ហៅ ហៀលោកមិនបានទៅហៅ លោកប្រើតែឆ្កែរនោះទៅហៅក៏ បាន ឯឆ្កែរនោះបើលោកប្រើទៅហៀវាទៅដល់មាត់បន្ទ្បិជា

ក្រុងនោះ ព្រះរាជ្យទ្រ ហៅក្មួនសេសនោះ ដឹងថាលោកគ្រូ ឲ្យខ្លែងមកហៅ
ក៏ទៅតាមខ្លែងនោះ ឯខ្លែងនោះហោះដឹកដួចតាមពួល ប៉ុន្តែមិនហោះតែម្តង
ឣសពីក្នុងណោរក្មួនសេស ព្រះខ្លាចព្រួតក្រុង ហើយបង្គំ ឲ្យខ្លែងនោះចាំម
របស់មួយទៅណាក៏បាន ខ្លែងនោះឯងបោះបង់ធិរលោកសង្ឃ ក្នុងវត្ត
នោះមិនឲ្យអនុញ្ញាត លុះនៅយូរទៅ ខ្លែងនោះស្លាប់ទៅបានទៅកើតជា
ក្មួនស្តេចស្រុកចិន ឯលោកសំដាប់ព្រះពុទ្ធគ្រូពាថាខ្លែងនោះស្លាប់ហើយ
លោកមានព្រះទេអាណិតខ្លែងណាស់ លោកខ្សឹបឲ្យបុនឲ្យទានរកឡើង ។
កន្លែងបង្គុះខោចខ្លែងនោះឈរសំពួរ ហើយលោករំពឹងពីញាណ ថាខ្លួនព្រះ
ខ្លែងនេះទៅកើតឯណា លោកពិញាណទៅដឹងថា ខ្លែងនោះទៅកើតជា
ក្មួនស្តេចស្រុកចិន មានមុខជាខ្លែង លោកនិយាយនឹងឣសក្មួនសេស
ថា ខ្លែងនោះទៅកើតជាក្មួនស្តេចស្រុកចិនហើយ ឯក្មួនស្តេចស្រុកចិន
នោះធំឡើង អាត្មាក៏នោះស្លាប់ទៅបានក្មួននោះល្បោរឯដូចអាត្មានោះ
សេស ។ ។

លុះស្តេចមកដូចខ្លែងនោះបានល្បោរឯកាលា ហើយណា ។
មើលមុខស្តេចនោះក្រែងហើយ ស្តេចឲ្យយកអ្នកនោះទៅសម្លាប់ អ្ន
តាមើល អ្នកមន្ត្រីក្រុងណាបានមើលមុខស្តេចនោះឡើយ ឯ
ស្តេចបានជាមិនឲ្យគេមើលមុខ ពីព្រោះមុខស្តេចនោះដូចជាមុខ
ខ្លែង ឯ្យតទស្តេចខ្មាសគេ មិនឲ្យគេមើល លុះស្តេចល្បោរឯយូរ
បានខ្ទិចទៅកើតឈឺក្បាលក្នុងក្បាលនោះមិនចេះបាត់ យកគ្រូមំពេទ្យ
ឯណាមកមើលមិនចេះជា ហើយស្តេចឲ្យហោរាគ្រូមើលស៊ីម្ទើរ
នោះ ហើយមិនបានជាឈឺមិនចេះបាត់ ដល់ហោរាគ្រូមើលទៅ
ដឹងថា កន្លែងដែលកំពុះខោចខ្លែងនោះ មានដើមឈើដុះចាក់រំលេ

ត្រូវក្បាល បានដាច់ស្លាប់នោះ ឈើរក្បាលមិនបាត់ កាលលោកព្រះ ស្ទូ
ពុង យកខ្មោចខ្មែរនោះទៅកាត់ លោកដាំមដើមប្ញស្សីយ ដូំខ្មោចខ្មែរ
នោះ ផលដើមប្ញស្សីយនោះដំណើង ដុះទាំងបាក់ទៅត្រូវក្បាលខ្មែរ ។
នោះ ត្រូវស្លាប់ហោរាគ្រូ ឯហោរានោះ គ្រូមើលលពត្រូវពាក្យយក
ពោលគឺយព្រាពទូលស្ដេច ថាកាលដាតអំពីមុនស្ដេចកើតនៅក្នុងស្រុក
ខ្មែរ កំណើងខ្មែរដែលកាត់នោះមានដើមប្ញស្សីយ ដុះបាក់រលត្រូវត្រង់ក្បាលបាន
ដាច់ដោះពើឈើ ក្នុងក្បាលមិនដោះបាត់ ស្ដេចគ្រូ ដូចនោះឲ្យគាមមិនលើក
ស្ទូរក មិនកន្លែងដែលកាត់ខ្មោចនោះ ល្ងះឃើញពាក្យស្ដេចឲ្យកាស
គាស់ខ្មោចខ្មែរនោះ នាំទៅស្រុកចិន ស្ដៀដៃផ្សំបន្សះខ្មោចខ្មែរនោះស្ល
ងំស្រៀង ឯស្ដេចនោះអំពីស្រុ នោះមកបាត់ស្ងួរឈើក្នុង ព្រះ
កាយនោះទៅ ហេតុដូចនោះបានជាជិនមកដល់ស្ដេចស្រុកខាងជា
ស្ដេចស្រុកចិន មុកដូចខ្មែរ បើនណាមើលត្រង់មុកស្ដេច ៗ ឲ្យ
យកទៅសំលាប់ ។ ឯ ស្ដេចដែដិជិដូចនោះ បើទង់មើលៈ
ឲ្យឃើញមុកស្ដេចនោះបានដាក់គៀនមបាំងក ឲ្យមានសាសៃយ
ឲ្យវែង នឹងស្ញើសុីយមើលមុកស្ដេចនោះឲ្យបាន ។ ល —

រឿងសុភាពទន្សាយ

៙ នេះនិងស្រដី ពីសត្វ ៤ ក្បែរបឹងណារ ពោរមាន់អកក្ដារ
និងទន្សាយទាំង ៤ នាក់ ៙ គិតគ្នាស្និទ្ធ និងទានស្រីព្រោះនុកអាក់ ត្រានបាន
សំឡាក់ និងបានគិតការតំនោវ ៙ វារចាំបើនោះត្រូវគ្នា ដុំពោះពល្វរ យើង
ទៅធ្វើតស្បូវ រួចហើយសឹមយើងគិតបង ៙ គិតស្រេចហើយណារ បង្គួលតិរគ្នា
ដើរត្រង់ ពុំហានបង់អង់ ពុំបានឈុបឈរស្បៀណា ៙ ដើរទៅដល់ព្រៃ ក្បែ
តនរំពៃត្រីក្លា យើញក៏លស្បូវណារ នេះហើយគេហៅស្បូវល្អរ ៙ ដល់ហោះ
ដុំរុំម ស្ទាយគ្នារដុំមមាត់ការ ថាស្បូវនេះល្អរ យើងរកទៅស្រូតក្រែងត្បូន ៙
យើងធ្វើតក្បៀនអង្ស ពោះព្រៃពោះស្បែកដូងបាន ទោះទៅភ្ជុតក្រែងតូច ពុំបានប្រើការ
ស្បូវល្អរ ៙ ពោរថាពល្វរ ឲ្យអ្នកណាត្រូវចាំមល្វរ យើងនិងទៅរក ធ្វើតស្បូវ
រួចម៉ារសុីយព្យ ៙ អកក្តារស្និទ្ធថា ចង់ឲ្យបង្ខារទួរអង្ស ចាំមន្ទីរឿងព្យ ៖
ក្បៀបស្លូរដណ្ដំមឲ្យស្រេច ៙ ថាហើយតំគ្នារ ដើរទៅមិនញុំពេល ដល់ទៅព្រៃ
ស្រេច ទន្សាយថាគ្នាយើងអើយ ៙ យើងធ្វើតត្រូវនេះ ទៅស្បូវម្តេចឡើងអា
ហើយ ស្បូវច្រើនម្ល៉េះហើយ នេះឯងហៅស្បូវល្អរណាស់ ៙ ពោរអកក្តាមាត្រ
ត្រូវគ្នារ រួសរាននរហាស ធ្វើតស្បូវនាយ់ណាស់ ពោមាន់និងអកក្ដារ ៙ ៖
ឯអាទន្សាយរកកលព្យអង្សវិះវេរ ភ្លៀលប្រាបទៅព្យ ថាឲ្យហើយគ្នាឈឺរពោះ

៙ តែក៏ឆ្លើយកាល កិចក្បៀរយោបល់ក៏ពោះ ក៏ផ្ដើមហពោះ តែក៏ចង់ទៅ
មើលឡារ ៙ ក៏ទៅស្លាកឈ្នួប តិចៗលលបម្ដីមា ដួនប្រិតាះឡារ លោក
ចាប់ឯក្លួនគោះបាន ៙ ក៏ឃើញដាក់មិញ រតទៅឃ្នុំខ្ទេញក្បៀតាន ៖
ម្ដេចបន្ទូលប្រាន ក៏ឆ្វេរដាក្រុងញញាំ ៙ ម្ដេចស្មុស្នេហ៍ពោះ ក៏ដើរទៅពោះ
៖ តារ ញាញ៉ីរញញ៉ាំ ក៏ឆ្វេង្យក្បៀរឆ្វើយហោង ៙ ក្រោះមាន្ទុំទៅអក ៖
ឃើញគន្លិដមកពិងកង ហើយដើររំពង អាពោះម្ដេចអាប្រៀញ ៙ មិនរាក
ប្រិកល្បួរ ម្ដេចអាលេងក្នុងកន្ដើយ ខមម្ដៀងប្រដើយ ដើរលេងសព្វៃ ត្រៀមត្រៀម
៙ ៖ ក្រួយញួ្យនៀ ចាំខ្មុកក្បៀរអស់កា កុំអាលផ្ដាស្បូ ចាំមខ្ញុំមដំណើរប្រាប
អារ ៙ អ្នកក្បៀរខ្ញុំមក្រើន ស្មើស្លាប់តពន់ញញាក់ ពោះខ្ញុំមឈឺហាជាក់ ដោត
ហើយចុះក្ដៀយខ្ញុំមដង ៙ ក៏ឈឺហពោះចាំញ ដូចក្បៀរក្រិតាញណាស់ហោង ៖
អាយុរខ្ញុំមដង ខ្ញុំមមិនមានពុតទេណារ ៙ ក្រោះមាន្ទុំអក ពុក៏ប្រាប់មក
សោះសារ មិនប្រៀបចាំ ទៅវិញទៅមកហើយក្បៀ ៙ ប្រិកល្បួរពិចទៅ ៖
៖ ក្រួយពោះក្ដុរស្រៀ ចាំវិញហើយវិញ ដលយើងនិងទៅល្ងាចណារ ៙ យើង
បានត្រៀមសេច ឡោះទេរបាន្ទិចអាហារ ត្រាំងបរភោគារ គោះមានឮទេហៈ
អ្នកក្បៀ ៙ ៖ ក្រួយថាបើ ក្បៀយាមអញមើលដាក្បៀ ដលទៅល្ងាចហើយ
ប្រកដ្ដាមានណាត្តៃង ៙ ក្រោះមាន្ទុំអកឡារ បើក្បោះលងអាក្បៀក្បៀ ៖
ឲ្យប្រាកដ្ដក្បៀ កល្បូរណែះលងមើលអារ ៙ ៖ ក្រួយញួ្យនៀ ចាំខ្មុកក្បៀ
ក្រុបគ្នា ដលយើងទៅណា ប្រកដ្ដាបានសេចក្ដាន់ ៙ បើអញក្បៀក្រៀ
ប្រកដ្ដក្បោះក្ដុរដាក់ល្បាន់ ដាបានសេចក្ដាន់ អស់អ្នកកុំក្បៀណារ ៙
ក្រោះមាន្ទុំអកក្បៀ ចាំអើតៃវិញយើងប្រា កដ្ដមិនក្បៀណា យើងឲ្យតែអាក្បៀ -
ហោង ៙ លុះល្ងាចតាំក ដើរមកម្ដីម្ចាស្រីលង ដល់ផ្ទៃហើយហោង ហើយ
គន្លិងទៅបន្ទារ ៙ ចាំតែអ្នកបង អ្នកបានអ្វីហោងដាអាហារបរភោគ

ព្រះមហាបុរាណហើយនៃ ។ ពួកព្រៃប្រាប់មក ថាអញទៅរកក្តាន់ទៀត បាន
ក្តាន់ម្សិលនៃ យកមកបំពឹងហើយណា ។ ក្អែកឮយស្តាប់ជាក់ ថាហើយអស់ប្រាប់ញ៉ាញ់
មែនដូចថ្ងៃណា ថាឯងមិនឃ្លាតស្ងៀមហោង ។ ស្លូវមែនហើយ ឯងកុំខឹង
ហើយជាម្តង សេចក្តីនេះឯងហោង អញខ្ញុំក្តីនិងបង្ហាញ ។ កោរទាំងអក
គេ ស្តាប់ហើយទ្រគោះសោះសារ ដោយជាក្បួនអារ ៗ ដកខ្មៅបោះខ្លួន ។ ក្អែក
បើអញខឹង យើងមិនសូមដឹងខ្លួនខ្លួន អាក៏ហាក់ខ្លួន រងទោសកុំក្បត់មាយារ ។
វ៉ារអ្នកទាំង ៥ បរកោកហើយគុំក្តីក្បារ គេកលុះទឹកណារ ហើយមកគិតការទៀតនៃ
។ ថ្ងៃនេះយើងចង ឲ្យកោរចាំមុងគួរនៃ យើងគ្នា៤នៃ ទោរ ទ្រូតកាលទឹកហោះ
។ គិតស្រេចហើយណារ តាំងញយាត្រាជាម្តង ដល់ព្រៃស្បូវហោង ទ្រូតស្បូវ
ទ្រហឹងរហាវ ។ កោរត្បូវចាំមើល ទៅមុខចាប់ទីករឌរ បានក្តោរមកព្រះ
ចាំមុងអស់ការទ្រូតស្បូវ ។ ក្អែកឮយនោះណារ ទ្រូតបានថ្វិចរករៃរះទោរ លប
មើលកោរក្បួន ឃើញកោរចាប់បានក្តោរជាក់ ។ ឃើញហើយលោទោរ ខ្លាអក
មាត្នុទៅក្បាក្បក់ អាហោរអត្បូលាក់ អាខ្លួនអាទោរឯណារ ។ ក្អែកឮយថ្ងៃ
ដូចតីរដើមហើយនោះណារ អស់ត្រងនេះណា ដូចយើងស្រដីមុនហើយ ។ ៖
ត្រង់ខែះក្បហោរ ដូចតីរដើមមារអ្នកហើយ គុកមិនបាត់ហើយ ត្រង់វិះត្រង់ទៀតមិន
បាត ។ ទ្រូតលុះល្ងាចមក ពួមាត់រទកតុំស្វាត មកដល់តុំបាត់ ញញាក់
ពន្លិដទៅទោរ ។ ថាអ្នកចាំមើល បានមហូបចំណីប្អូនទេ គេទើបនៅ
កោរ ប្រាប់មកថាបានទីក្តោរ ។ ក្អែកឮយស្តាប់ជាក់ ហើយថាអស់អ្នកកោរហោះ
អញភាប់នៅរហា ស្លូវឲ្យកន្ទមែនណារ ។ អស់នេះយើងបាន ត្រីក្អែក ៖
មាននាកប្រា កន្តីដើមណារ តំណើរលិងតុចក្បហោង ។ អស់អ្នកគុំ៥ស្ដាយ
ក្បហើយគុំក្បារដង ដេកដល់ទឹកកហោះ មកគិតនិងការកន្ទិតនៃ ។ ថ្ងៃនេះ
យើងឲ្យ បងអកចាំមក្បួននៃ អស់យើងទៅទៀត ទាំងខ្លួនគាក់នោះ ៖

ហោងណា ។ គិតហើយហោង ដើរទៅម្ចាស់ស្ពានលោះលា ដលស្បៀវស្លឹកណារ
ដលតិចទន្សាយព្រះចាក់ ។ ក្រៀវតោះបងអក ពាត់ទៅលាកកាំមហាប់ ស្បៀ
ប្រាបបានឡាប់ រួចហើយទៀតយកមកស្លា ។ ទន្សាយគ្លាក់ឈ្លប ដើរមកលលប
ងកការ មើលលាក់ហើយចរ សីលាទៅវិញនាម្ដង ។ ដំណើរនេះឡៀ ដូចបើង
ស្រឡៀងដើមហោង ពុំណាស់កន្លង ត្រូវហោរតោះតួចតើមណារ ។ លុះល្ងាច
សីលាតោរមកម្ចីអ្នរលោះលា តត្តិងអកថា អ្នកតែងចាំមើត្បៀតោះហោង ។
បងធៀបងអក ឥឡូវឃើញមកនាម្ដង បងបានអ្នីហោង ក្រាំងស៊ីនាមហាប
ប្រុសហា ។ អកខ្សូងឡើប្រាប ទៅវត្បៀតាប់ៗ ថាសហា ឡូចកើងតែក្បៀ តោះ
តុំតួចអញនេះហោង ។ ឥឡូវអញបាន ប្រាបម្សៀមកមានទាម្ដង ចំអិន
ហើយហោង ខុកឡៀអលម្អកកាល់ក្បរ ។ ទន្សាយស្ដាប់ដាក់ ថាខម្សូអ្នកកាល់
ក្ប អញក្បៀនេះណា ថាបានត្រីប្រាវត្បៀហោង ។ ដំណើរទន្សាយ ពុំខ្វះ
ក្បៀម្សៀកន្លង ដូចតីរដើមហោង ត្រៀងរាបមកតោះឯងណារ ។ អ្នូអ្នក
តាំង៥ ត្បៀញ្ញហើយតាំភ្សឹក រដេកលុះត្រីកណា ភិតក្បរទៅអើងកង ។ ថ្ងៃនេះ
ឯងនៃឡ ឲ្យមាន្តចាំមើត្បៀតោះហោង ឃើញកំប្លុនងង ទៅរកម្ជ្រិកស្បៀ ៖
ហោងណារ ៕–

ម្រឹតពាន្តិចទោវ ទន្សាយតោះក្បូវសីលា ព្រះបាត់ហើយណារ មក
ឈូបចាំមើលមាន្តហោង ។ រឿងមាន្តតោះ គិតបញ្ចុងពោះកន្លង ក្បៀ
ចាំមើត្បៀហោង ក្បៀបានលេចត្បៀហោងណា ។ ឥឡូវហោះអញ មាន
តែពងពេញនាអា ហារបរភោគ្គ ខុកឡៀអលក្បៀឡៀហោង ។ គិតហើ
រមាត់ ពងធ្លាក់ចេញផ្ទុកនាម្ដង យកមកស្ងោរហោង ខុកឡៀអ្នូអ្នកភ្ញី
ទន្សាយគ្លាក់ឈ្លប ឲ្យញូនលលបមើលណា យលឃើញនាកប្រា កន្ទុកតោះ
ហើយវិលទៅ ។ ដំណើរទន្សាយ ពុំខ្វះក្បៀម្សៀតោះក្បូវ ក្រងពាក្យអាស្រ័យ

នោះភូតមិនបាត់ល្បើណា ៙ តំណើរនោះហោង អសត្ថិអ្នកដងក្រិប
ក្នា ឯងអសពុនភ័ អាខ្ញុំចក៏ហក់ហែរះជ្រៀន ៙ លុះល្ងាចនោះក្លូរ អ្នអ្នក
ត្រូតល្បៀវនាម្តង សីណាមកហោង ដលប្រៀតក្តិងមាត្ថិថា ៙ ថាព្រៀហោង
មាត្ថិ បានអ្វីនោះត្រានត្បៀវ អាហាររោក្ការ ឮះរេបុក្នុនល្បៀហោង
៙ មាត្ថិថាអញបាន ពងល្ងោរទៅក្រានដាម្តង កុំអ្នកពិតហោង ត្រិងម
ហូបនោះឯងល្បើណា ៙ ខ្លួយស្តាប់នាក់ ថាទេរអសអ្នកក្រិបក្នា ហោរ
អញតុតណារ ប្រើកន្តក្នុចអញថាហោង ៙ តំណើរខ្លួយ ពុតខ្ញុំចព្យាយម
កន្លង លែងពុអ្នកដង ក្នុចឃើញស្រីព្យៀតេិមណា ៙ អសអ្នកកុំត្រិម
ស៊ីបាយ្យូរចតុំក្ដីក្នា ដេកលុះព្រឹកណា ទោរកត្រូតល្បៀវមិនកង ៙ ថ្ងៃ
នេះឯងវៀត ខ្លួយចាំមវៀងឯងហោង ឃើញ ៤ តាកដោង នោះទៅ
ត្រូតល្បៀវហោងណារ ។ះ

ពិតស្ដេចតេរទៅ ខ្លួយនោះក្នុវភ័ន ខ្នុំក្រែមុះហិមា ប្រ
ជិត្រិនិង្ខខ្ញុនពេក្យហ្លៃត្រៀ ៙ និងរកអ្វីនា ត្រាន់នាអាហារចំណៀ សង្ឃាត់
ចាំមវៀង រកអ្វីនាមហូបក្នុនល្បៀ ៙ ខ្លួយពិតឆ្ងល់ និកទោវមិន
យល់ណោះល្បៀ ថាខ្ញុំអញ្ជើយ អញបានអ្វីនាមហូបវៀង ៙ បើហ្វោះ
អញល្បួង ធ្វើពេក្យនុំមន៍ងបង្ហារ លបចាប់ក្អាត់ណា ត្រានបានវិងយក
មកល្បៀរ ៙ ខ្លួយពិតហ្វោះ ដើរទៅតួនស្អោះច្រៀកហ ល្បិចលបនាក់ល្អ
បុនប័ងឈ្នួបមើលទៅក្អាត់ ៙ ក្នុនបាក្ដិចទៅ ឃើញលក្នុនោះក្នុវនាត់
ល្បាក់ ពាំនលើសក្នុក្អាត់ ឯងវិងនាត្រូញអាញ ៙ ក្អានដើរដិតមក
ឯងណោរចាប់បោកណោះណារ ក្អាន់ភិកតណា ខ្លួយនោះដួលស្លាប់មុក ៙ះ
ខ្លួយនោះភ្លើង ពេញមុកស្រែមើងតុំព្ញាក់ មើលមុកអាក្រក់ ល្បៀលាន
មាត់ឯងថាខះ ៙ អញម្តងនេះណារ ស្តាប់ម្ដេចអាល្អួននោះ ណិហពាក់

ពុំនឹងពោះ ពាំខ្លោចកណ្ដុរពេញស្បៃ ៙ ខ្លួនថ្លែងស្មើរថាក អំបត្រិម
ញញ្ញាក់ណាស់ស្បៃ ឈឺហាពោះឈឺហាស្ដុយ ឈឺហាសព្វសំឡេះពេញណារ
៙ ខ្លួយបដិខូច ពាំម្រេះបដិខូចខ្លួនកំ ពាន់ផ្លូវប្រែអារ ខ្លួនបុនការ
ព្រៃបាប់ក្ដាន់ ៙ រូបុតិនោះទោរ ខ្លួយនោះកូវភាគ់ កែពិតរត្នន៍
បុចិត្រកើងពាក់មហាបុត្រ ៙ ភិតបៀវតើរពោរ ខ្លួយនោះកូវ ថ្មីម្សៅ ៖
គេវត្រាបកេរណោ គេវកេមុចរិកការ១រ ៙ មុខពលគេវភ្នំ លោហា
បាប់បានត្រៀបាប់ល្អ ត្រៀកំតុំបុិរ៉ាឌុច ពេវយូរពេញណាស់ក្បៀ ៙ ដប់ហើ
លែងស្បៀ ស្មើរដេចខ្យល់ឥល្បូវស្បៃ ក្រោកនោះសរក្បៀ ហាក់ដូចពេវ
មុកឡោចណារ ៙ លើងមកក្រពោក ដៀខ្លួនកុំប្រែានគួចបោរ មុកល្ងាប់
គ្រិបណារ វិញ្ញាញពារិរដើងស្បៃ ៙ អន្លួយយូរពេវ មានកុំលាំងកូវហៀស្បៃ
បុចិត្រពេញស្បៀ ដឹងតែមិនបានមហូបហោង ៙ អបក្បៀនោះណា ក្បៀ
គួវបានអាហារផង ត្បិតមិនអោយហោង កំខូចតែអញពេញណារ ៙ អៈបើ
ចោះអញ និងពេវទៀតមិញណោះណារ ក្រាបបោងអកណារ ខ្លាចក្រែងបាន
ត្បួបបងអក ៙ ភិតគួចចោះហៀ តើរគេវកន្សែងរកលើរ លើងសំកក់
លើហ តួចអកនោះឯងបោងណារ ៙ ត្រិបស្មើកម្រិង ខ្លួយលោកតួង
សោះលា បាប់បានហៀណារ គ្រឹកំតុំរកទៀតហោង ៙ យូវគេវបាន្តិច
ភ័បបស្មើរដេចខ្យល់ផង លែងត្រីដាម្ដង លើងគេវអន្លួយមាត់ច្រាំង ៙
ក្រោកសរល្អក់ មើលមុកអាក្រក់ល្ងាប់កាំង សំបុរសរស្បៀង ហាក់ដូចគួវ
មុកឡោចស្បៀ ៙ ហើរផ្ញាំពារិ ខទីវទារកន្លាយ ពារអលលពាល្យ ៖
រន្ធំមន្ទាំផ្ទេញពាកទាត ៙ ម៉ែអញឡៀយអាញ ម្ដងនេះឯងមិញស្មើល្ងាប់ បើ
ល្ងាប់ឲ្យឆាត់ កុំឲ្យលំបាកបេះនែ ៙ បុត្រនេះទៅ ខ្លួយនោះកូវប្រែ
ស្រែ ពិតទវិញ្ញ ស្បៀតនែ បើចោះអញត្រាតមាន់ណា ៙ ភិតហៀវទៅយក

ពុំដូចស្លាបសត្វហើរ យកមកហើយណា ទើបទៅរៀបខ្លួនរៀបប្រាំង ក៏យកទាំង
មក ៙ ប្រឹងតាញដុះ ទ្រកស្លាដដាចកន្លះរមែងមាន យកទៅចំណិតស្រេចការ ៙ ចំ
អិនរូបស្រេច ឯក៏ត្រឡប់មកវិញ ដេកនន្ទរណារ ក៏ភ្ញាក់ត្រូវតាញតារ ៙ សល
អ្នកទ្រុកស្ទូរ ចុះស្វាចមកក្ទួននារ តក្តិដតាញតារ ចង្វើរហើរវិរន្ធ្រយ ៙ ឯង
បានភ្លើង មហាបុណ្ណការក្តីយ្យ វ៉ឹងនន្ធ្រយ ញ្ជាតាញវិមានព្រែត្យ ៙ ចា
ចរអ្នកើ្យ ខ្ញុំមនេះត្រូវហើយណាស់ហើយ ស្មើរស្លាប់ពេញដៃ ខ្ញុំមមិនបានមហូប
អ្វីល្បើ ៙ ខ្ញុំចាំមបិទ្ធោះ ប្រហុកតោះតោះអ្នកើ្យ ស្នើនរួចអលហើយ ខ្ចល
អ្នកតុំគ្មារខ្សឹយហោង ៙ អ្នកតុំបួនតោះ មិនដឹងខ្លួនលោះជាម្តង ដើបហនន្ធ្រ
យហោង ចាំតាប្រហុកវៃមនណា ៙ គុំគ្មារចល ខ្សឹយវិលត្រឹបគ្មារ ខ្លះ
ហោវវិមារ នន្ធ្រយមកខ្សឹបុះហេ ៙ នន្ធ្រយតួតាក់ ភ្ញាក់តាញគោកប្រាប
តេ្យ ចាំចរម្សៀ ៗ គ្មារត្រូវគ្មារស្រើវណាស់ហោង ៙ ចុះអកខ្សឹបចុះ តុំបួនគាក់
តោះជាម្តង កុំចាំមអញហោង អញនេះឈឺហឹងណាស់ហើយ ៙ ភេរមាត្ស
អកខ្លារ បបួលគ្មារវ៉ៃ ៗ ខ្សឹបបួចហើយ ពលខ្មែតមិនដឹងខ្លួនលោះ ៙ ៖
ឯអានន្ធ្រយ ពុកខ្លួចក្បាលខ្លួចលោះ ដលតេ្យក្តីអល រួចហើយកាត់តោះជើង
ផាដ ៙ កាត់ឈរហើយផ្តិម ចង្កើះតោះព្រឹមកេតកាង ចាំភ្លើអាឃាត ឌុច
អាមសាក្សីអាចអញ ៙ ភេរមាត្សអកខ្លារ ភ្ញាក់ខ្លួនត្រឹបគ្មារហើយគ្មាញដាក់
ឯងម្នាញ ត្រឹបគ្មារវិរ្យតេក្យណារ ៙ ចាំភ្លើគ្មារយើង ចូរឯងតាប់លើងវិញ
កេតារ៉ែវិមារ ដកនដហោរខ្លួចនេះហោង ៙ ម្តេចអាកីហក់ ខ្ញុំ
យើងខ្សឹបល្អកជាម្តង វែងភ្លើតាបហោង តេតាក្សអាហោរនេះណា ៙ កិតហើយ
តេតាតោវ នន្ធ្រយតោះក្វរមិតាក់ វតត្ចូលវ៉ៃក្សណារ វកតុំឃើញក៏ហើយវៃ
៙ អសត្វអ្នកដេញ មិនភាន់វលវិតាវៀ ៗ វលមកតាប់វិក្ស ពលហើយ
អន្ទូយដុំមគ្មារ ៙ នន្ធ្រយតោះវៃ រតូចូលតោះវ៉ៃក្សលោះសោះ វលមក

វិញណា ចំណាកឯងទូរនោះហោង ។ គោរមាន់អកខ្វារ ឃើញទន្សាយ
ណាជាម្តង រល្បឿនឯងហោង យកទៅការវិញទៀត ។ នេះបទទុំគោល ។
។ កាលនោះគោរមាន់អកខ្វារ ទន្សាយនោះណា ធ្វើតស្បៀងបានសព្វគ្រប់ហោង
។ ហើយមកពិតការពិងកង ធ្វើម្តេចឡើងហោង ស្បៀងនេះទៅផ្ទះហោងណោះ
។ ទន្សាយក៏ឆ្លើយទៅថា មានតែរបងខ្វារ ខ្លួនពាក់នេះធំមណ្ឌលណាស់ ។ គោរ
ស្តាប់ទន្សាយឆ្លើយឡើង ឆ្លើយថាក្បូរណាស៎ ខ្វារគាត់មានទំហុមណា ។ សុំ
អស់ស្បៀងយើងនេះផ្ទា កន្ទុមិនទេរណោះ ខ្វារនោះឥតប្រយោជន៍ទៀត ។ វិញ
រកក្បៀបផ្ទុកស្បៀងហើយ ឥតមានសលល់ទៀត ពាក់លើរខ្នងខ្វារនោះទៀត ។ អ្នក
ខ្វារស្រែកទៅថាឆ្ងាយ យកបានក្បាន់ឡើយ នៅអស់ថ្ងៃកន្ទុំនោះណោះ ។ យក
មកពាក់លើរខ្នងខ្វារ តាប់លើងឡើងម្ហូរ ហើយយកកែភ្លើងមកដុត ។ រៀប
ស្រេចហើយមកជាក់ហោង សព្វគ្រប់មុកមុង ឥតមានភ្លេចអ្វីទៀតណោះ ។
កុំបិតកាន់ឲ្យគ្រប់ការ កន់ទៀតនោះណោះ យកមកញៀតក្នុងស្បៀងហោង ៖
។ រៀបស្រេចមកពិតការកង បាននណោរហោង និងដឹះលើរខ្នងបងខ្វារ ។
អកខ្វារឆ្លើយទៅវិញថា ឲ្យទន្សាយក៏ នោះក៏ក្រាន់ជាអ្នកបរ ។ ទន្សាយ
នោះស្តាប់ហើយអរ ញៀឲ្យអំញបរ អញខ្ញុំឈ្លឺដើរនោះណាស់ហោង ។ ទន្សា
យពិតបោះជាម្តង លោតឡើងលើរខ្នង ខ្វារនោះបរទៅឯងទៀត ។ ទន្សា
យបរទៅឡើយៗ ញាបាន្តិចទៀត ហើយយកកែភ្លើងមកក្បៀ ។ ពុតែធ្វើកៗ
តគ្រៀ ខ្វារសួរទន្សាយ ថាឮបងទន្សាយអើយ ។ ពុអ្វីធ្វើក ៗ ណោះណោរ
ទន្សាយឆ្លើយថា ខ្វារការក្ដមតាក ។ ខ្វារដើរដើរទៅទៀតណោះ ទន្សាយ
នោះក៏ លួកយកកែភ្លើងមកក្បៀ ។ មកក្បៀវត្តតែបីផង ហើយនេះ
ជាម្តង ភ្លើងឆ្នុំមឲ្យក៏នេះតាប់ នេះហើយពាក់ស្នប់ ខាន់ស្បៀងនោះឆ្អួចលើង
ហោង ។ ទន្សាយលោតចេញជាម្តង ក្រៅញញកទៅហោង គោរលើង

សើហគើមសង្ការ ៙ ដូររគៀខ្លួនភកញញារិ ភៅរលើងសង្ការិ រិបះ
ផ្លូវសង្ការឱ្យហោង ៙ ឯភ្នាររគោះទាំងកន្លង គណរកក្តៅខ្លួន រស្បាញាប់
ញ្ញាយចេញណារ ៙ ឯខ្លួនរលោកក្តៅដូរ បាប់រតិតពាក្យណា វង្វែក
ពុរល្ងងតាំងវៀ ៙ ក្នុងចិត្តទិងណាស់រពាក្យវៀ និងនេក្ខាយវៀ ទំម
រតតាំងឈើហតាមគោះ ៙ វិស្រែករល្ងងពាក្យក្បូរ ទំមរតតាមភោរ គាន់
នេក្ខាយគោរសង្ការិ ៙ ដូររគៀចិត្តទិងញញារិ ទទីររនគារ ថារអើមគោរនេះ
ហៀ ៙ អញឱ្យក្បាលអារឡព្បើយ ចិត្តទិងអញហៀ តល្វើនេះឯងហោងណា
៙ អារហោរដកនេងវៃប្បអារ អញរកនេរណារ តល្បែអញហើញហៀវៀ ៙
អញចាប់កាច់ករឡវៃខ្លួ ដិវតហៀវៀ សុំអញនុំពាររលេបណារ ៙ នេក្ខាយ
ល្អាប់ហៀត្រៀថា រដងហថាប្បអារ វៃប្បអារដកនេងហោរលាញ ៙ អញ្ជើញ
អារមកចាប់តាញ អញភោរឡបាន បើថាខ្លួនអារមិនល្អាប់ ៙ ទេព្តាលោក
ចុះមកប្រាប់ ឡអញរលើងចាប់ ឬតស្និកសង្ការឱ្យហោង ៙ អញ្ជើញអារ
មកចាប់លង មិនក្រែងគាម្តង រលោកគាទេព្តាគោះវៀ ៙ បើអារមិន
មានទុកវៃ លុះតល្ខួនវៃខ្លួ គាងភ្លើងរណាកនេះណារ ៙ ក្រែងមិន
ដើរអញលងអារ ចាប់អញឱ្យគា អាហារអារគោះឯងវៀ ៙ បើអាមិន
មានទុកវៃ ល្អាប់ហៀគ្នាក់ត្រូ នរកគោះត្រូវក្តាក់ណា ៙ ឮល្អាប់អ្ស៊ូ
យគាម្តង យាកគាមែនហោង ដូចពាកវិថាគោះវៀ ៙ បើហោះក្នុះកុំឱ្យ
វៀ ឱ្យហៀវិខ្លួ និវតអញនេះគាម្តង ៙ បើហោះអញប្រឹត្យលង៖
នេក្ខាយនេះហោង រណាមវិម្តងណោះឯងវៀ ៙ ខ្សិនណោះឯងភ្នារប្រើត្យ៖
ថាតែលេងអ្វី នេក្ខាយអញចូលលេងផង ៙ នេក្ខាយល្អាប់គាក់ហៀហោង
អញនៅគាម្តង រកនឹងមកឱ្យអញណារ ៙ ភ្នារល្អាប់ហៀត្រៀនេហអារ
អញបានល្បក់ណារ កុំឡប្រារ គ្រលអញហោង ៙ នេក្ខាយជើហភ្នាកក្នុង

ថាបើព្រះអង្គ បងឯងលើងមកចុះណា ៙ បើបងលើងមកចងណា
ព្យាបងបុត្រណារ អំពីរពលលើងឡើងខ្លាំង ៙ ខ្លួយបង្គប់គោះណារ ៖
ភ័យលបខ្លួរ សង្ស័រគោះកោងចុះអ្វីយ ៙ ទើបឯងអាខ្លួយនៃក្បៀ ម្រឹង
ម្រែងដើងផ្ទៃ លោកចុះទើបខ្លួរលើងគោះ ៙ ខ្លួយរកទៅសំពៅ ៖
ពាកលើរភ័រគោរ ភ័រគោះដាទៅផ្លូវក្បៀ ៙ ឃើញហៀលើងតាប់វៀ ៗ
អង្គួយលើរក្បៀ ហៀកយោលដាកោងលើង ៙ ឯគារគោះគោរតែឯង ៖
ឥតកោដួតពក្រែង បុកក្បែកសង្ស័រលើងហោង ៙ ទើបខ្លារក្តាប់ឡាប់ដា
ម្ដង បុតគិរតើយហោង ភ័មុតផ្ទៃគោះអសណារ ៙ ចាប់ពើតប់ងកើត
ឈើហាក្បូរ លោកចុះពេញអារ ខ្លួយគោះឡាញក្បែតទៅ ៙ ដលឃើ
ញខ្លួយគោះទូរ គើហភ័រគោះក្បូរ ថាអះអារក្បូរនេះហៀ ៙ អាបក្លួត
អញម្រឹងក្បៀ អារមកកក្បៀ គោរនេះទេរណាឯងក្បៀ ៙ អញតែរក
អារពេញក្បៀ ពលូវណែះក្បៀ ម្រិកះនិងអាហៀហោង ៙ ខ្លួយស្តាប់
ហៀស្បៀស្មូង ដេរវិញរំពង ថាអាក្បៀអាងអញ ៙ ទេក្ដាទេក្រោកស្រែ
លេញ អញលាស់ទើបអញ លោកឲ្យអញយោលពោងលើង ៙ លោកយល
អញបែះកុំប្លែង លោកឲ្យអញលើង លោកនិងទ្រង់ក្រោយគ្នាប់ ៙ រឿង
អាខ្លាគោះស្តាប់ ដាក់ហៀក្រលាប់ រំលាអសខ្ញងគោះចេញ ៙ អង្គរខ្លួ
យគោះវិញ ខ្លួយឲ្យអញ យោលទោងលើងឯងបងណារ ៙ ខ្លួយ
ថាអញគោពណារ អានិងនំពារ ក្បាលអញពលូវណែះឯង ៙ ខ្លារហៀរឿ
ឃើញកុំក្រែង អញស្បូពឲ្យឯង កុំឯងអារំងលៀណារ ៙ ខ្លួយស្ដាប់
ហៀដើហក្រោ ក្ដួហៀថាអារ លើងមកយោលលើងចុះហោង ៙ អញ ៖
ក្រាបទោតឯងដាម្ដង គោងមកយោលលង ពោងយោលឲ្យខ្លាំងគោះហោ ៙
គោះទើបស្តុក កុំទេក្ដា វែងខ្លួលចិត្តផ្ទា ស្រេលញបងឯងពេញក្បៀ ៙ ខ្លួយ

ចាំទោះវៀង ៗ ចុះមកពលភ្លឺ ហើយខ្លាស្រៀងទៅឃោលគេង ៙ ទន្សាយ
ទោទាញដាម្ពង ក្បាលក្រៀកក្នុង ឃើញញ៉ីសងក្បៀកក្នុរ ៙ នេះឃើង
ស្រពៀងខ្លា ក៏ឃោលគេងណារ ខ្លាំងស្រៀង ៗ ពេក្បក្បៀ ៙ គេចាក
គេងនោះឡៃ ធ្លាក់មកពលក្បៀ ដូចក្បៀសុំលុកអង្គារ ៙ មើលទៅ
ក្រកសរស្លិតល្អោរ ខំមធ្រើងលើងឈរ ក៏ភ្ញិលក៏ក្បាល់ទឹងតាំង ៙ យូរបាត្តិ
ចមានកុំលាំង រពទៅទឹងតាំង ដូរក្បាចិត្តខិងនោះណារ ៙ រពទោ
បាត្តិចឃើញអារ ទន្សាយនោះណារ នោរលើរសុីយនោះហោង ៙ ឃើញ
ហើយថាអារពក់ទង អារនោរនេះហោង អាល្អាប់ផល្ងរនេះឡៃ ៙ ទន្សាយ
ស្តាប់ហើយថាប្យ អាចោរម្ដេចឡៃ អាឃើញអញញ៉ើអ៊ីអារ ៙ ទេញ
ទេក្រាកស្រលេញ ទេញលោកឲ្យអញ លេងភ្លេងនោរនេះឯងហោង ៙
លោកឃលអញខែះកន្លង ត្រីងភ្លេងភ្ញាក់ផង នោះទេញលោកឲ្យលេង
ផ្យ ខ្លាស្តាប់ថាទរមៃយា ទែមនឹងអ្នកក្យ ហាក់ជាតិភោះក្តាត់ណារ ៙
ខ្លាលោមទន្សាយហើយថា វ្យើឲ្យញ្ញារ លេងដងនឹងឯងនេះឡៃ ៙
ទន្សាយស្តាប់ហើយថាវ៉ី អញនោពពេក្បក្បៀ ឯងនឹងមកចាំមអញឡៃ
៙ ខ្លាស្តាប់ដាក់លាក់ថាហៃ នែរវ៉ឹកុំវៃ អញមិនចងទោសស្បៀណា
៙ អញល្បក់ឲ្យលោកអ្នកតា ភាច់ករអញណារ ពល្ងរនេះឯងទោរហោ
ង ៙ ទន្សាយស្តាប់ដាក់ដាម្ពង ហើយបោះចូលបង ខ្លាឯងស្រៀងមកហោង
ណារ ៙ អញចងនឹងផ្ដំមបោងខ្លារ ដ្បិតអញនេះណារ លេងភ្លេងតី
ភោះបុណ្ណោះ ៙ ហើយបងមកលេងភ្លេងនេះ ក្រែងបងមិនខែះ អញប្រាប់
ហោងឯងឲ្យដាក់ ៙ ដលខ្យលបកមករអាក យកកន្ទុយតាក់ ក្នុងឈើរ
សងក្បៀកនោះហោង ៙ វៃដាតិភោះក្នុង វែងលើលអញហោង ទេត្តាវីងជាស្រ
លេញ ៙ ទន្សាយផ្ដំមហើយរកទាញ ក្ដុចក្យប្រាញ ទៅឲ្យនោះពេក្យណាស់ហោង

៙ ពាលលើវនាល ដំរ ៗ ក៏ដេកក្រៀងកាយ ប្រែយកស្លឹកឈើរក្ស :
៙ ចុកស្រេចហើយក៏អាលាស យកឲ្យភ្ជុំ ឯនក្សត្រភ្លេងហោងការ :
៙ ឯម្សៀងមាលទោក ស្តៀលក្នុងនោះណា ក៏ចេញមិនរួចលោះសារ ៙
ហេតុនោះនគ្គូយនោះក៏ នោះកើតទុះហិមា ត្បារបែកវេទ្ធតុម៉ិ ៙ រឿ
ងញ្ញារនោះម្នូរ ស្រីវ៉ាំអ៊ិរ ស្មើរតែមួកកាំនោះណារ ៙ ស្មើងទៅ
ឡើងតួចពាកអារ នគ្គូយនោះណា ពលឡូលបកមកនោះឲ្យ ៙ យក
កន្ទុយគាត់ឡើង ៗ ក៏ឡើងកន្លាងឡើង ស្រែកទៅពងលោះសារ ៙
ម្ហុះស្តុងពារៃឯងតក់ម៉ា រួចហើយមិនម្សារ លោកចុះទៅញ្ញនគ្គូយទៀត
៙ តោកាយទៅកាលនិងហើយ ឃើញនគ្គូយទៀត ញើរស្រែករំពងទៅ
ឥ ៙ អាចោរទៅនេះហើយណា ស្លាប់ឥឡូវនេះប្រាំ កង្កៀងមិនទេស្មើ
ឲ្យ ៙ នគ្គូយត្រូវហើយស្រិត្យ ស្លាប់អាចអញឲ្យ ឡើងម្តេចមកនិង
បានអញ ៙ ទេគ្គាទេក្រោកស្រលេញ ទៃពលោកឲ្យអញ លេងភ្លេង
ឲ្យលោកប្រិក្រត្យ ៙ ញ្ញារស្លាប់ហើយខ្លើយថា ញូលេងដងឲ្យ ក្រាក់
បានដាតីរអ្នកណារ ៙ នគ្គូយស្លាប់ហើយឆ្លើយថា អញទៅតឲ្យអារ :
មកហើយអារនិងនាំអញ ៙ ញ្ញារថាទេហើយលំលេញ ក្បារមិនញ្ញោះពិញ
នោះក្បារបានស្លូរនិងឯង ៙ ត្រង់ចិត្តចិត្តនោះក្បារប្រែង ចេញហើយ
កុំក្រែង រងដំត្រង់ត្រោះស្មើយណារ ៙ នគ្គូយដើរហើយហៅថា មក
ចុះបងញ្ញារ លើងយកអញផ្ញុំបងឯង ៙ ពលបងនិងខ្សែភ្លេង :
ឲ្យងក្យកុំក្រែង រាងឲ្យចអ្វីស្មើយណារ ៙ ឲ្យបងឆ្កូតក្រៀមមុះហិមា
ក្យឲ្យខ្លាំងណា នោះវីងដាតីរនោះលើង ៙ នគ្គូយចុះមកចិតចើង :
ទៃតូឯញ្ញារលើង ទៅតាវឪមាលនោះហោង ៙ នគ្គូយភិតក្បៀកក្នុង
រតមើលក្រោយហោង ត្រិចក្រែភ្លាកងអន្លង ៙ ឯញ្ញាយកឲ្យមុះផ្លូង :

តួរតែក្បួន ៗ ឲ្យសំបុកឪម្ដាយណារ ។ ក៏ពោលទោមថាមនុះហ៊ឹហ ៖
ខ្លួនលោកក្រែកថា រឿងអញស្លាប់នេះម្ដង ។ យៀវស្រែកពោយម
រំពង ខ្លាំងក្រៃតោក្យហោង ស្ទុះលោកស្មើកាត់មិនកាត់ ។ ចុះមកពល
ស្បែកកាន់ តែឈើរឡើក តើកវាប់ះម្ដុយតំខ្លួន ។ លើលាខាប់ពាក្រៃ
អសត្វខ្លួន ខ្លាំងក្រៃមួនទួន ក្រឹងចកែណែងចះជ្រើនណាស់ ។ ចុះស្រែក
ក្រានចាក្ដិចខ្លះ កេតាមវ័យកាស់ ទន្សាយនោះតោវឡើតហោង ។ ពាម
ចាក្ដិចទៅដាម្ដង ឃើញទន្សាយហោង ឡាក់ក្នុងអន្លង់នោះណារ ។
ស្រមៀនមៀនជ្រើនឃើញខ្លារ មុក្កកូវទោបណារ មនីយក្នុងអន្លង់
ក្បៀ ។ ខ្លារឃើញឆ្លាក់ក្បៀស្រីស្បៀ អាក្នុវនេះក្បៀ អាស្លាប់ម្ដងនេះឯង
ណា ។ ទន្សាយថាឡើយឡើយការ ភិតឯអញណារ អញនូវក្នុងអន្លង់
ហោង ។ ភិតតែអាឯងដាម្ដង នៅលើនោះហោង ក្រែងមេឃ
រលំមួសង្កត់ ។ ល្អិតគូចក្បែនក្បែន ចាកផ្ទៃដីក្រាកក្ដ ខ្យល់ខ្ញែ
ដីកមរហោង ។ ខ្លាស្ដាប់ក្បៀភិតកក្លួង ភិតណាលដាម្ដង យៀវឈោក
ក្នុងអន្លង់ណារ ។ ក្រុវនាតីរចាកនិងខ្លារ ទន្សាយនោះណារ ស្រមៀន
ក្នុងអន្លង់ហោង ។ ទន្សាយភិតឯងកក្លួង ស្មើម្ដេចអញហោង និង
ខានរួចលើងទៅលើហ៎ ។ ទន្សាយរកកលកិចឆ្មើរ និងខ្លារចាក់មើល
ចង់ឲ្យខ្លារចាប់ចោលទៅ ។ ភិតនោះយកដៃយនោះក្ដូវ ចាក់ខ្លានោះក្រៀវ
ចង្កេះខ្លារលោតប៉ោក ។ ខ្លាថាអាឃ្លួងក្បែកោត អាខ្លួចកក្ដោក ៖
ម្ដេចមិនភិតខ្លួននិងស្លាប់ ។ បើតកកំភិតអញចាប់ នោះល្អិតឲ្យតប់
និងស្លាប់មេឃរលំហោង ។ ទន្សាយវិងអរកក្លួង, ពានសៀវចំណុច
ហោង វិងដាចាក់ណាស់សោះណា ។ ខ្លាឯងជ្រើនដង់ជ្រើនក្រារ អត់
ពុំបានណារ ចាប់ទន្សាយចោលទៅក្ដួច ។ ទន្សាយថាអញរួច ៖

អស់ស្រួច ៗ អញបានរួចពីទុក្ខហោង ៙ ទើបទន្សាយហៅទំពង់ ៖
ហៅអ្នកស្រុកដង ឲ្យមកចាក់ឡានោះឲ្យ ៙ កណ្តាលក្នុងអង្គដៃឲ្យ
ស្លឹកឈើ ៗ យកទៅលំពែងនិងល្មួ ៙ ឯក្តារកុំយកមកណារ ៖
យកតែរន្ធល្មួ លំពែងកុំភ្លើងនោះហោង ៙ ទន្សាយគិតព្រោក
កន្លង កុំយកក្តារហោង នោះប្រែជាចាំមន្ទូនក ៙ ទន្សាយហៅ
ក្បៀសហៀរណា រួចរតទៅច្រាកដង្ហួល ណាប់តេញកន្លង ៙ ទើបអ្នក
ស្រុកនិងកង ហៅក្លួនទំពង់ ឲ្យយកកុំភ្លើងផ្លូវល្មួ ៙ ទុះហៀវតែរមក
ម្នីម្នា កាន់គ្រឿងស្រុបក្តា មកចាក់ឡាពោះល្មួយហោង ៚

៚ រឿងសុភាទន្សាយជាពាកកាត់ក្តីអ្នកតែបុណ្ណោះឯងហើយ ៚

អំពីនេះនិយាយរឿងសុភាទន្សាយជាពាកនិយាយរឿងទៅត
ទៅទៀត ៚

មានរឿងមួយ ថាទន្សាយរកស៊ីក្នុងព្រៃនោះនៅ ល្មមឆ្ងាយដើរ
ដល់ភូមិនោះមានឈ្មួញចាស់ម្នាក់ទូកដេកទៅលក់ ទន្សាយនោះឃើញគិត
ថាឥឡូវអញអស់កុំលាំងខ្លួន មេប្លង់ក៏ជានដេកនោះស៊ី មានតែ
ធ្វើជាស្លាប់ គិតហើយលុនទៅដេកកណ្តាលផ្លូវ ឯឈ្មួញចាស់នោះទូកដេក
តែរមកដល់ឃើញទន្សាយ គិតស្មានថាជាស្លាប់មែន ហើយណាន់មាត់
ថាអះអញមកលក់ចេកថ្ងៃនេះ ហៅពេញមានលាភស៊ីក្តៅ ទាំងពេញ ៖
ណាស់ អញនឹងយកអាទន្សាយនេះទៅស្ងោរស៊ីយជាចម្អិនហោះ
លើកឯទន្សាយនោះដាក់ក្នុងស៊ើយនោះតែរទៅ ឯទន្សាយកាលបើឃើញ ៖

ចាសចាកនោះសើចហស្តីចេកនោះ ទន្សាយក៏បកស៊ីយ ៗ ឯយាយចាស់
នោះដើរកាលទៅផ្ទះ ៗ ហៅវិញចេកយាយចាស់ពាក់កញ្ជើរចេក
នោះតើរបើរក្បាលមក ទន្សាយកំពោតរតទៅ មើលទៅចេកនូវសល់
តែសំបក យាយចាស់នោះថាមែនអានេះការសទេរ អញស្មានជាស្លាប់ ៖
ឯចេកនោះក៏កំអលខានស៊ុក ទន្សាយនោះក៏ការពាក្យចទៅ ។ះ

ឯទន្សាយកាលរតពីក្នុងភូមនោះចូលទៅក្នុងព្រៃ ចុះទៅក្នុង
ត្រពាំងម្យ៉ាងនិងដើកទឹក កាលនោះមានខ្យងក្នុងត្រពាំងនោះកំឃាត់ថា ៖
អាទន្សាយឯងម្តេចក៏មកដកទឹកអញ ទន្សាយថាប៉ីយបើអញដកទឹកបង
មែនទៅអាណារ ខ្យងថាអើទឹកឯងអញ ទន្សាយថាបើដូច្នោះឯងរត ៖
ក្បាលនិងអញចុះ អញរតលើហគោក ឯងហែលក្នុងទឹក បើខ្យង
ឯងហែលលឿនជាងអញ ៗ ខានដកទឹកត្រពាំងនេះ បើអញរតលឿន
ជាងឯងអញដកទឹកត្រពាំងនេះ ខ្យងក៏ព្រមក្បាលទេតខ្យង កំពិត
ក្នុកថាយើងបត្តក់ក្នុរ ឲ្យជុំមតែរមាត់ត្រពាំងនេះវិញ បើទន្សា
យកំស្រែកហៅកុំឲ្យអ្នកឯព្រៀងស្លៀសើរ ឲ្យអ្នកណារតែលនៅឯមុក
នោះស្លៀសើង តិកក្នុរូចស្រេចហើយស្រែក ខ្ញុំទៅទន្សាយថាទន្សាយ
រតទៅចុះ ទន្សាយរតទៅ ៗ ស្រែកហៅទៅខ្យង ៗ ឯមុកនោះ
កំស្លៀថាពូក ទន្សាយថាមែនអានេះហែលលឿនទៅក្បាលណាស់ ទន្សាយ
រតទៅទៀតហើយហៅទៀត ខ្យងឯមុកនោះស្លៀសើងទៀត ពុំថែះ
ហៅពាន់លើ ទន្សាយក៏ទម្លលបាញពុំនាឲ្យខ្យង ពុំបានដកទឹកត្រ
ពាំងបឹងបួរឯណារលើ ដកតែទឹកអស្ចារ្យ ។ះ

ឯទន្សាយរតពីនោះទៅទៀត តិកនិងនួងទៅស្រែ ម្ពុជ ពុំពិះ

គិតធ្វើម្ដេចនឹងឆ្លងទៅបាន កាលនោះមានក្រពើរមួយហែលចុះហែល
ឡើង ទន្សាយឃើញហើយគិតថាអញ ធ្វើដូចម្ដេចនឹងបានអាក្រ
ពើរនេះចំលងអញទៅពាក់ត្រើយ គិតហើយធ្វើជាសួរថា បងក្រ
ពើរបោះឯងកើតអ្វី បានក្រពើរក៏ក្រាតអណ្ដែតខ្លួន ក្រពើរនោះប្រាប់
ទៅវិញថាក្បែរហារកើតក្បែរដ ទន្សាយថាបោះឯងចំលងតែអញ
ទៅត្រើយចុះ អញនឹងមើលក្បែរដបោះឯងឲ្យជា ឯក្រពើរព្រមព្រៀងថា
និងមើលក្បែរដឲ្យជាដូច្នោះក៏អរណាស់ មកឡើងបណ្ដែតខ្លួនហើយ
កោកហើយថា អញចំលងអ្នកឯងទៅ អ្នកឯងមើលតែក្បែរដ
អញឲ្យជាចុះ ទន្សាយថាអើរកុំក្បែ ឯទន្សាយក៏ឡើងជិះខ្នងក្រពើរក៏
កាច់ស្លឹកឈើរ យកមកពាត់អង្គុយ ក្រពើរសួរថាចាំមពាត់ស្លឹក:
ឈើរធ្វើអ្វី ទន្សាយថាបងឯងមានគុណនឹងអញក្រែងភាប់អញ
ទន្សាយឡើងជិះលើក្បាលក្រពើរនោះ ឯក្រពើហើយឡើងហោះដុះម
ពោះថាជាក្រែងពិតទំមហែលចំលងក្បែរបានកាលទៅត្រើយ
ទន្សាយចុះពីរលើក្បាលក្រពើរកឡើងទៅរលើយគោក ហើយស្រែក
ថាក្បែរដអាឯងកើតតាំតែពីដីក្នុងដីតាអាឯងមកអណ្ដាក់មើលជា:
ក្រពើរខឹងណាស់ពុំដឹងគិតធ្វើម្ដេច នឹងបានចាប់អាទន្សាយនេះ
បានអានេះវាបញ្ឆោតអញកលខ្លួតនោះ គិតហើយធ្វើជាកលអណ្ដែត
ទិកលាត់ចុះលាត់ឡើង ទន្សាយនោះភ័រភ័ទៅរកយកឃើញឯក្រ
ពើរម្សៀលស្លាប់ទៅមាត់ ក្រពាំងត្រូវភ្លូង ម្រិហោង ទន្សាយទៅទួល
លេង ដល់ត្រីវថ្ងៃក្ដៅភ្ញើញឯក្ដីក្រពើរនោះនឹក ទន្សាយទេញ
មកវិញពុំរួច វិលវល់គូរក្នុងពោះក្រពើរនោះរាល់តែលាច លុះល
ឋមានក្បែមកដងទឹក ទន្សាយថាអរណលោកអ្នកស្លែកអាណិតមេត

ដងទឹកមកស្រោចក្ដតក្រពើនេះឲ្យទាន់ មេត្តាប្រោសយកបុណ្យលោក
បានបុណ្យច្រើនណាស់ អ្នកដងទឹកក្បែត្រច្រើនដងហើយ ដងទឹកយក
ទៅស្រោចក្ដតក្រពើនោះទឹកចេញ ទន្សាយក៏ចេញមកក្រៅរួចហើយ
ក៏រត់ទៅក៏ស្រែកថា គ្មានបានបុណ្យបានប្រយោជន៍អ្វីទេ អញបញ្ឆោត
ឲ្យទៅរួចខ្លួនអញទេ ទន្សាយក៏រត់ទៅទៀតឃើញឯក្រពើរដែល
បណ្ដែតខ្លួននោះ ក៏មន្ទិលក្នុងចិត្តគិតថា នេះជាក្រពើរឬជាគល់
ទេរអេះ ទន្សាយគិតត្បិះហើយ ទើបស្រែកទៅថាបើជាក្រពើរ
ទេហ៊ា ឲ្យអណ្ដែតបណ្ដោយទឹក ថាបើជាគល់ឲ្យអណ្ដែតច្រាសទឹកឡើង
ទៅវិញ ឯក្រពើរឮទន្សាយថាដូច្នេះ ហើយគិតថាអញថាធ្វើជាគល់វល្លិ
វក្បៀថាបើគល់ឲ្យអណ្ដែតច្រាសទឹក បើដូច្នេះអញធ្វើជាច្រាសទឹកទៅ
វិញអេះ គិតហើយក៏ហែលច្រាសទឹកទៅវិញ ទន្សាយឃើញហើយ
ក៏ថាហ្អើយអែលតែអាក្រពើរ អាឯងមកបញ្ឆោតអញ កុំអាលបញ្ឆោត
មិនបានទេ ក្រពើរត្រូវហើយខាញ់ប្រាជ្ញាទន្សាយទៀត ទើបមកគិត
ថាបើដូច្នោះអញឡើងលើហាកោកវិញ ហើយអញធ្វើជាស្លាប់ គិត
តែដូច្នោះហើយ ឡើងទៅដេកលើហាកោកយារមាត់ ដូចជាក្បៀស្លាប់
ឯទន្សាយដើរទៅដើរមកឃើញឯក្រពើរដេកដូច្នោះ គិតថាអានេះ
ស្លាប់ហើយពិត រួចដើរចូលទៅក្នុងមាត់ក្រពើរនោះហើយ ក៏អង្គួល
ចង្កូមលេងថា អះចង្កូមធំនេះធ្វើដងកាំបិតស្នៀតអញ ចង្កូមតូច
នេះធ្វើដងកាំបិតស្នារឲ្យប្រពន្ធអញកាត់ស្លាត កំពុងតែរាប់រៀប
ក្រពើរក្របាក់ខ្ទប ទន្សាយវង្វេងចូលទៅក្នុងពោះ ហើយស្រែកថា
ទរជាណាស់ហើយនេះ អញកំពុងតែចង់ស៊ីពោះវៀនបន្ទាស់ ៖
ឥឡូវបានគល់មកក្នុងពោះហើយ អញស្រោវពោះវៀនបន្ទាស់អាឯងស៊ី

ខ្លាអស់ [illegible] ក្បាលទន្ទ្រាំក្ដៅក្រៃហើយ ៗ ដល់ពេលនោះគាប់ហើយ
ណាស់ អង្គរក្សាថាឈ្មោះទន្សាយអាណិតចេញទៅចុះ ខ្ញុំមិនបាន
ចាំមើលទៅអស់ហើយ ទន្សាយថាអើបើអាឯងអង្គរក្សា ៗ អាណិតឲ្យ
អាឯង ក្រែងតែនោះបានមាត់ស្ដើងហើយទន្សាយនោះរកចេញទៅ ។ះ

ឯទន្សាយរកទៅ ៗ ឃើញកន្ដក់ឈើរមួយនៅមាត់ត្រពាំង
ទន្សាយស្ទុះទៅអង្គុយលើកន្ដក់ឈើរនោះ ដល់ថ្ងៃក្ដៅរលាយជ័រ
ឈើរនោះជាប់ជើងទន្សាយនៅកន្ដក់ឈើរនោះ កាលណោះមានក្រពើ
មួយមកដឹកទឹកត្រពាំងនោះ ទន្សាយឃើញហើយថាយើងមិចក៏មក
ដឹកទឹកអញ ទេព្ដាលោកឲ្យអញចាំមនៅនេះ ក្រពើនោះខ្លាច
ណាស់ រកទៅទ្រាប់ម្ដងម្ដងក្រពើនោះពុំក្រពើទ្រាប់ហួសហើយ ខឹងណាស់
មកការក ទន្សាយឆ្លើយថា អាទន្សាយឯងមិចក៏មិនឲ្យក្រពើអញដឹកទឹក ៖
ទន្សាយថាអើអញមិនឲ្យដឹកទេព្ដាលោកឲ្យអញចាំម ម្ដងក្រពើនោះខឹង
ណាស់ជាប់ជើងទន្សាយនោះទាញទៅ ឯទន្សាយនោះក៏អរណាស់
ដោយបានរួចខ្លួនពីជាប់នឹងជ័រឈើរទៅ ។ះ

រកទីនឹងទៅចូលទៅក្នុងចំការតាចាស់ម្នាក់ ឯតាចាស់នោះ
តាំងដាំមតាសក់ចេញតែចំការ ទន្សាយនោះលួចតាសក់តាតស៊ីតែ
រាល់ថ្ងៃ តាចាស់នោះខឹងណាស់ ក៏ធ្វើជ័រអង្គុយតាក់ កាលមួយ
យប់នោះ ទន្សាយនោះទៅស៊ីយ ត្រូវជ័រអង្គុយតាចាស់នោះ ទន្សាយនោះ
ភ័យណាស់ ព្រឹកតាចាស់នោះការចាប់យកតង ទើបមានពិនកុកមួយ
[illegible] ទន្សាយនោះឃើញហើយក៏អរណាស់ធ្វើជាស្លាប់
ស្អុយ [illegible] អកឯងកើតក្បាលកុកនោះថ្លែងទៅវាញបាបស្អុយ

បងអ្នកឯងពោះអន្លាក់ខ្ញុំ ៗ និងការគាមើលស្រៀងបងឯងឲ្យនាំកុំឲ្យបង ឯងព្រួយចិត្ត ពិនកុកពួរតៀចថាមើលស្រៀងឲ្យនាំអរណាស់ ខ្ញុំមពោះ អន្លាក់ឲ្យកាលតែរួច ឯខ្លួយបានរួចពីអន្លាក់ហើយក៏រតទៅហើយថា ស្រៀងពីដីក្នុងដីពាអាមក អាណាមើលនាំ ពិនកុកទិងណាស់ខំ រត់ទៅតាមក្បៀកមិនទាន់ដងស្បៀ ។ះ

ពីនេះនិងនិយាយពីតាចាស់ កាត់ភ្នាក់ភ្លៀងពិត្រឹក រៀបចំរបស់ល្អ រួចហើយ កាត់ដើរទៅនាំប្រញាប់ ទៅរកមើលចំការតាសក់ ៖ ហើយចូលទៅមើលអន្លាក់ឃើញស្ងៀម ដែលត្រូវខ្លួយរួចទៅនោះ តាចាស់ស្ដាយណាស់ កក់ទ្រូងកុកសួរថាអញ ទានល្បួសោចខ្លួយ នោះតាត់រៀបតាក់ពាឡើយទៀត ដលយុតឯក្រោយទៀតខ្លួយនឹក ភ្លក់ចង់ស៊ីយតាសក់ ទោលចូលទៅក្នុងចំការ ភ្លេចគិតពីអន្លាក់ ក្បៀសាឃ្លានចង់ស៊ីយតាសក់ ទៅជាន់លើអន្លាក់ពាំពាងជើង ៖ ខ្លួយស្រែកណាស់មិនដឹងគិតធ្វើដូចម្ដេច និងបានរួចពីអន្លាក់ ឯពេល ពិនកុកមកឃើញ ខ្លួយជាប់អន្លាក់ ពិនកុកអរណាស់លោត លើសេះដៃស្ដន្លោះ ថាឯងធ្លាក់តែបន្លោតអញ ពល្បវាណោះមកដាក់ អន្លាក់ទ្រិតោនផ្លៀមុក្ខភ្លឺស ៗ ដូចនាំមុក្ខទោច ណការនិងជួយឯង ទៀត ឯខ្លួយពាពិនកុកផ្ដូនផ្គុញផ្គុល និកចិត្តក្នុងចិត្តណាស់ មុនតែនាំសាកមាន ប្រាជ្ញាធ្វើនាំមិនចង ខ្លួយល្បួងលោមពិនកុក ថា ពីមុនខ្ញុំបន្លោកបងឯង ពីព្រោះខ្ញុំកាលចំណោះ មិនបានឲ្យ មើលស្រៀងបងឯង ម្ដងនេះខ្ញុំនឹងឲ្យប្រាកដប្រាជ្ញាមែនទែន ដ្បិតខ្ញុំ ឃើញក្នុងច្រាំមព្រៃល្អណាស់ មុក្ខសកុំប្ញូង ៗ ផ្គួលបីផ្កាដូចផ្កា

ក្តាប់ ខ្ញុំនឹងទៅដណ្តឹងឲ្យបងឯង ៗ កុំព្រួយចិត្តផ្សេះខ្ញុំបាននិយាយម្តងរួច ទោះហើយ ក្បែថាក្បែនឹងឲ្យដាប់ពន្ធបងឯង បើបងឯងជួយតោះខ្ញុំឲ្យ រួចចេញពីអន្ទាក់ម្តងនេះ ខ្ញុំទៅដណ្តឹងឲ្យកុំព្រួយចិត្ត ។ ឯពិងពុក ហោតុតែដាលពុក្កកនឹងស្បៀបានពុះទន្សាយនៀយពីកូនក្រមុំមង្សោះអរណាស់ អពមិនបានពញ្ញីមញ្ញតោមកំរ៉ែះកំទោញចងបាន កូនក្រមុំក្បែ ហើយថា បងទន្សាយឯងនិយាយមែនមែនកុំបញ្ឆោត ខ្ញុំដូចពីមុនទៀត ទន្សាយ ឆ្លៀថាទេបញ្ឆោតអុយច្រើនដងដលម្លេះ ពីរមុនភាគល់ចំណែះខ្ញុំបានដា ខ្ញុំកំហាក់ ម្តងនេះភាន់យទៅដ្បិតទៅស្រុកអង្គការមានកូនក្រមុំច្រើនណាស់ បើខ្ញុំមិនទៅបងឯង ទៅដណ្តឹងកំក្បែឲ្យដ្បិតក្រមុំថោកណាស់ ក្រមុំ ដប់ម្សៀងបានដាពាកមនុស្សច្រើនសព្វថ្ងៃ ថាក្រមុំដប់ម្សៀង ហើយឃើញ ពិងពុកបែលក៏ថាទៅយកប្រពន្ធស្រុកអង្គការ ឯពិងពុកក៏ពោះអន្ទាក់ ឲ្យទន្សាយទៀត ឯទន្សាយបានរួចចេញអំពីអន្ទាក់ ហើយស្ទុះទៅណោត ចោលទៅ ហើយថាឲ្យពិងពុកឯង ស្វែងរកត្រាត់ណារ ក្បែនឹងឲ្យកូន ក្រមុំក្បែ អញបញ្ឆោតឯងទេ ឯពិងពុកពុះទន្សាយថាដូច្នោះហើយខឹង ណាស់ផងតែរ ណោតឲ្យខ្លួនឲ្យស្លាប់ និងភ្លើហាស្បែរ បុនតែមកពិត ម្លេះ ចិត្តចងបានកូនក្រមុំស្រុកអង្គការហើយក៏ទៅ លុះជួបនឹងលក្ខុំ ត្រូលអាដស្តួរថាបងពិងពុកទៅណារ ឯពិងពុកប្រាប់ថាខ្ញុំទៅយក ប្រពន្ធស្រុកអង្គការ សព្វកុំត្រូលអាដថាបងឯងទៅដលប្ញ ថ្ងៃនេះទៅ ហើយនេះ ពិងពុកនោះតិរពោះចិត្តចងបានប្រពន្ធណាស់ ប្រាប់ទៅកុំត្រូល អាដថាប្រាប់ទៅកុំត្រូលអាដថាខ្ញុំទៅហើយ ខ្ញុំត្រឡប់មកសិយឡូវ ត្រឹក វិញ ពិងពុកឃើញកុំត្រូលអាដពុតែដូច ៗ ហើយសួរថាឯងភ្លេរអុយ លក្ខុំត្រូលអាដប្រាប់ថាខ្ញុំក្រឡឹងដុំមរនេះ ពិងពុកសួរថាធ្វើដុំមរនេះ

អឺយខ្ញុំយំដល់ម្ល៉េះ   កុំតូចចិត្តអោយមិនខ្មាសទេ   ខ្ញុំមកពិតនិងកាត់ឲ្យបាន
ដល់ពីកុំណាត់ឲ្យត្រូវព្រហ្មលិខិតត្រូវម្ដង   បានដល់កុំតូចអាផាឆ្វេះនេះឲ្យតាល
ត្រាដៀនិងពីងតុក   ឲ្យចាំហ៊ាថាត្រឡប់មកវិញឲ្យបាវិញ   ឯពីងតុកក៏ហោល
ទឹកអំពីស្រុកខ្មែរធំមកពីគតទៅយកទ្រព្យធនស្រុកអង្គរ   របស់ដួចនិងសត្វឯណា
ក្បៀសប្រាប់ថាទៅយកទ្រព្យធនស្រុកអង្គរ   លុះដូចនិងត្រីទើតោះ   :
ភក្រ្តធ្លាក់លេចសើយទៅ   ។ះ~

អំពីនេះនិងថ្លៃយឯទន្សាយរួចអំពីអន្ទាក់ពាចាល់ នោះហើយគតទៅ
តួននិងកំពស់ពាក់   មានខ្លារម្នាក់មកឃើញទន្សាយ   តួនទៅកំពស់ពាក់
ខ្លាក៏លោបមកចាំទន្សាយសៀយ   ឯទន្សាយដឹងថាខ្លាលោបមកចង់ចាំហើយ
ធ្វើជាត្រូវហោមថាហ៊ឹម ៗ   អញស៊ីយក៏វ៉ៃប្រាប់មិនល្ហំមាត់អញស៊ីយត្រប់ខា
ម្នាក់ស្គរបំពង់ក៏ដល់ម្ល៉េះ   ធ្វើដូចម្ដេចបានថ្លៃមខ្លារមកស៊ីយ លះស្គរបំពង់
ការ   ឯខ្លារព្រឺទន្សាយថាដូច្នោះក៏ពិតខ្លាចមិនហានចាំហើយទៅរកចំប្លុលលៀ
លុះទៅដល់និងល្បារហើយឲ្យប្រាប់ល្បារថាអាដែងសត្វតូយតូចម្នាក់ថាស៊ីយ
តំរិប្រាំមិនល្ហំមាត់ភាស៊ីតែគ្រប់ខាម្នាក់ស្គរក៏ណាស់   ធ្វើម្ដេចនិងបាន
ថ្លៃមខ្លារស៊ីយកុំឲ្យស្គរក៏ពេញ   ខ្ញុំព្រឺដូច្នោះហើយខ្ញុំរត់ខ្លាចណាស់   :
ឯស្វារព្រូខ្លារឲ្យប្រាប់ដូច្នោះហើយស្វារគេចខ្លារថាសត្វពុណ្ណារ   រូបវាដូច
ម្ដេច   ខ្លារប្រាប់ទៅស្វារថាសត្វតូចប៉ុនកណ្ដុរខ្ញុំហើយមានស្លឹកត្រចៀក
វែងកន្ទុយខ្លីយ   ស្វារធ្វើថាឲ្យនេះត្បិតហៅសត្វទន្សាយ   អាដែងនេះ
វាចំប៉ិណាស់ ។ បងឯងកុំខ្លាចវា   ឯខ្លារព្រឺស្វារថាដូច្នោះហើយថាទេបងស្វារ
ចាំយើញកន្ទុយវាដែលវាស៊ីយធំរឺសលទៅនោះមានពាលប្រែ៣១ឧភ   :
ឯស្វារថាទេមិនមែនទេបងខ្លារឯងទៅនិងខ្ញុំ ៗ   ជូនបងឯងទៅមើល
ឲ្យឃ្លាស់មែនមែនឯខ្លារត្រូវកកថាទេ   ខ្ញុំខ្លាចវាណាស់វាថាចង់ស៊ី :

ព្រឹមខ្ញុំ   បើបងឯងខ្ចីខ្ញុំមនោះ   បើគេញមកហ៊ុំខ្ញុំ ហើយបងឯង
រត់លឿនដើមឈើរទៅ បាក់ក និងរាំមខ្ញុំយកទៅស៊ីយកករអំពើរ   ឯស្វា
ថាទរបងក្តែតមុយដលម្លេះ បើបងឯងមិនជឿខ្ញុំបងឯងយកការមកចង
ចង្កេះញូវឲ្យជាប់ទាំងពីរនាក់ហើយហើមទៅ   ឯខ្លាព្រះស្វាថាដូច្នេះហើយ
ក៏ទៅទោចវារមកចងចង្កេះទាំងពីរនាក់ជាប់ហើយ   បប្អូលគ្នាដើរទៅ
ឯទន្សាយសលខ្លាទៅវិញហើយ   ក៏ទៅអង្គុយលើយកំពុកប្រពុទ្ធនោះ
ឯងលុះក្រលេកមើលទៅឃើញខ្លាហើយនិងស្វាចងចង្កេះជាប់គ្នាហើយ :
ដើរចូលមកដូច្នេះហើយ   ទន្សាយអើតលើងក្រហែមថាអែម្ល ហើយ
ស្រែកទៅថាអាស្វាក្រញ៉ាំម   ជុំពាក់បំណុលអញពីបីឆ្នាំម្លយកឯអាខ្លា
ពាក្យស់សំគមម្បួមកឲ្យអញ   ឯខ្លាព្រះទន្សាយថាស្វាយកខ្លួនមកដាក់
បំណុលឲ្យអញដូច្នេះក៏ភ្យាណាស់   លោតស្ទុះបោលទៅដូចជាក្បែកឆ្កាក់
ល្អុលតាប់ឆ្វារបារមាត   និងស្រដៀកក៏មិនរួច   ខ្លារត្រីងតែបោលដូច
ជាក្បោកស្វាទៅលើរដុកតំណើរគល់   ឈឺស្លាប់មាតលេញហើយខ្លា
បោលបះទៅក្បែរមើលមកក្រោយឃើញមាត់ស្វាលេញដូច្នេះគិតស្មាន
ថាជាស្វារសើច   ហើយខិងប្រឹងកក្ររាក់ពញ់ខ្សែចំណងផ្តាច់ចេញអំពីច
ង្កេះ   ហើយបោលតែម្នាក់ឯងទៅ ។   ឯទន្សាយលុះដលប្រលុបយប់ង
និងគិតចង់ស៊ីយស្ទូវសំណាត់ល្អះខ្វីយ   ហើយបោលទៅដិតស្រែកក្បៀ :
ឃើញសំណាពលាស់ទៅវខ្ចីយស្ទុះលោតចូលទៅស៊ីយស្រូវសំណាត់ខ្មែរ
ហើយឈូរទៅពួនក្នុងត្បែរវិញ   លុះដលព្រឹកល្ងឿនម្ចាស់សំណាត់ :
មកមើល   ឃើញស្នាមទន្សាយស៊ីសំណាត់ខូចអស់   ម្ចាស់សំណាត់
នោះខិងណាស់គិតធ្វើអន្ទាក់ដាក់តាមកន្លែងផ្លូវទន្សាយចូលទៅស៊ី
សំណាត់នោះ   លុះដលយប់ទន្សាយចេញមកវាកស៊ីសំណាត់ទៀត :

ទៅត្រូវអន្ទាក់ដែលអ្នកនោះដាក់ ទន្សាយជាប់អន្ទាក់ហើយក្រឡេកមើលប៉ិនប៉ង
គិតនៅអង្គុយពិចារណាមកខ្លួយនោះ ហើយគិតធ្វើជាពុតស្លាប់រឹងស្អក លុះដល់
ព្រឹកឡើងម្ចាស់អន្ទាក់ភ្ញាក់អំពីព្រឹកឡើងហើយក្រោកដាប់ប្រញាប់ក្បើបខ្លួនប្រាកដ
ទៅដើរអន្ទាក់ឃើញទន្សាយជាប់អន្ទាក់ស្លាប់រឹងស្អក ឯម្ចាស់អន្ទាក់នោះ
អរណាស់ចូលទៅនោះទន្សាយ នោះហើយដោះយកអន្ទាក់នោះចេញវិញ ៖
ឯទន្សាយដឹងថាគេដោះខ្លួនទៅហើយក៏ស្ទុះបោលចូលទៅក្នុងព្រៃបាត់
ឯម្ចាស់អន្ទាក់ក្រោកភ្ញាក់ខ្លួនមើលទៅឃើញទន្សាយបោលចូលទៅក្នុងព្រៃ
ហើយក្រោកឡើងតុកទ្រូងតុកស្មារ ថាអាចោរទន្សាយ ពុតពន្ធច ទេសោះអញ
ស្មានថាជាក់ស្លាប់ ពេលវាបោលចូលទៅក្នុងព្រៃ មិនឲ្យគេអត់ឡើយហើយ
ក្នុងនោះឯងភ្លេចត្រឡប់មកត្រូវអន្ទាក់អញទៀតមិនខានទេ លុះដល់ពីរ
បីថ្ងៃទន្សាយនឹកឃ្លានចង់ស៊ីយ ស្រូវសំណាប់ទៀតហើយបោលចូលទៅក្នុងស្រែ
ភ្លេចគិតអំពីអន្ទាក់នោះ … អាលែងតែចង់នឹកចង់ស៊ីយសំណាប់ទៅត្រូវ
អន្ទាក់នោះទៀត ឯទន្សាយត្រូវអន្ទាក់ហើយភិតភ័យណាស់ មិនដឹងបើនឹងគិត
ធ្វើដូចម្តេចឲ្យរួចពីអន្ទាក់ពាលព្រួយព្រួយណាស់ ធ្វើពុតធ្វើ ។ ធ្វើជាស្លាប់
ដូច លុះដល់ព្រឹកម្ចាស់អន្ទាក់មកឃើញទន្សាយជាប់អន្ទាក់អរណាស់ ស្ទុះ
ម្ទិះម្ហារ ប្រញាប់ចូលទៅនោះ ទន្សាយចេញពីអន្ទាក់ហើយតាំងស្លាប់តែខាន
ពុតធ្វើជាស្លាប់ម្តងនោះឯងធ្វើដូចម្តេចក៏អញមិនលែងឯងទៀតអញ រុះ
ក្រាស់ក្រែងនឹងដើលមុខភ្លឺ … ពុតនោះធ្វើជាស្លាប់ហើយយកទន្សាយទៅ
ផ្ទះ លុះដល់ផ្ទះហើយយកអង្រុតមកច្រឹងទន្សាយជាប់ ឯអ្នកនោះដួចថ្ងៃ
ព្រឹកនោះឯងបានត្រីរស់មួយយកទៅប្រឡស់ក្នុងថ្លាត ដាក់ប្របក្បែរនឹង
ទន្សាយ ហើយនឹកភ្នក់ស្មើងថាលោកលំអិតទៅនេះនោះយាប់យាមត្រូវ
ការពុកណាស់ ហើយធ្វើស្ទុះអញនឹងទៅស្រងូលលោកចាប់យាមមើលនា

ទុកមែនប្រដូចម្ដេច ឯអ្នកនោះក៏តក់ហើយផ្ដាំប្រពន្ធថាឯងមើលខ្ទួយនិង
ត្រីផ្លែងភារួចហើយដើរចូលទៅក្នុងវត្តស្មើងទៅលើហាកុដក្រាប់ថ្វាយបង្គំលោក
ពិតពុតនិការថាខ្ញុំមករណារពុព្យាកនិយាយល្បីយថាលោកថែះចាប់យាមទុក
ណាស់ ឯលោកមានពុតនិការថាថែះបុនតែទុកមិនទុកមិនបានអ្នកទេ
អ្នកនោះឆ្លៀងឆ្លើងថាសូមទានលោកមេត្តាប្រោសឲ្យខ្ញុំមករណារបានពិច ៖
ក្នុងពេលព្រឹកនេះឯងនិងមានលាភបានអ្វីយខ្លួលទាន លោកនោះឆ្លើយ
ស្មើងថានេះអ្យក្ដីយមិនបានគាយទេ អ្នកនោះថាលោកមេត្តាប្រោស
គាយឲ្យគានបានពិចខ្ញុំមករណារចងនិងនិងបានអ្វីយក្នុងពេលព្រឹកនេះ
ឯលោកសង្ឃឹមឆ្លើយស្មើងថានេះវែងបាលក់អនចិត្ត ឯអ្នកនោះពិតក្នុង
ចិត្តថាបើលោកនេះគាយត្រូវអញឲ្យសាច់ខ្ទួយនិងត្រីរស់ផង បើលោក
គាយមិនត្រូវអញមិនឲ្យផង នោះអញស៊ីយតែពីនាក់និងប្រពន្ធអញនឹកតែ
ក្នុងចិត្តហើយ ពិតពុតនិការលោកថានេះខ្ញុំករណារមិនអនចិត្តទេ លោក
គាយតាមដំរាំពិតត្រង់ឲ្យគាន លោកសង្ឃឹមយកដំរាំមកមើលហើយគាយ
ថាបាលក់ឯងញូន់លាភអ្វីទេ ឯអ្នកនោះលាលោកត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ៖
ហើយនឹកថាលោកនេះចាប់យាមមិនទុកទេ អញពិតណែនវែងលោកគាយ
ត្រូវនិងបើ ៖ កន្សំម្ហូរលោកផង ពល្ងារ់នោះលោកគាយមិនត្រូវដូច្នេះ ៖
អញស៊ីយតែពីនាក់និងប្រពន្ធអញ ពិតដូច្នោះហើយដើរមកដល់ផ្ទះបង្គាប់ប្រ
ពន្ធឲ្យដាំម្ហូប ឯខ្ទួយនិងត្រីរស់ពិតញ្ញថាបងត្រីឯងធ្វេសាល្បប់
ផ្សារពោះបើក្បាលមកចាប់បងឯងទៅនិងកាប់ស្លរស៊ីយ ហើយក្បាលពាក់បង
ឯងទៅប្រាប់ទឹកបងឯងលោកចុះទៅក្នុងទឹកធ្វេសាហែលដេល ៗ បានិច
ៗ ក្បាលលោកទៅចាប់បងឯងស្ទុះហែលទៅខាងចធ្វេសាផ្សារពោះធ្វើ
ឲ្យក្បាលមកយកអន្ទក់វែងសក្បាលប្រាប់ខ្ញុំទៅរកចាប់បងឯង ៗ ឃើញ

ឲ្យយកអង្រុតទៅបង្វិលស្ទុះហែលឲ្យបាត់ទៅ ឯបរលប្ដីនិងប្រពន្ធពីរ
នាក់ លុះប្រពន្ធនោះដណ្ដាំម្ហូបឆ្អិនហើយឆ្អិយកត្រីទៅស្រការនោះប្រមាត់ត្រី
តាំងទៅមុខផ្ទះ ត្រីឆ្មាហ្វប់ផ្ការពោះវៀនស្លកមិនកុំរើកខ្លួនសោះបរស
នោះគិតល្អនថាតាឃ្លាប់ ចាប់យកត្រីទៅដាក់ប្រមាត់ត្រីតាំងខាងមាត់
ទឹក ត្រីស្ទុះធ្លាក់លោតចុះទៅក្នុងទឹកផ្ទៀតតាមពាក ទន្សាយដ្ដាំមណ៍ពុក្រុប៉ឯ
បរសនោះឃើញត្រីលោតចូលទៅក្នុងទឹកហើយដែល ៗ ដូច្នោះលោតទៅ
ចាប់ត្រីស្ទុះទៅទៀតហើយឆ្មាផ្ការពោះដែលដូច្នេះឯងពីបីដងអ្នកនោះ
ចាប់មិនបានស្រែកហៅទៅប្រពន្ធឲ្យយកអង្រុតជាប្រញាប់ ប្រពន្ធមិន
បានចាប់ភ្លឹកឡើយឯទន្សាយ លោកកន្ទក់យកអង្រុតទៅឲ្យប្ដីយកត្រី
ក្នុងត្រីតាំងពីនាក់ប្ដីយនិងប្រពន្ធទឹកសំពត្តទុំរមលតាំងពីនាក់ ឯត្រី
ឃើញអង្រុតក៏ស្ទុះហែលទៅក្នុងទឹកជ្រៅ ទន្សាយក៏បោលចូលទៅក្នុង
ព្រៃបាត់បរស់ប្ដីយនិងប្រពន្ធចិងណាស់ ចំមុខរកត្រីពុំឃើញរង្វារណាស់
ត្រីមមិនបានពីព្រោះរង្វរវែរឡូលពីរឯងដើងហើយពីត្រីកប្រហ៊ាមផងពាក់
តាំងដៃស្ទើងរក្ដិមតាំងខ្ញៀញតាំងពីនាក់ប្ដីយនិងប្រពន្ធរត់ឡើងមកអាំង
ភ្លើងចង្ក្រានដែលដណ្ដាំម្ហូបនោះ អង្គុយប្រហោងតាំងពីនាក់ទល់មុខគ្នា
ក៏និកឃើញទំនាស់ដែលលោកសម្រាំងចាប់យាមថាកូនណាត្អុយមេរត្រី
ដូចលោកចាប់យាមឲ្យដូច្នោះឯង ឯអ្នកនោះជឿហលោកនោះចាប
យាមគុត់ត្រូវកែរមែនទែន ។៚

អំពីនេះនិងនិយាយមនុស្សពីនាក់ដើរទៅផ្លូវត្បូងស្ទួនយុបក្នុង
ព្រៃស្ដិតដើរទៅមិនរួចបបួលគ្នាដេកក្នុងព្រៃ ឯអ្នកពីនាក់ចង
ដេកតែកន្ទលបុនតែមិនដឹងគិតធ្វើដូចម្ដេចនិងបានដេកកន្ទលបរស់ ៖
ពីនាក់គិតគ្នាថាបើដូច្នោះយើងដេកយកនេនទល់គ្នា ឯបរលពីនាក់ៈដក

យកជើងរលាក្នុកំណត់កាំងពីតាកទៅ លុះដល់ក្រោយមានសត្វខ្លាមួយមកដើ
មនុស្សពីតាកដេកយកជើងរលាក្នុងហើយ ទន្សាយរត់ត្រង់ផុតមើលមិនដឹងកេ
សត្វអ្វីយកវីងភ្លេចខ្លួន បញ្ហាខ្លួលណាស់ ដ្បិតមិនដែលឃើញកំពប្លូយព្រៃ
សត្វឯទៀតនាំគ្នាមានទាំងដំរីក្របីគោរមាសរមាំងក្តាន់ឈ្លូសត្រយចកស្វា
ខ្លាត្រីសត្វទាំងអស់មកជួលមើលភ្ញាក់សត្វឯណាដែលស្គាល់នោះ លុះដល់
ព្រៃទៀតសត្វទាំងអស់មកពិតភ្នែក ថាពណ្ណរូបនោះនិងមានអ្នកឯណានិងស្គាល់
សត្វនេះបើដូច្នេះយើងបបួលគ្នាមកមើលសត្វនេះច្រើនភាសារណាស់ហើយ :
ពណ្ណរូបនោះគោរលាសត្វអ្វីយទៀតដែលមិនបានមកមើលអស់សត្វទាំងនោះ
ពិតភ្នែកគោរគោរលលសត្វទន្សាយពុំបានមក ម្យ៉ាងទៀតពួកវាជឿថាសត្វទន្សាយ
នេះជាអ្នកមានប្រាជ្ញាបែះខ្សឹយក្បួនច្បាប់ទំលាប់បែះកលមាយារចាំមនុស្ស
ទំនៀមជាច្រើន បើដូច្នេះយើងច្រើបដំរីឲ្យទៅអញ្ជើញបងទន្សាយ :
នោះទើបបាន ដ្បិតបងទន្សាយនេះបើមានណាទៅពីងការអ្វីនោះកាន
ខ្លួនណាស់ អស់សត្វនោះពិតភ្នែកហើយឲ្យដំរីទៅអញ្ជើញបងទន្សាយ ឯ
ដំរីទៅឃើញទន្សាយ អង្គុយនៅលើក្បាលដំបូក ទន្សាយឃើញ :
ដំរីដើរយោកយោកមកពីត្បូកក៏សួរថាបងដំរីមកដំណើរហេតុអ្វី បានជា
រលះរលាំងមកដំរីឆ្លើយថាបងទន្សាយដ្បិតមានសត្វអ្វីភ្ញាក់ណាស្គាល់បាន
ជាអ្នកសត្វក្នុងព្រៃយើងនេះឲ្យខ្ញុំមកអញ្ជើញបងទន្សាយឯងទៅមើល
ក្រែងបងទន្សាយឯងស្គាល់សត្វនោះ ឯទន្សាយពុំដូច្នោះឆ្លើយថាសត្វនោះ
ដូចម្តេចតូចធំយ៉ាងណាភ្លើយ ដំរីប្រាប់ថាសត្វនោះធំមកុងធំមដើមតូច
កក្តាល់ហើយវីងប្រមាណជ្រាំមបីហត្ថ ទន្សាយពុំដូច្នោះឆ្លើយល្បឿងថាបើ
បើដូច្នោះបងដំរីកុំព្រួយចិត្តខ្ញុំនឹងទៅមើលឲ្យស្គាល់សត្វនោះ :
បុនតែបងដំរីឯងឲ្យខ្ញុំជិះលើក្បាលបងឯងទៅ ដំរីពុំដូច្នោះហើយ

ដៃខ្លួននោះទទួលក្បាលឲ្យខ្លួយនិងចោរក្បាលដំរី ធ្វើជាក្មេងក្នុងស្មុះ
ពោធិផលហើយខ្លួយចុះពីក្បាល ដំរីយកស្លឹកឈើដែលមានល្អមនង
ក្នុងវ៉ា ធ្វើជាអក្សរកាន់លើកស្មើភ្នែក ធ្វើជាសំបុត្រ ថាអាលបងផ្ញើនស្លាប់
ខ្ញុំឲ្យដឹងខ្ញុំមនាំយកវិហារព្រះឥន្ទ្រលោកប្រោប្រគល់សំបុត្រមក ហើយខ្លួយលើង
លើកដីឲ្យក្មេងនាំមើលសំបុត្រថាសត្វនេះ ព្រះឥន្ទ្រលោកប្រើមកឈ្មោះសត្វ ៖
យោគីយោគា យកតាំងអាលតាំងក្លាយក តាំងអញ យកតាំងឯង អាលសត្វ
ឮខ្លួយមើលសំបុត្រព្រះឥន្ទ្រ ឲ្យមកយកតាំងអាលតាំងក្លា ក៏ស្ទុះលោត
ដាច់ក្បាលស្លាប់ធ្លាក់ទៅធ្លាក់ដីនដាលពេញ ស្វែកឈាន់តាំងឡើងឯមកុល
នោះនិងអាលសត្វនោះខ្មែលភ្ញាក់ទៅដាច់ក្បាលស្លាប់ដូច្នោះហើយក្រោកឡើង
លើកថ្លៃសំពះខ្លួយថាបងខ្លួយមានគុណនិងយើងទាំងណាស់ បើ
មិនណាយើងមិនបានបងខ្លួយមកធ្វើប្រាជ្ញឲ្យយើងនោះសុំយើងខ្លា
ភ៊ីនិងទាំមស៊ីជាចំណី៖ បងខ្លួយឯងមានប្រាជ្ញល្អមធ្វើជាបុរាណបាន
ឯមកុលតាំងពីនាក់មើលទៅឃើញអាលសត្វដាច់ក្បាលស្លាប់ពាលពេញដូច្នោះ
បង្គុលក្លាអាលយកសាច់វែកទាំពីនាក់ទៅហើយឃើញខ្លាសំកម្មស្លីរ៉ា
ដាច់ធ្លាក់លើងដើរបាត់ច់ ៗ ក៏បង្គុលក្លាយកខ្សែចងជើកយកលុះមើល
ទៅឃ្មួរបានតិច ជួបនិងអ្នកប៉ារទេះកោ ឯអ្នកប៉ារទេះកោនោះ
ឃើញអ្នកតាំងពីវែកសាច់មកដូច្នោះ ក៏បន់ឈ្មោះទេះស្តួរថាអ្នកធ្វើ
ដូចម្តេចបានជាបានសាច់ច្រើនដល់ម្លេះ អ្នកនោះមតោកថាខ្ញុំធ្លាក់
ជើងខ្ញុំនេះឡើងកំដេញទាំម ស្មីខ្ញុំនេះជាខ្ញុំបងដេញខ្ញុំកែង
កែដេញសត្វមកមិនដែលឲ្យតាំងដល់ប្រពោធ ក្រើនកែពួន ៖
សត្វថាបើឡើងណារមានសត្វហើយមិនដែលរួចនិងអាក្លាក់ខ្ញុំបងដេញ
ខ្ញុំនេះ ឲ្យឃើញកែល្អមជើងនោះសង់ឃើមជាបាន ឲ្យលាស់ខ្ញុំជើ

ឲ្យហើយអ្នកនាំនិងបានមិនដែលមានទេ ឯអ្នកបរទេះក៏ពោលតាមអ្នកនោះ
ថ្វាយអ្នកក្រាបដូច្នោះ ហេតុតែនាមគុណល្អហើយចិត្តចង់បានខ្លារ
កុំបាច់ដើរសំរាមនោះណាស់ពិតជានាំខ្លារមែនហើយ ក៏និយាយអង្វរ
ល្អលោមថាបើដូច្នោះអ្នកអាណិតខ្ញុំ ៗ សុំដូរខ្លារអ្នកយកទៅ :
បន់ដេញដីរស្រុកខ្ញុំមានលក្ខច្រើនណាស់ ឯអ្នករកលាភឆ្លើយថាបើ
ខ្ញុំលក់ខ្លារឲ្យអ្នកហើយផ្ទះខ្ញុំសំមនិងហ្វៀមតាំងហើយរកអ្វីស៊ីពុំ
មុនតែអ្នកនិយាយនឹងខ្ញុំជួបក្ដាមដ ដូច្នោះនេះមិននិយាយក៏មិនបាន
ឯខ្លារខ្ញុំនេះខ្ញុំស្រលាញ់រកអ្វីប្រៀបពុំទេ បើដូច្នោះអ្នកចង់
ទិញតើអ្នកឲ្យថ្លៃប៉ុន្មាន ឯអ្នកបរទេះក៏ឆ្លើយថាខ្ញុំមានតែពោម្ឋ
និមនេះឯងតែពោរនេះ ខ្ញុំស្រលាញ់រកអ្វីប្រៀបពុំដូរបាន
មីឡើងកំលាំងមិនឈប់សោះក៏បាន ក្នុងបារមីស្ទើរឲ្យទឹកដឹកតែម្ដង :
ទៀតនារលឿនដែលលឿនពោះក្នុងស្រុកអ្នកនេះ តើរកពុំបានណាលឿន
លឿរទេ ឥឡូវនេះចិត្តខ្ញុំចង់បានខ្លារអ្នកឯងយកទៅបន់ដេញ
សត្វឯស្រុកខ្ញុំ ៗ សុំដូរនាំឋូរពោម្ឋនិមត្រប់ទាំងប្រពាប់កន្ទុំងផង
ទាំងតាពោកខ្សែទាមខ្សែចន្លោល ត្រូវប្រពាប់ស្រាប់តែឡើងជិះបរ ខ្ញុំ
សុំតែខ្លួននិងប្រពន្ធចុះចេញ អ្នកស្រាប់តែឡើងជិះបរទៅ អ្នក
រកលាភតាមអ្នកបរទេះថាដូរនាំពោម្ឋនិមត្រូវទាំងប្រពាប់ស្រាប់តែ
ឡើងជិះ ក៏និករអរក្នុងចិត្តណាស់ ពាក្យលារកលាភរាម្ចនផង :
ហើយអ្នកឆ្លៀតាមិនចង់ដូរឯក្នុងចិត្តចង់ដូរណាស់ ថ្វាយថាខ្លារខ្ញុំ
នេះខ្ញុំស្រលាញ់ណាស់ឥឡូវអ្នកមកសុំដូរ តើខ្ញុំទៅខ្ញុំទំមកាត់
ចិត្តដូរឲ្យអ្នកចុះ ប៉ុន្តែអ្នកជួយរក្សាឲ្យល្អកុំឲ្យអត់ឃ្លានហើយអ្នក
យកលាភនេះទុកឲ្យស៊ីតាមដូរទៅ ឯអ្នករកលាភឲ្យលាភទៅ

អ្នកនោះលួចខ្លារស៊ីយក្អែក ហើយយកសាច់តាក់លើរទេះបរទៅ ឯ
អ្នកម្ចាស់រទេះគោនោះក៏ដើរឃ្លាតតាមកុំបាក់ជើងទៅបានតិចទៅ
ឲ្យសាច់ទៅខ្លារស៊ីតែរឿយ ៗ ឯខ្លារនោះបានសាច់ស៊ីមានកំលាំងក៏
ត្រាច់មិនចង់ទៅ លុះត្រាតែដាច់ខ្សែហើយដើរចូលទៅក្នុងព្រៃ ឯអ្នក
នោះដឹងថាខ្លារនោះរកចូលទៅក្នុងព្រៃ ហើយរកទៅចាប់ហើយហៅ
ថាមើ ៗ អាភិកមកឯអញ ឯខ្លារឃើញមនុស្សទៅជិតបែរមកកំរាមធ្វើ
ហែរ ៗ ហឹ ៗ សំគាល់ឲ្យអ្នកនោះ ឯអ្នកនោះ ឃើញខ្លារកំរាមមុខឲ្យ
ខ្លាចដូច្នោះក៏ឲ្យមកវិញ មិនហានតាមទៅទៀតបុនតែនឹក
ស្តាយ ដើលទៅរទេះបរទៅបាត់ មិនដឹងជាទៅណារ ឯអ្នកឃ្វារ
ខ្លារនឹងរទេះគោនោះបានហើយម្នាក់អំពីផ្លែកលើរទេះកៀងជិះទាំង
ពីនាក់បរដាប់ត្រឡប់ទៅឲ្យតែហួសពីមុខម្ចាស់រទេះនោះ ឯអ្នកម្ចាស់
រទេះដល់ខ្លារបោលចូលព្រៃទៅហើយនឹកស្តាយណាស់ មិនដឹងគិតធ្វើ
ដូចម្តេច បំបួលបិតត្តិត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ។ះ។

ត្រានេះនឹងនិយាយអំពីសត្វចចក់ម្សៅព្រៃលដ៏ម ដល់ខែរ
រំហើយដើររកត្រពាំងបឹងបួរដែលរីងរិកនឹងបានចាប់ត្រីស៊ីយ លុះទៅ
ដល់ត្រពាំងម្សៅរីងរិករល នៅតែប្រមូលម្សៅហើយជាដុំមានត្រីកុំ
ពិលបង់កងក្តាមជាច្រើនណាស់ ចចក់ឃើញហើយមានចិត្តអរណាស់
ធ្វើមុខរីករាយ ថាថ្ងៃនេះអញមានលាភធំណាស់ ជាលាភចំលែកជាងសព្វ
ថ្ងៃ ឯសត្វកំពិលមានត្រាជាពួចចក់ថាដូច្នោះ ហើយនិយាយលួងលោម
ចចក់ថា យើងទាំងអស់ជាចំណីបងចចក់ ទាំងអស់ បុនតែប្រឡាក់ភក់
លើបងចចក់ឯងស៊ីយយើងទាំងភក់ដូច្នេះនេះមិនឆ្ងាញ់ពីសារនេះ ចចក់

ស្មៀរឿងថាស្មើដូចម្ដេចនិងបានគ្នាញាតិសារ   កុំពិលស្មៀថាបើបងចចក
ឯងយកយើងទៅកាន់ទឹកឲ្យត្រាំស្អាតហើយស៊ុំមស៊ីនោះនិងគ្នាញាតិសារ
ចចកថាស្មើដូចម្ដេចនិងយកទៅកាន់ទឹកដូចម្ដិចនិងបានច្រើនដល់ម្ល៉េះ
នេះកុំពិលថាបងចចកកុំព្រួយចិត្តនាគរខ្ញុំមតិតឲ្យបងឯង   ប៉ុន្តែបង
ឯងតាមខ្ញុំ   ចចកស្មៀរឿងថាតាមដូចម្ដេចខ្ញុំតាមបងឯងកុំអល :
កុំពិលថាបងចុះមកដេកនៅលើក្នុងក្អកនេះហើយយើងវាល់ញ្ញ និងបានពោ
បតាំរោមបងឯង ៗ តាមទៅរកស្មើងបឹងប្លុរឯណាដែលមានទឹកថ្លាច្រើន
និងបានណាងឲ្យស្អាតហើយស៊ុំមបងឯងស៊ីឲ្យគ្នាញាតិសារតាមចិត្តឯលតួចច
កជាអ្នកលោភហើយលូងកំភ្លៅតាមពាក្យកុំពិល   ឯកុំពីលនិងព្រីបំបុល
ញ្ញនោងរោមចចកទៅ   លុះទៅដល់បឹងម្បួសិមរីងមានទឹកថ្លាល្អៈ
ចចកដើរចូលទៅក្នុងទឹក   អលត្រីកុំពិលលោតទៅក្នុងទឹកហើយច្រោប
ថាបងចចកឯងទៅដន់ដូនមកឲ្យអលស៊ុំមកស៊ីឲ្យភ្លេតកៃម្ដងយើងនៅ
ចាំមបងឯងនៅនេះ   ឯចចកក៏ទៅដន់ដូនត្រីកុំពិលលុះត្រាតែអល
អំពីត្រីតាំងនោះ   អលត្រីកំពិលក្លាយឲ្យដិងថាចចកដន់ដួនអលបើ
ក៏មុចក្នុងទឹកនៅទៅបាត់អស់ទៅ   ឯចចកនិងតាកុំពិលបន្លោតដូច្នេះ
ហើយចិនណាស់ដើរទៅបបួលអស់សត្វធំមសត្វតូចជើងរាលខ្លាត្រឹព
កាសារសត្វ   តាំងពលថ្មានពលធំមពល់តូច តាំងសត្វហើរញ្ញនៃស្បែ
សលេដលតិចបបួលញ្ញយកបាច់ទឹកបឹងនោះឲ្យរីងនិងបានចាប់ត្រីក្នុង
បឹងនេះស៊ីឲ្យអស់   ហើយឲ្យគាស់ថ្នានស្នៀជាទំនុកៗទុកៗទឹក   អលសត្វ
បបួលញ្ញបាច់   ឯអលសត្វក្នុងបឹងនិងថាចចក   បបួលញ្ញមកៈ
បាច់ទឹកឲ្យរីងទាំងបឹងហើយកៀរណាស់មកពិតញ្ញថាយើងស្មើដូចម្ដេច
និងបានឲ្យអស់សត្វទាំងនេះវៃសបាច់ទឹក   ការល្បែះមានត្រីក្រញ្ញស្នៀ

លៀងថាខ្ញុំមព្រះនាងឲ្យថាបងសុភាទន្លាយជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចេះពោះទុក្ខ
ម៉ែគុលសត្វជងជាច្រើនលើក ហើយបើដូច្នោះខ្ញុំម្ចាស់និងទៅពឹងបងសុភា
ទន្លាយឲ្យមកជួយពោះទុក្ខអស់យើង ឯស្រីគត់ក្រួចហើយប្រើស្រីក្រាញឲ្យ
ទៅរកអញ្ជើញបងសុភាទន្លាយ ឯស្រីក្រាញប្រឹងនឿយទៅលុះដល់
ក្រៅវាំងភ្លៀមប្រាការអស់ លុះដល់យប់ហើយសុភាទន្លាយចេញមករក
ស៊ីកំ ឃើញស្រីក្រាញប្រឹងនឿយដូច្នោះហើយសួរថាបង ស្រីក្រាញទៅណា
ស្រីក្រាញឃើញសុភាទន្លាយហើយមានចិត្តអរណាស់ ទើបអង្វរថាបង
សុភាទន្លាយអាណិតខ្ញុំម្ចាស់ ស្រីក្នុងបឹងទាំងអស់គ្នាប្រើខ្ញុំមកឲ្យ
អញ្ជើញបងសុភាទន្លាយ ដ្បិតព្រួយទាំងអស់សព្វមនុស្សគ្នាឲ្យថា
ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាកាត់សេចក្ដីពោះទុក្ខគ្នា ថាបើអ្នកឯណាកើតទុក្ខ
ហើយតែងនិងទៅពោះទុក្ខគ្នាមិនដែលខាន ឥឡូវដ្បិតមានដំរីក្រ
បីពោរមាសវាំងប្រើសភ្លានផ្ញើរសត្វធំមសត្វតូចទាំងសត្វហើរ ពីក្រុង
ក្រៀលចងក្រៀលខ្ញងទុងពោមក្អែកទឹក ប្រវឹកស្មោញ សត្វហើរទាំង
អស់បបួលគ្នាមកបាចទឹកបឹងឲ្យរីងនិងបានចាប់អស់ត្រីអន្ទែកក្ដាមសឺ
ជាចំណីឲ្យអស់ពីក្នុងបឹងនេះ ឲ្យពលដ្ឋានពលដំរីពាសីក្ដូចច្រើនទុំគ្នា
ទន្ទឹកបឹងនេះឯង បើដូច្នេះបងសុភាទន្លាយអាណិតជួយពោះទុក្ខ
អស់បងប្អូនខ្ញុំឲ្យបានរួចពីភ័យម្ដងនេះនិងបានព្រះករុណាឈ្មោះពីពោះ
អស់យើងខ្ញុំនិងគុណបងសុភាទន្លាយឯងយើងមិនភ្លេចគុណដរា
បដល់អស់ជីវិត ឯទន្លាយក៏ស្រីក្រាញឲ្យអង្វរដូច្នោះហើយឆ្លើយថា
បង ស្រីក្រាញឯងទៅមុនចុះទៅប្រាប់អស់បងប្អូនកុំឲ្យគិតភ័យសុំម្ចាស់ខ្ញុំ
ជួយពោះទុក្ខឲ្យរួចកុំអាល់ភៀ ឯស្រីក្រាញក៏ត្រឡប់ទៅវិញ :
ទន្លាយលុះដល់ព្រឹក [illegible]មស្មើងទៅទៅមកបឹងឃើញអស់សត្វកំពុង

តែរបាប់ទៀត ឯនាងខ្លួយយកស្លឹកឈើដែលដងក្បៀវមកជ្រៀតសំពត់
ហើយស្រែកហៅអសសេ ទាំងនោះថាអ្នកបងខ្លួនត្រូវការស្លាប់ខ្ញុំមុនដ្បិតព្រោះ
ខ្លួនខ្ញុំនាំសំពុកមកថ្វាយពួកអ្នក ព្រោះតែខ្លួនលោកនឹងមកកាប់ដើមត្រី
ដូរមនឹងដើងអកកាប់ក្បាលចងកំដកក្រក់ដំរីសរ អ្នកសត្វតាសំពុក
ព្រោះខ្លួនថាដូច្នោះក្បៀលណាស់ ផ្អើលនាំគ្នាលោតស្ទើរកញ្ចំ ដំរី ក្រុមពីរមាល
មាំងល្អ ពោលទៅដាក់លើរពស់ថ្លាន ពាំនួវ ដាច់ខ្លួនជាពីរបីកំណាត់ :
ធ្លាយនំខ្លួវលិចស្លាប់អ្នកសត្វទាំងនោះទៅដាបំណើ ទើបញាំអំពីថ្ងៃនោះ
មកអ្នកសត្វកោតខ្លាចព្រៃជុរភានខ្លួយសិងហៅថាព្រៃកានខ្លួយ ទាំងអសរ
ទីរថ្ងៃនោះមក ។ះ–

ព្រោះនេះនិងនិយាយថាកាលអំពីរដើមមានអ្នកពីនាក់នៅផ្ទះភូមិ
ជិតគ្នា មានកាលមួយថ្ងៃនោះទៅទាំងពីនាក់នោះបបួលគ្នាទៅដាក់អន្ទាក់
សត្វ ភិតគ្នារួចស្រេចហើយ ដល់ថ្ងៃរសៀលកងរម៉ូកក៏នាំគ្នាដើរចេញ
ទៅ លុះដល់ត្រើយកន្លែងដែលដាក់សត្វ អ្នកទាំងពីរនាក់ពិតគ្នានិង
ពាក់អ្នកម្នាក់ថាខ្ញុំនេះខ្ញុំដាក់នៅកល់ឈើនេះ ដ្បិតឈើនេះមានផ្លូវ
ឃុប ៗ សត្វចំណាំមតែមកស៊ីយស្លឹកឈើនេះ អ្នកម្នាក់ថាខ្ញុំនេះខ្ញុំ
ចង់ដាក់កន្លែងនិងដែល បុនតែរកល្បើះអ្នកដាក់នៅកល់ឈើ :
ខ្ញុំមានតែរដាក់នៅចុង រួចអ្នកចាំមើល ត្រឹកទៀងរបស់អ្នកណារ
បាប់សិមជិង ។ និយាយគ្នារហើយក៏ម្នាក់ ដាក់នៅកល់ឈើម្នាក់ក៏ឡើ
ងទៅដាក់លើរចុងឈើរស្រេចហើយក៏វិលមកផ្ទះវិញលាគ្នាទៅផ្ទះរៀង
ខ្លួន ឯអ្នកដែលដាក់អន្ទាក់នៅលើរចុងឈើនោះ លុះវិលមកដល
ះ ហើយឃុប់នោះពិតគ្នាដ្បិតព្រោះ ថាតីនីងនតីជិតាមកមិនដែលតអ្នក

ឯណាយពាក់អន្ទាក់ទៅលើរចុងឈើរ ហើយឲ្យជាប់សត្វជើងប្អូនតោះដ៏ល្ងង់
ណោះអាញ្ញដាក់ទៅលើហាចុងឈើរ ឯអ្នកម្នាដាក់ទៅកល់ដ៏ឈ្មោះអញ្ញពេ
កគឺរមាន្តុរន្តាវ ទៅមើលថារបិលគាំជាប់ទៅដ្បិអាញ្ញតោះយកទៅចងនិង
អន្ទាក់អញ្ញឯចុងឈើរ ព្រឹកឡើងអញ្ញទៅមើលជាម្នានិងអ្នកតោះហើយ
អាញ្ញតោះយកសត្វតោះទៅជូនស្តុកស្ត្រាររសេក ថាបើវាមិនល្អុក្ខ ដិឋ
ថាដូចម្ដេចៗ កើតក្ដីយក្នុងតែនិងដលស្ត្រាររសេកមិនទាន់ ស្ត្រាររសេ
កនិងកាត់សេចក្ដីយឲ្យវាចាញ់អញ្ញប្រាក់ ដ្បិតប្រពន្ធពិតញ្ញហើយដេក
ទៅដលមាន្តុរន្តាវ ពេកគឺរដេកលង់មុខ្ខ ស៊ីយល្ហារហើយចេញពីរផ្ទះដើរទៅ
ដលអន្ទាក់ហើយឃើញអន្ទាក់ទៅដ្បិជាប់ក្អែក ១ ហើយតោះយកឡើងទៅ
ចងនិងអន្ទាក់របស់ខ្លួន អន្ទាក់ទៅដ្បិដ៏ឡើងដូចដើមវិញ ក៏ប្រញាប់
វិលមកផ្ទះវិញ លុះព្រឹកប្រហែមស្រាងឡើងក៏អ្នកម្នាដែលដាក់ទៅដ្បិមក
ស្រែករហៅឲ្យទៅមើលអន្ទាក់អ្នកម្នាត្រៀថារលះរលាំងឡើអន្ទាក់ខ្ញុំៗមិន
សងឃឹមស្បៀដ្បិះទៅលើហាចុងឈើរ ត្រឹមតែអន្ទាក់អ្នកទៅដ្បិខ្ញុំមិនថា
បើបានតែកញ្ញ ស៊ីយផង ពាកន្សាយចំអកឲ្យអ្នកម្នាដ្បិះភារដឹងមុន
ន្សាយហើយចុះពីរផ្ទះដើរចេញទៅ ដលអន្ទាក់មិនឃើញជាប់ទៅដ្បិ
ឃើញជាប់ទៅលើហាចុងឈើរ ហើយហៅដែលម្ចាស់អន្ទាក់ទៅចុងឈើ
ថារណាមើលខ្ញុំថាមិនដើហាថាកុំដាក់ទៅកល់ថាឲ្យដាក់ទៅចុង ភល្ងង់
មើលរបស់ណាជាប់ហ៊ា ហើយក៏ឡើងទៅដោះយកចុះមកនាំគ្នាវិល
មកផ្ទះវិញ លារគ្នាទៅផ្ទះរៀងខ្លួនទៅ ។ ឯហៅដ៏ដែលបានក្អែកក៏
ប្រញាប់យកទៅជូនស្ត្រាររសេក ហើយជំរាបថាដូឈ្មោះ ខ្ញុំហើយនិងហៅ
១ តោះទៅដាក់អន្ទាក់ដងញ្ញ ខ្ញុំពាក់ទៅចុងឈើរអ្នក១ តោះដាក់
ទៅកល់ ខ្ញុំនេះជាមនុស្សវេចក្ដីក្នុងតែដលលោកដ៏ឈ្មោះតាមតែលោក

មេតាអាណ៌ពេកយាងសេចក្តីណាឲ្យតែសេចក្តីខ្ញុំមឈ្មោះភាខ្ញុំមក៏ដឹងទ្រាំ
តែក
ពុំទៀតទៅមុខ ។ ស្វាភារលោកបានសេចក្តីនេះហើយអរនៀវទាំងឯងទៅរក
ស្វាមួយមកឲ្យតាប់ឲ្យគន្ធ៌ទឹកនេះបើភមកដ្ដឹងអាកា ៗ បង្អាប់ផ្ទឹងដែល
បើភមកមិនគន្ធអញនឹងបង្អាត់សេចក្តីភាចាញបានស្បែ ឯងទៅចុះ ៖
ៃអ្នកដែលពាក់អគ្គាក់នៅកលឈើរលុះវេលមកផ្ទះហើយដង្ហើម ... មិន
សុភ្ញចិត្តយកសេចក្តីទៅដឹងស្វាភារលោកក៏បង្អាប់សេចក្តីដូចសេចក្តីដែល ៖
បង្អាប់ទៅមុន ។ លុះទឹកឡើងអ្នកម្សៀកយកកន្ទុនទៅដលមុន ៗ ឯចៅ
ដែលពាក់អគ្គាក់នៅដៀខ្លួនដាអ្នកក្រតិបាក់ពោក់យាក់ដើរកទិញកន្ទុនពុំ
បានពុំគន្ធរៀតៃភ្យខ្លួនក្រៃដចាញកេរ្យហើយគ្យចាប់គោលដងរគតិក្រុម១កេ
ស្រុក១ ដ្លូពុំនិងស្វាភារនក្កុយ ៗ ស្វាថាមានដំណើរអុយក៏បាននារពដូច្នេះ
យេុបសិនចៅនៀវថាលោកើអាណិតតោះនុក្វខ្ញុំមឯង នុក្វអុយដ្លូនខ្ញុំមហើយ
អ្នកម្សៀកទៅពាក់អគ្គាក់ដងញ ខ្ញុំមដាក់នៅពលឈើរគ្យ ៗ ដាក់
នៅចុងឈើរ ទឹកឡើងទៅមើលពុំឃើញអគ្គាក់នៅដៀដាបសក្ញឃើញ
ឯអគ្គាក់នៅចុងឈើរដាបក្តាន់១ យាងដូច្នេះខ្ញុំមមិនសុកចិត្តយកសេចក្តី
ទៅដ្ឹងស្វាភារគ្យថាអ្នកណាឡើបកន្ទុនយកទៅដលមុនអ្នកនោះឈ្នះ
ហេតុនេះបានដាខ្ញុំមាៃក្យកល្បេវគ្យទៅដលមុនហើយដូច្នេះកាមតែអាណិ
ត ស្វាភារនក្កុយនៀវ ឡើកុំៃក្យចាំមថ្ងៃរស្ងៀលសិមខ្ញុំមត្បៀទៅនោះចៅ
នោះក៏អរ ។ លុះថ្ងៃរស្ងៀលស្វាភារនក្កុយគាំទៅដលផ្ទះស្វាភាលោក ៗ ស្ដែក
សួរមកថាដូចម្តេចក៏យូវម្លេះសេចក្តីយចាញគ្យហើយ ស្វាភារនក្កុយនៀវ
ទិញថាយើងខ្ញុំមបានគ្នាល្បេវនេះ តិព្រោះអាឡែតែចាំមើលត្រីក្រាញហើ
ឡើងស៊ីយស្លឹកអំពិល ស្វាភារលោកថាតើដីដូនតិតាមកណាដែលឃើញ
ដែលពុះថាត្រីក្រាញឡើងស៊ីយស្លឹកអំពិល ។ ស្វាភារនក្កុយនៀវថាពីដូន

ពីតាពីម្សិលដំណើរមកនណារដែលឃើញដែលឮថាដាក់អន្ទាក់នៅកល់ឈើ
នៅដៀមិនជាប់សត្វនោះជាប់សត្វឯចុងឈើហើយសត្វជើងបួនជាដែលឮ
នេះ អលអ្នកស្រុកនោះស្មុការលោកស្មៀមពុំបានស្រដៀតបទៀត ស្មុការ
ទក្លាយភាគលេចក្តីឲ្យទៅដែលដាក់អន្ទាក់នៅដៀឈ្នះ ឯស្មុការលោក
ដែលអន្ទាយធ្វើជាស្មុការនោះក៏ខ្ទាល់គៀរគៀលាខ្លួនជាអ្នកល្ងង់ដុំខួន
លេចក្តាន់ក៏ស្មៀមទុកមុខខាងអត្ថំដូចពាក្យលបកន្លុ ។ះ។

° មានរឿងមួយ ។ ថាមានស្វាមួយទៅរកស៊ីយក្នុងព្រៃស៊ីយរួច
ទៅដេកនៅចុងកែះដំបូកមួយ ដេកនោះដេកទៅលើហរន់ពស់
ឯពស់នោះខាំប្រគិនស្វានោះហើយ ក៏ចេញមកចឹកឲ្យស្វានោះស្លាប់ៈ
ទៅ កាលណោះមានតាចាស់ម្នាក់ទៅរកឧសក្នុងព្រៃ ឃើញស្វា
នោះស្លាប់ដូច្នោះហើយ មានចិត្តអាណិតថា ស្វានោះវាប្ឬក៏ស្លាប់
មើលពិនិត្យភាគសព្វគ្រប់ទៅឃើញពិសពស់ឡើងអស់ទាំងខ្លួន ក៏
គិតថាគួរអញតែះស្តោះពិសពស់នេះ បើដូច្នោះអញស្តោះលង
មើលក្រែងវារស់ឡើង គិតដូច្នោះហើយក៏ស្តោះពីក្បាលស្វានោះ
ទាល់តែដល់ទៅកន្ទុយ ស្វានោះក៏រស់ឡើង ពុំដឹងខ្លួនជាស្លាប់
សោះ គិតខឹងទៅនឹងតាចាស់នោះវិញថា ហេតុដូចម្តេចបានជា
តាឯង មកស្តោះឯក្បាលអញ តាចាស់នោះប្រាប់ទៅវិញថា ស្វាឯង
ស្លាប់ទេតើ បានជាអញស្តោះអាស្វានោះវាថា អាញស្លាប់ពីកាល
ណារ អញដេកពុំទាន់តែស្រណុក មកស្តោះក្បាលអញទាល់តែ :
ភ្ញាក់ ម្លេះហើយអញខាំក្បាលតាឯងឲ្យស្លាប់ ឯតាចាស់នោះ
ឃើញស្វាថានឹងខាំដូច្នោះ ក៏ពុំសុខចិត្តថាអញមិនគាប់សុខចិត្ត

ឬខ្លាឯងចាំមអញទេ ចាំមទៅរកចៅក្រមកាត់សេចក្តីយសិន ខ្លានោះក៏មិនថាអ្វី បណ្តើរតាចាស់នោះទៅ លុះបណ្តើរឆ្ងាយបន្តិចទៅ ជួបនឹងក្ងោក ១ ឃើញខ្លាបណ្តើរតាចាស់នោះមក ក៏សួរថាបងខ្លាបណ្តើរតាចាស់នេះទៅណា ខ្លាក៏ប្រាប់តាមដំណើរនោះថា អើបងជួបនឹងបងឯងនេះល្អណាស់ហើយ ជួយកាត់សេចក្តីយខ្ញុំមានតិចបង ថាខ្ញុំដេកក្នុងរូងដំបូកកំពុងតែដេកស្រណុកទេ ម្តេចឡើយក៏បានជាតាចាស់នេះមកស្តោះឯក្បាលខ្ញុំលេង : ឯតាចាស់នោះឆ្លើយថាទេ ដ្បិតខ្លានេះពស់ចឹកស្លាប់បានជាខ្ញុំស្តោះទៅខ្លានេះក៏រស់ឡើង ឯក្ងោកនោះមកគិតថា . យើងសព្វថ្ងៃអាស្រ័យតែអំពារដែលបងខ្លានេះបរិភោគ គួរតែយើងកាត់សេចក្តីឲ្យបងខ្លានេះឈ្នះហោង ទើបក្ងោកនោះប្រែកទៅថាត្រូវបងខ្លាស៊ីតាចាស់នោះទៅ ដ្បិតគេដេកខ្លួនទៅស្តោះក្បាលគេ ឯតាចាស់នោះថាទេ អញពុំពាន់សុខចិត្តឡើយ ទៅរកចៅក្រមម្នាក់ទៀត បណ្តើរគ្នាបានតិចទៅឃើញក្អែកទំលើចុងឈើ តាចាស់នោះស្រែកហៅទៅនឹងក្អែក ថាបងក្អែកជួយកាត់សេចក្តីខ្ញុំបានតិច ថាខ្លានេះពស់ចឹកស្លាប់ខ្ញុំទៅស្តោះរស់ឡើង ឯខ្លានោះឆ្លើយឡើងថាខ្ញុំកំពុងតែដេក តាចាស់នេះមកស្តោះឯក្បាលខ្ញុំ : ក្អែកនោះមកគិតថាយើងសព្វថ្ងៃបានកំរុងស៊ីយតែដែលខ្លា បើដូច្នោះយើងជួយបងខ្លាទើបបានស៊ីយ ក្អែកនោះកាត់សេចក្តីថាត្រូវបងខ្លាស៊ីយតាចាស់នោះហើយ ដ្បិតតាចាស់នោះកាចណាស់គេដេកហើយទៅស្តោះក្បាលគេ តាចាស់នោះថាទេខ្ញុំមិនពាន់សុខចិត្តទេ ទៅរកចៅក្រមទៀត បណ្តើរគ្នាទៅទៀតទៅបាន

តិចទៅប្រទះនិងទន្សាយ ៗ សួរថាតាចាស់នេះបណ្តើរខ្លារនេះទៅណា
តាចាស់នោះប្រាប់ថាឱបងទន្សាយហើយ ខ្ញុំមថាធ្វើគុណនិងក្បៀងដ្បិត
ខ្លារនេះពស់វាចិកស្លាប់ ខ្ញុំមអាណិតខ្ញុំមស្ដោះទៅខ្លារនេះក៏រស់ឡើង
ឥឡូវក្បៀងថាខ្ញុំមនេះកាច់ស្ដោះក្បាលគេ ឯការនោះថាទេអញក៏
ពុងតែដេកលុកស្រណុក ស្រាប់តែតាចាស់នេះទៅស្ដោះឯក្បាលខ្ញុំម
តាចាស់នោះអង្វរទៅទន្សាយថាឱអ្នកទន្សាយហើយ មេត្តាកាត់សេចក្ដី
ឲ្យខ្ញុំមផង់ ទើបសុភាទន្សាយថាបងខ្លារឯងឈប់សិន ដ្បិតអញ
មិនទាន់ឃើញទីឃើញកន្លែង បើដូច្នោះបងខ្លារឯងនាំអញទៅ ៖
មើលទីនោះសិន រួចសឹមសុយដាក្រោយ ខ្លារនោះក៏ព្រមនាំទន្សាយ
នោះដើរទៅដល់បង្ហាញទីកន្លែងនោះហើយ ទើបទន្សាយនោះសួរ
ទៅខ្លាថា បងឯងដេកដូចម្ដេច តាក់ជើងទៅឯណាក្បាល
ទៅឯណាកន្ទុយទៅឯណាបងឯង ដេកឲ្យដូចពីដើមឲ្យអញ
ឃើញផង ឯខ្លារនោះទៅដេកនៅក្រោលនោះហើយ ទៅដេក
ខ្ទប់ឯរន្ធពស់នោះទៀត ឯពស់នោះផ្ទុំមភ្លិនខ្លារនោះហើយក៏ចេញ
មកចឹកម្ដងទៀត ខ្លារនោះក៏ស្ងាប់ទៅ លុះយូរបានតិចទៅទន្សា
យដើរទៅជិតខ្លារនោះហើយ ក៏ដឹងថាខ្លារនោះស្លាប់មែន ហើយ
ស្រដីទៅនិងតាចាស់នោះថា តាឯងអូសខ្លារនេះយកទៅបក្លះ
យកសាច់វាទៅស្ងោរហើយទៅ ខ្លារនេះវាស្លាប់ទៅទៀតហើយ
តាចាស់នោះឃើញខ្លារនោះស្លាប់ដូច្នោះហើយ មានចិត្តនោះត្រេកអរ
ណាស់ លើកដៃសំពះទៅសុភាទន្សាយ ថាឱម្ចាស់ថ្លៃហើយ ៖
លោកកាត់សេចក្ដីនេះពេញជាត្រង់ហើយ បើប្រសិនណាជា
ខ្ញុំមមិនបានជួបនិងអ្នកនោះសំងខ្លារនេះវាចាំមមិនទេហើយ ថាដូច្នោះ

ហើយក៏លាទន្សាយទៅផ្ទះវិញហោង ៚ះ

មានរឿងមួយ ។ ថាមានបរសម្នាក់ចង់បានប្រពន្ធ ទៅដណ្ដឹងកូនគេម្នាក់ គេថាបើចង់បានកូនយើងជាប្រពន្ធឲ្យយើងចង់ត្រាំមទឹកបានបីយប់ យើងឲ្យកូនយើងជាប្រពន្ធ បរសនោះក៏ព្រម គេយកទៅចង់ត្រាំមទឹក ដល់ចង់បានពីរយប់ បរសនោះឃើញភ្លើងនៅលើកំពូលភ្នំលេចឡើងភ្លឺអាំងលេង ដល់គេមកមើលឃើញ គេថាឯងអាំងភ្លើង គេមិនឲ្យកូនគេជាប្រពន្ធ ៖ បរសនោះខឹងណាស់ទៅប្ដឹងចៅក្រម ចៅក្រមឲ្យទៅកោះម្ដាយអាពុកខាងស្រីនោះយកមកជុំនុំជំរះ ចៅក្រមយកសំណួរពីរអ្នកចុងចោទហើយថា នេះចៅឯងត្រូវចាញ់គេហើយ មិនត្រូវបានកូននេះទៅចៅឯងទេ បើដូច្នោះចៅឯងទៅរៀបបាយមកឲ្យយើងស៊ីយ ឯចៅនោះពុំគេថាមិនត្រូវបានកូនគេជាប្រពន្ធ ហើយគេប្រើទៅរៀបបាយមកឲ្យគេស៊ីយផង តូចចិត្តណាស់ដើរបន្ទោរយំមបន្ទោរ ទើបប្រទះនឹងសុភាទន្សាយ ៗ សួរថាហេតុបងក៏បានជាយំម បរសនោះប្រាប់តាមដំណើរសព្វគ្រប់ប្រការ ទើបទន្សាយសួរថា គេឲ្យបងឯងទៅណា ថាគេប្រើឲ្យទៅរៀបបាយ អើបងឯងរៀបរួចមកយកអញទៅផងអញទៅជួយជុំនុំមឲ្យ តែអញទៅមុកតែឈ្មោះហើយ បើបងឯងរៀបបាយមក សួរកុំតាក់អំបិលប្រហុក ៗ តាក់ខាងស្លរត្រីនឹងបន្លែរហើយ ៖ ឯបរសនោះពុំទន្សាយអ្នកដូច្នោះហើយក៏អរណាស់ ចំមទៅរៀបបាយដូចបង្គាប់សុភាទន្សាយនោះហើយ ក៏យកមកជូនគេ ពីតាក់នឹង

សុភាទន្សាយនៅពេលចៅក្រមឃើញសុភាទន្សាយ មកក៏សួរថាបងទន្សាយមករកអ្វី ទន្សាយថាមកជួយជំនុំក្ដីលោក ចៅក្រមថាអើស៊ីបាយរួចសិន ចាំចៅក្រមដលស៊ីបាយនោះនៅសួរថាសួរត្យក៏សាប់ម្ទេះ សុភាទន្សាយឆ្លើយថាភ្លើងនេះនៅពេលកុំតួលក្ដុំម៖ ថាក្ដៅដល ចុះអំបិលប្រហុកតាក់ទាង ម្ដេចក៏បានជាមិនប្រែដល សុភាទន្សាយឆ្លើយលើងតែប៉ុណ្ណោះអស់ចៅក្រមដែលបង្ហាត់នោះក៏គាប់ ទើបកាត់សេចក្ដីថាឲ្យបរស់នោះឈ្នះឲ្យបានប្រពន្ធមកបរស់នោះវិញ ។ះ–

មានរឿងមួយ ។ ថាមានបរសម្នាក់មានប្រពន្ធល្អ ទើបនឹងរៀបការថ្មីៗ បង្ហើរក្នុងនៅ មានកំលោះពីនាក់វាឃើញហើយវាប្រលោភចង់បាន វាគិតថាធ្វើម្ដេចនឹងបានអេះ ទើបចៅម្នាក់នោះឆ្លើយថា ថ្ងៃនេះឯងពិតកែនៅរកខ្ចីយរទេះឲ្យមកបរ បុន្តែឯងកុំធ្វើជាស្គាល់អញ បើអញសួរឯងកុំប្រាប់ថារទេះឯង ប្រាប់ថាចង្កោលថានិយនៅវិញ ទើបបរសម្នាក់ដើរទៅខ្ចីយរទេះឲ្យមកបរ ជូននឹងក្នុងនោះបង្ហើរប្រពន្ធតើរមកដល ចៅម្នាក់នោះវាសួរថានែរអ្នកអញ្ជើញមកអ្វី ឈប់និយាយគ្នាលេងបរស់នោះក៏ចូលទៅអង្គុយលេង ដលចៅម្នាក់នោះបរមកដល វាធ្វើជាសួរថានេះឲ្យហៅឲ្យអ្នក បរសក្ដិយនិងប្រពន្ធឆ្លើយប្រាប់មកថាឲ្យហៅរទេះ ថាមែនឬអ្នក បរសនោះថាមែន បើមែនអ្នកហ៊ានភ្នាល់និងខ្ញុំ បរសនោះសួរថាអ្នកឯងមានទ្រព្យអ្វីមកភ្នាល់និងយើង ចៅនោះវាថាបើខ្ញុំចាញ់ខ្ញុំនៅជាខ្ញុំតាក់ ៖

បើខ្ញុំឈ្នះអ្នកវិញ ខ្ញុំសុំតែប្រពន្ធពីនាក់ បុរសនោះនឹកថា
ប្រាកដជាពាក្យហៅរទេះមែន និងខ្លាចអៀនក៏ព្រមភ្នាល់និងពាក្យ ៖
ទើបនោះសួរទៅអ្នកបររទេះ ចង្អុលសួរទៅចង្កោល ហៅ
នោះប្រាប់ថានេះពាក្យហៅចង្កោល ចង្អុលសួរទៅនឹម ថានេះ
ពាក្យហៅនឹម នេះពាក្យហៅទូក នេះពាក្យហៅទ្រូ នេះពាក្យហៅ
ប្រែក នេះពាក្យហៅកង់ នេះពាក្យហៅទ្នង់ នេះពាក្យហៅត្រពង
ដល់ធៀបរួចលតៗក្រុតៗ បុរសនោះសួរទៅបុរសប្ដិយនិងប្រពន្ធនោះ
ថា ពាក្យទាំងពាក្យជាមិនមែនហៅរទេះទេ បើដូច្នេះតើអ្នកឯងនឹង
ព្រមចាញ់យើងឲ្យមកយើងដូចម្ដេច បុរសប្ដិយនិងប្រពន្ធនោះមិន
ព្រមដលប្រកែកទៅមិនឈ្នះពាក្យ ៗ កន្ដៀមយកប្រពន្ធទៅបាន ៖
បុរសនោះមិនសុកចិត្តទៅប្ដឹងចៅក្រម ៗ ឲ្យទៅហៅហៅទាំង
ពីរនាក់នោះមកជុំគ្នា ហៅទាំងពីរនាក់នោះវាសួរចៅក្រម ទើបចៅ
ក្រមកាត់សេចក្ដីថាត្រូវចាញ់ពាក្យហើយ ត្រូវឲ្យប្រពន្ធនោះទៅពាក្យ ៖
ឯបុរសនោះខឹងណាស់ដូចពាក្យយកប្រពន្ធទៅបាន ដើរដងយំម
ផងទៅបានពិចទៅប្រទះនិងសុភាទន្សាយ សុភាទន្សាយសួរថាវា
ម្ដេចក៏យំមបង បុរសនោះធៀប្រាប់តាមដំណើរសព្វគ្រប់ សុភាទន្សា
យថាបើដូច្នោះបងឯងកុំព្រួយ រកតែចេកមកឲ្យយើងស៊ីយ ៖
យើងទៅជួយដំនុំឲ្យបានប្រពន្ធមកវិញ ហៅនោះអរណាស់
ទំមទៅរកចេកមកឲ្យសុភាទន្សាយ ៗ ស៊ីយចេករួចហើយតើរ ៖
ទៅជាមួយនិងបុរសនោះ ទៅដល់សួរទៅចៅក្រម ថា
លោកបានកាត់សេចក្ដីយពាក្យនោះ តើដូចម្ដេចខ្លះ ចៅក្រម
ធៀប្រាប់តាមដំណើរសព្វគ្រប់ ទើបសុភាទន្សាយថាលោកកាត់សេច

ក្តីនេះមិនគាប់អស់ទេ បើដូច្នេះខ្ញុំសូមកាត់សេចក្តីនេះផង ៖
ឲ្យសុខចិត្តទាំងពីរនាក់ ទើបសុភាទន្សាយសួរទៅបុរសដែលយក
ប្រពន្ធគេទៅនោះ អ្នកឯងទាំងពីរនាក់កាលភ្ជាប់គ្នាថាដាក់អ្វី ៖
ទើបចៅនោះឆ្លើយថាដាក់ប្រពន្ធ សុភាទន្សាយសួរទៅត្រង់
ណាហៅប្រពន្ធ បើអ្នកឯងរកឃើញយកទៅចុះ បើរកមិន
ឃើញទេឲ្យប្រពន្ធមកគេវិញ ឯចៅនោះចាប់ទៅត្រង់ដៃ ៖
សុភាទន្សាយប្រាប់ថានេះគេហៅដៃទេ ចាប់ទៅជើងនេះគេ
ហៅជើងទេ ចាប់ត្រង់ណោះថាមិនមែនត្រង់ណោះថាមិនមែន
ថាទាំងអស់នេះឯងគេហៅប្រពន្ធ សុភាទន្សាយថារនេះក៏ដូច
គ្នា គេហៅចង្កោលនិងមុខ ក្បាលប្រែកខ្លួនកាងត្រចៀក ទាំងអស់
នេះគេហៅរនេះ ឯងយកប្រពន្ធគេមិនបានទេ ឲ្យមកគេ
វិញ សុភាទន្សាយឲ្យចៅនោះយកប្រពន្ធមកវិញ សុភាទន្សាយ
ថាលោកចៅក្រម បង្គាប់សេចក្តីស៊ីយកែសំណូកគេ បង្គាប់ក្តី
ពុំត្រង់តាមច្បាប់ ឯចៅនោះបានប្រពន្ធមកវិញក៏អរណាស់
លើកដៃសំពះទៅសុភាទន្សាយ ថាលោកបង្គាប់សេចក្តីបនេះ
ពេញហោងត្រង់ហើយ ឲ្យលោកល្បើងសំបាតល្អតិការមាន ៖

ចប់រឿងសុភាទន្សាយតែប៉ុណ្ណេះហោង ៖

រឿងក្អាម

ប្រហិមផ្ការផ្ទង់ ផ្ការមិនរូវដុន និងក្អាមល្បឿណារ ដូច
កលសេចក្តី សន្តានដង់ការ ចេញចិរវេល្ការ ផ្ការណារក្អាមទៅ
។ ផ្ការមានមេត្តា ផ្ការផ្តាំក្អាមថា ដ្បិតក្អាមកុំហោរ ជាបើយអល
ក្អាម ឆ្ងេរនំឡូង្ង៉ៅ ខ្លួនឯងកុំហោរ ដាស់ក្តិតខ្លួន ។ ដ្បិតអញ
និងទៅ អញរើរឡូហោង មកប្រាប់ប្រមាណ ក្រែងអញនិងអញ
មានភ្ញៀវដល់ប្រាន វ៉ះតិតរកល្អួន សំគៅកុំបាំង ។ រកកៀនរក
កោះ រកដៀបចន្លោះ ប្រយមាត់ច្រាំង តិតតីរផ្លូវណែះ កុំ
ឲ្យដល់ច្រាំង ក្រែងដ្បិរវិងតាំង កំកាយតុំប្រាន ។ ឬតអញនេះ
ខ្សែ ពួរមនុស្សស្រដៀ និងខ្សែក្បាលភាន់ ថាឯងតីរសារ អាញ
ឯងមាន ខ្លាញ់ពនប្រមាណ ថានិងកុំខ្សឹ ។ មនុស្សលោកវ៉ាថា
បុកក្អាមតីសារ និងអំពិលខ្ទឹម និងល្ងិកសន្តែក និងម្ទេសលាស់
ខ្ទឹយ បុកតុំតាន់ខ្សឹ ល្អក់វិកមាត់មុន ។ មនុស្សលោក្យវ៉ាថា ៈ
ទៃហចេញព្រះសារ ក្អាមវិងខ្លាញ់លុន ខ្ញុំផ្តៃរព្រិក វ៉ាដើរ
រកកណ៌ របិររ៉ាយើញរុន វ៉ាដឹកយកទោវ ។ ខ្ញុំៈរកអន្តាត់
វ៉ាថាឯងកាត់ ល្បិវវ៉ាដាម្តង ច្រាមប្រាបកូនទោវ សេចក្តីស្តៅវព្រឹត
ដង កុំឲ្យឃើញឃ្លង ប្រហែលខ្លួនប្រាន ។ ខ្លួនឯងតញ្ញូថ្យ ៈ

ម្ដេចមកកំការ ភ្ញាហាក្រែរនាំស្ពាន លេចទិការីងអស ស្រូវលាប់ពុំ
បាន ភនិកយកថ្វាន ជាអាហារ ៙ កំយកទៅពុត ខ្លាញ់
ពងរលុត តាំងភ្លើងសោះសារ ដុតស្រេចហើយហៀរ បក់ថ្ងៃទុំម
ពារ ក្រិញក្រពុំមុះហិម ដរ៉ូមនិងបាក្យកក់ ៙ ការកៀ្យខ្លួនឯង កំ
ថាឆាវល្បង គួញដូចកញ្ចក់ បើរត្បីតែរកោះ មិនដូចបាក្យកក់
កំចងទៅរក និងចងក្បៀត ៙ ទៅឯងវិះរក ក្រពាំងធ្លូង
នក់ ទៅយកខ្លួនស្បៀត ប្រយោក់ឡ្លូរ ប្រែបចុះទងអៀត ប្រ
បាំងប្រៀបៀត កុំឲ្យឃើញខ្លួន ៙ ទៅមើលមនុស្សលោក កំដើរ
រកល្បោក រភ្លើសរត្នតួន ឲ្យកំកុំទាំង ម្រែបប្រែងលក់ខ្លួន កុំឲ្យ
កំដូនកំពាប់ឃ្លកលោង ៙ លោរអញអាស្ទូរ ឆ្លុយតិតស្ទួយក្បៀ
ម្រាមម្រាបប្រុពោវ ជ្រុះដូរយលក្ដាម ភាមតែនិងគោវ ទ្រូមទុត
ក្បាលពោរ៉ យកក្ដាមឲ្យបាន ៙ រើតរត្តមស្រេចហៀ្យ ទេពក្ដុះ
ញ្ញៀតៀ្យ អ្នកកៀ្យស្ទួមទាន អ្នកស្បៀរសាតុក ប់ងភើកខ្ញុំមបាន ៙
ស្មើរអ្នកស្មើរស្ពាន ឲ្យខ្ញុំមតៅហោង ៙ អសអ្នកប្រពោវ អស
អារពក់ស្ទោះ ទុកលើរក្បាលហោង គុណអ្នកក្រាសក្រៀ សិវថ្ងៃ
នេះហោង គោះខ្ញុំមចាំមចង់ ពាកអ្នកផ្ដាំមថា ៙ ស្ដូរហ្វៀអ្នក
ស្ដាប ខ្ញុំមនិវទ្រាយទ្រាប ឲ្យអ្នកស្ដាប់កំ តាកាលម្សៀថ្ងៃយរ ខ្ញុំម
ដើរយាត្រារ រកខ្សឹរទៅគារ គ្មេរម្សក្រវក្រៀ ៙ ស្រាតុំតែប្រ
តាះ កំដើរលល់ ចេញតឹកក្នុងព្រៀ ក្រលេកឃើញខ្ញុំម ណោរ
ត្រុំមនិងវង្ស តែនដះខ្ញុំមប្រៀ ខ្ញុំមរើះរួចហោង ៙ ខ្ញុំមផ្រាកក្រោ
មកុល់ ការកពុំយល ស្ដាយពេញកន្លង កំចាក្ដាមធំម ក្សៀត្យ
ខ្នុកម្ពង កំទោរស្នើយឃុង ប៉ុនបងនិងខ្សី ៙ ពេញ្យទាប់

ចុំបាន ក៏ដើរទៅស្ពាន ឯទៀតសោះសារ ជាបអសក្ដមឡង ៖
ពាក់គេញត្រកណារ ហើយក៏យំព្រោរ មកផ្ទះវិញហោង ៙ ខ្ញុំ
លោកទៅឃើញ ឃើញក្ដមរ័ចល អង់កែបក្ដមដង ខ្ញុំពិតអ
និច្ចា អាញខ្ញុំហោង កែ្រងដូចក្ដមឯង ខ្ញុំក្នុងត្រកណារ ៙
ខ្ញុំមាឯង់ខ្ញុំមខ្វាច ពិត្យចុំបានរាជ អំណាច់សោះសារ ក៏និកភាញ
ខ្ញុំមខ្លួចណាស់ណារ ក៏ម្លុលអាញ កាច់ដើងកាច់ដៃ ៙ បើ
នៅតែខ្ញុំ ស្ទើររុនមិនដំម មិនឲ្យឃើញស្បៃ ខ្វុចតែអង់កែ
ប ត្រូវប៊ែបអត្ដរ ក៏មកទៅលាយ ខ្វុចចំដំណាក់ ៙ តាកាល
ផ្ទៀងម្ដង ក៏យ៉មរ៉មពង លោតលេងប្រណាច់ ក៏អររ៉ាលេង
ចុំកែ្រងចុំខ្លាច ក៏អាងអំណាច់ ស្មៀរខ្លួនក៏ ៙ មិនពងមិនបា
ល ត្បៀស្វេងពៀតយាល់ តុតត្បិតិរសារ ខ្លះយកទៅលាក់
ហើយកាត់ថ្នាំទារ កាត់ទំងសិរសារ ហើយរោលសំឡុះ ៙ ហើយតាក់
ម្រេចចុះ តាក់ខ្ទឹមបាត្ដិប ប្រហុកបំង់ចុះ ហើយតាកស្លឹកគ្រៀ បាន
ភ្លឺយបំង់ស្មោះ ត្បិហើយជាំនុះ តិរសារពេញហោង ៙ អង់កែប
ពោណោ ក៏លេងសើចតោរ ចុំពិតចុំកែ្រង ក៏មិនដូចខ្ញុំ អរ៉ម
ពេញហោង តាំបពាកអកបង់ អ្នកផ្ដុំខ្ញុំណារ ៙ ក្ដមព្រៀ
ចរស្ដាប់ អញផ្ដរគិងប្រាប ហើយអញគិងលារ ក្ដមកុំប្រមែល
កែ្រងកែមនុស្សុរ ក៏មកពាង្ស យកក្ដមត្បិបាន ៙ ក្ដមមើ
យអញលារ ចេញចរយាត្រារ ត្រែបត្រូងទៅស្ពាន វែងរហែ
ព្រឹត្វលត្នឹម អញវិលវិងក្ដាន់ ដ្បិតងាររក្នុងប្រាន អញឯងហោង
ណារ ៙ នេះគិតដំមតាល ផ្ដរផ្ដាមក្ដមថា ប្រយាតឲ្យឮ ដ្បិត
មនុស្សអប្បលក្ខ ចង់ស្ទៀសោះសា ចងត្បិលេចភ្ញៀ ចុំពិតអាញ
រឹងបាបនិងបុណ្យ ក្ដរេចគ្រួចហោង ៙ នេះសត្វក្ដម ៗ:–

រឿងចុងត្រី

នេះបទបក្ខួលកាក ។ ម្ដែងតៀបដំនង ដំណើរត្រីយងដយាត្រា
ទៅបនិងចុងណារ ត្រីយស្រែកថាឡើងឡើងលចេញ ។ ចុងថាអេះ
អើរ ប៉ុនអ្នកនេះតើហេតុម្ដេចមិញ ក៏មករឿងរអញ ឡើងលចេ
ញឲ្យតាក្លួងជាល្បែង ។ ត្រីថាបើពោះ អញនិងខ្ញុំមលុះទៅឯង
ឲ្យយលដាក់ស្ដែង បិតឯងមកនោរកំដង្ហូវ ។ ចុងថាអើរហោង
បើរនិងចងលងកល្បូវ នេះហៀសំត្រូវ និងមនុស្សប្រហើរញ៉ាំម
ភ្ញាសារកំង ។ ត្រីថាអះអើហ ហើងរើងទេរតើរម្ដេចខ្លាំង
អ្នកមានកុំលាំង កកល្អនដាមញញូចហោង ។ ចុងថាបើពោះ
អញេញញមកចុះចងលេង ឲ្យដិងនេះម្ដង វិទ្ធិយតែដះដៃកឡៀ
។ ត្រីឈ្មោះភ្លាមភ្លូល ក្នុងចុងរម្អូលហៀវខ្សៀ ជុំពាក់ត្រីរត្រៀ ៖
ចយញ្ញៀតុំរូបពៀណារ ។ ចុងថាអើខ្មែះ កុំលាំងបុណ្ណោះនេរ
ណារ អ្នកឯងបំពារ ខ្ញុំមលុះខ្ញុំមល្បិញតើរ ។ ត្រីភាម្ចាស់
ថ្លៃយ ពាកខ្ញុំមនេះឲ្យបញ្ញៀរ កល្បូវណោះតើហ អ្នកមានរិ
ទ្ធិត្រាស់ត្រៀ ។ ចុងថាវិទ្ធិ តែដះបរមើយអ្វីឲ្យ ឯងកុំទេះស្ដី
ចំអកចំអន់ឲ្យភ្ញារ ។ ត្រីថាម្ចាស់ថ្លៃយ អលពាកនេះឲ្យខ្ញុំម
ថា ជាល្បែងទេរណារ អ្នកម្ចាស់កុំយកទោសពៀ ។ ចុងថា
វល្បែង ៗ ឯងអ្នកកំពេងប្រើបហៀ ពាក្យតុំលុងពៀ ឯងឈ្មោះ

បំពារតែកដៃ ◉ ទៀបថាម្ចាស់ខ្ញុំ សេចក្ដីតុំសំមមែនឡើយ អ្នក
ផុងម្ចាស់ថ្លៃយ ម្ចាស់សើយលែងខ្ញុំមកោះវា ◉ ផុងថាល្បែង ៗ
មាយាតអ្នកឯងនេះណា អ្នញយាត់អញថា ប្រែរឆាតៀលអញុ
ផាង ◉ ទៀបថាឱ្យអញ ម្ដងឯងស្ដេចមិញក្រវៀ អ្នកផុងម្ចាស់
ថ្លៃយ អ្នកក្បៀយកតែរបុត្យហោង ◉ ផុងថាបុត្យ ៗ អំមកូត
តិរមុខរំពង បុត្យអ្វីតោះហោង ឲ្យដិងវិទ្ធិតែកដៃ ◉ ទៀប
ថាម្ចាស់ខ្ញុំ សេចក្ដីយតុំសំមែនឡើយ អ្នកផុងម្ចាស់ថ្លៃយ ប្រោស
យកសំខាត់ស្តុក ◉ ផុងថាឯងវែះ ឯងមានចំណែះវែះថា ៖
សំម្បាត្រស្លាក សេចឯងតិរសារណាស់ឡើយ ◉ ទៀបថាអញក្រ
ណាស់ពេញកុំម្រាក្រៀ អ្នកផុងម្ចាស់ថ្លៃយ អ្នកក្បៀយកតែរ
ផលា ◉ ផុងឡាស្រៀត្យក់ ឯងថាសំម្បាត្រផលា សេចឯងពិសា
ក្រស៊ីយឯងបានបុត្យក្លិង ◉ ទៀបថាបិទោះ អ្នកបារម្ចាត់ចុះ
ខ្លួលជ្លើង ខ្ញុំមក្រាបបាទជើង សំពះស្លុមចុះស្លុមបាញ ◉ ផុងថា
អញតោក ឯងមកបំពោតលើហអញ ឯងខិងស្មោះចេញ ៖
បានអ្វីយជាម្ដងខ្សែញ ◉ ទៀបថាទេអញ ម្ដងណែះឯងមិញអ្នកញ
និងសំមរុមគា ខ្លួនញើរអាសារនេណា ◉ ផុងថាមិនលាប់ ឯង
កុំមកក្រាប់លើហញ សេចឯងពិសារ គ្នាពេះហៀរស៊ើមមាត់ផង
◉ ទៀបថាម្ចាស់ខ្ញុំ អ្នកប្រោសប្រាណកុំបោះហោង កាន់កូចចិត្រចង
ក្រែងមានទិកបាបតៀរ ◉ ផុងថាដើបាប សិងស្លុយខ្ទេះខ្ទប់
អញទៀរ ទៀលអសបំតៀរ តែសេចឯងអញមិនបាន ◉៖
ទៀបថាអ្នកថ្លៃយ ថាស្ដេចបោះឡើតុំមាន ងម្ដីចាបាប់គ្នា ៖
ចប់អ្នកឯងស្ដើយញៀណារ ◉ ផុងថាអ្នកទៀបចែងវែះសំដីណាស់

ណារ អន្ទេកដាច់ដារ លួះហើយទៅក្លក់ហោះផ្ទែរ ៙ ត្រីថាញ
ហោង ញារឱ្យយងងខ្វេរវៀររនិងឯផ្ទែរ ភតែងឱ្យអងកញ្ចូវ
៙ ដុំដីដីអើហអញ តុំដឹងបាបពិញណារកូវ ឯឯងថាមិនត្រីវ ៖
ល្បងដុកខ្ញុំហើយស៊ីយលេច ៙ ត្រីថាអ្នកដុង អ្នកមិនជយចុងតាកពោ
ង អ្នកក្បៀបំណាច ខ្ញុំមលោម អ្នកកុំជេះក្បៀ ៙ ដុងតុំស្លាប់
ហោង វីងវិតកូនងពុំស្បៀយ តុំមានចូរល្បៀ គឺងខ្លៀងស្មេរដេចឲ្យ
លហោង ៙ មានស្មុំឱ្យដាក់ លោមដុងថាអ្នកខ្ញុំមតិ ឲ្យទាំងឯងអ្សៀ
ត្រឹងរលត្រឹងស្លាប់នោះហ្បៀ ៙ បើមិនថ្វាយនិងស្លាប់ ឲ្យខ្ញុំបានប្រាប
កូនហើយ បន្តុំមនុកក្បៀ ឲ្យអញឯងស្តាំមឲ្យតាប់ ៙ នេះបទទំនួ
ញ ៙ ឱ្យផ្ទោះឯម្យេតារ ហោវបុកភ្ជារមកតាប់ ៗ កូនមកហើយ
នុំញប្រាប ជះទរកូនពន្លក់ម្ត្យ ៙ ខ្លួនម្តាយនិងស្លាប់ហើយ កុំកូន
ស្បៀកូវវៀឲ្យអញ ទោវះកាស៊ីយឲ្យញ្យ តីវត្បៀនេះដុកម្ពុសម្ជារ ៙
ខ្លួនម្តាយនេះតឹងណាស់ និងបំម្រាស់តុំរួចណារ ឈឺហអស់អង្គអាញ
ម្តាយចំមតែរផ្ដាំមាសស្ងួន ៙ មាស់ស្បើយម្តាយស្លាប់ទោវ ចូលម្ស
ទូវប្រយាត់ខ្លួន រកស៊ីយតាប់ផ្សែកតួន ដោយវ៉ៀឲ្យស្លាត់កុំប្រហែស
៙ ឃើញមនុស្សកុំត្រឹបឹង ឈុបសំឡឹងមើលក្រអែស ឃើញតាប់រក្ខ
កុំធ្វេស ត្រែងភាចាកូនិងច្បូកណារ ៙ បើរមាសស៊ីយកូនចក តាប់
មុងផ្សែកឲ្យបាត់ខ្លួន ត្រែងមនុស្សមេទូកដួន ឃើញកូនស្ងួនវ៉ាលោរ
ចាក្ទ ៙ មាស់ស្បើយម្សាវិញទៀត ចក់ចងអៀតដែលមនុស្សដាក់ ៖
ផ្ទុំដំនោះកុំបៀអ្នក ដើរត្រឹងនោះទៀស់ឲ្យញ្យ ៙ ខ្លួនអញខូចតុំម្ពែះ
ហេតុតុំថែះភិតសាញ្យ ចូលមាសមើលខ្លួនម្តាយ ក្នុងតែនោតះ
កាលស្លាប់ខ្លួន ៙ ហេតុនោះកូនប្រលឹង ចូលរំពឹងឲ្យម្ដួនខ្លួន ៖

ម្ដាយស្លាប់ ៗ ហើយស្ងួន កុំកូនទោតដូចម្ដាយឡើយ ៕ ឯមេស្រះ
នោះឲ្យ ពោធិ៍កូនថ្លៃយកត្រគុំផ្កា រត្នកំរលអង្គារ លុះស្ងួន
បបាត់ល្ហើង ។ ខ្សឹងខ្ញុំកាលសន្លប់ ញាក់ចំប្រប់អរពន្លឺយ :
លុះដល់មានល្ហើង ខ្ញុំក្រោកបក់សព្វកោះកៀវ ។ ធរអញ្ញពិតពៅ
ហើយ កូនមាសស្មើយចងតែខ្សែយ ខ្លួនឲ្យស្លាប់ទាប់ទៀ អញ
និងទ្រូវថ្លើយហើយណារ ។ រសហើយវាលំបាក ខ្លួនពោកឃាក់រង
វេទនារ មិនចងរលស្បើយណារ ឃើញកូនវាវឹងខ្លោចផ្សារ ។ រឿ
ក្រុំខ្ញុំនោះឲ្យ កាលតែវខ្សែយជីវិតណារ រឿងកូនមេស្រារ :
រកស្បើយតែវឯកអង្គឯង ។ វឿងនឹកាននោះឲ្យ ដុដុនិងក្បៀនោះវា
តែង ដើរទៅរកលុះក្បែង កំជួញផ្សួននោះឯងហោង ។ :
នេះបរបក្ខោលភាក ៚ នេះនិងសំដែងនិទានថ្នាររឿងនំធង ត្បៀ
ម្នាលជុំដហោង ឲ្យអ្នកផងជិងដំណើរ ។ ម្នាស់ផ្ទះលុះភ្លឹក ប្រពិម
រត្រកទៅមើល រែះមរេលទុកវើរ មើលទៅថ្ងៃរះភ្លើហដាក់ ៕
ស្រែចការស្នោះផាំង ទៅយកស្បៀនខាងប្រប់ក្បាក់ ដៃដែលការ
កាក់ ប្រប់ទ្រូវខាងក្រោមនោះឲ្យ ។ ហើយលោងទៅលិក ទឹកមក
ខ្ទះមាត់ហើយឲ្យ យកកន្សែងស្លាវៀ មករៀចម្លូវស្លារហើយណា ។
លុះរៀចស្រែចហើយ ស្នោះទៅបាប់ដងទ្រូវ និងកុំបិតព្រារ :
និងផ្ការម្សៅដើមទៅវងង ។ ការចុះទៅទូក អង្គុយល្បកខ្សែ
ដែលចង មកស្រៀចំណោង ដែលចងទូកតាត់សព្វថ្ងៃ ។ ស្រៀរួច
ច្រានទូក ភាត់ឲបក់ក្រៀកទៅតែ្រ ដែលការក់ផ្ទុំផ្លៃឲ្យ ក្រោកតែង
រំពៃត្យត្រូងល្អំម ។ ទមបាន្តិចទៅ បាយាប់ទំមនៅវលើវបាំ
ហានកិកត្រូងភ្លាប់ ហើរទៅហើរមកដាក់ក្បែង ។ ម្នាស់ផ្ទះ

ករ ពាយ៉ះបវិននោះ ឥតក្រែងក្រោងបាប់អំបែង ក្បាលអញទាំ
និងមនុស្សម្នា ។ ថ្ងៃនេះទីទៃ មានណាត្តមានឪ្យបុណ្យ ឥត៖
លាភ្ញុំអោយណោះ ទាយ៉ាបមិនអវិជ្ជាក្តិយ ។ ខ្ញុំទៅក្រោមដល ផុង
នោះមិនយល់ក្រោះក្រៀ ដលម្សូតតពីយ សង្ឃឹមមិនបានទៅសួរ
។ ទាលផុងបីប្អូន នោះលោកដាក់ផ្ទុំត្រូក្លួរ និងបានទៅសួរ
កែរវ៉ុងបីប្អូនតោះឯង ។ គាត់ខ្ញុំទុកដល ផុងចំណោរយល់ដាក់
ស្ពួង ដាតដាក់អោយឯង ក៏ទីបក៏ឧប់ដេកដៀក ។ ភាគទុកណោ
ដ៏ពាប់ កាន់ទួយផុងផ្ទាបតាញមក ក្រតែរកាយក ត្រូផុងតោះតៅ
សិយបាត់ ។ ម្ចាស់ផុងពុកម្រិង ដេរម្តាយរ៍ព្យួងពេត្យក្ដត់ តោរ
ផុងម្សូរក្នែក តពាល់ទំមក្លែក ។ ខ្ញុំមរព្ធៀរដាមាត់ករ ញញឹះ
ញញែត្រះព្យួងវិញ អឺរផ្លប់កែតៀ មុនព្រែតែរសឺយអលមិញ ៖
លង់ម្សូរនេះវិញ ក្រពោរកក្ដែកសរផ្គ្រាំង ។ វ៉ាផុងយលម្ចាស់ ស៍
សើដ្ឋម្ចាស់ហើយអរ ផ្សៀប្រាបម្ចាស់ម៉ារ ពីក្នុងទឹកតោះរត្ហក ។
តាវៀអ្នកតារ ស្តាប់ខ្ញុំមចញប្រាបអ្នក តាឡូងដាក់ កាលត្រូវការ
មកតោះណារ ។ ហែលមកដលខ្ញុំម កមិនអារ៉ំមស្បៀណា ដាចៅ
អ្នកតា មិនចុងសេកសារលើហ ។ ស្តីយថាអាឃ្លង ម្តេច
អាចផ្ទ្រាំងនេះតើរ ផ្លូវដែលអញដើរ ចៀលបេញអញនិងដើរ
តៅ ។ ខ្ញុំមថាផ្លូវអាពីរគូនពីការមក ក្នូវ ក្នុងព្រៀនេះកូរ ៖
អងកាលអញមិនដឹងផង ។ ត្រូវថាអាខ្ញុំចកាលអាក្លូវត្រូចណាល់
បោងផ្លូវច្រកច្រលង បីដប្ដូរតោះសិងអញដើរ ។ ខ្ញុំមថា
បើពោះ មិនតើ្យផ្ទើរម្តេចលដកាត់ ខ្ញុំមឡូលមកកាត់ ទំហ្យូ
លង់មើលពល្យូវ ។ ត្រូវថាអើរអញ លងឯងមិនចេញតោះក្លូវ

អញបោលឥឡូវ នំមក ឲ្យបាក់ឆ្អឹងខ្នង ៙ ខ្ញុំមថាបើដោះ អ
ញ្ញើញមកចុះកុំក្រែង ឆ្អឹងអញនេះឯង តែងដាសំរាប់ឲ្យអារ
៙ ត្បិតឈ្មោះភ្លាមឆ្លូល ក្នុងផ្ទុងរម្យលទៅរ ប្រិតូចត្រូវដា បំផុតញ ដ
វ្យិតោះសារ ៙ ផុងដង្ហិដំត្បិត ថាឯដំងៀអត្បិតោះណារ អ្នកឯង
បំពារ នុំមលុះនុំមល្យណារហោវ ៙ ខ្លួលតាកផុងខ្ញុំម ប្រឹងល្បើង
តិត្យតុំ រួចកោវមកត្រូវទាងផ្លូវ ទ្រមឹងក្នុងផុងប្រឆ្បៀ ៙ ត្បិតថា
ទរអ្នក ផុងថ្លៃយកុំអាក់ចិត្តរ ខ្ញុំមម្ចាលបានដា អ្នកអាងនិង
អ្នកផុងថ្លៃយ ៙ អាល្យខ្ញុំមទៅ ឲ្យខ្ញុំមរលត្រូវដំដាំឲ្យ ខ្ញុំមចូល
ប្រឹត្បិ ដាខ្ញុំមបំម្រើអ្នកហោង ៙ ខ្ញុំមថាអញតោត ឯងមក
បំពោកលើរបង ម្ចាស់អញបំណាង ចងផ្ទុកកែរខ្លួរសព្វថ្ងៃយ
៙ ត្បិតព្វុរតាកផុង ភិតញាវរន្ធត់ពេតត្រូវក្បែ ទរអ្នកម្ចាស់ថ្ងៃ អ្នក
ប្រាលយកកែបុត្យឯង ៙ ខ្ញុំមថាកុលល អញមើលមិនយលនេ
ហោង ត្បិតក្បែកខ្លួង អញយកតុំបានល្បើណារ ៙ ផុងដំណើ
ប្រាប់ ឲ្យម្ចាលស្តែងស្លាប់ហើយណារ ដំណើរអញ កាលត្បិតមក
ត្រូវតោះឲ្យ ៙ ម្ចាស់ស្លាប់ហើយណារ ឆ្អឹងខ្ទុមផុងថាកុំភ្លោយ ៖
ថ្ងៃណែះថ្ងៃក្បៀ អ្នកលេងឲ្យម្ទួនតីថ្ងៃ ៙ ផ្អុមស្រែចហើយ
ណារ តាក់ផុងប្ញីម្ចារថ្ងៃ ៗ រួចស្រេចហើយឲ្យ តាត់ខមទុក
មកវិញត្បិយ ៙ ទមមកក្នុងបឹង ហើយពាក់សំឡឹងរំពៃ ៖
ថាទរអញឥឡូវ នេះភាថ្ងៃខ្ពស់ផ្លូន ៙ រកខល់បានពិច ៖
ហើយអញនិងភ្លួចក្រិក្ខន ក្រកៀកត្រាវល្បឿង អន្លក់មង្ខូរសត្ត
ង់ ៙ វែះបានសព្វក្រិតុ់ កាកខមកាន់ឈុប រួសភាន់ដល
ហើយរត្នាត់ ចងទុកស្រេចហើយប្ញីម្ចារ ៙ បានដងក្រិភ្ញៃ ៖

និងកុំបិតទ្វារហើយណា ពុនតាំងគ្រឿងប្រារ និងខសបន្លែរមជ្ជីរ
ដារ ៙ ដលទៅមុក្ខដ្ឋះ ហើយទៀតតាប្រាប់ខលណា ៖
រឿងភិរិយារ ភ្ញាក់ឡើងមកមើលឃើញថ្ដិយ ៙ ឯថ្ដិយនោះ
ណារកាប់ត្រីម្ចីម្ចារហើយហោង លាងដៃមុតហ៊ុង កាត់ចូល
ទៅដេកលុកក្បៀ ៙ រឿងភិរិយាសួរហើយម្ចីម្ចារវៀ ៗ
នោះក្លួសហើយនៀ្យ ចូលទៅកាស់ថ្ដិយនោះណារ ៙ អ្នក
កៀ្យអ្នកតាប់ អញ្ជើញប្រញាប់តីសារ ។ ទ្រើងត្រដាក់ណារ
ហើយអ្នកតីសារមិនបាន ៙ ថ្ដិយក្រោកម្ចីម្ចារ ចរចេញ
ទៅឯក្រោវស្ពាន ហើយហោវថាភាន់ យកទឹកមកទន់តាប់
ទ្វីយ ៙ ទន់ស្រេចហើយណារ រឿងភិរិយារនោះនៀ្យ ៖
លើហាញ្សលើហាត្រឿ ក្លូវអលសម្លូរហាមុក ៙ មានអាំង
សាប់ប្រែយ អាំងសាប់នោះនៀ្យត្រាន់ផ្អែក ទឹកត្រើងច្រលុក
អន់លុកសន្តែកត្រកួនទ្វីយ ៙ ហូបស្រេចហើយណារ ៖
រឿងភិរិយារនោះនៀ្យ កាត់មួវប្វារីយ ហើយតាត់បែកស្លារ
ឲ្យថ្ដិយ ៙ រឿយើងនឹកាន ដំណើរតៀ្យតាន់ដុងត្រីយ ៖
ស្សូររេចហើយនៀ្យ បព្យូរចៃងចប់ឈ្មោះហោង ៚

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

សត្រាខ្មែរបូរាណ

ច្បាប់រឿងកង្កែ

នេះសត្រារិងកង្កែពោធិសត្វកាត់សេចក្តីសុគតិតាំង ទំ
ពុំឲ្យមានជ្រៀតជ្រៀង ធម្មទោសាភោយោមោហា លើ្យរ្យើងច្បាប់
ទោះនរុកអាក្រក់ទោះអវិចី ស្រឡះបង្អាប់ ពុំបានភាពពួតលើ្យ
ស្លូតស្លូភាពតកាប់ ដលយាវដិរីអលបាប់ពុំឲ្យមានទាពខ្ពស់
ខ្ពស់ក្ដងឲ្យឆាវលោវហ្ញ៉ងនិងចិត្ត អ្នកផងទាំងឡាយឲ្យបានសុក្ខសា
ញ៉ស្រោភិត្យពុំឲ្យ រាស្ត្រដងនាអាក្រក់ ស្រឡះពុំបានសុក្ខពីនៃ
ឲ្យវៃពុំឡូចបាបដរាបសព្វថ្ងៃនាអាចិន្ត្រែប្រក្រិដ្យ ស្រឡះឲ្យទៀ
ដទាត់ឲ្យមាន ពាក្យសត្វកុំឲ្យមានភ្លាក់ហោង ៚

មានស្រីយក្ស មានឈ្មោះស្រីពៅលក្ស ពោរដេកលើហររូងពស់វែក ពស់នោះលូនចេញមកលើកចំពារ កុំល្បួលពិសចិកខ្លាៈនោះស្លាប់ក្នុងមាត់រូង ថ្ងៃនោះដូនមហាបុស្សីឲ្យអង្គពោចរទៅយលខ្លានោះស្លាប់ក្នុង មហាបុស្សីនោះអនិចាករុណា ខ្លានោះហើយមហាបុស្សីប្រែសខ្លានោះរស់ឡើងវិញ ហើយទើបខ្លានោះវាថាអញដេកលុកស្រៀណក់សាច្បក្នុងព្រៃលំនៅស្មានម្ដេចឡើយព្រះស្ដែងកុំរើកឲ្យអញភ្ញាក់ម្លេះ ហើយអញទាំព្រះស្ដែងពុំលែងឡើយទើបមហាបុស្សីឡើងថាព្រះស្ដែងដេកលើហរូនពស់វាចិកកំល្បួលពិសស្លាប់អញប្រែសព្រះស្ដែងរស់ឡើង ហើយគួរតែព្រះស្ដែងសងគុណបុណ្យអញម្ដេចឡើយព្រះលែងនិងទាំអញវិញម្លេះមហាបុស្សីនោះខ្លាប្រកែកដន្លែកគ្នា ពុំអ្ហឹពុំហើយឡើយទើបមហាបុស្សីនូវខ្លាតាំគ្នាទៅស្និងចចក ថ្លែងប្រាប់ពីដំណើរទាំងមួយ ៗ ទើបចចកដញ្ញឹងក្នុងចិត្តថាអញនូវក្នុងព្រៃសព្វថ្ងៃ គឺងពុំតាក់ពៀនូវអនុភាពខ្លាបើអញបង្គាប់សេចក្ដីនេះឲ្យខ្លាចាញ់ហើយសំអញពុំតាក់ខ្លានូវតារព្រៃនេះពុំបានឡើយ កាលបើចចកពិតដូច្នោះហើយកាត់សេចក្ដីនេះឲ្យខ្លាស៊ីព្រះស្ដែងមហាបុស្សីហោង តាចចកបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះហោនត្ថភ្គិមហាបុស្សីពុំយល់ចិត្តឡើយស្រដៀងប្រកែកគ្នាទៅវិញទៅមកហើយតាំគ្នាទៅរកស្និងពោធិ៍ពិចារណាមហាបុស្សីនោះខ្លាថ្លែងប្រាប់ពីដំណើរទាំងមួយ ៗ ហើយពោធិ៍ស្និងក្នុងចិត្តថាបើអញបង្គាប់សេចក្ដីនេះឲ្យខ្លាចាញ់ហើយសំខ្លានេះវាល្បបអញវាទាំអញហោង កាលបើពោធិ៍ពិតដូច្នោះហើយពោធិ៍នោះកាត់សេចក្ដីឲ្យខ្លាស៊ីមហាបុស្សីហោង

គោបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះហៅថាភោយហារក្ដី ឯមហាឫស្សីពុំចូល
ចិត្តសោះឯគោជាទៅក្រុមកាត់សេចក្ដីដូច្នេះលុះគោនោះស្លាប់ទៅ
នរុកនុះកប្បយុគ្គពុំនប្រមាណឥតឯសំមានដលលិចសោះ ទៀត
មហាឫស្សីតាំពួទៅស្ដីងស្វាឲ្យពិចារណាមហាឫស្សីនូវខ្លាប្រាប់តៀប
ដំណើរទីទៃ ៗ ហើយឯស្វាដឹងក្នុងចិត្តថាកាលពីជិតុកអញធ្វើ
កុណនិងបរស់ម្បូ ធ្លាក់ក្នុងអន្លង់ជិតុកអញគាត់យកខ្លើងហើយមាន
ខ្លាម្បូរនិងត្បៀបរលនោះសោតជិតុកអញគាត់លើកលើងនុកលើហ
ឈើរួចអំពីត្រៀហើយបរស់នោះប្រែមកសំលាប់ឯជិតុកអញវិញ៖
ស្វានោះពិតរំពុកដូច្នោះហើយ ទៀតស្វានោះកាត់សេចក្ដីឲ្យខាត្បៀ
ហោង ឯមហាឫស្សីពុំចូលចិត្តសោះ ទៀតមហាឫស្សីនូវខ្លា
តាំញ្ញូទៅស្ដីងគាត់ឲ្យពិចារណាមហាឫស្សីនូវខ្លាថ្លែងប្រាប់តៀបដំ
ណើរទីទៃ ៗ ហើយឯគាត់រំពឹងដឹងក្នុងចិត្តពិតសព្វថ្ងៃនេះ
អញបានអំពារដែលខ្លារជាអាហារចំណីប្រក្រតីពុំដែលដេចបើរ
អញបង្គាប់សេចក្ដីនេះឲ្យខ្លាចាញ់ហើយសំបីខ្លានេះវាខឹងនិងអញទៅ
មិនជានិងបានត្បៀអំពារដែលខ្លារនេះកាលបើគាត់ពិតដូច្នេះ គាត់
កាត់សេចក្ដីដូច្នេះនេះហៅលោភ្នាមហាឫស្សីពុំចូលចិត្តសោះ៖
ឯគាត់បង្គាប់សេចក្ដីយ ពុំត្រៀសុចរិតពុំពិតត្រង់លុះដលកា
លណា គាត់នោះអស់អាយុស្លាប់អំពីនោះទៅ និងបាប់
ធ្លាក់ទៅនរុកពុំលែងសោះ ទៀតមហាឫស្សីនូវខ្លាតាំញ្ញូ
ទៅស្ដីងទេព្វាឲ្យពិចារណាមហាឫស្សី នោះខ្លាថ្លែង
ប្រាប់តៀបដំណើរទីទៃ ៗ ហើយទេព្វាដឹងពិតថាតាមនុ
សដំណើរវៀអាស្រៃកៀម្ចប់ឈើរដងតាំត្បូងសិងតែកាច់វែកហែក

សន្លឹកស្មោះសំបកខ្ទក់កាត់ដើមនេគ្រោក ពិតដូច្នេះហើយ កាលសេច
ក្តីឲ្យខ្លាឮមហាបុស្សីហោង នេគ្រោកបន្តាប់សេចក្តីដូច្នេះនេះ
ហៅមោហាក្តីពុំទៀងត្រង់សោះ នោះមហាបុស្សីពុំចូលចិត្តសោះ
ទើបមហាបុស្សីនូវខ្លាតាញ់ទៅនិងនេគ្រោយឲ្យពិចារណា មហាបុស្សី
ថាតាព្រះស្តេចខ្លានេះដេកលើហារុនពល់ទើក ពល់ចេញមកនាំព្រះ
ស្តេចនេះស្លាប់អញមុន្តបោលពិសឲ្យសារអញពិតជាព្រះស្តេចខ្លានេះ
យលក្រុណាអញ ពល្ងៃណោះស្តេចសោះខ្លាក៏និងមកឲ្យទិញដូច្នេះញ
តែព្រះស្តេចនេគ្រោយពិចារណាឲ្យអញហោង ទើបខ្លានិងថាអញ
ដេកលុកស្រណុកសុក្ខសប្បាយក្នុងពៃស្មានោះ ស្តេចព្រះស្តេចមហា
បុស្សីនេះឲ្យអញភាក់ដូច្នេះ អញនាំព្រះស្តេចបុស្សីនេះឲ្យពុំលែង
សោះ មហាបុស្សីនាំអញទៅនិងចចក ។ បន្តាប់ឲ្យអញឲ្យព្រះ
ស្តេចបុស្សីនេះពុំស្រណុកចិត្តសោះ ទើបអញទៅនិងកោ ។
បន្តាប់ឲ្យអញឲ្យព្រះស្តេចបុស្សី ។ ពុំចូលចិត្តសោះទើបអញទៅ
និងសា ។ បន្តាប់ឲ្យអញឲ្យព្រះស្តេចបុស្សី ព្រះស្តេចបុស្សីនោះពុំ
ស្រណុកចិត្តសោះ ទើបអញនាំទៅនិងត្មាត ។ បន្តាប់ឲ្យអញ
ឲ្យព្រះស្តេចបុស្សីនេះពុំស្រណុកចិត្តសោះ ទើបអញនាំទៅនិង
នេគ្រោក ។ បន្តាប់ឲ្យអញឲ្យព្រះស្តេចបុស្សីពុំស្រណុកចិត្តសោះ ៖
ទើបអញនាំមកនិងព្រះស្តេច ឯនេគ្រោយឯងតាតែព្រះស្តេចនេគ្រោយ
ពិចារណាឲ្យអញផង នេគ្រោយស្តាប់មហាបុស្សីនូវពាក្យខ្លាហើយពិ
ចារណាពៀរទៅគ្រាញ់ត្មាត្រៀលោងយលអាវរសេចក្តីយហើយនេគ្រោយ
បន្តាប់ថាបើដូច្នេះចូលមហាបុស្សីនូវបងខ្លាតាញ់ទៅដល់ស្ពាន
ដែលនោះហើយ ឲ្យបងខ្លាដេកលុកស្រណុកដូចអំពីដើមហើយឲ្យ

មហាឫស្សី ចូលទៅដល់វែលដេកនោះ ឮបាតអញយល់និង
ពិចារណាតៀងនោះប្រការនោះ កាលបើដូច្នោះមហាឫស្សីនូវខ្លាបំ
បួលក្បាត្រាំតាំងខ្យល់ទៅដល់នូវហើយខ្លាទៅស្នួនវែលនោះ
លុះយូរថាគិតកូវ ពល់វៃក្រ ចេញមកទាំមខ្លា មិញស្លាប់នូវមាត់រូង
នោះហោង កាលបើខ្លានោះស្លាប់ហើយខ្យល់ថា មហាឫស្សី
ព្រះអង្គមិលខ្លានោះហេតុតែពកធម៌វង្វេងភ្លេចគុណតៀងពល្វៃ
ពុំវលង និងវេទាកាមល្បិចដំណាអំពីនោះទៅមុខអម្ចាស់កុំធ្វើគុណ
និងខ្លានេះហោង តាខ្យល់បង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះហោរសុភ
ពិគមន៍ហោង បានសំមាត់ស្អុរសំឡាពនិត្យានហោង ។៖

មានឪ្យាយម្ល មានបរស បួនតាក់ទៅវៀងរកវៀនសិល
សាសអំពី ព្រាហ្មណ៍ម្ន ឈ្មោះទិសាប្រមោក្ខទៅព្ទទាក់ឪ្យលាមហាគរ
ឯបរសម្ន វៀនហោរ បរស់ម្ន វៀនសិលបាញ់ បរស់ម្ន វៀនមន្តអុង
ទឹក បរស់ម្ន វៀនមន្តដុតឲ្យរស់រូបរាង ទាំងបួន សិងរៀនវិជ្ជា ៗ
ចប់ស្រេចហើយក្រាបលាទិសាប្រមោក្ខលាត្រូវដើរទៅ ពប់ដួនឈាច់
ហើយឈប់ខានសំរាន ដេកនៅក្នុងព្រៃម្នុស្សលុះព្រឹកឡើង បរស់ចេះ
ហោរ ថាទៅនិងបរស់ទាំបីនោះថាអ្នកកើយយើងនេះនិងមានលក
ពក្ត្រី ពាំមត្យាក្នុងស្ដេចម្ន ពីពានញ៉ែមបានតហើរមកឲ្យពួកនោះ
នេះហោង បរស់ទាំងបួនតាក់នោះពិតនិងគ្នាដូច្នោះ ហើយសិងឃ្លាំម
ចាំមមើលតៀងទិសទិវ្យ ៗ ពុងកាលណោះ ពុំឃូរល្បិចពក្ត្រីពាំមតាំ
តាងហើរមកឡើង ប្រកដ្ឋធូតដូចហោរ ញ់នោះហើយរ៉ូបរស់ចេះបាញ់
ដំឡើងធ្នូបាញ់ត្រូវពក្ត្រីនោះធ្លាក់តាងអំពីមាត់ចុះក្នុងទឹកព្រៃមុទ្ទ ៖

នោះហើយបុរុសអ្នកដចេះមុជទឹក នោះមុជចុះទៅយកនាងឡើងមកបាន
ដូចចិត្តបំណងនោះ រីអ្នកចេះសិលផុតព្រួល នោះមកផុតនាង
ព្រួលឡើងហោង កាលបើនាងមានជីវិតរស់វិញហើយអស់អ្នកទាំង
បួននោះតណ្ដើមគ្នា និងយកនាងជាភរិយារៀងៗ អស់អ្នកទាំង
បួននោះនាំគ្នាទៅដល់ចៅក្រម ចៅទាំងបួនថ្លែងតាមដំណើរខ្លួន
រៀងៗ ស្រេចហើយចៅទាំងបួនថាបើដូច្នោះ ឯនាងនេះតើបាន
ទៅជាប្រពន្ធនណា ចៅក្រមនិងជុំនុំពិចារណាពុំបានឡើយ ទើប
ចៅក្រមនាំចៅទាំងបួននេះឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រ
ឯរាជតាមដំណើរសព្វគ្រប់ប្រការ ហើយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តារពិ
ចារណាឈ្នះឈលក្នុងព្រះរាជហឫទ័យស្រេចហើយ ទើបមានព្រះបន់
ទូលថាគុណព្រះស្ដែងទាំងបួននេះសឹងប្រសើរ ទើបព្រះអង្គបង្គាប់
ថារីប្រុសចេះហោរនោះទុកជាគ្រូ រីប្រុសចេះបាញ់នោះទុកជា
ឪពុក រីប្រុសដែលចេះប្រសរលនោះទុកជាម្ដាយ រីប្រុស
ចេះមុជទឹកនោះថាដ្បិតបានស្ពាត់បានកាន់អស់អង្គនាងបីចុះទ្រហា
យកនាងឡើង មកអំពីទឹកហេតុដ្បិតដូច្នោះឲ្យប្រុសនោះបាននាង
ជាប្រពន្ធ លុះចំណេរទៅប្រុសជាស្ដិយបានជាស្ដេចនោះបិតាម
រាក្សស អ្នកទាំងបីតៀតទៅកន្លងសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជ
បង្គាប់នោះហោង រីសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជបង្គាប់ដូច្នេះនេះ
ហៅលុតតិតមន់ហោង ។ៈ-

☼

មាននិយាយម្យ៉ាង មានប្រុសបួននាក់ទៅស្នងរៀនសិល
សាស្ដលតក្កសិលាមហានគរ រៀនបានស្រេចហើយលាគ្រូលាត

វលវិញមក ឈប់សំរាកនៅភ្នំកម្សាន្តអង្គែហៃខ្សែនោះមានខ្លាកោ
ហោរច្រើននិងដេកចាំបាន ទើបបុរសទាំងបួនគេះពិភាក្សានឹងគ្នា ៖
ថាយើងយកឈើធ្វើជារូបស្រីម្នាក់ទុកហើយរៀបដេកចាំពំលឺធ្វើកាល
បើពិតដូច្នោះស្រេចហើយបុរសម្នាក់យកឈើមកធ្វើជារូបរាងសាងជា
អង្គបុរសម្នា មកឆ្លាក់សំរេចរូបអង្គប្រតិយង្គគ្រប់ប្រការឲ្យល្អរត្នះ
លក្ខណ៍រាង និងក្បាលមាឃាត បុរសម្នាមកអប្សរទេសជាមន្ត
ប៉ន់ទន់ស្រេចសំប្ជុរល្អិតល្អរហើយសំលៀកសំពត់ដន្តប់ស្បៃរឺស្បៃជា
មនុស្សពិត បុរសម្នាមានមន្តវិសេសអប្សរទេសដុតឲ្យរស់ជាមនុ
សរិះស្រីស្រេចហើយទើបបុរសទាំងបួននោះតន្ត្រើមគ្នាយកជាភរិយា
ហើយប្រកែកដន្លែកគ្នា ទោវរិតាទេវមកតតនណារ និងពិចារណា ៖
ស្បៀទើបគ្នាតាំទេវដល់ចៅក្រមហើយឆ្លងគេ្ទញដំណើររឿង ៗ
ឯចៅក្រមលោកនិងជុំនុំមតិការណារឲ្យគេ្ទញគន្លងឆ្ងាយចំម្លើយនោះ
យល់ជាចុំបានស្បៀ ទើបចៅក្រមតាំបរាល់ទាំងបួនឡើងក្រាប
ទូលព្រះមហាក្សត្រពិភាគគេ្ទញដំណើររឿង ៗ សព្វគ្រប់ហើយបុរស
ទាំងបួនថាខ្ញុំទាំងតាដំណើរសេចក្តីដូច្នេះស្បៀនេះគួរបានទៅជា
ប្រពន្ធណារទើបទ្រង់ព្រះចិន្តាក្នុងព្រះទ័យហារឲ្យឃើញយល់ស្រេច
ហើយទើបមានព្រះបន្ទូលបន្ទាប់ថាតាព្រៃលែងដែលយកឈើមក
ធ្វើជារូបរាងសាងឡើងជាអង្គនោះឲ្យបានជាម្តាយឯព្រះលែ្វងដែល
ឆ្លាក់សំរេចរូបអង្គប្រត្យង្គគ្រប់ប្រការឲ្យល្អរូបរលោះពាងក្បាល ៖
មាឃាតនោះឲ្យបានជាប្រពន្ធ ឯបុរសមកអប្សរទេសតៅមន្តបន
ទន់សំប្ជុរល្អិតល្អរហើយសំលៀកសំពត់ដន្តប់ស្បៃរឺស្បៃយមនុស្ស
ពិតនោះឲ្យជាបង ឯបុរសម្នា ៎ មន្តវិសេសអប្សរទេសដុតឲ្យរស់

ជាមនុស្សមានវិញ្ញាណចេះស្រឡាញ់នោះឲ្យបានទៅអាពុក គាត់ដេចព្រាហ្មហា
ខុព្រាឯកាដបន្ទាប់សេចក្ដីទោវទាំងប្អូន ដូច្នេះនោះហៅស្គុតពិតមន់ហោង៖

❖

មានក្សត្រិយមួយ មានព្រាហ្មណ៍មួយឈ្មោះតិនស្វាមីព្រាហ្ម មានកូនស្រី
មួយឈ្មោះនាងមន្ទារទ្រី នាងរូបនោះល្អលើសលែង ស្រីទាំងឡាយឥត
ស្មើ ឯណាក៏និងស្មើបានឡើយ ប្រុសឯណាមើលឃើញនាងហើយតែងត្រេក
អរ ចង់លក់ក្ប្រុងជាប្រពន្ធអាញឯងរិៀៗ អស់ទាំងនោះនឹង
ឲ្យដណ្ដឹងដល់តិនស្វាមីដទៅអាពុកដ្បិតនឹងចង់យកនាងមន្ទារទ្រីទៅភរិ
យា តិនស្វាមីពុំឲ្យដៀចំណងអស់ប្រុសទាំងនោះឡើយ លុះចំណេរ
ទៅមានព្រាហ្មបីនាក់នោះនៅក្នុងនគរនោះឯង នោះនឹងមានរូប
ល្អពុំតែះសីលសាស់ឯង ព្រាហ្មមួយឈ្មោះវិញ្ញារកៃសិមួយឈ្មោះ
វិញ្ញារសន្ទរមួយឈ្មោះវិញ្ញារស្វាមីមួយ នឹងឲ្យចូលដណ្ដឹងតិនស្វាមីត្បិតនោះ
ចិត្តចំណងព្រាហ្មរិៀៗ ឯតិនស្វាមីជាអាពុកនោះពុំឲ្យព្រាហ្មឯណា
មួយឡើយ ហើយពិតថាអញនឹងឲ្យព្រាហ្មមួយក្នុងបីព្រាហ្មទាំងពីនេះវាថាអញហើយ
ពិតដូច្នេះសំអញពុំឲ្យព្រាហ្មទាំងបីនេះហោង លុះចំណេរទោវ
អស់ប្រុសដទៃទៅអស់ព្រាហ្មឯង ទាំងនោះនឹងដប្រថ្នាចង់ត្បៀ
ទៅចិត្តចំណងរិៀៗ ឯនាងមន្ទារទ្រីតែសង្រេងសង្រេកក្នុងចិត្ត
នឹងទុក្ខពុលដំកលអាញពុំបានឡើយនាងនោះស្លាប់ហោង ទើបអា
ពុកម្ដាយសង្ឃការនាងនោះទៅស្រេចហើយ ឯព្រាហ្មទាំងបីនោះ ៖
ហៅពុំតែស្រលេញនាងនោះអំពីដើមកាលនៅរស់នៅឡើយលុះនាង
ស្លាប់ទៅហើយដមានចិត្តស្រណោះអាលោះអាល័យពុំភ្លេចរូបរាងនាង
នោះឡើយ ឯព្រាហ្មឈ្មោះវិញ្ញារកៃសិបមូលធាតុយកទៅកប់ហើយ ៖

នូវញយំមចាំមអត្ថុម ឯព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវិញ្ញូរសត្តរ ហេតុតែមានចិត្តអាលោះ
អាល័យហើយនូវញយំមព្រះខ្លួនដេកនៅលើស្បូវផ្ទះទោចនាងនោះហោង
ឯព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវិញ្ញូរញាម៉ឺ នោះសិងសម្រេចសម្រៀននុលនុក្ខពុំស្ងៀមស្ងៀម
ដើរទៅទីដពាក់សំណាក់អាល័យទូវនឹងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះរុធស្យព្រាហ្មណ៍
នោះនាំគ្រូវប្រំពៅសីលសាស់ផងវិញឯវិញ្ញូរញាម៉ឺលើកអញធុលីស្មមរៀន
ទើបរុធស្យព្រាហ្មណ៍ប្រាប់គ្រីការព្រសើរឲ្យពរវិញ្ញូរញាម៉ឺថែះសីលប្រុស៖
សីលដុច់តុតប្រកដ្ឋបានដូចចិត្តស្រេចហើយទើបក្រាបលារុធស្យដនាំគ្រូវ
វិលមករកព្រាហ្មណ៍ទាំងពី ហើយនាំគ្នាទៅដល់ផ្ទះទោចនោះហើយបំម្លួល
អសត្ថើងនាងនោះទើបវិញ្ញូរញាម៉ឺស្បូតឆ្លើគ្រីការពោលនៅសីលសាស់ផុ
ត់ត្ថើងរសនាវូបនាងនោះល្អប្រពៃបង្ហួរតេតម៉ុង វិព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរនោះ
ឃើញមានរូបល្អប្រសើរដូច្នោះ ហើយសឹងមានចិត្តត្រេកអរប្រថាថ្នយក
នាងជាភរិយារៀងៗ ឯវិញ្ញូរកែសៀថាអញឯងយកត្ថើងនាងនេះ
ទៅកប់ទៅឲ្យសំណានហើយអញចាំមអត្ថុមឥតណាជួយអញ
នាងនេះគួរតែបានអញជាភរិយា ឯវិញ្ញូរសត្តរឆ្លើយថាអញនេះ
លោកនូវញយំមរក្សាផ្ទះទោចនាងនៅឲ្យសំណានតែអញម្នាក់ឯង
នាងនេះគួរបានមកជាភរិយាអញ ឯវិញ្ញូរញាម៉ឺថាអញសង្វាត
រករៀនសីលសាស្ត្រមកប្រើសឲ្យនាងរស់ដូចដើម នាងនេះគួរបានមក
ជាភរិយាអញអសព្រាហ្មណ៍ទាំងបី ប្រជែងដណ្ដើមប្រកែកវិវាទប្រថាថ្នង
ឲ្យបានភាគតែឯងរៀងៗ ពុំអស់ពុំហើយស្បើទើបនាំគ្នាទៅដល់
ចៅក្រម ព្រាហ្មណ៍ទាំងបីថ្លឹងពាក្យដំណើររៀងៗ ស្រេចហើយព្រាហ្មណ៍ទាំង
បីថា បើដូច្នេះ នាងនេះគួរបានទៅជាប្រពន្ធណា ចៅក្រមនិងជំនុំ
ពុំបានស្បើ ទើបចៅក្រមនាំសេចក្ដីព្រាហ្មណ៍ទាំងបីក្រាបទូលសំ

ដេចព្រះមហាឧត្រាធិរាជក្បេតោវដំណើរ សព្វគ្រប់ប្រការ ហើយព្រះ
អង្គទ្រង់ព្រះចិត្ត ពិចារណាឃើញយល់ក្នុងព្រះរាជហារទ័យ ស្រេចហើយទើប
មានព្រះបន្ទូលត្រាស់ថា តាគុណព្រះស្តែងទាំងបីនេះ សិនខ្ញុំសើដ្ខគួរនា
អាពុកគួរនាំខ្ញុំយ គួរនាំកូនបុ   ឯវិញ្ញូរញាតិ ដ្បិតមានសីលសាសនាត់
ប្រកដ្ឋមកប្រលងនាងឲ្យរលស់រូបល្អដូចដើម នោះគួរបាននាំអាពុក ឯវិញ្ញូរ
សន្ធរ ដ្បិតពិតចាំមច្រិនភក្ត្រ ទោចនាងនោះ គួរឲ្យបាននាំខ្ញុំយ ឯវិញ្ញូរ
កែស្បៀរសោភ ដ្បិតសម្បុរសបានយកនាគុនាងទោវកប នោះគួរបាននាំកូន
នាងហោង   ដ្បិតហេតុម្ដេចក៏ឲ្យបាននាំកូននោះថា ដ្បិតយកនាគុ :
នាងទោវកប់អប្បមាបីដូចកូនលើកទោចម្ដាយ ហើយយកនាគុម្ដាយទោវ
កប់ត្បូងថ្កៀសំគាល់ ហេតុដូច្នេះនុគ្គនាងនាំម្ដាយហោង   ឯព្រាហ្មណ៍
បីបានពុទ្ធដូច្នោះ ហើយក៏ចូលជិតក្រាបថ្វាយបង្គំលារ ហើយនូលដូចព្រះបទ
នូលសំដេចព្រះមហាឧត្រាធិរាជ ហើយក្រាបលាទោវលំនោវអាត្មាទៃ
ហោង   តាសំដេចព្រះមហាឧត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះ
រហាវលុតតពិតមនំហោង ។ះ-

◎

មានឱ្យាយម្ស៊ុមេទាំងបួនឃលហោរកំណាច់សំដេចព្រះមហា
ឧត្រាធិរាជព្រះអង្គឲ្យគោនឆាវបក្សាយទៃពុំទាន់ស្លាប់   ទើបមេទាំ
បួនគិតគិងញូចូលទោវក្រាប់នូលល្យូមលោះហោរនោះអំពីព្រះអង្គសំ
ដេចព្រះមហាឧត្រាធិរាជ ព្រះអង្គពុំកុំព្រមលៀ   ព្រះអង្គយកមាស់ម្ស៊ុ
ពាន់ដំឡឹង   ឯមេទាំងបីគតមាសនិងថ្យលៀតែមេម្ស៊ុបានមាសម្ស៊ុ
ពានថ្យនាំថ្ងៃ ព្រំនូះហើយយកហោរនោះមកមេម្ស៊ុតែងនិងសង្គតៈ
រកថ្នាំមើលថ្វីថ្វា   មេម្ស៊ុតែងនិងសង្គតដេកឲបច្រិនភក្ត្រមើល

ស៊ីរ៉ះគារ តើសំអុយផងសព្វថ្ងៃ មួយ ១ សត្វកលលុកទៅឃើញយកមក
ពិសាញ្ញម លុះលុងទៅហើយនោះ បានសេះស៊ីស្មៅហើយមេតំរួតវិភាគ
ស្អិតមញ្ញយកនាក្តីយអាត្មាឯងទិវៀង ៗ កាលបើដូច្នោះ មេតំរួតប្រ
កែកដង់កញ្ញ ទៅវិញទៅមកពីតម្រាឯណានិងពិហារណាឲ្យលើ ៈ
ទៅតាំងតាំងទៅដលទៅក្រឹមហើយស្តីងត្រូវដំណើរទិវៀង ៗ ឯទៅក្រឹម
និងដុំខ្ញុំពិហារណាឲ្យត្រូវតៅចំម្ដើយ តោះយល់ដាក់បានលើទៅ
ពោរក្រឹមនាំសេចក្តីមេតំរួតនេះឡើងក្រាបទូលលំដេចព្រះមហាក្សត្រ
ត្រាឯការដត្រូវដំណើរទិវៀង ៗ ហើយឯមេតំរួតទូលថាសេចក្តីដូច្នេះ
ពោរនេះតើនិងបានតាក្តីយនណាទៅព្រះអង្គទ្រង់ព្រះពិហារណាក្នុងព្រះ
រាជការឡើងឈ្នះយល់ស្រេចហើយ ទៅមានព្រះបន្ទូលបង្គាប់ថា
មេមានតែមាស់ឲ្យទៅលោះពោរមកហើយពុំបានភក្ខរកជាម មើលស៊ី
ស្មៅហើយពុំបានដេកទេបទ្រង់ភក្ខ មើលស៊ីស្មៅនោះនុកំនាម្ចាស់ឯមេ
សត្វត់ដេកទេបទ្រង់ភក្ខមើលស៊ីស្មៅលារ តើសំអុយអាសោចសព្វ
ថ្ងៃនោះឲ្យបានតាប្រព្រឹត្ត ព្រះស្ដែងពោរនោះឯមេសត្វកលលុកទៅឃើញ
យកមកពិញ្ញមនោះឲ្យបានដាបនតាសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯការដព្រះ
អង្គបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះនេះហោង សុភាសិតយនំហោង ៚

មានក្មេងឃ្វាលមានបរស់ពីតាក់ស្ទួមដិះទូកទៅលោកខ្ញុំបរស់
ម្នាលយកឈើរក្ខចតំងស្បៀងហើយរំពាត់ផ្ញើតាភ្លេងស្បៀង ឯបរស់ពី
កាលបើ ពុង ផ្ញើតាភ្លេងតិរលំបោះក្បាលនោះ គ្រះវៃស្បផ្លូលតិរសដូច្នោះក៏
បរស់នោះពោះឡើងរាំបតតរត់បនទៅមកលើទូក ឯទូកនោះផ្ទៀ
ក៏ឃ្លៀងផ្អៀង លុងបនរបស់ខ្លួនអសហោងទៅក្នុងបនពីងឲ្យ

អស់បុរសទាំងបីនោះសងអស់របស់សម្បត្តិដែលបងរបស់នោះ ឯ
បុរសទាំងបី ស្រីត្បិតឈ្មោះប្រកែកបញ្ចោលគ្នាទៅវិញទៅមកឲ្យរក
ទ្រព្យសងគ្នាឯបុរសម្នាក់ថាបុតតែទៅនេះឯងកាំរមទើបបានជា
លុងអ្នកឲ្យទៅនេះឯងរកទ្រព្យសងក្មេងឯបុរសកាំរមនោះថាទៅប៉ិះ
តែទៅតែះដៃស្រួលទើបអញខ្ញុំមនោះឡើងកាំរមត្រូវឲ្យទៅនោះឯងសង
ទ្រព្យក្មេងឯបុរសតែះដៃបញ្ចោលទៅបុរសម្នាក់ថាបុតតែទៅភ្លើភ្លើងទើប
អញតែះដៃត្រូវឲ្យទៅនេះឯងសងទ្រព្យក្មេងឯបុរសភ្លើហភ្លើងភ្លើ
ថាអញភ្លើមែនពិតឥតកុំរើកអ្នកប៉ិះតែតែះដៃត្រូវសម្ពស្រួលពិរស ៖
ទើបទៅម្នាក់នោះឡើងកាំរមឲ្យអ្នកលុងបង់ទ្រព្យក្មេងត្រូវឲ្យបុរសទាំងពីនេះ
ឯងសងទ្រព្យក្មេង ឯបុរសទាំងបីបញ្ចោលគ្នាទៅមកពឹកពណារកទ្រ
ព្យនិងសងគ្នានោះណើយទើបបុរសទាំងបីនាំគ្នាទៅផ្តិងទៅក្រុមពិចារ
ណាឲ្យតុំបានណើយទើបបុរសទាំងបីគ្នាទៅក្រុមនាំឡើងក្រាបទូលសំដេច
ព្រះមហាក្សត្រាធិរាជតៀងដំណើរអំពីដើមនោះស្រេចហើយទើបព្រះអង្គទ្រង់
ព្រះចិត្តពិចារណាកាត់សេចក្តីបុរសទាំងបីភ្លើជាភាគចែកឲ្យសងទ្រព្យ
គ្នានោះព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាតាព្រះស្តែងភ្លើរឿងនោះឲ្យសងភាគ
ម្នាក់ ម្ព្រះស្តែងតែះដៃនោះឲ្យសងភាគ ២ ម្ឯព្រះស្តែងនោះឡើងកាំរម
នោះឲ្យសងភាគបី បុរសទាំងបីចូលចិត្តជំនុំះហើយក្រាបលាទៅ ៖
គ្រាលនោះទីនៃ ៗ ហោង តាំងសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គកាត់
សេចក្តីជំនុំះនេះហោងសុតពិតមនំហោង ៕

៙

មានស្ត្រីយម្នាក់មានបុរសបីនាក់វិវាទប្រជ្ចុំដង្ហើមដំណោកគ្នា
ចងដេកកក្តាលបុរសទាំងបីនោះក្រោកវិតប្រកែកដណ្តើកគ្នាទៅវិញទៅ

មកនិងគ្នា ខាងតុំបានដេកឃុប់នោះស្បៀលុះព្រឹកហើយគ្នាក្នុងទៅដលចៅក្រំ
ហើយផ្ដឹងពាក្យដំណើរទិទៃ្យ ៗ ចៅក្រមពិចារណាតុំដេចស្រេចស្បៀទើតូចៅ
ក្រមនាំបរស់តាំងបីទៅក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាឧបរាជពាក្យដំណើរទិ
ទៃ្យ ៗ នោះហើយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពាក្យព្រះប្រាជ្ញឈ្មោះឈុលក្នុងព្រះទាដាហារ
ទៃ្យហើយព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាតាព្រះវិស្ណុដតាំងបីតក្ដើមដំណោកចង
ដេកកណ្ដាលនេះអញបង្គាប់ឲ្យព្រះវិស្ណុបានហោងចុះព្រះវិស្ណុតាំងបីដេ
កយកក្បាលឈមផ្ដុំមចូលគ្នានោះសិងដេកកណ្ដាលត្រូវគ្នាហោងឯងបរល
តាំងបីស្ដាប់ព្រះបន្ទូលព្រះមហាឧបរាជបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះហោ
សុពតិតំមនំះហោង ៚

❋

មាននិទានឃុម្សមានមហាសេដ្ឋីឃ ១ មានកូននោះបីតាកវិលឯកូ
នច្បងទាំងពីសិងយកប្ដីហើយចេញទៅមានលំនៅទិទៃ្យ ៗ មាន
តែកូនពៅលំនៅនាម្សនិងអាពុកលុះអាពុកនោះមានដីមីហាទូរក់ពុង
ប្រមាណមានតែកូនលំនៅនាម្ស និងអាពុកនោះបានប្រើទំហាលពៅថ្ងៃ
ប្រិក្សិលុះអាពុកនោះអសអាយុហើយទើតូកូនលំនៅទិទៃ្យមកជួយ ៖
លើកខ្មោចអាពុកនោះរួចស្រេចហើយទើតូកូនទាំងបីនោះមកប្រកែកដណ្ដើ
កតក្ដើមទ្រព្យអំពីអាពុកនោះតុំហើយស្បៀ ទើតូតុំគ្នាទៅផ្ដឹងចៅ
ក្រមពៅក្យដំណើរនោះហើយចៅក្រម ថាអញនិងកាត់សេចក្ដីនេះ
ឲ្យតុំដេចស្រេចឲ្យចៅទាំងបីតុំបានស្បៀទើតូតុំគ្នាទាំងបីនាក់និងចៅ
ក្រមនាំសេចក្ដីចៅទាំងបីឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាឧបរាជពាក្យ
ដំណើរនោះហើយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាបន្ទូលកាត់សេច
ក្ដីនោះថាតាព្រះវិស្ណុដាច្បងទាំងពីមានប្ដីពុងលំនៅនាម្សនិងអាពុក

នោះបានកាព្យ ១ កាព្យស្នាស្មើញាតាផ្លូនទៅផ្ទះទៅរាក្សដំកាត់ផ្ដុំ ងំហបីទ្រឹរមាតុកនោះឲ្យបានកាត្យតិ កូនសេដ្ឋីយកំដបីនឹងទទួលព្រះបន្ទូលធ្លូលជិទ្រ ហើយគ្រូព្រាត្យចំណែកទៅរក្សាលំនៅអាត្មាទិឡៃ ៗ ហោង សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអង្គកាត់សេចក្ដីឲ្យច្នេះនេះហោងសុគតិតំរង់ហោង ។ះ

●

មានក្មេងយមួយមានកុំមតីមួយមានកូនប្រុសបី កូនបងនោះទៅបំរើហស្តេចឯផ្ទូនបាក្ខាប់នោះទៅផ្ទះញ្ញរកស្បៀងត្រាញ់ជិញាមអាត្មាឯង ឯផ្លូនពោទនោះទៅបួសសិណាក់សាស្ត្រា ដាក់តំលុះចំណោរទៅមាតុកនោះអសមាយុញ្ញទៅហើយកូនតំងបីនោះវាកប្រែថាជាវេលអំពីមាតុកឯងញ្ញាហើយគុំញ្ញទៅផ្ទូងទោទក្រុម ៗ និងដុំគុំមពិចារណាដែកអសគ្រាញ់ដាចំណែកចែកឲ្យបរលតំងបីនោះនឹងគុំធ្លូលជិទ្រទេញហោទក្រុមគុំបរសតំងបីឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជគ្រុងដំណើរទិឡៃ ៗ ហើយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាក្នុងព្រះរាជហារទ្យស្មេងយលហើយ ះ ព្រះអង្គបន្ទូលកាត់សេចក្ដីនេះថាតាត្រារក្ខងកូនច្បងបេញទៅបំរើហស្តេចស្បៀងយកាយុសនិងព្រះស្តេចផ្ទូនវាក្ខប់ចេញទៅស្បៀងរកត្រាញ់ជិញាមអាត្មាឯង នោះនឹងឲ្យប៉ាំនតាត្យ ១ ស្មើញាឯបរសចេញទៅបួសយកកុសលដលអនិលឃិចំរើឲ្យផ្លូនទៅម្ដាយមាតុកនោះឲ្យបានកាត្យតិ បរសតំងបីនោះនឹងទទួលព្រះបន្ទូលធ្លូលជិទ្រ ហើយក្រាប់ថ្វាយបង្គំមលាទៅផ្ទះអាត្មាទិឡៃ ៗ ហោង សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីឲ្យបរសតំងបីច្នេះនេះហោងសុគតិតំរង់ហោង ។ះ

២

មានឪឡាយមួយមានបុរសម្នាក់មានទ្រព្យច្រើនហើយចុះសំពៅទៅជួញមាន
កូនក្មួយចុះសំពៅសុំក្បាលការទៅជួញផងដែរនោះច្រើន ឯម្ចាស់សំពៅនោះចិញ្ចឹម
ត្មាតមួយទុកដាមស្ដល់នៅសំពៅនោះ ហើយឲ្យកូនក្មួយបួនចាក់ភក្សជើងត្មាតមួយម្នាក់
ត្មាតនោះកើតដំបៅជើងមួយ ឯដំបៅដែលចៅភក្សជើងត្មាតដំបៅនោះយកសំពត់
ទ្រលុកប្រេងរំមជើងដំបៅ ឯជើងត្មាតនោះត្រឹមស្លៀមហើរទៅដាន់លើភ្លើងនែះ
សំពត់ក្តៅពលជើងត្មាតនោះនាំភ្លើងរតទៅក្នុងសំពៅនែះអសទ្រព្យទាំងនិញផង
ទាំងខ្លួនទៅក្នុងសំពៅនោះអសកត់សំណាលដលពិចពៀ ឯម្ចាស់សំពៅនោះ
ប្រើចៅទាំងបួនឲ្យភក្សជើងត្មាតនោះសងទ្រព្យអសទាំងអំបាលនោះ ឯចៅភ
ក្សជើងទាំងបីពត់ដំបៅនោះថ្លៀថាយើងខ្ញុំមត់ឲ្យនែះអសទ្រព្យដែលចៅភក្ស
ជើងដំបៅហើយយកសំពត់ទ្រលុកប្រេងរំមជើងត្មាតនោះពើរទៅលើហភ្លើងនែះ
អសនិញទាំងនោះឲ្យចៅភក្សជើងត្មាតដំបៅនោះឯងសង ឯចៅភក្សជើង
ត្មាតដំបៅថ្លៀថាភក្សជើងត្មាតផងគ្នាមិនមួយតាក់ជើងពេប្រហែលដូចគ្នា ទើបត្មាតនាំ
ភ្លើងនាំទៅឲ្យនែះអសទ្រព្យផងនៅក្នុងសំពៅនេះដូច្នេះអញនិងលងម្តេច
កែអញ ឯចៅទាំងបួនបណ្តឹងគ្នាទៅវិញទៅមកប្រកែកគ្នារកទ្រព្យសង
ម្ចាស់សំពៅពៀទើបនាំគ្នាទៅនឹងចៅក្រមក្បាដំណើរទាំងប៉ុន្មាន ហើយចៅ
ក្រមពិចារណាកាត់សេចក្តីឲ្យចៅទាំងបួននោះពុំបានពៀទើបចៅក្រមនាំបរស
ទាំងបួនទៅដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជ ហើយក្រាបទូលក្បាលដំណើរ
សេចក្តីចៅទាំងបីនិងចៅមួយនេះទាំងប៉ុន្មាន និងគ្នាទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណា
ឈ្លងយល់ក្នុងព្រះរាជហារទ័យហើយមានព្រះបន្ទូលបង្គាប់កាត់សេចក្តីនេះថាព្រះ
វិស្ទុងភក្សជើងត្មាតហើយយកសំពត់ទ្រលុកប្រេងរំមជើងដំបៅនិងពើរទៅឲ្យ
ដល់ភ្លើងនេះយល់ជាពុំបាន ឯព្រះស្តួងទាំងបីភក្សជើងទាំងបីសិងជានោះ

ប្រហែលទើបលើងតាំងពីក្នុងដើងដ៏ទៅទៅដាច់ភ្លើងនោះសំពត្ស៍ម្រលុកព្រឹង ដើងតាំងពីនេះឯងតុំភ្លើងរកទៅឲ្យនោះអសទ្រព្យផងទាំងនោះឯងដើងម្សៅ ទៅនិងរកតុំទៅឲ្យនោះអសទ្រព្យទាំងនោះឃើញតុំបានរកខុសឆ្ងៈយក សំពត្ស៍ម្រលុកព្រឹងមកវុំមដើងតុំហើយមិនចាំមកក្បួនពីងឃើញប្រហែលដូចក្បួន អស់តាំងប្អូននេះហោង   ទើប ព្រះអង្គរៀបងអស់ទ្រព្យតាំងអំបាលគាភ្លើង នោះនោះផាភាគ ៣ ឲ្យទៅភក្ស្មដើងត្រូវដំបោទនោះសងភាគ ១ ឲ្យទៅ តាំងពីភក្ស្មដើងត្រូវតាំងពីនោះសងភាគពីរហោង ។ះ

៚

មានស្រីឃម្សៅមានបរស់ប្អូនពាក់ទៅរករៀនសិលសាស្ត្រដលៈកុំពី លាមបានការរៀនសិលសាស្ត្រនោះហើយណាទ្រូវដើរមកដលកក្តាលផ្លូវក្បួរបស់ តាំងប្អូននោះឃើញទឹកល្អូរតុំដិងដាទឹកនោះមានពិលស្បៀរបស់តាំងប្អូនយក ទឹកនោះសុបម្តុក្ខមាត់ទឹកនោះមានពិលដូរឈ្មោះរបស់តាំងប្អូននោះឡាក់ក្អែក និងដើរកំពុំបានដលទៅលំនៅអាត្មាឯងទិវៃឲ្យ ៗ តុំបានស្បៀងរបស់ ១ ជាយើងដូមិនអស់តាំងប្អូនពាក់ហើយតើក្អែយមេ្តចក៏និងបានអាហារស៊ីឯងប់ រស់ ១ ស្ត្រីថាកាលអាត្មាភីហអាត្មាឃើញព្រះប្បាវឲ្យានអ្នកស្តេច ១ អង្គ្លៃ នោះមានស្បូ ១ មានផ្លូវឯងរបស់ម្សៅថាបើទៅដិងព្រះប្បាវឲ្យានទៅទ្រង់ ឯណារដាក់ហើយឃើញតុំក្នុងសំនៅទៅទ្រង់ស្បូនោះឯងរបស់ម្សៅស្ត្រីថាបើ ទៅឃើញស្បូនោះអាត្មាណោតបានឃើញស្បូនោះដ៏មានផ្លែវៃកម្សៅឯងរបស់ ម្សៅស្ត្រីទឹងថាបើទៅឃើញផ្លែកស្បូមានផ្លែហមែនពិត្យុក្ខស្មអាត្មានិងបោល ឲ្យជ្រើសផ្លែស្បូនោះចុះ   ឯងរបស់ម្សៅស្ត្រីស្បើងថាវៃលនទៅទៅបោលឲ្យជ្រើស ចុះអាត្មាឯងនិងរត្ថលផ្លែស្បូនោះ   ឲ្យបានឯងរបស់ព្បាក់តាំងប្អូននោះពិងគិត ចូលចិត្តព្រមគ្នាទៅវិញទៅមកៈហើយបង្កើតក្នុងទៅរកឃើញស្បូនោះនោះ

ទរធ្យានសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជនោះរំមែនហើយទើបបរស់ម្នាក់ពោលទៀងត្រូវ
ផ្លៃស្វាយផ្អែមផុះឯបរស់ម្នាក់ទូលថាបានផ្លៃស្វាយនោះទុំឲ្យផ្អែមដល់ដឹងលើ
ឈ្មោះហើយក្រូវទឹកពិសស្វាយខ្លួយត្រូវបរស់ទាំងបួននោះទ្រាំះស្រលះចេញអំពី
ភ្នែកបរស់ទាំងបួននោះឲ្យរនៅភ្លើហផ្លូវប្រិចត្យាពាលខ្លួនកុំលោះពោង :
បរស់ទាំងបួនភ្លើហភ្នែកបានឃើញផ្លៃស្វាយនោះហើយទើបបរស់នោះកន្ទេម
ផ្លៃស្វាយនិងគ្នាទើបទាំងគ្នាទៅផ្ទិងទៅក្រុមគ្បាទៅដំណើរទីវៃរៀង ៗ ទៅ
ក្រុមនិងពិចារណាកាត់អាវ៉ៃសេចក្តីឲ្យបរស់ទាំងបួននោះទុំបានលើទើបទៅ
ក្រុមគ្នាបរស់ទាំងបួនឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជទូលតៀវទៅ
ដំណើរសេចក្តីទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាតៀវព្រះប្រាជ្ញាល្អែងយល់
ក្នុងព្រះរាជហាវទៃទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលប្រាប់ថាតាព្រះវ៉ៃឌ័ទទួលផ្លៃ
ស្វាយបាននោះឲ្យម្នាក់ចំហៀងឯព្រះស្តែងទាំងបីនោះដ្បិតពុំបានទទួលផ្លៃស្វាយ :
នោះឲ្យបាន ១ ចំហៀងបីនាក់នាបរស់បាន ១ ចំហៀងម្នាក់ឯងនោះពោះតែ
ទទួលថាបានផ្លៃស្វាយនោះពោង ឬឯបរស់ទាំងបួនធ្លូលចិត្តហើយក្រុម
គ្នាទទួលព្រះបន្ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជព្រះអង្គបង្គាប់បានយកផ្លៃ
ស្វាយស៊ីស្រេចហើយក្រាបលាព្រះមហាក្សត្រឯករាជតេរទៅ បរស់ម្នាក់ហើញ
កំណព្មាសទើបបរសទាំងបួនគ៌ាគ្នាដឹកកុំណប់នោះបានហើយប្រើដ៏ប្រែក
កគ្នាថាអញត្រូយជីកលើសទៅទាំងបី បរស់ម្នាក់ថាអញតើហេតុមិនត្រូយ
ផង ឯបរស់ម្នាក់ថាវ៉ីសទោទៅទាំងបី ឯអញសោតដឹងត្រូយផង
គ្នាដូចដែល ឯបរស់ម្នាក់ទៀតថាត្រូយនោះកុំអញត្រូយលើសបុរស្សី
អញថាដូច្នេះនោះឯណាអញយល់កុំណប់នោះនៅដើមហើយអញត្រូយ
ជួយជីកយកមាសនោះផងគួរអញបានលើសបរស់ទាំងបួនប្រកាតិ [illegible] ទទឹង
គ្នាពុំហើយពាក្យប្រកែកនោះលើទើបនាំគ្នាទៅដល់ទៅក្រុមផ្តិងតៀវនោះ

ដំណើរទ្រព្យ ៗ នោះនឹងបង្គាប់ចែកឲ្យបានដូចចិត្ត ព្រមនឹងគ្នា នោះយល់ថា
ពុំបានស្មើ ទើបនាំគ្រឹមគ្នាបុរសទាំងបួន ឡើងទៅក្រាបទូលព្រះមហាឧត្រា
ឯករាជ ទៀបនៅដំណើរ ទើបទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណា ស្មើរយល់ត្បិតដំណើរ
សេចក្ដីបុរសទាំងបួននោះ ហើយទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលឲ្យចែកមាសនោះ
ជាភាគ ៣ ភាគ ១ ឲ្យបានអ្នកដែលដឹង អ្នកនោះស្លូតត្រង់ភាពពុំលោភ
និងគ្នាស្មើ ឯភាគពីរនោះព្រះអង្គឲ្យចែកបានទៅបុរសទាំងបីស្មើគ្នាហោង
ឯបុរសទាំងបួននោះចូលចិត្តព្រមទទួលយកចំណែកមាសនោះ ដូចព្រះបន្ទូល
សំដេចព្រះមហាឧត្រាឯករាជបង្គាប់ ហើយក្រាបលាទៅលំនៅរៀងខ្លួន ៗ វិញ
សំដេចព្រះមហាឧត្រាឯករាជ ព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះ ហៅសុភាសិតមន់ហោង ៖

៚

មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មានសាលាអាស្រមបទនៅតាមស្ពានមួយអន្លើរ មានមហា
បុរសទាំងបួនតែងនឹងទៅស្នាក់ចំរើនមេត្តាភាវនាក្នុងសាលានោះ សឹង ៖
យកខ្លួនចូលបម្រើរមុក្ខ ចេញទៀតរស់ទាំងបួន មានកាលម្ដងថ្ងៃមានព្រាហ្មណ៍ ១ យ
កមាសមួយម៉ឺនដំឡឹងទៅ ស្រដៀងផ្ញើនៅមហាបុរសទាំងបួនឲ្យយកមាស
នោះទៅទុកនៅតាកណ្ដាលអាស្រម ហើយព្រាហ្មណ៍នោះដើរចេញទៅឯមហាបុរស
ទាំងបួនដឹង សឹងតែបម្រើរគ្រឿងឲ្យស្នាក់ចំរើនមេត្តាភាវនាលុះទៅបានពិច
បុរសមួយលបចូលទៅលួចមាសនោះចេញ ពុំឲ្យមហាបុរសទាំងបីដឹងស្មើ
លុះលុងទៅ ព្រាហ្មណ៍ម្ចាស់នោះវិលមកដល់មហាបុរសទាំងបួន សូមនឹងយ
កមាស ពីមហាបុរស សឹងបើកឲ្យ ហើយដល់ទៅយកមាសនោះបាត់ពុំឃើញ
ស្មើ ទើបព្រាហ្មណ៍នោះតាំមហាបុរសទាំងបួនទៅផ្ដឹងចោទគ្រឹមទៀតនៅ
ដំណើរដូច្នេះ ហើយចោទក្រឹមដុំមនុំមពិចារណា សេចក្ដីនេះរកឲ្យពុំបានស្មើ
ទើបចោទក្រឹមនាំព្រាហ្មណ៍នៅមហាបុរសទាំងបួននោះទៅក្រាបទូលសំដេច

ព្រះមហាក្សត្រាឯកាជ តៀងទៅដំណើរសព្វគ្រប់ហើយ ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា សូមទានខ្ញុំម ព្រះ
បាទអំម្ចាស់ យកមាសម្យ៉ឺនភ្នំខ្លឹង ទៅផ្ញើរ តោវមហាបុស្សី តាំងប្អូន ស្លាត់ ទៅតាអា
ស្រ៊មប្ដ់ ម្សុមផ្ញើរ តោះមហាបុស្សី តាំងប្អូន ទទួលបំពើរ ខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់ ហើយឲ្យ
យកមាសទៅទុក ទៅតាកក្ដាលអាស្រ៊ម ហើយខ្ញុំមដើរចេញទៅ លុះយូរបានពីចខ្ញុំ
វិលមកយកមាសខ្ញុំម អំពីមហាបុស្សី មាសនោះ ពុំយលហើយ ទើបខ្ញុំម ឲ្យមហាបុស្សី
រកមាសឲ្យខ្ញុំម មហាបុស្សី រកមាសពុំឃើញហើយ ទើបខ្ញុំម នាំមហាបុស្សី តាំងប្អូន
មកក្រាបទូលព្រះបាទអំម្ចាស់ សូមឲ្យព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណា រកមាសឲ្យខ្ញុំមផង៖
ព្រះធរនី ព្រះអង្គ លួចមាសខ្ញុំមបាត់ ទើបព្រះអង្គ ត្រាសកន្តិងទៅមហាបុស្សី តាំងប្អូន
ថាម្ចាស់ព្រះថ្លៃង មហាបុស្សី តាំងប្អូន ហើយតាមដំណើរសេចក្ដី ព្រះថ្លៃងនោះ ដូចម្ដេច
ទើបមហាបុស្សី តាំងប្អូន ក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាឯកាជ ថាព្រាហ្មណ៍យកមាស
គេវិញ្ញេហ ទៅឃើញខ្ញុំម ព្រះបាទអំម្ចាស់ តាំងប្អូន ទុកទៅក្ដាលអាស្រ៊មនោះ ម៉ែ
ន ដូចពាក្យព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលផង៖ ឃើញខ្ញុំម ព្រះបាទអំម្ចាស់ សិងស្នាក់ ប្រែមុក្ខចេញ
ដឹងៗ ពុំដឹងជាននណាចូលទៅលួចមាសនោះ ហើយសេចក្ដីទាំងនេះ សូមព្រះអង្គ
ទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណា ហោងទើប សំដេចព្រះមហាក្សត្រាឯកាជ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះ
ចិន្តាពិចារណាពុំដំណោម នាក្នុងភ្លើយ ទៅអាជ្ញារកមាសនោះ ពុំឃើញហើយ៖
ព្រះអង្គ ថប់ចងទៀត ក្នុងព្រះករុណាហារម៉ៃ ពុំភ្លេចហើយ កាលនោះមាន
ព្រះរាជបុត្រីម្ដេច ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាម ហៅតាងពីចិត្រី ហាវី មានព្រាជ្ញា ឈ្លាសវៃ យល
អារអាថ្មារវៃ សព្វគ្រប់ ប្រការ តាងទូលសំដេច ព្រះវររាជបិតា ថាសេចក្ដីនេះខ្ញុំ
ពុំឲ្យព្រួយ ព្រះរាជហារទ័យហើយ ខ្ញុំមន្ធរអាជ្ញា រកមាសថ្វាយឲ្យបាន ដូចព្រះចិន្តា
ពិចារណា ហោងទើបតាងឲ្យហៅមហាបុស្សី តាំងប្អូននោះ ហៅមកហើយតាង
ត្រាំទឹកតាងស្រាយ មហាបុស្សី តាំងប្អូន ស្ដាប់ថាតាកាលកៀងហើយ មានស្រីពីរម្នាក់ ១
ទៅរៀនសិល្បសាស្ត្រ អាចារ្យតិងតាមស៍ ១ រៀនបានស្រេចហើយ កាលតាងក្រាប់

លារគ្រូវទៅកាន់ម្ដាយនោះថាខ្ញុំឥតអ្វីនិងតប់ស្នងព្រះគុណដុនតាគ្រូវខ្ញុំហើយនាង
មានពាក្យសត្វកាត់ស្ដេចញាំនិងតាបសដាគ្រូវថាបើម្ដាយខ្ញុំឲ្យមានចិត្តយកាលឯ
លាខ្ញុំនិងក្រាប់លារចិត្តខ្ញុំមកឲ្យព្រះអង្គប្រតិព្ធពាក់ខ្ញុំហើយទើបខ្ញុំវិល
ទៅកាន់អ្នកដដាចិត្តខ្ញុំនាងប្រពៃលក្ខណ៍ស្រេចហើយនាងក្រាប់លារគ្រូវមកឪ
និងម្ដាយ លុះម្ដាយឲ្យនាងមានចិត្តនាងទៅនៅនិងចិត្តពុំបានរួមរុក្ខហើយ
នាងក្រាបចិត្តនាងត្បៀតនៅដំណើរពាក្យស្ដេចញាំនិងតាបស្សនោះហើយនាងក្រាប់
លារចិត្តនិងទៅកាន់តាបស្សនោះ ឯចិត្តលោកពុំឃាត់ទាំងហើយបើកឲ្យនាង
ទៅទើបនាងប្រគាប់គ្រឿងកន្ទ្រាពារដងស្លាងអាត្មាហើយលាលារទៅ តាប់ដួង
និងខ្លាស្រីពោល ១ និងនាំយកនាងដាអាហារទើបនាងក្រាប់ត្បៀតដំណើរនាង ៖
ក្រាប់លាចិត្តទៅកាន់តាបសដុនតាគ្រូវនោះហើយនាងថាបើអញមកអំពីតាបសដុនតាគ្រូវអ
ញហើយអញមកឲ្យព្រះស្ដេចឆ្លើអញហោង នាងថាដូច្នោះហើយឯខ្លាពុំហានថ្លៃ៖
នាងហើយបើកឲ្យនាងទៅទើបនាងដើរអំពីនេះទៅប្រទះនិងចោរ ឯចោរនោះ
និងយកគ្រឿងប្រដាប់អំពីនាង ឯនាងក្រាប់ត្បៀតដំណើរពាក្យនាងស្រីពៅនិងខ្លារ
នោះហើយនាងថាខ្ញុំបើខ្ញុំមកអំពីតាបស់ដុនតាគ្រូវខ្ញុំហើយខ្ញុំនោះគ្រឿងកន្ទ្រា
ពារខ្ញុំឲ្យអ្នកហោង នាងថាដូច្នោះចោរពុំហានយកគ្រឿងកន្ទ្រាពារអំពីនាងនោះ
ហើយបើកឲ្យនាងទៅឯនាងទៅដលតាបស់ដុនតាគ្រូវហើយនាងថ្លែងរំពាក្យអសពាក្យ
សត្វកាត់ស្ដេចញាំនិងតាបស់នោះហើយ ឯតាបសថាបៀតនាងស្មើអញអរណាស់
នាពាក្យសត្វនាងកាត់ស្ដេចញាំនិងអញនោះត្រឹមត្រូវប្រកដ្ឋតែអញពុំមានបិត្រ
ប្រត្តិពាតនិងនាងហើយដ្បិតនាងមានចិត្តហើយប្រកាំម្ដេស្មមិច្ឆអញពុំប្រថ្នានាងចូល
នាងទៅកាន់ចិត្តនាងហោង ទើបនាងក្រាបលាតាបសវិលមកតាមត្បៀតផ្លូវ
ដែលពុំប្រទះចោរនៅខ្លានោះហើយនាងមកដល់ចិត្តនាងហោងនាងគិតពីព្រះសា
វីស្រីពៅនិងនាងប្រណ្ឌរទាំងប្អូនស្ដុកពាក្យនេះឲ្យមហាប្បុរស្សស្ដាប់ហើយទើបនាងពន្លឺង

ទៅមហាបុរុស្សទាំងបួនថានាងនិទានប្រស្នាទាំងបួននោះដូច្នេះហើយលចិត្តអ្ន
កឯណាការក៏ប្រសើរឯមហាខ្សៀថាយលចិត្តខ្លួយបើកឲ្យប្រពន្ធទៅនោះឯងប្រ
សើរមហាបុរុស្សម្នាក់ខ្សៀថាយលចិត្តទាមានអំណាច់តែអត់អាហារទុំចាំមនាង
នោះឯងនោះប្រសើរលើស មហាបុរុស្សម្នាក់ខ្សៀថាយលដាចិត្តចោរនោះឯង
លោភ្លយលត្រឹងកន្លោតារនាងត្បូរនិងយកខ្សែរអៀមានអំណាចទុំយកទៀ :
យលដាចិត្តចោរនោះឯងប្រសើរលើសមហាបុរុស្ស ម្នាក់ខ្សៀថានាងទៅដល
តាបស់ដុដាក្បៀវត្បូរតាបស្សនោះនិងត្រេកអរសោមនស្សលនាងដូចពាក្យសត្វក
ក៏ផ្ដេចពាក់នោះតាបស់មានអំណាចអត់ទុំទូលយកទៀបើកនាងឲ្យទៅការ
ង្គិយវិញយលដាចិត្តតាបស្សនោះឯងប្រសើរលើស ឯនាងតិចិត្តសាវស្ដាប់
មហាបុរុស្សទាំងបួននោះសឹងគាន់ក្នុងចិត្តកត់សំគាល់ពាក្យមហាបុរុស្សទាំង
បួនតាមហាបុរុស្សសសើរចិត្តខ្លួយហេតុតែចិត្តមហាបុរុស្សនោះច្រើនប្រមាទ
ប្រមាថតាមហាបុរុស្សម្នាក់សសើរចិត្តខ្លោរច្រើនប្រមាទអាយុសត្វទុំតិចខ្លាច :
ចាប់ឯមហាបុរុស្ស ១ សសើរចិត្តចោរនោះហេតុតែចិត្តមហាបុរុស្សនោះ
លោភ្លចង់យករបស់ទៀយលដាមហាបុរុស្សនោះឯងលួចមាលព្រាហ្មណ៍ឯមហាបុរុស្ស
ម្នាក់សសើរចិត្តតាបស់នោះហេតុតែមហាបុរុស្សនោះចង់លួចប្រពន្ធគេនាង
គាន់ក្នុងចិត្តយលដូច្នោះហើយនាងបន្ទូលថាបុតិព្យមហាបុរុស្សទាំងបួនទៀ
បើកណាមានទ្រព្យរបស់ប្រាករក្ដណាក៏ច្រើនឲ្យអញ ៗ និងគេដាប្រពន្ធ
អ្នកនោះឯងឯមហាបុរុស្សម្នាក់ប្រលេញចិត្តចោរនោះពិតស្មោននិងបានគាង
ដាប្រពន្ធទៅយកមាលម្លមើនដំរឹងដែលព្រាហ្មណ៍ប្រើបានោះមកឲ្យនាង ៗ
ថាមហាបុរុស្សនេះឯងលួចមាលព្រាហ្មណ៍មែនពិតព្យហោង នាងយកមាល :
នោះទៅថ្វាយសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជដំនាលព្រះវររបិតាទើបព្រះអង្គឲ្យហៅ
ព្រាហ្មណ៍ម្ចាស់នោះមកព្រះអង្គឲ្យយកមាសទាំងម្លមើនដំរឹងឲ្យទៅព្រាហ្មណ៍

លោកត្រូវទៅកាន់ម្ដាយនោះថាខ្ញុំឥតអ្វីនិងតប់ស្នងព្រះគុណដុំដាត្រូវខ្ញុំឡើងនាង
មានពាក្យសត្វកាក់ស្ដេចញ៉ាំនិងតាបសដាត្រូវថាបើម្ដាយខ្ញុំឲ្យមានក្ដីយកាលឯ
ណាខ្ញុំមិនក្រាប់លាក្ដីយខ្ញុំមកឲ្យព្រះអង្គប្រតិ្តពាក់ខ្ញុំហើយទើបខ្ញុំមវិល
ទៅកាន់អ្នកដ៏ដាក្ដីយខ្ញុំនាងស្រីៗសន្ធត់ស្រេចហើយនាងក្រាប់លាត្រូវមកកន្ទុះ
និងម្ដាយ លុះម្ដាយឲ្យនាងមានក្ដីយនាងទៅនៅនិងក្ដីយពុំបានរួមរុក្ខឡើង
នាងក្រាបក្ដីយនាងតៀវនៅដំណើរពាក្យស្ដេចញ៉ាំនិងតាបសនោះហើយនាងក្រាប់
លាក្ដីយនិងទៅកាន់តាបសនោះ ឯក្ដីយលោកពុំឃាត់ទាំងឡើងបើកឲ្យនាង
ទៅទើបនាងប្រដាប់គ្រឿងកន្ត្រារពរដង់ស្ពាន់អាត្មាហើយលាលាទៅ តាបដួន
និងខ្លាស្រែពេល ១ និងទាំយកនាងដាអាហារទើបនាងក្រាប់តៀវដំណើរនាង ៖
ក្រាប់លាក្ដីយទៅកាន់តាបសដូដាត្រូវនោះហើយនាងថាបើអញមកអំពីតាបសដូដាត្រូវអ
ញហើយអញមកឲ្យព្រះស្ដេចឪអញហោង នាងថាដូច្នោះហើយឯខ្លាពុំហានខ្ញី៖
នាងឡើងបើកឲ្យនាងទៅទើបនាងដើរអំពីនេះទៅប្រទះនិងចោរ ឯចោរនោះ
និងយកគ្រឿងប្រដាប់អំពីនាង ឯនាងក្រាប់តៀវដំណើរពាក្យនាងស្រីៗនិងខ្លារ
នោះហើយនាងថាខ្ញុំបើខ្ញុំមកអំពីតាបសដូដាត្រូវខ្ញុំហើយខ្ញុំនោះគ្រឿងកន្ត្រា
ពរខ្ញុំឲ្យអ្នកហោង នាងថាដូច្នោះចោរពុំហានយកគ្រឿងកន្ត្រាពរអំពីនាងនោះ
ឡើងបើកឲ្យនាងទៅឯនាងទៅដល់តាបសដូដាត្រូវហើយនាងថ្លែងរំពុកអំពាក
សត្វកាក់ស្ដេចញ៉ាំនិងតាបសនោះហើយ ឯតាបសថាហ្យនាងឡើងអញអណោស់
នាពាក្យសត្វនាងកាក់ស្ដេចញ៉ាំនិងអញនោះខ្ញុំដ៏ទុកប្រកដ្ឋតែអញពុំមានចិត្ត
ប្រក្ដពាក់និងនាងឡើងដ្បិតនាងមានក្ដីយហើយប្រុកកំម្ដេស្មបិតាអញពុំប្រថ្នានាងចូល
នាងទៅកាន់ក្ដីយនាងហោង ទើបនាងក្រាបលាតាបសវិលមកតៀវតៀវផ្លូវ
ដែលពុំប្រទះចោរនៅខ្លានោះឡើងនាងមកដល់ក្ដីយនាងហោងនាងពីបីក្រសា
រីស្រីៗនិទានប្រស្នាទាំងបួនដុំតក្កនេះឲ្យមហាបុរស ស្ដាប់ហើយទើបនាងគន្លង

ទៅមហាឫស្សីទាំងបួនថានាងនិទានប្រាថ្នាទាំងបួននោះដូច្នេះតើយលចិត្រអ្ន
កឯណាក៏ប្រសើរឯមហាឆ្លើយថាយលចិត្រស្ដិយបើកឲ្យប្រពន្ធទៅនោះឯងប្រ
សើរមហាឫស្សីម្នាក់ឆ្លើយថាយលចិត្រខ្លាមានអំណត់តែអត់អាហារតាំងចាំមនាង
នោះឯងនោះប្រសើរលើស មហាឫស្សីម្នាក់ឆ្លើយថាយលនាចិត្រចោរនោះឯង
លោភយលគ្រឿងកន្ត្រាតារនាងក្ដូរនិងយកទៅឲ្យមានអំណត់តាំយកស្បៀ :
យលនាចិត្រចោរនោះឯងប្រសើរលើសមហាឫស្សី ម្នាក់ឆ្លើយថានាងទៅដល
តាបស់ដុនាគ្រូវក្ដូរតាបស្សនោះនិងគ្រកអារយាខទូល នាងដូចពាកសក្ដុក
ក់ផ្ដេចញ៉ាំនោះតាបសមានអំណត់អត់តាំខ្ទូលយកស្បៀបើកនាងឲ្យទៅការ
ង្ដិយវិញ យលនាចិត្រតាបស្សនោះឯងប្រសើរលើស ឯនាងពីចិត្រសាវស្ដាប់
មហាឫស្សីទាំងបួននោះសិងក្ដន់ក្នុងចិត្រកត់សំគាល់ពាក្យមហាឫស្សីទាំង
បួនតាមហាឫស្សីសរសើរចិត្រស្ដិយហេតុតែចិត្រមហាឫស្សីនោះច្រើនប្រមាថ
ប្រមាទនាមហាឫស្សីម្នាក់សរសើរចិត្រខ្លារច្រើនប្រមាទអាឃ្លាស់លក្ខតាំលិតខ្លាច :
ខ្លាចឯមហាឫស្សី ១ សរសើរចិត្រចោរនោះហេតុតែចិត្រមហាឫស្សីនោះ
លោភចង់យករបស់គេឲ្យយលនាមហាឫស្សីនោះឯងល្មួចមាលព្រាហ្ម ឯមហាឫស្សី
ម្នាក់សរសើរចិត្រតាបសនោះហេតុតែមហាឫស្សីនោះចង់លួចប្រពន្ធគេឲ្យនាង
ក្ដន់ក្នុងចិត្រយលដូច្នោះហើយនាងបន់ទូលថាបូពិត្រមហាឫស្សីទាំងបួនឆ្លើ
យបើនណាមានត្រិត្រូវរបស់ថ្វាករក្ដណាក៏ច្រើនឲ្យអញៗនិងគេឲ្យនាប្រពន្ធ
អ្នកនោះឯងឯមហាឫស្សីម្នាក់ស្រលាញ់ចិត្រចោរនោះពិតណាស់និងបាននាង
នាប្រពន្ធទៅយកមាលម្នាមើនដំរីដែលព្រាហ្មណ៍បាននោះមកឲ្យនាងៗ
ថាមហាឫស្សីនេះឯងលួចមាលព្រាហ្មណ៍មែនពិត្យហោង នាងយកមាល :
នោះទៅថ្វាយសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជដនាព្រះវេរបិតាទេព្រះអង្គឲ្យហៅ
ព្រាហ្មណ៍ម្ចាស់នោះមកព្រះអង្គឲ្យយកមាលទាំងម្នាមើនដំរីឲ្យទៅព្រាហ្ម

នោះហើយត្រាតាត្រាប់ផ្សាបផ្គុំ ទទួលយកមាសប្អូនពាន់ដំឡឹងហើយត្រាហុណាពៅ
សំដៅទៅអាត្មាឯងវិញៗ ហោង ។ះ

១

មានស្ត្រីយម្នាក់ឈ្មោះសេដ្ឋីយទាំងពីរនាក់ឈ្មោះធ្មេញជៃសេដ្ឋីម្នាក់ ឈ្មោះតុក្កលោសេដ្ឋីយទាំងពីរ ស្រឡាញ់គ្នាយកគ្នាជាភឿហាឯតុក្កលោសេដ្ឋីយ យកមាសម្នាពាន់ដំឡឹងពាក់ក្នុងថង់យកខ្សែចងដាក់ត្រាដាល់កាល់ស្រេចហើយ ផ្ញើហានុកទៅធ្មេញជៃសេដ្ឋីយជាភឿហាធ្មេញជៃសេដ្ឋីយទទួលយកមាស នុកហើយតុក្កលោសេដ្ឋីយលាធ្មេញជៃសេដ្ឋីយទៅជួញជាអំលុងទៅទៀត ធ្មេញជៃសេដ្ឋីយឲ្យទៅរកផ្លូលជាផ្លូលបានមកហើយទៀតធ្មេញជៃសេដ្ឋីយ កាត់ថង់ទាំងពីរយកមាសម្នាពាន់ដំឡឹងចេញមកហើយយកខ្សែងមកច្បិដនុំផ្លូល ជំនួសមាសនោះយកទៅច្រកនុកក្នុងថង់ដែលមាសនោះវិញទៀតឲ្យគូល ដាក់ឲ្យដាដផ្លូលចង់នោះឲ្យបានដូចដើមនោះជាងទទួលគូលផ្លូលចងឲ្យស្រេច ហើយឲ្យទៅធ្មេញជៃទទួលនុកជាអំលុងទៅតុក្កលោសេដ្ឋីយមកអំពីជួញ ទៀតប្រពាប់ចំណីផ្អែរឈើរផងយកមកជូនធ្មេញជៃសេដ្ឋីយជូនជាភឿហា ហើយស្រដីថាអញខ្ញុំមកសុំមាសអំពីភឿហា ឯធ្មេញជៃសេដ្ឋីយយក ថង់ច្រកខ្សែងឲ្យតុក្កលោសេដ្ឋីយមិលមើលយលថង់នោះសព្វគ្រប់ដាក់ដា របស់ឯង ពុំប្លែកស្មេរទៀតទទួលយកមកស្រាយពុំឃើញមាសនោះស្មេរឃើញ ឯខ្សែងវិញ ទៀតតុក្កលោសេដ្ឋីយថាអញផ្ញើហាមាសអញនៅភឿហាម្ដេច អញបាត់ទៅណាក៏មកឃើញឯខ្សែងដូច្នេះវិញឯធ្មេញជៃសេដ្ឋីយឆ្លើយ ថានណានឹងយកមាសភឿហាបើភឿហាពុំជឿអញភឿហាមើលតែចងចំណាំង ខ្សែថង់នៅត្រានោះឯង ម្នោះហើយប្រកែកទៅវិញទៅមកពុំគ្នាជាក្ដី ទៅក្ដីងទៅក្រម ៗ ស៊ើនុំមិនឲ្យពុំបានទៀតនាំគ្នាទៅដល់សំដេចព្រះមហា

ខ្សែត្រាឯកឯងកុក្កុលោសេដ្ឋីយ ក្រាប់ទូលថាឥឡូវខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ យកមាសម្សៅគាន់ដំ
រឹងច្រកក្នុងបំពង់ខ្លុបតំព្រា ហើយទៅភ្លៀហនេះឯងកំមាល ខ្ញុំមប្រែវនាទស្តេចវិញល្មមឲ្យ
ព្រះបាទអំម្ចាស់ទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាហោង ឯធ្មេញខ្សៀសេដ្ឋីយ ក្រាប់ទូលថាឥឡូ
វភ្លៀហនេះឯងយកទស្តេចច្រកទៅបំពង់តំព្រា ខ្លុប់ ហើយភ្លៀហទៅខ្ញុំមព្រះបាទ
អំម្ចាស់ឲ្យទុកខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់តាំពីដើមនៃស្តេចពិតនាមាស ពិត្យខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចា
ស់ទទួលទុកលុះយូរទៅភ្លៀហនោះមកយកអំពីខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់ៗ យកឲ្យ
ហើយភ្លៀហឆ្ងាយចេញតំរៀញមាសធ្លៀឃើញឯទស្តេចវិញភ្លៀហនេះថាខ្ញុំមព្រះ
បាទអំម្ចាស់យកមាសនោះល្មមឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាឲ្យខ្ញុំមហោងសំដេចព្រះ
មហាខ្សែត្រាឯកឯងព្រះអង្គបានក្រាប់ត្បៀទៅដំណើរពាក្យសេដ្ឋីយ ទាំងពីរ ហើយទៀត
មានព្រះបន្ទូលថាហៃសេដ្ឋីយ ទាំងពីរឃើញកុំព្រះស្តេចជាភ្លៀហនិងក្មួនព្រះស្តេច
ស្រីលេញញាអំពីដើមរម្ចចម្ចិញចូលព្រះស្តេចស្រីលេញញាដូចដែលហោងឲ្យគុង
លំនៅ ឯធ្មេញខ្សៀសេដ្ឋីយកាលបើព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយក្រាប់លាទៅ
លំនៅអាត្មាវិញក្រោយនោះព្រះអង្គ ត្រាសដន្តិងទៅកុក្កុលោសេដ្ឋីយថាធ្ម
េញខ្សៀនេះមានកូនរឺតកូនកុក្កុលោសេដ្ឋីយ ក្រាប់ទូលថាមានកូនទៀតព្រះ
អង្គបន្ទូលថាបើមានកូនមែនដូច្នោះហើយចូលព្រះស្តេចប្រលោមល្បួងលោម
យកកូននោះមកនៅដង់បានបីថ្ងៃនិងព្រះស្តេចហើយព្រះស្តេចយកសាម្ស
ទៅជូនហើយថាកូនភ្លៀហប្រែហអាតញជាសាវិញហោងទៀតកុក្កុលោសេដ្ឋី
យទទួលព្រះបន្ទូលដូច្នោះស្រេចហើយទៅប្រលោមល្បួងលោមយកកូនធ្មេញខ្សៀ
បានមកនៅនិងជាអំលុងថ្ងៃ ៣ យកកូននោះលាក់ហើយខាប់បានសា ១ យក
ទៅជូនធ្មេញខ្សៀសេដ្ឋីយហើយស្រីពិត្យប្រាប់ថាភ្លៀហផល្ទេះកូនភ្លៀហមិញ
ខ្ញែរប្រែភេតនាសាវិញហោង ឯធ្មេញខ្សៀសេដ្ឋីយកន្តិវយ៉ាថាភ្លៀហយកកូន
អញទៅ នៅដង់បុរស្បីភ្លៀហតំយកកូនមកជូនអញយកឯសាមកជូនអញវិញ

ឯកុត្តលោសេដ្ឋីយថានេះឯងកូនភ្លេកហើយម្ដេចល្បើភ្លេហថាអញយកសាមកឲ្យ
ភ្លេហម្លោះហើយសេដ្ឋីយតាំងពី ប្រកែកគ្នាទៅវិញទៅមកពុំហើយល្បើទើបគ្នាតាំក្ដី
ទៅដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជទើបធ្នញ្ជៃសេដ្ឋីយ ក្រាបទូលថាកុត្ត
លោសេដ្ឋីយនេះយកកូនខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ទៅនៅឯងជាអំលុងថ្ងៃ ៣ ពុំយក
កូនមកជូនខ្ញុំល្បើយកឯសាមកជូនថាជាកូនខ្ញុំវិញសូមទាន់ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះ
ពិន្ទាពិចារណាឲ្យខ្ញុំហោង ឯកុត្តលោសេដ្ឋីយក្រាបទូលថាខ្ញុំអំម្ចាស់យក
កូននេះមែនពិតឲ្យខ្ញុំពុំលាក់តែហេតុម្ដេចពុំដឹងល្បើកូននេះប្រែហាអាត្មាជា:
សាវិញគ្នានេះពុំចេះនឹងព្រះអង្គទ្រង់ព្រះបិន្ទាពិចារណាហោង ព្រះអង្គស្ដាប់
គ្រប់ដំណើរសេដ្ឋីយទាំងពីរហើយទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាសេដ្ឋីយហើយ:
កាបានជាក្បួនដូច្នេះហើយអញបង្គាប់ឲ្យព្រះស្ដែងទាំងពីរ ធ្វើលក្ខអាទិស្ឋានឯធ្នញ្ជៃ
សេដ្ឋីយ យកខ្ទែងច្រកក្នុងចងទុកដូចដែលឲ្យកុំលុងថ្ងៃ ៣ ឯកុត្តលោសេដ្ឋីយ
យកសាទៅទុកក្នុងភាជន៍ជាកូនកុំលុងថ្ងៃ ៣ បើព្រះស្ដែងទាំងពីរស្រលេញគ្នា
សុភាព ពិតហើយឯខ្ទែងឲ្យកើតជាមាសវិញ ឯសាបានប្រែអាត្មាជាកូន
វិញ បើបានដូចក្ដីលក្ខអាទិស្ឋានព្រះស្ដែងទាំងពីរ ហើយព្រះស្ដែងតាំមកកាត់ក្ដីៈ
ញហោង ម្លោះហើយសេដ្ឋីយទាំងពីរក្រាបលាទៅលំនៅអាត្មាទីខ្លួន ៗ ឯ
ធ្នញ្ជៃសេដ្ឋីយដល់គ្រប់ថ្ងៃ ៣ យកមាសច្រកក្នុងចងនាំឡើងថ្វាយឯកុត្ត
លោសេដ្ឋីយតូចជាធ្នញ្ជៃសេដ្ឋីយ យកមាសទៅថ្វាយទើបកុត្តលោសេដ្ឋីយ
យកកូនទៅថ្វាយដែរ ឯព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលយកមាសឲ្យទៅកុត្តលោ
សេដ្ឋីយហើយយកកូនអំពីកុត្តលោសេដ្ឋីយមកឲ្យធ្នញ្ជៃសេដ្ឋីយវិញ
ហើយព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាម្លោះហើយព្រះស្ដែងទាំងពីរកុំថ្នាក់ចិត្តនឹងគ្នា
ល្បើស្រលេញគ្នាល្បើស្រលេញគ្នាដូចដែលវិញសេដ្ឋីយទាំងពីរទូលព្រះបន្
ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជហើយក្រាបលាទៅនូវលំនៅអាត្មាទីខ្លួនហោង

សំដេចព្រះមហាក្សត្រាឯកនូវព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីយន្តថ្វេះហៅឈ្មោះកតិកម្ម
ហោង ។៚

មានគ្សាយម្បូមានបរសង្គិយ ប្រពន្ធនិងកូនស្រីម្បូនាំអ្នកពីបាក់កុំសត់ទូរតុត់រកឯព្រឹកបានស៊ីយតែព្រឹករកឯល្ងាចបានស៊ីយតែល្ងាចពុំបានទ្រព្យរបស់អំរស់អំប្រុំដំណើរទៅល្បៀទើបបរសង្គិយប្រពន្ធនោះគិតដងញូថាតាលំនៅរយិងតីបាក់កុំប្រណាស់មកយើងទៅរកលោកឯណាដូមានទ្រព្យសំបាត្រច្រើនយើងទៅនៅខាងមើលចំណែះដំណែងលោកតែងព្រួហអំពីការម្តេចក៏បានដាទ្រព្យរបស់ច្រើននោះវិញបរស់ទាំងពីរគិតញូព្រោះស្រេចហើយទើបកាប់ខ្លួមទៅលង់នៅខាងសេដ្ឋីយ ឯសេដ្ឋីយនោះឯងតែងខ្ញុំឲ្យទៅជួញប្រែក្លៃក្រៃរចំការបានដាទ្រព្យរបស់បំពេញអាញុំដែលដេចល្បៀ ឯបរសង្គិយប្រពន្ធនៅក្នុងម្បូយកខ្លួនឯងធ្វើនៅរំពើការទាំងអំបាលណោះ ត្រាប់តាំងណែងសេដ្ឋីយចំណោរល្អងទៅកើតឯលប្រយោជ្ជបានទ្រព្យរបស់ច្រើនទើបបរស់នោះគិតរំពុកគុណមហាសេដ្ឋីហើយយកមាសមកជូនមហាសេដ្ឋីយ ឯមហាសេដ្ឋីយតក្កិជថាហៅយកមាសមកឲ្យអញនេះតើហេតុម្តេច ឯបរស់នោះក្រាបថាដ្បិតខ្ញុំនេះនាំអ្នកកុំសត់ទូរតុត់ខ្ញុំកាប់ខ្លួនមកនូវខាងព្រះបាទអំម្ចាស់ខ្ញុំមើលព្រះបាទអំម្ចាស់ដំណែងតែងអស់ខ្ញុំឲ្យទៅជួញប្រែក្លៃក្រៃរកាប់ចំការឲ្យបានដាទ្រព្យរបស់ទើបខ្ញុំនិងយប្រពន្ធនៅក្នុងម្បូធ្វើហានៅរំពើការត្រាប់ដំណែងព្រះបាទអំម្ចាស់បានដាទ្រព្យរបស់លោះខ្ញុំក៏តរទិញគោក្របីបានប្រើទាំងអំបាលណោះទើបខ្ញុំរំពុកដលគុណព្រះបាទអំម្ចាស់ហើយខ្ញុំយកមាសម្បូស្លឹកមកជូនព្រះបាទអំម្ចាស់ហោង ឯសេដ្ឋីយថាហៅបានអស់ទ្រព្យទាំង

អំបាលណោះអញពិតនាំទៅអំពីឯណា ៗ ថាបើទៅបានដឹងទៅប្រាប់៖
ចំណោះដំណែងអញតែងដូច្នេះហើយចូលទៅនៅយកអសទ្រព្យទាំងអំបាល
ណោះមកឲ្យអញនឹងចែករលែកឲ្យទៅខ្លះហោង ឯបរស់នោះស្តៀថា
ដឹង៖ខ្ញុំមច្បាស់អំពើការប្រាប់ដំណែងអ្នកតែង បានទ្រព្យរបស់ទាំងអំបា
ណោះខ្ញុំរំពឹកគុណអ្នកទើបខ្ញុំយកមាសមិស្នក់មកជូនអ្នក ខ្ញុំពិតនាំអ្ន
កនឹងយកតែប៉ុណ្ណោះ បើអ្នកប្រើខ្ញុំយកអសរបស់ខ្ញុំមកខ្ញុំពុំយកមក
ឲ្យអ្នកឡើយ ឯសេដ្ឋីយនឹងបរស់នោះប្រកែកគ្នានែកតដើមទ្រព្យនោះវិញ
ទៅមកទើបសេដ្ឋីយនាំបរស់នោះទៅដល់ចៅក្រមឲ្យជុំជំនុំពិចារណា
នោះចៅក្រមនឹងជុំជំនុំពុំបានឡើយ ទើបនាំសេដ្ឋីយនោះបរស់នោះទៅ
ដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ ឯបរស់នោះក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់
នេះគ្មានទាំងសេដ្ឋីយនេះខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់យល់គាត់តែងខ្ញុំគាត់ឲ្យទៅជួ
ញប្រែរឡើងប្រែរភាប់ចំការបាននាំទ្រព្យរបស់ប្រយោជន៍អាត្មាបំពេញអាត្មា
គាត់ហើយខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ដ្ឋិយប្រពន្ធនិងកូនម្សយកខ្លួនឡើងគ្មានអំពើប
ការប្រាប់តំណែងគាត់តែងបានទ្រព្យរបស់ណោះខ្ញុំទិញពោធិ្យទើបខ្ញុំ
គិតដល់គុណគាត់ហើយខ្ញុំយកមាសម្សស្នកទៅជូនគាត់ពុំយកតែមាស
ម្សស្នកនេះឡើយគាត់ប្រើខ្ញុំយកអសទ្រព្យរបសមាសប្រាក់មកឲ្យគាត់ទាំង
អស់ហើយគាត់នឹងចែកខ្ញុំវិញគាត់យល់ខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ពុំយកទ្រព្យ
ទាំងនោះមកឡើយគាត់នាំខ្ញុំទៅក្តីដល់ចៅក្រមឲ្យជុំជំនុំពិចារណាចៅ
ក្រមជុំជំនុំពុំបានឡើយសេចក្តីទាំងនេះពុំចេះនឹងព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចា
រណាឲ្យខ្ញុំហោង ទើបសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គត្រាស់តាំង
ដនាំសេដ្ឋីយថាម្នាលព្រះស្តែងដំណើរព្រះស្តេចតើដូចម្តេចឯសេដ្ឋីយ
ក្រាបទូលថាសូមគាន់តាដំណើរសេចក្តីខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់នេះដូចពាក៖

ទៅរបស់ក្រាប់ទូលនោះបោកដងសិរដច ព្រះមហាក្សត្រឯកាដព្រះអង្គយលជា
សេដ្ឋីយនេះលោកពិតមែនពិតទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលតន្តឹងថាម្ចាស់សេដ្ឋី
ព្រះវិស្ណុងមានកូនទៀតតកកូនឯសេដ្ឋីយក្រាប់ទូលថាខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់មានកូន
ប្រុសម្នាក់ទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលតន្តឹងទៅឯបរស់នោះវិញថាព្រះវិស្ណុង
មានកូនទៀតតកកូនឯបរស់ក្រាប់ទូលថាខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់មានកូនស្រីម្នាក់ទើប
ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាម្ចាស់ព្រះវិស្ណុង កំដតីយើងឈ្មោះហើយកុំឲ្យងងឹងញ្ញទៅ
វិញទៅមកអញឲ្យព្រះវិស្ណុងកំដតីចងពន្ធនិងញ្ញ ឲ្យសេដ្ឋីយនិងកូនបរស់
នេះជាប្រពន្ធទៀតព្រៃរបស់ព្រះវិស្ណុងកំដតី រកនេះមូលទៅកូនព្រះវិស្ណុងកំដតី
នេះឯងហោង ទៀតសេដ្ឋីនិងបរស់ស្តាបព្រះបន្ទូលពន្ធនោះហើយចូលចិត្តក្រាប់
លាទៅលំនៅអាត្មា រីសរភាពប្រិតាប់កាកូនកំដតី ត្រូវរេចកូនស្រីការអំបាល្បែះហោះ

◎

មានគ្រាយម្នាក់មានសេដ្ឋីយពីរម្នាក់ឈ្មោះកន្ទុលសេដ្ឋីម្នាក់ឈ្មោះតាម
និសេដ្ឋីយពីរនាក់ ស្រលាញ់គ្នា យកគ្នាជាភ្ញៀវឯកន្ទុលសេដ្ឋីយ យកទឹកឃ្មុំមប្រើ
មន្ត្រីពិនទងទៅរឿងហាទុកនៅភ្ញៀវតាមនិសេដ្ឋី ទូលយកទឹកឃ្មុំនោះទុកហើយ
នោះកន្ទុលសេដ្ឋីយលាទៅផ្ទះញ ជាអំលុងទៅទើបតាមនិសេដ្ឋីយនោះបាន
ពិនទងបង់ហូរយកទឹកឃ្មុំចេញអំពី ពិនទងកំដឡើមរៀនោះលុះយូរទៅកន្ទុ
លសេដ្ឋីយ មកអំពីផ្ទះញហើយទើបប្រតាប់ចំណឿរឆ្វេរឈើរដងគិតទៅផ្ទះភ្ញៀវ
ហើយស្រីត្បិថាអញខ្ញុំមសុំមយកពិនទងទឹកឃ្មុំមអំពីភ្ញៀវទើបតាមនិសេដ្ឋីយ
ប្រាប់ថាភ្ញៀវហើយឥឡូវនៃណេះកណ្តុរវាបោះបានពិនទងដេកទឹកឃ្មុំមភ្ញៀវអស
ទើបកន្ទុលសេដ្ឋីយនិងតាមនិសេដ្ឋី ស្រីត្បិប្រកែកដណ្ដើមគ្នាហើយនាំជាក្តីទៅ
ដល់ចៅក្រម ៗ និងជំនុំមជុំបានស្បៀវទើបនាំគ្នាទៅដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រ
ឯកាដ ឯកន្ទុលសេដ្ឋីយក្រាប់ទូលថាខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់យកទឹកឃ្មុំមប្រើមន្ត្រី

ពិនទ័ងទៅឡើងហោងទៅឡោងហើយខ្ញុំទៅផ្ញើញលុះខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់វិលមកខ្ញុំ
ទៅសុំមយកទឹកឃ្មុំទៅតាមងីសេស្ឋីយ ៗស្រីត្បាប់ខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់
ថាកន្ទុំរភរបោះបាទពិនទ័ងទាំងព្រឹមព្យដើកទឹកឃ្មុំខ្ញុំអស់ខ្ញុំពុំស្រណុកចិត្ត
ទើបខ្ញុំមក្រាបទូលស្នូមឲ្យព្រះអង្គព្រះបាទអំម្ចាស់ទ្រង់ព្រះចិត្តរពិចារណាឲ្យខ្ញុំហោ
ង ឯតាមងីសេស្ឋីយក្រាប់ទូលថាដ្បិតក្មេងយកពិនទ័ងទឹកឃ្មុំព្រឹមព្យមកឡើង
និងខ្ញុំអំម្ចាស់មែនពិតតែកន្ទុំរភរបោះបាទពិនទ័ងទាំងព្រឹមព្យភដឹកទឹកឃ្មុំ
អស់តាតពុំឡើងហោងលើយហេតុដ្បិតនោះហោងខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់មកក្រាបទូលស្នូម
ឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាឲ្យខ្ញុំហោងទើបសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯកដព្រះ
អង្គបានត្រាប់តៀមត្រូវដំណើរពាក្យសេស្ឋីយទាំងពីនោះហើយទើបព្រះអង្គមានព្រះ
បន្ទូលថាហៃសេស្ឋីយទាំងពីរយើងកុំព្រះស្ដែងដាក្ដីនិងគ្នាលើយតាព្រះស្ដែងស្រ
លេញគ្នាអំពីដើមដូចម្ដេចមិញទូលព្រះស្ដែងស្រលេញគ្នាឲ្យពុងដូចដែលនោះ
ហោង ឯតាមងីសេស្ឋីយតុព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយក្រាបលាទៅលំនៅអាត្មាត្បៀ
តោះទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលពន្លឺងទៅកន្ទុលសេស្ឋីយថាតាមងីនេះមានកូន
វិលឥតកូនកន្ទុលសេស្ឋីយក្រាបទូលថាមានកូនទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើរ
មានមែនដូច្នោះហើយចូលព្រះស្ដែងទៅលួងហៅមកបើបានមកហើយព្រះស្ដែង
ក្រលាពុំវិលទៅប្រមានកូនក្មេងមិញខ្វែងនាប់យកទៅអញបង់អើលភពុំនុំលាក់
លើយកន្ទុលសេស្ឋីយស្ដាប់ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលដូច្នោះហើយថ្សបង្គំលាទៅ
លំនៅអាត្មាហើយទើបទៅប្រហែមលួងបានកូនតាមងីសេស្ឋីយយកលាក់ផា
កុំចាំងហើយវិលទៅត្រាប់ថាក្មេងហើយអញយកកូនក្មេងទៅមិញផល្ទុរណោះខ្វែង
ភគាព់យកទៅ អញដេញបង់អើលភពុំនុំលាក់លើយកាលបើដូច្នោះឯតាមងី
សេស្ឋីយខឹងហើយតាំកន្ទុលសេស្ឋីយឡើងទៅក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯក
ដ ឯតាមងីសេស្ឋីយក្រាប់ទូលថាកន្ទុលសេស្ឋីយនេះយកកូនខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់

ទៅទូវផងល្បះអំពុងទៅកាត់ថាខ្មែងកាត់កូនខ្ញុំមកវិញស្លាប់គត់ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិ
ត្តពិចារណាឲ្យខ្ញុំបោាដ ឯកន្តុលសេដ្ឋីក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់យកកូន
ភ្លេាហនេះមកមែនពិត ខ្ញុំពុំណាក់តែខ្មែងកាត់យកទៅកាត់ពុំ ធ្វើហាខ្ញុំព្រះ
បាទអំម្ចាស់សៀរនេះ ពុំចោរនឹងទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាឲ្យខ្ញុំបោាដ ព្រះអង្គក្រាបដំណើ
ពាក្យសេដ្ឋីទាំងពីរហើយទើបព្រះអង្គបន្ទូលថាសេដ្ឋីបើខ្មែងកាត់យកកត
ព្រះស្ដែងទៅផ្ទះហើយអញបង្គាប់ឲ្យព្រះស្ដែងទាំងពីរធ្វើលញ្ញអារិយាន ឯតាមនឹ
សេដ្ឋីឲ្យបានទឹកឃ្មុំពេញពិនទ៍ដូចដែលវិញហោាដ ឯកន្តុលសេដ្ឋីឲ្យ
ខ្មែងនុំណាក់កូនមកវិញដូចដែលបើព្រះស្ដែងទាំងពីរស្រៀលេញតាមែនគិតឲ្យបាន
ដូចលញ្ញអារិយានព្រះស្ដែងទាំងពីរហើយព្រះស្ដេចតាំតាមកកាត់អញហោាដម្លោះ
ហើយសេដ្ឋីទាំងពីរក្រាបណាទៅលំនៅឯងវិវិញ ៗ ឯតាមនឹសេដ្ឋីយក
ទឹកឃ្មុំមកពេញពិនទ៍ដតាំងព្រៃយរនោះដូចដែលហើយតាំធ្វើងថ្វាយ ឯកន្តុល
សេដ្ឋីពុំថាតាមនឹសេដ្ឋីយកទឹកឃ្មុំទៅថ្វាយទើបកន្តុលសេដ្ឋីយក
កូនទៅថ្វាយផងទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលឲ្យយកទឹកឃ្មុំឲ្យទៅកន្តុល
សេដ្ឋីហើយយកកូនអំពីកន្តុលសេដ្ឋីឲ្យមកតាមនឹសេដ្ឋីហើយព្រះប
ន្ទូលផ្ដាំមម្លោះហើយព្រះស្ដែងទាំងពីកុំអាក់ចិត្តនឹងគ្នាស្រៀលេញតាដូច
ដើមវិញសេដ្ឋីទាំងពីរទទួលព្រះបន្ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯការដហើយក្រាប
លាទៅនៅលំនៅវិវិញ ៗ ហោាដ ។ះ

❀

មាននិយាយម្យ៉ាងមានបរស់កុំលក់ទូវផងសេដ្ឋីម្ល៉ះអង្គើយៈថាបើឲ្យល
បក់អំពីឯលេចកាប់ខ្ទមទៅសងឯកើតបើឲ្យលបក់អំពីឯជើងកាប់ខ្ទមទៅ
សងឯត្បូងបើឲ្យលបក់អំពីឯកើតកាប់ខ្ទមទៅសងឯលេចបើឲ្យលបក់អំពី
ឯត្បូងកាប់ខ្ទមទៅសងឯជើង ឯសេដ្ឋីលដូច្នោះហើយធ្វើខ្ញុំទៅដង្ហើង ៖

ថាបរស់នោះតែងនិងរាប់ខ្ញុំទៅ ៗ មក ៗ ឲ្យស៊ីដូច្នេះឯខ្ញុំទៅតាំងពីដូច្នោះ
ហើយទើបក្រាបថាអ្នកឲ្យអ្នកក្រាបលោកផងថាខ្ញុំកាប់ឃ្មុំទៅមកនោះដូច្នេះ
ខ្ញុំស្រែងព្យាភ្ញៀនចំណីអាហារលោកនេះឯងទើបអាខ្ញុំនោះវិលមកក្រាបទៀ
ងំណើរនោះហើយឯសេដ្ឋីយពិតថាដូច្នេះវានេះរសព្យាភ្ញៀនចំណីអាហារអញ
ៗ យកវានេះឲ្យខ្ញុំអញបានហោងសេដ្ឋីយពិតដូច្នោះហើយតាំបរស់នោះទៅ
ស្អិតនៅក្រឹមឲ្យដុំខ្ញុំមតិហារណាព្យានៅងំណើរហើយទៅក្រឹមថាដូច្នោះអ្នក
យកឲ្យខ្ញុំបានហោងទើបបរស់នោះឡើងថាបើដូច្នោះអ្នកតាំអញទៅដលស់
ដេចព្រះមហាខ្សត្រាឯរាជអញនឹងក្រាប់ទូលសុំព្រះរាជទ្រព្យឲ្យថ្លៃខ្លួនខ្ញុំទើប
សេដ្ឋីយតាំបរស់នោះទៅដលស់ដេចព្រះមហាខ្សត្រាឯរាជបរស់នោះក្រាបទូល
ថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ទូវទាំងសេដ្ឋីយនេះថាឲ្យលបក់អំពិឯលេចកាប់ឃ្មុំទៅ
លង់ឯកើតបើឲ្យលពិឯជើងខ្ញុំកាប់ឃ្មុំទៅលង់ឯថ្បូងបើឲ្យលបក់ពិឯកើត
ខ្ញុំកាប់ឃ្មុំទៅលង់ឯលេចបើឲ្យលបក់ពិឯថ្បូងខ្ញុំកាប់ឃ្មុំទៅលង់ឯជើង
ខ្ញុំកាប់ឃ្មុំទៅមកដូច្នេះខ្ញុំស្រែងព្យាភ្ញៀនចំណីអាហារសេដ្ឋីយនេះថាខ្ញុំរាស
ព្យាសារភ្ញៀនចំណីអាហារគាត់ហើយគាត់ចាប់ខ្ញុំយកទៅស្អិតនៅក្រឹម ៗ បង
បឲ្យខ្ញុំនោះឲ្យខ្ញុំសេដ្ឋីយនេះខ្ញុំមកក្រាបទូលសុំព្រះរាជទ្រព្យឲ្យថ្លៃខ្លួនខ្ញុំ
ព្រះបាទអំម្ចាស់ទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលតាំងទៅសេដ្ឋីថាម្តាល់សេដ្ឋីយ
ងំណើរសេចក្តីមែនពិតឬដូច្នេះឬដូចម្តេចទើបសេដ្ឋីយក្រាបទូលថាងំណើរ :
មែនដូច្នេះពិតហោងទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិហារណាយល់ឲ្យទៅក្រឹមនោះ
ពុំទៀងត្រង់ទើបព្រះអង្គឲ្យយកសំពត្តមកផ្តាំនគាកត្តាល់ថ្ងៃយកប្រាក់មក
ប្រាក់លើយកសំពត្តសរនោះហើយព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាព្រះស្តែងសេដ្ឋីយ :
ទៅយក ប្រាក់ថ្លៃខ្លួនបរស់នោះហោងឯងសេដ្ឋីយ ទទួលព្រះបន្ទូលហើយទៅ
និងលោងយកប្រាក់អំពិសំពត្តសរនោះព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើបរស់

នេះវាបានទៀចំណីអាហារព្រះស្ដេងនោះទើបព្រះស្ដេងយកប្រាក់លើហាសំពត់សរនោះ ឥឡូវរបស់នេះវាប្រែងតៀតែក្លិនអាហារមេមានតែព្រះស្ដេងយកឯស្រីមោលប្រាក់ នោះទើបលុមនិងដំឡៃក្លិនអាហារព្រះស្ដេងហោងឯបរស់នោះសេដ្ឋីយនោះចូល ចិត្តៈហើយក្រាប់ថ្វាយបង្គំមចុះទោវគៀវលំនៅអាត្មាទីទៃ ៗ ហោង ៚

មានគ្រួយម្នាមានរបស់ម្នានិងស្លៀ ១ ជាអន្ទករងងក្លាញ់ចទៅមកនិង ម្ដាយអាពុកតាំងនិងលើមានកាលម្នាថ្ងៃខ្វងបាប់ពស់ទើកត្រីភាហើរមកផ្ដិលពស់ លើហាដំបូលផ្ទះស្លៀនោះកាលក្នុងរាត្រីនោះឯងបរលនោះទៅកាន់ញាអន្ទក់ភាប់ ដូនភ្លើងធំមបរស់នោះស្រែកទិកប្រើមៀអន្ទក់ទៅលិតទិកឲ្យមេអន្ទក់តាំងទោះ លិតទិកអំពីក្ដួមនោះលើ យកស្មៀនទៅច្រងទិកភ្លើងគ្ទេរដល្អាវត្រូវត្រឹង ពស់ទើកនោះទិកភ្លើងជាក្រោលដពិសពស់ហូរចូលក្នុងស្មៀនមៀអន្ទក់ផតដំណើ ដលើយកមកឲ្យអន្ទក់នោះផឹកហេតុតែកុំលាំងពិសពស់នោះខ្លាំងបរស់នោះហល់ ផ្ទៃយស្លាប់ហោង ឯមៀអន្ទក់ឃើញខ្មោចអន្ទក់នោះយកទៅដាក់ទូទិកកណ្ដាលផ្លូវ លុះព្រឹកលើងអាពុកម្ដាយបរស់ស្លាប់នោះយលជាកូនបាត់ហើយសង្ស័យដើរយាត់ ទៅរកឃើញកូនស្លាប់ទូទិកកណ្ដាលផ្លូវហើយភិតភ្ញាវលះវល់ាំងទៅផ្ដិងចៅក្រមឯ ចៅក្រមពន្ទិងថាកូនស្លាប់នោះតើយលមានហេតុប្ដឹងហេតុឯម្ដាយអាពុក ឆ្លើយថាខ្ញុំមតាំឃើញហេតុកូនលើ ឯចៅក្រមថាបើឥតហេតុដូច្នោះហើយយើង និងផ្ដុំខ្ញុំមឲ្យតាំបានហោង ទើបអាពុកម្ដាយទៅផ្ដិងចៅក្រមឲ្យនាំឡើងទៅ ក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជហើយអាពុកម្ដាយក្រាប់ទូលថាស៊ូមទានកូន ខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់នេះស្លាប់នៅកណ្ដាលផ្លូវចៅក្រមពិចារណារកឲ្យខ្ញុំមតាំបាន លើទើបខ្ញុំមមកក្រាប់ទូលព្រះបាទអំម្ចាស់តាំងចោរនិងព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្ដាពិចារណា ឲ្យខ្ញុំមហោង ទើបសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើ

អស់ចៅទ្រឹមផងទាំងអំបាលណោះផុំគ្នុំ ពីការណាសេចក្ដីនេះតុំបានកំអញនិងពិចារៈ
ណាកេឯងទើបព្រះអង្គឲ្យកុំលោះកាដាំតុកុលម្សមក ហើយទើបព្រះអង្គបន្ទូលថា ឲ្យ
ព្រះស្ដែងយកទ្រាចបរស់នោះទៅតាក់លើហង្ទះអាពុកម្ដាយ ហើយច្រាប់អស់ទាំងញ្ញឹងផង
ឲ្យទៅយំមទ្រាចបរស់នោះ ហើយព្រះស្ដែងស្ដាប់ទុំត្នុញអសញ្ញឹងផងទាំងនោះយំមទុញ
ថាម្ដេច ៗ ខ្លះនណាយលនាំលោកស្ដាប់ព្រះស្ដែងដំម្រាត្រាយោះទាំងអសញ្ញឹអំបាលៈ
ណោះឲ្យសព្វគ្រុំពុំយកមកដលអញឯង ឯចៅក្រុំលោះកាដាំតុកុលនោះក្រាប់ថ្វាយ
ដំម្ទូលព្រះបន្ទូលចេញទៅយកទ្រាចបរស់នោះទៅតាក់លើហង្ទះម្ដាយអ
ពុក ហើយច្រាប់អសញ្ញឹងផងឲ្យមកយំមទ្រាចនោះ ដូចព្រះបន្ទូលពីសែសអ្ញញ្ញឹងផងៈ
មកយំមស្រេចហើយសិងទៅផ្ទះទីខ្លួន កំមេម្នាក់យំមទុញលោក៍ឈឺហរកខ្លួ
បង់អស់សេចក្ដីពុំទៅផ្ទះល្ងៀ ឧបទ្រាចទុញយុំមត្នូវនោះ ហោងទើបចៅកាដាំ
តុកុលកត់គ្បាំងដំណើរ ហើយយកទៅក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាឧត្រាឯកាដព្រះអង្គៈ
ទ្រាប់គ្បាំងដំណើរនោះ ហើយមានព្រះបន្ទូលឲ្យទៅពន្ដិងមេនោះថានាំសេចក្ដី
ម្ដេចនិងទ្រាចនោះកំឧបទុញយំមពុំទៅផ្ទះឯងមេនោះ ទៀថាពុំនាំសេចក្ដី
ល្ងៀងឿងចៅនេះនាំអន្ទក៍និងខ្ញុំមទៅកាន់ខ្ញុំម ខ្លួនឡើងធំមចៅនេះប្រើកទឹក
ខ្ញុំយកស្មៀនត្រីងវិកឡើងឲ្យចៅនេះផឹក ហើយស្រាព្វតែហាលថ្ងៃយស្លាប់យុប់នោះ
ខ្ញុំមយកទ្រាចទៅតាក់ទូវកត្ដាល់ផ្លូវខ្ញុំមស្រីណោះបុរនោះឯងទើបខ្ញុំមទុញទៅនោះ
កុំលោះកាដាំតុកុលតាំអសដំណើរពាក់នេះទៅក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាឧត្រាឯកៈ
ព្រះអង្គបានទ្រាប់អសដំណើរដូច្នោះ ហើយទើបព្រះអង្គឲ្យមកមើលលើហដំម្ទូល
មេអន្ទក៍នោះឃលនាំមានឡើងពស់វែកនៅក្រីងមេអន្ទក៍ក្រីងវិកឡើងឲ្យ
រស់នោះផឹកទើបព្រះអង្គបន្ទូលថានេះហេតុកាំមប្ញកណាលក្ខឯងមកដ្ដល់ឯមេអន្ទក៍នោះពុំ
ថ្វាំមបំពុលល្ងៀ ម្លោះហើយព្រះអង្គពុំឲ្យអាពុកម្ដាយបរស់ស្លាប់នោះតាំមេអន្ទក៍
នោះនាក្ដិយល្ងៀ ហើយឲ្យមេអន្ទក៍នោះទៅលំនៅអាត្មាឯងទីនេយ ៗ ហោង ៚

មានស្ត្រីយក្សម្នាក់ស្ត្រីយក្សនៅកោះស្រីមុខ ហើយមានព្រះតេជយក្សធ្វើរូង
នូវកោះនោះឯងកាលណោះ ស្ត្រីយក្សតែងទៅចាប់ដំរីអំពីត្រើយស្រីមុខ យកមកឲ្យ
ទៅខាងក្រុងឲ្យព្រះតេជនោះ ជាប្រក្រតីមានកាលល្ងាចមួយថ្ងៃ ១ ព្រះតេជមើលឃើញស្ត្រីនាំ
ដំរីមកនិងស្ត្រីហើយព្រះតេជនោះពិចារណាក្នុងចិត្តថាអញពន្លើមសេចដំរីអំពីស្ត្រីឲ្យ
តាំងកាលណោះឯងលុះស្ត្រីនាំដំរីមកពាក់កេលល្ងាចពេលវេលាបរភោគ្យ ហើយនោះក្អូវ
ព្រះតេជនោះក៏ចេញអំពីរូងភ្នំទៅកាន់ស្ត្រី ហើយស្រីព្យាថាម្នាល់ស្ត្រី ម្ដេចក៏ព្រះស្ដេច
មកលួចសេចដំរីអាហារអញឯស្ត្រី ឆ្លើយថាដំរីនេះអញចាប់យកមកអំពីត្រើយស្រីមុខ
ប្រកដ្ឋទេតែមកដល់ពេលល្ងាចណេះឯងម្ដេចក៏ព្រះស្ដេចថាអញមកលួចអាហារ ព្រះស្ដេច
ព្រះតេជនូវស្ត្រី លិង្គឯកំប្រព្វរទៅវិញទៅមកតំអលតំហើយទើបតាំងតាញទៅស្ពង
ពោធិលក្ខកាលព្រះអង្គទៅជាពាបស្បើ ព្រះតេជនូវស្ត្រីយ ស្រីព្យាផ្ដងតាំងដើម
ឈើរទីវិទ្យ ៗ ឯព្រះតេជថាខ្ញុំមានដំរីខ្ញុំនិងស្ត្រីនូវខាងរូងលំនៅខ្ញុំ ស្ត្រីយនោះ
មកពន្លើមសេចដំរីនិងយកឲ្យជាអាហារឯង ឯស្ត្រីយថាដំរីនេះខ្ញុំចាប់អំពី
ត្រើយស្រីមុខប្រកដ្ឋទេតែពេលខ្ញុំមកនិងស្ត្រីឯព្រះតេជនេះក៏ឡើងអំពីរូងទៅថាខ្ញុំលួច
ចំណីអាហារទាំងនេះសូមឲ្យព្រះអង្គធ្វើការណាឲ្យខ្ញុំហោងទេតែពាបស្បើ ព្រះ
អង្គមកមើលពេលដំរីឃើញតែស្នាមក្រចកស្ត្រីយតំឃើញចង្កូមព្រះតេជនោះស្មើ
ព្រះអង្គយកក្រចកស្ត្រីយមកផ្ទាប់ហើយឃើញមែន ឯស្ត្រីយព្រះអង្គថាស្ត្រីយ
នេះឃើញមានសាក្សីយមែនពិតហើយឯព្រះតេជឥតសាក្សីយស្មើ ៗ ស្មើទេតែពាបស្
បង្គាប់សេចក្ដីដំរីនោះឲ្យចាញ់ស្ត្រីយហោងឬពាបស្បើអ្នកបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះ
ហោវសុតពិតមន់ហោង ។ៈ

មានន្យាយមួយ មាននគរមួយ មានព្រះមហាខ្សត្រជាអំម្ចាស់នគរនោះ បង្កើតព្រះរាជ
បុត្រសិងបុរសទាំងបី ព្រះអង្គចំរើនធំឡើង សិងចេញទៅរកស្វែងរករៀនសិ
លសាស្ត្រ ប្អូនរៀនសិលធ្នូ បងអណ្ដាប់រៀនហោរាសាស្ត្រ បងបង្អស់រៀនគិតយក
ចិត្តវេពុលសុកលលោកក្នុងអ្នកទាំងបី ព្រះអង្គនេះសិងបានរៀនចេះចប់លត្
គ្រប់ប្រការទីទៃ ៗ ហើយសិងវិលមកនគរសំដេចព្រះវររាជបិតាវិញទៀតសំដេចព្រះ
វររាជបិតាមហាខ្សត្រឯករាជដ៏ជាសំដេចព្រះវររាជបិតាថាបើដូច្នោះអញនិងឲ្យក្នុងឯណារ
សោយរាជត្រង់ស្នងអញជាអាត្មព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្ដារពិចារណាពុំស្រេចក្នុងព្រះរាជ
ហរទ័យទៀត ទើបឲ្យព្រាហ្មអ្នកប្រាជ្ញរាជបុរោហិតទូវមុក្ខមន្ត្រីយសេណាបុត្យភិរិយ
បណ្ឌិតត្រិដ្ឋាចារងងទៅតន្លឹងមហាបុស្សី ថាបើដូច្នោះបុអ្នកទាំងបីនេះគួរឲ្យន
ណាជាស្ដេចសោយរាជត្រង់ស្នងអង្គអញជាអាត្មា ទើបព្រាហ្មអ្នកប្រាជ្ញរាជបុរោហិ
តទៅមុក្ខមន្ត្រីយសេណាបុត្យភិរិយបណ្ឌិតត្រិដ្ឋាចារយ៉ាត្យទៅតលមហាបុស្សីគិត
ពន្ធិការតៀនទៅដំណើរ ថាបុត្រព្រះអង្គជឿតាសំដេចព្រះមហាខ្សត្រឯករាជ
អំម្ចាស់យើងខ្ញុំមានព្រះរាជបុត្រទាំងបីសិងចេះ សិលសាស ១ ចេះសិលធ្នូ ១
ចេះសិលហោរ ១ ចេះគិតយកវេពលសុកលលោកផង នោះឯងអ្នកឯណារ
ក៏គួរបានជាស្ដេច ទើបមហាបុស្សីថ្លើយថា អ្នកដែលចេះយកចិត្តវេពលសកលលោ
កគួរបានជាស្ដេច អ្នកឯណាចេះសិលធ្នូគួរទុកជាសេណារបុត្យ អ្នកឯណាចេះ
ហោរអ្នកនោះឯងគួរទុកជាឧបរាជពេញនិងយុដយលតាមខ្ញុំស្នងអ្នកជាស្ដេច
ស្ររេចទៅប្រការអំពាលនោះឯងហោង ។ះ។

មាននិយាយមួយមានព្រះរាជកុមារទាំងបួនចេញទៅរកស្វែងរករៀន
សិលសាស្ត្រដល់ទក្សីលាមហានគរលុះរៀនសិលសាស្ត្រសព្វគ្រប់ហើយក៏លាគ្រូវិល
វិញមកឈប់សំរាក ទៅទន្លេនមួយអន្លើកាលនោះមាននគរដំរៀវព្រះមហា

ខត្តិយការនោះស្តេចក្នុងតារលុត ទៅហើយ ពីកអ្នកឯណានឹងបានស្តេចស្តេចរាជ ៖
ឮដំណើរមហាខត្តិយនោះស្តេចទើបព្រាមអ្នកប្រាជ្ញកោសលបុរោហិតនូវមុក្ខមន្ត្រីសេណាបតិ
ពិទ្រូបណ្ឌិតត្រិជ្ញាមាត្យឲ្យដងរឹមបុស្សរថមហាវិហាន ឲ្យដើរកអ្នកដែលមានបុណ្យនឹងទទួល
យកមកឲ្យស្តេចរាជសម្បត្តិគ្រប់ ព្រមព្រៀងការនោះ ទើបតែងបុស្សរថនោះទៅ
រំលងទង្វាននោះស្តេចទើបបរោហិតថ្វាយទៅ លើលយលរាជាបុត្រកុមារទាំងបួន ៖
កុងនោះ នោះ ទើបបរោហិតយកទៅតទៅ ស្រែងព្រះអង្គទាំងបួន ស្រេចហើយអញ្ជើញ
ចេញមកទើបអលព្រាហ្មណ៍អ្នកប្រាជ្ញកោសលបរោហិតនូវមុក្ខមន្ត្រីយសេណាបតីពិទ្រូ
បណ្ឌិតត្រិជ្ញាមាត្យដងវីលពិតនិងគ្នាថារាជកុមារទាំងបួនព្រះអង្គនេះនិងគួរឡើ
ងនឹងយកអ្នកឯណាជាអម្ចាស់យើងទើបព្រាហ្មណ៍អ្នកប្រាជ្ញកោសលបរោហិតពិតនូវអឲ្យ
អ្នកដងទាំងអំបាលនោះ ឲ្យជាប្រាជ្ញាចងដឹងក រាជកុមារទាំងបួនថាអ្នកឯណាដែល
មានបុណ្យប្រកបដោយលក្ខណានឹងបានជាស្តេចវិសេសនេះ ស្រេចហើយទើបព្រាហ្មណ៍អ្នក
ប្រាជ្ញកោសលបរោហិតទូលថាបពិត្រព្រះរាជកុមារទាំងបួនព្រះអង្គដៀវយើងខ្ញុំមនឹង
និពន្ធឲ្យថ្វាយព្រះអង្គស្តាប់ព្រះអង្គទ្រង់សុំស្តែងឲ្យខ្ញុំស្តាប់មាននករ ១ មាន
រាជធានីបួនព្រះអង្គនាង ១ មានរូបនោមល្អប្រពៃពន់ ១ នេះទតប្រនឹងបត្តិហើយ
ប្រកាប់ភោជអាហារដែលមានរសនោះគឺសារនាង ១ នេះជួតផ្តងសារពើរត្រាញ់ដែង
កក្បូរទុកកុំឲ្យខ្លាតខ្លាយនាង ១ នេះបង្គាប់ប្រគេរខ្ញុំមកុំពំដងនេះឲ្យត្រាញ់ឲ្យគាន
សមណាព្រាហ្មណ៍តាចារនោះស្លមយាចកដង   នានាងទាំងបួនសឹងប្រកបនោះ
លក្ខណាវិសេស ៗ ដូច្នេះតើឯព្រះអង្គទាំងបួននិងសព្វព្រះរាជហ្វារវែនឹងនាងឯ
ណាជាព្រះរាជទេវីរក្សាព្រះអង្គបីឡូ ៗ ឯព្រះរាជកុមារ ១ បន្ទូលថានានាង ៖
មានរូបល្អនោះគួរជាព្រះរាជទេវី   រាជកុមារ ១ នោះថានានាងនេះទតប្រ
និងបត្តិហើយនេះប្រកាប់ភោជនអាហារដែលមានរសគឺសារនោះគួរបានជាទេវីរាជ
កុមារ ១ ថានានាងនេះផ្ចិតផ្តង់សារពើត្រាញ់ដែងកក្បូរទុកកុំឲ្យខ្លាតខ្លាយនាង

នោះត្រូវបានជាទោសតី រាជកុមារ ១ ចាំតាំងចែះបញ្ញប់បញ្ចាំ មិនគោរពខ្ញុំមកុំតែហៀង
ចែះតាំងទ្រព្យឡូលម្មណា ព្រាហ្មណ៍រាជាចារត្រូវឲ្យម យកទុកនិងនោះឯងត្រូវបានជាទោសតី
ទៅពុអស ព្រាហ្មណ៍អ្នកប្រាជ្ញរាជបរោហិតត្រូវមុក្ខមន្ត្រីយណែលណាបុព្វភីរិយបណ្ឌិតត្រី
ញ្ញាមាត្យនិងសម្ពុល ព្រះរាជកុមារក្រោយនូសព្វព្រះរាជហារឲ្យត្រូវតាំងចែះបង្គាប់ ៖
បញ្ជាំមិនគោរពខ្ញុំមកុំតែងហៀងចែះតាំងទ្រព្យឡូគានសម្មណាព្រាហ្មណ៍រាជាចារត្រូវឲ្យម
យកទុកនិងនោះឯងអត្ថីលោកឡើងជាស្តេចស្ងួតត្រូវប្រិការអំប្បារណ្លេះលោង ៕

◎

មានក្សត្រ៍យម្ព្យមានបរស់ចោរទាំងប្អូនបីប្អូលគ្នាទៅចាប់ស្ត្រីក្របីម ១
បានហើយបរលចោរទាំងប្អូននោះសិនវិវាទប្រឆាំងនិងចងយកជាភីរិយាអាញ្ញឺ
ឲ្យ ៗ ឯស្ត្រីនោះស្អៀចថាហៀបទៅទាំងប្អូនស្ទើពល្មទៅណោះទៅទាំងប្អូននិងវិវាទ
យកអញជាប្រពន្ធនោះអញទុំទាន់ក្មេងទៅមីម្ល្យ ៗ ស្មើបើនណារចោរភ្ញីក៏អញ
ក្មេងជាប្រពន្ធអ្នកនោះលោងទៅពុបរស់ចោរទាំងប្អូនតាំញទៅស្ដួងទៅក្រឹម ៗ
តីចារណាក្មេងទៅដំណើរពាក្យស្ត្រីទៅបរស់ចោរទាំងប្អូននោះហើយយលជាតុំ
បានស្មៀទៅពុទៅក្រឹមតាំស្ត្រីទៅបរស់ទាំងប្អូននោះឡើងទៅតលសំដេចព្រាម
ហាខ្សត្រាធិរាជហើយក្រាប់ទូលថាស្ឋមទានបរស់ទាំងប្អូនប៉ប្អូលគ្នាទៅចាប់ស្ត្រី
មំម ១ បានមកហើយបរស់ចោរទាំងប្អូនសិនវិវាទប្រឆាំងនិងយកជាភីរិយាអាញ
ឺឲ្យៗ ឯស្ត្រីនេះទុំក្មេងស្មើស្អៀចថាបើទៅឯណារចោរណាលឲ្យទៅពុនិង
ក្មេងទៅឯងនោះបរស់ទាំងប្អូនទៅស្ត្រីនេះតាំញមកដលខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់
ឲ្យពិចារណាឲ្យ ឯខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់ពិចារណាពុំបានស្មៀទៅពុតុំស្ត្រីទៅបរស់
ចោរទាំងប្អូននេះមកក្រាប់ទូលព្រះបាទអំម្ចាស់ស្ឋមឲ្យព្រះបាទអំម្ចាស់ពិចារណា
ឲ្យខ្ញុំមលោងទៅពុសំដេចព្រះមហាខ្សត្រាធិរាជ ព្រះអង្គត្រាលពន្លិដថាតាទៅបរស់
ចោរទាំងប្អូនចោរម្ដេចឡាះចូលព្រះស្តែងឡើងដំណើរចោរនោះមកអញនិង

ស្លាប់ ទើបរស់នោះក្រាបទូលសំដែងទោតថាមានអាបាវ ៣ ជាអន្តការនិងប្រ
ពន្ធខ្ញុំព្រះបាទអម្ចាស់ខ្ញុំតាំងពីដើមកាលថ្ងៃ ១ អាអន្តការវាវស្លាប់ជាល ១ យក
សំពត់សំពៀកដណ្តប់រុំឃុំជាប្រៀបផ្ញើរមកសូមចត់ដេកក្រោមផ្ទះខ្ញុំៗ
បើកឲ្យបរស់នោះដេកលុះដល់អាទ្រាត់ប្រពន្ធខ្ញុំភ្ញើនាឈឺហាផ្ទៃ កាលខ្ញុំឲ្យចុច
ចង្កោះឲ្យខ្ញុំទៅផ្លូនដលផងអន្តើរ ប្រពន្ធខ្ញុំចុះទៅដលរបងក្រលាប់វិលមក
ដេកនិងអន្តការនៅក្រោមផ្ទះខ្ញុំរមិលឃើលខ្ញុំតាំងពីងនាព្រះពន្ធខ្ញុំមកដេក
និងអន្តការនូវក្រោមផ្ទះល្បើខ្ញុំដេកថាវាដេកនិងភរិយាវាឯងលុះឃើញបាន្តិច ៖
ទើបប្រពន្ធខ្ញុំមកកាន់ខ្ញុំព្រះបាទអម្ចាស់វិញខ្ញុំតែងនិងឃើញរឿង ៗ ខ្ញុំមើល
បំណាំមទើបខ្ញុំងិងនាក់ជាប្រពន្ធខ្ញុំទៅដេកនិងអន្តការនូវក្រោមផ្ទះនោះហ្វេ
ដូច្នេះឯងខ្ញុំថាខ្លួនខ្ញុំនោតក្បៀលែងទោត ឯបរស់ ១ សោតក្រាបទូលសំដែង
ទោតថ្សាថាមានកាលថ្ងៃ ១ ខ្ញុំនិងប្រពន្ធខ្ញុំទៅដករលំណាប់នូវក្នុងស្រែហាឯអ
ន្តការនិងប្រពន្ធខ្ញុំវាឡើងទៅនៅលើហាឈើរហើយវាស្រែកមកថាយើងទាំង
ពីខុសនូវញូងព្រះបាទអម្ចាស់ថាទៅកាន់វាវិញថាយើងនេះតុំខុសនូវញូល្បើ
វាស្លាប់សាប្តាកខ្ញុំថាដូច្នេះហើយវាវីងស្រែកអាក្រោលមកជាពីដងបីដងទើប
ប្រពន្ធខ្ញុំថានាវានូវលើហាឈើរវាថាយើងនេះខុសទៅវិញដូច្នេះចូលហោវហៅ
វាចុះមកនូវទាងអញហើយហៅឡើងទៅនៅលើហាឈើរដែលវាឡើងនោះហើយ
ហៅមើលមកអញឃើញតូចពាកវាថាឬដូចម្ដេច ប្រពន្ធខ្ញុំថាដូច្នោះទើបខ្ញុំហៅ
វាចុះមកនូវទាងប្រពន្ធខ្ញុំហើយខ្ញុំឡើងទៅនៅលើហាឈើរដែលវានោះលុះវា
ចុះទៅវាខុសកាចនិងប្រពន្ធខ្ញុំវិញព្រះបាទអម្ចាស់ខ្ញុំមើលឃើញខុសទៅញូ
ដូច្នោះហើយពិតឃើញមែនដូចពាកវាថាទើបខ្ញុំចុះអំពីលើហាឈើរនោះមកកាន់
ប្រពន្ធខ្ញុំវិញលុះចំណោរទៅខ្ញុំចាំមឃ្លាំមមើលបំណាំមរឿង ៗ ទៅហើយឃើ
លជាវាខុសនោះប្រពន្ធខ្ញុំ ព្រះបាទអម្ចាស់មែនពិតៗហោងដូច្នេះខ្ញុំថាខ្លួនខ្ញុំ

តោកក្បៀលែងតោកឯបរស់ ១ នោកក្រាបទូលសំដែងតោកថ្យាថាកាលខ្ញុំ
នោទកុំណោះបើក្បៀហោទខ្ញុំទោទហូបបាយខ្ញុំមយលត្រីក្រពុំមេរិនខ្ញុំទាល់ទា
នពុំបានហូបបាយសៀតែរញខ្ញុំឃ្លានបាយណាស់ខ្ញុំយកអំបុកមកអកពេញមាត់
ពីឥត្ថាលទាំងសង្កាំងអំបុកនោះវិករេចញយលដូចប្រុសនិងលេបចូលពុំរួចនិង
ខ្លាកពុំបានសៀក្នុងទេនឡូហូបបាយនិងត្រីនិងក្បៀពុំបានសៀក្បៀយលខ្ញុំស្លៀម
ដូច្នោះបើទេពក្បៀយកឈើឆ្កោះគ្លុះមើលថ្កាលទាំងសង្កាំងដូចប្រុសអញខ្ញុំវាង
ព្រាស់ត្រីក្រពុំមផងទាំងនោះណាស់តេព្យដូច្នោះទេពខ្ញុំចាំខ្លួនខ្ញុំនោកក្បៀលែង
នោកឯបរស់ ១ នោកសំដែងនោកក្រាបទូលថាមានកាលថ្ងៃ ១ ខ្ញុំទេចបាយ ១
សំណុំបើដូចដំពុន្ធតាខ្វែលលំពែងបើដើរចេញទោទចូលក្នុងព្រៃខ្ញុំបង់ឈើរ
លំពែងខ្ញុំនោទក្រោមដើមឈើរ ១ លុះខ្ញុំឃ្លានបាយណោះយកបាយលំណុំមពុំ
បានសៀខ្ញុំបង់ឈើរលំពែងនោះទាំងឈើរឡើងឈើរនោះល្បួរពេញមែកនិង ៖
យកបាយនិងត្រីហូបខ្ញុំភ្លាត់ជើងខ្ញុំធ្លាក់ចុះលើហន្លែរលំពែងមុតត្រូះថ្កាល
ខ្ញុំទាំងពីរពានពុំបានត្រីបាយចេញហូបសៀហោតុដូច្នេះខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់
នេះនោកក្បៀលែងនោកទេពសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអង្គស្តាប់ហោទ៖
បរស់ទាំងបួនសំដែងនោកអាត្មាទៃវ្យ ៗ ដូច្នោះបើព្រះអង្គបន្ទូលថាតា
ព្រះស្លែងនោកទាំងបួនមែនពិតព្យឥតមក្លាល់ណាក្បីយក្សីដាក់ប្រែកក្តីសៀវិព្រា
ស្លែងនោកក្បៀវលំពែងគ្លុះថ្កាលនោះយល់ដាក់ប្រែកក្តីពេញស្តេចបន្ទាប់ឲ្យ
បានសៀនោះដាប់ពន្ធបរស់នោះមោងប្តីសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអ
ង្គបន្ទាប់សេចក្តីដូច្នេះនេះហោទសុតពិតមន់ហោង ៚

៙

មានស្រីយម្នាក់មានបរស់ចុះទូកទោទដួញគលនពីរជាមួយទោទផង
ចក់ទូកដេកយុប់សំពានកុំលាំងខ្យល់ប្រែបមាត់ទាំងម្នាក់អស្ស៊ីហនោះព្រាំងរល់ម

ទៅរើសយកអ្នកស៊ីចល្បងបង់របស់ខ្លួនទើបអស់ខ្លួនផ្តាំគ្នាទៅវិនិច្ឆ័យហៅក្រមឲ្យជុំជុំពី
ការណាខ្លួនវិនិច្ឆ័យក្បៀងដំណើរនោះហើយហៅក្រមជុំជុំមិនបានស្រេចអស់ខ្លួនទាំងនោះ
អង្វរហៅក្រមឲ្យគ្រាំទៅដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជហើយខ្លួនក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះ
បាទអំម្ចាស់មកនៅនាក្នុងនគរព្រះអង្គខ្ញុំចាប់អ្នកនៅខាងមាត់ច្រាំង ៗ រលំលើ
អ្នកស៊ីចល្បងបង់របស់ខ្ញុំទើបខ្ញុំមកក្រាបទូលសូមឲ្យព្រះបាទអំម្ចាស់ទ្រង់ព្រះពិចារ្ណា
ពិចារណាឲ្យខ្ញុំហោងឯសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាតា៖
ព្រះស្តេងមកនៅនាក្នុងវែតព្រះនគរនេះលិងដែនពីអញពិត្យហោងចូលព្រះស្តេង
ព្រះអសរបស់ព្រះស្តេងមកបែងជាភាគ្យពីអញលងព្រះស្តេងភាគ្យ ១ ទ្រង់ព្រះពិចារ
ពិចារណាក្នុងព្រះរាជហារខ្សែល្បែងយលស្រេចហើយថាភាគ្យ ១ នោះហេតុតែព្រះស្តេ.
ដងដងពុំភិនិតភិតពិចារណាចប់អ្នកឲ្យដឹងជារិក្សបត់មិនក្បួចប់បើដូច្នេះព្រះស្តេង
ឯងប្រើបង់ភាគ្យម្ល៉ោះហោង ៚

មាននិទានយម្យមាននរទេះច្រើមឲ្យទៅខ្ញុំដលនគរដខ្សែតាក់រទេះកន្តាល់
រំពៀម្ហូអង្គើរដំបន់នោះឥតទឹកទើបខ្លួនឯងបង្កើរគ្នាទៅរកទឹកដលស្ទឹងម្ហូដួន
និងរនោទកុំណប់មាសនាក្នុងស្ទឹងនោះមានធ្មេរវៀនដខ្សែ ១ ដើរមកដួនយលមាស
នោទនោះដងដទើបអស់ខ្លួនផ្តាំមាសឡើងទៅថ្វាយសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជហើយ
ក្រាបទូលក្បៀងដំណើរកាលទៅរកទឹកបានឃើញមាសនេះព្រះអង្គបានស្ដាប់ហើយទើប
ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថានាក្នុងវែតដែនពីអញមែនពិត្យហើយ តែអញពុំដឹងជា
មានមាសនៅស្ទឹងនោះ ហេតុតែព្រះស្តេងខ្លួនទាំងនេះយលទើបបានមាសនេះ
មកបើដូច្នេះឲ្យបែងមាសនោះជាភាគ្យ ពីអញយកភាគ្យម្ល៉ោះ ភាគ្យម្ល៉ោះឲ្យអស់
ព្រះស្តេងខ្លួនទាំងនេះយកទៅចែកគ្នាហោង ៚

២១.

មានគ្រាមួយ មនុស្សមានបរស់ម្នាក់ កាន់តំងយួរ ដើរទៅក្បែរផ្លូវ មានបរស់១
ដើរមកជួនព្រឹត្យ ទៅកាន់អំម្ចាស់តំងយួរ ថាអ្នកក្បៀថៃក្ដៅណាស់ អ្នកឲ្យខ្ញុំ
ដើរក្បែរអំម្ពប់តំងយួរផងបានឬទេហ ឯចោរអំម្ចាស់តំងយួរនោះឆ្លើយថា
ដូច្នោះ ចោរមកដើរផងគ្នាទៅហោង ទើបចោរនោះដើរចូលមកក្រោមអំ
ម្ពប់តំងយួរ ហើយថាអ្នកក្បៀឲ្យមកខ្ញុំនិងកាន់ឲ្យអ្នក ឯចោរអំម្ចាស់តំងយួរ
ឲ្យតំងយួរទៅចោរនោះកាន់ ហើយដើរទៅផងគ្នា លុះដល់ផ្លូវបែកចេញ
ទៅទីខ្សែ ៗ ឯចោរអំម្ចាស់តំងយួរ និងដើរក្បែរផ្លូវទីខ្សែចេញពីគ្នា ថាចោរ
ឲ្យតំងយួរមកអញវិញ ឯចោរនោះថាអញនិងឲ្យតំងយួរអញទៅចោរបរម្ដេច
តំងយួររបស់អញកាន់អំពីផ្ទះអញមក បរម្ដេចចោរឲ្យអញឲ្យទៅចោរឯ
ចោរអំម្ចាស់តំងយួរនោះ ចិងហើយកន្ដៀមតំងយួរអំពីចោរនោះ អសចិត្រ
បានល្បើ ទើបចោរតំងពីតាំគ្នា ទៅដល់ចោរក្រម ហើយចោរតាំងពីក្ដីក្បែរ
ណើរទីខ្សែ ៗ ចោរម្នាក់ឆ្លើយថា តំងយួរខ្ញុំកាន់អំពីផ្ទះខ្ញុំមក ចោរនេះមកក
ន្តៀមតំងយួរនិងខ្ញុំ ឯអំម្ចាស់តំងយួរឆ្លើយថា របស់ខ្ញុំ ៗ កាន់ដើរមកអំពីផ្ទះ ចោរ
នេះដើរមកជួបនិងខ្ញុំ ហើយសុំដើរក្បែរអំម្ពប់តំងយួរខ្ញុំ ហើយយកតំង
យួរអំពីខ្ញុំទៅកាន់ លុះដល់ផ្លូវបែកបែកនិងដើរចេញពីគ្នា ខ្ញុំយកតំង
យួរខ្ញុំវិញ ចោរនេះតុំឲ្យខ្ញុំល្បើ ទើបខ្ញុំតាំងពីតាំគ្នាមកផ្ដិតអំម្ចាស់សូមអំម្ចា
ស់ពិចារណាសេចក្ដីនេះឲ្យឃើញខ្ញុំហោង ឯចោរក្រមបន្ដាប់សេចក្ដីនេះ
តុំបានល្បើ ទើបតាំចោរតាំងពីនេះឡើងក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ
ក្បែរនោះនូវដំណើរសេចក្ដីដូចអំពីដើមនោះសព្វគ្រប់ ហើយទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះ
ចិន្ដាពិចារណាឈ្លងយល់ក្បែរនោះ ព្រះប្រាជ្ញាទិព្វវិសេសពេញព្រះករុណាទៀ :
ហើយទើបព្រះអង្គឲ្យពុះតំងយួរនោះចែកគ្នាម្នាក់មួយចំហៀងម្នាក់ ហើយទើបព្រះអង្គ

ឲ្យដំណើរទៅផ្ទះទីវៃឡ្យៗ ហើយព្រះអង្គឲ្យអាមាត្យទៅតាមស្តាប់ពាក្យសំពីនោះទាំ
ពីរនៅផ្ទះទីវៃឡ្យៗ កាលបើទៅដល់ផ្ទះហើយឯប្រពន្ធមិញស្រែកថាឡើងឯងទាំងយួរ
នោះបាត់ទៅឯណាម្នាចំហៀងឯងក្តីយន្តៀថាមេហើយអញដើរទៅផ្សារនិងនោះទៅ
ម្ចាក់មកក្បោយសារអំម្ពុបទាំងយួរអញហើយយកទៅកាន់ដើរដងក្បូទៅដល់ផ្លូវ
ស្រែកនិងបែកបែកចេញទីវៃឡ្យៗ អញយកទាំងយួរអញវិញទាំតាំងឲ្យអញឃើ៖
ទើបតាំងក្បូទៅដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យបុះតាំងយួរនេះបែ
កក្បូងអាមាត្យពុពាក្យប្រពន្ធរបស់អំម្ចាស់ទាំងយួរស្រីឡីឡូហោះហើយកត់ពាក់មេ
នោះតាំងមកថ្វាយព្រះអង្គ ឯបរសម្នាដើរទៅដល់ផ្ទះប្រពន្ធស្រែកមកកាន់ក្ដីយ
ថាហើយបានទាំងយួរម្នាចំហៀងនោះតាំណាឯក្ដីយនោះច្រាបទៅប្រពន្ធថាជាអ្វី៖
ហើយអញដើរទៅលេងៗ បានទាំងយួរតែម្នាចំហៀងប្រដៀប្រុងឯអាមាត្យនោះ
មិញពុពាក្យរបស់នោះស្រីឡីហើយអាមាត្យក្រាបក្បោយពាក្យនោះស្រេចហើយតាំងមកថ្វាយ
ព្រះអង្គនោះព្រះអង្គឲ្យហៅទៅទាំងពីរនោះមកដល់ហើយទើបព្រះអង្គឲ្យល្បួក
ដំម្រិះពាក្យនោះឲ្យហៅទាំងពីរស្តាប់ឯហៅទៅកន្តើមទាំងយួរនោះយលជាខ្លួនខុស
ពាក្យហើយពកចំឡើយអ្វីក៏និងន្តៀរល្បើងចម្លើយស្វាត់បាត់មាត់ខ្លួននោះទើប
ព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យលងទាំងយួរក្បោយហោង ឯព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអង្គបង្គា
ប់ដូច្នេះនេះហៅទាំងពីរចូលចិត្តហើយក្រាបលាទៅសំនៅស្ថានទីវៃឡ្យៗហោង៚

●

មានកិរិយាម្នាមានរបស់ក្ដីយប្រពន្ធ ប្រពន្ធរបស់នោះក្រមំមមាននូវបនោះ
ល្អរថាមានរបស់ម្នាមកស្រលេញប្រពន្ធរបស់នោះតែងមកចាំមឃ្លាំមខ្លួនកុំពុង
វិកលព្វថ្ងៃឯម្នានោះយលរបស់នោះហើយម្នានោះនិងនូវតទឹកចាំបានហើយហើយ
ម្នានោះថាហោហើយម្តេចមកចាំមនៅនេះតើហេតុអ្វីអញនិងប្ដូតទឹកចាំបាន
ល្បឹងហៅនោះថារឿង៖អញស្រលេញនាងទើបអញមកចាំមនាងខ្លួននេះឯម្នា

នោះថាអញមានក្ដីយហើយកុំទៅមកចាំមអញឡើយ ហើយទៅលំនៅហើយហោង ៖
អញនិងឆ្លងទៅ ឯហើយនោះថាអញស្រលាញ់នាងថ្ងៃពេញនិងដើរចេញពុំបាន
ឡើយនាងក្បែរអញទៀតអញតើរចេញពីនេះហើយនាងពុំក្បែរអញ ៗ ពុំតើរចេ
ញពីនេះឡើយម្នះអញចាំមនាងត្រាតែបានហោងឯមេឃនោះគិតក្នុងចិត្តថា
ហើយធ្វើដូច្នេះតើហនិងធ្វើដូចម្ដេចអែះហើយធ្វើដូច្នេះអញក្បែរគាត់ទៅមេឃនោះក៏ ៖
ក្បែរហើយនោះបានជាអន្តករហើយ ឯមេឃនោះថាហើយឡើយម្នោះហើយហើយទៅ
លំនៅហោងឯហើយនោះថានាងឡើយកាលពុំទាន់បានខ្លួននាងជាមិត្តម្ដេចអញពុំ
ទៅចំណាំងហើយឥឡូវណែះអញបាននាងជាអន្តករហើយអញពុំទៅឡើយឯមេឃនោះ
ថាហើយពុំទាន់បានជាអន្តករនោះហើយនិងដើរចេញពុំបានឥឡូវណែះអញក្បែរហើ
ហើយតើហើយនិងទៅចាំមអញឡើយ ឯហើយនោះថាអញយកនាងជាភរិ
យាឲ្យបានកុំនាងលន្លឺះឡើយឯមេឃនោះថាអញមានក្ដីយហើយអញខ្លាចក្ដីយអញ
ណាស់ឯហើយនោះថានាងខ្លាចក្ដីយនាងនោះផ្ញើរអញឯងអញនិងរកកលកុំឲ្យក្ដី
នាងតឹងនាងកុំខ្លាចឡើយទៀតហើយនោះដើរចេញទៅឃើញខ្មោចស្រីម្នាក់
ហោះទុកទៃត្រៀលុះដលយុប ហើយនោះយកខ្មោចមកទុកម្លប់អន្លើហលុះថ្ងៃដេ
កលុក ទៀតហើយនោះយកខ្មោចទៅដាក់ខាងថ្ងៃយមេឃនោះហើយគុំប្រពន្ធហើយ
នោះអំពីផ្ទះស្រីម្នះចេញហើយទៀតវាយកភ្លើងតុតផ្ទះហើយថ្ងៃយនោះរព្ញកក្រោ
កឡើងតាលខ្មោចគិតជាប្រពន្ធ ថាសែរនោះឡើងភ្លើងឆេះផ្ទះម្ដេចក៏ដេក
ប្រដើយហើយថ្ងៃយនោះភិតភ័យខ្មោចឡើងខ្មោចនោះវាស្លុកច្រូកក្ដោលលុះភ្លើ
ងឆេះក្ដៅនឹងនៅពុំបានហើយនេះលោតចុះពីផ្ទះហើយនោះទ្រហោយំមថា
ឱប្រពន្ធអញអើយម្ដេះហើយភ្លើងពេលល្ងាចហោងអ្នកក្បែរជួយអញពិចារ ៖
ម្នោះហើយហើយនោះគិតស្មោះជាប្រពន្ធឯងសោកខ្លាញយំមកែពេក្យលុះត្រឹក
ឡើងបរាក់នោះទៅរកមនុស្សតាក់ខ្មោចនោះហើយបរាស់នោះរកខ្ចីយប្រាកក្បែ

សើកទោចរួចហើយទើបទៅនោះវត្តប់រេះក្របីពោះចេញទៅឆ្ញាបានថ្នាក់
មកសេះគ្រោធ្លាះគោទៅខាងខ្លាះទូវស្បៀងទើបរបស់នោះទៅឆ្ញាទៀតឯស្រុកដ
ទៃវិញគោទៅឆ្ងួននិងប្រពន្ធនោះឯងហើយបរស្តីយនោះឯងថាគាងនេះប្រព
ន្ធអញម្ដេចហៅរត់តាំប្រពន្ធអញមកឯអាអន្ធការនោះថាម្ដេចហៅមកចំហាវ
អញថាអញតាំម្រត់ប្រពន្ធឯហៅឆ្ដីយថាប្រពន្ធភ្លេងនេះនោះមិនមែនទេវ៉ឺ
មៀនោះប្រពន្ធអញម្ហោះហើយហៅកំងពីពន្លឹមញ្ញហើយតាំញ្ញទៅដល់ហៅក្រឹ
មពីតារណាបង្គាប់ឲ្យតាំបានស្បៀងទើបតាំសេចក្ដីនេះឡើងក្រាប់ទូលសំដេចព្រះ
មហាក្សត្រាឯការងតៀងដំណើរទីទៃៗឯហៅប្ដឹងទូលថាប្រពន្ធខ្ញុំហៅនេះចំហាវ
ប្រពន្ធខ្ញុំបថាជាប្រពន្ធគាត់ឯប្រពន្ធគាត់ភ្លេងនេះនោះហើយឯឆ្ដីយនោះទូលថា
ប្រពន្ធភ្លេងនេះនោះមិនមែនទេខាងនេះប្រពន្ធខ្ញុំទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្ដា
ពីការណាថាសេចក្ដីនេះកុំប្រើអ្នកឯណានិងរកតំបានស្បៀងមានតែរកកល់នឹ
ងប្រាជ្ញទៃទើបបានទើបព្រះអង្គឲ្យយកអាមាត្យ ១ ទុកក្នុងស្គរពេញនិងឲ្យ
ស្ដាប់សំដីមៀញ្ញើនិងអាប្រុសនោះទើបឲ្យឆ្ដីយនិងប្រពន្ធនោះលែងស្គរនោះ
ផុមរាត់បន្ទាយនោះមៀនោះផត់ពាក្យរឿងៗស្បៀងទើបឲ្យអាអន្ធការនិងមេនោះ
លែងវិញទៀតឯមៀនោះថាបើអញទូវនិងឆ្ដីយអញពេលនិងពីបាក់រឿងហ្នេះ
ហើយឯអាអន្ធការថាកុំស្រដីខ្លាចព្រោះមៀនោះថាអញមិនស្រដីពេលអញនឹ
ងខ្លាចរឿងធ្ងន់ស្មើរនិងបាក់ស្នូរអាវ៉ំបរឿងហៅលែងពេលម្ដងអញពីដងហើយខ្ញើ
ស្មើរនិងស្ដាប់ឯអាមាត្យទូវក្នុងស្គរមិញពេញស្ដាប់ពាក្យមៀនោះស្រដីថាដូច្នេះ
ហើយអាមាត្យព្រាតៀពាក្យមៀនោះហោងលុះលែងបាននិងកុំណាត់ហើយចូលមក
ឲ្យយកអាមាត្យចេញពីក្នុងស្គរយកដំណើរមកលុតថ្លៃហើយទើបព្រះអង្គបង្គាប់
ឲ្យឆ្ដីយឈ្មោះហើយព្រះអង្គឲ្យលុកអាប្រុសនិងមៀស្បៀនោះដេចស្ទូវិលហោងតាមបំ
ដេចព្រះមហាក្សត្រានិងព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីបាននិងប្រាជ្ញទើបវិលហោង ឃះ

មានឲ្យឃម្សៅមានរបស់អាតុកនិងក្លួនបីរនេះចេញទៅផ្ទះញុំផ្ទួបនិង
ក្រពើរម្សៅភ្លើងនេះទៀតរាភេលរលាក់ដើងតំងបួន ក្រពើរនោះនិងតើរកឡៀតុំបាន
ទានអត់អាហារ នោះស្គមរីងរៀវៀបរស់អាតុកនិងក្លួននោះឃលក្រពើរនោះរលា
ក់ដើងតាំងបួនស្គមតាំងខ្លួននិងរាតុំបានដូចហ្នោះហើយរបស់នោះរហេតុតែអាល្បេរ
ក្រពើរនោះមិញសង្កាតទៅកាប់ឈើរមកចងអប់ក្រពើហនោះវិងខ្ចប់ហើយលើក
តាក់លើហារនេះបរទៅលុះដល់បឹងម្សៅនោះធំម្ស្រណុកលាញ្ញរសោះល្បេពេក្យរបស់
នោះតាក់ក្រពើហចុះក្នុងទឹកក្រពើហនោះបានទឹកងើកអកត្រកន្ទ្រះហើយក្រពើរ
នោះនិងទាំមរបស់នោះវិញឯងរបស់នោះថាព្រាស្ដែងកុំទាំមអ៊ញ ៗ មានគុណ
និងព្រាស្ដែងឯក្រពើហនោះថាមានគុណនិងអញម្ដេចឡាះចងអញញើរស្លាប់ម្ល៉េះអ
ញស៊ីព្រាស្ដែងឲ្យបានប្រកន្លំហោងឯងរបស់នោះថាព្រាស្ដែងកុំអាលទាំអញឈប់ ៖
យេីងនិងតាំញទៅឯអ្នកប្រាជ្ញលោកបង្គាប់សេចក្ដីនេះឲ្យយេីងទើតបរស់និ
ង ក្រពើហតាំញទៅក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាជិរាជតៀបនោះងឹងតើរទីវៃឡូៗ
ឯក្រពើហក្រាប់ទូលថាខ្ញុំមតត់ទោលខ្ញុំមគូវស្លានម្សៅអន្លៀហនោះហើយល្កិកបោរនេះ
មកចងអប់ខ្លួនអញខ្ញុំមខ្ចប់លើកតាក់លើហារនេះបរទៅខ្ញុំមបំព្រាះតុំរួចញ្ញៀ
ហេតុពេញ្ញើទុកខ្ញុំម ៗ និងទាំរបស់នេះស៊ីឯងរបស់នោះក្រាប់ទូលថាក្រពើហនេះ
ភ្លើងនេះទៀតរាភេលរលាក់ដើងតំងបួននិងរាតុំបានញៀខ្ញុំមអាល្បេរទើតយ
កឈើរចងអប់ហើយលើកតាក់លើហារនេះបរទៅដល់បឹងនោះទើតខ្ញុំមស្រៀ
វែលក្រពើហនោះចុះទៅក្នុងទឹកក្រពើហនេះបានងើកទឹកអកត្រកមានកុំលាំ
ហើយនិងទាំខ្ញុំមវិញហេតុនោះហោងទើតយេីងខ្ញុំមទាំងពីតាំញមកក្រាប់ទូល
ព្រះអង្គសូមឲ្យបង្គាប់សេចក្ដីនេះឲ្យយេីងខ្ញុំមថាបើព្រះអង្គតុំជឿហខ្ញុំមញ្ញៀព្រះ
អង្គឲ្យមើលដើងក្រពើហតាំងបួនឃលរលាក់មែនទើតព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនេត្រពី

ការណាថាក្រិតពេហនេះឥតពន្លឺតំដឹងគុណក្បៀសព្រះអង្គបង្គាប់ថាព្រះស្ដែងឲ្យ
ក្បួចចងព្រះស្ដែងដូចអំពីមុននោះហើយអញនឹងពីការណាឲ្យព្រះស្ដែងហោង៖
ទើបព្រះអង្គឲ្យបរស់នោះទៅចងក្រិតពេហដូចអំពីមុននោះខ្ជាប់ហើយព្រះអង្គ
ទទួលថាព្រះស្ដែងគុំទៅដុះតាមតែព្រះស្ដែងហោងព្រះស្ដែងមកក្ដិកុណម្ដេច
ទឹងសព្វគិរប្អូនណោកតុំដែលទុកចិត្រសព្វមានពីសដូច្នេះឲ្យព្រះមហាក្សត្រាឯក
ជបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះបរស់នោះចូលចិត្រនិងព្រះមហាក្សត្រាឯកាងហោង ។៚

១

មានខ្សាយម្នាមានដូនចាស់ម្នាក់តាំមឃ្លោកសក្សៀវតុះឡើងទើបបែក
សន្លឹកតីមានបរស់ម្នាមកពន្លឹងទិញឃ្លោកនោះឲ្យថ្លៃបាទ១ ហើយដើរទៅលក់ខ្ញុំ
ឯងបាត់ហើយដូនចាស់កាត្បូទៅលុះឃ្លោកម៉ាន់ខ្សែរមានបរស់ម្នាដទៃមកពន្លឹង
ទិញឃ្លោកនោះឯដូនចាស់ថាឃ្លោកក្បៀទិញអញហើយអញលុក្ខំម្ដេចឲ្យទៅឯ
បរស់នោះថាក្បៀទិញនោះពីហកាលឯណាឯដូនចាស់នោះថាកាលតុះបែកស
ន្លឹកតីឯបរស់នោះសួរទិញទៀតថាក្បៀទិញដូននោះពីហក្បៀឲ្យថ្លៃប៉ុន្មានថា
កាលក្បៀមកពន្លឹងទិញអញនោះក្បៀឲ្យថ្លៃបាទ១ ឯបរស់នោះថាក្បៀទិញពី
ដើមនេះតម្លៃណោះអញយកខ្សែរឃ្លោកដូនហើយនិងសួមទិញដូនហោងទើប
ដូនចាស់ថាចៅឲ្យក្បៀទិញក្បៀនឹងយកខ្សែរនោះឯងឯចៅនោះថាលែងតែរ
លុកឲ្យអញៗ ឲ្យថ្លៃដូនបាទតី ឯដូនចាស់នោះអរនិងព្រាកបាទតីនោះហើយ
លក់ឃ្លោកនោះឲ្យបរស់នោះបានទិញខ្សែរឃ្លោកហើយក៏ត្រូវចាំមកកាត្បូឃ្លោក
នោះលុះដលធំមបរស់នោះបែះយកទៅធ្វើសក្សៀវហើយដេញលេងតាល់
គោទៅល្អូនអាគុំឯងឲ្យបរស់ទិញដើមឃ្លោកអំពីមុនពីរទៅព្រះបរស់នោះ
ដេញសក្សៀវតីរលក្នុងបរស់នោះចូលទៅពន្លឹងថាមានឃ្លោកសក្សៀវនេះ
តីឯណាឯបរស់ដេញសក្សៀវនោះថាអញទិញក្បៀឯចៅម្នាពន្លឹងទៀតដ៏

ទៅវិញអំពីឯណា ឯទៅអំម្ចាស់ស្បៀវថាវិញអំពីត្បូងចាស់ឯទៅវិញដើមៈ
លោកអំពីមុននោះមិញថាម្តេចក៏ទៅយកផ្លែរលោកអញឯទៅអំម្ចាស់ស្បៀ
វថាអញវិញអំពីត្បូងចាស់នោះតៀងតៅវច្បាប់ម្តេចក៏ទៅថាអញលួចលោក
ទៅថាបើដូច្នោះយើងនឹងទៅគន្លងត្បូងចាស់អំម្ចាស់លោកនោះទើបទៅទាំ
ពីនាំគ្នាទៅដល់ត្បូងចាស់នោះហើយគន្លងថាត្បូងលុកផ្លែរលោកឲ្យទៅនេះមែន
ឬអ្វី ទើបត្បូងចាសថាអញលុកមែនឯទៅអំម្ចាស់លោកតែលវិញពីមុននោះ
ថាបទអ្វីក៏ត្បូងលុកផ្លែរលោកអញកាលបើដូច្នោះក្បូវទៅទាំងពីនាំគ្នាទៅ
ដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជឲ្យបង្គាប់សេចក្តីនោះទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចា
រណាហើយមានព្រះបន្ទូលថាព្រះវិស្ណុងវិញអំពីមុននោះវិញតែដើមទេរហើយតើ
ទៅបាត់ទាំងរាក្សាស្បៀរឹផ្លែរលោកនោះបានទោះទៅព្រះវិស្ណុងវិញឯកៀវនោះ
បោកងបុទអ្វីអញថាបានទៅព្រះវិស្ណុងវិញឯកៀវឬព្រះវិស្ណុងវិញអំពីមុននោះឲ្យ
យកផ្លែរលោកអំពីត្បូងចាសវិញ នាសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់
ដូច្នេះនេះហៅវលុតពិតមន់បោកងទើបបរស់ទាំងពីក្រាប់លាទៅ ។ះ

◎

មានក្មេងយម្សមានបរស់ទាំងបួនអ្នកពិតគ្នាកក្រុមនិងតាំមដើមដូង
ទើបបរស់ទាំងបួនបន្តើរគ្នាទៅដល់ក្រុមម្សមានស្រះទាំងបួនទើបបរស់ទាំងបួន
យកដូងទៅតាំមទ្រូវត្រង់កណ្តាលក្រុមនោះហើយបរសទាំងបួនទៅរាក្សាដូងនោះ
បរសម្សនោះឯកើតដើមដូងបរស់ម្សនោះឯជើងដើមដូងបរស់ម្សនោះឯលេ
ចដើមដូងបរស់ម្សនោះឯត្បូងដើមដូងបរស់ទាំងបួនកើងទៅដងទឹកមក
ស្រោចដើមដូងនោះលត្យថ្ងៃៗ បរស់នោះឯកើតទៅដងទឹកពីស្រះឯកើត
បរស់នោះឯជើងទៅដងទឹកស្រះឯជើងបរស់នោះឯលេចទៅដងទឹកស្រះ
ឯលេចបរស់នោះឯត្បូងទៅដងទឹកស្រះឯត្បូងអសស្រះទាំងបួននោះផង

មានចំណាយនោះស្មើរគ្នារបស់ទាំងប្អូននោះកើតនឹងស្រោចដូងនោះសព្វ ៗថ្ងៃយ លុះក្នុងខ្សែរឆ្នាំមរបស់ទាំងប្អូនបេះផ្លែដូងទាំងឆ្នាំមនោះមកចែកគ្នាសលដូងនោះ ម្នាក់របស់ទាំងប្អូនតន្តើមគ្នាហើយនាំគ្នាទៅកាន់សំដេចព្រះមហាឧប្រាជឯការហើយ ក្រាបទូលគៀងដំណើរទាំងឡាយ ៗ ទើបព្រះមហាឧប្រាជឯការព្រះអង្គមកពិហារណាថា៖ ចៅទាំងបីនេះសឹងត្រូវយស្មើគ្នាឯចៅម្នាក់នោះឯកើតដើមដូងនោះត្រូវយលើស គេហេតុពីបាក់លើសគេនោះថាដីរខ្ពើក៏ព្រះហ៊ាមហើយរបស់នោះចេញទៅ ដងទឹកស្រះព្រះអាទិត្យទាំងអំពីមុខលុះដងទឹកបានហើយនឹងវិលមកឯលេចថ្ងៃយ រស្មើលទាំងអំពីមុខដីរបស់នោះបាលថ្ងៃទៅវិញទៅមកដូច្នេះទើបផ្លែហា ដូង ពីឲ្យបានទៅចៅនោះឯកើតនោះហោងព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះហើយ របស់ទាំងប្អូននោះក៏ព្រមចូលចិត្តហោងសំដេចព្រះមហាឧប្រាជឯការព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីយដូច្នេះនេះហៅយុតពិតមន់ហោង ។ៈ

◎

មានឪពុកម្នាក់មានចៅទាំងពីរអ្នកបប្អួលគ្នាទៅកាប់ឈើរធ្ងន់កុប់ ផងគ្នាចៅម្នាក់កាប់រំលំមចៅម្នាក់ទៀតបែលចុងស្រួចហើយនឹងវែងឈើរនោះទៅ ឯចៅកាប់ដើមឈើរនោះវែងឯគើមឯចៅឪបែលកាប់ឯចុងឈើរនោះវែងឯចុងលុះវែងទៅដល់ហើយធ្វើផាវក្តប់នោះសឹងត្រូវយស្មើគ្នាលុះដល់ត្រូវសត្វ មកលាត់បន្លាះចែកគ្នាស្មើរហើយសលតែក្បាលទើបចៅទាំងពីរតន្តើមក្បាល សត្វផងគ្នាហើយនាំទៅដល់ចៅក្រម ៗ និងបង្គាប់សេចក្តីឲ្យចៅទាំងពីរនេះពុំ បានស្រៀវទើបចៅទាំងពីរនាំគ្នាទៅក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាឧប្រាជឯការគៀងនោះ ដំណើរទាំងឡាយ ៗ ហើយឲ្យទើបព្រះអង្គបង្គូលតន្តិងថាអ្នកណាវែងឯគើមឈើរ អ្នកណាវែងឯចុងឈើរចៅក្រាបទូលថាខ្ញុំវែងចុងឈើរចៅម្នាក់ទូលថាខ្ញុំ វែងដើមឈើរទើបព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យបានក្បាលសត្វនោះទៅចៅវែងគើម

ឈើរនោះហោងសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីទៅដូច្នោះ
ទោះទាំងពីសិងព្រមលុមធ្លួលចិត្តដូចគ្នាហើយវិញ មហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់
សេចក្តីយ៉ាងដូច្នេះនេះហោះសុគតិគមន៍ហោង ៚

◎

មានស្ត្រីយម្នាមានបរស់ទាំងប្អូនអ្នកបំបួលគ្នាទៅដើរក្រោបមាសកាលនិ
ងដើរចេញទៅនោះព្រមគ្នាលុះដឹកទៅបានមាសនោះម្នាក្រឡូរហើយយកមាសនោះ
មកចែកគ្នាទាំងប្អូននោះស្មើរគ្នាហើយសល់មាសតុំម ១ ហើយទៅទាំងប្អូនមកក
ក្តិងគ្នាទៀតទៅទាំងប្អូនតាំគ្នាទៅកាន់ទៅក្រមឲ្យបង្គាប់សេចក្តីនេះតុំបានហើ
យទៀតទៅទាំងប្អូនតាំគ្នាទៅក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជឲ្យដំណើរទីខ្សែ
៣ ហើយទៀតព្រះអង្គឲ្យយកចប់មកផ្ទឹងបុចបទៅទាំងបីសិងមានដំឡូន៍ស្មើរគ្នា
ឯចប់ទៅម្នានោះមានដំឡូន៍ធ្ងន់លើសទៀតព្រះអង្គឲ្យមាសតុំម ១ នោះទៅឯទៅ
កាន់ចប់ធ្ងន់ហោងអរទៅទាំងប្អូននោះសិងព្រមលុមធ្លួលចិត្តទីខ្សែ ៣ វិញសំដេច
ព្រះមហាក្សត្រាធិរាជបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះនេះហោះសុគតិគមន៍ហោង ៚

◎

មានស្ត្រីយម្នាមានបរស់ម្នាទិញគោម្នាតើកមកដល់ផ្ទះបរស់នោះហើយ
ទៀតរង្គាប់ចំណើចងក្បែស្រេចហើយបរស់នោះតើកគោចេញទៅចងឯក្រៅឲ្យស៊ី
ស្មៅហើយបរស់នោះទៅដេកនៅក្រោមម្លប់ឈើរនោះលុកស្រណុកទៅហោង
មានបរស់ម្នាដើរមកឃើញគោនោះហើយស្រឡាញ់គោបរស់នោះតើកយកទៅលុះប
រស់អំម្ចាស់គោរនោះភ្ញាក់នោះឡើងរមិលមើលពុំឃើញគោនោះស្បឹក្រោកឡើង
ឈរមើលឃើញអាចោរភាតើកគោរនោះតាំរក្មួតទៅទៀតបរស់អំម្ចាស់គោរគ្នា
នោះនិងហៀបទាន់ហើយបរស់អំម្ចាស់គោរនោះស្រែកហៅថាវៀវទៅតើកគោ
អញយកទៅឯណាឯអាចោរនោះមិញភាពុំស្រឹក្សាស្មើទៀតបរស់អំម្ចាស់គោរ

នោះរត់ទៅចាប់ខ្សែកោងធ្នូស្បែងចោរនោះឯអាចោរនោះមិញភ័យថាហើយមញ្ញ
ជាអត់សំណើចនិងចោរនេះពេញហោះ ចោរក្បៀតើកពីផ្ទះយកមកម្ដេចក៏ចោរ
ថាមញ្ញលួចគោរចោរទៀតចោរកំដតិតក្ដែមគោរញ្ញគោវិញទៅមកពុំបាន
ទិទៃ្យ ៗ ស្បៀទៀតចោរកំដតិនោះដើកគោរកោវផ្ទួងចោរក្រែមក្បៀដំណើរទិទៃ្យ
ៗឯចោរក្រែមនោះនិងរកសេចក្ដីចោរកំដតិនេះយេលដាពុំបានស្បៀទៀតចោរ
ក្រែមតុំចោរកំដតិទោវដលស់ដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជក្រាបទូលក្បៀស្ទួវដំណើ
ងចោរអំម្ចាស់គោរនោះក្រាប់ទូលថាគោរនេះខ្ញុំមទិញពីក្បៀខ្ញុំដើកទៅចង្បៀ
ឱ្យឈ្មោះហើយខ្ញុំទោវដេកក្រោមម្លប់ឈើរនោះលុកស្រណុកទោវហើយចោរនេះ
មកលួចដើកគោរខ្ញុំទោវលុះខ្ញុំភ្ញាក់អំពីដេកខ្ញុំទោវតាមយកគោរខ្ញុំ
ចោរនេះពុំឱ្យគោរខ្ញុំស្បៀចោរនេះតក្ដែមគោរនិងខ្ញុំបោងទៀតព្រះមហាក្សត្រា
ធិរាជតក្ដិដថាគោរនេះចោរឱ្យធ្វើអ្វីឯអំម្ចាស់គោរឆ្លៀថាខ្ញុំឱ្យធ្វើឈ្មោះឯអាចោ
រឆ្លៀថាគោរខ្ញុំកើតមកអំពីផ្ទះខ្ញុំចោរនេះគើរយកអំពីឯណាខ្ញុំពុំដឹងស្បៀ
ចោរនេះមកតក្ដែមគោរខ្ញុំមកត្ដាល់ផ្លូវទៀតព្រះមហាក្សត្រាធិរាជតក្ដិដថាគោនេះ
ចោរឱ្យធ្វើឈ្មោះអ្វីថាខ្ញុំឱ្យធ្វើស្លឹកសន្លែកទៀតព្រះមហាក្សត្រាធិរាជឱ្យអាមាត្យទៅ
យកស្លឹកប្រយុងបង់អក់នោះហើយគោរនោះវាវើហចេញមកឃើញនិងនែរឈ្មោះ
ពុំឃេលស្លឹកសន្លែកដលម្សៅដន្ទាក្នុងពោះគោរនោះស្បៀទៀតព្រះអង្គបត់ទូល
ថាអានេះវាថាគោរវានោះឱ្យធ្វើសន្លែកដល្មងណោះពុំឃេលសន្លែកស្បៀមកយល
ឯឈ្មោះវិញទៀតព្រះមហាក្សត្រាបត់ទូលថាអានេះវាលួចគោរក្បៀមែនហោងទៀត
ព្រះអង្គបង្គាប់ឱ្យចោរអំម្ចាស់គោរនោះឈ្នះហោង ឱ្យសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិ
រាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីយ៉ាងនេះនេះហោវលុតពិតយ៉ាងធំហោង ៚

មានស្ត្រីយម្នាក់មានរបស់ម្សូកំសត់ចេញទៅផ្សារបានមាសនោះម្រាម
ដៃនាំមកដល់ផ្ទះអាត្មាហើយយកមាសនោះទៅកប់ក្រោមជើងអណ្តើរហើយយក
ថ្មនិងកំបិតដាក់លើហ ឯប្រពន្ធរបស់នោះមានអន្ទក់ឯទៅអន្ទក់នោះមកនៅ
ក្រោមផ្ទះកាលប្តីយឡើងទៅលើផ្ទះហើយប្រពន្ធកន្តែងថាឯងមកពីផ្សារពី
បានអ្វីខ្លះឯប្តីយនោះលោកប្រាប់ប្រពន្ធថាអញបានមាសម្រាមដៃឯប្រពន្ធនោះ
កន្តែងថាមាសនោះទុកឯណាឯប្តីយប្រាប់ថាអញកប់នៅជើងអណ្តើរហើយយកថ្ម
និងកំបិតសង្កត់លើហឯអាអន្ទក់រម្យនោះមិញត្បុហើយវាទៅកាស់យកមាស
នោះក្រោមជើងអណ្តើរទៅបាត់លុះព្រឹកឡើងបរស់នោះទៅមើលកំណប់មាស
នោះបាត់ហើយបរស់ថាឯងឡើអញកប់មាសនេះយប់ពុំនរិណារការហើយពកអ្ន
កឯណារម្យនិងយលឃើញមានតែកំបិតនិងថ្មនេះឯងតល្ងៃវណោះមាសអ
ញបាត់អញមិនថាននណារឿអញថាថ្មនិងកំបិតនេះឯងលួចមាសអញម្លេះ
ហើយពុំអត់ឡើទៀតបរស់នាំទៅផ្តិងដលទៅក្រម ៗ នោះនិងបង្គាប់សេច
ក្តីនោះពុំបានឡើទៀតបរស់នាំសេចក្តីទៅដលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ
ហើយបរស់នោះក្រាបទូលតៀបនៅដំណើរថាខ្ញុំមកប់មាសម្រាមដៃនោះនៅ
ក្រោមជើងអណ្តើរពកនណារយលឃើញមានបុណ៌តែថ្មនិងកំបិតនេះឯងទៅ
នោះកឥល្ងៃវណោះមាសខ្ញុំបាត់ខ្ញុំមិនថាននណារឿខ្ញុំថាថ្មនិងកំបិតនេះ
ឯងលួចមាសខ្ញុំទៀតខ្ញុំនាំថ្មនិងកំបិតនេះមកក្រាបទូលទ្រង់ព្រះករុណាពី
សែសត់ចេរនិងព្រះទ្រាស់ពីសែសពិចារណារសេចក្តីនេះហោងទៀតព្រះម
ហាក្សត្រាធិរាជទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាថាសំដៅប្រពន្ធរបស់នេះពុំស្លូតឡើទៀ
ព្រះអង្គថាប្រើឲ្យហោះទៅរកខ្ទួចបាន ១ ឲ្យអញាទៀតបរសនោះរកខ្ទួចមក
ថ្វាទៀតព្រះអង្គឲ្យរកប្រេងអត្តព្រំប្រស់ឈឹងកន្ទះនោះទ្រឹកក្នុងខ្ទួចនោះ
ពេញហើយឲ្យបរស់យកទៅភក្តួរកនៅក្តាលដំណាកឲ្យនាំបើប្រឹងនោះ

ក៏នាំទៅពេញខ្លួចជួចកោលនោះចៅកុំមកកាន់អញឡើយថាបើប្រឹងនោះបាត់សង្ស័យចៅ
មកក្រាបអញហោងម្លោះហើយបរស់នោះយកប្រឹងទៅទុកនៅក្បាលដេកយប់ទៅបាន
តិចក្លាំងអាមន្ទការម្សៀនោះប៉ិញាក់មកករកម្សៀនោះ ឯម្សៀនោះឃើញប្រឹងនោះហើយ
ក៏លាក់ឲ្យអាមន្ទការនោះ ស្រាក់ចុះក្បោះខ្លួចក្លាំងបរស់នោះពន្លិងទៅប្រពន្ធថាតាងឡើយ
ប្រឹងអញទុកនៅនេះតើទៅឯណាបាត់ក៏ក្បោះខ្លួចឯម្សៀប្រពន្ធថាអញទៅឯងឯ
ណាបើអញលាក់តើហមិនរើសើបនូវក្បាលអញទៀតបរស់នោះទៅក្រាបទូលព្រាម
ហាខុត្រាឯកាជឲ្យយកម្នាករចាំមនៅផ្ទើងឲ្យរាំមលេងមហោ ស្រែកហើយទៀតព្រះអង្គ
ឲ្យយកគងទៅចាំក្រាបអលមហាដុនដងទាំងឡាយឲ្យទៅមើលរបាំមកុំឲ្យខានឡើយ
អលម្នាកផងទាំងឡាយទៅមើលរបាំមនោះច្រើនសិងតុំមានប្រឹងពីនោរលាក់ឡើយ៖
តែអាមន្ទការម្សៀនោះលាក់ប្រឹងពន្លិតោតុំមហ៊ុងត្រឡប់ហើយតេរចូលទៅមើលរ៍
បាំមក្លាំងអាមាត្យនោះផ្ទុំមភ្លើងពិនោរអំពីអានោះហើយចាប់នាំមកដលថ្វាព្រាមហា
ខុត្រាឯកាជទៀតព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលពន្លិងថាប្រឹងចៅលាក់នេះតើហប្រឹងចៅ
ឯងឬប្រឹងចៅបានពីឯណាវៀងចៅនោះសោតតតចំម្លើយអ្វី ៗ ក៏និងក្រាប់ទូល
ព្រះមហាខុត្រាឯកាជឡើយស្ងៀមនៅហោងទៀតព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាចៅឡើយម្ដេ
ចចៅមិនឆ្លើយមកបើចៅនិងឆ្លើយមកថាម្ដេច ៗ ក៏ចៅឆ្លើយមក វីចៅនោះសុ
កាត់ដាចោរមិញក៏និងលាក់តុំបានឡើយក្លាំងចៅនោះឆ្លើយតបពិត្យហោងថាខ្ញុំម
បានប្រឹងអំពីផ្ទះចៅនេះឯងបើចៅបានពីផ្ទះចៅនេះហើយតើហនណាឲ្យចៅ
ឬចៅយកឯងទៀតអានោះថាប្រពន្ធចៅនេះឲ្យខ្ញុំមទៀតព្រះអង្គឲ្យទៅយកប្រ
ពន្ធចៅនេះមកពន្លិងឯប្រពន្ធឆ្លើយថាប្រឹងនេះខ្ញុំមតុំបានឲ្យឡើយចៅនេះយក
លាក់ឯង ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាចៅនេះឯងលួចមាសហើយលួចទាំងប្រពន្ធ
ចៅផងកាលចៅមកអំពីផ្ទះនោះកប់មាសនៅក្រោមជើងអន្ទើរហើយចៅមក
ស្រដីក្រាបប្រពន្ធ អានេះភ្ញាក់ពាក់ចៅស្រដីហើយក៏ទៅ កាលយកមាសចៅ

ទើបព្រះអង្គបង្គាប់ថាចៅទៅយកមាសមកឲ្យញ្ញទើបអាតោះទៅយកមាសមកឲ្យអំម្ចាស់ហើយព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យអំម្ចាស់នោះឈ្មោះទើបសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យលុកអាចោរប្រុសតោវម្យ៉ាងនោះដេចស្ងាវលបនហោង ។ល។

◎

មានឪយម្នាក់មានបរសពីរនាក់បរសម្នាក់ម្តាយស្លាប់បរសម្នាក់ភ្លើងឆេះផ្ទះចៅ ១ នោះស្រៀស្នឹងម្ចាស់ចៅ ១ នោះស្រៀស្នឹងម្ចាស់ឯចៅភ្លើងឆេះផ្ទះរត់ទៅលុតភ្លើងឯចៅម្តាយស្លាប់នោះសិនរត់ទៅកាន់ម្តាយហើយចៅទាំងពីររត់ទៅមកប្រទះក្នុកក្តាលស្ពានចៅ ១ ថាចៅបើកផ្លូវអញមុនភ្លើងឆេះផ្ទះអញឯចៅ ១ ថាចៅបើកផ្លូវអញដ្បិតម្តាយអញស្លាប់ចៅទាំងពីរតុំព្រមគ្នាហើយទើបចៅទាំងពីរតស៊ូម្នាវក្នុងប្រទាប់គ្នាធ្លាក់ចុះក្នុងទឹកទើបចៅទាំងពីរនាំគ្នាទៅដល់ចៅក្រម ៗ និងររសេចក្តីចៅទាំងពីរនេះពុំបានហើយទើបចៅទាំងពីរនាំគ្នាទៅដល់សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯករាជហើយចៅទាំងពីរក្រាបទូលពេញដំណើរពាក្យទិទៃ ៗ ឯចៅ ១ ក្រាបទូលថាភ្លើងកាំឆេះផ្ទះខ្ញុំ ៗ រត់ទៅលុតភ្លើងចៅនេះពុំព្រមខ្ញុំហើយឯចៅ ១ ក្រាបទូលថាម្តាយខ្ញុំស្លាប់ខ្ញុំរត់ទៅកាន់ម្តាយខ្ញុំចៅនេះពុំព្រមខ្ញុំហើយប្រទះគ្នាលើស្ពានប្រទាប់គ្នាលើស្ពានទៅមកធ្លាក់ចុះទាំងពីរនាក់ហេតុនោះហោងទើបយើងខ្ញុំទាំងពីរនាំសេចក្តីនេះមកក្រាបទូលព្រះអង្គទើបព្រះមហាក្សត្រឯករាជព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាថាឯម្តាយស្លាប់នោះយូរបានពិចក៏បានហើយចៅភ្លើងឆេះផ្ទះនោះនូវយូរពុំបានដ្បិតនឹងរត់ទៅលុតភ្លើងគង្វើមរបស់និងភ្លើងនោះទើបព្រះមហាក្សត្រឯករាជព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាបង្គាប់ឲ្យបែងទ្រព្យនោះជាភាគបីឲ្យចៅម្តាយស្លាប់នោះសង់ភាគ ១ ទើបព្រះអង្គបន្ទូលថាឯចៅម្តាយស្លាប់នោះនូវយូរបានពិចក៏បានកុំថាតែមនុស្សលោកនេះហើយនោះឥន្ទព្រហ្មយមកាលដង្គីសិនស្លាប់ហើយនិងរស់វិញពុំបានហើយហេតុនោះ

ហោងឲ្យទៅម្ដាយស្លាប់នោះសងភាគ្យ ១ ឲ្យសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជបង្គាប់ ៖
សេចក្ដីយ៉ាងខ្លះនេះ ហោរល្មមតិតាមតំរេហោង ៚

១

មានខ្ញីឲ្យយម្ស្សមានបរសំពីអ្នកវែកស្រូវត្លួនស្រូវផ្លូន់បរស់ម្សវែកត្លួន
ស្រូវស្រាល ១ វែកដើរទៅពីអ្សា ១ វែកដើរមកពីឥស្សបិទៈក្នុងនាវលើហស្ដូន
តុំទៀលក្នុងលើប្រធាប់ត្នូរកុំតុប់ស្រូវអ្ស្សហើយគុំក្នុងនាក្ដីទៅវិឌ្ឍទៅក្រុមទោរ
ទាំងពីធ្វាបភ្យេដំណើរនោះហើយឯទៅក្រុមយលនាកុំតុប់ស្នើរក្នុងទៅក្រុមនិង
ដុំនុំមពីចារណារឲ្យកុំបានសើ្យទៅក្រុមតំរៀងទៅក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្ស
ត្រាធិរាជភ្យេនោះដំណើរនោះហើយមានព្រះបន្ទូលពក្តីដំទៅទោរ ១ ថាស្រូវត្លួន
ព្រះស្នែងពើហាស្រូវអ្សីនាស្រូវធ្ងន់ប្ញស្រូវស្រាលទើតទោរនោះក្រាបទូលថាស្រូវខ្ញុំ
ព្រះបាទអំម្ចាស់នេះស្រូវធ្ងន់ទើតស្រាលពក្ដីដទោរទោរម្ដងថាត្លួនស្រូវព្រះស្នែងៈ
ពើហាស្រូវអ្សីនាស្រូវស្រាលវិញស្រូវធ្ងន់ទើតបរស់នោះក្រាបទូលថាល្មមមានស្រូវត្លួន
ខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់នេះស្រូវស្រាលទើតព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យទោរ
វែកត្លួនស្រូវធ្ងន់នោះឲ្យសងទោរវែកត្លួនស្រូវស្រាលដ្បិតវែកត្លួនស្រូវស្រាលនិង ៖
ព្រោះឲ្យបានខ្ញីធាប់ទាន្ធមាត់ឯស្រូវធ្ងន់នោះដ្បិតយូរភ្យេនោវផ្លូវវែហាកស្នើរ
ឆ្ងាំង ៗ ហេតុដូច្នេះទើតបង្គាប់ឲ្យទោរវែកត្លួនស្រូវធ្ងន់នេះសងទោរវែកត្លួនៈ
ស្រូវស្រាលព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះទោរទាំងពីព្រមល្មមក្ស
លចិត្តក្នុងហើយក្រាបលារទៅភ្យេលំនៅវិវៃរៀ ៗ ហោង ៚

២

មានខ្ញីឲ្យយម្ស្សមានបរសំពីអ្នក ១ តាមខ្ញុំមរក ១ តាមគោរគទៅប្រកៈ
ក្នុងនាវលើហស្ដូន ១ ថាទោរទៀសអញ ៗ តាមខ្ញុំមអញ ១ ថាទោរទៀសអញ ៗ
តាមគោអញបរស់ទាំងពីតុំទៀសក្នុងលើ្យតុំក្នុងទោរវិឌ្ឍទោរក្រុម ៗ តុំអាជដុំនុំ

សេចក្ដីនេះពុំបានស្មើទៀតបង់ដោយ ចោទទាំងពីរឯអំម្ចាស់ខ្ញុំមរតឲ្យទោះតាមខ្ញុំ
ឯអំម្ចាស់ពោរតឲ្យទោះតាមពោ ចោទទាំងពីរ ពុំស្រណុកចិត្តស្មើទៀត ចោទក្រឹមតុំ
ចោទទាំងពីរឡើងទៅក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាឧភយោរាជ ចោទទាំងពីរក្រាបទូល
ពេញទៅដំណើរនោះហើយទៀតព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលព្រាលពក្ដឹងថាដូច្នេះ អ្វីក៏ព្រះ
ស្ដេងទាំងពីរបានដាកើតក្ដីដង្ហេទៀត ចោទ ១ ក្រាបទូលថាស្រុមកានខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចា
ស់នេះតាមខ្ញុំមរត ចោទ ១ ក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់នេះតាមពោរតទៀតព្រះ
អង្គព្រាលពក្ដឹងចោទ ១ ថាកាលពោព្រះស្ដេងរកតើហាស្បូរស្ពានបុរាំហៃលទឹកទៀត
បរស់នោះថាពោខ្ញុំព្រះបាទអម្ចាស់នេះរាំហៃលទឹកទៀតព្រះអង្គពក្ដឹងចោទអំម្ចាស់
ខ្ញុំមរតថាខ្ញុំព្រះស្ដេងរកទោទនោះតើហារាំហៃលទឹកបុរាំស្បូរស្ពានទៀតបរស់ះ
នោះថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់រារកនោះរាំស្បូរស្ពានតើរទោទទៀតព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យ
ចោទតាមពោនោះលង់ខ្ញុំពេញដូច្នេះខ្ញុំមរតនោះរាំស្បូរស្ពានតើរទោទឯពោរត
នោះរាំស្បូរស្ពានពុំបានស្មើចោទទាំងពីរឫលចិត្តហើយក្រាបថ្វាយបង្គំមតុំញទោទ
លំនៅទីទៃ ៗ ទៀតសំដេចព្រះមហាឧភយោរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះ
ហោរសុកពិតមនំហោង ។ះ។

◎

មានស្ត្រីយម្យ៉ាងមានបរស់ពីរអ្នកបរស់ម្យ៉ាងទោទសងគុណពេញបរស់ម្យ៉ា
ទោទបុត្រ ចោទម្យ៉ាបរប្រែះទោទ ចោទម្យ៉ាបរប្រែះមរ ចោទទាំងពីរបរប្រែះប្រ
ពះ ក្សេរពុំថ្មើលក្សេស្មើឈ្មោះញ្ញយវិលុះប៉ងចំណើរវ្ល៉េរឈើរទីទៃ ៗ ទៀតចោ
ទាំងពីរតុំញទោទធ្ងិងចោទក្រិម ៗ និងដុំខ្ញុំពីបារណឲ្យចោទទាំងពីរពុំបានស្មើ
ចាចោទទាំងពីរពុំស្រណុកចិត្តស្មើទៀតចោទក្រិមតុំចោទទាំងពីរឡើងទៅក្រា
បទូលសំដេចព្រះមហាឧភយោរាជពេញទៅដំណើរនោះហើយទៀតព្រះអង្គប
ន្ទូលត្រាសពក្ដឹងចោទទាំងពីរថាព្រះស្ដេងទាំងពីរបរប្រែះពុំថ្មើលក្សេនេះតើ

ង់ដើរសេចក្តីអំពីដើមដូចម្តេចទៀតទាវវាក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះអម្ចាស់នេះបារវែះ
និងទៅវក្រមុត្យប្រិកកះគឺងទាវនេះទាវនេះគាំទៀយខ្ញុំមល្បៀងទាវវាក្រាបទូលថាដើម
ល្បៀកៀមានគុណានិងខ្ញុំមព្រះពោះអម្ចាស់ផល្ងវកែរះកៀមានទុក្ខខ្ញុំមបារវែះនិងទៅវ
សងគុណកៀវិញមកប្រិតះនិងវរែះទាវនេះបានមកគាំទៀយខ្ញុំមល្បៀទៀតព្រះអង្គមាន
ព្រះបន្ទូលកាត់សេចក្តីថាឯព្រះស្តែងទៅវក្រមុត្យឲ្យសងអលរបស់ព្រះស្តែងទៅវសងគុណ
កៀនោះហេតុដ្បិតក្រមុត្យនោះកៀចិត្តលាភ្លងគាំក្រមុត្យបំណាច់អ្វីល្បៀឯព្រះស្តែង
វាទៅវសងគុណកៀដ្បិតកាលខ្លួនមានទុក្ខហើយកៀនោះទុក្ខខ្លួនផល្ងវកែរះដលកៀមា
នទុក្ខវិញហើយព្រះស្តែងនោះនិងទៅវនោះទុកតបស្នងសងគុណកៀវិញហោងហេតុ
ដ្បិតកែព្រះស្តែងវាបារវែះគាំទៀលទៀតព្រះស្តែងនេះទានគាំបានទៅវសងគុណកៀ
ល្បៀសំដេចព្រះមហាក្សត្រាឯកាងបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះទាវទាំងពីចូលចិត្តហើយថ្វាយប
ង្គំមគាំក្នុងទៅវលំទៅវអាញឯងស្រេចហើយហោង ព្រះមហាក្សត្រាឯកាងបង្គាប់សេ
ចក្តីដូច្នេះនេះហោវសុភពិកម្ម៦ហោង ៕

◎

មានឡោយវាមានបរលពីអ្នកប់បួលគាទៅវដឹកអង្គុងលុះដឹកទ្រើវទៅវមក
ហើតមាសនោះ ១ ពិនទរង់របស់វាដឹកត្រូវម្ខាងរបស់វាដឹកត្រូវម្ខាងវិញមាលនោះចែក
ស្មើរគ្នាហើយទៅវកែរពិនទរង់តេលទុកមាលសិងដឹកត្រូវស្មើរគ្នានោះទាវវាថាទាវខ្ញុំពិ
នទរង់នេះមកអញឯទាវវាថាអញដឹកត្រូវស្មើរសិងបានដង់គ្នាអញឲ្យម្តេចទៅវទៅ
កែរម្នាក់ឯងគ្រូវបានអញផងទាវទាំងពីរប្រកែកគ្នាគាំហើយល្បៀទៀតគាំសេចក្តីទៅវដល
ទាវក្រុមទៀតទាវក្រុមដុំកុំមពីបារណាឲ្យពុះពិនទរង់នេះចែកគ្នាឯទាវទាំងពីគាំល្បី
ណាក់ចិត្តល្បៀទៀតទាវក្រុមគាំទាវទាំងពីរឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាឯកាង
កៀដំណើរនោះហើយទៀតព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលកាត់ក្តីងទាវទាំងពីថាមាសនិង
ពិនទរង ព្រះស្តែងបានអំពីដណាឯទាវទាំងពីក្រាបទូលថាពិង ព្រមពោធដូចគ្នាថា៖

ម្ដេចតានង្អោះ យើងខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ នេះទៅជីកអន្លង់ត្រូវបើរពិនទ្រង់មាសបាន ត្រូវចង់ការ ទេវតាព្រះអង្គត្រាស់ត្រិះរិះផងតាត្រាស់ឡែងទៅជីកអន្លង់ នោះពីហាននាបង្គុលទេវតាទៅឡើងថា ទៅនេះឯងបង្គុលខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ឯទៅឡើងថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់បង្គុលទៅនេះ មែនទេវតាព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាយល់ទៅបង្គុលនោះបានចំណែកលើសព្រះ អង្គឲ្យយកមាសនោះមកចែកវិញទៀតទេវតាព្រះអង្គឲ្យចែងមាសនោះជាភាគ ៣ ភាគ គឺនិងពិនទ្រង់នោះឲ្យបានទៅបង្គុលនោះឲ្យភាគម្នាក់នោះឲ្យបានទៅទៅតៀមបង្គុល នោះ ព្រះអង្គបង្គាប់ដូច្នោះ ទៅតាំងពីចូលចិត្តហោងទេវតាក្រាបលាទៅផ្ទះអាត្មាឯងវិញ ៗ ហោងឲ្យព្រះមហាក្សត្រឯរាជ ព្រះអង្គបង្គាប់ហេចក្ដីដូច្នេះនេះហៅសុភាសិតមន់ហោះ

•

មានទាយម្នាក់មានបរស់ម្នាក់ទៅជួញនុងកែហ៊ានម្នាក់បានចំណេញម្នាក់ពាន់ដំរឿងហៀមានបរស់ម្នាក់កុសលក្នុងថ្ងៃ ១ បានហូបបាយម្ដងមានកាលថ្ងៃ គឺបានហូបបាយម្ដងឲ្យសំពត់នោះតាំងពេលបានស្លៀកហៀសុះមានកាលថ្ងៃ ១ នោះក្មេងឲ្យសំពត់ស្លៀកហៀ ដើរទៅទៀងប្រែបមាក់ល្អិងឯងបរស់ជួញ បានប្រាក់ ១ ពាន់នោះពុនប្រាក់និងបាយសំណុំ ម ១ និងដំបង ១ ដើរទៅដល់ស្ពានិងខ្លួនតនោះទើបកាសុខខ្លួនតាំររួចហើយទេវតាបរស់ វែកប្រាក់ស្មៀហ៊ាហើយមិនបំម្លងអញផងអញឲ្យខ្លួលមិនឯងបរស់កុសលថាអញតាំចំម្លង ទៅ   អញស្ដាយសំពត់អញខ្លួនកាន់ទឹកអញតាំចំម្លងទៅហើយទេវតាបរស់វែក ៖ ប្រាក់នោះស្រីហៀណេមថាក្បៀមិនតៀវលែងតែមិនចំម្លងអញ ៗ និងឲ្យខ្លួលជាព្រាត្យ សំលេញឲ្យពេញចិត្តទេវតាបរស់កុសលនោះមកចំម្លងបរស់វែកប្រាក់នោះរួច ដល់ត្រើយហើយទេវតាបរស់កុសលនោះការខ្លួលថាឯណាមិននិងឲ្យប្រាក់ពេញសំលេញអញ ទេវតាបរស់វែកប្រាក់នោះថាមានពេលនេះឯងជាប្រាក់ពេញសំលេញ អញឲ្យទៅទេវតាបរស់កុសលស្មៀថាហើយមុននិងអញថានិងឲ្យប្រាក់ពេញសំលេញ អញទេវតាអញចំម្លងហើយដ្បិតអញតាំពេលបានសំពត់ស្លៀកអញខ្លួនកាន់ទឹក

សំពត់អ្នកតាកាលណាបើដូច្នេះខ្ញុំទៅតាំងពីតាំងពីទៅដល់ហោព្រឹម ៗ នុំនុំមជាក្បៀ
ឲ្យបាននោះនាំទ្រព្យពេញសំលេញទួរទៅយកបាននោះទៅអែះនូវបរស់កុំសក់នោះ
ទុំទទួលយកបាយស្បៀងរៀងបរស់តាំងពីតុំណាទៅក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាឧត្រាធិរាជ
ព្រះអង្គបានទ្រាប់តេជដំណើរនោះសព្វគ្រប់ហើយមានព្រះបន្ទូលថាបាននោះដូច្នេះទុកដាក់
ទ្រព្យសំលេញក្បៀប៉ុន្មានអ្វីក៏ព្រះស្តែងតុំយកបាយស្បៀងរៀងបរស់កុំសក់ក្រាបទូលថាខ្ញុំ
ព្រះបាទអំម្ចាស់និងសុំមយំមទើបព្រះអង្គបន្ទូលថាដូច្នេះអ្វីក៏ព្រះស្តែងយំមថាព្យួមក
នដូច្នេះខ្ញុំមព្រះបាទអំម្ចាស់ឡើយទើបព្រះអង្គបន្ទូលថាបើព្រះស្តែងនិងយំមក៏យំម
ម្នោះឯងអែះទើបបរស់នោះយំមខ្សួរ ៗ តួរទៅដល់សំដេចព្រះរាជមាតាព្រះអង្គ
ព្រះសតន្ទិដថានោះពៅយាភយំមឲ្យយទើបមានក្បៀក្រាប់ទូលថាបរស់ម្នាក់នោះជាក្បៀ
និងឲ្យទ្រព្យពេញសំលេញភាគល្បីនោះក្បៀគុំឲ្យភាស្បៀក្បៀឲ្យឯបាយវិញទើបព្រះរាជ
មាតាឲ្យទៅទូលសួរសេចក្តីអំពីសំដេចព្រះរាជបុត្រនោះមកនិងទ្រង់ព្រះចិន្តាពី
ការណាឯសំដេចព្រះរាជបុត្របើកសេចក្តីនោះឲ្យទៅសំដេចព្រះរាជមាតាហើយ
ទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលព្រះសតន្ទិដបរស់តាំងពីថាហេតុអ្វីក៏ព្រះស្តែងបានកើ
តនាក្តីដងតាំងបរស់តាំងពីនោះក្រាប់ទូលតៀតំណើរទីវៃ ៗ ស្រេចហើយទើប
ព្រះអង្គបន្ទូលទៅកាន់បរស់រៃកទ្រាក់ថានែរព្រះស្តែងបើទ្រព្យឯណាពេញសំ
លេញព្រះស្តែងយកទៅទ្រព្យឯណាព្រះស្តែងមិនប្រើលេញនោះទុកនោះនោះឯងទើ
បបរស់នោះឡើងពើរទៅយកបុនតែទ្រាក់ឯដំបងនិងបាយនោះទុកនោះនោះទើប
ព្រះអង្គបន្ទូលថាអញប្រើព្រះស្តែងយកទ្រព្យពេញសំលេញព្រះស្តែងទៅដង់
ហេតុដំណើរដូចម្តេចក៏ព្រះស្តែងតុំយកបាយទៅដំបងទៅឯងក៏ព្រះស្តែងយក
តែទ្រាក់ទៅបើដូច្នេះអញយល់នាព្រះស្តែងថាទ្រាក់នេះឯងជាទ្រព្យសំលេញ៖
ពេញចិត្តទៅទូលទៅយកទ្រាក់នោះមកអញបែងនាភាគចែកទៅតាំងពី
ឲ្យទូលចិត្តព្រមនិងពុកក្នុងរៀងទៅវិញទៅយកស្បៀ ទើបព្រះអង្គយកទ្រាក់នោះ

មកចែកជាភាគបីភាគម្នាក់បានទៅរំម្ចាស់ទ្រព្យភាគពីឲ្យខាងទៅទោះចំម្លង៖
នោះទៀតទោះតាំងពីចូលចិត្តត្រូវមងងក្បួនហើយក្រាបសារទៅលំនៅរឿងៗយោង៖

◎

មានស្ត្រីយម្នាមានបរស់ម្នូដេកលើហាសាលារមានអាហារម្នូទៅលួចគោ ក្បីទៅ ក្រៅនោះទៅឯបរស់ដេកនៅសាលារនោះយលអាហារលួចគោក្បីនោះ ហើយចុះទៅចាប់បានអាហារនោះនាំម្ចាស់គោតាមទៅទាត្បួកអាហារស្រីពីរ ទៅនិងម្ចាស់គោថាហាវនេះឯលួចគោអ្នក ឯបរស់ដេកលើហាសាលាថាហាវ ឯងលួចគោក្បីអញចាប់បានម្តេចហាវមកថាអញវិញឯម្ចាស់គោយលនាំប្រកែ កក្តីរញ្ជួះហើយនិងចាប់គេម្នូខ្លាចក្រែងតុំមែនជាក្រឹងហារនោះហ្វើទៅចាប់តាំង ពីទោះផ្តិងហាវក្រុមដុំនុំមពិចារណាស្តាប់ពាក្យសិងប្រកែកក្តីទៅវិញទៅមក៖ ស្មើគ្នាតុំលើសម្តងៗ ហ្វើទៅក្រុមនិងដុំនុំមពិចារណាកាត់សេចក្តីនេះតុំបានហ្វើ ទៀតនាំសេចក្តីនេះទៅឡើងក្រាប់ទូលសំដេចព្រះមហាខ្សត្រាឯការជាតៀងលើរនោះ ហើយទៀតព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាឲ្យយកហាវតាំងពីនោះទៅចង់ឲ្យម្នូ ថាហើយឲ្យអាមាត្យទៅថាមស្តាប់ពាក្យហាវតាំងពីនោះឯបរស់ដេកលើហាសាលា នោះថាមុះពៅហានលួចគោក្បីទៀតក្បីឯងអញឲ្យម្នូលថាមឯអាហារថាអញ៖ លួចពៅអញការអ្វីនោះហាវក៏ហាវចាប់អញមុះពៅហាវចាប់អញទៀតក្បីបាន អញក្បីឯងតាំងអញផងបើហាវតុំចាប់អញពីហាក្បីនិងបានឲ្យយកមកចង ដូច្នេះហាវនិងបង់គោលណាវិញទៀតអាមាត្យកត់ក្បៀងលើរពាក្យហាវតាំងពី នោះហើយនាំឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាខ្សត្រាឯការជាហើយព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យពឹង ចៅក្រមម្នូនាប៉ូនយកទ្រព្យដើមចេញហើយចែកជាក្រយាពីរឲ្យនោះជាភាគបីភាគ ម្នូឲ្យបានហាវម្ចាស់គោភាគពីឲ្យបានទៅហាវដេកលើហាសាលាចាប់បានគ្នា ហារនោះហេតុដឹងបរស់នោះចាប់នាំទៀតម្ចាស់គោតាមទាត្បួហេតុនោះឲ្យ

បានក្រែយកតិតែម្បៀរភាក្យពីផ្ទះទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះ
សិនចូលចិត្តហើយក្រាបលាទៅផ្ទះអាញ្ញទៅខ្មែរៗ ហោងដាស់ស្មេរចក្ខុប្រការអំពាលណែះហ្នោះ

១

មាននិទានមួយមានបរស៍ម្នាក់ឃប្រពន្ធឯប្ដីឃនោះតែងនឹងទៅសិរក្រពាល ៖ សព្វៗថ្ងៃឯប្រពន្ធនោះមានអន្លកឯក្រៀមមានកាលឃុប៉នោះអាអន្ធការ ម្យ៉ាងនោះតុំ បានឡើងទៅលើផ្ទះនោះដូនប្ដីឃពើរមកអំពីសិរក្រពាល់ហើយប្រពន្ធនោះក្រៅពីទៅ កាន់ប្ដីឃថាហោះទៅឯណាបាត់តុំតែលទៅផ្ទះដលម្សិលថ្ងៃថាណែះទើបឡើងមកឯ ប្ដីឃថាម្យ៉ាងហើយអញសព្វតទៅសិរក្រពាលនឹងលុកទើបប្រពន្ធថាពីល្ងាចនេះក្រពាល ហោះទុកនៅឯណាឯប្ដីឃម្យ៉ាងនោះប្រាប់លំនៅទុកក្រពាលតៀរនៅស្បែភាតនោះ ហើយថាអញយកថ្មរសន្ធត់លើហក្រពាលនោះឯឯងអាអន្ធការគួរក្រោមផ្ទះនោះស្ដាប់ ដាក់ពេញចិត្តហើយគិតក្នុងចិត្តឯងថាអសក្រពាលតាំងនេះម្ល៉េះហើយសំម្ល់អសនិង ឲ្យអញឯងមិនបានតុំគិតនេះទេរលៀរទៅលួចយកក្រពាលនោះអសល្ងះព្រឹកឡើង បរស៍ប្ដីឃនោះតុំប្រពន្ធទៅរកយកក្រពាលតុំឃើញដលតុំម្ស៉ៀរលៀឯប្រពន្ធប្ដី ដដេពោលហើយទើបបរស៍នោះយកខ្សែចងថ្មនោះហើយរូបទៅនឹងហោះក្រុមថា ខ្ញុំទុកក្រពាលខ្ញុំហើយយកថ្មនេះសន្ធត់តល្ងាចណែះក្រពាលខ្ញុំបាត់ខ្ញុំថាថ្មនេះ ឯងលួចក្រពាលខ្ញុំស្មូមឲ្យអ្នកពិចារណាសេចក្ដីនេះឲ្យខ្ញុំហោង ឯហោះក្រុមថា ហោះនេះគោតបុដាក់ថាថ្មលួចក្រពាម្ល៉េះហើយហោះក្រុមតុំដុំស្គុំមពិចារណាឲ្យលៀ ឯបរស៍អំម្ចាស់ក្រពាល់នោះតុំត្រូណុកចិត្តលៀតាំសេចក្ដីឡើងក្រាប់ទូលសំដេចព្រះ មហាក្សត្រឯរាជស្តៀនៅដំណើរនោះហើយព្រះអង្គត្រាសពន្លិងថាព្រះស្ដែងមានប្រ ពន្ធឬឥតប្រពន្ធឯបរស៍នោះក្រាប់ទូលថាខ្ញុំម្ចាស់បាទអំម្ចាស់មានប្រពន្ធទើបព្រះអង្គ មានព្រះបន្ទូលថាម្ល៉េះហើយហោះឲ្យទៅឲ្យខ្ញុំសត្វប្រអញពិចារណារសេចក្ដីនេះ ឲ្យឯបរស៍នោះក្រាបលាទៅលំនៅឯងហើយទើបសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជព្រះ

២៣.

អង្គឲ្យយកកងបាទទ្រាបអស់មុក្ខមន្ត្រីយ៍ណាមួយធំមកួចគោរកល្បងឲ្យបានក្ដង ថាព្រះអង្គមានកុំរូវត្រូវណាស់ថាបើនណាបានក្រពាសឲ្យយកឡើងថ្វាយព្រះអង្គនិងរថ ញីមអ្នកនោះឯអាចោរលួចក្រពាស់ក្បែរនោះកាលបើស្ដាប់អាជ្ញាបាទគង់ត្រូវហោះហើយ ម្ហីម្ហូរទៅយកក្រពាស់ដែលលួចក្បែរនោះឡើងថ្វាយទើបព្រះឲ្យហៅទៅអម្ចាស់ក្រពាស់ មកជឿលស្គាល់នាក់នាក្រពាស់ឯងទើបព្រះអង្គត្រាសពន្តិងអាដែលលួចនោះថាក្រពាស់ នេះតើហាព្រះស្ដែងបានអំពីឯណាឯអាចោរក្រាបទូលថាខ្ញុំមព្រៀងឯងទើបព្រះអង្គត្រូវ ឲ្យព្រៀងក្រពាសឲ្យវិញទៀតអាចោរយលធាក្រៀតុំបានទើបក្រាបទូលថាខ្ញុំមព្រះបាទអម្ចាស់ បានពីប្រពន្ធ ទើបព្រះអង្គត្រាសឲ្យទៅយកប្រពន្ធឯអាចោរក្រាបទូលថាខ្ញុំមព្រះបាទ អម្ចាស់និងទៅយកម្យ៉ោះតុំបានព្រៀងដឹងខ្ញុំមព្រះបាទអម្ចាស់នេះលួចក្បែរទេហា ទើបព្រះអង្គត្រាសពន្តិងថាព្រះស្ដែងលួចតែក្រពាស់ឬលួចទាំងប្រពន្ធក្បែរងង់ឯអា ចោរនោះនិងលាក់តុំបានព្រៀងក្រាបទូលថាខ្ញុំមលួចប្រពន្ធផងទើបសំដេចព្រះមហា ឧព្រាជិរាជព្រះអង្គឲ្យលុកអាប្រុសគោរម្យ៉ោះនោះដេចស្ទើលហោងរឿងស្ដេចក្ដីនេះ កុំបាំងឥតទៅក្រមឯណារពីបារណារព្រៀងនេះបាននិងព្រះប្រាជ្ញសំដេចព្រះមហា ឧព្រាជិរាជល្បែងយលអសសព្វក្រុត ប្រការទាំងអំបាលណែះធាល្បើរបហោង ។ៈ—

១

មានជីឲ្យយម្ស្យមានបរស់ពីអ្នកទៅរកបរបាញលុះឃើញសត្វហើយបរ ស់តាំងពីបាញតាំងពី ព្រមក្បួរត្រៀលសត្វនោះស្លាប់ហើយពិតនិងអាររែកក្បួររស់តុំពី សិងមានដិក្រទីកាំងប្រថ្នាចំណែកចង់ឲ្យបានព្រៀងទៅវិញទៅមកប្រកែកក្បួរតុំ ហើយព្រៀងខានតុំបានអាររលេចចែកទើបប័ប្ពលញ្ញសែងសត្វនោះយកទៅថ្លែងចៅ ក្រមឯបរស់ម្ស្យថាស្នូមទានខ្ញុំមដ្ដីងអម្ចាស់ដឹងឃើញខ្ញុំមទាំងពីរនេះបាញសត្វងង ក្បួរលុះសត្វនោះស្លាប់ហើយនិងអាររលេចចែកក្បួរសិងមានពាក្យទីកាំងទៅវិញទៅមក និងចង់យកចំណែកឲ្យបានលើសស្នូមឲ្យអម្ចាស់ចែកឲ្យឃើញខ្ញុំមហោងទើប។

ចៅក្រមរកថាំងណា បាញព្រួញមុនណាបាញព្រួញក្រោយ ឯបុរសម្នាក់ថាបាញព្រួញ
ព្រមគ្នា តែខ្ញុំនេះបាញព្រួញត្រូវទ្រូង ឯចោរនេះបាញបាក់ជើងទាំងពីរ ឯបុរសម្នាក់ទៀតថា
បាញព្រួញព្រមគ្នា តែខ្ញុំនេះបាញព្រួញបាក់ជើងទាំងពីរ ចោរបាញព្រួញទ្រូង ឯចៅក្រម
ថាពាក្យចោរទាំងពីរនេះនឹងព្រមមែនផងគ្នា បើដូច្នេះអញបង្គាប់ឲ្យចោរទាំងពីរ៖
កាត់ក្បាលសត្វនោះ ទុកដាច់ពីខ្លួនសត្វនោះឲ្យតុះដាក់ពីអញនិងពិចារណាមើល
យល់គ្នាចែកគ្នាម្នាក់ម្ខាង ចោរទាំងពីរពុំទទួលដូចចៅក្រមបង្គាប់នោះល្មើសទើប
ចៅក្រមក៏នាំចោរទាំងពីរនេះឡើងក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គ
ក្រាបបង្គំដំណើរសព្វគ្រប់ហើយទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើដូច្នេះអញបង្គា
ប់ព្រះស្នែងទាំងពីរនោះ ទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាព្រះស្នែងបាញព្រួញពេញទ្រូង
នោះថាល្អប់តាមឯព្រះស្នែងបាញព្រួញបាក់ជើងទាំងពីរនោះ សេះធ្វើហនុកវិញទៀត
ទើបតរអសអាបប្បស្សសត្វនោះ ទើបព្រះអង្គឲ្យយកសត្វនោះទៅកាត់អាំងសេចចែ
កជាភាគ ៣ ភាគ ២ ឲ្យបានទៅចោរបាញព្រួញដើមទ្រូង ភាគ ១ ឲ្យបានទៅចោ
របាញព្រួញបាក់ជើងទាំងពីរនោះ ហោងសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គបង្គាប់
ចែកដូច្នេះ នោះចោរទាំងពីរចូលចិត្តព្រមគ្នាហើយក្រាបលាទៅលំនៅរៀងៗហោង៖

◎

មានស្ត្រីយម្នាក់មានម្ដាយពីរអ្នកសឹងមានកូនដូចគ្នា ឯម្ដាយ ១ កូនស្លាប់
ឯម្ដាយ ១ កូនរស់ ម្ដាយនោះតរយកកូនទៅងូតទឹក ឯម្ដាយកូនស្លាប់នោះដើរមក
ដួនហើយប្រកែកថាកូននាងដូចកូនអញ នាងឲ្យអញសូមចិញ្ចឹមកូននាងបានពីច
ឯម្ដាយនោះឲ្យកូននោះទៅ ម្ដាយនោះទទួលយកមកចិញ្ចឹមបំបៅហើយឡើងដើររត់
យកកូនទៅលំនៅឯង ឯម្ដាយដើមថានាងឲ្យនាងយកកូនអញទៅឯ
ណា ឯម្ដាយនោះថាកូនអញ ម្ដេចក៏ម្ដាយថាកូនម្ដាយម្ដេះហើយឈ្លោះប្រកែកគ្នាទៅ
មកហើយនាំគ្នាទៅប្តឹងចៅក្រម ឯម្ដាយកន្លែមកូនក្បែរនោះប្តឹងថាសូមខ្ញុំ

អំម្ចាស់តាហាក្នុងខ្ញុំមករមេ្យនោះយលក្នុងខ្ញុំមឿ្យដើរតាមរកថាជាក្នុងឯងដឹងមេ្យ
ម្ដាយឪពុកដឹងថាខ្ញុំមអំម្ចាស់តហាក្នុងមកស្លូតទិរកមេ្យនេះពើរមករអំពីឯណារមិត្តិស
ឿ្យយលក្នុងខ្ញុំមឿ្យថាផ្ទួចក្នុងឯងស្រិត្យស៊ុំមអំពីខ្ញុំមយកទោទចេយណាតែ្យ
យកអំពីខ្ញុំម ៗ ឲ្យក្នុងខ្ញុំមទោរមេ្យនេះចេយឿ្យតារបំបៅតាំរតេក្នុងខ្ញុំមទោទ
ស្មួមឲ្យអំម្ចាស់ពីតារណារឲ្យខ្ញុំមហោង ឯទោទត្រើមផ្ញុំមពីតារណារលុះពាក្យ
ប៊ីឿ្យហេតុយោបណតុំយលប្រកស្គាំលក្នុងម្នាង ៗ នោះឿ្យគិតកាត់សេចក្ដី
នេះតុំបានឿ្យទិញតាំមេ្យតាំងពីនេះឡើងទោទក្រាប់រូលសំដេចព្រះមហាឧត្រា
ឯកាងតេ្យនោទដីណើរនោះឿ្យព្រះអង្គបានប្រើបសព្វគ្រប់តេ្យដំណើរឿ្យ
ទិញព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពីតារណារតេ្យនោទព្រះប្រាជ្ញាពីសែសល្បែងយល់ៈ
ក្នុងចិត្តមេ្យតាំងពីឿ្យទិញព្រះអង្គត្រាស់ឲ្យយកក្នុងនោះឲ្យនោទនាំកត្ដាលឲ្យ
មេ្យតាំងពីតក្តិមតា បើនណាតក្តិមបានឲ្យអ្នកនោះយកក្នុងនោះកាលបើ
ដូច្នោះក្តីមេ្យតាំងពីចូលតក្តិមឯមេ្យក្នុងស្លាប់បាប់ចាំក្នុងយូរយកតុំពិត
បាកបែករបែកដ្បែរដើស ឥតចិត្តមេតាករុណាប្រណីដ្បិតក្មេងឿ្យឯមេ្យ
ម្ដាយស្ដាយក្នុងចូលទោរតក្តិមឿ្យប័បក់ព្រះជើងឲ្យសេចក្ដីកុំបើងទឹងនិង
មេ្យនោះណាសឹងតែមានចិត្តអាល្យករុណាមេតាក្នុងផ្សេងពេក្យចូលថ្មម
ឧបត្រិសោយយកក្នុងយលមេ្យនោះទាំទំមតុះពារប្រកែរបាប់តុំពិតបាកបែក
ឿ្យវែងក្នុងចេញបានក្នុងទោរមេ្យ ១ នោះដូច្នោះឿ្យទិញព្រះអង្គមាន
ព្រះបន្ទូលត្រាលថាព្រះស្ដែងវែងក្នុងឲ្យបានទោរតេ្យនោះហេតុដ្បិតអាល្យ
ករុណាក្នុងព្រះស្ដែងនោះឯងនាំពជាម្ដាយវិញព្រះស្ដែងតក្តិមក្នុងបានទៅ
នោះហេតុតែក្នុងនោះតុំក្នុងឯងឥតចិត្តអាល្យករុណាក្នុងនោះឿ្យខ្ញុំម
តក្តិមយកជើឈ្មោះឲ្យយលជាក្នុងឯង ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលដូច្នោះ
ឿ្យព្រះអង្គកាត់សេចក្ដីនេះឲ្យបានក្នុងនេះទោរម្ដាយវិញ ។ មេ្យ ៖

កន្ទើមក្មួនក្មេងនោះឲ្យអន្តឡើងកានការផ្តល់ផល្លរេចក្នុងប្រការអំបាលណែះហោង ៘

១

មាននិយាយមួយក្នុងព្រះនគរព្រះមហាខុត្រាឯរាជមួយមានសេដ្ឋីយពីរនាក់ សេដ្ឋីយមួយមានកូនស្រី សេដ្ឋីយមួយមានកូនប្រុសសេដ្ឋីយទាំងពីរនិងផ្សំមកូនឲ្យជាប្តីយប្រពន្ធនិងគ្នាកាលណោះតាប់នគរកើតភោលាហល់ខ្លាំងខ្លាយលំនៅវិវ្យេនិងគ្នាលុះយូរទៅទៀតសេដ្ឋីយមានកូនស្រីនោះផ្សំមកូនឲ្យមានប្តីយឯទៀតកូនស្រីទទួលយកជាប្តីយ ពុំប្រកែកឡើយលុះទៅនៅនិងប្តីយហើយស្រីក្បែនិងប្តីយថាដូច្នេះអាពុកខ្ញុំមផ្សំមឲ្យមានប្តីយអំពីមុនហើយតែរពុំគាន្ធមួលលំនៅឃ្លានផល្លូវណែះអ្នកបានខ្ញុំមជាភិរិយាហើយខ្ញុំមពុំទាន្ធបានផ្លេជាវនិងប្តីយខ្ញុំមក៏ផល្លូវណែះខ្ញុំមសូមច្បាប់លាអ្នកទៅលាផ្លេជាវនិងប្តីយដើមខ្ញុំមឱ្យនបើអំម្ចាស់បើកទៀតខ្ញុំមបានទៅ ៈ បើរអំម្ចាស់ពុំបើកខ្ញុំម ៗ ពុំបានទៅហោងឯប្តីយនោះឆ្លើយថាអញពិតជាតាងព្រះស្រឡះផតប្តីយបើតាងមានស្បារមីយអំពីដើមដូច្នោះហើយតាងលាអញនិងទៅលាផ្លេជានិងប្តីយដូច្នោះហើយតាងទៅលាផ្លេជានិងប្តីយដើមតាងឲ្យស្រឡះអញពុំឃាត់ទាំងតាងឡើយចូរតាងទៅហោងទៀតតាងនោះប្រគាប់សំរាប់ស្រីពុំត្រើងស្អាងអាត្មាហើយលេលាទៅសំនៅឈ្មោះឆុំមពោះរកកូនសេដ្ឋីយជាប្តីយដើមនោះទៅពើបពោះប្រពោះនិងខ្លួអត់អាហារ ៧ ថ្ងៃសន្លៃយកាំង្គ១នគាប់ពើបពោះប្រពោះនិងតាងនោះដើរមកខ្លួរពិតនិងយកតាងនោះឲ្យបានក្មេងនោះឃ្លាននិងស្បើយចំរែអតអាត្មាទៀតតាងនោះថ្លែងច្បាប់ឲ្យខ្លួរនោះស្តាប់ក្មេងនោះដំណើរសេចក្តីយអំពីដើមហើយខ្លួរពុំខ្សឹលឡើយខ្លួរបើកឲ្យតាងទៅលុះតាងទៅបានុចទៅក្បែប្រពោះនិងចោរ ៧ អ្នកចោរឃើលតាងមានគ្រឿងប្រគាប់សំរាប់អាត្មាស៊ិងរបស់ជា ៗ ក្បែចោរអរពេញចិត្តទៀតចោរទារនិងយកអលវ៉របស់អំពីតាងនោះឯតាងនោះច្បាប់ឲ្យអលចោរស្តាប់លពុស្រីពុំដូចអំពីដើមនោះហើយឯអលចោរពុំ

ពាកនាងក្រាបដូច្នោះហើយពុំយកត្រចៀកតាំងនោះសោះឡើយ បើកឲ្យនាងទៅលុះនាងទៅ
ដល់លំនៅប្ដីយដើមហើយទៅនោះភក្ដិដថានាងនោះមកពីឯណាឯនាងអង្គុយ
ប្រណិបាត់តាស្លូនស្លូត់ហើយថាអាត្មាកខ្ញុំមកនៅលើស្ដីយស្ដុំមអ្នកជាប្ដីយខ្ញុំមឯងអំពី
ដើមពល្បឿះអាត្មាកខ្ញុំមលោកយកខ្ញុំមដ្បូមនិងប្រុសដទៃឲ្យជិះខ្ញុំមពុំទាន់មកក្រ
បសំពះលារផ្ដែនិងអ្នកជាប្ដីយដើមហេតុនោះទើបខ្ញុំមមកបើអំម្ចាស់បើកខ្ញុំម
ទៅក៏ខ្ញុំមទៅបើអំម្ចាស់ពុំបើកខ្ញុំមទៅខ្ញុំមពុំហ៊ានទៅឡើយឯព្រាហ្មណ៍នោះថាគា
ដសោះដុំពោះមកដលអញនេះអញអរណាស់ឯងកំពល្បឿះអាត្មាកនាងឲ្យនាង
មានប្ដីយហើយអញនិងវិភ័រប្រចាំនាងជាប្រពន្ធវិញពុំបានឡើយនាងទៅកាន់ប្ដី
ហោងទើបនាងក្រាប់លារហោងនោះដើរទៅផ្លូវពេលមកជួនពេលពោះប្រទះនិង
ចោរម្នាក់ដើរទេសរកប្រពន្ធយលនាងមានរូបរាងស្អាងស្អាត់ល្អរស់គួរនេះទើបក្រើង
ប្រពាប់ហើយចោរនោះរីភវស្រឡាញ់ប្រថ្នានិងយកនាងជាប្រពន្ធឯនាងថ្លែងក្រាប់ឲ្យចោរ
នោះស្ដាប់ពៀងដំណើរអំពីដើមរៀងមកហើយឯចោរនោះពុំបានវិភាកប្រថ្នានា
ងនោះឡើយបើកនាងទៅលុះនាងទៅដល់ប្ដីយនាងហើយនាងក្រាបសំពះទូល
ជាប្ដីយទើបនាងញ្ញើទៀតសិកាក្រាបទូលព្រះបាទស្រីវិទៃថាសូមទានអំម្ចាលនាសេ
ចក្ដីទាំងបួនម្នាក់ដូច្នេះពីរយលចិត្រនណាប្រសើដលើសព្រះបាទស្រីវិទៃព្រះ
អង្គមានព្រះបន្ទូលថាតាជៀងនាសេចក្ដីទាំងបួនដូច្នេះបើនណារស់សើរ
ឯចិត្រប្ដីយហេតុអ្នកឲ្យនព្រះបាទថាបើនណារសំសើដូឯចិត្រឲ្យនោះអ្នកនោះ
ចងពៀតបំបាត់ជីវិតក្បៀ ថាបើនណារសំសើរចិត្រចោរទាំង ៧ នោះហើយហេតុ
តែអ្នកនោះលោភោភោសោថាបើនណាសំសើរចិត្រប្ដីយដើមនោះហើយហេតុ
តែអ្នកនោះចិត្រពុំទៀរប់ទារកាមភរិយាក្បៀបើនណាសំសើរចោរដដែរទេស
នោះហើយហេតុតែចិត្រអ្នកនោះចងស្រប់កម្មគុណពុំពិតពាប់ខុសឡើយថាបើរ
នណាទៀរសេចក្ដីទាំងបួនដូចនេះហើយអ្នកនោះនិងបាននរលដដលត្រូវល័ង

ល្ពុកសំបាត់នោះទៀងប្រែកង្ហហោង ៕

១

មានឱ្យាយម្នុស្សមានអាមាត្យសំដេចព្រះមហាឧបរាជឯការជនោះពីនាក់ម្នា ចុះមកអំពីបំរើហនិងទៅផ្ទះម្នាមកអំពីផ្ទះនិងឡើងទៅបំរើហប្រែកះញូនោះ ពាក់កណ្ដាលស្ពាន ប្រកែកញូរតុំជៀសល្បៀអាមាត្យចុះមកអំពីបំរើហនោះថាទៅ ជៀសអញ ៗ ចុះមកអំពីបំរើហអញនិងទៅផ្ទះអញឯអាមាត្យម្នាថាទោះជៀស អញ ៗ និងទៅបំរើហស្ដេចទៅទាំងពីនោះតុំជៀសញូរល្បៀត្រាំញូទៅដល់ទៅ ក្រុមស្ដីងពៀរនោះដំណើរទីវៃម្ន ៗ ហើយទៅក្រុមឃាត់ថាទៀនិងនាក្ដីអ្វីដងញូទៅ និងទៅបំរើហក៏ទៅឯទៅម្នាសោកទៅនិងទៅផ្ទះក៏ទៅទៅវិញទៅទាំង ពីតុំចូលចិត្តល្បៀត្រាំញូហ្វើងទៅក្រាបទូលពៀរដំណើរទីវៃទៀតព្រះអង្គទ្រង់ព្រះ ចិន្ដាពិចារណារហើយព្រះអង្គបង្គាប់ឲ្យទៅហើងទៅបំរើហនោះយកឲ្យនោះភោ ជុនអាហារស្រាទៅឈ្លោះគោលនិងទៅចុះមកអំពីបំរើហនោះហោងឫសំ ដេចព្រះមហាឧបរាជឯការជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនេះទៅគុំពីព្រមចូលចិ ត្តនិងញូហោង ៕

១

មាននិយាយម្នុស្សមានបរស់ពីរអ្នកយកញូនាភ្លៀហលុះយូរទៅ ៗ ឱ្យយ គោភ្លៀហទៅលលុកកាលឱ្យយនោះទាំងថ្លៃយប្រែពន្ធនោះនោះលុះលលុក់រួច ហើយយកគោទៅដួនតុំឃើញភ្លៀហល្បៀឃើញតែព្រាក់ដួននោះព្រាក់ ៗ ទទួល យកស្រូវខ្លះហើយបរស់នោះលារទៅផ្ទះវិញហោងទើបគោនោះស្លាប់ឯព្រៀ ទើបភ្លៀហអំម្ចាស់គោនោះមកយលគោនោះស្លាប់ហើយខឹងហើយទៅប្ដឹង ៖ ឲ្យលងទើបភ្លៀហនោះថាអញទៅដួនតុំឃើញភ្លៀហល្បៀឃើញតែព្រាក់ ៗ ទទួលយកគោនោះស្រូវខ្លះហើយទើបអញលាព្រាក់មកផ្ទះអញហោងអញដួនដា

ស្រីស្ទះហើយស្ដេចស្បៀភ្លៀហមកហើអញសង់ឯភ្លៀហថាដៀនអ្សៀមិនរួងចាំមអញមក
ដលខ្យិនក៏មកផ្លូឯប្រពន្ធអញបើដូច្នេះហើយភ្លៀហសង់គោអញឯភ្លៀហឪ្យយ
គោនោះស្ញៀថាអញដូនគោវព្រាក់ ៗ ទទួលយកដាក្រីលះហើយបើភ្លៀហប្រើអញ
សង់ហើយអញគោវស្នូមទានព្រៃកដាគ្រប់នោះទើបបានសង់ម្លេះហើយបរស់ទាំង
គីបំបុលញត្តើរបន្តិចគោវយលដាថ្ងៃណាស់ចូលឈប់នៅអំបូបឈើរតាប់ប
រស់អំម្ចាស់និងខ្ញុំមតើរមកឯអាខ្ញុំមនោះដើកសែះគោវមុនឯអំម្ចាស់នោះតើ
ង៉ កៀរព្យុំតន្តុ អាខ្ញុំមតើកសែះនោះល្បៀងសែះនោះពីឡ្បតើកម្សៀលដង់
ទេរតាបប្រទះដួននិងភ្លៀហទាំងពីដាក្តីដងញ្ចូអង្គុយនៅក្រោមអំបូបឈើរ
នោះទើបអាដើកសែះនោះថាគោវនិងបរស់ក្ដីគោនោះថាហោវបរសែះឲ្យអញ
ដង់បរស់នោះបរហើយរាមិនតើរទើបញ្ញៀថាហៅវើអញបរហើយរាមិនតើរ ៖
ល្បៀងអាតើកសែះនោះថាបើដូច្នេះហោវហោលឲ្យដង់ឯបរស់នោះថាអញ
មិនបានហោលខ្លាចព្រៀវបាក់បែកជើងសែះហោវឯអានោះថាហោវហោលចុះទើប
បរស់ក្ដីយគោនោះហោលគោវជើងសែះត្រូវបាកទើបហោវអំម្ចាស់សែះនោះដើរ
មកតន្តុហើយបន្តឹងថាបុទស្សៀហោវហោលសែះអញបាក់ជើងបើដូច្នេះហោវសង
សែះអញឯបរស់នោះថាបើហោវឲ្យអញសងអញគោវក្រាបទូលស្នូមព្រៃកដាក្រ
ព្យៃឲ្យទើបបានសងហោវម្លេះហើយប្រកោះញ្ញតើរគោវដល់ផ្ទះបរស់ដាភ្លៀហ
និងបរស់ឪ្យយគោនោះថាអ្នកភៀវរួងអញនិងគោវស្នូមទឹកភ្លៀហផឹកហើយដើរចូ
លគោវមិនឃើញភ្លៀហនោះល្បៀឃើញតែប្រពន្ធនោះដេមដាវៃហ ៧/ហើយ ៖
ទើបបរស់នោះថាព្រាក់ភៀវអញស្នូមទឹកផឹកផង ព្រាក់នោះទោវលិតទឹកប្រ
មុក្ខមកនិងហុចទឹកតាប់បាកកាំមជើងអង្កើរធ្លាក់មកពីរវ៉ល្អតកូនទើប
ដិយយលដាវល្អតកូនហើយថាដឿនអ្សៀភ្លៀហបើប្រពន្ធអញដិតទឹកឲ្យភ្លៀហ
ផឹកឲ្យល្អតកូនអញថាបើដូច្នេះហើយភ្លៀហសងកូនអញភ្លៀហម្សៀថាបើ

ដូច្នោះអញនោះល្មមានព្រះរាជាក្រិត្យខ្សែទៀតបានថាដូច្នោះហើយប្រកោះញ្ញពើរនោះ
បន្តិចស្រីគឿងនិងគេថាអ្នកើងអញស្រីគឿងនិងអ្នកអញនិងនោះដុះអ្នករុងអញបាន្តិច
ម្លោះហើយពើរទៅមានបរស់អាតុកនិងកូនត្បាញកន្ទេលនោះក្រោមអំបូប់ឈើរនោះ
ឯបរស់ក៏ឡើងលើមឈើរនោះថាខ្លួននេះអាភាប់ច្រើនក្ដីទើងនុំណាក់ខ្លួនមកប្រើស្លាប់
ក៏មិនស្លាប់ល្បើដើងតាគេពាន្តនិងបរស់ត្បាញកន្ទេលនោះស្លាប់ឯកូននោះទើង
បន្តឹងថាម្ដេចហើយមកសំម្លាប់អាតុកអញឯបរស់ហោតអំពីចុងឈើរនោះថាបើហើយ
ប្រើអញលង់អាតុកហើយហើយអញស្មមានព្រះរាជាក្រឹត្យខ្សែទៀតបានបោះទៀតហើយ
តាំងប្រាំមតុំញពើរនោះដលហើយក្រមហើយហើយតាំងប្រាំមនោះដ្ឋងគេដំណើរទាំងឡាយ
ៗ ហើយក្រមបន្ទប់ឲ្យហើយឱ្យយកគេឲ្យស្លាប់នោះឲ្យលងកោគេហើយហោលសែះគេ
ឲ្យបាក់ជើងនោះឲ្យលងសែះគេប្រើប្រពន្ធគេឲ្យលិតទឹកជើកនោះឲ្យល្ងូតកូនគេ
នោះឲ្យលងកូនគេហោតពីចុងឈើរមកត្រូវអាតុកគេស្លាប់នោះឲ្យលងអាតុកគេ
ទៀតហើយមានក្ដីនោះថាបើដូច្នោះហើយអញនោះក្រាបទូលស្មមានព្រះរាជាក្រឹត្យស
ដីហើយបោះទៀតហើយតាំងប្រាំមតុំញបន្តើរឡើងទេវើដលសំដេចព្រះមហាក្សត្រ
ឯរាជហើយទៀតហើយមានក្ដីនោះក្រាបទូលស្មមានព្រាក់និងឲ្យតាលសំណងអស់ហើយ
តាំងប្អូនទៀតព្រះអង្គបន្ទូលតន្តិងថាហេតុដំណើរសេចក្ដីអ្វីក៏ព្រះស្ដេងម៉កសុំម
ប្រាក់អញទៀតបរស់នោះក្រាបទូលថាខ្ញុំម្ចាស់ព្រះញអំម្ចាស់ឱ្យកោក្រៀបហើយលក្ខក់
កាលឱ្យនោះព្រាក់ខ្ទង់នោះរងលុះមកតលយកគោនោះទៅដ្ឋូនតុំឃើញក្រៀប
ល្បើដូននោះព្រាក់ទូលយកតាស្រឡះហើយទៀតខ្ញុំមរិលមកឯផ្ទះខ្ញុំព្រះបាទអំ
ម្ចាស់វិញក្រៀបមកដលមកបន្តឹងខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ថាគោនោះស្លាប់ហើយអ្វី
ក្រៀបតុំរុងអញខ្ញីនក៏ក្រៀបមកដូនខ្ទង់ប្រពន្ធអញក្រៀបលងគោអញទៀតព្រះ
អង្គត្រាលតន្តិងទៅបរស់អំម្ចាស់គោនោះថាតាដំណើរសេចក្ដីដូច្នេះតើបានខ្មែ
នពិត្យប្រម្ដេចព្រះស្ដេងទៀតបរស់អំម្ចាស់គោក្រាបទូលថាខ្មែនពិត្យដូច្នេះឯង

ទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលតត្រិះថាឥឡូវនេះព្រះស្តែងនិងឲ្យសងដូចម្តេចទើបអំ
ម្ចាស់ក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់និងឲ្យសងទើបព្រះអង្គបន្ទូលថាបើព្រះស្តែង
ឲ្យសងហើយព្រះស្តែងឲ្យមិត្តនោះទៅភ្ញៀហទើបព្រះស្តែងបានគោដ្បិះមិត្តនោះ
ព្រះស្តែងទទួលគោពីក្បាលស្រូវឈ្មោះហើយឥឡូវនេះព្រះស្តែងនឹងឲ្យមិត្តព្រះស្តែង
ទៅភ្ញៀហព្រះស្តែងឬទេហទើបបរសនោះថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ពុំឲ្យល្បើទើបព្រះ
អង្គបន្ទូលថាបើព្រះស្តែងពុំឲ្យហើយក៏ភាហើយឈ្មោះឯងមិត្តព្រះស្តែងទទួលអំពី
ក្បាលស្រូវឈ្មោះហើយតើរនិងឲ្យក្បាលដូចម្តេចបានទើបព្រះអង្គបន្ទូលតត្រិះថា
ដំណើរឯនេះនោះតើរម្តេចហោតទើបបរសខ្មើយគោនោះថាអំម្ចាស់ខ្ញុំព្រះបាទអំ
ម្ចាស់ឈ្លប់ទៅអំមប់ឈើរកាប់បរសនោះដឹកនេះមកហើយឡើរខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់
បរនេះ ៗ នេះក៏មិនតើរទើបឡើរខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ហោលខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ថា
ក្រើងបាក់ដើងនេះអ្នកដឹកនេះថាហោលចុះខ្ញុំហោលទៅក្រើងដើងនេះនោះបាក់
ទើបបរសអំម្ចាស់នេះឡើរខ្ញុំសងទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលតត្រិះទៅបរសះ
ដឹកនេះថាតាដំណើរលេចក្តីដូច្នេះមែនពិតឬម្តេចទើបបរសនោះថាមែនដូ
ច្នេះឯងទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើព្រះស្តែងឲ្យសងហើយព្រះស្តែងឲ្យខ្ញុំម
នោះទៅបរសហោលនេះនោះទើបបានដ្បិះខ្ញុំឡើរក្បែរហោលបាក់ដើងនេះ
ព្រះស្តែងបរសនោះទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ពុំឲ្យដ្បិះខ្ញុំព្រះបាទតៃឡូទើបព្រះ
អង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើព្រះស្តែងពុំឲ្យទៅនាំខ្ញុំបរសនោះហើយក៏ភាហើយឈ្មោះ
ឯងដ្បិះខ្ញុំព្រះស្តែងឡើរទើបបរសនោះហោលនេះព្រះស្តែងបានទើបព្រះអង្គ
មានព្រះបន្ទូលដំណើរឯរល្អកនោះរល្អកក្លូននោះតើហម្តេចទើបបរសខ្មើយ
គោរនោះក្រាប់ទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ស្រែកទឹកឃ្លានទៅនិងឈ្មួមទឹកភ្លើរ
ដឹកពុំឃើញភ្លើហល្បើឃើញតែព្រាក់ ៗ សិតទឹកហុចមកកាំមដើងអង្គ្លេរ ៖
ធ្លាក់ចុះរល្អកក្លូនទើបភ្លើហមកដួលយលក្លូនរល្អកហើយខឹងបន្តឹងឡើរខ្ញុំព្រះ

បាទអំម្ចាស់សង់ក្នុងទេវព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលត្រាស់ទៅបរសដ្ឋីយនោះថា
ឯងដំណើរដូច្នេះតើហេតុមែនពិតឬម្ដេចព្រះស្ដេងទេវបរស់នោះទូលថាមែនពិត
ដូច្នេះឯងទេវព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលត្រាស់ថាតល្បួរនោះព្រះស្ដេងនឹងឲ្យលង
ក្នុងឬម្ដេចទេវព្រះអង្គត្រាស់ថាឯប្រពន្ធព្រះស្ដេងនោះតើហេតុដើមអំពាលខែហា:
ទេវបរស់នោះទូលថាដើម ៧ ខែហើយទេវព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើព្រះស្ដេ
ងនឹងឲ្យលងក្នុងព្រះស្ដេងហើយមានតែព្រះស្ដេងឲ្យប្រពន្ធព្រះស្ដេងទៅនាំប្រពន្ធ
ភ្ញៀហព្រះស្ដេងឲ្យដើមខាន ៧ ខែហាងជុំមនុស្សក្នុងព្រះស្ដេងវិញទេវព្រះស្ដេង
យកទៅនាំប្រពន្ធព្រះស្ដេងវិញទេវបរស់នោះទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់នឹង
ឲ្យម្ដេចប្រពន្ធខ្ញុំទៅនាំប្រពន្ធភ្ញៀហព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាបើព្រះស្ដេងមិន
ឲ្យប្រពន្ធព្រះស្ដេងហើយក៏ហើយម្លោះឯងនឹងយកក្នុងតែនណានឹងលងព្រះស្ដេង
ទេវព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលត្រាស់ទៅទេវបរសឲ្យទៅនោះឯអាតុកក្មេងស្លា
ប់នោះតើហេតុម្ដេចទេវបរសឲ្យទៅទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ស្រីក្បៀននឹងក្មេងថា
អ្នកក្បៀរខ្ញុំណាទៅផ្ទះទេវទៅយលដើមឈើនោះធំឡើងទៅលើឈើនោះ
លោតចុះបរយលខ្លួននេះអាតាត់ច្រើនក្ដីលោតចុះឲ្យស្លាប់ខ្លួនក៏មិនស្លាប់ខ្លួន:
ក្បៀរដូចក្មេងពន្លាក់តាអាតុកនេះស្លាប់ព្រះអង្គបន្ទូលត្រាស់ទៅបរស់ក្នុង
នោះថាដំណើរព្រះស្ដេងឲ្យម្ដេចទេវបរសអាតុកស្លាប់នោះក្រាបទូលថាទេវ
នេះលោតអំពីឈើមកនាំក្មេងពន្លាក់អាតុកខ្ញុំមស្លាប់ដំណើរដូច្នេះខ្ញុំព្រះ
បាទអំម្ចាស់នឹងឲ្យលងទេវមានព្រះបន្ទូលថាបើនឹងឲ្យលងហើយឲ្យបរស់នុំ
លោកខ្លួនអំពីចុងឈើនោះយកម្ដាយព្រះស្ដេងទេវបាននាំអាតុកព្រះស្ដេង
បរស់នោះទូលថាម្ដាយខ្ញុំនោះនឹងនុក្ខម្ដាយ ៗ នឹងឲ្យម្ដេចនាំប្រពន្ធបរស់
នេះបើព្រះស្ដេងតុំឲ្យភ្ញៀម្ដេចនឹងបានអាតុកព្រះស្ដេងកាំមវិបាកឯងបន្តោ
សនណោះ សំដេចព្រះមហាក្សត្រឯរាជទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាបន្តាបលេចក្ដី

ទាំងប្អូនស៊ីមតូកនេះ ទាំឲ្យលងរបស់ទាំងអំបាលណោះ សិងព្រមល្មមចូលចិត្តហើយ ក្រាបលាទៅផ្ទះអាត្មាឯងទីទៀងៗខ្លួន ៚

៙

មានស្ត្រីយម្នាក់មានបរសម្តីយប្រពន្ធមានកូនប្រុសនោះម្នាក់ទៅខាង៖ សេដ្ឋីយបរស់នោះទៅខ្ចីយដីងសេដ្ឋីយកទៅកាប់ទុលសំពងឡើងនិងកាប់ ដីងនោះរន្ទេះទៅត្រូវប្រើសកប់បាត់ក្នុងខ្លួនប្រើសនោះរកបាត់ពុំឃើញហើយ ទិញវិលមកផ្ទះអាត្មាក្រាបកូនរួចហើយទិញបរស់នោះទៅក្រាបសេដ្ឋីយតាម៖ នោះដំណើរថាដីងនោះបាត់សេដ្ឋីយថាដីងនេះកុំសត់កុំម្រែតីម្យ៉ាងអញ ឲ្យតែនិងដីងនេះហើយតបើស្មៀទិញបរស់នោះពិតសងដីងម្យ៉ាងសេដ្ឋីយពុំ យកថាឲ្យបានដីងដើមទិញយកឯសំណងនោះពុំយកស្មៀងបរស់នោះនិងឲ្យ ម្យ៉ាងតី សេដ្ឋីយពុំយកស្មៀទិញវិលទៅពិតនិងប្រពន្ធហើយទៅដល់សេដ្ឋីទិញ ទៀតនិងលង់ម្យ៉ាងប្អូន សេដ្ឋីយពុំយកនិងលង់ម្យ៉ាង ១០ សេដ្ឋីយពុំយក ថាឲ្យបានដីងដើមនោះទិញយកបើរពុំបានដីងតើមនោះពុំយកស្មៀទិញ៖ បរស់នោះលាសេដ្ឋីយវិលទៅពិតនិងប្រពន្ធក្រាប់តាមដំណើរយល់តាសេ ដ្ឋីយពុំយកសំណងស្មៀនិងយកកូនកុំលោះទៅតាសំណងដីងទិញបរស់ តាំកូនកុំលោះនោះទៅដល់សេដ្ឋីយឲ្យតាសំណងដីងនោះទទួលយកនោះដ៏ ងបរស់នោះវិលទៅផ្ទះអាត្មាឯង នោះបាត្តិចទៅបរស់នោះទៅរកទុស ឃើញសត្វចូលទៅមើលយលប្រើសនោះរលួយឃើញដីងនោះហើយអ៏យ កមកផ្ទះស្គាល់តាក់តាដីងសេដ្ឋីយនោះហើយលាងយកទៅជូនសេដ្ឋីយ៖ ក្រាបតាមដំណើរហើយសុំមកូនអំពីសេដ្ឋីយនោះមកទិញសេដ្ឋីយស្គាល់ដី ងនោះតាក់ទទួលយកឲ្យកូននោះទៅបរស់តាំកូនទៅដល់ស្មានលំនៅ លុះដល់កន្លះផ្លូវទុំមបរស់ម្តីយប្រពន្ធនោះតាល់អំបុកឲ្យកូនស៊ីសេដ្ឋី

នោះធុំមព្ភិនអំបុកហើយបង្គើរអំបុកអង្ករម្ដាយអាតុកឡើងរកអំបែងនិងកាលអំបុកឡើងរក
ឱ្យអំបែងក្បែតុំបានស្ញើឡឱ្យអំបែងបរស់នោះទៅតាលអំបុកកាលរួចហើយតុំ
តាបផ្លូនតាប់ខ្ចែរប្រទាំមក្នាបែកអំបែងនោះល្អិតទៅសេដ្ឋីឲ្យទៅប្រមាតបរស់ៗយុំ
មតុកទ្រូងតុកស្បារថាអំបែងកុំលែងកុំម្រែរតីលឿតីបារទៀតសេដ្ឋីយឲ្យទៅស្រ៊ើញដូចនិង
លដម្សាតាម្សាក្ដីម្សាតាតីក្ដីបរស់នោះតុំយកស្ញើរកឡើបានអំបែងពេលនោះទៀតយក៖
បើតុំបានអំបែងពេលនោះតុំយកស្ញើសេដ្ឋីយឲ្យទៅស្រីតឿនិងលដម្សាតាម្សូចក្ដីយ
ម្សាតា ១០ ទៀតក្ដីបរស់នោះតុំយកស្ញើសេដ្ឋីយនោះខឹង ទៅស្គ្លងដលចៅក្រមទៀត
ចៅក្រមឲ្យហៅបរស់នោះទៅតត្តិដក្បែដំណើរចៅក្រមបង្គាប់ឲ្យសេដ្ឋីយនោះ
សងអំបែងតេឡ្បបរស់នោះតុំយកស្ញើទៀតចៅក្រមខឹងដេរពោលថាបរស់លើល
និងបង្គាប់អញ សេដ្ឋីយលបរស់នោះតុំចូលចិត្តទៀតសេដ្ឋីយនេះតុំសេចក្ដីឡើងទៅ
ក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រាឯករាជក្បែដំណើរនោះហើយទៀតព្រះអង្គឲ្យហៅប
រស់នោះឡើងទៅទៀតមានព្រះបន្ទូលតត្តិដថាដំណើរនោះម្ដេចក៏ចៅក្រម៖
បង្គាប់ឲ្យហើយក៏ព្រះស្គ្លងតុំក្បែក្បែទៀតបរស់នោះក្រាប់ទូលថាដ្បិតសេដ្ឋីយឱ្យអំ
បែងខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ទៅកាលអំបុកតាបខ្ចែរប្រទាំមក្នាបែកអំបែងខ្ញុំព្រះ
បាទអំម្ចាស់ឯអំបែងនេះតីលឿតីបារបានអំបែងនេះឯងតែងនិងចិញ្ចឹមខ្លួនរស
ថាខ្លួននេះមកបើបានអំបែងពេលទៀតខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់យកបើតុំបានអំបែង
ពេលនោះខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់តុំយកស្ញើទៀត ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាថាអ្ន
ការនេះលើមមានហេតុអំពីសេដ្ឋីយទៀតកូចកាន់ខាន់ណាស់ ក្រាលតត្តិដថាព្រះ
ស្គ្លងសេដ្ឋីយមានដំណើរហេតុម្ដេចអំពីពេលក៏ព្រះស្គ្លងមកកូចកាន់ខាន់អំម
បាយទៀត បរស់នោះក្រាបទូលថាខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ឱ្យដឹងសេដ្ឋីយទៅកាប់
ខ្ទស់រុស្ដោះទៅត្រូវបើសនំតុំរតបាតខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់រកតុំឃើញទៀតទៅ៖
ក្រាប់សេដ្ឋីយ ៗ ថាដឹងនេះដឹងខ្ញុំមកុំលែងកុំម្រែរតីលឿតីបារខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់

និងសង្ស្បាតពីក្តីម្យ៉ានា១០ ក្តីសេដ្ឋីយ ថាសិនពុំយកឲ្យបានតែជើងពេលទៀតយក បើពុំបានជើងពើមពុំយកទៀ ខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់សេដ្ឋីយក្តួចការដូច្នោះទៀតខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់យកកូនឲ្យទៅបំរើហាតដុំក្តួយជើងនោះ សេដ្ឋីយទទួលយកលុះខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ទៅរកឱសថខ្ញុររកុំសត់ឃើញសត្វស្លាប់ចូលទៅមើលយល់ឃើញនោះវល្លិយឃើញជើងនៅក្នុងសត្វនោះខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ស្គាល់ថាពកជាជើងសេដ្ឋីហើយខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់យកទៅឲ្យសេដ្ឋីយ ៗ ស្គាល់ថាកជាជើងនោះហើយទៀតសេដ្ឋីយទទួលយកឲ្យកូននោះមកខ្ញុំព្រះបាទអំម្ចាស់ទៀតព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលកាត់ក្តីដល់សេដ្ឋីយថាអស់ដំណើរដូច្នេះមែនពិតឬដូចម្តេចសេដ្ឋីយក្រាបទូលថាមែនពិតដូច្នេះឯងទៀតព្រះអង្គបន្ទូលថាបើដូច្នោះសេដ្ឋីយឯងឲ្យកូនទៅនាំប្រពន្ធ ៖ របស់នោះទៀតកាប់ក្បែរក្លួងទៀតសេដ្ឋីយខ្លួនរបស់នោះក្រាបថ្វាយបង្គំទទួលព្រះបន្ទូលពីសេលតាសំដេចព្រះមហាឱ្យព្រាឯរាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះសេដ្ឋីយនៅទៅរបស់នោះចូលចិត្តហើយក្រាបលាទៅកៀលំនៅទីខ្សៃៗហោង ៕

១

មានស្ត្រីយម្នាក់មានសេដ្ឋីយបីនាក់សេដ្ឋីយម្នាក់នៅឯកើតសេដ្ឋីយម្នាក់នៅកណ្តាលសេដ្ឋីយម្នាក់នៅឯលិចឯសេដ្ឋីយនៅកណ្តាលនោះមានកូនក្រមុំមម្នាក់ទៀតសេដ្ឋីយនៅឯលិចនោះឲ្យទៅពន្តិដម្តាយមាតុកនិងយកកូននោះនាំប្រពន្ធកាលទៅពន្តិដនោះឃើញតែម្តាយនោះបើកឲ្យនាំស្រម្តុះហើយឯមាតុកនោះពុំទ្រាំពុំដឹងនាំប្រពន្ធនោះបើកកូនឲ្យទៅសេដ្ឋីយនៅឯលិចនោះទៀតឯសេដ្ឋីយនៅឯកើតនោះឲ្យទៅពន្តិដកូនសេដ្ឋីយនៅកណ្តាលនិងយកកូននោះនាំប្រពន្ធ ៖ កាលទៅពន្តិដនោះឃើញតែស្តីយ ៗ បើកកូនឲ្យនាំស្រម្តុះហើយឪម្តាយនោះពុំនៅទៀតហើយពុំដឹងនាំស្តីយនោះបើកកូននោះឲ្យទៅសេដ្ឋីយនៅឯកើតនោះទៀតលុះពន្តិដស្រេចហើយទៀតសេដ្ឋីយទាំងពីរប្រកាយទៅលំពះប្រពះក្ខុនៅមុក

ផ្ទះម្តាយអាពុកនោះទើបសេដ្ឋីយកាំងតីនោះពន្លំមញ្ញាសេដ្ឋីយម្សៀថាស្បៀងនេះប្រពន្ធ
អញម្តាយបើកឲ្យអញសេដ្ឋីយម្សៀថាស្បៀងនេះប្រពន្ធអញអាពុកបើកឲ្យអញទើប
សេដ្ឋីយកាំងតីពន្លំមញ្ញាហើយសេដ្ឋីយកាំងតីនាំគ្នានាំក្តីទៅងឹងដងហៅក្រមឲ្យហៅ
ក្រមបន្លាប់សេចក្តីនេះឯហៅក្រមនោះនិងបន្ទាប់ពុំបានឡើយទើបសេដ្ឋីយកាំងតី
នាំគ្នាទៅកាន់សំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជឲ្យបន្ទាប់សេចក្តីនេះទើបព្រះអង្គមានព្រះ
បន្ទូលថាហៃសេដ្ឋីយកាំងតីហើយហេតុដំណើរអ្វីមកនាំគ្នានាំក្តីយទើបសេដ្ឋីយ
នោះឯកើតនោះក្រាបទូលថាខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់ឲ្យទៅពន្លឹងដងលម្តាយអាពុកនិ
ងយកនាំប្រពន្ធពុំឃើញម្តាយឡើយឃើញតែអាពុក ៗ បើកឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់
នាំប្រមូលហើយទើបខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់ក្រោយប្រពាប់ទៅសំពះប្រទាះគ្នានៅមុខផ្ទះ
ម្តាយអាពុកនោះទើបពន្លំមញ្ញានាំគ្នានាំក្តីមកក្រាបទូលព្រះបាទអំម្ចាស់ឯដំណើរ
ខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់អសពេបុណ្ណោះឯង   ទើបព្រះអង្គបន្ទូលពន្លឹងទៅសេដ្ឋីយ
ម្នាក់ទៀតដំណើរនោះតើដូចម្តេចសោតទើបសេដ្ឋីយនោះឯលិចនោះក្រាបទូល
ថាខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់ឲ្យទៅពន្លឹងម្តាយអាពុកនិងយកកូននាំប្រពន្ធពុំឃើញអា
ពុកឡើយឃើញតែម្តាយ ៗ នោះបើកឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់នោះនាំប្រមូលហើយ
ទើបខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់ត្រឡប់ទៅសំពះប្រទាះគ្នានៅមុខផ្ទះម្តាយអាពុកទើបព
ន្លំមញ្ញានាំគ្នានាំក្តីមកក្រាបទូលព្រះបាទអំម្ចាស់ឲ្យដំណើរខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់អស
ពេបុណ្ណោះឯង ស្រេចហើយទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណាឲ្យសេដ្ឋីយពេល
ម្តាយបើកកូនឲ្យនាំប្រពន្ធដំរីអ្វីក៏ឲ្យសេដ្ឋីយឯលិចយកនាំប្រពន្ធ ថាដំរីម្តាយ
បានសីក្ខារបីថ្នមត្រួយចាត់លើសនិងអាពុកហេតុដំណើរដូច្នោះហោងឲ្យទៅ
នាំប្រពន្ធសេដ្ឋីយនោះឯលេចនោះវិញសេដ្ឋីយអាពុកបើកនោះពុំឲ្យយកនាំប្រព
ន្ធឡើយថាដំរីអ្វីក៏ពុំឲ្យសេដ្ឋីយនោះឯកើតនោះយកនាំប្រពន្ធនោះថាអាពុកពុំ
ប្រួវបានសីក្ខារបីថ្នមត្រួយចាត់ឡើយម្តាយឡើយហេតុដំណើរដូច្នោះហោងទើបពុំ

ឲ្យសេដ្ឋីយទៅឯកើតនោះស្មៀនទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលឲ្យសេដ្ឋីយតាំងពីនោះ យកកញ្ញាភ្ញៀវទើបសេដ្ឋីយតាំងពីព្រមចូលចិត្តហើយក្រាបលាទៅនៅលំនៅវិញ ៗ រហោងនាស់ដេចព្រះមហាក្សត្រឯកឯងព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះនេះហៅសុភាសិត មតិរហោង ។ៈ

៙

មានថ្ងៃយម្យ៉ាងមានសេដ្ឋីយម្នាក់ឈ្មោះពុលោសេដ្ឋីយនោះអាយុស្មើសេសិប តាំងកាន់កូនដល់ម្យ៉ាងស្មៀនទើបមហាសេដ្ឋីយនោះឲ្យក្រឡាព្យរបស់ក្មេងយុត្តិឲ្យមានអា ទិស្អានឲ្យមានកូនលុះអាយុស្មើសេសិបម្យ៉ាងទើបបានកូនប្រុសម្នាក់ដល់ខែះតើរហើយនោះ ឲ្យក្រាបល្អានត្បិតនៅប្បែងក្នុងនោះចំណ្ឌុំអំពីកុងនោះទៅ ១០ សិណារាប់ស្មើរសិង ៖ ខ្លួនចាតកចង់ហុកស្មៀលុះក្នុងនោះផ្ទួបតាំងម្យ៉ាំម្យ៉ាងផ្លូវភ្លៀងទារកក្នុងនោះរតលែងតោ្យ ទឹកភ្លៀងតោ្យខ្លួចទៅពលគ្នាក់ចង់ហុកក្នុងនោះលុងទឹកស្លាប់ទើបសេដ្ឋីយនោះ ឈឺងទៅក្រាបទូលសំដេចព្រះមហាក្សត្រឯកឯងថាខ្ញុំម្ចាស់ព្រះបាទអំម្ចាស់ឲ្យក្រាបល្អាន ឲ្យត្បិតនោះរាប់ស្មើរសិងឡើងនៅប្បែងកូនខ្ញុំនោះកាន់គ្នាក់ចង់ហុកស្មៀពល្លឹង មានគ្នាក់កាត់ទឹកជ្រៅលុងកូនខ្ញុំស្លាប់សូមឲ្យព្រះបាទអំម្ចាស់ទ្រង់ព្រះចិន្តាពិចារណា ឲ្យកូនខ្ញុំហោងទើបព្រះអង្គឲ្យអាមាត្យទៅមើលឃើញល្អានគ្នាក់ចង់ហុកនោះ អាមាត្យទៅមើលឃើញហើយវិលមកក្រាបទូលពោលសព្វថាឃើញស្នាមជើងដំរីយ ទើបទៅតាមចាប់ដំរីយយកមកពិចារណាថាល្អាននោះសេដ្ឋីយក្រាបរាប់ស្មើរក្ដ នៅប្បែងកូនតែងលេងប្រាក្បិហេតុអ្វីព្រះស្តែងទៅតាមគាល់ឲ្យធាក់នាគ្នាក់ ចង់ហុកកាត់ទឹកលុងកូនសេដ្ឋីយនោះស្លាប់ទើបដំរីស្មើថាខ្ញុំទៅក្រោមតើល រមាស់ទើបព្រះអង្គពោលសព្វឲ្យទៅតាមចាប់រមាសយកមកពិចារណាទើប រមាសស្មើថាខ្ញុំទៅក្រោមតើលក្របី ទើបឲ្យតាមចាប់ក្របីយកមកពិចារណា ទើបក្របីស្មើថាខ្ញុំទៅក្រោមតើលស្លឹកទើបឲ្យទៅតាមចាប់ស្លឹកយកមកពី

ធិ.រណការទើបត្រូវក្អែកឡើងថាខ្ញុំមិនព្រមពេលក្ងោកទើបឲ្យទៅតាមចាប់ក្ងោកយកមក ពិចារណាការទើបត្រូវក្ងោកឡើងថាខ្ញុំមិនបុកពេលមាន់ទើបឲ្យទៅតាមចាប់មាន់យកមក ពិចារណាការទើបត្រូវមាន់ឡើងថាខ្ញុំមិនបុកពេលទារទើបឲ្យទៅតាមចាប់ទារយកមក ពិចារណាការទើបត្រូវទារឡើងថាខ្ញុំមិនទៅបុកពេលក្រួចទើបឲ្យទៅតាមចាប់ក្រួចយកមក ពិចារណាទើបត្រូវក្រួចឡើងថាខ្ញុំមិនទៅបុកពេលម្យៀខ្យួចទើបឲ្យទៅចាប់ម្យៀខ្យួចយកមក ពិចារណាទើបត្រូវម្យៀខ្យួចឡើងថាខ្ញុំមិនយលផុកខ្យួចល្អរហើយខ្ញុំមិនធ្វើនាលំនៅខ្ញុំមិនមែន អ្នក សត្វអំរីក្យូទាក្លាយ តាំងអំបាលណោះសឹងមានចំលើយដូច្នេះទើបពោធិសត្វព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តពិចារណាថា យល់តាមអាតនោះម្យៀខ្យួចនេះឯងបង្កើតឯងមែនទើបព្រះអង្គកាត់សេចក្ដីនេះឲ្យម្យៀខ្យួចលងភាគ្យប្រក្រួចភាគ្យពីរទារភាគ្យបីត្រូវមាន់ភាគ្យបួនត្រូវក្ងោកភាគ្យប្រាំត្រូវក្អែកភាគ្យប្រាំមួយត្រូវក្របីភាគ្យប្រាំពីរត្រូវរមាសភាគ្យប្រាំបីត្រូវដំរីភាគ្យប្រាំបួនពោធិសត្វព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្ដីដូច្នេះនោះអស់សត្វអំរីក្យូទាក្លាយតាំងនេះសឹងព្រមទទួលចិត្តស្រេចហើយមហាសេដ្ឋីយនោះអស់សត្វអំរីក្យូទាក្លាយក្រាបលាពោធិសត្វទៅនៅលំនៅអាត្មាទីទៃៗហោង ។

១

មាននិទានមួយមានស្រីពីនាក់ឯម្យ៉ាងម្ដាយមានដំកាត់ដាទូរទំ បីម្ដាយកាត់លើលាក្អេវហើយយកតែទៅកាក្បែរមុខ្ខទើបម្សៀទៅកន្លែងដូលធ្មេញឈើរម្យ៉ាងដំកាត់នោះឯម្ស៊ូម្ដាយដំកាត់នោះថាធ្មេញឈើរមានពេលតើពេលណានិងទៅយកឲ្យឯអញ កុំម្រនិងម្ដាយអញឈឺហាដាទូរឈាស់ទើបម្សៀចងបានធ្មេញឈើរនោះស្រឡៀថាបើអញបីដួលបាន តើហាបានឬទេទើបម្សៀម្ដាយដំកាត់នោះហេតុតែចង់បានដួលធ្មេញឈើរមិញ ព្រមឲ្យទៅម្សៀដួលធ្មេញឈើរបីវិញ ហើយខ្លួនឯងដួលក្នុងផ្ទះយកធ្មេញឈើរអំពីក្នុងផ្ទះឯម្ដាយដំកាត់នោះដេកឡើលប្លាបលើភ្លៅម្សៀដួលធ្មេញឈើរនោះហើយមេនោះបិតមាត់ព្រឡប់ក្អែកឯមេក្មេងនោះយកធ្មេញឈើមក

ឲ្យមេ្យតែលផ្ទួលនោះហើយលើកម្តាយទៅទ្រើតាប់លើកខ្មោចឆ្អិនបុក្សរួចហើយទើបមេ្យ
លផ្តេញឈើរនោះយកផ្តេញឈើរទៅជូនឲ្យផ្តួលតែហ៊ឹងម្ស៉ៀងមេ្យម្ចាស់ផ្តេញឈើរ
ថាផ្ទួលអញក្បាញយូរហើយអំពីម្តាយអញស្លាប់លុះអញលើកខ្មោចឆ្អិនបុក្សរួចហើយ
ទើបយកផ្តេញឈើរមកជូនអញឲ្យផ្តួលអញហ៊ឹង ៣ អញតុំយកល្បើយើឲ្យផ្តួលអញ
ស្ទឹងម្សៀទើបអញយកឲ្យផ្តួលអញតែហ៊ឹងម្ស អញតុំយកល្បៀងមេ្យផ្ទួលផ្តេញឈើរ
ថាបើតាងរ៉ើអញឲ្យផ្តួលស្ទឹងម្សហើយកាលម្តាយតាងស្លាប់លើភ្លោះអញ ៗ ខិតមាត់
ត្រឡប់ក្មេកតើហានាងបានផ្ទុះវ៉ោលស់អញមេ្យតាំងពីឈ្មោះតាហើយតាំតាទៅផ្តួងខោ
ក្រឹម ៗ និងកាត់សេចក្តីនោះតុំបានល្បើយទៅក្រឹមតាំមេ្យតាំងពីឡើងក្រាប់ទូលសំដេច
ព្រះមហាឧបរាជឯកាជតៀងដំណើរទីមេ្យ ៗ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តថាឯមេ្យផ្ទួលផ្តេញ
ឈើរនោះហេតុតែក្នុងបុរាណទើបម្តាយបានស្លាប់នោះលើភ្លោះបានបិតមាត់ត្រឡប់
ក្មេកទើបព្រះអង្គឲ្យយករបស់អំពីខ្មោចម្តាយនោះមកចែកជារភាក្យបីភាគ្យពីបាន
ទៅមេ្យផ្ទួលផ្តេញឈើរនោះហេតុតែក្នុងបុរាណទើបបានម្តាយនោះស្លាប់នោះលើ
ភ្លោះបានបិតមាត់ត្រឡប់ក្មេកនោះទុកជាក្នុងបង្អែក ឯមេ្យក្នុងបង្អែកបានភា
ក្យម្សទុកជាក្មួយបង្អែក សំដេចព្រះមហាឧបរាជឯកាជព្រះអង្គបង្គាប់សេចក្តីដូច្នេះ
នេះមេ្យតាំងពីព្រមចូលចិត្តទទួលយកចំណែកទីមេ្យ ៗ ហើយក្រាប់លាព្រះអង្គទៅ
គៀរលំនៅឯងទីមេ្យ ៗ ហោង ៚

◎

មានរឿងម្សមានព្រះមហាឧបរាជឯកាជព្រះអង្គតែងនិងទៅព្រះពាត់ត្បែង
ឡានហើយនោះព្រះមេកុផ្គុទុកនិងប្រអប់មាសឲ្យល្បឿម្សចាំមហើយព្រះអង្គចេញទៅបរបា
ញនិងអសលេណាយោធា ពលដំរីឯមេ្យល្បឿចាំមព្រះមកុដនៅព្រះបន្ទួរនោះដេកល្
កកាលណោះមានស្វារពានរម្ស ចុះមកបើកមើលឃើញមេ្យល្បឿនោះដេកលក់តុំព្រាក់
ល្បើទើបស្វារបើកប្រអប់យកព្រះមកុដឡើងទៅពាកលើដើមឈើរបងអ្នក ស្មរលើហ

ចុងឈើរហើយនោះព្រះមកុដលាក់ទុកឯមៀញ្ញីនោះភ្ញាក់ឡើងអាក្រក់ខ្លួនប្រែអាប់
របើកបាត់ចាំងព្រះមកុដហើយមៀញ្ញីនោះមិនភិតភ័យពិតខ្លួនល្អប់ខ្មែររកទៅ
វិញទៅមករកព្រះមកុដពុំឃើញស្មើទ្រហោរស្រែកយំលុះព្រះមហាខ្សត្រាធិរាជ
មកអំពីបរបាញទើបមៀញ្ញីក្រាបទូលតៀងទៅដំណើរអំពីដំបូងដេរ ៗ លុក
ទៅហោរលួចព្រះមកុដបាត់ទើបព្រះអង្គឲ្យសេណាយោធាទៅអស់អាមាត្យដែង
ត្រួចរកតៀងក្នុងតង់វៀងក្រែងមានមនុស្សផ្លុបស្ទើនតៀងវៀងហើយវ៉ានោះឯង
នាំហោរឲ្យចាប់យកមកពីចារណារទើបអស់សេណាយោធាពលអាមាត្យដែងទៅ
រកឃើញហោរនិសាធម្សៅកាន់ល្អៀរទៅរៀបគ្នាកាំបព្រាញនាំវបាញសត្វដែងនឹង
ដើរទៅស្កាត់បាញបានសត្វហើយអាក្រៀយកទៅលុល្មក់ចិញ្ចឹមជីវិតនោះមិញអស
អាមាត្យដែងហោមចាប់ហោរនិសាធតាំងបណ្ដើរមកក្រាបទូលថាវ៉ានេះឯងនាំហោរលួចព្រះ
មកុដទើបហោរក្រឹមដង់ពិចារណារហោរនិសាធនោះឡើងថាខ្ញុំពុំបានលួចព្រះមកុដ
ស្មើខ្ញុំមករកបរបាញ់សត្វតៀងក្នុងវៀងទេរហើយខ្ញុំពុំបានមកឡើតព្រះបន្ទាររស្មើ
ទើបអស់ហោរក្រឹមក្រាបទូលថាវ៉ានេះឯងនាំហោរកុំណាចផ្គត់ណារមកផ្លុបស្ទើន
ក្នុងវៀងនេះស្មើនឹងដុំមនុំមស្មើឲ្យតាបរកតែព្រះមកុដទើបព្រះអង្គមានព្រះបន
ទូលឲ្យតាបហោរនិសាធនោះល្បាញខ្លួនដឹងពុំបាននាំហោរលួចស្មើឈឺហណាស់និ
ងអតពុំបានស្មើស្រែកថាអំម្ចាស់ខ្ញុំមើយខ្ញុំនាំហោរលួចព្រះមកុដមែនខ្ញុំយក
ទៅឲ្យព្រះមហាសេដ្ឋីយដឹងមហាសេដ្ឋីយប្រើខ្ញុំលួចនឹងឲ្យរង្វាន់ខ្ញុំ ព្រះមហា
ខ្សត្រាធិរាជបានទ្រាប់ហើយឲ្យទៅចាប់ព្រះមហាសេដ្ឋីយកមកពីចារណាទើបព្រះមហា
សេដ្ឋីយឡើងថាខ្ញុំពុំបានប្រើហោរនិសាធនេះលួចព្រះមកុដមកឲ្យខ្ញុំស្មើទើប
ហោរក្រឹមក្រាបទូលឲ្យតាប់មហាសេដ្ឋីយឯព្រះមហាសេដ្ឋីយនោះល្បាញពុំដឹងមែន
ពិត្យតែវ៉ាឈឺហណាស់និងអត់ពុំបានស្មើថាអំម្ចាស់ខ្ញុំមើយខ្ញុំប្រើនិសាធនេះ
ឯងលួចព្រះមកុដមកឲ្យខ្ញុំមែនតែខ្ញុំយកទៅឲ្យរង្វាន់ខានទៅបរោហិត ៖

ទើបទៅក្រឹមក្រាបទូលឲ្យចាប់បរោហិតមកពិចារណា ទើបបរោហិតថ្លែងថាអំម្ចាស់
ខ្ញុំមើលឃើញព្រះមហាសេដ្ឋីយនេះពុំបានយកព្រះមកុដមកឲ្យខ្ញុំមើលទើបទៅក្រោម
ក្រាបទូលព្រះអង្គឲ្យចាប់បរោហិតឯបរោហិតស្គាល់ពុំដឹងដំណែងពិតក្បាលដើមទ្រូង
កុំតាប់ឈើហណាស់និងអផ្ញុំបានឡើងស្រែកថាទៅឲ្យពេជ្របន្ទូរសំព្រាក់កុំតាប់
ដុំឃើញថាអំម្ចាស់ខ្ញុំមើលមហាសេដ្ឋីយយកព្រះមកុដមកឲ្យខ្ញុំមិនខ្ញុំយកទៅ
ទុកនៅវៃទ្រព្យខ្សានទើបពុំនៅរកក្នុងទ្រព្យខ្សានពុំឃើញឡើងព្រះអង្គឲ្យកា
ប់ពិចារណាទៀតទើបព្រះពុលទើបសេណាបុត្រហៀងទៅក្រាបបង្គំមកាល់ពារសា
ប៉ុសំរែកបរោហិតនៅមហាសេដ្ឋីយនូវនិសានស្រែកយំមរំពងដើមទ្រូងត្រូវដុំមិង
លោកឲ្យចាប់នោះមិញព្រះពុលសេណាបុត្រអ្នកពិតក្បាលព្រាលហើយក្រាបទូលថា
បើព្រះអង្គពេចឲ្យចាប់ដូច្នេះហើយបរោហិតនៅមហាសេដ្ឋីយនៅនិសាននេះ
ស្លាប់ឯងឯងព្រះមកុដក៏បាត់ពុំឃើញឡើយអ្នកក្រាបទូលសូមលោចក្ដីនោះយកទៅ
ពិចារណានោះព្រះអង្គបើកឲ្យទៅព្រះពុលទេពសេណាបុត្រយកទៅដុំខ្ញុំមពី
ចារណានោះទើបព្រះពុលទេពសេណាបុត្រយកទៅទុកក្នុងរោងដង្កាំងដឹក
លុះឃុំប់ហើយឲ្យស្មៀនទៅចាំមល្អាប់ពីក្រោវដង្កាំងកុំឲ្យយល់ឡើងទើបព្រះមហា
សេដ្ឋីយស្ដ្រីថាទេរអញត្រូវកុំតាប់ឈើហអ្ឃីអំបាយទៅនិសានអញហ្វើទៅ
នៅលួចព្រះមកុដអំម្ចាស់កាលឯណាក៏ទៅថាឲ្យបានលោកធ្វើក្ដីអញលំបាកដ
លម្នេះឯទៅនិសានសោតថ្លៃថាអ្នកញ្ញខ្ញុំពុំបានលួចព្រះមកុដមកឲ្យអ្នកឡើ
ពេជ្រឲ្យចាប់ខ្ញុំមកឈើហខ្ញុំណាស់និងអផ្ញុំបានឡើងខ្ញុំថាទៅថានោះឯបរោ
ហិតថាទៅនឹងមហាសេដ្ឋីយថាអ្នកឯងសោតបានយកព្រះមកុដទៅឲ្យអញ
កាលឯណាក៏អ្នកថាឲ្យលោកធ្វើក្ដីចាប់អញលំបាកដូច្នេះទើបព្រះមហាសេដ្ឋី
ថាអំម្ចាស់ខ្ញុំមើលលោកឲ្យចាប់ខ្ញុំមកឈើហណាស់និងអផ្ញុំបានឡើងខ្ញុំថានៅ
ឯអ្នកសោតខ្ញុំពុំបានឲ្យព្រះមកុដទៅអ្នកក៏នេះស្ដេចអ្នកថាខ្ញុំយកព្រះមកុដ

ឲ្យអ្នកហើយអ្នកយកទៅទុកឯត្បែងខ្សាចទៅរកនោះត្បែងតុំឃើញសោះអ្នកថាយក
ទៅទុកក្នុងស្រះខ្សាចត្បូងទៅរកក្នុងស្រះខ្សាចតុំឃើញសោះទេព្រះបរោហិតនៀតថា
អ្នកទៀតលោកតុំដុំខុំមពិចារណាឲ្យអស់សេចក្តីលោកតែពាបហើយវាឈើហណាស់ថាទៅ
ឲ្យតែរួចពីមាតឲ្យលោកបេះគ្រូរដុំម្ជីបាបាទិចឯស្មៀននោះណ្ហុបព្រះរាក់ហើយកក់ពាក
ទៅទីសាចនោះព្រាមមហាសេដ្ឋីយនោះបរោហិតយកទៅឲ្យព្រះពលទេពសេណាបតី
អ្នកដុំខុំមពិចារណារយលស្មូកាត់នាំទៅទីសាចនោះព្រាមមហាសេដ្ឋីយប្រាំបរោហិត
នេះតុំនាំទោរសោះនោះព្រះពលទេពអ្នកឲ្យនាំផ្ញើព្រាមកុដអាលស្សូដុចព្រះមាកុដពីមុន
យកទៅថ្វាយព្រះចាទកុលីកុស្សរាជឲ្យទ្រង់អញ្ជើញស្នងទៅព្រះនាងក្រៃត្បូងតែ
លហើយ អញ្ជើញព្រះអង្គទៅបរបាតាត់ទុកព្រាមកុដដូចតែលហើរញ្ញ ម្យៀម្សាំ
ស្តាំមថាឲ្យផ្ញើនាំដេកលុកហើយមើលបំណាំមថាបើមានចោរមកលួចព្រាមកុដវិញទៀ
តហើយឲ្យស្រែកអាក្រោលស្តុំមម្យៀនោះស្រេចហើយអ្នកឲ្យសេណាយោធាអាមាត្យដែ
ដតួនមើលបំណាំមដុំមវិញហើយព្រះអង្គស្តេចចេញទៅបរបាតាលក្ខទេពស្មារពានរ
នោះចុះអំពីចុងឈើរទៅបើកមើលម្យៀនោះយបេនាំដេកលុកតុំកុំបើកខ្លួនសោះ
ទេពស្មារនោះបើកប្រអប់យកព្រាមកុដពាក់ហើយទៅវាំយបង់អ្នកនោះឡើងចុង
ឈើរទេពម្យៀនោះវាស្រែកថាពោះអស់គ្នាស្មារលួចព្រាមកុដទេពសេណាយោ
ធាអាមាត្យដែលចាំមរតមកតាប់ព្រៀកាស្រែកថាស្មារលួចព្រាមកុដទេពស្មារ:
នោះព្រាមកុដទុំណាក់ក្នុងរុនឈើរលុះព្រះអង្គវិលមកដល់ព្រាបន្ទូរហើយម្យៀ
នោះអស់សេណាយោធាអាមាត្យដែលទូលថាក្បៀដំណើរទេព ព្រះអង្គឲ្យទៅឡើង
មើលនោះរុនឈើរនោះឃើញព្រាមកុដឋិយគួរព្រះមាកុដចាស់យកមកថ្វាយព្រះអង្គ
ទេពព្រះអង្គមានព្រាបន្ទូលថាទេវស្មារនេះក្ងៃតសេចក្តីនេះព្រះពលទេពសេណា
បតីតុំបានដុំខុំមសេចក្តីនេះហើយសុំមទោសក្រិយដងតនិងរកសេចក្តីនេះតុំឃើញ:
សោះ សុំមនិងឲ្យតាប់ប៉ែរោហិតនោះព្រាមមហាសេដ្ឋីយគួរទៅទីសាចបរបាតាត់ស្លាប់

បង់ស្បៀតឯព្រះមកុដអញក៏និងបាត់អស់សារហោងព្រះអង្គបានទូលថ្វាយហោះហើយព្រះអង្គ
ឲ្យលាងុការព្រះតុលទេតុសេណាបុត្រនាំអាលញ្ញរកន្ទាល់ដុំមកុំមហោង ៕

◎

មានស្រុកមួយមានបរស់ពីនាក់មួយឈ្មោះចៅសោភ័ករមួយឈ្មោះចៅតា
លោឯចៅតាលោនោះតែងតែររកក្មេងអាត់មសីលសា ក្រូចែះហើយចៅតាលោគោះ
ពិតរកកល់ចំហូវទ្រព្យរបស់គេថានាំរបស់ឯងហើយត្រូវរកកល់តែពាកឲ្យបានប្រាក
ត់ចាប់ឡេកមានកាលមួយថ្ងៃចៅសោភ័ករទៅបាញ់ទុងបានមកក្បូរ ចៅតាលោពិតថា
ចៅសោភ័ករគាត់និងដួនសេចទុងអញអ៊ីជង្គបុរេវៃ៖ថាបើកាត់ពុំដួនសេចទុង
អញអ៊ីដង់ឡើងអញនិងតាំគាត់នាំក្ដីលុក់មួងនេះឯងឯចៅសោភ័ករសួរអាំងសេច
ទុងពុំដួនចៅតាលោឡើងទេតុចៅតាលោទៅក្ដីងឲ្យគោះចៅសោភ័ករយកទៅដុំម
កុំមឯពាកចៅតាលោផ្ដឹងចៅក្រមថាកាលអាពុកខ្ញុំមបុកត់ផ្ដាមខ្ញុំមថាបើស្លាប់ទៅ៖
សិងទៅយកកុំណើតនាំទុងគេផ្លូវប្ដូរមេចារឡើង ៗ មកស្លាប់ទៅយកកុំណើត
នាំទុងគោះឯងថាបើគេទៅបាញ់ទុងឲ្យផ្ដឹងចៅក្រមឲ្យចាប់យកមកដុំកុំមពីចា
រណារលុកព្រៃយតាមគេច្បាប់តព្វទ័ណោះចៅសោភ័ករសំឡាប់អាពុកខ្ញុំមអ៊ីពាម
តែព្រះបាទអំម្ចាស់គាត់សេចក្ដីឲ្យគានខ្ញុំមហោងឯចៅសោភ័ករលោតឡើងថាអាពុក
ម្ដាយខ្ញុំមប្រពីប្រាប់ខ្ញុំមឡើង ៗ មកថាម្ដេចារដិតក្នុងដីតាអាពុកម្ដាយអំបាលដែល
ស្លាប់ទៅឡើង ៗ សិងតែទៅយកកុំណើតនាំត្រីហើយផ្ដាមថាកែ្រងមានសារពើរ
សត្វអ្វីយទៅសំឡាប់សារពើរត្រីអ៊ីហើយឲ្យខ្ញុំមបាញ់សំឡាប់សត្វនោះអ៊ីទីតា៖
ហោងបើសត្វនោះមានក្នុងចៅនៅពាណ៌តោវនាមទុស់ឲ្យផ្ដឹងចៅក្រមចាប់
យកមកដុំកុំមលុកពីខ្សែក្នុងចៅនៅពាណ៌នោះហោងតព្វទ័ណោះទុងហ៊ុងគាំ
ការទៅបួនចាប់ត្រីនាំនិគុនដីតាអាពុកម្ដាយខ្ញុំមអ៊ីទេតូខ្ញុំមបាញ់ទុងនោះសំឡាប់
តព្វទ័ណោះចៅតាលោថាទុងនេះនាំអាពុកហើយស្លួមឲ្យអស់ចៅក្រមដុំកុំមពីតា

ណោគឺ ចៅពលោឲ្យតាន់ខ្ញុំហោង ឯចៅពលោឆ្លើយថា បើចៅបាញត្រូវនាំអាពុកអញ
ស្មើ បើចៅបាញត្រូវនូវគោអ្នកនេះ អាពុកអញទៀតអញស្រីភ្លៀ បើចៅបាញត្រូវនូវហ្វូង
ហើយ នានាប្រកាន់ត្រូវនេះឯងឯង ចៅកំដតីស្រីភ្លៀថាដូច្នោះ ហើយចៅក្រុមនិងកាត់៖
សេចក្តីនេះតុំបានស្មើ ហើយចៅក្រុមតាំ ចៅកំដតីឡើងទៅក្រាបទូលសំដេចព្រះមហា
ក្សត្រាធិរាជក្បែរស្ដើរវីរ្យៗ ហើយចៅពលោក្រាបទូលថា ចៅសោកែរថាតុំ
បានបាញត្រូវនូវគោអ្នកស្មើបាញត្រូវនូវមកពីក្បែរទេ ឯអាពុកខ្ញុំគោបីងអ្នកខ្ញុំ
ព្រះបាទអំម្ចាស់ នានាប្រកាន់ត្រូវនោះឯងទៀត សំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គ
មានព្រះបន្ទូលតត្តិងថា បើនូវអាពុកចៅគួរអ្នកតើហេតុអ្វីភ្លៀក្លាមឡង់ប្រុស
ស្រី ទៀតចៅពលោថាស្មើស្រី ទៀតព្រះអង្គបន្ទូលថាដូច្នោះ អាពុកចៅមិនសំម្លាប់
ស្រីនាំអាពុកចៅសោកែរស្មើ ទៀតព្រះអង្គកាត់សេចក្តីនោះឲ្យចៅសោកែរយក
ចៅពលោជាខ្ញុំហោង ព្រះអង្គបង្គាប់កាត់សេចក្តីដូច្នេះ ហើយចៅពលោនូវចៅ
សោកែរព្រមចូលចិត្ត ហើយចៅសោកែរក្រាបលាសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ
យកចៅពលោទៅនៅជាខ្ញុំអាត្មាហោង ៚

◎

មានស្រីយម្នាក់មានអាមាត្យម្នាក់តែងនិងភាគ្នាកាប់ស្លូរត្នោតនៅសំដេចព្រះមហា
ក្សត្រាធិរាជ បើត្នោតនោះនុំ ហើយប៉ះយកទៅផ្សៀ ទៀតមានបរស់ម្នាក់នុំតុក
ទៅប៉ះស្លូរត្នោតអំពីត្បៀងទៀតទេ បរស់នោះលីនុំតុកកាត់ស្លូរត្នោតតើរទៅ
ខាងដើមត្នោតអាមាត្យភាគ្នានោះ អាមាត្យមើលទៅឃើញបរស់នោះកាន់នុំតុក ហើយ
ឃើញស្លូរត្នោតនៅចុះ ទៀតអាមាត្យទៅកាប់ស្លូរត្នោតនោះឃើញនូវទេទៀត
អាមាត្យគិតថានេះសំមអាលីនុំតុកប៉ះស្លូរត្នោតនេះតក់តើរទៅអំបាញមិញ
នេះឯងនាំចោរលួចប៉ះស្លូរត្នោតមិនទេស្មើ ទៀតអាមាត្យរតទៅតាមចៅនោះ
ឃើញស្លូរត្នោតនៅចុះនុំតុកនៅត្បៀ ហើយអាមាត្យប្រកោះចៅនោះទៅវិន្តិ៍

ចៅក្រមថាចោរនេះឯងនាំចោរទៅលួចបេះផ្លែរពោទ្រព្រះរាជទ្រព្យខ្ញុំមចាប់បាន ៖
ផ្លែរពោទ្រនៅថ្នក់នំតុកនៅដៃចៅក្រមគិតថាចៅឯងបានលួចបេះផ្លែរពោទ្រ
មែនឬម្តេចឯចៅនោះឆ្លើយថាទេខ្ញុំមបេះផ្លែរពោទ្រអំពីផ្សេងទៀតទេខ្ញុំមពុំបាន
លួចបេះផ្លែរពោទ្រព្រះរាជទ្រព្យសោះទៀតចៅក្រមនាំចៅសេចក្តីឡើងក្រាបទូលសំ
ដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជស្តេចសំណើរសព្វគ្រប់ហើយទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថា
កុំអាលឲ្យកាប់ស្មៀឲ្យយកផ្លែរពោទ្រអំពីចៅនេះទៅផ្កាប់និងទងបើវាត្រូវឲ្យទំលាក់
អំពីទងនោះមកពីរបើវាផ្ទុលទៅត្រង់ណារឲ្យពិចារណារកមើលគ្រឿងទៅហៃកុនោ
ហោងទើបព្រះអង្គឲ្យយកផ្លែរពោទ្រនោះទៅផ្កាប់និងទងនោះវាមិនត្រូវស្មៀហើយព្រះ
អង្គឲ្យទំលាក់អំពីទងនោះផ្ទុលទៅក្នុងក្លក់ផ្ទុកទើបព្រះអង្គឲ្យគ្រប់ផ្ទុកនោះឃើញផ្លែរ
ពោទ្រពេលទំលាក់អំពីទងឯទៀតនៅផ្លែរពោទ្រផ្ទុលអំពីមុននោះព្រះអង្គឲ្យយកផ្លែរ
ពោទ្រពេលផ្ទុលអំពីមុននោះទៅផ្កាប់និងទងត្រូវមែនទើបព្រះអង្គឲ្យផ្លែរពោទ្រកើល
កក់នោះទៅវិញឲ្យចៅនោះទៅទើបចៅនោះក្រាបលារយកនំតុកនិងផ្លែរពោទ្រទៅ
លំនៅអាត្មាវិញហោងសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជព្រះអង្គរកសេចក្តីយុត្តិធម៌នេះហៅ
សុភពិតមន់ហោង ៕

១

មាននិទានមួយមានចៅម្នាក់សង់ផ្ទះរួចហើយមានចៅម្នាក់ទៅសូមផ្ទះ
ចត់នៅផងគ្នាឯចៅម្ចាស់ផ្ទះក៏ព្រមឲ្យចត់នៅផងគ្នាហើយចៅចត់នោះវារាប់អស់
គ្រឿងផ្ទះនៅវត្តកវែតាប់អាណាប់បង្កក់ងមានដំណាក់ដំណារនៅស្លឹកប្រឹកនៅខ្លួ
ចសព្វគ្រប់កត់ឆាសំគាល់ប្រក្រតីលុះនៅអំណុងខែមួយចៅម្ចាស់ផ្ទះប្រព្រឹត្តនឹង
ចៅចតថាចៅមកសុំចត់នៅផ្ទះអញនេះយូរហើយចៅទៅស្រុកចៅទៅអញនឹ
ងយកម្តាយអាត្មាបងប្អូនមកនៅផ្ទះអញទើបចៅចត់នោះថាផ្ទះនេះផ្ទះអញ
ម្តេចក៏ឲ្យចៅថាផ្ទះចៅវិញចៅតាំងពីឈោះគ្នាកង្វៀមផ្ទះគ្នាដូច្នោះហើយទៅដល់

ចៅក្រមឯម្ចាស់ផ្ទះថាផ្ទះនេះអញខ្ញុំឲ្យចៅនេះមកសុំបង់អំណុងខែហម្មុះ តុំចេញសៀ
តលខ្ញុំប្រើចេញទៀតចៅនេះថាផ្ទះឯងទិញឯចៅចត់នោះថាឯផ្ទះនេះផ្ទះខ្ញុំទិញព
ដីថ្លៃចៅនេះមកសុំបង់ខ្ញុំឲ្យចត់នាំអំណុងខែហម្មមកប្រើថាផ្ទះឯងកន្លែងនឹង
ខ្ញុំមិនញុំមានបេចៅនេះថាផ្ទះឯងតើហាអស់គ្រឿងផ្ទះតើហាបុត្មានដំណររអាណាប់ៈ
ប់ដកដខ្ចុចតើហាបុត្មានចៅចាំមប្ញទេរឯចៅម្ចាស់ផ្ទះឡើងថាខ្ញុំមតុំបានរាប់សៀទៀត
ចៅក្រមពន្លិងពោរចៅពេលមកចត់ថាបេចៅថាផ្ទះចៅតើហាអស់គ្រឿងផ្ទះចៅ
តើហាបុត្មានឯចៅពេលមកសុំបចត់ហេតុបានរាប់កត់សំគាល់មិញធ្លៀត្រូវតំដៈ
អសឯចៅក្រមសន្លឹះថាហេតុតែផ្ទះចៅនេះមែនទៀតស្រីតៀចាំមសព្វគ្រប់អស់គ្រឿ
ងផ្ទះចៅក្រមថាដូច្នោះហៀងនិងកាត់សេចក្តីឲ្យបានផ្ទះពោះចៅនោះឯង ម្ចាស់
ផ្ទះនោះពុំចូលចិត្តសៀទៀតរចៅក្រមចាំចៅតាំងពីឡើងពោះក្រាប់ទូលសំដេចព្រះ
មហាក្សត្រាធិរាជពៀងដំណើរចៅតាំងពីតន្ត្រឹមផ្ទះញ្ញងចៅម្សចាំមគ្រឿងផ្ទះសព្វ
គ្រប់ឯចៅម្សតុំចាំមគ្រឿងផ្ទះរៀនោះមានដំណារឥតដំណារនោះស្មឹកប្រែកបុត្មានៗ
តុំចាំមសៀនេះឃលតុំមែនជាផ្ទះឯងសៀទៀតសំដេចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជទ្រង់ព្រះ
ចិន្តាពិចារណាថាហេតុអ្វីចៅម្សនេះចាំមអស់គ្រឿងផ្ទះសព្វគ្រប់ទៀតព្រះអង្គមានព្រះ
បន្ទូលថាចៅម្សនេះចាំមគ្រឿងផ្ទះឯលើហាសព្វគ្រប់មែនហៀងដឹងសំសារក្នុងរន្ធ
ពីរនោះតើហាមានអ្វីខ្លះឯចៅចត់នោះថាពុំមានអ្វីពៅក្នុងរន្ធពីរសៀទៀតព្រះ
អង្គពន្លិងពោរចៅម្ចាស់ផ្ទះថាចៅដឹងក្នុងរន្ធសំសារនោះមានប្ញទេរចៅមាន
បេពាក់អ្វីក្នុងរន្ធសំសារនោះ ឯចៅម្ចាស់ផ្ទះនោះទូលថាឯក្នុងរន្ធខាងផ្ទឹងអ
អក្សរនោះញូងស៊ីរាជុកទៀតយកឈើរត្រៀបាដើងឡែងពាក់ចាំស៊ំសារនោះទៀ
តព្រះអង្គឲ្យពោះកក្សដិកសំសារនោះឃើញឈើរត្រៀបាដើងឡែងពាក់ចាំសំ
សារនោះមែនទៀតព្រះអង្គកាត់សេចក្តីនោះថាហេតុតែផ្ទះចៅនេះមែនទៀតចាំ
ក្នុងពីរឯចៅម្សនេះដឹងតែគ្រឿងលើតុំដឹងក្នុងពីរសៀ ហេតុតែចៅនេះសុំ

ចងសំរិមមេទោសនោះខាញ់ ហើយម្ចាស់ផ្ទះ ហោងតាំងដោយក្រមបកឡើងឯកងក្រមស្តី
ទ្រង់ត្រាចិត្តពិចារណាកាត់សេចក្តីយ៉ាងដូច្នេះនោះទៅ តំណាក់ក្រមមូលជាក្រហើយក្រាប
ក្បួនបន្ទូលការនៅផ្ទះសាក្សីទ្វេ ៗ ហោងក្រមស្តីនិងកាត់សេចក្តីយ៉ាងដូច្នេះនោះទៅ
សុភសិតមងខំហោង ៚

សត្រាមាយើង

ដោយសង្ខេប

៙ នេះបនពុំគោល ។ មាយើងពោះឯងការិយា ហូបងាយហៀលា ក៏តា
ចង់ឡើងទៅឡើងពោះ ។ ចាំមេងាឡុត្រាបោមពោះ អង្គុយនិតនៅ ខ្មៀ
ចុះព្រះគានពឹឡូត្រ ។ អសង្គុមថ្ងៃយព្រើនក្ដាត ម្រុះមៀពព្រយាត ក៏
ទោញព្រះគាងពោះរៃ ។ លុះតៀពទៅនិងតាសន់ ដេកាលុតព្រង់ម ពុំ
ក្រាត់ផាសក្ដាត់លៀណា ។ ខ្ញុំបុំមពស់គំងសោះសារ មុនតោមត្បូត
លារ ត់លើតពពារក្បុរខ្លួង ។ មាងកែក្កតសោះត្រីងាច ចង់ក្បូង់សំស្បូវ
និងតាំងខ្មៀមមាឡូត្រា ។ មាយើងនិងត្ថើង់ម្ចុះយាហា លើតាទង្វៃផ្កា
ក៏ភក់ខ្មៀសិរសាសណ ។ ឈាមពាស់ក្នុងក្បាលទៅផល នេត្រីងិមល់
ក៏ពេញខ្មៀព្រះផ្លា ។ នេឹពទៅមាយើងគិតថា ពស់នេះមេវជា អា
សារសោះកុន្ដីវ ។ ឈាមផុបផលរាជនេត្រ វ៉ារក្សម្ដេ ធ្មេះគើហា
និងធ្មើម្ដេចពាន ។ ព្រះឈាមតីតាងកព្យាន និងតាសឡូត្រឡាន ៖

Centre de Documentation
sur l'Asie du Sud-Est et le
Monde Indonésien
EPHE VIe Section
BIBLIOTHÈQUE

យលក្តីពុំគួរល្មើយណា ។ ដឹងយកដៃឡើងគងឱ្យ ទ្រុះ សាគរីងផា តើតក្តី
ពុំគួរលើសទៀត ។ ទើបយកខ្សែចងពស់នោះឡើង ៖ ក៏ដល់ក្រោមព្រះ ៖
ក្រាលបន្ទំបម្រុងត្រូវ ។ ស្រេចហើយទើបគាត់ហាមាត់ លិតឈាមដែល
គង នៅព្រះស្មុគខ្សៀវ ។ ឆាន់ឆាំ្ងក្រក្រកកាត្រី ទើបលាសស្បង់
ផ្សាតាមដែនក្រលាំ ។ ចាប់ឱ្យរុញទ្រាយទ្រាបថាមា ហើយយកដីថ្ន មកលិ
តឡើងតោះឡុំមហោង ។ ស្តេចស្លាប់ក្រោចទៀតក្នុង ក្រាសប្រើពស់ឲ្យ
ពីពេជឃាដម្ហិម ។ ថាពះពេជឃាដចាប់ក ចូលចាប់ចងក ក៏ណាច
នេះទៅសំលាប់ ។ ឱ្យនាពេជឃាដចូលចាប់ ចងមាហើយឡូប ៖
ក៏នាំយកទៅម្ហិម ។ ហេតុស្តេចពុំពិចារណា ពុំយលគុណមា ហើ
ងយកតែពាក្យគេពី ។ ពេជឃាដនាំនាងកាពី ទៅឬរដ្ឋសង ក៏ថានិ
ងអ្នកនាំឆ្ងារ ។ ឱ្យបើកតាមព្រះក្ខុពាល មានរាជឱង្ការ ឱ្យនាំអ្នកទោ
សទៅកាប់ ។ ឱ្យឆ្នោះញាញារស្តេចស្លាប់ យលខុសជិងឡាប់ សំលាប់
អ្នកទោសនាំងយុប ។ ថាទោសនេះស្តេចអ្នកឈុប ទ្រាបឱ្យសព្វត្រូវ
ងំណើរងំណាលសេចក្តី ។ នាំអ្នកទោសនាំងរាពី ពុំត្រូវឡាប់ពី
ក្នុងឬរាណពើយណា ។ ពេជឃាដស្លាប់ឡើងវិញថា អញដឹងមិនណា
ជាទោសធ្ងន់ស្រាលអ្វី ៗ ។ ស្តេចប្រើអញនាំនាងពី ទៅមកតែក
ក្តី លើព្រះបរិហារនេះទាន ។ អំណាចអ្វីឯងអញមាន ក៏អញនិ
ងបាន នាំក្បួនមកសំលាប់លេង ។ អំណាចអញឯងនៅឯង ៖
ស្តេចពុំគោតក្រែង ក៏គាសព្រះរាជអាជ្ញា ។ នាំឆ្ងារសោកស្ដើងវិញថា
ដើព្រះអាជ្ញា នោះត្រូវឱ្យឡាប់ទើបបាន ។ បើខុសឱ្យឡាប់ឬរាណ
ហើយឃាតខាងពាន ខានបន្ទៀយហើយនាំឆ្ងារ ។ ហើយហើយក្រាបទូល
ផាកាល នោះព្រះក្ខុពាល ឱ្យឆ្នើស្តេច ៗ តាមកាល ។នេះបនការក្តី ។

ញុំឆ្មារនោះណា បង់ខាងអាធ្មេរ ឈរឈុបរាចល ទើបឃាំងនិងគាន ។ ហែន
មានទានយល ព្រាយព្រាបអសគល់ និងពេជឃាដហោង បង់ដៀងឿ
យ កាលពីព្រេងឆ្ងាយ ទុកដាក់នុងដី មុនមានស្បៀមាត មានកូនខ្សែដង
ទៅឡើរគ្រូចហោង ធាដីតែឯពាក្យរ ។ រឿងដាដនោះវៀង មានសប្បុរស
ត្រៀ និងសត្វចាក្សារ ចិញ្ចឹមស្លារផង ស្រលេញពាក្យ ទុក្ខបុនតែ
ស្លារ និងកូនគោះឆ្វទ ។ ឆ្លិតក្បដអង្គីដ នោះបៀន្សដនិង ទើបយាត្រា
ទៅ ឡើនទើបកាលោះ ត្រៀនោះគុំហោទ ពស់ពីស់យោយោវ កុំណោច
យុដឈ្មុង ។ ឡើនពស់លលាំម វាមកនិងទាំម កូននោះមរហោង ស្លាយ
លពស់ពីស ទ្រុះត្រើសតន្លង ស្លារប្រទាំមផង និងពសនោះណោះ ។ តា
លោះពស់ពាល ប្រទាំបនិងស្លារ ស្លារទាំមរណា ម្ចាស់មកពីឆ្ងា ឡើង
ស្លារនោះវ័ រត្នត្បៀមាតារ៍ ទៅឧត្តលហោង ។ រឿស្បៀម្ចាស់ស្លារ យល
ឈាមរន្ធាល់ ទៅទ្វឹងនោះផង ប្រមាណពិតថា ស្លារកាចកន្លង ទាំម
កូនជាម្លង មិនឈាមអ៊ីហើយ ។ ចិត្តទុរព្ធៀបតាប់ ចាក់ស្លានោះស្លាប់
ទោះបងសៀតភឿ ចូលទៅមើលកូន មិញត្រូនឥតព្រើយ ពិតពុំទេ
ស្បៀ យលពស់មរណា ។ ទើបកិតឯងយល ថាពស់កាចសល ទីងទាំម
បុត្តា ស្លាហាការបុត្រនោះ ប្រទាំមនោះសារ យលសុំផ្ទាត់ជា បង់
កាលឡើងគ្លាត់ ។ ទើបកិតស្លាស្លារ ស្លាកូនសង្សា ស្មុនសោះកុំនិត
សោកឯងស្លាឯង នោះត្រើដមហាឡុត្រ ដីដរបដកុំនិត ស្លាព្ធាបោះហ្វេ
។ ហេតុអញ្ញពុំចង់ បើតបើទៅទំម ខុសច្បាប់កន្លង ទៅទៅធ្មារធៀត
រឿអញ្ញនេះម្លង មិនមើតហៀហោង ផ្សាយយើងមាន ។ ពេជឃា
ដស្លាប់ហើ ទំមពុំទានស្បៀ ទើបគុំទៅថ្លាន គុំធ្មារឥតឡើន ឱ្យបើត
ឡើងមាន ព្រះបងទូលថ្លាន ប្រើរយើងនេះគុំ ។ គុំមនុស្សទៅគាប់ ៖

ទៅវេលាឆាប់ ៗ ដល់ព្រះអាស្រម ពុំឃើញនាងក្មេង ព្រះរាមឆ្ងល់ថា ហេតុ
ដែលដូចណា ពុំដំណឹងទៅ ។ ពេលឃើញឆ្ងល់ថា ព្រះរឹយអញលាប្រែ
តែគថាអ្វី ឃើតនៅឆាប់ ៗ ជិតភាប់ម្ចឹង ទៅនាស់សេចក្តី ម្តេច
និងអាឡោ ។ យើងនេះមិនព្រាង កុំទៅអ្នកអាង ឃាត់ទាំងវាំងព ៈ
បើទៅមិនដើរ ទៅក្រុលខ្សែត្រា យើងពុំមុសា វានឡើចលៀហោង
។ ជាំងារឆ្ងៀថា ដើរដាខ្សែត្រា ប្រើឆាត់មែនហោង ពុំនៅសំលាប់
តែឡាប់សត្វដង សំលាប់មនុស្សផង សិងពុំនៅថ្ងៃ ។ នេះគុំគាំងឃុប
យើងឡើទៅឈុប លុះស្រាវឲ្យខ្មៃ បើទៅដិតខំ យើងពុំបើកខ្មៃ ៈ
ឡាប់យើងនីខ្មៃ ចែះចាំមស្កាត់នៅ ។ ហើយមានក្បៀយ អំពីព្រៃឆ្ងាយ
យើងនិងព្រាបទៅ ទៅស្លាប់យើងថ្លែង សំដែងសំនៅ ក្បៀងដីគាន
នៅ ដំណើរអតីតា ។ មុនមានសេដ្ឋី មានទ្រព្យទ្រព្យម្លើ គោដឃ្លាំង
មុះហិមា ជិញ្ចឹមខ្លែបាំម ខ្លែរព្រាំមរៀណា សិងខ្លែរដា ៗ មានដូចនិង
ជិត្រ ។ តោះមនុស្សជាទោរ យលតែស្រមោល មិញតេញក្បៀតិត ៈ
ព្រះព្រមនិងចាំម ចំណាំតាត្កាត់ ភក្សាសំចាត់ ខ្សៀមហាសេដ្ឋីយ
។ សេដ្ឋីយនោះណា សិងឲ្យវក្សារ ខ្លែរដាប្រែក្រិត្យ មានខ្ញុំមដក្តុម
ឲ្យឲ្យខ្លែរស៊ឺ សព្វនិនពាក្យ ពុំលែងលៀណារ ។ មានគាលម្សៀថ្ងៃ
ចោរចាំមរៀខ្មៃ តិតតុព្វនិងតួ វដីតឲ្យមង ឆ្មៀងល្បចទ្រព្យមហា
សេដ្ឋីយនោះណា អសដាំងពីឃ្លាំង ។ ខ្លែរព្រាំមរៀយល ត្រដូវដេញ
ដល ព្រមព្រះឡាះឡាំង តេញក្នុងឲ្យមង ក្នុងស្ពានគាំចាំង វាំមស្លាប់
ចោរដាំង ព្រាំមរៀនោះខ្មៃ ។ លុះព្រឹកសេដ្ឋីយ យលទ្រព្យចាត់ពី
មន្ទលឃ្លាំងខ្មៃ ព្រាម្លើគោតត្កុះ សោះឥតសខ្មៃ សេដ្ឋីក្រោធក្រៃ
ថាអះអាសារ ។ ចិញ្ចឹមខ្លែរថ្មី ឲ្យឲ្យវាស៊ីយ សំណើតឥតការ ៈ

ចោរលួចទ្រព្យអញ ខ្ញែរពេញគ្រៀបគ្រែរ ជគសាម្នក់តែងោរ ដិតធ្លុ
ថ្កៀត ។ សេដ្ឋីយកទៅចាប ខ្ញែរទៅសំលាប់ ពក់សំមណាល់ណា សុធ់សុះ
ផលទោច អាសោចសោះសារ ទុំមស្លុយផលមហា សេដ្ឋីយហូស៊ីទ្រព្យ
។ សេដ្ឋីយថាយើរ ច្រើឱ្យវាធ្វើរ យកខ្ញែរទៅកាប់ ត្រង់ស្ពានឯណោះ
វាស្លុយស្មើះស្លាប់ ទៅយកឱ្យឆាប់ អ្នកចេញឱ្យឆ្ងាយ ។ ខ្ញុំមហាសេដ្ឋី
ដំរាបទូលថ្វាយ ថាខ្ញែរខ្ញុំឃ្លាច ឃើញខ្ញុំសំលាប់ កណ្ដាលព្រៃធ្លាយ មិន
ស្លុយគលអាស្រូ នេះហួសពីមូល ។ ទើបមហាសេដ្ឋី ថាខ្លោះចូលវៀ
ទៅដិតឱ្យយល ឮខ្ញុំសេដ្ឋី ការជំបរចល ដឹកទៅយុងយល
ទោចមនុស្សមរណា ។ របស់សព្វតែ សិងបង្ហាញខ្ញែរ នោះត្រូវអស់តា
ទ្រព្យក្នុងផ្ទះមុន សិងតុងទៅធា អស់ខ្ញុំនោះវា មកក្រាប់សេដ្ឋី
។ សេដ្ឋីយកន់កត ធប់ថៃកុំដិត ដឹងតើមសេចក្ដីយ ថាអរអញស្ដា
អញឱ្យទៅធ្វើ ឃាដខ្ញែរនោះឡើ ខុស់នេះហោងណា ។ ចៅវៀម
ហាឲ្យពិ ព្រះបានក្រហូតោ លើសលើហាលោកា គ្រែងស្ដេចនេះឡើ
ស្ដាប់ក្រៀបដូចមហា សេដ្ឋីយនោះណា មិនលែងលើហោង ។ អញ
ពុំបើកចោល ៗ នាំយកទៅ ទ្វារក្លៀតនាម្ពង ទ្វារអញមានច្បាប់ ៖
បែះស្រាព្ធកណ្ដង អញពុំបើកហោង ចៅកុំខំអញ ។ ពេជឃាដ
នោះស្ដាប់ អស់អាសារសាល្ង នោះទើបនាំចេញ ទៅទ្វារបច្ឆិមារ
កាលក្រោនោះមិញ អ្នកទ្វារលំពេញ ពុំបើកលើហោង ។ ពេជឃាដ
ថាបើ ចៅពុំបើកតើរ មានច្បាប់គុំនង ដំណើរដូចម្ដេច ចូលចៅ
សារសង ឲ្យក្រាប់អញហង អស់អាសារសារសាប្ត ។ ទើបអ្នកទ្វារថា លោក
តែលឯណា នាំមនុស្សទៅកាប់ ធាំងយប់រាត្រី យលត្រីពុំកាប់ ៖
ទៅវិញចៅស្ដាប់ ក្បាយឃើញមាន ។ កាលោះមហាឲ្យពិ ស្ដៀ

រាជសំចាត់ សំប្បុរធុនធាន់ ចិញ្ចឹមសេតសត្វ សេតាវត្ថុកល្យាន បើ
រនៅហេមព្រាន រតភាស្កុំចំណៀ ។ សេតមានសំបុរ ភ្លីហាផ្លីកាយផ
យល អសចាញ់ឥន្ទ្រិយ កាលោះស្តេចយល សំប្បុរចាកក្បៀយ សេត
យលស៊ែនជ្វិ ល្អរល្អះសោភា ។ ស្តេចអ័កន្លែង បង្គុលតក្កិជ សេត
ស្ករនោះនៃ្យ សេតតៀសំប្បុរ សេតល្អរម្រិពៀ ហេតុបុត្រមូចនៃ្យ
ច្រាយច្រាប់អញ្ចាំ ។ សេតសោតគៀនគ្វល ប្រពិត្យឥស្សូរ ជាម្ចាត់
សិរីសារ សំប្បុរខុំមល្អរ បុត្រខុំមភោគ្គារ ថ្លែរស្បារនៅឆា ព្រះព្រៃ
ហេមព្រាន ។ វ្យាស្បារនោះណា បើចាស់ជាក អាក្រក់បុត្តូន ចេ
ចានភោគ្គារ ផល្លានោះមាន ឲ្យឆ្អះប្រែច្រាន កុំលោះវីជនៀ ។
ស្តេចស្តាប់សេតសត្វ សេតស្ករគ្វលថ្វាត់ បងគ្វលថាហៀ សេត
តៀបេិបោះ សេតទៅហៀនៃ្យ សេតពាំមពីព្រៀ ផ្ទៃហាយើង
និងផ្ចៀ ។ សេតសោតគគ្វល ព្រះបងគ្វលស្រួល ស្រសស្រែប់អស
ក្តីយ ហៀហេីរផ្លីតផ្ទោះ ស្មោះទៅវីជនៀ រតភាស្កុំចំណៀ ចំណេ
ជភោគ្គារ ។ លុះនិងជីវិលថ្លាន ឱព្យសេតពាំមចាន ស្បារម្សនោះ
ណារ មតថ្យមហាខ្សត្រ អរត្តាត់រូសរាំ ឪគ្វលផល្លាពីចាតក្បៀសត្វ
។ ស្តេចតតរអំចា្យ បើអញ្ចសិស្យា ចានតីបីម៉ាត់ បើអញ្ចនិងជើ
ឱ្យល្អះខ្លួនថ្វាត តែអញ្ចឯងខ្សត្រ នៅបុត្រភរិយា ។ ព្រះញាត់
តាំងបាក្ស បេិបោះយតស្បា នេះទៅតាំមណារ ស្មានម្បចានផល
ចានផ្លែផ្ការ សិមយេីងភោគ្គារ ថ្បីឱ្យត្រូវហោង ។ និងមានរូប
រត្ន ល្អរត្រូវតាថ្វាត ដូចក្តីចំណង ឱព្យស្តេចបង្គុះ ស្បារនោះ
ជាម្ចូន ដុះដូចស្តេចប័ន ប្រែប្រៀងប្រឹថា ។ ឱ្យយតទៅតាំម ឱ្យ
អ្នកឯងចាំម ពីភក្ត្រាក្ខ លុះស្បារនោះធំម ចានផលផ្លែផ្ការ

ហេតុតាំងនោះណាលើងា រុងភាគទៀ ។ ពីសឆាកសព្វស្បៀ ផ្គត
ផ្ទាបផ្ទៃរស្បា ពីស់ពនទីស្បៃ លុះស្បានោះនុំង ក្សត្រថ្ងៃដេស្បៃដេយ
ឱ្យបែះច្រើនក្រៀ យតាមតហោនណា ។ ស្តេចឱ្យអាមាត្យ ដុំនិត
ព្រះចាន ស្មៀមុនហោនណា ពុលពីសឆាតទៀ លុះកលមរតា ទៅ
ព្រះរាកមហា ក្សត្រខ្សីនោះទៀ ។ ស្តេចយលអាមាត្យ ពុលពីសម
រតា ទ្រង់ព្រះគ្រោធក្រៀ ពុំពីចារណា សៀមហាក្សត្រថ្ងៃ ថាសេត
ចាផ្ទៀ ចងសំលាប់អញ ។ កាព្យនានេះម្តង អញឱ្យស្មៀលង មើល
មានមុនមិញ បើអញស្មៀងង តតក្រោនសំអាញ លុះដីរីតរីញ ពុំ
សែនសៀណា ។ ស្តេចខ្ញាល់ស្អុតឆាប់ ស្បៀសេតសំលាប់ រំពេងសោះ
សារ ដំណារពីនោះ ស្បានោះផ្ទៃរផ្កា តតអ្នកឯណា និងហានបែះស្មៀ
។ លុះលុង្វើងទៅ ឆាតនោះពុំទៅ សៀឆាកផ្សពៀ សំនៅនោះចេញ
ពីស់ពេញនរស្មៀ ប្រែឆាសាបខ្ទីយ ពុំពុលសៀណារ ។ លុងយ្សូវទៅណា
តាចាស់តូនចាស់ ឆាតត្រូវកត្សួ ដំរៀមហាក្សត្រ មកគិតក្នុងថា យើង
សោតដារា ពីចាត់ណាស់ហើយ ។ គន់គឹងតែស្លាប់ ដូចជិក្រនោះសៀ ៖
បើពោះនិងរស់ ឆាមនុស្សថ្វីយសៀ ពីចាត់ឥតគ្រៀ មកយើងនិងស្មៀ
។ ស្បាផ្ទៃរស្តេចតាំង ឱ្យស្លាប់និងព្រឹម រសុរបនៅស្មៀ ពីចាត់អាត្មា គា
តកិតព្រមស្តីយ ប្រពន្ធស្រេចខ្ទីយ ព្រមត្បាហើយទៅ ។ បែះចានមកស្មៀ
ខ្សិនោះឯស្តីយ ប្រែរសឆាទោះ សំបុរឆាឡោះ ឥតខ្លួសហ៊ុំងសោរ ក្រ
លេតមើលទៅ ប្រពន្ធនោះណា ។ ប្រែឆាក្រមុំម សំបុរស្អូរសំ នោះ
ដូចបុត្តុំមា ស្តីយថាគានល្អូរ ឆាងមកពីណារ ប្រពន្ធស្មៀថា យើប្លែក
អាញហើយ ។ ស្តីយត្បូរការីយោ ចាំមតែតាតថា មកមិនស្គាល់សៀ ៖
ឆ្កិព្វស្មៀទៅថា នណារមិញស្មៀ តាតប្រែហោលហើយ រូបរាងនីទៀ ៖

ប្រពន្ធស្មៀនថា ព្រះរឿងអាញលោរ ប្រកែកថាអ្វី ដើមាពីរទ្វេង រូបរាង
សព្វថ្ងៃ នណាលើសក្រៃ អាញគ្មានចាស់ក្បែរ ។ កាឯងសក់សរ ខ្ចង
តោងមិនល្អ ឥលូវប្រែទីយ ឆាសក់ខ្មៅព្រាត់ ចំណោបប្រែព្យ រូប
អាក្រក់ក្រៃ ប្រែឆាកុំលោះ ។ ន្តិយឆាំនុំមឿ ឱ្យស្លាប់មិញពីរ មក
ពីស្បៀវនោះ ម្ដេចអាញនិងមឿ ប្រែឆាកុំលោះ មឿយឿវមិនចោះ ឆាំ
កាព្យអាញឯង ។ គ្មានគាប្រែប្រាន ស្រេចទីលទីងថ្លាន លំនៅឥតក្រែង
ពាក្យឧដ៏ង៉ ដូចពីមុនមាន ដោយស្រាអន្តុឯង ពីក្យព្រំឃ្លាតឃ្លារ ។
គាលោះស្ដេចយល់ តាំលោះត្រូវកល់ រូបរាក្ខលោភារ ស្ដេចត្រាស
តន្តិង ចោវមកពីឯណា មកនៅរាក្ខ ដ៏ង៉អាញហោង ។ ដើព្វ
តាចាស់ខ្លោះ ទូលនៅពៀលោះ បុពិត្យខ្ញុំត្រឡង ខ្ញុំមឯងតាចាស់
នៅនេះសព្វដង បុគស៊ីស្បៀវផង ប្រែប្រានខ្លះណា ។ ស្ដេចស្ដាប់
ថាយើ ស្បៀវពុលមិញពើហ ម្ដេចប្រែមិញឆា ចោះបួលអ្នកឯង ទៅ
មើលថ្មីម្ល យកមកគាប់រាំ អាញនឹងឱ្យពី ។ អាមាត្យក្រាប់លារ ៈ
នៅប្រែះផល្ល ថ្វាព្រះកុមារ ដើព្វស្ដេចឱ្យរស់ នាំងមុគ្គមន្ត្រីយ ពី
មុនចក្រី ប្រកាន្ទមុះហើហ ។ អាមាត្យម្ហូពី ល្អរអលស្ត្រីយ ប្រពៀ
សោភា ស្ដេចយល់ចោះក្បៀ ព្រះក្បៀសរ្នារ ត្រាស់កៀកឱ្យអា មាត្យ
ម្ហូពីកៀក ។ រីងល្អរនិម្ល សំបូរសោភសល លឿនដូចរង្វៀក ៈ
ស្ដេចត្រាសឱ្យអារ មាត្យម្ហូពីក្បៀក ដើព្វស្ដេចបានបៀក គ្រីនិងព្រះ
ហាស្ដ ។ រឿងឯបុត្រី បុត្រាម្ហេសី សាងសៀវជាំងអល សិងមានព្រះអង្គ
នោះប្រែប្រានផាស ចាក់ចោលឯចាស់ ប្រែឆាពាល្ល ។ ស្ដេចយល់ចោះ
ហើយ ដើព្វខ្ញុំត្រូវព្រានក្បៀ សៀវផល្លាបារ ល្អអលព្រះអង្គ ផ្ញើសទ្រ
ឥកាទ្យា រងរឿងត្រីកាល ប្រែកនីងសព្វក្រាស ។ ដើព្វខ្ញុំពីដើសទ្បៀ

គតក្ដុងបារទៀង អន្ទីក្ដីយណារ ហេតុអឿស្បុពុល ហៀវិលប្រែទៅ
ស្ដេចត្រាសឲ្យអា មាត្យមើលរអសត្តីយ ។ អាមាត្យទៅមើល រន្ធោរ
នោះឃើញ ធាតុខ្ញុំអំពី មុនមានឈ្មោះ ជើញកូលចក្រ ស្ដេចទ្រ
ង់ព្រះពី ចារណារយុងយល ។ នាពីសធាតា ផ្ទួតប្រាប់ត្រិត្តារ ពីស
ពុលអសតាល់ ឥឡូវធាតុមិញ ពីសពេញសព្រុសល អាញទិជតាល់
ដល សំលាប់សេតសត្វ ។ ស្ដេចតតរីងស្ដាប់ សេតស្ដួរពន្ទ្រៀ អាសា
ប់ឥចាត់ នៃពេជឃាដ ព្រះចានព្រាហ្មណ៍ អាញខ្លួចមហាឱ្យព្រះ
ដីឥស្ដាប់ត្រៀវត្រៀ ។ ហេតុដឹងអន្តអាញ ពុំបើតរបោះចេញ ទៅ
ដាំងឃុំបនៀង បើអ្នកទោសតាល ទៅចាំមដល់ថ្ងៃ ឡាប់មានឲ្យ
តិថ្ងៃ ដឹងខ្វល់ពុំចាន ។ ពេជឃាដស្ដាប់ស្ដេង ឆ្មុំឆ្មារញៀចង ដ៏
ណាលដីតាន ជើញទៅឯឆ្មារ ខុដារឹសមាន ពេជឃាដហៅហាន
ស្រែតប្រាបទៅថា ។ វៀអ្នកឆ្មុំឆ្មារ បើតអញមិម្សារ ឥឡូវណែះ
ណារ ត្រាសបើអាញឆ្មុំ អ្នកទោសសង្ហឹយ ទៅកាប់សោះសារ៖
ចោរបើតអញកាប់ ។ ឆ្មុំឆ្មារឆ្លៀទៅ ថាចោះវៀចោរ មិនដែល
ពុរឡាប់ ឆ្មុំអ្នកទោសទៅ ដាំងឃុំសំលាប់ អញយលពុំកាប់
ខុសដឹង មាត្រា ។ ពេជឃាដទឹងខំ ថាម្ដេចអ្នកពុំ បើតព្រះរាជ្យ៖
ដេមអញដេមដឹង ធ្វើមានមាត្រា ឃាត់ទាំងទាំងរា លើហព្រះបម្រើ
ឲ្យឆ្មុំឆ្មារឆ្លៀទៅ ថាពេជឃាដចោរ ផ្ញើអញឯងបើ អញឃាត់ម្ដេះ
ខុស ឡាប់ឈ្មោះតើហ ចោរដឹងខំបើរ ឱ្យបើតមិនចាន ។ អាញ
ឆាំឆ្មុំឆ្មារ ស្រឹឡរាជ្ជារ រាត្តរឆ្មារស្នាន ពីម្ដៀពីចារ រៀងរាជឫក្សណ៖
មិនដែលពុរមាន ឈ្មោះលៀហោង ។ ចេទោសក្បៀឆ្នង ខុតិថ្ងៃមាន
បុណ្យ ឱ្យឆ្មុំទៅផ្ដង ចោរទៅនេះចាំម ឆ្មុំរំបត្រិតហោង ឃើងរ៖

កបេិត្តន៍ នោសយើងឯងណារ ។ យលតែស្តេចប្រើរ យើងបើកជឿ
តើយ មិនខុសមាត្រា ដំណាររឹងឃ្លើង រអៀនច្បាប់ត្រា តាដ្ឋាក
ឈ្មោះណារ ផ្ទៃយក្រោមត្រៃត្រៀ ។ សុត្រៀរាជ្ជារ តៀមុក្ខរាត្រាជ្ជារ
កាន់ខ្ជាប់ដីត្រៃ យលតែអំណាច លុមខ្លាច ៗ ត្រៀ បើពុំលុម
ត្រៃ តាស់ការតៀច្បាប់ ។ មុក្ខមន្ត្រីយធំម តើយកានដុំដុំម ព្រម
ប្រើរសំលាប់ ឬតែខ្យុត្រា ពះពារឱ្យតាប់ ត្រោងត្រៀតុតសាប់ ៖
ឯិងព្រះអំណាច ។ ចោរឿមែនមាន ខ្យុត្រពីបុរាណ ប្ររំមឡើងរា
ល់ បើពុំទ្រឹងធម្ម៌ សម្លាឯងអាង អាងព្រះអំណាច់ ខុសច្បាប់ជឿ
ណារ ។ មុក្ខមន្ត្រីយធំម អ្នកត្រាដុំដុំម កតតាប់ត្លុតា បង់គេ
ញស្តេចបន៍ ពីព្រះនគរា បិនស្តេចពាះពារ បំពាតបំពាន ។
បើរាស្តុមន្ត្រីយ ពុំតៀច្បាប់ពី ប្ររំមបុរាណ លុមលុតលុមពៃ
លុមខ្យុតមាន ចោរចំមបុត្រូន អញពុំបើកជឿ ។ បនព្រំហ្មកត
។ តាឈ្មោះព្រះមហាខ្យុត្រ ព្រះព្រហ្មគាត់ តើងឡើងជឿ ព្រះហារ
ត្រៃសោតពុំស្នើយ កតកោរផលមាយើងថា ។ មាយើងមានគុណ
ត្រៀ កាលនោះត្រៀមានពេមារ យើងឥតឯកត្លា ត្រៃអំពើ
មាយើងឡើយ ។ ឥលូវណោះអញប្រើរ ឱ្យតៀធ្វើកក់តាត់ជឿ
តៀតាប់បុនោរជឿ អញស្តាយឥតពីបារណា ។ ស្តេចត្រាស់
ឱ្យអាមាត្យ រត្ត៍ឱ្យឃាត់នោរឃាត់ថា ឱ្យយកមាយើងណារ
កុំឱ្យអាមាត្យពីឃាដ ។ តាឈ្មោះឯអំមាស់ ត្រូវព្រាប់លោះត្ល
សផ្ញុំត នោរតាន្ទអសពេនឃាដ នោរតាត្បូរទ្ទីរណោះ ។ ដេិត
នាំមាយើងយក ទៅលើដមកាថ្យ ខ្យុត្រសោះ ដេិតស្តេចបន៍ទូល
ត្រោះ កន្លិនតៅមាយើងថា ត្រៃមាយើងឡើយចោរ កាលអ

ព្រះនាងលេងពិណ្យា អញ្ចើញលទៅឯផង មានកំដិតកំន្ទរក្រៀ ។ ពង្ស
វិណោះម្ដេចហាន ឲ្យតប្រែប្រានចិត្តដីខ្មៅ ថ្វលទៅថ្ងៃដល់ម្ដែ ស្រុក
ពមកតល្យលោ ។ មាយើងទូលគ្យេស្មៀត អំបូពិត្យព្រះរាជ គាល
ក្នុងយុប័មិញណា ពាស់ចង់ចាំមហាខ្សត្រថ្ងៃ ។ ខ្ញុំមគាប់អង្គក្បៀលោ
ហិតឡាយពីក្រោមក្បៀ ពេញព្រះជនាខ្មៅ ទេដីវីតីសែសល់ ។ ខ្ញុំមព្
ហានប្រមាន លៀព្រះចានឲ្យអំពល់ ដឹងយកផ្សែតតកល សោកព្
គរហើយខ្ញុំមខ្ញុំ ។ យកអង្គតលិតយាម ត្រូវកើតឡូមពិតព្សំង ៖
ផ្ទាប់ផលព្រះអង្គអំម ម្ចាស់ឲ្យចាប់ចងនៅគាប់ ។ ខ្ញុំមដឹងទូលខ្សត្រឡា
២ ពាសព្ចានក្រែងខុសច្បាប់ សំណើកបើដឹងស្លាប់ តាមអំពើវីភាព
។ តែងះលោកុអំពើ ត្រង់ព្ធ្វើវីភាគាំម នេិព្វានៈនៅវបត់ព្ ផ្សារពាស
ខែងព្បើកនៅ ។ បើគ្នុងព្ផ្សារឃាត់ អង្គឯងតត់អសានៅ ខ្ញុំ
ខ្សែជីវិតនៅ នានាវៀវ្យតត់ការ ។ ស្ដេចស្ដាបតន្ទិងព្រោះ បើវ្ញេះ
ញេចពាស់ណា ចៅទុតចោលតត់ការ តល្យវចៅក្រាបអញហោង ។
មាយើងទូលវីឯខ្មុយ ខ្ញុំមទុកញគ្រោមត្រៃហោង ពាំងវៀតុំណាត់ជង ៖
គ្រោមមន្ទុលព្រះកូចាល ។ នេិព្វស្ដេចឲ្យនោះយាត ញេចពស់មកមែនទី
សាល ដើហចោវមាយើងគាល ណោះព្រះអង្គដើហដាត់ស្ដែង ។ ខ្សត្រ
ថ្ងៃមុន្យផ្តើងខ្ពស់ យលញេចពាស់វីងស្ងប់ស្ងែង ចេិហព្រួចប្រុងត្រៃញេង
ព្រះសីរស្យបនទូលថា ។ គាប់ណាយកាព្អញហើយ តុំឃ្សើលៀអញ
មរតា ខ្ញុំកុណាមាយើងមហា ឡូងអណោកអងង្គក្បៀ ។ អ្នកផង
សិងស្ងប់ស្ងែង ក្រែហក្រែញេងខ្លួនដីខ្មៅ យលកុណាមាយើងត្រើយ
ក្រាត្រាសក្រែល តត់ផ្ទាថ្លែង ។ ស្ដេចឲ្យស្រាយកំណាង មាយើងហោ
ងព្រះលះលែង គោសទុក្ខបង់វេង ហើយបន្ទូលតោះសារសង

ទោះបើហេតុអញខ្សោះ ផ្ទើអាចោសទោះឥតករុណា កុំទោះយក
ទោសា អាញត្រូវទទួលទោសខុសហើយ ។ ដើញស្ដេចគតកុណាក្រោយ
ឱ្យយសសៃថ្លៃយ ឥតខ្ទិមពៀ ឯងយមាយេងជាព្រើ ធាមទ្រិយធំម
គន្ធ ។ ជាអ្នកគិតជុះធ្លើង ទោរមារយេងឥតផ្លុមផង ហេតុ
មានកាវិយាត្រង់ តាមទារលក្ខ័សួសសលស្បើ ៚

ល្បើកអក្ខរវត្ត

១ សារសម្តីសេដ្ឋ ឯកបញ្ចពេ សសោត្តមំ ឆ្លងវតាន់វុត្រ ទីរដ្ឋនំ
សាធុការំ គលតាណំ ។ ខ្ញុំមអង្គអំប្ញុរ ពូជពង្សត្រកូល ជាតិវង្ស
ឆាមនៃស្រុកបន្ទ តាក់សាងសត្រា ល្បើកអក្ខរជា ច្បាប់ទៅមុខ
ហោង ។ មានចិត្តសាទ្ធា អាចជាសត្រា ត្បៀតគន្លង តាក្នុងទាន្លី
ពីត្យពីព្រេងហោង មែនឲ្យច្បះហោង ពុំឃ្លាតឃ្លៀណោះ ។ អង្គអញ
ខ្ញុំមសូម សំណាងសំណូម ទានបង្ហាញព្រា តង្វុំជខ្ញុំមពិត ក្នុងចិត្ត
ប្រថ្នា កុំឲ្យមានឃ្លា ឃ្លាតឃ្លលពីដលៀ ។ តែងជាបនព្រហ្មគត :
លើកតៀកគតាមថ្កុនង ដំណើរពីមុនហោង អ្នកព្រូវហោត្យ លើ
តាមតស្រាប់ ។ ខ្ញុំមទៅសូមពន្ធ្យ ប្រតបកាយជាតិចំណាប់ ចំណង
ចងជាសម្តី ជាត្រិកាលពេក្យក្លាក់ពោរ ។ អង្គអញសូមកុំណើត :
កប់កាលកើត ៗ ទៅនា ស្ពានស្នូរត្រៃត្រិជ្វារ ពិតពុំឃ្លាឃ្លាត់លៀ
ហោង ។ ខ្ញុំមសូមកំណើតកាយ ជាសំពាប់ព្រះអង្គហោង ព្រះសីអា
កន្លង សែងតេក្លាទៅស្នូរផ្សូ ។ កាលព្រះពាក្យជយុត ស្មៀបស្រាប់

ស្រិតសោះសព្វសាប្ប ចាប់ព្រះប្រឌិសន្ធិញ្ញ បម្រុងចានត្រាសហៀហោង ។
ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឱ្យឃ្លាត យោនយកតាក្តីថ្មៃម្សៀលផង ព្រះអង្គនោះឯងហោង
សូមបានជួបផប្រិថ្ញរ ។ ខ្ញុំសូមបានទៀងធម្ម៌ ចប់អសោកាទ្រិតេកេ
តផង សូមចិត្រល្អរគួនផ ឆាតំលេញនិងញាតដោរ ។ ខ្ញុំសូមមានសម
ក្ដីផ ស្បរសង្ហ៍ផ្លាំងត្រាំងត្រាំនិរ រផ្សប់ចិត្រនឹកនោរ អសម្ភូតផង
ទុព្វពុំបាន ។ ខ្ញុំសូមមានប្រាជ្ញ ណាត់សាត្វាពន្ធ៍ប្រមាណ ខ្ញុំសូម
បានឱ្យបាន អសង់ខ្ទ៍សូមយាចត់ផង ។ សំណូមនេះឯណា ខ្ញុំ
ប្រថ្នាស្រាប់ហៀហោង សូមបានជួបបំណង ក្នុងអញ្ញខ្ញុំសូមប្រ
ថ្នា ។ ត្រៃកប្ប៍សាសុចរិត្ត រវិរិតបាវទៃព្យ និងអង្គអរសាញ្ញ ក្រ
ញត្រាប់ក្រោមព្រះហ្សលក្ខណ៍ ។ នោះគាំងក្សរឿសដ្ឋើង លុតលើត
លើងសោះដោមដាត សីរសាជាត់ផ្ទៀងជាត់ ថ្ពុះផ្កានិងលំអុត
។ សោះស្មានពីចិត្រចង បង្គំមត្រង់ព្រះសម្ពុទ្ធ ស្តេចស្តេចធាមក្ដុង
ត្រៃកប្ប៍ការផងតាំងបញ្ញ ។ ព្រះអង្គកីរេត្រា មាលមាសមារក្ខរៀង
ក្យ រាក្សីត្រៀមាព្រោងញ្ញ ចិញ្ចៀនចាំងចាំងសុគល់ ។ ផ្តុលផ្តត់
សព្វសព្វផង ការាំងមន្តដោងជាតំផល ជិញ្ញានស្មានមង្គល់ ក្បូ
ដីកាស្តុជាតជារា ។ នោះអញខ្ញុំសង្ឃត ឱសាយឲ្យក្ខឹយចិត្ត ៖
ចាប់ចងជាតាព្យា ស្រុតសែសើដ្ឋព្រះបរមី ។ ស្តេចអាចផ្កាញ្ញអា
នោះពុះពាមាយាយី គាត់បុប់បងគីង្គី ត្រឹសវិលងលុះដៀបេត្លា
។ យើងខ្ញុំស្រវណោះលេប បិតញ់យលព្រះធម្ម យលតៃព្រះរូបារ
ស្ថិតលើអាស្នព្រះអង្គ ។ ផិញ្ញខ្ញុំត្រៃតសាញ្ញ និងសិរសាបង្គំ
ផ្ទុំ ព្រះរូបប្រសើរដ្ឋទ្រង់ ក្រោសសត្វផងឯក្រោយណារ ។ ស្រាវ៉ៃ
ឯងផ្ការថ្លៃង ចជារៃងស់សើដ្ឋមហា ប្រណាត់តាំងច្រាំងត្រា តង្គុះ

គបកិ៍ ទីទិព្វទៀត ។ ក្រោយនេះតែងការ ព្រះឥន្ទ្រាភិសេកទៀត ហើយព្រះ
ពិស្ណុការទៀ ចុះមកគង់ឲ្យធ្វើ ។ កាលនោះអស់ហារទៀត មាន
ខ្សែព្រៃថ្ងៃស្មៀនផា ស្ដេចទ្រង់ព្រះនាម ហៅព្រះបាទវង្សអស់ចារ
។ ស្ដេចមានព្រះអំណាច សែព្យស្មៀរាជដោយនោវនម្នី ត្រូវត្រង់អសព្យ
ណារ សិនខ្សៀមដោយព្រះបារមី ។ ស្ដេចមានវាចា ទ្រង់ពាម្យាក្សាវត្ស
ពោមពាយស្រស់សោភី ផាឡង់ខ្ពស់អសសុំមផង ។ អាណែតនោះ
បរិពារ ស្រីស្រីផ្កាឥតខ្ចង់ ស្រីស្រស់ទន់ខ្ពង់ រៀបរាប់រៀងបំរើដិ
ត្យ ។ ព្រះមហាខ្សត្រត្រកូល ផាឥស្សរអង្គឯកខ្សត្រ សិងមកប្រជុំបត់
ថ្វាយបង្គំមកឥតឯខ្ចង់ ។ សិងនាំមកភីព្រាក់មាស ច្រើនគោរពាស់ដោយពា
ណាំហោង នូថ្វាយនោះស្ទួយផង ផាប្រត្រពីព្យពុំដែលអាត្មា ។ អាណែត
នោះព្រាព្យផង វត្តនៃវតានងនោះមាលប្រាក់ ព្រំរដ្ឋវារីស្បៀបក្ខ ៖
ទៀងក្រឡាការសាធាន្ត ។ អាណែតនោះដំរី វត្តពាជីភាពយាន
ភ្លឺខ្លួស់នោះកដាន ក៏ងននែបមាលមាលា ។ អាណែតនោះទេពល់
ធាំងស្តុតលសែងយោធា ខុណ្ឌានមន្ត្រីយពារ ត្រូវត្រួល់ច្រើនក្រាស់
ក្រៃ ។ ស្ដេចមានព្រះរាជបុត្រ ប្រុសពីសុទ្ធពីសែសក្រៃ ប្រសើរព្រះ
នាមក្បៀ ហៅព្រះកែវមាលាហោង ។ បព្រះរាជកុមារ បុង្យសំភារ
ក្រៃក្ដូង ពុទ្ធាសព្រះស្យាហោង អសចារកើតការនោះណា ។ គ៏
កើតតាល់ដូចដល់ ស្វរសុគលក្រៃក្រៃផ្ទៀរ សំដេចព្រះឥន្ទ្រ ហើក
ទិព្វចក្ខុមើលមកហោង ។ យលព្រះរាជកុមារ មានសំភារក្រៃក្នុង
ឡើងពាក់ផាខ្លៀសខ្លង លើសលែងលុងលើខ្សត្រា ។ ដឹងគើមបុត្របុរ
ណា ចុះចាត់ស្នងក្រៃព្រៃផ្ទៀរ យកប្រក្តសន្ធឹងផា បុត្រព្រះបាទវង្សអស
ចារ ។ សំដេចព្រះឥន្ទ្រធ្យាន ឌឹងកៀញការណ៍ឯងអស់អាត្ម ផ្ទៀរផា

ក៏សោះសព្វសារ ពើបពិព្រួញសង្ខះសៀ ។ ទើបស្តេចចុះចាក់ស្នាង ស្ទួរពី
អាងព្រួញដំណើរ យកកាដក្សមារហើយ ចាំមនៀងនៅក្រៃក្រៃផ្សា ។ ព្រះឥ
ន្ទ្រស្តេចសង្កត់ ដាក់ដាបព្រៃព្រះអង្គឈារ ប្រលោញថ្មមកក្សួរ ហាក់
កើតពីផុតកា ។ គាល្ហោះទើបស្សូរស្នាន នៅព្រំឡានសាច់វ្យណារ សិង
ឈឺបាព្រះសិរសារ បិតធុំមក្លិនមូសឲ្យស្បៀ ។ តេញ្ចាងជំនុំដួល សិងឲ្យ
កខ្សួលធរក្កទៀវៀ ព្រំអកដក្កព្ទនីក្បៀ ឡើងទៅទូលព្រះឥន្ទ្រ ។ ម្ចាស់ពិក
នេព្វឥន្ទ្រ ដាក់ព្រួលលើហសិរសា តេវ្យប្លាប់ស្នានស្លុក្ដា ព្រំតែលមាន
ផ្ទចេះឡៀ ។ គាស្តេចយាង់យោនយក បុត្រមោះមកស្លុត្ដាស្បៀ ឃើង
ខ្ញុំមដងនីក្បៀ ធុំមក្លិនមូសនៅព្រំឡាន ។ តោះទើពព្រះឥន្ទ្រ ធីរាជ្ជ
បងទូលថ្លាន ចាំហោតុបុត្របុរាណ អញឯងហោងទើពធ្នុំមក ។
បើផ្ទចោះគ្រុំព្រំកីង ដាំនុក្ខឯងបុត្រពន្លក អញហានដាយកាមកហើយ
អញឯងផ្លូនចុះទៅ ។ គាល្ហោះឱខ្សែត្រ តែកមាលារាជបោមចៅ ៖
អាឡែផ្លីនធ្លាប់នោះ ប្រាសាទដំរង់ប្រាំមសុំប្រាប់ ។ តាមហោរពេជ្ឈ
ដ្ឋារត្ន ចិតែ្រងក្លាក់សំក្សួរក្បាច់ ព្រោងប្រុះភ្លះរុំលេង ប្រាលបម្រាំឈ
យលសព្វស្បៀ ។ ដាំមមាសពារធីនៅ រក្សស្នោះឆ្ងៀរមាសព្រោងព្រៀ
មារកផ្ទុតែមពីត្បៀ ពេជព្រាលរតៀងរាល់ ។ ពីទ្វារស្សុតាងតែម
ឯលលក្ខលែមតែមកបការ មុត្តុំបម្រាក ៗ ពារ មុក្តាដាដេចដ្លែក
រត្នរាយ ។ ផាឌីមជិង្ហប្រុសស្រិល ឥន្ទ្រឯលដ្ឋរាក្យ ពីផ្ទុំមទ្រុកសព្វ
ស្បៀ កញ្ចក់ចែមមាសម្ទិយ ។ ប្រាក់ប្រុះភ្លះព្រោងព្រៀ សែងស្សូរ
ស្សៀក្តួរបាក្សី រូតកាក្ញូឆ្ងាកនោះវី ស្លូរប្រសើរផតក់ផ្លុំបាន ។ រួង
រឿងផ្លែងល្អរប្រិស នៅមន្តូងខ្ពស់ប្រាសាទស្ពាន ម៏ពាង់យោងប្ញូមា
ណា ពីព្រំព្រួលរទៀងតាល់ក្រោម ។ កំព្រួលកុំពស់ស្លូប ស្រោងព្រផ្ទប់

ត្រីដឹងពោម ក៏ដេចកន្តាលក្បោម មាអាគាសវិហ៊ាបវ៉ារ ។ ឯក្នុងព្រះ
សាគស្នូរ សិងរំយូលភីផាងផា ភ្លើហាប្រុសភ្លោះរណ្ដាល ត្រូវស្បាំណារត៌ូ
រឿងកាយ ។ រំយូលឆ្ងមាលារ គោរបួផាឯងដាំងឃ្លា រណ្ដាលភ្លើហាព្រោ
ងព្រៃ ផ្សុបឌីគោវគោវភ្លីនក្រិយ ។ ត្រសាត្ទត្រសៀតល្ងេង ស្នូរសម្ព
ភ្លេងភ្លាត់តន្ត្រីយ រចាំមរបៀបស្បៀ ដេញអក្សរពេរាំមច្បា ។ ប៉ាវ
វិសោភា អសអន្តរទ្រុងឆោមគ្យ ប្រឡះអង្គ្រែព្រៃ ភ្លៀលឆ្ញាត់គ្យ
ស្រួលឥតក្ដង ។ បរិវារវង្សបចាប់ ទ្រង់ពើងត្រូព្យប្រិតាប់ដង សិងស្រស
ៗ គន្ធង ដាំងឃ្មុំអក្ខល្អរប្រៃព្រៃ ។ សំរាប់ព្រះធំព្រៃ បោមនេវាប្រសើ
ផ្ទៃព្រៃ សេព្យលុក្ខសំចាត់ព្រៃ ពើង្សពីកុក្កស្គាលៃ ។ មើលមាង
កាលប្បពិត្យ សោតសង្កីតខ្ពស់ព្រៃល្បែ ខ្យល់បក់ល្ងង់ល្ហសព្រៃ
មែតស្លោមស្និតប្រសព្វគ្ន ។ គនគោរងង្គិធ្យាង សាច្យខ្យងគ្នុង
ចិត្ត សំរាប់អន្តតព្រៃ ដាវឆ្មៀមឆ្លតអសនេព្វងង ។ វៀអសនេព្វ
គពោង ពៃងឧសារធំមក្រាងង ព្រៀងច្រូចស្បុរសម្ព័ត់ង លេងសម្ព
ដៀប្ធូរដីឡៃ ។ មានតាំងតើមបរិភោគ ខ្ពស់ដោមខ្ញាត់មែតព្រៃឈើ
ក៏ពស់ព្រោងល្អគ៏ល្បៃ ហាសិបយោជន៍បរិមណ្ឌល ។ ទ្រង់ផ្កាទុំងដ្វច
ឆាត់ ក្លិនក្លៀបខ្ចាត់ឈ្យយោជន៍យល់ នេព្ភាផងវិវល់ សេព្យសៀ
សុក្កក្លិនឃ្មុំផ្កា ។ ពុំដែលនិងស្និតល្ហួយ ដាសុក្វព្រៃគ្នុងអាត្យ
មានអសផ្ការបរិភារ ផុះដាវផ្លូវរៀបរៀងរ្យ ។ ទ្វីង់ខ្ញុំមតែភាតែស ក្លិន
ទីសៃសធំមកាសភាយ រំពេតភាតែសល្យ ផ្កាលក្បាងទៅមបា
ហាផ្យ ។ ពុន្ធលេវីគពាត់ពាង ផ្កាអញ្ជន់ក្រអូបហ៊ុង រំជួលទៅត្រ
យ៉ង មែតពាងពាត់តើមចំការ ។ ចន់ផ្ទូវអាងលង្ក ផុះបង់ហែរ
ទ្រង់ប្បផា ស្រលិតស្រលីយខ្យារ សំអន្ទ្រាលជៀវអន្លូង ។ ក្ដាផ្ការ

ទៅស្រីវៀ ផ្ទាំងពិនភ្ញៀយ ស្រួល ៗ ផ្ទៃល្អារមាសនៃងផ្ទង់ ភ៌ពាក់
ពាក់ផ្ការរត្នុះស្រៀ ។ មុនត្រូវផ្ញើរប្បាប់ ស្រសស្រេចស្រាពមាងពាក្យ
រំដេញមាសរឹតថ្មីយ ដែលជាវៀនលឿនក្រៃលែក ។ អសតាងនេព
អត្បូរ សិនស្មោះសរអរអាណែក ហែលបារបែះផ្ការបែក ត្បូ
ក្រាលក្រាំងប្រពាប់អន្ត ។ ព្រះក្រាំងផ្កាំរំដួល រៀបជាផ្ដូរល្អរបញ្ជន់ :
គេតលើងថ្ងៃរូបហាង្ស តាងចាក្តូរទេហើរហោះ ។ តាងម្លូងប្តូប់
សៀយ ស្តើងមុប្រៀជើរផ្លែតផ្លោះ បែះផ្ការតៀបភ្លោះ ផ្ការម្រឹះរូ
តតោវម្លឹះលារ ។ ក្រាំងជារូបគីរណារី ល្អវពិសិមៀនមើលត្បូរ តាង
ម្ស៊ម្មក្លាសើតុ ក្រាំងជារូបសោមមង្គិត ។ ព្រះក្រាំងជាសារិកាវ តែវ
ពាំមផ្ការហៀហើរងិត ដែលងិងសោមបង្គិត ទុំមង្គុងផ្លៀងមៀងមើ
លត្បូ ។ សិងតែព្រៀងលេងសើច ឡើរត្បូតព្រៀបផ្ទ្រពត្បូ ស្ទាយ
ហើរពារភា សសើផ្ទមុក្យអន្ទតោសី ។ តាងព្រះល្អឪតំម យល់
សំណាំមស្រស់ប្រិមប្រិយ អ្នកតាំមអស់តាំងស្រៀ នេពអក្សរបុះស្រះ
ស្រៀ ។ ព្រះហែលបែះផ្ការស្គន់ ល្អគន់ក្លន់សរតុំប្ល័ង ល្បុងិងផ្ការ
សំចង់ ផ្កាងិលបុលតោរស្បូងតាប ។ ព្រះសោតល្អរស្រលៀវ នេញ
ស្រសទៀវហែលល័ជាប់ ឯលហៀផ្សៀតាងតាប ផ្កាក្រមុតនោវ :
ល្បតសែត ។ បងអ្នកប៉ងអត្បូ ហែលវិរាហាក្រតោមដែត វ្យ
នឹតលេងតៀហោតុ រាល់ដើមផ្ការល្បតសរងង ។ បែះចាងស្រ
ចតែត្រៀ លេងសាច្បតួងស្រះស្រង់ តាងព្រះហែលងរ័ង បែះ
តាប់ល្បតតួងផុល់សា ។ នេះបុគតាត្តិ ។ ព្រះតែតល្បូវង្ស មៀ
ងមើលរូបផ្ទង អសតាងតាញ៉ា សើចលេងក្លាត់ក្លាយ សាត្យ
ណាស់ណារ មុក្កត្បូវស្នេហារ នោវតាងតាំងហ្ឡៀ ។ ស្តេចកិត

អាឡោះ អាឡែវស្រីណោះ ពុំចង់ឃ្លាតឆ្ងាយ ពេញកំពង់ស្ទឹង រំពឹងសព្វហើយ
កុំនឹកតវ៉ែងឆ្ងាយ ពុំចង់ឃ្លាតឃ្លារ ។ រៀវអស់គេព្រមទាំង ទាំងញាតិក្រសង
ក្រាបទូលឥឡូវ ឱ្យស្តេចតាមទាំង បុត្រស្នងពុំអារ រួសរាន់មិនអារ មិនឱ្យយូ
រលុង ។ រីព្រះឥន្ទ្រា ចោមចោរនោះ អំពូរព្រួញពុង អាស្សាបុត្រស្នង
ឱ្យម្ចាស់ងាវង្ស តបរួបតបទ្រង់ លើសលៃនៃតា ៗ ។ នោះព្រះស្តេចញាតិញ្ញើ ថា
ហៀងគេព្រហៀ ពុំពឹងសង្ខារ អញនិងទាំងបុត្រ បរិបូរពុំអារ ទោរចាត់
ឃ្លាតឃ្លារ រួសរាន់ទៅហោង ។ ស្តេចលោមបុត្រា ថាស្នងស្នេហារ សំ
លេញស្នេហ៍ស្នង អាពុតឱ្យផ្ទង ញូងស្នងទៅហោង ចល្ងាត់ម្លង ពេកដុរ
ញូត ។ ចោរតែកស្ទិះយោ រីសៃសសេថ្មើ ក្អកផ្ទើមលោលា លើគគារ
បន្ទឹម ប្រណាំមបីតា នោះព្រះក្រាបទូលថា ប្រពិតម្ចាស់ថ្លៃ ។ ផ្ទើមអស្សលោលា
ឡើងលើហានោះតា ទៅតាស្ពាន់ក្បៀ ក្រែងក្រពុំ ស្មរស់គុំសព្វថ្ងៃ ជិត
ខ្ញុំអាល័យ ពុំចង់ឃ្លាតឆ្ងាយ ។ សំដេចបពិត្រ ចោមចោរនិទ្ទ ស្តាប់បុត្រ
តោមតៀ ថាផ្ដិតស្រីណោះ អាឡោះស្នងអាយ ប្រួលសុភាសាធ្យា ឥត
ឯកកា ។ នោះព្រះស្តេចញាតិញ្ញើ ថាហៀស្នងណឿ ពុំចង់ទុកញូរ និងពីកុ
ព្ទស្នង ភិមានស្នាត អាពុតធាតា សាងឱ្យអ្នកថ្លៃ ។ បុត្រស្នេហា
ស្នេងស្តាប់បីតា សារសង់ស្ងៀម បើកឱសប្រឹម ញញឹមប៉ប្រៀ និង
ព្រះចោមត្រៀ ទាត់ទាបីតា ។ បើស្តេចអាស្សរ មេត្រីអនុគ្រោះ អញ
ខ្ញុំមករុណា សូមស្តេចយកស្នង ភិមាននោះតា ស្ពង់តាមសព្វា ជិ
ត្រខ្ញុំបំណង ។ ព្រះឥន្ទ្រញ្ញើ ថាហៀតូងណឿ ពុំគតសៀហោង
បីតានិងយក ស្នងត្រៃត្រឹមផ្សារ ស្ពង់ឱ្យអ្នកហោង ពុំស្នងអារម ។
សំដេចនោះកើ ប្រសើរទ្ធីរកោ ថាថ្ងៃស្អួរសំម ស្តេចលោមបុត្រស្នង ឱម្ចា
ឆ្ងុំគំម មិនឱ្យចារម អស់គិតតាងង ។ នោះព្រះតែតញ្ញើ ថាកំរោយ

ស៊ើ ខ្ញុំមអរពេក្យហោង សូមស្តេចប្រណី ឃាត់ខ្មីយណាម្តង ហោរាអស
នេព្វផង មកធ្វើម្សីម្ហូរ ។ រឿព្រះនេភៅ ផាត់ផាអក្តោ ស្តាប់បុត្រពុំភ្ជារ ៈ
បុនចិត្រចន់នាប់ ប្រញាប់មុះហិម្ស ស្តេចរៀបគ្រៀនា ហារទៀចំណាង ។
ឱ្យអសនេទគា តាក់កៃងសព្វសា រពៅគាងង នាំងព្រះចិត្តលោភ្ន ក្តុ
ចាលហោះផ្សង ង្ហិមពល់ស្រេចហោង នេរបុត្រនេរតា ។ កតកុនឱ្យ
យក ពេជ្ឈយុត្តគោះមក សាងឱ្យបុត្រា យង់យលជំមខ្ពស់ ពាន់យោជ្ឈសោះ
សា អសនាំងនេញ្ញោរ ស្ញប់ស្ញែងឌីទៀ ។ សំដេចសញ្ញោ ប្រសើទ្ធសេផ្ញើ
រំពីងរំពៃ និងព្រះពិស្សនុគារ ទ្រាផ្សព្វភ្លើងវៀ យល់ល្អមកៅទៀ ទានតែ
ងផ្គុំផ្ទុំម ។ ឈ្មោះហោរពោងធម្ម៌ សោភាគ្គ១តំម នេញ្ញោជ្ញុប់ជុំម គោះ
ល្អមឱ្យសាង ព្រាន់និងបន្ទុំម បរមីម្ហូលជុំម ឯមនុស្សហោភ្ញោ ។ កតព្រ
មស្រេបស្រាច នឿងនើព្វសំដេច សហាស្សចក្តា អស់ហៅពារងង សែន
គោដ្ឋសំខ្យា នេរបុត្រនេរតា ចុះមកជាម្តង ។ សាងនាំងព្រះកោ ៈ
ប្រសើដ្ឋទ្រេ អគ្គ្ឃមកងង ណាអ្នកភាក្សា គីស្ពានសព្វផង តាំឱ្យ
ហោរម្ហង ជលកាងបុត្រា ។ គាលស្តេចនាំមបុត្រ វិស្សេវិស្សុទ្ធ មក
ជលហៀណារ ឱ្យព្រះវិស្សុគម្ម៍ ឯងអាងត្រូតត្រា អសនាំងបរិចាល់
តីរក្តុស្ពានឯង ។ នើព្វឱ្យកែនពល់ រពាគរវាល់ វិគារអើងគាំង ៈ
ព្រាំមពីល្យុភ្ញូស ឧករដំមងង ចានស្រេចហើយហោង សព្វបរនេស្វ
។ ខ្មែរគៀមក្សា ម៉ងលាវល័ជ ផ្សរចាមល្បាំការ យួនច្បាសនៃ ៈ
សើន ច្រើនណាស់ត្រៀបព្រា ការៀងហាផ្សា ដាំងភ្លឺងដៃកាំង ។
ចាភ្នំភ្លើងពួង គុំពុនក្នុងផង ច្រើនគ្រៀចិន្ទាំង ចិន្តក្បុត្រកៀ
ន កងីរគោរ្យកុំ គុំក្សួយស្នូនតាំង ហៃរ្យហុងផ្ទាំងកៀរ ។ ជិតពុនផ្ញើ
ងសើ្ល រំមើងត្រាសត្រៀ ប៉ីនើកកកៀ ផ្ញុំក្នុយពាណើង ខែត

ក្លាំងស្ដៀ ក្លួយដែកកង្កៀល រំដាត្លាសៀមឯង ។ ល្អងល្អះងុំស្រែច់ ៖
តាលោះនិព្វស្ដេច ចេញចរទៅវង្គង នុកអសនីល្អាន ពៀតាងកុំ
ន់ង ព្រះពោឈុប់ង្គង អក្ខេឬពារ ។ នៃក្រុំមចាខែង ស្រួលបួលផា
ត់ស្ដែង ព្រះរីសួរកំម្ម ឱ្យទ្រាបគីល្អាន ឯត់អសត្រីកៀរ ស្សៀវស្បា
តាបភ្លាំរ ព្រះស្រែចហ៊ុំត់ហ៊ុង ។ និព្វឱ្យយកផ្ទុរ សីល្ហាសិងល្អ ប្រសើ
ផ្ទុតក្នុង រណ្ដាប់វាសវែង ទាត់ខ្វែងដាម្ដង ស្រួលស្រែចហៀបោរង ៖
និព្វប្រពាប់តារ ។ ដាព្រាងព្រាសាទ ល្អរល្អះស្អាងស្អាត់ សុត្តសិងតែផ្ទ
មានពេជផុំភុំម ដាំងស្រះឬូងល្អរ ហោរព្រៃសិងថ្មរ ផ្ទែងស្តុំមឯងណា
។ ពេជនងទាត់ខ្វែង ទោងផ្សៀតយលស្ដែង ដាំងពេជក្រលំហា បង្គុំ
ដាត់ស្បាន់ មានបង្គុំតារ៉ា នល្អរតាងព្រាល មុត្តាដេជក្រលែង ។ កែង
តាប់ផ្ទិតំម មុក្តាគ្គបង្ឃំម ក្បូតវៃទាត់ខ្វែង ក្លាយដារូបសិង្ហ ៖
ប្រែប្រឹងសំពៀង ស្រីពញស្បញយលស្ដែង ហាត់រសរីស្បែ ។ ព្រាសា
នព្រំមបួន រស្មៀងថែថ្ងន ភ្លោះភ្លាត់ ព្រាស់ក្បៀ រ៉ាំវាវល្អតលាត្ត ៖
ហាត់ង្ហបស្អាងព្រែ ទ្រឹង្សព្រមរីស្បៃ មុក្តគ្ធរអប្សរា ។ ទាលាំង្គ
ព្រាញខ្យាច់ ក្បាលពេជសំរាង ក្លាយដាទាក្បូរ ក្រុងយក្តុំគង្គប
ទង្គប់ព្រណារ ក្លាយជែកដាផ្ការ ឈូតផ្លាប់ល្អួនសំម ។ មានរូបបិ
ដាវង ល្អរល្អះក្រុញក្រាន់ ព្រសោលព្រសំម ដាសោរពើរល្អត់ រំហូត
ឯលតុំ ព្យូលពេជ្ជផ្ទុំម ទាគាន់ដាំងព្រាំម ។ មើលទៅស្រោង + [ស្រឹង] ត្រដួប
ព្រដឹង ងុំតាងរីលកាំម ល្អរល្អះថៃថ្លួន សំង្គនល្អួនសំម មើលយលដា
កាំ ម្រីរម្លូតងណោ ។ ឯងទ្រិព្រាប់ចាន ហោត្តុឯង្យូរាណ សែនរោត
សំខ្យា ពៀបង្យសំរដ្ឋ សហាស្សចក្តា ឯងបង្យបុត្រា អំបូរព្វង
ពុង្ស ។ នោះខ្សែនិព្វចាន រណ្ដាប់ដាស្អាន ស្ដេចស្ដែងក្រុងគុង ឱស្ដេច

ឱការផ្ទួ រូបឡាចពុទ្ធពង្ស គាបរូបគបទ្រូង ផ្កាភ្ញើមឡូទ្រូងផង ។ គុន
មើលទៅប្រាង្គ ពិស្ណុការសាង សក្តិសមញ្ញាកបោកន ៗ ភ្ញាកពួ ៖
ព្រានពាក់ក្រវិល ត្បាយតែបមុតម៉ុន ពាត្បាលព្រួញ ។ ទាកាន់ផ្គំ
ម្ជុន រូតទ្រាំមនាវដ្ឋន តែគនាមុត្តា គ្រងគ្រាក់សិនក្បាច់ ស្រស់ស្រ
ចង់ចេញ ព្រះតែកុមារា មានមុខស្រស់ស្រួល ។ ម្រះពិស្ណុការ
រណ្តាប់សព្វសា ពីហរាភិរម្យ នារូបគ្រាំ កាន់ផ្កាដៀងជ ក្បូរ
កាន់កន្សែង ឈរតោងចង្កេះ ។ ក្បូរដៀផ្ទុំមពាត់ ក្បាលរួបយក្ស
រូបក្រុងស្វាន់ស្មោះ ឈរឈរបាំមទ្រូង តោងនគត់កន្ទេះ រំបញ្ចរចោះ
ក្រុមយក្សនោះណារ ។ គុនមើលការឃ្លា ស្បូរតត្រៀ សិនតែរ
មុត្តា ពីធ្នូពីតា រៀងរួបសោភា ក្រពកកុញ្ជ ក្រស្ពាល់សព្វស្បូ
។ គុំពូលស្រួចស្រួន ឆ្លាក់ក្បាច់សំយួន គញ្ជក់ចោះទ្រូ ត្រដែកក្រ
ដូច ស្រោនស្លូបយលភ្ញ ភ្ញើមាព្រោនក្បស់ក្បាយ គត្តាលវីហារ
។ ផ្ទះផ្ទៀងមុត្តដេច សម្រួលសម្រាច ដងភ្លានូហារ តែបគាលគូ
ត់ពេជ សីនលេងបញ្ចូ ឆ្នៅផ្លាស់ល័ដ ក្ខុគាន់តាំងធ្ងន់ ។ សំសរស្លំ
ផ្ទង ព្រោមក្រាសសិនផ្ទំ ក្បាត់ដៀសព្វាន ឆ្លាក់ឆ្លៀវក្បូរក្បាច់ ៖
សំរេចតគន្ទង ទ្រង់ផ្អៀយសោភសោភន លគលួសល្អរក្រែ ។ ហាត់
ដូចត្រលាំ ដុំនុំមទេវតា ទៅស្ដូតនៃល្បែ សំរាបព្រះតង្គ នរីត្រូ
ចោរ ត្រីផ្សូស្ទូរតៃល្បែ ល្អរតគុណ ។ ម្រង់បរដ្ឋាន គ្នាបែន
សោភមាន ចាស្ទឹមតីស្បូ ពេជរំមត៌កាត់ ស្អាតស្អាត់សោភា សិន
ថ្មលីលាំម្រគិតក្រាសត្រៀ ។ ម្រង់បត្រាឡ បន្ទុំមសោភា ផ្ទងស្តំម
ម្រៃព្យ ស្រណុកសាច្ច សោះលោះពេញត្រៀ ហាក់ស្ដួតៃល្បែ ៖
និព្វគេពូគេរ៉ា ។ ត្រិនញ្ចរដូលតោទ ម្រង់បលំនោទ មហាវាជម្ហុះ

ឋិតា ក៏ជាប្រសាទ ស្អាងស្អាតរចនា ឆ្លាក់ជាភ្ញីផ្ការ រំយោលភ្ញាក់ភ្ញី
។ ឆ្លាក់ជាទេព្វតា វិចិត្រសិង្ហសត្វ ឈរឈមរៀងរាយ ខ្លះកាន់ដំប
ង ផ្កាប់ផ្កងហាក់កាយ ក្រគាគរគាំ ដែលនៅមាត់ទ្វារ ។ ទ្រង់តាម
មើលសារ បុពេឌ្ឍក្នុង វិចិត្រកង តែងនៅពីភាគ្នី រាត្សព្យាធារ :
ខែតខង្គចត្រកាល ឥន្ទ្រប្រាសនគរ ។ ស្តេចអាងក្រវើន ឋិតនៅចំរើន
សួស្តីវិក្តីពារ ម្ចាស់ឯងឯង ៗ យាត្រាចេញចរ ចូលក្នុងនគរ និព្វស្ថាន
ដោះណារ ។ សិងប្រុងប្រគាប់ ស្លាម្ហូរសំរាប់ តៀងត្រួបភ្ញីផ្កាះ អសកោ
ដុនឯង ក្រពុំក្រង់ប្រូង អាជីស្ថានប្រថ្នា សូមដុនដួយដៃ ។ ហៀលោក
ប្រគាប់ ផាក់រូតសំរាប មហារាជនោះដៃ តាមបោរជីដែប ឋិតដែ
បប្រព្រៀ ម្ចាស់ឯងសព្វថ្ងៃ តែងនៅប្រថ្នារ ។ សូមតៀបចំណង អនុ
ពាលចិត្រចង សំលេញស្នេហារ ជីដែបឯងឲ្យ តាមតៀបចិត្ត ដូចចិត្រ
ប្រថ្នារ ពុំឃ្លាត់ឃ្លៀយយោង ។ ព្រះពីសនុការ ជាផាងអស់សារ តើយា
ពុំឲ្យឆ្លង តែងបញ្ចូប្រសាទ ស្អាងស្អាតតានុង ផ្គងផ្លូងនោះផង ជុំវិញ
វិលវង់ ៗ បនពុំឆោល ។ ប្រគាប់ចាលាំងក្រឹមឆាន់ ផ្ទូគក្រាព្យខ្សែជពាន្ធ
សំអាងសំអាត់ពីពាណ៍ ។ មានជើងជើរគាប់រៀងរាល់ ផ្គងផ្លូយសិង
ហា រពើមាសុត្រប្រសើរសោភ័ណ ។ ឆ្នោរឆ្លាក់ត្បូរត្បាច់អសក្តិ ចំលាក់
គង្ហា ប្រពាងប្រពាត់លើក្បូរ ។ ឆ្លាក់ឆ្លាំងបីបន្លាយល័ជា រៀបរីតបុផ្ផ
មាលារំយោលសំយុង ។ ក្លោយក្លៀលបីបង្ហូលចោមចង លេងនងបីរហង់
ជាផ្លូវរំយោលដក់ចង្ក ។ ភ្ញីភរភាងភាសរភាង ពេនពាន់ពាត់ពាង ប្រភាង
ប្រជាត់ក្រាសត្រាះ ។ ក្លោបភ្ញាលេងល្បងល្បុកលាស់ ច្រូងច្រាងបីប្រជាស់ :
ក៏ផ្ការជីពារធារ ។ ភ្ញីភ្ញាលេងល្បងដៃផ្ការ ខ្ញាប់ភ្ញាដៃផា រូបម្ចាស់
វេរាំមក្រាងដៃ ។ នារីស្រស់ស្រៀងប្រពៀ ហាក់កើតឯងដៃ ក៏លេង

ពីភ្លែបបុផ្ផា ។ ខ្លះក្បាលក្លែបនាមុក្កុដ ខ្លះក្បាលនាមហា ហៃមហង្សប្រ
សើដ្ឋបវរ ។ ខ្លះនាគាគនៅម្ហូរ ខ្លះនាគិន្ទ្រ ក៏ចាប់ផ្កាឆក់ស៊ើយ ។
ភ្ញៀវផ្លាត់ចំលាក់អសត្តិ ភ្លែបក្បាលនាគី ហាក់មានវិញ្ញាណរូបរស ។
ប្រសាទព្រំមុខទ្រេចស្រស់ ខ្ពលខ្ពើងខ្ពង់ខ្ពស់ ទ្រដឹងទ្រកែកស្រោងស្រួច
។ ទ្រៀស្ទួរតុំពូលឲ្យផ្តិចស្តួច ដុំដោយបីត្រដួច ទ្រដែតកាឆ្លាលវិហា ។ ឆ្លាត់
ឆ្លាក់ទ្របតាបុត្ថុំម៉ា ក្បូរក្បាច់រចនា រំយោលសំម្រាច់ស្អាតស្អាង ។ តាង
ឃ្មុំបីទ្រដេចច្រូងប្រាង សីម្មាជាំមខាង ទ្រជៀតទ្រាបីស្រួលស្រេច ។ ឯង
ក្តារពុំពារមុក្ខដេច ភ្ញៀវផ្លាត់ក្បូរក្បាច់ រំលេងបុផ្ផាបីប្រពៃ ។
មុក្ខព្រំហុសោភសំមធ្មៃងតៃ្រ ជាំងបួនជីសនៃ ប្រតង្គប្រតបសាស្រ្តស្រព
ផ្ទះផ្ទាំងបីជផ្តាំងដួបចប់ ផ្ទះទ្វេងដុំប្រលព្វ នៅមុក្ខសំម្រាប់តតផ្តង
។ តាំមឃ្លូរសីម្មាជាំមខ្យង ស្លិកខ្សោរនោះឯង ក៏តាំមរំលេងឡូរបារ
។ ស៍សរស្តំមទ្រវៀងរាល ផ្ទុងផ្ទុយសីងសា រពៃហាស្លុតប្រតិតវៀងរួប
។ ផ្ទះផ្ទាំងជផ្តាំងបង់អ្នួច ដេងភ្ញៀនរាល់រូប ចំលាក់ក៏ឆ្លាត់ល្អតៃ្រ ។
ប្រតាប់ស្រាប់បីប្រពៃ ដំបូលនោះនៃ លើរូតប្រសាទស្រាព្រស្រេច ។ ផ្ទះ
ទ្រលែងកែងមុក្ខដេច សោភសិងស្រួលស្រេច ប្រសាទផ្ទះរូតកាឆ្លាល ។
ប្រសាទតាំងបួនមានធ្វារ ទ្រិព្វសព្វនៅប្រការ បន្លប់ទ្រាប់ទ្រុតលើក្បូ
។ ផ្ទះផ្ទាំងជផ្តាំងប្រាងប្រា សានស្នូរសោភា ចំលាក់ចំលោវអស្ចារ្យ ។ ឆ្លាត់
នារូបរត្នានារី ហោរកោក្កវត្ត តាស្រៀប្រសើដ្ឋស្លុក ។ រូបទ្រង់បញ្ជូង
សោភា ឈរឈមវៀងក្បូរ លេងលើហប្រសាទសោភហោង ។ ខ្លួន
ម្លូលស៊ល្យូលតតបង្វង់ ឥតភ្លូនមុក្ខឈ្លូង ប្រតាបនៅលក្ខុទានខាត់ ។
ដួតបារព្រឹក្សាស្អាងស្អាត់ ខ្លះឬងខ្លះតាត់ តែមតាលតែសាសោ
ភសំម ។ ចង្កេះតៀវជ្រៀវម្លូលក្លំម ពោះសោភសីងក្បូំម ក៏ដុងចក្រ

ពុំប្រុំម្នា ។ ស្រឡះសរដ្ឋះអណ្តូរ សិងពាត់មាលា តគ្នារុមរាក់គាថ្មី ,
ចងនោវចំណាងតែសៀ ព្រេងពាងគងភ្នំ សត្វសំមបក្សាល្អរត្រៀ ,
ខ្លះដោតខ្លះត្រងដូរប្រព្យៃ ខ្លះគេឲ្យតដៃ សំតសៀមតាងត្រាំង
ឆ្ញាតឆ្ញា ។ ខ្លះសោតសិកសក់បក្សា ខ្លះសោតតាងផ្សា សំពត្ត
គាត់លើងឯង ។ ខ្លះតាងភ្នំស្គរគាំងគង ខ្លះតាងនោវតុំម្រុំង ភ្នំ
គេសគាំងគងល័ង ។ ខ្លះញ្ញៀងឈ្លុងឈ្លៀងមើលគា ខ្លះគ្រលប្រភារ
តាងសាកង្កៀមគងភ្នំ ។ ខ្លះសើចញាញញឹមប្រិមប្រិយ ហាត់ងីងស្រលៀ
សំណោះសំណាល់រូមពាក្យ ។ បើតនមើលនោវលុះឆាត់ ព្រៀហាព្រួច
ភ្ញារភ្ញាត់ ស្រមៀស្រមោលម្ដង ៗ ។ ហាត់ងីងស្រងៀមតងង ងប្ញូច
ផ្ទោះផ្គង ឆាត់មុត្តលំញ៉ាំងចងចិត្រ ។ មៀងមើលនោវបៀហាត់ពិត្យ
ខ្លះដើរតាងឆ្វិត ខ្លះតាងសត្វសេតដងណា ។ បន្តុំមនោវលើហាន
ផ្ការ ខ្លះតាងប្រុំម្នា នោវផ្ការតុំភ្ញីងគាំងគង ។ ស្មៀតខ្សៀនខ្ញប់
ចង្កេះឯង អគ្គមស្សរង តញ៉ាំងីលប្រតាបត្រុញត្រាង ។ សិងពាត់
ពាំងដើងពីឆាង ខ្សៀងៀរភាង រលេងនោវល្អុសគងភ្នំ ។ សិងស្អាង
រូបរាងសោភី ត្រុញត្រើងអង្គស្រី តញ្ញុតចិញ្ញៀងព្រះគុំរង ។ ប្រតាប់
ត្រុញត្រើងចាញ្ញូង ឈរឈមបីរបាង ស្រលួតស្រលះអង្គារ ។ ហាត់ដើ
យាងយាសយាត្រា អៃនអន់រេរា រ៉ាំញាំតរ៉ាំញាត់ង្សាស្រី ។ គង្គងពៀង
ញ៉ាំងប្រិមប្រិយ ហាត់ងីងស្រងៀ សំណោះសំណាល់ស្នេហារ ។ អង្គឹងលំនោ
នអង្គា បុត់ចងសីរសា បង់តៀតបណ្ដាប់ស្សរង ។ ប្រែប្រួលមិតម្លួល
ផ្ញៀងផ្គង រៀវាសលំញាង ត្រនេសត្រគង់ស្រួលស្រែប ។ ខ្លះចាប់រចាំម
តែតាប តែព្យេចត្ថាប់ ពាំងល្អងល្ញាសវិលវៃ ។ ល្អរល្អះសះ
ត្រាសបីប្រព្យៃ លាក់លុមល្មិតល្វៃយ ត្រលៃត្រនេតស្រួលស្រស ។

តែព្រៃរៀបរាប់រុករស់ សត្វសំមនៅតាំពស់ ពុំពាន់ទ្រង់អង្គពេញ
ពាល ។ មើលមើលយុងយលដូត្រកាល គិតគ្មានដលដាល់ ពុំបង់
នៅវិចិត្រស្នេហារ ។ ពុំផ្អែកពុំផ្អើលនេត្រា គ្រែកសោមនស្ស ពុំស្ងប់
ពុំស្ងាល់ចិត្រឡើយ ។ ចង្ហុលមើលមើលជាតិហើយ ពុំប៉ងចេញពើយ
អាឡោះអាឡៃពេក្យណា ។ ពុំយលជាដូស៊ីលាំ លោតទ្រព្យាណារ
សំរាប់សំរួលដប្រិយ ។ ហាក់ដូចរូបមនុស្សវិស្ស័យ មើលហៀសង្វៀយ
ស្រមុកពុងពោះនិងនៅ ។ រូបគាំងម្យ៉ាងឈរនៅ ល្អាវៗល្អេញ
ល្អៅ គាំងម្យ៉ាងឥតមានខ្មោះ ។ លោតក្លាត់គោរនៅផុំពោះ
ជាងតៀនជាងគោះ ជាងផ្លូងជាងជ្រួយឯងណា ។ ស្រណុកសាធុ
មុះហិម្ពា ហាក់ស្អាតស្អាត គឺមានព្រៃព្រឹក្សលើហាត្ស ។ ផុះផុំផង
ផ្លុំផង្វៀងរាប ឆ្លាត់ជាផ្សាយ ព្រះរាមគោរគាលយាត្រា ។ ធ្នូរបរំម
យុគ្គព្រៃណា ត្រីគ្គយុតលុះមហា គល្ប៊ីយុតសល្អើះផ្ទៃ ។ ពុំ
ឱម្មុសជងសង្វៃ ទុកគោរក្រោយក្រៃ អាណែគផ្សាយច្រើនជាត
។ ឆ្លោះឆ្លាត់ជារូបព្រះចាន វេស្សវ៉ាន់នរនាង្គ ដូមាននិទ្ធិបេស្ការ ។ ៖
ឡាំងនិងព្រះអាទិត្យមុះហិមា ស្ដេចមានវិជយា ពន្លិតនៅវិន្ទត្រ
ស្វែង ។ ហៀឆ្លាត់ឆ្លាត់ជាតុំពែង បណ្ដាយឡាតខ្វែង នគរស្រៀញ
យុធ្យា ។ ឆ្លាត់ជាប្រាសាទសោភា រុងរឿងរេហ្វា ឥន្ទ្រិមមង្គលរាង
រំម ។ ឆ្លាតជាគីព្រះបន្ទុំម មហាខ្សត្រិធំម ព្រះចានគស្សរត្នាជា
។ ច្បងច្បាស់លើសអប្សរា ជាព្រះបីតាព្រះរាមនេត្រខ្សត្រឡាន់ ។
នគរនោះហៅនេត្រស្ថាន វែតវែមហោមប្រាណ ពាំពុតឥសិយ
សីលាំ ។ ឆ្លាត់ជាព្រះចន្ទដូរាំ ព្រះអាទិត្យសូរិយាំ រាគ្សីតរ្មើហា
ព្រោងព្រៃ ។ ឆ្លាត់ជាសោឡស់ស្ឋរត្ប ឥន្ទ្រព្រហ្មសំមគាយ គោះ

ទេព្យជីតាព្រាសថ្កៀ ។ ឆ្លក់ជារូបព្រះឥន្ទ្រទៀ ស្តេចស្ថិតស្ថានព្រួ តែល្បី
លើសលើហទេវតា ។ ប្រាលប្រាស់ដីរក្សមរជា ដីរជាក់ជាក ក្បាច់បង្អិល
ធំជំហ្វា ។ ឥន្ទ្រពុំហ្វឹមយក្សយំមសំមពាយ មីម្ហូលមកថ្វា បង្គំមប្រណម
ស្នួស្តី ។ ស្រមទៀតជោកដុន្នរិទ្ធិ ស្តេចមានមេត្រី ប្រសើង្គប្រឌៀពរហោង
។ ស្តេចឆាពន្លឺហលោតរុងដង ទ្រង់សីលព្រោព្រង មន្ទល់ត្រៃក្តុតធំជំហ្វា ។
ឆ្លក់ជារូបព្រះព្រៀ ទ្រើសទ្រង់រិទ្ធីស្បៃ ក៏កុងលើហក្រុងរាជ្យ ។ ឃើចហោះ
ផ្ទាញក្រុងអាស្រាំ កាលកាចវិជា វិធាសស្បូនសោះចាក់បង ។ វៀងរាល់
លុះពាល់ព្រះអង្គ ចាប់ប្រជ័សន្ធទ្រង់ ជាព្រះរាម្វាទេព្យថ្លៃ ។ ឆ្លក់មហាឫស្សី
តាវៃ ត្រោក្តរិទ្ធីព្រៀ ក៏នាំមព្រះរាមទៅព្រះលក្ស ។ ទៅប្រសិទ្ធ
សីលធ្វាប្រជ័យក្ស រិទ្ធីសិទ្ធីសក្តិ ពន្លឹកពន្លឺមុះហិម្វា ។ ឆ្លក់ជារូបព្រះ
រាម្វា ទៅព្រះអណ្ដូង ក៏ស្តេចដើរនេសពន្លឺចរ ។ ពីអង្គត្រាចត្រង់ព្រះ
នគរ មិត្តលាំងបវរ សំទៅនៃឆាងសេដា ។ ឆ្លក់ជាព្រះចានមិត្តលា :
ឱ្យអសទេវតា លើកធ្នូសហាស្រសងម្ហូទ្រង់ ។ ទេវតាពីជន្លប់អង្គ
សោតសិនតែទ្រង់ ជុំជិះជីទៀងអសត្តិយ ។ ទេវតាខ្លះជិះដំរី ខ្លះជិះតា
ជី ខ្លះសោតជិះលើហរាជហង្ស ។ ខ្លះជិះតង្វែតពោងពុង ខ្លះសោត
ជិះអង្គ ទៀងកាល់សហាស្រស្បៀងកា ។ ជិះរមាសជិះសិង្ហជិះខ្លា ខ្លះជិះ
យក្ខា ពាក្តាកន្លប់ធំជំហ្វា ។ សិនហោះចុះមកប្រញាយ ដីទៀងរួល
ខ្វា សិនលើកព្ទំចានលឿណា ។ ឆ្លក់រូបព្រះចានរាម្វា ស្តេចមានចេ
ស្តារ ក៏លើកចានធ្នូបំណង ។ ចានឆាងសេតាធ្នូបង់ មុះហិម្វាឯងហ្វៀ
សំដែងទៅវិទ្ធប្រកង្ក ។ ឆ្លក់ជាព្រះចាន់ឧធ្វារត្ន នាំមព្រះរាជបុត្រ ទៅ
បុត្រប្រសារត្រកូល ។ ពេញព្រះក្រុងរាក្ខប័រមីស្សរ ចុះមកព្ទំយ្វៀ ប្រក្ស
តប្រលុងចេស្តារ ។ សីត្រើងព្រះនុំរុំងផ្កាញផ្លា ទៅទោវតាន្ធ្វា ពាក្តា

នៅតាក្តបញ្ចន ។ ស្តេចបានធ្វើនេះមុខ្ចទ្រង់ គោះគាំមបីដំរង កទ្រើម
មាសភ្សំផ្ទាញផ្កា ។ ក្រុងពត្តស្វរតាង្គុំ លុះលុតវង្វា បង្គំមប្រណំមព្រះអង្គ
។ ឃ្លាត់ឆាព្រះរាម្មស្តេចគុន ទៅស្ថានតុំលុន នគរស្រីឰយុធ្យា ។ ចៀ
ព្រះរាម្មទៅឆានសេគ ព្រះលក្ខអណ្តូង ដំរង់បីត់ស្តេចចេញវៀ ។ ដើ
ទេសចេញពាត់ដល់ព្រៃ ស្ទងឪតត៍ក្រៃ ព្រមោចរ៉េបឹអង្គ ។ ឃ្លាត់រ្យ
បមយាយត្បូ វិភ័ពមុះហិម្ពា ត៍ឆត់សេតាឆាំម្ចរក្ខ ។ ឃ្លាត់រូបព្រះល
ក្ខម្ប្រកន្ត សោះតាមប្រយុទ្ធ ក៏បាននៅព្រៃត្រីក្បូ ។ ឃ្លាត់ឆាព្រះរាម
ថ្វៃនសរ វ្យក្តលុះមរ កក្តាលនៃព្រៃត្រីក្បូន ។ ឃ្លាត់ឆាព្រះលក្ខវៃ
ព្រាន លាបដឬសបាន ឆាមហាឫស៊ីថ្ងៃថ្ងារ ។ ឃ្លាត់រូបនានស្វរបណ
ក្ខា ស្រៃនស្វះយាត្រា សំណាត់ព្រះបានគីរពុង្ស ។ ល្អូនលោមចញ្ចបោត
បន សោះស្មានព្រះអង្គ ក៏ត្រឹកនៅគល់មាយារ ។ ឃ្លាត់ឆាព្រះលក្ខក្រោ
ធា ក៏គាន្ធារ្តផ្លាំ ត្រីសហាសវិលវៀ ។ បិត់សក់ទ្រូគទ្រុំគាត់វៀ
អាព្រៀវពេត្យក្រៃ ហោរមហាទូរយស័មុះហិម្ពា ។ ឃ្លាត់គោះដែនផ្សៃ
អាស្យពា មគយគពណ៍ក្តា ឆាំមទៅដល់ព្រះនគរ ។ ឃ្លាត់ឆារូបម
ហាក្រុងខារ ឆាំមពលរីគាវ ប្រញាប់ប្រយុទ្ធរឿងរ៉ង ។ ឃ្លាត់ឆាម
ហាឫត្រីពុង្ស ផ្ទាញអាស្រ័បន វិនាសឆាំនពលយោធា ។ ឃ្លាត់
ឆាមហាវិគភាល់ ឆាជ្រើសមាសមហា យាត្រាកាវាងអាស្រម ។
ឃ្លាត់ឆាសេតាឱត់ម លើតវៀបន្ទំ អង្វរព្រះរៀមរាជ្យ ។ ឃ្លាត់
ឆារូបព្រះរាម្មា តាមជ្រើសមាសណា ក៏ត្រែបត្កន់ក្តុំមតវី ។ ឃ្លាត់
រូបពក្ខតាឆិប្តី គាល់ទៅវិត្តី ព្រែឆព្រាហ្មណ៍ព្រិទ្ធិបីលា ។ ចូលឆត់
រត្នរាជសេតា ហោះធ្យេវិហា ច្រលំមដីនស្វាវិយាកៀ ។ ឃ្លាត់ឆាផ្ទ
កាយុមងវៀ គាន់ស្លាប់ខ្ពស់ក្រៃ ស្រឡប់ន៍ដីគបាត់លុង ។ ឃ្លាត់

ទៅពក្តាជ្រើសទ្រង់ នោះបីញៀនព្រះន័រង ក៏ទ្រង់បំអេនផ្តាយុះ ។
ចាត់ខ្លួបស្រយ៉ាបន្លាត់ចុះ ក្រុងពក្តហោះភ្លោះ ក៏ដលនគារលុង្ក ។
ភ្លាត់ទៅរូបព្រះរាម្មា ចាញ់ប្រើសតាឡោ អង្សុរត៍លុះម៉ង្វៀ ។ ហើយភ្លា
ក៏ទៅព្រះអង្គថ្លៃ វិលវិញមកវៀង ពុំឃើញនីវពង្គីតា ។ ត្រមោចតែ
កីអង្គុរ សែនសោកសោតា ក៏ស្តេចត្រាចរកមហែសី ។ ឯកំផ្សួយនោះ
សោកអសង្គី ភ្លាត់ទៅទូក ប្រយុត់ប្រល័ងដីងទារ ផ្សៀងផ្តើងផ្គួង
ទេរា ផ្តួលចាមរតា កក្តាលសើហាទបាម្រិមផ្ស៊ៀ ។ ហើយភ្លាត់ទៅរូប
ទូក ក៏ដីងពាលៀ ៗ វិង្គីលើសទ្រៀ ។ ពាលៀផ្តួលទូកវ៉ៀ និកនោវ
ព្រះទ្រៀ តុំលុងបរពត្ទ័តោហ៊ា ។ ឯកំផ្សួយនោះសោកភ្លាត់ទៅ ស្រ្កិប
ឯដំណារ ក្នុងត្រង់អស់មុត្តមន្រ្តីយ ។ ឯកំផ្សួយនោះសោកភ្លាត់ទៅ
ពាលៀមុះហិម្មា ត្រកាស្គួយក្បាលទូក ។ ឆក់ឆាំងប្រឹងប្រានត៏ក្រវី
វាលក្បាលទូក ទុំល្បៀនោវឆ្ងរតោហ៊ា ។ ឯកំផ្សួយពាលីក្រោធា ៖
ឯងស្រ្កិបរាជ្ជ ប្រយុទ្ធប្រយាត់វិលវៀ ។ សឹងមានកុំលាំងដីវៀ
វាស់ទៃងទៅញៀ ម្រផ្ទួបប្រវាប់សោះសា ។ ហិចហោះក៏កាឝ្នុវាង្គ
ពាត់ពាងនោវតា កក្តាលអកាស់នុកី ។ ស្រ្កិបបញ្ចាញវៀពា
រត្ថត្រូវលកវី វៃងតាំមកគុងបុត្តា ។ ឯកំផ្សួយនោះសោកណារ
ទៅព្រះរាម្មា ស្តេចត្រើបតាមរតម្ហើសៀ ។ ពីពព្រះពាងយក្ខអង្គអ៊ី
ស្តេចមានបារមី ក៏ផ្តួលវៀយក្ខមារតា ។ ហើយភ្លាត់ទៅព្រះមហាព្រា
យាងយាសសីលា វ៉ុលុងវៀយក្សនោះនោវ ។ ប្រនោះស្រ្កិបយំម
នោវ ហើយតាំងព្រះនោវ នគរពាះចិនបុរី ។ ឯកំផ្សួយស្រ្កិបនិប្តីយ
ក៏ដីងពាលី ប្រយុទ្ធកក្តាលរីហ៊ា ។ ហើយភ្លាត់ទៅព្រះរាម្មា វៃងសរ
ក្រុងពាលីលុះក៏ទ្រៀងនិវិត ។ ឯកំផ្សួយទៅព្រះលីលា ដីងអសពាលស្លាំ ចិត

សិបអាខោភីជី ។ ស្តេចដាត់ប្រាបឆ្មោរធាក្បៀ ផ្សៀវដើងគីរី នៃគន្ធមា
ទនបរិពត្ត ។ ផ្តុំវង្សស្តែងស្តេចសន្ធត់ ត្រាសប្រើអង្គត់ ហនុមានមុះ
ហិម្មា ។ ឱ្យទៅអញ្ជើញក្រុងមហា ជុំពូវិរាជ្ជ គតគីរិះជុំនុំមចង់ថ្មួយ
។ ផ្តុំវង្សនោះឆ្លាត់អសកាល់ ផ្ទៀធាមក្តល់ ប្រាសានប្រសើរផុតពីចិត្ត ។
ឆ្លាត់ធាហនុមានស្តួយស្អាត់ នែងគិតដូចពីចិត្ត ស្បៀសនៀមហា
ជុំពូវ ។ ហោះតាន់អង្គតទៅផ្លូវ អង្គត់ឱបទៅ គាស្បាហនុមា
នឯងនៀ ។ ផ្តុំវង្សសោតឆ្លាត់ល្អក្រៀ ធាព្រះបន្ទូរនៀ សំដេច
ព្រះរាម្ភរាជ្យ ។ ផ្តុំវង្សនោះសោតផ្ទៀធា ស្តេចប្រៃតាលាំ ធាព្រះត្រៀ
សាត់សាន្ត ។ ឆ្លាត់ធាជុំពូវនរនាង ប្រណាំមក្រាបបាន ត្រៀរាម្ភនេព
ថ្ងៃ ។ ផ្តុំវង្សធាព្រះដេស្ទនៀ ស្តេចប្តូតហាវនៀ ស្រណោះនេត្រៀសេ
តា ។ ស្តេចប្រើហនុមានមុះហិម្មា ធាំមព្រះសន្ធរា ទៅសួរព្រះរាជ
នេត្រី ។ ឆ្លាត់ធាហនុម៉ានដូត្រាបី ហោះដៀវដុលធី ក៏ទៅនគរលុ
ង្ការ ។ ឆ្លាត់ធាឥន្ទជិត់មុះហិមា ថ្វែងសរនាគា ក៏ចងហនុម៉ានដូម្ភេ
។ ឆ្លាត់ធាក្រុងរាពណ៍មោហា កុំហោវមុលហោ ពុំដឹងនឹងកើតអន្តរាយ
។ ចាញ់កលមាយាឳច្ប លុះលាញញាត់ញាយ វិនាសដាំងស្ពានមន្ទ
ល់ ។ ឬផ្តុំវង្សឆ្លាត់អសកាល់ ផ្ទៀធាចងថ្កូល គន្លាល់នៀមហាស្រ
មុន្ត ។ ឬផ្តុំវង្សសោតប្រាកដ្ឋ ឆ្លាត់ធាអង្គត់ ក៏នាំមទៅសាព្រះ
ត្រៀ ។ អង្គតថ្លួបងលបញ្ចាយ យកនង្គត់វិកាវ្យ ក៏ឆ្លាយបញ្ចាយ
ប្រកដ្ឋ ។ ផ្តុំវង្សឆ្លាត់ធាអង្គត់ ពេពុពោះប្រយុទ្ធ ឯងភពភនៀមុះ
ហិម្មា ។ អង្គត់សង្កត់សិរសា ផ្តុបផ្តុល់កស្យុធា ក៏យាព្រះទាន្តបី
សំមពង ។ ហៀឆ្លាត់ផ្តុំវង្សសោតហោង អង្គត់ជើសឃ្មង ក៏ផល
សាលាំប្រកដ្ឋ ។ ឆ្លាត់ធាអាមាត្យម្សូរគូ មកអញ្ជើញអង្គត់ ក៏ធឿ

ឧប្រាប់ទៅថ្ងៃ ។ ផ្ទុំងម្សៅត់ឆ្មៅពីចិត្ត ជាប្រាសាទរត្ន ពីមានទ្រង់
រាពណ៍ប្រកាន់ ។ ហៀបផ្លាត់ជាព្រះអង្គ វិលវៀតឆាត់មំគាន់ អំពីព្រះសិររាព
ណ៍ ។ ផ្លូតផ្លោះហោះស៊ើរីហ៊ា ទ្រង់រាពណ៍មុះហិមា ត៍ក្រោធពន្លឹកប្រឹ
យត្ន ។ ហៀបផ្លាត់ជាសេណាយក្ស សិងឆ្ងាអត្រៀត ធាំងប្អូនត៍ហោរហា
ន់ក្លារ ។ ហោះតាមប្រយុទ្ធសោរសា អង្គត៍មុះហិមា ត៍ចាប់ទៅដើង
ក៍យក្ស ។ ផ្លាត់ជាទ្រង់រាពណ៍ខ្វល់ក្លាត ឱ្យបើកធាត់រត្ន វៀបចាំងស្រ
ឡប់ស្វ៊ិរិយា ។ ផ្ទុំងម្សៅជាសុគ្រីបរាជ្ញ ធាំមអសពលស្វា ទៅតាម
រុំលាងគាត់វៀប ។ ផ្លាត់ជាគុំមក្សគាលើសតៀប ខាស់វៀងវិលវៀង ចាប
ចាងសុគ្រីបរាជ្ញ ។ ធាំមទៅច្បាំទ្រង់រាពណ៍ ហនុមានមុះហិមា គាល់
ផ្លុបទៅខ្លួនង្វារ ។ ទោះត្រូវគំម្ពុគាផ្លូលផ្កា សន្លប់ទៅដា កណ្ដាល
ប្រភលប្រថ្វី ។ ផ្លាត់ជារាពណ៍ឆានិថ្មី ឱ្យនួនភីរី ទ្រាមអសមង្ខ្ហុយយោធា
។ ផ្លាត់រូបពីភេកអាណ្ណ តង់ក្សួហោរ៉ា សំដែងទៅត្បួនសាវ្យស្បែ
។ ផ្លាត់ជាទ្រង់រាពណ៍ខ្វល់ត្រៀ ក្សត់តាងវៀប បង់ដេញពីភេកអាណ្ណ
ផ្ទ ។ ផ្ទុំងម្សៅទោះសោកហោងណា ហោត្យផ្លាត់ឆ្មៅជា ពិភេករត្ន
ចូលគាល់ទៀប ។ ផ្លាត់ជាព្រះរាមគេចាំថ្ងៃ ទ្រង់ត្រូវណាត្រៀ ទទួលពិភេ
កហោរា ។ ផ្ទុំងម្សៅផ្លាត់ជារាពណ៍ ត្រាសប្រើយក្ស ទៅរាក្សសែនខ
ញចរ ។ ចូលចាំមទ្រៃត្រីក្សុតារ ចាំមផ្លាត់ពានរ ស៊ីបោក្សបាក្សសេ
ណា ។ ផ្ទុំងម្សៅសោកផ្លាត់ជាមហា រាក្សរាក្សមុះហិម្ហា ប្រយុធទោះ
រាក្សសែនខ្សរ ។ ឯពលយក្សសែននីគរ ពះពលពានរ ទ្រាំមម្នើនប្រ
យុក្សទៀងទ៌ម ។ ងត់ដើមត្រីក្សុគាល់ដំម ខ្ទះស្ទុះស្ទុយកាំម ប្រហោត់
ប្រវៃតភ្លើងច្រាល ។ ពានរ ទុតរានដេញដល់ ស្លត់ស្លាប់គ្រាស់គ្រាល
រុក្តករុក្ដល់ដាក់ទៀប ។ ផ្លាត់ជាទ្រង់រាពណ៍អំទៀប ធាះត៍តាងវៀបត៍ទ្រង់

អំមពររក្សា ។ ផ្ទាំងម្យ៉ាក្រុងរាក្ខមុះហិមា បេតឆត្រដៃយា តាំងឡើងជ៏
ជិតពានរ ។ ឆ្លាក់ជាព្រះរាម្ញថ្លៃងសរ អរិទ្ធិបង្កបរ រំលងរំលំមឆាត
ថ្ងៃ ។ ផ្ទាំងម្យ៉ាក្រុងរាក្ខក្រោធក្រៃ បើរអាមាត្យថ្ងៃ អញ្ជើញតំមក្សត្រា
ម៉កណារ ។ ផ្ទាំងម្យ៉ាតំមក្ខការាជ្ជ លើកជាព្យលីលា ព្រះរៀមស្ដេចយល
អរស្បារ ។ ផ្ទាំងម្យ៉ាឆ្លាក់ជាតំម្ហូតា ជាត់ជំមសាម្នា ប្រយុទ្ធនិងព្រះលក្ស្ម
។ ព្រះលក្ស្មថ្លៃងសរត័ផ្ង ឆ្ពុលតំមក្សត្រារ តំលុះអំណាចព្រះអង្គ ។ ផ្ទាំង
ម្យ៉ាឥន្ទ្ររជិតឆោមយុង ថ្លៃងសរចាញ់បង ស្រពាងតំងាតា ៗ ពាង្គពា
ត់ព្រះលក្ស្មអាណុជ្ជ ទៅអរសពល់ស្បា ក្រញោងៗជិថ្ងៃ ។ ផ្ទាំងម្យ៉ា
ព្រះរាម្ញឡូលក្រៃ តាចតោវតាង្គថ្ងៃ និងពោះឡើងដែះស្ម័តា ។ ឆ្លាក់ជា
ត្រុចរាជមុះហិមា ហិចហោះមតណា ត័តាតពោះរត់ឡូត់ឡូយ ។
ផ្ទាំងម្យ៉ាព្រះលក្ស្មពក្រៀ ត្រើសទ្រង់រិទ្ធិស្បា ត័ទ្រង់តោវតាង្គសរថ្នា ។ ឆ្ពុល
ឥន្ទ្ររជិតយក្ស្ម តក្ដាល់កសៀន្ទា រឹឆាសតាំងពល់យក្ស្មយុង ។ ផ្ទាំង
ម្យ៉ាសោកឆ្លាក់ជាក្រុង រាក្ខក្រោធបងប់ង ព្រះរាជ្ជបុត្រឡាំងណា ។
ឧស្សមុក្ខសែនសោរ្យសោកា ត័តាង្គឡាង្គថ្លា ត័ហ្យុតមហាក្រិវិយ
។ យក្ស្មតាង់សីរសាឡូត្រ សេតាជីវី បុនប់ងពីយាជ់ឡើមរ ។ ផ្ទាំង
ម្យ៉ាឆ្លាក់ជាមហាសោះ លើកពល់ចេញចរ ប្រយុទ្ធទៅអង្គតណា ។
អង្គតត័តាង្គឡាង្គថ្លា ឆ្ពុញមហាសារណា ត័លាញរឹតាសអន្តរាយ ។
ឆ្លាក់ជាក្រុងមហាអត្តិតាយ ទៅព្រះលក្ស្មពក្រៀ ត័តាំប្រយុទ្ធទៅ
តា ។ ព្រះលក្ស្មទ្រង់ស័ផ្ញាញផ្លា ឆ្ពុលអត្តិតាយមហា យក្ស្មទៅពល់
តាសថ្ងៃ ។ ផ្ទាំងម្យ៉ាឆ្លាក់ជាត្រិសិរ លើកពល់មតាមីរ សំពើញ
សំព្រៀងរឿងរុង ។ ឆ្លាក់ជាព្រះរាមស្ដេចគុង តោវតាង្គបីដំរង
បុនប៉ងឧឆ្ពុលយក្ស្ម ។ ឆ្លាក់ជាពីភេតហោរ៉ា បង្គមរាជ្ជា ស្រូម

យាត្រព្រះរាមស្តេចលុប ។ ផ្ទុំដម្បូធ្លាក់ជាឪសុប្ប ហនុមានប្រឹត្តិទុព្វ៎ះ
ប្រយុទ្ធទៅត្រីសិរា ។ ត្រីសិរថ្លែងសរសាត់ផ្លូ ហនុមានមុះហិ
មា ឪសុបកាំស្នុះប្បូលចាប់ ។ ចាប់កោរកាន្ទុគាញ បីត្រលប់ វិល
វៀវផ្លៀងដាច់ សំឡាប់អាសុរាត្រីមុខ ។ ផ្ទុំដម្បូធ្លាក់ជានរៈកុក លើ
គពលតាំត្រូត កាំកាន្ទុកោរកាន្ទុសរថា ។ ធ្លាក់ជាតិភាគសេណា គ៌
កាន់ទាន្ទថ្ង ទទួលប្រយុទ្ធភៀនរុជ ។ តិភគស្នុះស្លែងដុំត្រណង ពោះ
អន្តុទៅអន្តុ តាំងួលទៅវាលមរណា ។ ផ្ទុំដម្បូធ្លាក់ជាមហា ត្បូ
លជំមមុះហិម្មា ត្រាតាំកាន់ដំបង ។ ឪសុបសេណារ ផ្ញើសយួង
កាន់ទាន្ទបីសំពង់ តាំពោះប្រយុទ្ធមុះហិម្មា ។ ពាក់ពាងប្រវាន់ដង
គា ឪសុបមុះហិម្មា ត្រាតាំផ្ទួលមហាត្បាល ។ ផ្ទុំដម្បូជាទស្សមុខ
មា ម៉មីជាប់ជាល់ តាំកាន់ដំបងផ្សារផ្ទរ ។ ធ្លាក់ជាត្រីមិនកៃស្បុរ៖
កាន់ទាន់បេញចរ ទទួលប្រយុទ្ធសោះសារ ។ ត្រាំមិនកៃស្បុមុះហិម្មា
ផ្ទួលទស្សមុខណា វិនាសតាំងពលយក្សយស់ ។ ផ្ទុំដម្បូជាមុខ្ទុរាត្តុ
វាស លើតពលកៃលត្រាស់ តាំកាន់ដំបងប់ផ្ចិល ។ ធ្លាក់ជារូបម
ហាឪដ្ឋិល តាំកាន់ដំបងពេជ្ជម្ចិ ប្រយុទ្ធទៅមុខ្ទុរាត្តុ ។ ឪដ្ឋីលវៀ
វិលវៃផងា ផ្ទួលមតកាត្វា តាំលុះឡិងខ្សែមរណា ។ ផ្ទុំដម្បូធ្លាក់កុំ
ត្រាតា សរឯងមុះហិម្មា តាំកាន់ដំបងត្បូរស្សៃង ។ ធ្លាកជាឪដ្ឋិលជា
ញាដែង កាន់ដំបងខារៈវៃង ទទួលប្រយុទ្ធយក្សា ។ ឪដ្ឋិលវិងមុត្ត
មុះហិម្មា ផ្ទួលកុំត្រាតា ជាភាវិនាសឡិងខ្សែ ។ ផ្ទុំដម្បូសោតធ្លាក់ជា
ខ្សែ ប្បូលចាក់លើសត្រៀ តាំកាន់ដំបងត្រើវិយ ។ ធ្លាក់ជារូបកុំកា
លី កាន់ទាន្ទដៃស្បៀ ទទួលប្រយុទ្ធយក្សា ។ សត្វកាលីវិធ្វីមុះហិ
ម្មា មុតមហាយក្សា វិនាសសាប់សូន្យអសហៀ ។ ទស្សមុខ្ទុហាង

ឥតត្បៀ ឥតពុំធាត់ល្បឿ វិធាលស្ទួនសោះដូអាសា ។ រំពឹងធន្មិនពល
មារ ពីគ្រោះថ្ក្រវាល គ្រោមចានស្បៃមេឆ្សណា ។ ផ្តុំផ្សារាព្រះរាម្ញា
ស្តេចមានចេស្តា វិឆ្នីបរមីលោកសំម ។ ស្តេចគុងលើរាស្ត្របទុំងម
ហ៊ុរស្មុះស្លួយកំម ពន្លឺតនោះវិឆ្នីប្រតាង្គ ។ ឆ្លាតធារាព្កុគុងរាជរថ ៖
ពិមលីងប្រៀប្រ័ត ប្រយុត្តនិងព្រះនរម្លី ។ ហោះស្វេងតាឆ្ពាល់ធុរ្យ សៃណា
សណ្ឋៀ អាណោកអសុរធុតាហាន ។ សេណាលោកសិងតែមាង ជុំជះ
សត្វព្រាន ទៀបអន្តអាសុរជសេណី ។ ខ្លះជិះសីហរាជសី ជិះគោរ
ដរី ជិះគោរមាសម្ហិផ្ទុ ។ ជិះគោរមៀងមីសតា លៀងកាក់កាំ ចារ
ម៉ាំប្រែសត្រៀសី ។ ជិះគុជជិះលាពាជី ជិះហង្សតត្រៃយ ជិះខ្លារមាស
ភ្លើងប្រាល ។ ជិះសិង្ហឆាក់ទៅឆាង្គា ជិះដំរីការ តែលីនទៅឡើង
មន្តរ ។ ជិះឡឹងឥតាសឥតជិះសរ រញ្ជួរម្ហារ ទូរម្យើមពាត់ព្រៃចរណី
។ ខ្លះជិះសត្វតាកៀ ម៉ាំសុំរាជសី កាមឡៃធ្វូរព្យសិង្ហ ។ ខ្លះជិះ
កម៉ាំគលាំ ខ្លះជិះចាំម៉ាំ ប្រដាប់ជុំជិះក្រពុំប្រាន ។ ខ្លះជិះអាក្តួយលរ
ទ្ធ អន្តអាក្តួយស្លាង ពីសីងទៅស្ទាន់ប្រតាង្គ ។ ខ្លះជិះខ្លាឥមរាជ
រត្ន មត្តក្លាយដ៏ប្រតាង្គ អាណោគអាស្សូរតាលាំ ។ ស្រៀញស្សីញញៀ
ញញាតាក្ណា ចង្គមផ្កាញផ្កា ប្រពើសប្រពៃងទ្រូងប្រាង ។ ស្រៀវប្រក់
បរបនីវិង ត្រៀតាំអុតអាង សំរៀងសំបឿមដពន្លឺត ។ ពលសា
មុះហិមាឥតភ្លឺត ចចូលចាប់ចិត យក្សាតក្រាក់កាន់ខ្ជាប់ យក្ស
យស្យ ខែងខាស់ចាបតាប់ សាប្រែក្រលាប់ ចំប្លាប់តន្ត្រៃមអាវុធ
។ ពានរហាស្យពេញក្លាត់ សិងគុជជីរពាត់ ពុំឲតពុំគ្រិតដល់ម្ស
។ យក្សលោតខាះខែងខំមដួយ យក្ស ៗ សា ១ ព្រោមគ្រិតប្រចាប់ ៖
សោះសារ ។ ពានរវិលវៃម្ហុះហិមា ជើងធាងយក្សា ១ នោះសង្គ៍

កាលដឿ ។ ដៀតីចាប់ចិតសិរសី យក្សឃ្លោកលើគលី ក្រាំសក្រវីចោត់ខ្ចាត
។ ចោលចុះយក្សផ្ទួលញញមាត់ ដើនជាត់យក្សខ្ចាត់ ក៏ដួលដាំដពីស្លាប់
សីន ។ យក្សខ្លះក៏តានលំពែន ស្វាចាប់សំព្រែន ក្រវីក្រវាសយក្សដួល ។
ស្វាខ្លះទាស់ជើនយក្សឃ្វារ ខ្លះចាស់តារម្ទួល ចូមិញច្រមុចផាន់ខ្ទីយ ។
ស្វាខ្លះចាប់ចិតសីរសៀ បន់ហាត់ហៀដ្ឋីយ ក្រវីក៏គោរទាំមក្បាល ។ ស្វា
ខ្លះពារពោះទាំមថ្គាល់ ស្វាខ្លះមាត់ផ្សារ ក៏ទាំមកន្ទៀផ្ដើនចំដឿ ។ ទាំមមុត
មាត់ពាត់ជើនពី ខ្លះទាំក៏គោរ ដេមភ្លោកសន្លាត់សំស្បៀ ។ ស្វាខ្លះទាំ
ជើនទាំមដៀ ស្វាខ្លះទាំមដេ្ហ ក្រញៀក្រព្រែនមិតម្ទូល ។ ស្វាខ្លះស្ទុះស្ទះ
ទាស់ផ្តួល ទាំមដន់ដំបារ យក្សក្រសោតានស្លុតស្លាប់ ។ យក្សខ្លះក្រជៀ
ចូលចាប់ ស្វាប្រែក្រឡាប់ ចំបាប់ចោត្ចយក្សសន្លប់ ។ ស្វាខ្លះផុសផ្សៀ
នដល់តប់ ខ្លះប្រានប្រនុញប្រនាះប្រពានដ៏ប្រំពាត់ ។ ខ្លះចាប់កាន់ជើ
ងគរយក្ស ខ្លះឆក់ឆក្រាត់ ដៀយក្សបំបាត់សោះសា ។ យក្សខ្លះចា
ក់ទួនទាត់ស្វា ស្លុតស្លាប់លើគា គគាំពុំទានលឿហោន ។ ស្វាខ្លះកា
ន់ខាន្តបីសំពន ខ្លះគាន់គោរដំបន ក្រវើនក្រវាសដួក្រវី ។ ស្វាខ្លះចូ
លចាប់សីរសៀ ខ្លះចាប់គោធឿ ចាប់គោរមាស់ឿនកាក្បៀ ។ ខ្លះចាប់
ទាំស៊ុំពន្លសី ខ្លះចាប់ដរី ដក្លេនប្រភេទមុះហិមា ។ ស្វាខ្លះដៃឱបចាប់
លា ស្វាខ្លះចាប់ខ្លា ក៏ពានក៏គោរឃ្វារឃោះ ។ ខ្លះហែកតញ៉ាំនុងប
ខ្លះ ជៀដៃគត្បោះ សន្តក់សន្លឹងញ៉ាំមញៀយ ។ បែនបុកច្រចាប់គីក
ដៀ ផាន់ផ្ទុបផ្ទុលដី ក្រវីក្រវើនកក់ប្រមាំណ ។ ខ្លះកាច់រាជរថអស្សៀ
យាន ខ្លះស្ទុះលើនពាន លើហាកដរថ្ងៃល់លាម ។ ខ្លះយកជើនផាន់ត
នតាំម ខ្លះសោតលោតទាំម កន់តាំមក៏ចាត់ដុបុន ។ ខ្លះស្ទុះកេច
យក្សដុំប្រកាន់ ឆាក់ពីពានរត្ន ប្រយុគប្រចាប់ផនគា ។ អសុរជាតិធំម

ក្រោធា រឹងរូសហាន់ក្លារ ប្រយុទ្ធប្រយាត់ទៅតុំលាំង ។ ខ្វាះខែងឆាំញាំ
ដែងផ្គរូសរាង ប្រក្តូតប្រណាំង ប្រតះប្រទូសរឹលវៃយ ។ ពលស្វាមុះហិម្មា
ដីរកៀ សិងហ្សឹតហឿដៃ ម្នោម្នាះរិង្គីឯង ។ ចាប់ដំរីតុងសីទៅសឹង៖
គាង់តំង៉សង្វឹង គឺរីងធត់ក្តូលចាតងា ។ ចាប់ពោលទៅលើមាយក្សា
ចាត់តាំចាត់សា ចាត់ខ្នងចាត់ដេងចាត់ដៀ ។ តាំមុត្តទ្យាត់ទៅងីទៀ ៖
ស្លត់ស្លាប់ពេក្សតៀ រំញោករ៉ាដោលរ៉ាពេល ។ ខ្វាះដូលផ្លះឆ្លាពោះទ្រៃ
ល រំឆាប់រំអែល ប្រពាន្ធប្រពាត់លើហាក្ស ។ យក្សខ្វាះខែងវាសមុះហិ
មា ស្វាស្ទះបីក្រោធា ប្របួយប្រចាប់បុងដៀ ។ ស្វាសោតតេវក្រោធផាញ
ដៀ វាះខែងរឹលវៀ លោតចាប់ពានលើយលង្គើង ។ ខ្វាះពាន់ពាត់
ដេងដីងដើង ដៀលោតប្រឹងឡើង ប្រចាប់ប្រតាប់និព្វរត្ន ។ ប្រចាប់៖
តង្កើមអារុឍ ឆត់ឆាប់វៀស្លុត ត្រលេតក្រឡាប់ក្រឹ ។ ស្វាខ្វាះចូល
ចាប់ដំរី សង្កត់ហៀង្គីយ បង្វិលសំរុញសំរុត ។ ស្វាខ្វាះពាពះឈម
មុត្ត កុងគាញងតក្លត់ ប៉ះហាត់ដំរីដួលក្រោម ។ ពាះយក្សប្រដិយុត
ក្រហោម ចំបាំងចំណោម អធិកពន្លិតមុះហិម្មា ។ អសសែណាពល
ពានរា ស្វាស្ទះចាប់សរ អាវុធអសុរសេណា ។ ចាប់ចានគិនគាច់
សោះសារ ក្រព្ញអស់តាំងស្វា ចំតាំងគាត់ស្លូបក្រាស់ក្រៀ ។ ស្វាខ្វាះតាំ
គាន់ធ្ងន់ងៀ ខ្វោះឡាំងរឹលវៀ ដេតឆ្លោះតាំហោះទ្រដូង ។ ក្រសោម
ចាបសរគាច់ក្ដូច តាំឱ្យលេងរូប ប្រដូចខាំមគាចងីងមាត់ ។ យក្សា
ដិងស្វាសិងស្លុត ប្រយុទ្ធប្រយាត់ ប្រចាត្តប្រតាប់ច្រើនក្រៀ ។ ហាក្ស
ងួបរូបរសីវៀ ក្បូរក្បាច់ដូប្រវៀ ចំលាត់ចំលោះរេចណារ ។ ៖
។ នេះបទភាក្តិ ។ ផ្តុំផ្សារសោតនៀ ភ្លក់ឆាពីក្បូវៀ បរពត្តតោ
ហ៊ា ងិតទៅកាស្លួន ហោមឬរពានត្យណា ឆាស្លួនព្រះមហា ឥស្សី

ឯងនៃ ។ បុរីនោះណារ ទ្រើសទ្រង់ធម្មា ព្រះត្រៃត្រាថ្លាថ្លៃ មានរិទ្ធតែជះ
ជចាះក្រាសក្រៃ ស្មើងស្មាត់នោះនៃ សួគសិលស្បាឡាយ ។ វៃជវិទ្ធបេ
ស្ការ លើសលែងអសមហា បុរីសំមត្យ បុរីត្រៃព្រក្រាប ដុំរាប
សព្វស្ប សោតសិនខ្វលឡាយ ឲ្យលមតាវិឡា ។ ជុំនង្សប្រែតង្ហ ឆ្លាត់
ឆាបរពត្ត សុមេរឯងណា ឆ្លាត់ឆាវិមាន ស្ទាងត្រៃព្រីង្សា ឆ្លាត់ឆា
ទ្វុលា មុនីផ្ញាថ្លែយ ។ ហៀលោកៀឆ្លាត់ឆា សុការិចាតុមហា រាជធី
តាមព្រៃ ភ្នុំមយុគន្ធរ ភ្នុំមតារិកនៃ ឥសិន្ធរព្ទ សុទស្សនសោភាន
។ ភ្នុំមនិមិន្ធរ វិនតក្តបវរ ភ្នុំមអស្សកាន់ រឿលស្កាន ភ្នុំមសត្ត
បរិភណ្ឌ ស្រមុទ្ទសិនធាន្ធុ ជ្រះជ្រៅមុះហិម្មា ។ ហៀឆ្លាត់ឆាភ្នុំម ព្រឹក្ស
តបន្សំម រងចាឆ្នរមហា សុមេរបរពត្ត ប្រតង្គក្តាត់ណា ហៀលោ
កៀឆ្លាត់ឆា ស្ទុនអាសោរភព្ត ។ ហៀលោកៀឆ្លាតឆា ស្ទុនតុំពែងម
ហា នរុតឧសុប្ត បរវារម្យ ៗ ចាំមប្អូនដង្គប់ នរុតធំមតុំរុប សាម
សិបស្ទុនណា ។ នរុតលើហនោះ គៀនាមហោវឈ្មោះ ហោវសញ្ជីព
មហា នរុតក្រោមនោះ សោតឈ្មោះធម្មា ហោវកាលសុត្រមហា
នរុតគៀនៃ ។ អន្លប់នោះណា ហោវសំឃាតមហា នរុតក្រៃត្រៃ
អន្លប់នោះនោវ ហោវរោរុវ្តនៃ ម្យនោះនាមហោវ មហារោរុវហ្វៀ
។ ម្យនោះអាត្រាត់ ហោវតាបនរុត វិចាតតន្លង ម្យហោវមហាតាប
ដុំរាបរូបរន វិចាតក្លាត់ហោង ពន្លិតអសត្តិ ។ នរុតម្យនោះ គៀ
នាមហោវឈ្មោះ មហាអវិចី មើលមុត្តត្បូវខ្សឋ ពុំអាចប្រៀប ស្ទុង
តាំងក្រាមបី ជុំព្រួតនោះណារ ។ នរុតឧសុប្ត ចាំម្យដង្គប់ បរិវារឯង
នៃ នរុតធំម ៗ បួតង្សំមងងតា អស់តាំងនោះណា ម្យរៀសែសិប
ប្អូន ។ សីឥជាតុំពែង ទ្វគគ្លះខាត់ទៀង ថ្មលចាត់ថែរឬង ព្រឹមលិង

មុតល្មុត អាត្រាត់អស់ខ្លួន នរុត់ពីងព្នួន ទ្រាសទ្រាលសឹងភ្លើង ។ ធុរ
នែះច្នូវឆាប់ នរុត់ស្លុតស្លាប់ ឡើងហៀតតឹតឡើង បន្ទារឆ្ពេរ ៗ ព
ញញាសឆាប់នើង ត្រាសត្រៀសឹងភ្លើង ។ រលាត់អាត្មា ។ ធាត្មឹត្បត
ក្តែត ចរចិតហ្សូរហែត ដញ្លើងកោត្លា ស្លាប់ហៀរសាវញ អំមេញ
ឈឺហាឌ្យ ក្តែរត្នូតពោះពារ ប្រតាប់តត់ផ្ទៀ ។ នរុតព្រះសោត យំមន្ទ
ចាលត្រេវត្រោធ ចាប់ចិតសឹរសី ជួរតាំងវាំងវាល ចាត្វតាប់ត្រឹយ
ដួលដេតដលដឹ ដែតដុំប្រឹញប្រាល ។ ធុរនែះឆាវភ្លើង កោរភាវលេង
លើង បំម្រាស់តាប់ផ្ទារ តាលមុនហេតុចិត្ត ពុំគិតឆ្នួនប្រែល ឆោត
ឆុតបណ្តាល ដុតសតុតាំងរស ។ នរុត់ម្សូរណោះនៃ្យ ចុងជើងចុងដៀ្យ
ដុតអណ្តត់ណា ដាត់ប្រួលច្រិត អណ្តាត់ត្យងា ត្រូងដែតសោះសារ
ឆាលមាត់ណោះឯង ។ នរុតម្សូណា ពោះធំមហុះហិមា អាត្រាត់តាន
ង ឆាប្រែតតេរញ្ញូន សាមានពេត្យហោង ម្សូណោះសោតចង សត់
ខ្ទាប់ខឹងតារ ។ នរុតម្សូណោះនៃ្យ ចងជើងចងដៀ្យ ផ្ទាប់ដើមព្រិក្សា
ខ្លះណោរឯតូង ខ្លះឡើងរតា ដែតដើមមហុះហិមា សិងនែះឆាភ្លើង
។ អ្នកខ្លះចងកេល ខ្លះឡើងខ្លះចោល ខ្លះយតក្បាលមុះ ព្រេងនឹង
ដឹរី ខ្វាងព្យាពោះ ភើងពាំមហែតពោះ យតហែតហំមឿ ។ ឯន
រត់ដង ច្រើនពាណិតន្លង អាណៃតឆាសដេរ ស្រឿពុំយល ពុំស្គា
ល់សឿហោង នោះប្រុសស្រៀងង សឹងមានត្រីពុំអន្ត ។ ផ្តាំងម្សូណោះ
ណា ព្រះតៃតុមាលា មានបុណ្យតន្លង តុងលើហាត្រលាំ សំដេចឯង
ហោង ស្តេចម្សូរ្យឯង ត្រាប់ត្យូបង្គំ ។ សិងលាណោវត្រិត ព្យិប
មន្ទ្រីយមុត្ត អាណៃតផ្ញើងផ្តិម ត្បៀយស់សំម្លាត្ត មហាឡូត្រ
ឌុតម ជិតៀ្យតុចធំម ផ្ញើងត្រៀមុះហិមា ។ សឹងជិះតុម្ហូណា ឆាធំម

ផុត ហោះហានសោះសា មើលអស្សរោហាពល សុភលយោធា កាន់គ្រឿងគ្រប់គា
ខែលតាវលំពែង ។ ខ្លះពាក់ម្នុកស្បែក ខ្លះពាក់ម្នុកដែក មាត់ស្បាសំពៀត
ខ្លះកាន់សេណ៎ា ឆ្នូតឆ្នួនដងទែង ខ្លះកាន់លំពែង ត្រៀមគ្រប់ៗ គ្នា ។ សឹង
ពាក់គ្រោះក្រាស់ កាន់គ្រឿងសាហាស្ស អាវុធមុតថ្លា កាន់គ្រឿងអាវុធ ៖
ប្រតិតជាសដេរ មុត្ចមាត់មុមី មុម្ចរសោះសា ។ មើលឯអស្តីរម នងជៀ
ល៍ឃុំម ភ្លឺងគ្លោះឆ្យាំ បើតចាំងឧត្រថ្ងៃ គៀវត្រិត្រឹត្តា ជះសេះជះលា
ហៃរៗ ពុំមុត្ត ។ តង្រិយគ្រែសំនូ ភីរីរំកាំង ពាក្យគងហ្សនុត ស្រីឡែសំកោ
តិងពាត់ព្យុដុត ពលជើងកំពូត កំពឹកមុះហឹម ។ ស្តេចខ្លះទ្រង់ផ្កាក់ ៖
ខ្លះស្នាប្រដាត់ ព្រះខាន្តមុតថ្លា ខ្លះទ្រង់គោរពាន្ធ សំពែងជៀវ គុជគ្រង
ជា ខែលជៀល្អថ្លៃ ។ លើកពាក់ចេញទៅ មុះមុត្តសំគោរ ជៀវតា
ល៍រួសឡើង ពល់រក់សស្រាក់ គៀវពាក្យរុងរឿង សូរសាប្ចខ្លួមឆ្លើង គៀវ
សាប់មនុស្សា ។ វ៉ាអសខ្យល់ត្រៀ ឆាភងនេត្រី ស្តេចដង់ដោះណា សឹងពាក់
និតមាស ជាសជារេត្នរ ប្រដាប់ថ្លៃថ្លា ល្អរៗនឹងខ្សៃ ។ នគាន្តភារី ៖
ស្រួសស្រេចប្រឹមព្រឹ សត្វសំមព្រៃញ ហៃរៗនេត្រី ឧត្រិថ្លាថ្លៃ តាមគៀវ
គាត់ជៀ ថ្កុមថ្កើងអាត្មា ។ ខ្លះទៅនគរ ឫរីប៉ារ ខែតខាន្តសេម៉ា
ជៀនីជៀនីស លំនៅអាត្មា ខ្សែមខ្សាឯខ្សៀ ប៉ម្ភរសព្សា ។ រឿ
ផ្តុំឯលេង ដោះសោតសឹងស្តេច ហោរបរិពារបញ្ជៀឈុប ឲ្យាំងឯងផ្ទះ
ភី ហោរសត្វគុំរុត្ត ដោះឯងសោតសព្វ គ្រៀមុត្តសោតណា ។ នេះ
បនពុំគោល ។ កាលណោះពីស្សនុតាដោះនៃ តាត់ពេនឆាប់ត្រៃ គំ
កាន់សឹងការឡើយឃាត់ ។ ដាងម្សុជ្រៃធាប្រសាទ ប្រសេដ្ឋស្អាងស្អាត ៖
កាំង្វរគុំឆាប់បឹប្រាំពៀ ។ ឆាំងចាំមពោនញ្ញាថ្លាថ្លៃ សិងមានដំខ្លែ តី
ចិត្រទៅរេច័រេត្នា ។ ប្រាសាទជីម្ស៊ុសោតណា មានទ្វារចេញចាំ ចាំម

តីល ៗ ផង់ផ្ទុម ។ ចក្ររសៀវសំសរស្តម មាលមាសផែងផ្ទុំ ក៏ទ្រង់ៈ
ច្រាមតីលផាន់ឌិត ។ សំសរទ្រង់ម្ស្យមានពាណ៌ ផ្លាត់ផាភ្ញីភារ ទ្រុបតាប្សុ
នំមដុបវារ ។ វេហានាដរូបរ៉ូគារ ទ្រុពុទ្រដ័ងសំសារ ក៏ពានអំពាំភ្ញីមាស
។ ក្តុងក្លូត់គញ្ចុត់ពេញពាស គាមតៀងផ្តែផ្ទុស រំលេដរំលុងឆ្លះឆ្លៀវ
។ ច្រាសច្រាលបីរភ្ញុលល្ពៅរ មាលមាសឆ្នីនឆ្ពៅរ ទ្រុបដ៏ត្រូបះនើតឆ្សៀ ។
ត្រូបតាប្សុនំមរីតរ៉ូ រៀងរាល់សពុស្សា ប្រពាតប្រពាន់ឧដ៏ភ្ញី ។ ផ្ការ
បែនត្រៃនែនមាសថ្មី ផ្លាត់ផាទដ៏ភ្ញី ផាត្រុងបូលបាប់ភាគ៏ ។ ហោះ
ទ្រុរត្រៃនែនសុវណ្ណ ផែគាដហាគ្វ ត្រាអើតត្រាអ្នួនស្សៀរស្សិត ។ រូប
នាគហៀងហាក្កុគុំណើត រូបរស់បង្កើត ក៏ពានទោវដេនត្រុងត្រុព ។
បដ៏អ្នូចបដ៏អ្នួមរក្ត្បៀដ សៀសពុដេដផៀន រ៉ូបបរ៉ូបស់រាល់រ៉ូ ។ គៀ
ឆ្នារប្រាសានសពុស្សា ឆាង់ឆាអស្សូរ គាំបាប់ទោវឧដ៏ភ្ញីការ ។ ទ្រុពុទ្រដ៏
ប្រាសានរត្តរ៉ូ ផ្លាត់ច្រើនពាណ៌ណាស់ ដំរេតដ៏រ៉ាសរាប់ងង ។ រូប
រាជសីហ៍ហោះផ្សង ចាប់អំរីត្យឃ្នុដ សំដែងទោវដៃគាចេស្តា ។ តែ
ស្សូររាជសីសោតណា ចេញតីតោហ៊ារ រតចាប់ទោវគុឆ្លូងង ។
រូបត្រុងចាប់នាគហោះផ្សង អសសារពើងង អាណៃគអានន្តគុណ្ណ
។ រូបមាផ្សុងបុះចាប់ប្ស៊ា នំមភ្ញៀពុនិមត្ស ប្រចិតប្រចាប់ឧដ៏ភ្ញី ។ ត្រូ
បតាប្សុនំមរីតថ្មី រូបសត្វចាត្បី ក៏សៀវស្សូរនំមភ្ញីឧដ ។ រូបសេត
សារីគាសោតហោង នំមនិមភ្ញៀងផ្សង ក៏ចិត់ផ្សៀតៀស្សរផ្កា ។
វ៉ៀ រូបចាត្បីងងណា ច្រើនពាណ៌ភាស្សូ ឡូះហើរឡះនំមលោតលេង
។ សៀសពុប្រាសាននំមឆេង ឆាងទោវសិងឈ្មេង ប្រជាប់រេច្ចណា
តីពាណ៌ ។ មុក្កុដេប ប្រក់លើហាយានរាជ ហាផ្សុងតែមគាលម្ពារ ក៏
ពាំមរត្កុត្ត ភ្ញីមាស ។ ស្រតីស្រគាស្រស់ស្រេច ភ្ញីការញ្ញុលេច ត្រូបក៏

បុត្រសំរិតការ្យ ។ ពិស្សរគុំពូលកាន់ឈ្វាយ មាសមៃលោមតា្យ ព្រៃតព្រ
ដឹងតោមង្គួច ។ គុំពូលគុំពស់ស្រោចស្លួច គ្មុនគ្នាស់កាល់រួច គុំងើងគុំ
ន្ទួចតិតគាល់ ។ រូបនេតុប្រណំមវៀនរួច ត៌កាន់តាក់គួច តីពាណ៌ប្ញ
ផ្លាងដត្រុព ។ ផ្ទិនសារពៀរល្អតស្យុសព ធំដប្រសាទផ្ទិព សិដរូប
ស្រៀនេតុអត្សរ ។ កាន់ផ្ការឈ្យុតមាសដុបវិរ ទ្រុងកស្រោពរ ត៌ឈរត្រុ
ព់រូបរត្នកាល់ ។ រាជហាលត្រុព់ដាររុងតា រៀងរួចនោះគាល់ គុំពួស
គុំពែងត្រោមមៃត្រៀ ។ រាត្រាំង្ស្យុរូបតាតសង្ហឹង សង្វាដឆ្វេដស្តាំម ឆត្យា
លតាំលើកតាំពារ ។ រេញ្ញណាក្មៀនផ្លូដសោះសា តាក្យនោះមាត់ដារ ៖
ប្រសាទប្រសើរផ្ទុមុះហិម្ម ។ តែរណារមាស្វាហែរាំ តែសែងសៀងការ
ត៌ឈរតាផ្លូរវៀងការ្យ ។ ប្រែប្រឹងបីសង្កឹងគេរតា្យ ម៉ៀងមើលសព្យ
ប្រយោង្ហប្រយាត់ត្រុពតា ។ និងតែងមាសម្យែបីរត្ន រុងរឿងប្រាសប្រា
ល ចំណាំតាចំលោវស្រុសស្រេច ។ ច្រូនប្រាងរុងរឿងត្ស្យុរត្សាច រូបរាង
ស្រុស់ស្រេច រំលេងនោះត្សាច់ផ្តើនផ្តោះ ។ មានរូបនោះសោតល្អេញ
ល្អោះ សពេ្យលំនោះ តតព្រះចង្កោះល្វៀណា ។ អំរីត្យមាសមៃ
ចាំមនោះ ស្យុសពតា្យរត្រោះ រំហើតរំហាងកាល់រា្យ ។ ល្អុះៗបីតេ្រ
ច្បុះកើតតា្យ ផ្តឹងផ្តោះប្រាជព្រៀ តីចិត្រនោះរត្នរេត្ន ។ ហាត្ទុំ
ដូចកឹមានតត្រៃ ចុះចាកសួរគាំ ត៌ស្រុតមកនោះដែនដ្យ ។ ឆាង
ម្ស្យុប្រផុប់ឡាងឱ្យយ ផារូបចាត្សី នោះរូបអំរីត្យសំមតា្យ ។ សឹង
ឆាំងឆាហាផ្ស្យុសពស្យា សតុងដធំដប្លា្យ ជ្យេពាណ៌ជីតែស្យុតា ៗ ។
យលម្ហារបវរថ្ងៃថ្ងា ហែលលេងលីលា ល៉េលេតផ្កាល់ដុលធី ។ រាត់
ភ្ញោវស្មៀស្មាធំដធ្ញី ស្រតាស្រតី រូបហានវិញាណរូបរស់ ។ រាតរ្យា
តិតក្សាយខ្លួនខ្លួស អស់អង្គស្រេចស្រស់ ប្រដាប់សឹងមាសប្រាស់ប្រាល់

៚ រូបឆាកលោលើតព្យារ អរងិងបីក្រអាល ក៏ហែលលេងលើយាជុល
សា ។ ឃ្មុំតំរួញហាក់ដេញមេផា ក្រៀងធ្ងងនា ៗ រេរាងីងឆាតនោះ
ណា ។ រូបរាជសីហ៍ហៀរហោះ ប្រែគ្រានស្មុកស្មុះ ក៏បាប់អំម្រឹតយុជ
ឃ្មួជ ។ យន្តតែស្បូររាជសីហាជង ចរចេញលេងលេង ក៏ហោះត
ត្ថាលនុត្តី ។ ចុះចាប់នន់តែស្បូរភ្ញៀ ចាប់ចានចាប់ធ្មៀ រូបហានរូបរស
វិស្យៃ ។ ប្រែបីជបីសន្សំដិវិលវៀ នេត្រនោះរំពៃ ត្រលេតត្រល្ង
ជបីសំលិជ ។ យន្តម្សូត្រៀដរូបហង្ស ឈរឈុបប្រែប្រឹជ ត្រឡិត
ត្រឡោរនេត្រា ។ យន្តស្មានតោរយន្តស្មៀជកា ពាយុត្តនិងត្រា ត
ត្ថាលប្រែអាតាសតជ ។ យន្តហង្សរាជរូបតក់ឆ្កជ ចរចេញលេង
លជ ក៏ហោះតត្ថាលទីហ៊ា ។ វីយន្តតិលេនលីលា ទៀបនិងមេរា
ប្រែយុត្តតត្ថាលនុត្តី ។ យន្តហង្សក៏សីជពាំមភ្ញី ឆាំងនងិរតង្ហឹ ត្រ
បតាប្រុគំមសុវណ្ណា ។ យន្តត្រុធទៀងចាប់ឆាតា ឆាតពាក្យហាតា ៖
សំដែងទៅរិទ្ធបីពន្និត ។ រូបខ្លាចាប់អន្តអំរិត្យ ក្រាបក្រោមព្រៃ
ព្រឹក្សា ត្រលាសត្រលាប់ហានប្រែ ។ ហាត់ឌុំរូបរសវិស្យៃ សត្វ
ស៊ងពេត្យត្រៀ ក៏ស្មោះលោលោតវិលវៀ ។ រូបគុជ្ជលាស្លឹមស្លែ
៚ កាតតោរព្រៃត្រៀ ក៏ស្រុបក្រោមម្លុបអាញ ។ រូបតោរូបតោ
មហិទ្យូ រូបហង្សនា ៗ អាណែតអានន្តណាសប្រែ ។ រូបចា
ក្ខឹងដជត្រាសត្រៀ គំមជ្រៀព្រឹក្សប្រែ ប្រឹបិតប្រចាប់នជភ្ញី ។
រូបខ្លាលោតលេជជ្រៀងឹង ខ្លាលើតកជភ្ញី ក៏គំមលេជលើហា
ព្រឹក្សា ។ រូបសីតតោរូបសារិកា គំមតិមចាជតា ព៉ាចិតតែ
ប្រធាជជ ។ រូបតីណាវិសោតហោជ យាជយាសង្កៀជង្កូជ ឆាំជ
ត្រូវចាត្បារេកាំម ។ តែជតាជយាជយាសបីនន្ទំម ចានបន្ទាំ

ដាំម ផ្កាយផ្កូរតែងតារ ។ ធ្វើរូបឆាងទេពអប្សរ ផ្ទែរក្រោពារ ៖
ក៏តាំងនៃយក្សាំងដង ។ រវាំងធនក្បួនបីលំពាង ស្រស់ស្រៀចឥតខ្ពង
ប្រល្អតស្រលះឆោមឆាយ ។ កាលណោះព្រះតៃកុមាណ ពីសែសសោ
ភា ស្តេចឱ្យប្រតាប់សព្វគ្រឿង ។ ដេញស្តេចឱ្យរៀបប្រតាប់ ទ្រាប់ប្រើ
ពលំតាត ឱ្យរៀបនោះគ្រឿងគ្រប់ដៃយ ៗ ចប់ ៗ ល្បើកនេះប៉ុន្មា
ណាពជយ្យូរលុង តែងតាំពីក្នុងនគរភាគ លើកតាមប្រកាប់បុព្វបុ
ត្រ ពជរក្តុព្រះតៃកុមាលាថ្ងៃ ។ ស្តេចមានបុណ្យធ្វើងប្រសើរខ្ពង់ ៖
ស្ទិតស្ពានយូវលុងធុងមតៃ្រ ញូងត្យូងឹងមកប្រលំងដៃយ ខ្សត្រ
ថ្ងៃស្តេចកុងសុក្តខ្មែរមខ្សាន ៗលេ—

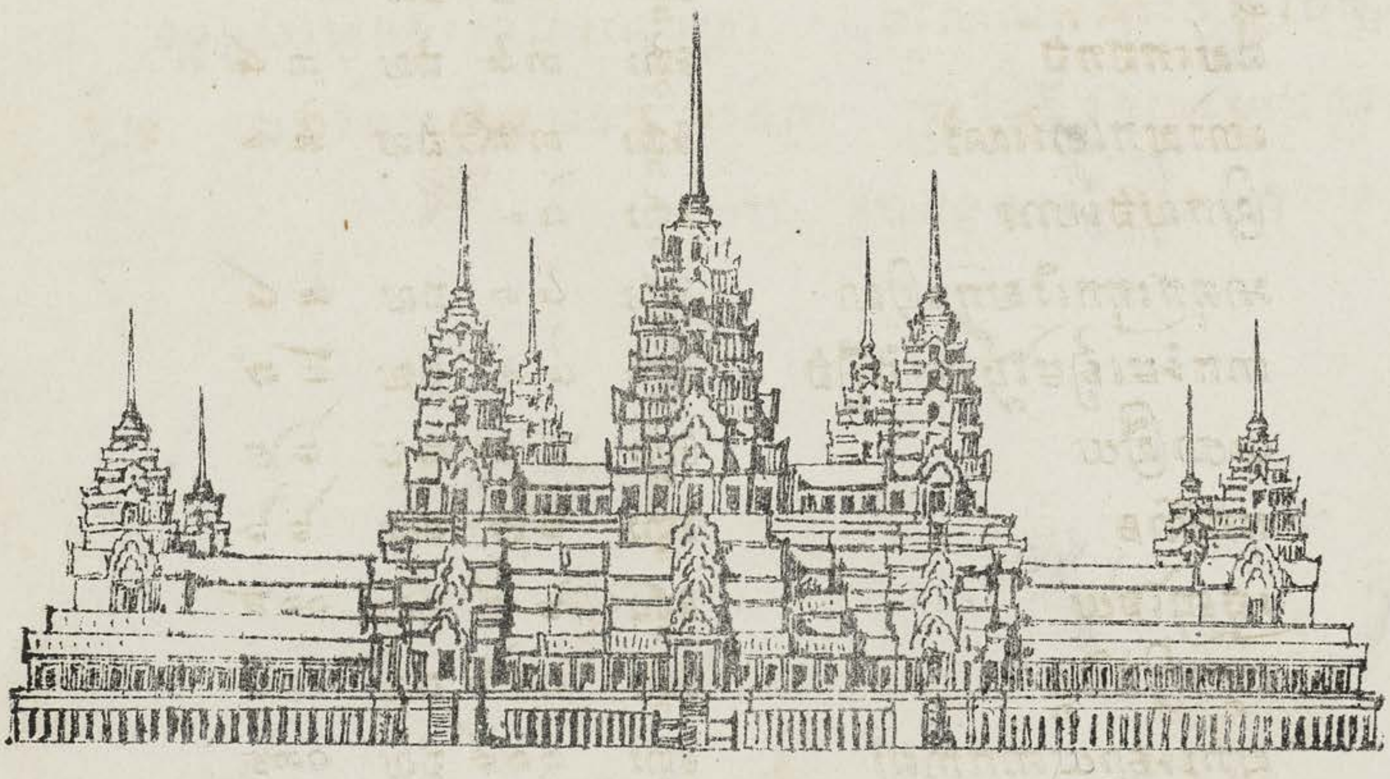

ប្រសាទអង្គរវត្ត

បំណាញរឿង

រឿងនិយាយព្រេង

អាឡក់អាខ្វិន	ចផ្ដារ	១	ដល	៨
អាលេវ	ចផ្ដារ	៩	ដល	២៩
អាក់ហាក់ស៊ីយ	ចផ្ដារ	២៩	ដល	៣២
ខ្លារ	ចផ្ដារ	៣២	ដល	៣៤
ពស់កេងកង	ចផ្ដារ	៣៤	ដល	៣៨
ចោរលុកចោរលោវ	ចផ្ដារ	៣៨	ដល	៤០
ស្រុកលុងហោរ	ចផ្ដារ	៤០		
អាពុកក្មេករើសកូនប្រសា	ចផ្ដារ	៤១	ដល	៤៨
ពាក់ទំមត្មៀមថ្លៃ ៣. ដំឡឹង	ចផ្ដារ	៤៩	ដល	៥៧
មាយាស្រីយ	ចផ្ដារ	៥៧	ដល	៦២
តុងហ៊ាន	ចផ្ដារ	៦២	ដល	៦៦
ធ្មេញដែយ	ចផ្ដារ	៦៧	ដល	១១៥
ស្ដេចក្រិងចិត្ត	ចផ្ដារ	១១៦	ដល	១១៨
សុភាខ្សាយពាកកាព្យ	ចផ្ដារ	១១៩	ដល	១៣២
សុភាខ្សាយពាកខ្សាយ	ចផ្ដារ	១៣២	ដល	១៥៩
ក្ដាមពាកកាព្យ	ចផ្ដារ	១៦០	ដល	១៦២
ដុងត្រីយពាកកាព្យ	ចផ្ដារ	១៦៣	ដល	១៦៩

សត្រាខ្មែរបុរាណ

ច្បាប់ភីងកូនព្រៃយ	ចផ្ដារ	១៧០	ដល	២៥៥
មាយើងដាលខែប	ចផ្ដារ	២៥៥	ដល	២៦៦
ល្បើកអស្ដូរថត	ចផ្ដារ	២៦៧	ដល	២៩៣

45